శ్రీరస్తు.

శ్రీ కాకినాడుపురనివాసుండును
శ్రీమన్నాళాన్వవాయపయఃపారావారరాకాసుధాకరుండును
సజ్జనవిధేయుండునగు

నాళం* వెంకటరాయుండుగారు

పఠన శ్రవణ శ్రావణ లేఖనపూజనాదులచేత
పురుషార్థ చతుష్టయ సాధకంబును
భవబంధలవిత్రంబును
బ్రహ్మాండపురాణాంతర్గతంబునగు

గౌతమీమాహాత్మ్యము.

అనునీగ్రంథమును
రాజమహేంద్రవరము మొదలగు నానాదేశంబులనుండి
రప్పించినప్రాచీనపుస్తకముల సాహాయ్యంబున
పండితోత్తములచేఁబరిష్కరణము గావించి
సర్వలోకోపకారంబగు నట్లు
శ్రీమచ్చెన్నపురీ రాజధానీవాస్తవ్యులగు
వావిళ్ల, రామస్వామిశాస్త్రులవారి

ఆదిసరస్వతీనిలయమనుముద్రాక్షరశాలయందు
భద్ర ముద్రాక్షరములచే ముద్రింపించి
విరోధినామసంవత్సరాషాఢశుక్లపంచమీ బుధవారము
ప్రచురము చేయించిరి.

౧౮౮౯ సం॥ జూలై.

శ్రీః

బ్రహ్మాండపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే

విషయానుక్రమసూచికా ప్రారంభః.

గౌతమీమాహాత్మ్య-విషయానుక్రమసూచికా.

గౌతమీమాహాత్మ్య-విషయానుక్రమసూచికా.

ఇతి గౌతమీమాహాత్మ్య విషయానుక్రమసూచికా

సంపూర్ణా.

శ్రీరస్తు.

సప్తసాగరమాహాత్మ్య, విషయానుక్రమసూచికాప్రారంభః.

ఇతి సప్తసాగరమాహాత్మ్య విషయానుక్రమసూచికా,

సంపూర్ణా

శ్రీః

శుభమస్తు.

అవిఘ్నమస్తు.

గౌతమీమహాత్మ్యపీఠికా.

యత్పాద పద్మ యుగళీ తరుణార్క-భాసా విఘ్నాంధకార పటలీ స్వత ఏవనస్యాత్ । సోఽవ్యాద్గజాస్య సురరాట్సకులీన బంధుం నాళాన్వయాంబుధి సుధాకర కామరాజం ॥ ౧ ॥ శ్రీకాన్తా మన్యకాన్తా కుచయుగళ పరిష్వంగ సంజాత సంగః కస్తూరీ కర్దమో వేత్యనుశయ కలుషాం లాలనావ్యాజతో యః। దత్వావక్షో నివాసం నిజసహజలస ద్దివ్య చిహ్నం ప్రదర్శ్య శ్రీవత్సంవీతశంకా మకురుత సహరిః కామరాజార్య మవ్యాత్ ॥ ౨ ॥ గౌరీలతా వెల్లిత ఇందుసూనో గంగామధుగాళరళ బంభరశ్రీః । స్ఫురజ్జటా పల్లవతల్లజాఢ్యో దద్యాచ్ఛుభం వశ్శివకల్పభూజః ॥ ౩ ॥ సృష్ట్వా ~~బ్రహ్మ~~జానేమాతృకథా విహీనాస్సదా తదాలోకనజాగరూకః । యోఘూచ్ఛతు దిగ్వితతాస్యవర్గ స్సహోజ్జయో నిరదదతాచ్ఛతాయుః ॥ ౪ ॥ వికాసి నవమాలతీ జయలస త్తనూలాలితీ । శ్రితాకలన పాండితీ హసితదేవతా స్త్రీహితీరిక్రుచాంచిత విపంచికాస్వరసమర్పిహాస్తాంఛలా కలానిధి కులాంగనా కలయతాం కలావస్సదా ॥ ౫ ॥ భూతనాయక శిరస్థిత నద్యా భూతలావతరణే ధృత దీక్షః । గౌతమో వతు భవత్కులజాతం గౌతమో నిచయమోచన దీక్షః ॥ ౬ ॥ గౌతమీ సకల భద్రకరీవ స్స్వాతమీన కిరణోత్కర శుభ్రా । స్ఫీతమీనకులలోడిత నీరా క్రీతమీర హితతాసకలస్వా ॥ ౭ ॥ అస్తి ప్రశస్తి జనిభూజన భూమ భూషా భూషాయితా త్రిజగతీ యువతేః పురీడ్యా । మాండవ్యమౌని వరనామ కృతస్వనామా మాండవ్యపాత్ర యదశేష విశేష ధామా ॥ ౮ ॥ తత్పురీతి కలనా రహితాయాం నైజరీతి రచితాఖిల తోషః । భీమనార్య ఇతి విశ్రుతకీర్తి స్సన్మనాశ్రిత

ఽహావర అభూత్ ॥ ౯ ॥ సత్త్రా సరిత్స్య తనయా వినయాధిగతాశయాః ।
సత్త్రక్షీవ పతిం పృథ్వీ మలంకరతుజా మనోవితాః ॥ ౧౦ ॥ వీరయ వెంకన రా
మన వల్లభరాయాఖ్యయా విరాజంతః । పట్టాభిరామ సుబ్బయ చలమయ నా
మ్నాచ విశ్రుతా ఏతే ॥ ౧౧ ॥ తత్రాదౌ వీరయాఖ్యస్య జజ్ఞే విజ్ఞాత నైపు
ణౌ । అసామాన్య గుణైర్మాన్యః కామరాజాభిధానవాన్ ॥ ౧౨ ॥ రాజ
రాజ నరేంద్రస్య పురే సౌ రాజరాజవత్ । కామరాజోద్య విపుల స్వకుల ప్రభు
తాం వహన్ ॥ ౧౩ ॥ తత్రాద్య గ్గుణ గుంఫితా నిజయశ స్తారాళి హారావళీ
ద్విశ్వా శావరవర్ణినీ కుచతటీ ష్వాలమ్బయన్నేకదా । నిర్వైషమ్య తయా సు
జనేన ఇతి ప్రాథ్యోన్ భవత్యాదరా న్మాధ్యన్యాయ జనై స్స్వకార్యవిశయె సం
పూర్ణాన్ విశ్వాసనః ॥ ౧౪ ॥ వీరవేంకట రాజాద్యాః పుత్రాస్సుత్రామ వై
భవాః । అస్యాసన్కామ రాజస్య సామరాజిత తేజసః ॥ ౧౫ ॥ ద్వితీయో
వెంకటాఖ్యోసౌ పవిత్రియ గుణాకరః । జనయామాస తనయ త్రితయం కుల
భూషణం ॥ ౧౬ ॥ భీమనాఖ్యో వెంకటరా ట్పల్లయాఖ్యశ్చ తే త్రయః । భీ
మనాఖ్యస్య తనయా రామలింగాదయో భవన్ ॥ ౧౭ ॥ సద్మనా పద్మనాభేన
మనోహర గుణావళేః । వెంకటేశ్వరనామ్నాచ వెంకటాద్రియ స్సుపుత్రవాన్ ॥
౧౮ ॥ భీమనాప్పల రాజాఖ్యౌ రామనాఖ్యా ద్బభూవతుః । సుబ్బయాఖ్యా
త్స్వంజనేయః ఖ్యాతో వల్లభరాట్సుతౌ ॥ ౧౯ ॥ పట్టాభిరామస్య సుతా శ్చ
త్వారో నంత ఆదిమః । రామలింగో భీమరాజ స్స్వామీ వెంకట పూర్వకః ॥
౨౦ ॥ కామరాజో భీమరాజ స్సుబ్బయాఖ్యా సుతావుభౌ । లక్ష్మీకాంతం వెం
కటాఖ్యా రత్నం చలమయో స్సృజత్ ॥ ౨౧ ॥ సర్వే సర్వ జనీన సద్గుణ గణైః
ర్నిశ్శ్వేతర ఖ్యాతయః పర్వేందూ భవదాఢ్య నైజ జనయో నాళా న్వయాం
భోనిధేః । సర్వాణీశ్వర సేవనాత్త విభవ స్థేమాభిరామాధరా గీర్వాణ ప్ర
ణతి ప్రవీణ మతయో గర్వాపనిఘ్నాస్సదా ॥ ౨౨ ॥ ఏతేషామితరానవాప్య
మఖిల వ్యాపార జాలే సదా ష్వైకాత్మత్వ మవేక్ష్య కేచన పరం కూటస్థ పు
ణ్యాంజగుః । కేచిత్వే తదనఘా నైపుణమితి వ్యాజహ్రు రత్యోచ్యతే సిద్ధిం

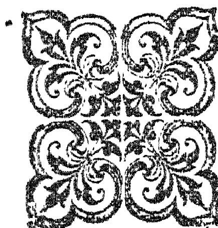
కల్పేన యోగిరాడ్బహుతనూం ప్రాచీకటత్స్వైవిజితి ॥ ౨౩ ॥ కాశీగయా
ప్రయాగేషు సేతు బృందావనాదిషు । రాశీకుర్వంతి సుకృతీ స్తీర్థానాం సే
వనాదిమే ॥ ౨౪ ॥ నిజ పురాతనవాస పురే హరేః పురహరస్యచ జీర్ణత
రాలయా । పునర కుర్వత పూర్ణ ధనవ్యయా ద్రజకగోత్ర వికుంఠ పురీస
మా ॥ ౨౫ ॥ అకూపార తిరస్కారి గాంభీర్యై కారితైరిహ । సోపాన
పాళీ రుచిరః కాసారస్సార నీరవాన్ ॥ ౨౬ ॥ తత్రచాన్యత్రబహుషు లోకో
పోపచికీర్షవః । సనిపానోదపానాని రమ్యారామా నకల్పయన్ ॥ ౨౭ ॥
కంబేశ్వర్యాలయం జీర్ణ వృషికుల్యానదీ తటే । విమలాభిశ్శిలాభిస్తే చక్రు
రాకల్ప సుస్థిరం ॥ ౨౮ ॥ గోదావరీ పుష్కరయోగ కాలే దిశా విశా నాగ
త భూసురాళేః । మృష్టాన్న దానాదరణాదమీషాం బ్రహ్మాది లోకా నిజని
ష్కుటంతి ॥ ౨౯ ॥ తేమీ త్రయోదశ విభాస్వర దివ్య ఘంటా వేదీపరీమా ణ
రచితం రజితాద్రికల్పం। సోమేశ్వరాలయ మనల్ప విచిత్ర శిల్పం సోమేశ్వరే
శ్వరచయ న్నతి సంఖ్యవిత్తైః ॥ ౩౦ ॥ నగాకార జయ హ్రీంశ ప్రాకారం
చాత్ర మండపం । గోపురాదిచ నిమాణయ ప్రాపురాకల్పగం యశః॥ ౩౧ ॥
తత్రకాంచి త్పుష్కరిణీం కరిణే విహృతి క్షమామ్ । క్షమావస్థానస స్వచ్ఛనీ
రాం నీరజ భూషితామ్ ॥ ౩౨ ॥ రచయిత్వా వరోహాయ చక్రుస్సోపాన
పాళికాం । చిత్రం సైషా మధిపద మారోహం చోప యోజికా ॥ ౩౩ ॥
రాజరాజ నరేంద్రస్య పురే గోదావరీ తటే । అస్థాపయ న్నత్ర శాలాం వి
శాలాం సర్వ సౌఖ్యదామ్ ॥ ౩౪ ॥ తత్రమృష్టాన్న పానీయై స్స్వధామాధు
ర్య ధూర్వహైః । తర్పయంత్యాదరా న్నిత్యైః క్షాంతా న్స్వస్థాన హదిజాన్ ॥
౩౫ ॥ తత్రాగతాశ్చా ననుభూత పూర్వా న్సంప్రాప్య భోగా న్ముదితాం
తరంగాః । ధన్యంద్య్య లోకాహ్వత ఖండమేత దిత్యన్యతోనే శత ఏవ గంతుం ॥
౩౬ ॥ ఏతా దృక్స్వ భవభరమాతారాకర్ణ స్థిరం చికీర్షంతః । షష్టి సహ
స్ర్యాదురిహ మూల ధనం వృష్టి మద్యశో మూలం ॥ ౩౭ ॥ చక్రుస్సేతు స
మీపేతే స్థిరాం పానీయ శాలికాం । నైకత్రైక పదీయాయి నైకతాపాపహా

షమామ్ ॥ ౩౮ ॥ స్వస్వవ్యవహృతివసతిషు నిస్వదయాధీనమానసా శూ
నాః । భాసుర నూతన నిలయా న్భాసురతతయే దిశంతితే ద్యాపి॥ ౩౯ ॥
ఏతేషా మనవద్య వర్తన జుషాం వెంకన్న నామ్నస్సుతో వెంకటార్యియ సమా
హ్వాయోద్య నగరే శ్రీకాకినాడాభిధే । శ్రీదివ్యద్భ్రమరాంబికా సరస సంశ్లే
షాత్తతో షోల్లస చ్ఛ్రీమల్లేశ్వర దేవతల్ల జపదా బ్జారాధకో భాసతే॥ ౪౦ ॥
కాశీగయాదిక మహత్తర సర్వతీర్థ క్షేత్రాటనాధిగత చిత్త విశుద్ధి సీమా ।
రారాజ్యతె సతత సత్కృతి చింతనేన రారాజతే తముసగత్య యథోప యో
గాత్ ॥ ౪౧ ॥ పూర్వం పురేత్ర నివస న్విగళ తుల్యటీరే మల్లేశ్వరో నుభవి
షుం భువి దివ్యభూతిమ్ । స్వప్నేస్య సేవక మణే స్వకదివ్య రూపం సందర్శ
యన్నిజ మనోగతమాదిదేశ ॥ ౪౨ ॥ తత స్త్వ నన్యా దృశధన్య తార్యియం
స్వాత్మాన మామన్యత సన్యతాత్మా । సౌజన్యమాన్యోయ మథాలులోచే నిజై
స్సమానై స్సకలైః కులీనైః ॥ ౪౩ ॥ చక్రేతత్సర్వ సంమత్యా దేవ్యా దేవస్య
చాలయం । పాలయ న్శాస్త్రమర్యాదాం యాదేవగృహ నిర్మితా॥ ౪౪ ॥
అసః ప్రాసాదస్య ప్రచుర రచనాఢ్యస్య బలభిత్సదః ప్రాకట్యాంవద్రుచిర వి
భవా స్థాన వితతేః । ధరాహస్త్రాదర్శా యితవిమల భిత్తే రసదృశస్సురావా
సోల్లేఖ చ్ఛిఖర నికరస్యాచ్ఛ మహసః ॥ ౪౫ ॥ మహనీయ రామణీయక మను
వర్ణయితుంక ఈశతేలోకే । విస్మృత్య నైజలోకం సగణశ్శివ ఇహైవ దే
వ్యాస్తే॥ ౪౬ ॥ వెంకటరాయెనాత్ర ప్రత్తా జగదీశ్వరాయ దేవ్యైచ । య
త్న కృతా బహులవిధా భూషాళిర్నూత్న రత్న భూయిష్ఠా ॥ ౪౭ ॥ అమి
తోపకరణపాళీ రచితా రజతాది లోహ సంపత్యా। బహుశిల్పకల్పనానిచ పీఠా
భరణాని తోరణాదీని ॥ ౪౮ ॥ అలంకృతా సంతతమచ్ఛ కాంత్యా విరాజ
మానాభరణాళి రస్య। సమస్త వస్తు ప్రతిబింబ పూర్ణా జగన్మయత్వం ప్రకటీ
కరోతి ॥ ౪౯ ॥ సాయంగేయప్రసంగే ద్విజనికరసుధా స్స్వాదివేదాను వాకే
వీణాక్వాణేచ రమ్యే శ్రుతిలయ లలితే భేరికాభాం కృతేచ । శంఖధ్మానే ప్ర
వృత్తే ఘనసినదసమే పంచఘంటా నినాదే సేవార్థాయాత భక్త స్తవన ఘు

నరవేదాద్భుతం దివ్యపూర్ణేణ ॥ ౫౦ ॥ తదర్చకా భక్తి సతాస్సమేత్య మల్లేశ్వరస్య భ్రమరాంబికాయాః । ధూపోత్సవాదీ నతి వైభవేన కుర్వంతి నిత్యంకుతుకేన పూర్ణాః ॥ ౫౧ ॥ సహస్రపాళ్యాది సమర్పితోత్ర దీపోత్సవో వర్ణయితుం నశక్యః । మన్యేమహేశ శివదర్శనార్థం జ్యోతిర్గణ స్సర్వ ఇహాసతేతి ॥ ౫౨ ॥ అదృష్టా శుభ్రతరీ త్త్రైవం నిత్యం శయ్యోత్సవా వధి। వేంకట్రాయః కారయతి తావత్సాన్నిధ్య సేవకః ॥ ౫౩ ॥ ఏతత్పురి సురనిలయే ష్వత్రాన్యత్రాపి విష్ణు భవనాదౌ । నిత్యోత్సవ వారోత్సవ పక్షోత్సవ ముఖమహోత్సవా తనుతే ॥ ౫౪ ॥ శ్రీరంగకాశీ వృషశైల ముఖ్య దివ్యస్థలీ వైభవ వీక్షణేచ్ఛా । ఎతత్ప్రియుక్తోత్సవ దర్శనేన ధన్యాత్మనాం నాత్మని వస్తుమీష్టే ॥ ౫౫ ॥ ఏతాదృశ విభవవద్భిః దేవాన్ సేవావిశేష విజ్ఞాతా । తత్తద్గుణార్హ దానైర్భూదేవా న్ప్రీణయత్యయం నిత్యం ॥ ౫౬ ॥ పూర్వాహ్ణే పార్థివ మహేశ్వర పూజనేన మాధ్యాహ్నికే నిజకులోచిత వర్తనేన । సాయం శివాది దివిజాలయ సేవనేన రాత్రౌ పురాణ కలనేన నియుక్తవేళః ॥ ౫౭ ॥ సోయం గోదావరీ దివ్యమహామాఖ్యాన మద్భుతం। ఐచ్ఛద్బ్రష్టా పురాణస్థం లోకే ఖ్యాపయితుం ముదా ॥ ౫౮ ॥ గౌతమో గౌతమీ నద్యా తీరగానేవ పావయేత్ । వయంతు తత్కథాప్లుత్యా జగత్సర్వం పునీమహే ॥ ౫౯ ॥ ఇతిసమ్మంత్ర్యసద్భిస్సన్ద్వైర్భిషా మురరీకృతిం। పాణంగి పల్లివిభుతస్సబ్బినీ సుశివప్రభోః ॥ ౬౦ ॥ మానేపల్యాలయా త్సర్వ మాననీయ గుణాలయాత్ । జయంతిసూర్య సుధియశ్చైత న్మాహాత్మ్య శోధకాత్ ॥ ౬౧ ॥ సాగి శీతన్న విదుషః పౌత్రా ద్వేంకట సూనుతః । రామాభిధానినో రాజ మహేంద్ర వరవాసినః॥ ౬౨ ॥ ఇతోన్యతోపి ప్రాచీనా న్కోశానానీయ యత్నతః । కష్టగం త్వన్వయమణే స్సుధీగణ శిరోమణేః ॥ ౬౩ ॥ కృష్ణసూరే స్తనూజేన తద్దయా త్త సుధీమతా । శ్రీరామ పదసేవానుసారిణా రామసూరిణా ॥ ౬౪ ॥ శోధయిత్వాతు మాహాత్మ్యం గౌతమ్యాః పావనం మహత్ । శాలివాహ శకే చంద్ర విధువ స్వమ్బుతాత్మని ॥ ౬౫ ॥ విరోధివత్సరాషాఢ శుక్లపక్షే శుభాస్పదే। పం

దశమ్యాం బుధవారేణ సంయుతాయాం శుభేనచ ॥ ౬౬ ॥ దిగ్వితానం సురక్ష
యన్ యశః కర్పూర చర్చయా । మద్రాసనైషీ ద్భుదా్రి
క్షా ముస్నదో్రి త్సేకహేతవే ॥ ౬౭ ॥ సమ్ముద్రిత
శ్చ గ్రంథోఽయం భవతాం భవతాం యశః ।
సౌవస్తికౌ పద్మయోనేః ప్రతిజన్మ
మహోత్సవమ్ ॥ ౬౮ ॥

విజయోస్తు.

శ్రీః

శుభమస్తు.

శ్రీ గురవేనమః.

బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే

ప్రథమాధ్యాయప్రారంభః.

హరిః ఓమ్॥ శ్రీనారదఉవాచ॥ తపసాంయజ్ఞదానానాం తీర్థానాంపావనంశుభం।ఇతిశ్రుతం మయాత్వత్తో జగద్యోనే జగత్ప్రభో । కియన్తస్తీర్థభేదాస్స్యుః కింఫలాస్స్యుస్సురేశ్వర। శ్రోతుమిచ్ఛామి తత్సర్వం వదసత్యం సురేశ్వర । సర్వేషామేవ తీర్థానాం సర్వదాకింవిశిష్యతే॥ బ్రహ్మోవాచ ॥ చతుర్విధాని తీర్థాని స్వర్గేమర్త్యే రసాతలే।దైవాని మునిశార్దూల ఆసురాణ్యార్షకాణిచ । మానుషాణిచలోకేషు విఖ్యాతాని సురాదిభిః । మానుషేభ్యశ్చతీర్థేభ్య ఆర్షంవైతీర్థముత్తమం। ఆర్షకేభ్యశ్చ తీర్థేభ్య ఆసురం బహుపుణ్యదం । ఆసురేభ్యస్తథాపుత్ర దైవం తత్సార్వకామికం । బ్రహ్మవిష్ణు శివేభ్యశ్చ నిర్మితం దైవముచ్యతే । త్రిభ్యోయదేకం జాయేత నాస్మాత్తీర్థా త్పరంవిదుః। త్రయాణామపి లోకానాం తీర్థంమార్త్య ముదాహృతం । తత్రాపిజాంబవేద్వీపే తీర్థంబహుగుణోదయం । జాంబవేభారతేవర్షే తీర్థంశ్రుతిషు విశ్రుతం । కర్మభూమిర్యతఃపుత్ర తస్మాత్తీర్థంతదుచ్యతే । తత్రైవ సర్వతీర్థాని యాన్యుక్తానిమయాతవ । తేషాంచభేదం సంక్షేపా త్కథ్యమాన మితశ్శృణు। దైవాసురాణ్యార్షకాణి మానుషాణితథైవచ । హిమవద్వింధ్యయోర్మధ్యే షణ్ణద్యోదేవసంభవాః । తథైవదేవజా బ్రహ్మన్ దక్షిణార్ణవవింధ్యయోః। ఏతాద్వాదశనద్యస్తు ప్రాధాన్యేన ప్రకీర్తితాః। యాభిస్తు పూజితం యస్మాద్భారతంబహుపుణ్యదం । కర్మభూమిస్తతోవేదే వర్షంతద్ధిప్రకీర్తితం । పార్వతానిచ తీర్థాని దైవజాని క్వచిత్క్వచిత్। అసురైరాహృతాన్యాసన్ తథైవాసురముచ్యతే । దైవేష్వేవప్రదేశేషు తపస్తప్త్వా మహర్షయః । దైవప్రభావాత్తపసా ఆర్షాణిచ తథావిదుః। ఆత్మనః ఫలభూత్యర్థం యశసోవాప్తయేపునః। మనుష్యైఃకారితాన్యాహు ర్మానుషాణీతినారద । ఏవంచతుర్విధోభేద స్తీర్థానాం మునిసత్తమ । భేదంనకశ్చి జ్జానాతి ప్రీత్యాతే వచ్మినారద ॥ నారదఉవాచ॥ తేషాంస్వరూపంభేదంచ శ్రోతుమిచ్ఛామి తత్వతః। యద్జ్ఞాత్వాసర్వపాపే

ష్ట్యే ముచ్యతే మత్స్యసంభవః॥ బ్రహ్మోవాచ॥ గోదావరీ భీమరథీ తుంగభద్రా
చవేణికా తాపీ పయోష్ణీ వింధ్యస్య దక్షిణే తు ప్రకీర్తితాః। భాగీరథీ నర్మ
దా చ యమునా చ సరస్వతీ । విశోకా చ వితస్తా చ హిమవత్పర్వతాశ్రయాః । ఏ
తా నద్యః పుణ్యతమా దేవతీర్థాన్యుదాహృతాః । గయః కొల్లాసురో గార్ధి
త్రి ప్రకం నాస్తుపాలితం। హయమూర్ధాచలవణో నముచిశ్శంబర స్తథా। ధియః పా
పాశకేతుశ్చ మయః పుష్కర ఏవ చ । ఏతై రాహృత తీర్థాని హ్యాసురాణి శుభాని చ।
ప్రభాసో భార్గవోగస్త్యో నరనారాయణౌ తథా। వసిష్ఠశ్చ భరద్వాజో గౌతమః
కాశ్యపో మనుః । ఇత్యాది ఋషిజుష్టాని ఋషితీర్థాని నారద । అంబరీషో హరి
శ్చంద్రో మాంధాతా రామ ఏవ చ । క్రతుః కనఖలశ్చైవ సగరో భరత స్తథా। అ
శ్వయూపో నాచికేతో వృషాకపిరరిందమః । ఇత్యాది మానుషైర్బ్రహ్మన్ ని
ర్మితాని శుభానిచ । యశసే ఫలభూత్యర్థం నిర్మితాని మనీషిభిః । స్వతో భూ
తాని దైవాని యత్ర క్వాపి జగత్త్రయే । పుణ్యతీర్థాని తాన్యాహు స్తీర్థభేదో
మయోదితః॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే- గౌతమీమాహాత్మ్యే - తీర్థభేదవర్ణనం నామ
ప్రథమో ధ్యాయః-

ద్వితీయాధ్యాయ ప్రారంభః.

ఓమ్ నారదఉవాచ ॥ త్రైదైవత్యంతు యత్తీర్థం సర్వేభ్యో హ్యుత్తమో
త్తమం । తస్య స్వరూపం భేదంచ విస్తరేణ బ్రవీతుమే॥ బ్రహ్మోవాచ ॥ గంగే
యం సరితాం శ్రేష్ఠా సర్వకామప్రదాయినీ । త్రైదైవత్యా మునిశ్రేష్ఠ తదుత్పత్తి
మితశ్శృణు। ఇంద్రాణామయుతం పూర్వం దేవకార్య ఉపస్థితే। తారకో బలవా
నాసీ త్సర్వ్యారాదతిదర్పితః । దేవానాం పరమైశ్వర్యం హృతం తేన బలీయసా। త
తస్తే శరణం జగ్ము ర్దేవా స్సేంద్ర పురోగమాః । క్షీరోదశాయినం దేవం జగ
తాం ప్రపితామహం । కృతాంజలిపుటా దేవా విష్ణుమూచుర నన్యగాః॥ దేవాః॥
త్వంత్రాతా జగతాంనాథ దేవానాం కీర్తివర్ధన । సర్వేశ్వర జగద్యోనే త్రయీ
మూర్తే నమోస్తుతే । స్రష్టా భర్తా తథా హర్తా త్వమేవ జగతాం వరః। స్థిత్యు
త్పత్తి వినాశానాం కారణం త్వం జగన్మయ । ఆదికర్తా వరాహ స్త్వం మత్స్యః
కూర్మ స్తథైవచ। ఇత్యాది రూపభేదైర్నో రక్షసే భయ ఆగతే। హృతస్వామ్యా
స్సురగణా హృతదారాగతాస్సురాః । కస్మాన్న రక్షసే దేవాన్ అనన్యశరణాన్హ

రే॥ బ్రహ్మా॥ తతః ప్రోవాచ భగవాన్ శేషశాయీ శ్రియఃపతిః। కస్మాచ్చ భయమాప
న్నం తద్బ్రువంతు గతజ్వరాః॥ దేవాః॥ తారకాద్భయమాపన్నం భీషణం రోమహ
ర్షణం। తస్మాదేవ న చాన్యేభ్య స్తస్య నీతిర్విధీయతాం। నాయుధై స్తపసా వాపి
హంతుం నైవ క్షమా వయం॥ బ్రహ్మా॥ తతః శ్రియఃపతిః ప్రాహ తారకస్య వధం
ప్రతి। అర్వాగ్దశాహాద్యో బాల స్తస్మాద్భయమవాప్స్యతి। పునర్నారాయణః ప్రా
హ నాహం బాలో వధే సురాః। న మత్తో యదపత్యం స్యాన్న దేవేభ్యో వధో భవేత్।
ఈశ్వరాద్యస్తు జాయేత అపత్యం బహుశక్తిమత్। తస్మాద్భయమవాప్నోతి తార
కో లోకదారకః। తద్గచ్ఛామ స్సురా స్సర్వే యతితుం మునిభి స్సహ। భార్యా
ర్థం ప్రథమో యత్నః కర్తవ్యః ప్రభవిష్ణవే॥ బ్రహ్మా॥ తథేత్యుక్త్వా సురగణా జగ్ము స్స
ర్వే నగోత్తమం। హిమవంతం రత్నమయం మేనాంచ హిమవత్ప్రియాం। ఇదమూ
చు స్సర్వ ఏవ సభార్యం పర్వతేశ్వరం। దాక్షాయణీ లోకమాతా యా శక్తి స్సంస్థి
తా శివే। బుద్ధిః ప్రజ్ఞా ధృతి ర్మేధా లజ్జా పుష్టి స్సరస్వతీ। ఏవం త్వనేకధా లోకే యా
స్థితా లోకపావనీ। దేవానాం కార్యసిద్ధ్యర్థం యువయో ర్గర్భమావిశత్।
సా తూత్పన్నా జగన్మాతా శంభోః పత్నీ భవిష్యతి। అస్మాకం భవతాంచాపి పా
లనీ చ భవిష్యతి। హిమవానపి తద్వాక్యం సురాణామభినంద్య చ। మేనా చాపి మహా
త్మా స హోద స్త్విత్యేవం వచోబ్రవీత్। తథోత్పన్నా జగద్ధాత్రీ గౌరీ హిమవతో గృ
హే। శివధ్యానరతా నిత్యం తస్మిన్ స్థాతన్మనోగతా। తాంచ ప్రోచు స్సురగణా ఈ
శార్థే తప ఆవిశ। తదా హిమవతః పృష్ఠే గౌరీ ధత్తే తపో మహత్। పునస్సంమం
త్రయామాసు రీశో ధ్యాయతి తాం శివాం। ఆత్మానం వా తథాన్య ద్వా న జానీమః క
థం భవః। మేనకాయా స్సుతాయాంతు చిత్తం దద్యాత్సురేశ్వరః। తత్ప్రీతిర్వి
ధాతవ్యా తత శ్చేష్ట మవాప్స్యతే। తత్ర ప్రాహ మహాబుద్ధి ర్వాచస్పతి రుదారధీః।
య స్త్వయం మదనో ధీమాన్ కందర్పః పుష్పచాపధృత్। స విధ్యతి శివం శాంతం
బాణైః పుష్పమయై శ్శుభైః। తేన విద్ధ స్త్రినేత్రోపి ఈశాయాం బుద్ధిమాదధే। త
థేష్టాయాం జగద్ధాత్ర్యాం శంభోః పుత్రో భవిష్యతి। జాతః పుత్ర స్త్రినేత్రస్య తా
రకం సంహరిష్యతి। వసంతశ్చ సహాయార్థం సోభీష్టః కుసుమాకరః। ఆహ్లాదన
శ్చ మనసాం కామాయైనం ప్రయచ్ఛత। తథేత్యుక్త్వా సురగణా మదనం కుసుమా
కరం। ప్రేషయామాసు రవ్యగ్రా శ్శివాంతికమరిందమాః। జగామ సత్వరం కామో
ధృతచాపో వసంతకః। రత్యా చ సహితః కామః కర్తుం కర్మ సుదుష్కరం। గృ
హీత్వా సశరం చాపమిదం తస్య మనోదధత్। మయా విద్ధ స్త్వవిద్ధో వా శంభు ర్లో
కగురుః ప్రభుః। త్రైలోక్యజయినో బాణా మే శంభౌ కిం వృథా న వా। తత్రైవ కర్మ

సద్యస్సంతోషితం సురసత్తమాః । ఆజగ్ముస్తత్రయద్వృత్తంశృణువిస్మయ కారణం । శంభుంవృష్ట్వాసురగణాయావత్పశ్యంతి మన్మథం। తావచ్ఛభస్మనా ద్భూతం కామంవృష్ట్వా భయాతురాః । తుష్టువుస్త్రిదశేశానం కృతాంజలిపుటాస్సురాః । తారకాద్భయముత్పన్నం కురుపత్నీంగిరేస్సుతాం। విజ్ఞాపితోహరోప్యేవం దేవైర్వాక్యంసురోత్తమః । అరుంధతీంవసిష్ఠంచ మాంచచక్రధరంతథా। ప్రేషయామాసురమరాస్తత్ర పరస్పరం । సంబంధోపితథాప్యాసీ ద్ధిమవల్లోకనాథయోః

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే శంభువివాహావర్ణనంనామ
ద్వితీయోధ్యాయః.

—*—

తృతీయాధ్యాయ ప్రారంభః.

బ్రహ్మా॥ హిమవత్పర్వతశ్రేష్ఠేనానారత్నవిచిత్రితే । నానావిధలతాకీర్ణే నానాద్విజనిషేవితే।నదీనదసరిత్తూర్యపతటాకాదిభిరావృతే। దేవగంధర్వయక్షాదిసిద్ధచారణసేవితే॥ చారుమారుతసంపాతేహర్షపుష్కలకారణే । మేరుమందరకైలాసమైనాకాదిసగైర్యుతే।వసిష్ఠాగస్త్యపౌలస్త్యలోమశాదిభిరావృతే । మహానాత్మనేవసతఃపూనేవివాహస్సమజాయత । తత్ర వేదీరత్నమయీసమంతాత్సర్వభూషితా।వజ్రవైడూర్యమాణిక్యనిర్మిత స్తంభభూషితా । జయాలక్ష్మీధరాకాంతిపుష్టికీర్తిభిరావృతా। మేరుమందరకైలాసపర్వతైఃపరిశోభితా। పూజితోలోకనాథేనవిష్ణునాప్రభవిష్ణునా।మైనాకఃపర్వతశ్రేష్ఠో రజతత్రహిరణ్మయః । ఋషయోలోకపాలాశ్చఆదిత్యాశ్చమరుద్గణాః। వివాహవేదికాంచక్రుర్దేవదేవస్యశూలినః । విశ్వకర్మాస్వయంచక్రే వేదింతత్రసుతోరణాం। సురభిర్నందినీకాంతాసునందాకామధోహినీ।అభిస్తుశోభితేకాంతేవివాహస్సమజాయత। సముద్రాస్సరితోనాగాఋషయోలోకపాలకాః । వనస్పతిస్సబీజశ్చతత్రసర్వేసమాయయుః। భూమిరేకమహాశిలాచక్రేఋషయఃపుణ్యకర్మచ।వరుణఃపాశకర్మాణిదానకర్మధనాధిపః । అగ్నిశ్చకారయచ్ఛ్రేష్ఠంహిమవల్లోకనాథయోః। తత స్తత్రపృథక్పూజాంచక్రేవిష్ణుస్సనాతనః। వేదాశ్చసాంగాగాయంతివదంతిచగృణంతిచ। దేవాశ్చక్రుస్తుతింశంభోర్గాయంతిచవదంతిచ । నృత్యంత్యప్సరసస్సర్వాజగుర్గంధర్వకిన్నరాః। లాజపాణిశ్చమైనాకోబభూవమునిసత్తమ। పుణ్యాహవాచనంవృత్తమంతర్వేశ్మని నారద, వేదికాయాముపావిష్టౌదంపతీసురసత్తమైః।అగ్నింసంస్థాప్యవిధివద్యజ్ఞాంచ

సపుత్రకం । హుత్వాలాజాంశ్చవిధివత్ప్రదక్షిణమథాకరోత్।విష్ణునాక్రాంతస్యాం
భుదక్షిణస్యపదస్యచ।అశ్మనస్స్పర్శహేతోశ్చ దేవ్యాంగుష్ఠంకరేస్పృశత్। తమప
శ్యమహంతత్ర హేమాంకుర్వన్ సురాంతికే । దృష్ట్వాంగుష్ఠంద ష్టబుధ్యా వీర్యంసు
స్రావమేతదా।లజ్జయాకలుషీభూతస్సంస్నం వీర్యమచూర్ణయం । మద్వీర్యాచ్చూ
ర్ణితాత్సూక్ష్మాద్వాలఖిల్యాశ్చజజ్ఞిరే।తతో మహానభూత్తత్రహాహాకారస్సురో
దితః । లజ్జయాపరిభూతోహం నిర్గతస్తత ఆసనాత్ । పశ్యత్సుదేవేష్వన్యేషు
తూష్ణీంభూతేషు నారద।గచ్ఛంతంమాం మహాదేవోదృష్ట్వాసంనిసమబ్రవీత్। బ్రహ్మా
ణమాహ్వయస్వేతి గతపాపం కరోమ్యహం। ఏవముక్త్వాసభగవానుమయాసహిత
స్శివః।మమానుకంపయాచైవ లోకానాంహితకామ్యయా।సయచ్చకారలోకేశస్త్ర
ణునాపిదయాత్వతః।పాపినాంపాపమోక్షాయ భూమిరాపోభవిష్యతి।తయోస్తుసా
రసర్వస్వమాహరామీత్యచింతయత్। ఏవంనిశ్చిత్యభగవాన్ తయోస్సారంసమాహ
రత్ । భూమింకమండలుంకృత్వాతత్రాపస్సన్నివేశ్యచ। మామువాచసలోకేశో
గృహాణేమంకమండలుం।ఆపోవైమాతరోదేవ్యోభూమిర్మాతాతథాపరా । స్థి
త్యుత్పత్తివినాశానాంహేతుత్వముభయోస్స్థితం।అత్రప్రతిష్ఠితోధర్మోఽహ్యత్రయ
జ్ఞస్సనాతనః । అత్రభుక్తిశ్చముక్తిశ్చస్థావరంజంగమంతథా । స్మరణాన్మానసం
పాపంవందనాద్వాచికంతథా।స్నానపానాభిషేకైశ్చకాయికంపరముచ్యతే। ఏత
దేవామృతంలోకేనైతస్మాత్పావనంపరం। మయాభిమంత్రితంబ్రహ్మన్ గృహాణేమంక
మండలుం । అత్రత్యం వారియఃకశ్చిత్ స్పృశేదపిపతేదపి । సర్వకామానవాప్నో
తిగృహాణేమంకమండలుం।భూతేభ్యశ్చాపిపంచభ్యఆపోభూతంమహోదితం। తస్మా
దుత్కృష్టమేతత్స్యాద్గృహాణేమంకమండలుం। అత్రయద్వారిచాభీష్టంపుణ్యంపావ
నమేవచ । ఏతత్స్పృష్ట్వాచస్మృత్వాచబ్రహ్మన్ పాపాద్విమోక్ష్యసే।ఏవముక్త్వా
మహాదేవఃప్రాదాన్మమకమండలుం।తతస్సురగణాస్సర్వేభక్త్యాప్రోచుస్సురేశ్వరం।
ఆహ్లాదశ్చమహాంస్తత్ర జయశబ్దోభ్యవర్తత । దేవోత్సవేమాతురహంపదాగ్రం,
సమీక్ష్యపాపాత్పతితత్వమాపం । ప్రసాదాత్కృపాళుస్మరణాత్పవిత్రాం , గం
గాంశివాంపుణ్యకమండలుస్థాం॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణెగౌతమీమాహాత్మ్యేగంగోత్పత్తౌబ్రహ్మణః
కమండలుదానప్రకారోనామ

తృతీయోఽధ్యాయః.

చతుర్థోఽధ్యాయ ప్రారంభః

శ్రీనారదఉవాచ కమండలుస్థితా దేవీ తవపుణ్యప్రవర్ధనీ। యథా మర్త్యం సమాయాతా తన్మే విస్తరతో వద ॥ బ్రహ్మా॥ బలిర్నామ మహాదైత్యో దేవానామపరాజితః ధర్మేణ యశసా చైవ ప్రజాసంరక్షణేన చ। గురుభక్త్యా చ సత్యేన వీర్యేణ చ బలేన చ । త్యాగేన క్షమయా చైవ త్రైలోక్యే నోపమీయతే। తస్యర్ధిమధికాం దృష్ట్వా దేవాశ్చింతాపరాయణాః। మిథస్సమూచు రమరా జేష్యామో వై బలిం కథం। తస్మిన్ శాసతి రాజ్యం తు త్రైలోక్యే హతకంటకే। నారయో నాధయో వాపి వ్యాధయో వా కథంచన। అనావృష్టిరధర్మో వా నాస్తి శబ్దో న దుర్జనః। స్వప్నేఽపి నైవ దృశ్యంతే బలౌ రాజ్యం ప్రశాసతి। తస్యోన్నతిశరైర్భగ్నాః కీర్తిఖడ్గైర్ద్విధాకృతాః। తస్యాజ్ఞాశక్తిభిన్నాంగా దేవాశ్శర్మ న లేభిరే। తతస్సంమంత్రయామాసుః కృత్వా మాత్సర్యమగ్రతః। తద్యశోఽగ్నిసుదీప్తాంగా విష్ణుం జగ్ముస్సువిహ్వలాః॥ దేవా ఊచుః॥ ఆర్తానస్మాన్ జగత్స్వామిన్ శంఖచక్రగదాధర । అస్మదర్థే భవాన్నిత్యం మాయాయుధాని బిభర్తి చ । త్వయి నాథే జగన్నాథ అస్మాకం దుఃఖమీదృశం। త్వాం వై ప్రణమతి వాణీ కథం దైత్యం నమస్యతి । మనసా కర్మణా వాచా త్వామేవ శరణం గతాః। త్వదంఘ్రిశరణాస్సంతః కథం దైత్యం నమామహే । స్రష్టా త్వం బ్రహ్మమూర్త్యా తు విష్ణుమూర్త్యా తు రక్షసి । సంహర్తా రుద్రమూర్త్యా త్వం కథం దైత్యం నమామహే । యజామ స్త్వాం మహాయజ్ఞైర్హవ్యైర్వాగ్భిరచ్యుతం। త్వదేక శరణాస్సంతో కథం దైత్యం నమామహే । త్వద్వీర్యమాశ్రితా నిత్యం దేవాస్సేంద్రపురోగమాః। త్వయా దత్తం పదం ప్రాప్య కథం దైత్యం నమామహే। ఐశ్వర్యకారణం లోకే వినైశ్వర్యేణ కిం ఫలం। హృతైశ్వర్యాశ్చ దేవేశ కథం దైత్యం నమామహే। అనాదిస్త్వం జగద్ధాతా హ్యనంతస్త్వం జగద్గురుః। అంతవంతమముం సాదిం కథం దైత్యం నమామహే । తవైశ్వర్యేణ పుష్టాంగా జిత్వా త్రైలోక్యమోజసా। స్థిరాజ్ఞాశ్చ సురేశాన కథం దైత్యం నమామహే॥ బ్రహ్మా ॥ ఇత్యేతద్దేవవచనం శ్రుత్వా దైతేయసూదనః । ఉవాచ దేవానఖిలాన్ దేవానాం కార్యసిద్ధయే॥ శ్రీభగవానువాచ॥ మద్భక్తోఽసౌ బలిర్దైత్యో హ్యజేయోఽసౌ సురాసురైః । యథా భవంతో మత్పోష్యా స్తథా పోష్యో బలిర్మమ । వినా తు సంగరం దేవా హృత్వా రాజ్యం త్రివిష్టపం। బలిం నిబధ్య మంత్రోక్త్యా రాజ్యం వః ప్రదదామ్యహం। తథేత్యుక్త్వా సురగణాస్తే జగ్ముర్దివమేవ చ। భగవానపి దేవేశోఽప్యదిత్యా గర్భమావిశత్। తస్మిన్నుత్పద్యమానే తు ఉత్సవాశ్చ బభూవిరే। జాతోఽసౌ వామనో బ్రహ్మన్ యజ్ఞేశో యజ్ఞపూరుషః। ఏతస్మిన్నంతరే బ్రహ్మన్ హయమేధాయ దీక్షితః । బలిర్బలవతాం శ్రేష్ఠ ఋషిము

భైక్ష్యైస్సమావృతః। పురోధసాచశుక్రేణ వేదవేదాంగవేదినా। యష్టేనస్త్రిన్
మానే యజమానే బలౌ తథా।అధ్వర్యావృషిముఖ్యేతు శుక్రేతత్రపురోధసి। హవి
ర్భాగార్థమాసన్నే దేవగంధర్వపన్నగే। దీయతాంభుజ్యతాంపూజా క్రియ
తాంచపృథక్పృథక్।పరిపూర్ణంపునఃపూర్ణమేవంవాక్యప్రవర్తితే।శనైస్తందే
శమభ్యాగాద్వామనస్సామగాయనః। యజ్ఞవాటమనుప్రాప్తో వామనశ్ఛత్రకుండ
లైః।ప్రశంసమానంతంయజ్ఞం వామనంప్రేక్ష్యభార్గవః। బ్రహ్మరూపధరందేవం
వామనందైత్యసూదనం।దాతారంయజ్ఞతపసాం బలింహంతుంచరాక్షసం। జ్ఞాత్వై
శ్వరంతదోవాచ రాజానంభూరితేజసం। దైతారంశ్రేష్ఠమేణ దాతారంభక్తి
తోషనం।బలింతంబలహంతారం సభార్యందీక్షితంమఖే। ధ్యాయంతంయజ్ఞపురుష
ముత్సృజంతంహవిఃపృథక్। తమాహభృగుశార్దూల శ్శుక్రఃపరమబుద్ధిమాన్।
యోసౌతవమఖంప్రాప్తో బ్రాహ్మణోవామనాకృతిః।నాసౌవిప్రోబలేసత్యంయజ్ఞేశో
యజ్ఞభావనః।సతుత్వాంయాచితుంప్రాప్తో దేయంవక్తవ్యమిత్యపి। మయాతుసహ
సంమంత్ర్య పశ్చాద్దేయంత్వయాప్రభో। బలిస్తంభార్గవంప్రాహ పురోధసమ
రిందమః।ధన్యోహంమమయజ్ఞేశో గృహమాయాతియస్స్వతః। అగత్యయాచతేకించి
త్కిమర్థమవశిష్యతే। ఏవముక్త్వాసభార్యోసౌ శుక్రేణచపురోధసా। జగామ
యత్రవిప్రేంద్రో వామనోఽదితినందనః। కృతాంజలిపుటో భూత్వా కేనార్థి
త్వంతుతద్వద।వామనోపితదాప్రాహపదత్రయమితాంమహీం। దేహిరాజేంద్రనా
న్యేనకార్యమస్తిధనేనకిం। బలిఃప్రాహతదాకించిదేతత్త్రైలోక్యమేవసః। తథే
త్యుక్త్వాతుకలశాన్నానారత్నవిభూషితాత్। వారిధారాంపురస్కృత్యవామనా
యభువందదౌ।పశ్యత్సుఋషిముఖ్యేషు శుక్రేచైవపురోధసి। పశ్యత్సులోకపాలేషు
వామనాయబలిర్దదౌ। పశ్యత్సుదైత్యసంఘేషు జయశబ్దేప్రవర్తితే। శనైస్తు
వామనఃప్రాహ స్వస్తిరాజన్సుఖీభవ। దేహిమేసమ్మితాంభూమిం త్రిపదామా
శుగమ్యతే। తథేత్యుక్త్వాతుదైత్యోసౌ యావత్పశ్యతివామనం। యజ్ఞేశోయజ్ఞపు
రుష శ్చంద్రాదిత్యోస్తనాంతరే।యథాస్యాతాంసురేశానో వవృధేవికృతాకృతిః।
అనంతశ్చాచ్యుతోదేవో విక్రాంతోవిక్రమాశ్రయః। తందృష్ట్వాదైత్యరాట్ప్రాహ
సభార్యోవినయాన్వితః। క్రమస్వవిష్ణోలోకేశ యావచ్ఛక్యంజగన్మయ। జితంమ
యాసురేశాన సర్వభావేనవిశ్వకృత్। తద్వాక్యసమకాలంచవిష్ణుఃప్రాహమహా
వపుః।దైత్యేశ్వరమహాబాహో క్రమిష్యేపశ్యదైత్యరాట్। ఏవంపదంతంప్రా
హబలిర్విష్ణుంపునఃపునః।కూర్మపృష్ఠేపదంన్యస్య బలియజ్ఞేపదంన్యసేత్।ద్వితీయం
తుపదంప్రాయాద్బ్రహ్మలోకం సనాతనం। తార్తీయస్యపదస్థానంనైవాస్తి

ద్విజసత్తమ।స్వక్రమిష్యేపదం దేహి బలింతం హరిరబ్రవీత్ । నిశమ్యబలిరిత్యాహ సభార్యస్సకృతాంజలిః । త్వయాసృష్టంజగత్సర్వం నస్రష్టాహంసురేశ్వర । త్వద్దోషాదల్పమభవత్కిం కరోమి జగన్మయ । తథాపినానృతంపూర్వంవక్తాహం విషమేష్వపి । సత్యవాక్యంచమాంకుర్వన్ మమ్మూర్ధ్నిపదంన్యస। తతఃప్రసన్నోభగవాన్ త్రయీమూర్తిస్సురేశ్వరః । వరంవృణీష్వభద్రంతేభక్త్యాప్రీతోస్మిదైత్యప।సతంప్రాహజగన్నాథం నయాచేత్వాంత్రివిక్రమ । తతఃప్రాదాత్స్వయం విష్ణుః ప్రీతస్తన్మనసిస్థితం।రసాతలపతిత్వంచభావిచేంద్రపదంపునః । ఆత్మాధిపత్యంచహరి రవినాశియశోబహు । ఏవందత్వాబలేస్సర్వం ససుతంభార్యయాన్వితం।రసాతలేహరిఃస్థాప్య బలింత్వసుర వైరిణం । శక్రాయచతదాప్రాదాచ్ఛక్రి రాజ్యంయథాభవత్ । ఏతస్మిన్నంతరేతత్రపదంప్రాయాత్సురార్చితం । ద్వితీయంయత్పదంవిష్ణోః పితుర్మమమహామతే । తత్పదంమామనుప్రాప్తంగృహ్య కృత్యమచింతయం।కింకృత్యంయచ్ఛుభంమేస్యాత్పదంవిష్ణోస్సమాగతం।సర్వస్వంచసమాలోక్య శ్రేష్ఠంమేస్యాత్కమండలు।తద్వారియత్పుణ్యతమం దత్తంయత్త్రిపురారిణా। వరంవరేణ్యంవరదంశాంతంశాంతికరంపరం । శుభంచశుభదంనిత్యం భుక్తిముక్తిప్రదాయకం । మాతృస్వరూపం లోకానామమృతంభేషజం పునః। పవిత్రంపావనంపుణ్యం జ్యేష్ఠంశ్రేష్ఠంశుభావహం। స్మరణాదేవలోకానాం పావనంకింసుదర్శనాత్।తచ్చవారిశుచిర్భూత్వా కల్పయేఘార్ఘాయవిష్ణవే । ఇతిసంచింత్యతద్వారి గృహీత్వార్ఘాయకల్పితం । విష్ణోఃపాదేతు పతితంఅర్ఘవారి సుమంత్రితం । తద్వారిపతితంమేరౌ చతుర్ధావ్యగమద్భువి। పూర్వంతుదక్షిణం చైవ పశ్చిమంచోత్తరంతథా । పూర్వంతుఋషయోదేవాః పితరో లోకపాలకాః । జగృహుశ్శుభదంవారి తస్మాచ్ఛ్రేష్ఠం తదుచ్యతే।దక్షిణేయత్తుపతితం అగమచ్ఛంకరాంతికం। పశ్చిమంపతితంవారిపునఃప్రాయాత్కమండలుం।ఉత్తరేపతితంయత్తు విష్ణుర్జగ్రాహతజ్జలం । యాదక్షిణాందిశంప్రాప్తాః పుణ్యావై లోకమాతరః । విష్ణుపాదాబ్జవిన్యస్తా బ్రహ్మణైవలోకమాతరః। మాహేశ్వరజటాం ప్రాప్తాః కమండలుధృతాస్తతః । విష్ణుపాదేతుపతితా ఏవంజాతాశ్శుభోదయాః।తాసాంప్రభావస్మరణాత్సర్వాన్కామానవాప్నుయాత్॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే. గౌతమీమాహాత్మ్యే గంగోత్పత్తికథనంనామ

చతుర్థోఽధ్యాయః.

పంచమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓంనారదః॥మహేశ్వరప్రియాగంగాకమండలుగతాతథా।శ్రుతామయాయ
థామర్త్య మాగతాతద్వదస్వమే॥బ్రహ్మా॥మహేశ్వరజటాస్థాయాఆపోదేవ్యో మ
హామతే । తాసాంచద్వివిధోభేదో ఆహర్తుశ్చైదకారణాత్ । ఏకాంశోబ్రా
హ్మణేనేజ్యా వ్రతదానసమాధినా । గౌతమేనశివంపూజ్య ఆహృతోలోక విశ్రు
తః।అపరస్తుమహాప్రాజ్ఞ క్షత్రియేణ బలీయసా। ఆరాధ్య శంకరం దేవం తపోభి
ర్నియమైస్తథా । భగీరథేనబాలేన ఆహృతోంశోపరస్తథా । ఏవంద్వైవిధ్యమా
గమద్గంగాసా గాం గతాయతః॥నారదః॥మహేశ్వర జటాస్థా సా హేతునాకేన
గౌతమాత్ । ఆహృతాక్షత్రియేణాపి బ్రహ్మన్నే తద్వదస్వమే॥ బ్రహ్మా॥యథానీ
తాపురావత్స బ్రాహ్మణేనేతరేణచ । తత్సర్వం విస్తరేణాహంవదిష్యే ప్రీతయే
తవ । యస్మిన్లగ్నేమహేశస్య ఉమాపత్న్య భవత్ప్రియా।తస్మిన్నేవాభవద్గం
గాప్రియాశంభోర్మహాత్మనః । మమదోషాపనుత్త్యర్థంచింతయాన శ్శివస్త
దా।ఉమయాసహితశ్శ్రీమాన్ దేవీంవీక్ష్యవిశేషతః।రసవృత్తాస్థితో యస్మాస్నిమ్న
మేరసముత్తమం । రసికత్వాత్ప్రియత్వాచ్చ స్త్రైణత్వాదీశ్వరస్తథా।సర్వా
భ్యోప్యధికప్రీత్యాగంగాభూదుత్తమాప్రియా। తామేవచింతయానోసౌసర్వదా
స్తేమహేశ్వరః । సజటాస్థామేవగంగాం కస్మింశ్చిత్కారణాంతరే । సతుతాం
గోపయామాస గంగాం శంభుర్జటాగతాం।శిరసాచధృతాంజ్ఞాత్వానశశాకఉ
మాతదా।సోఢుంబ్రహ్మన్ జటాజూటే స్థితాంధృష్ట్వాపునఃపునః। అమర్షేణభవం
గౌరీప్రహిణోత్త్విత్యభాషత।నైవాసౌప్రాహిణోచ్ఛంభూరసికోరసముత్తమం। జ
టాస్వేవతదాగంగాం గోపయంతంవిమృశ్యసా । వినాయకంజయాంస్కందంర
హోవాక్యమథాబ్రవీత్।నైవాయంత్రిదశేశానోగంగాంత్యజతిపుత్రకాః। సాతుప్రి
యాసురేశస్య కథంజ్యతితాంప్రియాం । ఏవంవిమృశ్యబహుశో గౌరీప్రాహవినా
యకం।నదేవైర్నాసురైర్యక్షై ర్నమర్త్యైర్భవతోపివా।నరాజభిరథాన్యైర్వానగం
గాంత్యజతిప్రభుః । పునస్తప్స్యామివాగత్వా హిమవంతంనగోత్తమం। అథవా
బ్రాహ్మణైఃపుణ్యై స్తపోభిర్హతకిల్బిషైః।కైర్వాజటాస్థితాగంగాప్రార్థితాభు
వమాప్నుయాత్ । ఏతచ్ఛ్రుత్వామాతృవచో మాతరంప్రాహవిఘ్నరాట్।భ్రా
త్రాస్కందేనజయయాసమర్థస్తవపూజనే । తతుకర్మోమాస్తకాద్గంగాంయ
థాత్యజతిమేపితా।ఏతస్మిన్నంతరేబ్రహ్మ న్నానావృష్టిరజాయత।ద్వాదశసమా
మర్త్యేసర్వప్రాణిభయావహా । తతోవినష్టమభవ జ్జగత్స్థావరజంగమం। గౌత
మస్యాశ్రమంపుణ్యం వినాసర్వార్థకామదం । స్రష్టుకామఃపురాపుత్ర స్థావరం

జంగమంతతః । కృతోయజ్ఞో మయాపూర్వా యద్దేవయజనేగిరౌ । సమన్నా
మ్నాతువిఖ్యాత స్తతోబ్రహ్మగిరిస్స్మృతః। తమాశ్రిత్యనగశ్రేష్ఠం సర్వదాస్తేసగౌ
తమః।తస్యాశ్రమేమహాపుణ్యే శ్రేష్ఠేబ్రహ్మగిరౌశుభే।ఆధయో వ్యాధయోవాపి దు
ర్భిక్షం వాప్యవర్షణం । భయంశోకోథ దారిద్ర్యం నాసూయాతుకదాచన।
తదాశ్రమం వినాయత్రహవ్యంకవ్య మథాపివా । నాస్తిపుత్రతదాదాతా హో
తాయష్టాకదాచన । యదేవ గౌతమోవిప్రో దదాతిచ జుహోతిచ। తదేవా
ప్యాయనంస్వర్గే సురాణా మపినాన్యతః । తద్దేవలోకేమర్త్యేవా శ్రూయతే
గౌతమోమునిః । హోతాచదాతాభోక్తాచ సఏవేతివిదుర్జనాః । తచ్ఛ్రు
త్వామునయస్సర్వేనానాశ్రమనివాసినః । గౌతమాశ్రమమాపృచ్ఛ్యహ్యాగచ్ఛన్న
తియత్నతః । తేషాంమునీనాంసర్వేషాం ఆగతానాంసగౌతమః। శిష్యవత్పుత్రవ
ద్భక్త్యా పితృవత్పోషకోభవత్ । యస్యయస్యేప్సితంకామం యథాయోగ్యంయ
థాప్రియం । యథానురూపంసర్వేషాం శుశ్రూషా మకరోదృషిః। ఆశ్రమాద్గౌ
తమస్యాసన్ ఋషయోలోకమాతరః । ఆరాధితాఃపురాతేన బ్రహ్మవిష్ణుమహే
శ్వరాః । జాయంతేచ తపౌషధ్యో జాయంతేచ తథైవహి । సంపత్స్యంతేత
దాతత్ర గౌతమస్యతపోబలాత్ । సర్వా స్సమృద్ధయ స్తత్ర సిధ్యంతిచఋషి స్త
థా।ప్రత్యహంభక్తివినయా ద్గౌతమశ్చాగతానృషీన్ । పుత్రవచ్ఛిష్యవచ్చాహం
ప్రేష్యవత్కరవాణికిం।పితృవత్పోషయామాస సంవత్సరగణాన్బహూన్। ఏవంవ
సత్సువిప్రేషు త్రైలోక్యేఖ్యాతిరాశ్రయత్ । తతోవినాయకఃప్రాహమాతరం
భ్రాతరంజయాం।దేవానాంసదనేమాత గీయతేగౌతమోద్విజః। యన్నసాధ్యం
సురగణై ర్గౌతమః కృతవానితి । ఏవంశ్రుతంమయాదేవి బ్రాహ్మణస్య తపోబ
లం।సవిప్రశ్చాలమేదేనాం గంగాంశంభుజటాగతాం। తపసోవాన్యతోవాపిపూజ
యిత్వాత్రియంబకం । సఏవతారయేదేనాం జటాస్థాంమత్పితుఃప్రియాం। తత్ర
నీతిర్విధాతవ్యా తాంవిప్రాయాచయేద్యథా।తత్ప్రభావాత్సరిచ్ఛ్రేష్ఠా శిరసోవ
తరిష్యతి।ఇత్యుక్త్వామాతరంభ్రాతా జయయాసహవిఘ్నరాట్ । జగామగౌత
మోయత్ర బ్రహ్మరూపధరఃకృశః। వసన్ కతిపయాహస్సు గౌతమాశ్రమమండలే।
ఉవాచబ్రాహ్మణాన్సర్వాన్ యత్రయత్రసవిఘ్నరాట్। గచ్ఛామస్స్వ మధిష్ఠా
నం ఆశ్రమాణిసుఖానిచ। పుష్టాఃస్మగౌతమాన్నేనపృచ్ఛామోగౌతమంమునిం। ఇతి
సంమంత్ర్యపృచ్ఛంతిమునయోమునిసత్తమం । సతాన్నివారయామాస స్నేహ
బుధ్యామునీన్పృథక్ । కృతాంజలిస్సవినయో హ్యాసధ్వమితిచైవహి। యుష్మచ్చ
రణశుశ్రూషాం కరోమిమునిపుంగవాః । శుశ్రూషా పుత్రవన్నిత్యం మయితిష్ఠతి

నో కథం । ఇదమేవాశ్రమం పుణ్యం సర్వేషామితి మే మతిః । అలమన్యేన మునయ
ఆశ్రమేణ గతేన చ। ఇతి శ్రుత్వా మునేర్వాక్యం విఘ్నకృత్ప్రత్యమస్మరత్ । ఉవాచ
బ్రాహ్మణాన్సర్వాన్ ప్రాంజలిస్స గణాధిపః । అన్నక్రీతా వయం కిం నో నివారయతి
గౌతమః। సామ్నా నైవ వయం శక్తా గంతుం స్వం స్వం నివేశనం । నాయమర్హతి దం
డం వా ఉపకారీ ద్విజోత్తమః। తస్మాద్బుద్ధ్యా గమిష్యామ స్తత్సర్వైరనుమన్యతాం।
తతస్సర్వే ద్విజశ్రేష్ఠాః క్రియతామితి చాబ్రువన్ । ఏతస్యత్వుపకారాయ లోకా
నాం హితకామ్యయా। బ్రాహ్మణానాంచ సర్వేషాం శ్రేయో వా స్యాత్తథా కురు। బ్రా
హ్మణానాం వచశ్శ్రుత్వా వాక్యమాహ గణేశ్వరః । క్రియతే గుణరూపం యద్గౌత
మస్య విశేషతః । అనుమాన్య ద్విజాన్సర్వాన్ పునః పునరుదారధీః। స్వయంచ బ్రా
హ్మణో భూత్వా ప్రణమ్య బ్రాహ్మణాన్పునః। భ్రాతుర్మతే స్థితో ధీమాన్ జయాం
ప్రాహ గణేశ్వరః।యథా చాన్యో న జానాతి తథా కురు రహోగతా। గోరూపధా
రిణీ గచ్ఛ గౌతమో యత్ర తిష్ఠతి । శాలీన్ ఖాద వినాశాయ వికారం కురు భామిని। దత్తే
ప్రహారే హుంకారే భర్త్సితే వాపి కించన। ఏవం తత్ర స్వనం దత్వా నమరత్వం నజీవ
చ। తథా చకార విజయా విఘ్నస్వామిమతే స్థితా। యత్రాసీద్గౌతమో విప్రో జయా గో
రూపధారిణీ। జగామ శాలీన్ ఖాదంతీం తాం దదర్శ స గౌతమః। తాం దృష్ట్వా వికృతాం
విప్ర స్తాం తృణేనన్యవారయత్ । నివార్యమాణా సా తేన స్వనం కృత్వాపపాత గౌః।
భూమౌ నిపతితాయాం తు హాహాకారో మహానభూత్ । స్వనం శ్రుత్వా తు తాం
దృష్ట్వా గౌతమస్య చ చేష్టితం। వ్యథితా బ్రాహ్మణాః ప్రాహుర్విఘ్నరాజపురస్సరాః।
ఇతో గచ్ఛామహే సర్వే న స్థాతవ్యం త్వదాశ్రమే। పుత్రవత్పోషితాస్సర్వే తుష్టోసి
మునిపుంగవ । ఇతి శ్రుత్వా మునిర్వాక్యం విప్రాణాం గచ్ఛతాం తథా। వజ్రాహత
ఇవ హ్యాసీ ద్విప్రాణాం పురతో పతత్ । తమూచుర్బ్రాహ్మణాస్సర్వే పశ్యేమాం పతి
తాం భువి । రుద్రాణాం మాతరం దేవీం జగతాం పావనీం శుభాం। పతితాయాం
ద్విజశ్రేష్ఠ గంతవ్యమవశిష్యతే। చీర్ణం వ్రతం క్షాళయతి యదివా స స్తవాశ్రమే । వ
యంచ నాన్యథా బ్రహ్మన్ కేవలం తు తపోధనాః । విప్రాణాం పురతస్స్థిత్వా వినీతః
ప్రాహ గౌతమః। భవంత ఏవ శరణం పూతం మాం కర్తుమర్హథ । తతః ప్రోవాచ
భగవాన్ విఘ్నకృద్బ్రాహ్మణాగ్రతః । నైవేయం మ్రియతే విప్ర నైవ జీవతి తత్ర
కిం। వదామో స్మిన్ సుసందిగ్ధే నిష్కృతిం గతిమేవ వా॥ గౌతమః ॥ కథముత్తి
ష్ఠతీయం గౌః అథవాస్మింశ్చ నిష్కృతిః। వక్తుమర్హథ తత్సర్వం కరిష్యేహం న సం
శయః ॥ బ్రాహ్మణా ఊచుః॥ సర్వేషాంచ మతేనాయం వదిష్యత్యతిబుద్ధిమాన్ । ఏ
తద్వాక్యం తవాస్మాకం ప్రమాణం కురు గౌతమ । బ్రాహ్మణైః ప్రేర్యమాణో సౌ గౌ

తమేనచ ధీమతా । విఘ్నకృద్విప్రవపుషా ప్రాహసర్వానిదంవచః॥వినాయక
ఉవాచ॥ సర్వేషాంచమతేనాహం వదిష్యామియథార్థవత్ । అనుమన్యంతుము
నయో మద్వాక్యం గౌతమోపిచ । మహేశ్వరజటాజూటె బ్రహ్మణోవ్యక్తజన్మ
నః।కమండలుస్థితంవారి తిష్ఠతీతిచశుశ్రుమః । తదానయస్వతరసాతపసానియమే
నచ।తేనాభిషించభగవన్ గామేనాం భువమాగతాం । తతోవత్స్యామహే స
ర్వే పూర్వవత్త్వదవేశ్మని । ఇత్యుక్తవతివిప్రేంద్రే బ్రాహ్మణానాంచసంసది । త
తాపతత్పుష్పవృష్టి ర్జయశబ్దోభ్యవర్తత । తతఃకృతాంజలిర్భూత్వా గౌత
మోవాక్య మబ్రవీత్ । తపసోహిప్రసాదేన దేవవిప్రప్రసాదతః।భవతాంచప్ర
సాదేన మత్సంకల్పోపి సిధ్యతాం।ఏవమస్త్వితితేవిప్రా అబ్రువన్ మునిపుంగవం।
స్వానిస్థానానితేజగ్ముస్సమృద్ధాన్యన్నవారిభిః।గతేషుతేషువిప్రేషుభ్రాత్రాసహ
గణేశ్వరః । జయయాసహసుప్రీతః కృతకృత్యోన్యవర్తత।గతేషువిప్రబృందేషు
గణేశేచ గతేతదా । గౌతమోపిమునిశ్రేష్ఠ స్తపసాహతకిల్బిషః।ధ్యాయంస్తమ
ర్థంసమునిః కిమిదంమమసంస్థితం । ఇత్యేవంబహుధాధ్యాయన్ జ్ఞానేన జ్ఞాత
వాన్ద్విజః । నిశ్చినోద్దేవకార్యంతన్నాత్మనఃకిల్బిషాగతం । లోకానాముపకా
రంచ శంభోఃప్రీణనమేవచ।ఉమాయాఃప్రేరణంచైవ గంగానయనమేవచ। సర్వం
శ్రేయస్కరంమన్యే మయినైవచ కిల్బిషం।ఇత్యేవంమనసాధ్యాయన్ జ్ఞానేన జ్ఞాత
వాన్ద్విజః।భార్యయాసహసంమంత్ర్య ఇదమాహద్విజోత్తమః। ఆరాధ్యజగతామీ
శంత్రినేత్రం వృషభధ్వజం।ఆనయిష్యేసరిచ్ఛ్రేష్ఠాంప్రీణయిష్యే ఉమాంశుభాం।
పార్వతీంమాతరందేవీమానయిష్యేజటాస్థితాం। ఏవంసుసంకల్ప్యమునిప్రవీరర,
స్సగౌతమోబ్రహ్మగిరేర్జగామ।కైలాసమాధిష్ఠితముగ్రధన్వనా , సురార్చితంస
ప్రియయాబ్రహ్మబృందైః॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే గౌతమతపఃప్రసంగోనామ

పంచమోధ్యాయః.

షష్ఠాధ్యాయప్రారంభః.

ఓమ్,నారదఉవాచ॥కైలాసశిఖరంగత్వా గౌతమోభగవానృషిః। కించకా
రతపోవాపి కాంచక్రేస్తుతిముత్తమాం॥ బ్రహ్మోవాచ॥గిరింగత్వాయతోభూత్వా
వాచంసంయమ్యగౌతమః । ఆస్తీర్యసకుశాన్ప్రాజ్ఞః కైలాసే పర్వతోత్తమే।
ఉపవిశ్యశుచిర్భూత్వాస్తోత్రంచైతత్తతోజగౌ।అపతత్పుష్పవృష్టిశ్చ స్తూయమానే

ను హేశ్వరే॥ గౌతమ ఉవాచ॥ ఓం, భో గాధిజానాం భోగమభీప్సితంచ, దాతుం మహాం
త్యష్టవపూంషి ధత్తే । స్తోతుం జనానాం గుణవంతి యస్త్వం, దేవం మహాదేవ మితి
స్తువంతి॥ కర్తుం స్వకీయైర్విషయైస్సుఖాని, భర్తుం సమస్తం సచరాచరంచ ।
సంపత్తయే సస్య వివృద్ధయేచ, మహీమయం రూపమితీశ్వరస్య । సృష్టేః స్థితేస్సం
హారణస్య భూమౌ, రాధారమాధాతు మపాం స్వరూపం । భజే శివశ్శాంతతను
ర్జనానాం, సుఖాయ ధర్మాయ జగత్ప్రతిష్ఠాం । కాలవ్యవస్థామమృతప్రపంచం,
జీవస్థితిం సృష్టిమథావినాశం । ప్రజ్ఞాం ప్రజానాం శ్రియమున్నతించ, చక్రే గ్నిచం
ద్రార్కమయం శరీరం । వృద్ధింగతం శక్తిమథాక్షరాణి, జీవవ్యవస్థాంచ ముదంచ
కర్తుం । ధత్సే స్వయం వాయుమయంచ రూపం, త్వం వేత్సి నూనం భగవన్స్వవం
తం। భేదో వికారో న కృతిర్నథ మోర్జ, నాత్మీయమన్యన్న దిశోంతరిక్షం। ద్యావాపృ
థివ్యో నచ భుక్తిముక్తీ, తస్మాదిదం వ్యోమవపుస్తవేశ। ధర్మాంవ్యవస్థాపయితుం
వ్యవస్యన్, ఋక్సామశాస్త్రాణి యజూంశ్చ శాఖాః। లోకోక్తి గాథాస్స్మృతయః పురా
ణా, మిత్యాదిశబ్దాత్మకతాముపైషి। యష్టా క్రతుర్యాన్యపి సాధనాని, ఋత్విక్ప్రదే
యం ఫలదేశకాలాః । త్వమేవ శంభో పగమాత్మకత్వా, ద్వదంతి యజ్ఞాంగమయం
వపుస్తే । కర్తా ప్రదాతా ప్రతిభూః ప్రధానం, సర్వస్య సాక్షీ పురుషః పరశ్చ।
తస్యాత్మభూతః పరమాత్మభూత, స్త్వమేవ సర్వం కిము వాగ్విలాసైః । స వేదశా
స్త్రైర్గురుభిః ప్రదృష్టో, న నాస్తిబుధ్యా విభిరప్యదృష్టః । అజో ప్రమేయ శ్శివ
శబ్దవాచ్య, స్త్వమేవ సర్వం భగవన్నమస్తే॥ శ్రీశివాస్తుతిః॥ ఆత్మైకతాం స్వ ప్రకృతింక
దాచి, దీక్షేచ్ఛివస్సంపదియం మమేతి। పృథక్త్వథైవాభవదప్రతర్క్యా, విద్యాప్రభా
వాద్ధృతవిశ్వమూర్తిః। బాలాచవృద్ధాచభవేద్భవస్య, యాకారణాకారణవస్తునిష్ఠా।
నిత్యా శివా సర్వగలక్షణా సా, విలక్షణా విశ్వజనస్య శక్తిః। ఉత్పాదనం సంస్థితిరత్రవృ
ద్ధిః, క్షయస్సతాం యత్ర సనాతనే ర్థే। ఏషైవ భూతిర్నతతో స్తికించి, దసాధ్యమస్యా
దయితా హరస్య । యదర్థమన్నాని ధనాని జీవాః, త్యజంతి కుర్వంతి తపాంసి ధ
ర్మాన్। సాహీయమంబా జగతో జనిత్రీ, ప్రియా హి సోమస్య మహత్సు శక్తిః। యదీ
క్షితం కాంక్షతి వాసవోపి, యస్మాన్మతో మంగళమాప్నువంతి। యా వ్యాప్య విశ్వం
విమలీకరోతి, సోమా సదా సౌమ్య సమానరూపా । బ్రహ్మాదిజీవస్య చరాచరస్య,
బుధ్యర్థచైతన్యమనోముఖాని । యస్యాః ప్రసాదాత్ఫలవంతి నిత్యం, వాగీశ్వరీ లో
కగురోస్సుతస్య। చతుర్ముఖస్యాపి మనోమలీమసం, కిమన్యజంతోరితి చింతయానః।
గంగావతారం వివిధైరుపాయై, స్సర్వం జగత్పావయితుంచ కార। శ్రుతీస్సమావేక్ష్య
శంకరప్రసన్నత్వం; విశ్వాత్మస్య లోకంకర కైః ప్రమాణైః। కృత్వాచ ధర్మాన్ శుభజేచ భో గా

స్త్రీర్బుద్ధిరేషాతుసదాశివస్య।కార్యక్రియాకారణసాధనానాం, వేదోదితానామథ
లౌకికానాం।యత్సాధ్యముత్కృష్టతమంప్రియంచ,సాధారణాసిద్ధిరనాదికర్తుః ।
ధ్యాత్వాపరబ్రహ్మపరంప్రధానం,యత్సారభూతంయదుపాసితవ్యం।యత్ప్రాప్య
తృప్తానపునర్భవంతి,యద్యోగినోముక్తిముపాసతేస్మ।యథాయథాశంభురమేయ
భావా,ద్రూపాణిధత్తే జగతోహితాయ।తద్యోగయోగ్యానితథైవధత్సే,పతివ్రతా
త్వంత్వయిమాతరేవం । ఇత్యేవంస్తువతస్తస్య పురస్తాద్వృషభధ్వజః। ఉమయా
సహితశ్శ్రీమాన్ గణేశాదిగణైర్వృతః। సాక్షాదాగత్యతంశంభుఃప్రసన్నోవాక్య
మబ్రవీత్॥ ఈశ్వరః ॥ కింతేగౌతమ దాస్యామి భక్తిస్తోత్రవ్రతైశ్శుభైః। పరితు
ష్టోస్మియాచస్వ దేవానామపిదుర్లభం॥ బ్రహ్మా॥ ఇతిశ్రుత్వాజగద్ధాతుర్వాక్యం
వాక్యవిశారదః।హర్షబాష్పపరీతాంగో గౌతమఃపర్యచింతయత్। అహోదైవ
మహోధర్మ మహోవిప్రప్రపూజనం । అహోలోకగతిశ్చిత్రా లోకకర్త్ర
నమోస్తుతే॥ గౌతమః॥ జటాస్థాంసజటాంగంగాం దేహిమేత్రిదశార్చిత। యది
తుష్టోసిదేవేశ త్రయీధామన్నమోస్తుతే॥ ఈశ్వరః ॥ త్రియాణా ముపకారా
ర్థంలోకానాంయాచితంత్వయా।ఆత్మనస్తూపకారాయ తద్యాచస్వ కుతోభ
యః॥ గౌతమః ॥ స్తోత్రేణానేనయేభక్త్యా త్వాంచదేవీంస్తువంతితే । సర్వకా
మసమృద్ధాస్స్యు రేతద్ధివరయామ్యహం॥ బ్రహ్మా॥ ఏవమస్త్వితిదేవేశః పరితుష్టో
బ్రవీన్మునిం।అన్యానపివరాన్మత్తో యాచస్వవిగతజ్వరః।ఏవముక్తస్తుహర్షేణ గౌ
తమఃప్రాహశంకరం।ఇమాంజటాస్థాంప్రవరాం పావనీంలోకమాతరం। తవప్రి
యాంజగన్నాథ ఉత్సృజ బ్రహ్మణోగిరౌ । సర్వాసాం తీర్థభూతాతు యావ
త్సాగరగామినీ । బ్రహ్మహత్యాదిపాపాని మనోవాక్కాయజానిచ । స్నాన
మాత్రేణసర్వాణి విలయంయాంతుశంకర।చంద్రగ్రహోపరాగేచ సౌరేచవిషువే
తథా । సంక్రాంతావయనేపుణ్యే తీర్థేష్వన్యేషుయత్ఫలం।అస్యాస్తుస్మరణాదేవ
తత్ఫలంజాయతాంహర । శ్లాఘ్యంకృతేతపఃప్రోక్తం త్రేతాయాం యజ్ఞకర్మ
చ । ద్వాపరేయజ్ఞదానేచ దానమేవకలౌయుగే।యుగధర్మాశ్చతేసర్వే దేశ
ధర్మాస్తథైవచ।దేశకాలాదిసంయోగే ధర్మోయత్రప్రశస్యతే। యదన్యత్రకృ
తంపుణ్యం స్నానదానాదిసంయమైః।అస్యాస్తుస్మరణాదేవ తత్పుణ్యంజాయతాం
హర।యత్రయత్రత్వియంయాతి యావత్సాగరగామినీ।తత్రతత్రత్వయాభావ్యమే
వమేస్తువరఃపరః । యోజనానాంతుపరితో దశయావచ్చసంఖ్యయా । తదంతర
ప్రవిష్టానాం మహాపాతకినామపి।తత్పితౄణాంచతేషాంచ స్నానాయాగచ్ఛతాం
శివ। స్నానంవినాంతరామృత్యో ముక్తిభాజోభవంతుతే । ఏకతస్సర్వతీర్థా

స్వర్గే మర్త్యే రసాతలే। ఏషా తేభ్యో విశిష్టాస్తు అలం శంభో నమోస్తు తే॥ బ్రహ్మ॥ తద్గౌతమవచః శ్రుత్వా తథాస్త్విత్యబ్రవీచ్ఛివః। అస్యాః పరతరం తీర్థం న భూతం న భవిష్యతి । ఇతి వాక్యం పునః ప్రాహ వేదే చ పరినిష్ఠితం। సర్వేషాం గౌతమీ పుణ్యాస్త్విత్యుక్త్వాంతరధీయత। తతో గతే భగవతి లోకపూజితే, తదాజ్ఞయా పూర్ణమనాస్స గౌతమః । జటాం సమాదాయ సరిద్వరాన్వితాం, సురైర్వృతో బ్రహ్మగిరిం జగామ। తతశ్చ గౌతమే ప్రాప్తే జటామాదాయ నారద। పుష్పవృష్టిరభూత్తత్ర సమాజగ్ముస్సురేశ్వరాః। అథ సర్వే మహాభాగా బ్రాహ్మణాః క్షత్రియాస్తథా। జయశబ్దేన తం విప్రం పూజయంతో ముదాన్వితాః॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే గౌతమ్యవతరణప్రసంగో నామ

షష్ఠోధ్యాయః.

సప్తమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం నారదః॥ మహేశ్వరజటాజూటాద్గంగామాదాయ గౌతమః। ఆగత్య బ్రాహ్మణః పుణ్యాం తతః కిమకరోద్గిరిం॥ బ్రహ్మోవాచ ॥ ఆదాయ గౌతమో గంగాం శుచిః ప్రయతమానసః। పూజితో దేవగంధర్వైస్తథా గిరినివాసిభిః। గిరేర్మూర్ధ్ని జటాం స్థాప్య స్మరన్ దేవం త్రియంబకం। ఉవాచ ప్రాంజలిర్భూత్వా గంగాం స ద్విజసత్తమః । త్రియంబకజటోద్భూతే సర్వకామ ప్రదాయిని । క్షమస్వ మాతశ్శాంతాసి సుఖం ప్రజ్ఞాం హితం కురు । ఏవముక్తా గౌతమేన గంగా ప్రోవాచ గౌతమం। దివ్యరూపధరా దేవీ దివ్యస్రగనులేపనా। గచ్ఛేయం దేవసదనమథవాపి కమండలుం । రసాతలం వా గచ్ఛేయం జ్ఞాతస్త్వం సత్యవాగసి॥ గౌతమ ఉవాచ ॥ త్రియాణాముపకారార్థం లోకానాం యాచితం మయా। శంభునా చ తథా దత్తా దేవి తన్నాన్యథా భవేత్॥ బ్రహ్మా॥ తద్గౌతమవచః శ్రుత్వా గంగా మేనే ద్విజేరితం। త్రిధాత్మానం విభజ్యైశా స్వర్గే మర్త్యే రసాతలే। స్వర్గే చతుర్ధా వ్యభజత్సా తథా మర్త్యమండలే । రసాతలే చతుర్థైవ సైవ పంచదశాకృతిః। సర్వత్ర సమభూత్తైవ సర్వపాపప్రణాశనీ। సర్వకామప్రదా నిత్యం సైవ దేవీ ప్రగీయతే । మర్త్యా మర్త్యంగతామేవ పశ్యంతి న తదేవ గతాం। నైవ స్వర్గగతాం మర్త్యాః పశ్యంత్యజ్ఞానబుద్ధయః। యావత్సాగరగా దేవీ తావద్దేవమయీ స్మృతా। ఉత్సృష్టా గౌతమేనైవ ప్రాయాత్పూర్వార్ణవం ప్రతి । తతో దేవర్షిభిర్జుష్టాం మాతరం జగతాం

షుణాం । గౌతమోఋషిభిస్సార్ధం పృథక్తీర్థమథాకరోత్ । త్రియంబకం సురేశానం ప్రథమంపూజ్యగౌతమః । ఉభయోస్తీరయోస్స్నానం కరోమీతిమనుందధౌ । తత్రస్నానంకథంసిద్ధ్యే దిత్యేవంశర్వమబ్రవీత్ । కృతాంజలిపుటోభూత్వా భక్తియుక్తస్త్రిలోచనం । త్రియంబకోపితంప్రాహ గౌతమం ఋషిభిర్వృతం । ద్విహస్తమాత్రేతీర్థాని సంభవిష్యంతిగౌతమ । సర్వత్రాహంసన్నిహిత స్సర్వకామప్రదస్మృతః గంగాద్వారేప్రయాగేచ గంగాసాగరసంగమే । ఏతేషు పుణ్యదాపుంసాం భాగీరథ్యేవముక్తిదా । నర్మదాతుసరిచ్ఛ్రేష్ఠా పర్వతేమరకంటకే । యమునాసంగతాయత్ర ప్రయాగేచసరస్వతీ । కృష్ణాభీమరథీచైవ తుంగభద్రాచనారద । తిస్రణాంసంగమోయత్ర తత్తీర్థంముక్తిదంస్మృతం । పయోష్ణీ సంగతాయత్ర తపత్యాతచ్చముక్తిదం । ఇయంతుగౌతమీపుత్ర యత్రక్వాపి మమాజ్ఞయా । సర్వేషాంసర్వదానౄణాం స్నానాన్ముక్తింప్రదాస్యతి । కించిత్కాలే పుణ్యతమం కించిత్తీర్థంసురాగమే । సర్వేషాంసర్వదానౄణాం గౌతమీనాత్రసంశయః । తిస్రఃకోట్యోర్ధకోటీచ యోజనానాంశతద్వయే । తీర్థానిమునిశార్దూల సంభవిష్యంతిగౌతమ । ఇయంమాహేశ్వరీగంగా గౌతమీ వైష్ణవీతిచ । బ్రాహ్మీగోదావరీనందాసునందాకామదాయినీ । బ్రహ్మతేజస్సమానీతాసర్వపాపప్రణాశనీ । స్మరణాదేవపాపౌఘ సంహర్త్రీమమసాప్రియా । పంచానామపి భూతానా మాపఃశ్రేష్ఠతమామతాః । తత్రాపితీర్థభూతాస్తు తాస్వప్యాపస్సురాపగాః । తాసాంభాగీరథీశ్రేష్ఠా తాభ్యోయాగౌతమత్వయా । ఆనీతాసజటాగంగాఆభ్యాంనాన్యచ్చపాపహం ॥ బ్రహ్మ ॥ ఇత్యేతత్కథితంపుత్ర గౌతమాయమహాత్మనే । సాక్షాద్ధరేణ దేవేన తచ్ఛ్రుతంచనివేదితం । ఏవంసాగౌతమీగంగా సర్వేభ్యోహ్యధికామతా । తత్స్వరూపంచకథితంక్వతేద్యశ్రవణేస్పృహా ॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే తీర్థమాహాత్మ్యవర్ణనంనామ

సప్తమోధ్యాయః.

అష్టమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓంనారదః ॥ ద్వివిధాసైవగదితా ఏకాపిసురసత్తమ । ఏకోభేదస్తుకథితో బ్రాహ్మణేనాహృతోయతః । క్షత్రియేణాపరోప్యంశోజటాస్వవస్థితఃప్రభో । భవస్యదేవదేవస్య ఆహృతస్తద్వదస్వమే ॥ బ్రహ్మోవాచ ॥ వైవస్వతాన్వయేజాత ఇక్ష్వాకోర్వంశసంభవః । సగరోనామరాజాసీత్సునేయస్తాత్సాగరః । సరాజా

హయమేధాయ దీక్షాంచక్రే యతవ్రతః । అశ్వముత్సర్జయామాస రక్షంత స్త
త్సుతా మునే।సహస్రాణాం తథా షష్టి ర్నానాయుద్ధవిశారదాః । తేషు పశ్యత్సు ర
క్షాంసి పుత్రేషు సగరస్య చ।రక్షితం తద్ధయం నీత్వా రసాతలముపాగమన్।రాక్షసా
న్మాయయాయుక్తాన్ నైవ పశ్యంతి సాగరాః । నదృష్ట్వా తే హయం పుత్రా స్సగ
రస్య బలీయసః।ఇతశ్చేతశ్చరంతస్తే నైవాపశ్యన్హయం తదా।దేవలోకం తదాజగ్ముః
పర్వతాంశ్చ సరాంసి చ । వనాని చ విచిన్వంతో నైవాపశ్యన్హయం తదా। కృతస్వ
స్త్యయనో రాజా ఋత్విగ్భిః కృతమంగళః।అదృష్ట్వా తు పశుం పుణ్యం రాజా చింతా
ముపేయివాన్ । అథ తే సాగరాస్సర్వే దేవలోకముపాగమన్। హయం తముపచి
న్వంత స్తత్రాపి దదృశుర్న తం।తతో మహీం సమాజగ్ముః పర్వతాని వనాని చ।తత్రా
పి తే హయం నైవ దృష్టవంతో నృపాత్మజాః । ఏతస్మిన్నంతరే తత్ర దైవీ వాగభవ
త్తదా।రసాతలే హయో బద్ధ ఆస్తే నాన్యత్ర సాగరాః। ఇతి శ్రుత్వా చ తద్వాక్యం గంతు
కామా రసాతలం। న్యఖనన్పృథివీం సర్వే సరితస్సాగరా స్తతః।తృట్క్షుధార్తా మృదం
మత్త్వా భక్షయంత స్త్వహర్నిశం।న్యఖనంశ్చాపి జగ్ముశ్చ సత్వరాశ్చ రసాతలం।తా
నాగలోకాన్ తృప్తా సుతాన్సాగరాన్బలినో భటాః।జ్ఞాత్వాత్ర స్తాని రక్షాంసి వ్యగమన్ క
పిలాంతికం । కపిలోపి మహాప్రాజ్ఞ స్తత్ర శేతే రసాతలే । పురా చ సాధితం తేన దే
వానాం కార్యముత్తమం । వినిద్రస్తు తతశ్శాంత స్సిద్ధే కార్యే సురాన్మునిః। అబ్ర
వీత్కపిలశ్శాంతో నిద్రాస్థానం ప్రయచ్ఛథ । రసాతలం దదుస్తస్మై పునరాహ
సురాన్మునిః । యో మాముత్థాపయేన్మర్త్యో భస్మీభూయాత్స చేద్యది । తతశ్శ
యితలగతో నోచేన్నస్స్వప్స్య ఏవహి। తథేత్యుక్తస్సురగణై స్తత్ర శేతే రసాతలే।
తస్య ప్రభావం తే జ్ఞాత్వా రాక్షసా మాయయాయుతాః । సాగరాణాం చ సర్వే
షాం వధోపాయం ప్రచక్రిరే । వినా యుద్ధేన గక్షాంసి భీతాస్సత్వరితా స్తదా। ఆ
గత్య యత్ర స మునిః కపిలః కోపనో మహాన్ । శిరోదేశే హయం తం వై నిబధ్య త్వ
రితం తు తే । దూరే స్థిత్వా మానినశ్చ ప్రేక్షంతః కిం భవేదితి।తతస్తు సాగరా స్సర్వే
విచిన్వంతో రసాతలం।దదృశు స్తం హయం బద్ధం శయానం పురుషం తథా।తం మేని రే
శ్వహంతారం క్రతుహంతారమేవ చ । ఏనం హత్వా మహాపాపం నయామో శ్వం
నృపాంతికం। కేచిదూచుః పశుం బద్ధం నయామో నేన కిం ఫలం । తత్రాహు రపరే
శూరా రాజానశ్యాసకావయం। ఉత్థాప్యైనం మహాపాపం హన్మః క్షాత్రేణ వ
ర్త్మనా । తే తం జఘ్నుర్మునిం పాదైశ్చ్రివంతో నిష్ఠురాని చ।తతః కోపేన మహ
తా కపిలో మునిసత్తమః । సాగరాన్వీక్షయామాస తాన్ క్రోధాద్భస్మసాత్క
రోత్।తత స్తైరేవ తే సర్వే జజ్వలు స్సాగరా స్తతః।తత్ర సర్వం న జానాతి దీక్షితస్స

గరోన్నృపః । నారదఃకథయామాస సగరాయమహాత్మనే।కపిలస్యచ సంస్థానం
హయస్యాపిచసంస్థితిం । రాక్షసానాంచ నికృతింసాగరాణాంచ నాశనం। తత
శ్చింతాపరోరాజా కర్తవ్యంనావబుధ్యత। అపరోపిసుతస్త్వాసీదసమంజ ఇతిశ్రు
తః।సతుపౌరానథోబాలాన్నినిక్షిపతిచాంభసి । సగరోప్యథవిజ్ఞప్తఃపౌరైస్సం
మేళితైస్తథా । దుర్నయంతస్యపుత్రస్య తతఃక్రుద్ధోబ్రవీన్నృపః।స్వామాత్యాం
స్తతారాజాదేశత్యాగం విధీయతాం । అసమంజః క్షత్రధర్మం త్యక్త్వావైబాల
ఘాతుకః । సగరస్యతుతద్వాక్యం శ్రుత్వామాత్యాశ్చసత్వరం। తత్యజుర్నృప
తేః పుత్ర మసావేవవనంగతః॥నారదః॥ సాగరాబ్రహ్మశాపేన నష్టాస్సర్వే తలం
గతాః । ఏషోపిచవనం ప్రాప్త ఇదానీంకాగతిర్భవేత్ ॥బ్రహ్మా॥ అంశుమా
నితివిఖ్యాతఃపుత్రస్తస్యా సమంజసః । ఆహూయబాలకంరాజా కార్యం తస్మై
న్యవేదయత్ । కపిలంససమారాధ్య అంశుమానపి బాలకః । సగరాయ హ
యం ప్రాదాత్తతఃపూర్ణో భవత్క్రతుః । తస్యాపి పుత్రో మతిమాన్భ
గీరథ ఇతిశ్రుతః । పితామహానాం సర్వేషాం గతింశ్రుత్వాసుదుఃఖితః । సగ
రంమునిశార్దూలం ప్రపచ్ఛవినయాన్వితః । సాగరాణాంచసర్వేషాం నిష్కృతి
శ్చకథంభవేత్।భగీరథంనృపఃప్రాహ కపిలోవేత్తిపుత్రక। తస్యతద్వచనంశ్రుత్వా
బాలఃప్రాయాద్రసాతలం । కపిలంచనమస్కృత్వా సర్వంతస్మైన్యవేదయత్। స
మునిశ్చచిరంధ్యాత్వా తపసారాధ్యశంకరం। జటాజలేనస్వపితౄన్నాప్లావ్యనృప
సత్తమ । తతఃకృతార్థోభవితా త్వంచతేపితరస్తథా । తథాకరోమీతిమునిం
ప్రణమ్యపునరబ్రవీత్। క్వగంతాహంమునిశ్రేష్ఠ కర్తవ్యంచాపిమేవద॥ కపిలఉవా
చ॥ కైలాసంచనగశ్రేష్ఠం గత్వాస్తుహిమహేశ్వరం । తపఃకురుయథాశక్తి త
తశ్చేప్సితమాప్స్యసి । తచ్ఛ్రుత్వాసమునేర్వాక్యం మునింనత్వాత్వగాన్నగం।కై
లాసంసశుచిర్భూత్వా బాలోబాలశ్రియాన్వితః । తపసేనిశ్చయంకృత్వా ఉవా
చసభగీరథః।బాలోహంబాలబుద్ధిశ్చ బాలచంద్రధరప్రభో। నాహంకించిన్నజానా
మి స్వతఃప్రీతోభవప్రభో । వాగ్భిర్మనోభిః కృతిభిర్యథావ, న్నమోపకుర్వంతి
హితేరతాయే।తేభ్యోహితార్థంత్వహమాపరేచ, సోమంనమస్యామిసురాదిపూ
జ్యం । ఉత్పాదితోనైరభివర్ధితశ్చ, సమానగోత్రాశ్చసమానధర్మాః। తేషా
మభీష్టానిశివఃకరోతు, బాలేందుమౌళింప్రణతోస్మినిత్యం । ఏవంతంస్తువతస్తస్య
పురస్తాదభవచ్ఛివః।వరేణఛందయామాస భగీరథమువాచహ। యన్నసాధ్యంసుర
గణైర్దేయంతత్తేమయాధ్రువం । వదస్వనిర్భయోభూత్వా భగీరథ మహామ
తే । భగీరథఃప్రణమ్యేశం హృష్టఃప్రోవాచశంకరం।జటాస్థితాంపితౄణాంమేపా

వనాయసరిద్వరాం। తామేవదేహిసర్వేశ సర్వమాప్తం తతో భవేత్। మహేశ్వరో విహస్యాథ భగీరథమువాచహ । దత్తామయేయం తే పుత్ర పునస్తాం స్తుహి సువ్రత।తద్దేవవచనం శ్రుత్వా తదర్థం చ తపో మహత్।స్తుతిం చకార గంగాయా భక్తిప్రయతమానసః । తస్యా అపి ప్రసాదం చ ప్రాప్య బాలోప్యబాలవత్ । గంగాం మహేశ్వరాత్ప్రాప్తా మాదాయాగాద్రసాతలం। న్యవేదయత్స మునయే కపిలాయ మహాత్మనే।యథోదితప్రకారేణ గంగాం సంస్థాప్య యత్నతః । ప్రదక్షిణమథావృత్య కృతాంజలిపుటోఽబ్రవీత్॥ శ్రీభగీరథః॥ దేవి మే పితరః కోపా త్కపిలస్య మహాత్మనః।ప్రాప్తాస్తే దుర్గతిం మాత స్తస్మాత్త్వం గంతుమర్హసి॥ బ్రహ్మోవాచ॥ తథేత్యుక్త్వా సురనదీ సర్వేషాముపకారతః । లోకానా ముపకారార్థం పితౄణాం పావనాయ చ।అగస్త్యపీతఖాతస్య పూరణాయ విశేషతః । స్మరణాదేవపాపానాం నాశాయ చ విశేషతః । భగీరథోఽపి తాం చక్రే రసాతలతలస్థితాం। భస్మీభూతాన్నృపసుతా న్సాగరాన్ఋషిశాపతః।వినిర్దగ్ధానథాప్లావ్య ఖాతపూరమథాకరోత్ । తతో మేరుం సమాగత్య స్థితాం బాలోఽబ్రవీన్నృపః। కర్మభూమా త్వయా భావ్యం తథేత్యాగాద్ధిమాలయం । హిమవత్పర్వతాత్పుణ్యా ద్భారతం వర్షమభ్యగాత్ । తన్మధ్యతః పుణ్యనదీ ప్రాయాత్పూర్వార్ణవం ప్రతి । ఏవమేషాపి తే ప్రోక్తా గంగాక్షుత్రా మహామునే । మాహేశ్వరీ వైష్ణవీ చ సైవ బ్రాహ్మీ చ పావనీ।భాగీరథీ దేవనదీ హిమవచ్ఛిఖరాగ్రగా।మహేశ్వరజటావాసా ఏవం స్త్రైవిధ్యమాగతా । వింధ్యస్య దక్షిణే గంగా గౌతమీ సాభిధీయతే। ఉత్తరేణాపి వింధ్యస్య భాగీరథ్యభిధీయతే॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే భాగీరథీగంగావతరణం నామ
అష్టమోధ్యాయః.

నవమాధ్యాయప్రారంభః.

నారదః॥ సమనః ప్రీతిమాధత్తే కథాం శ్రుత్వా త్వయేరితాం। పృథక్తీర్థఫలం శ్రోతుం ప్రవృత్తం మమ మానసం । క్రమశో బ్రాహ్మణానీతాం గంగాం మే ప్రథమం వద।పృథక్తీర్థఫలం పుణ్యం సేతిహాసం యథాక్రమం॥ బ్రహ్మో ॥ తీర్థానాం చ పృథగ్భావం ఫలం మాహాత్మ్యమేవ చ।సర్వం వక్తుం న శక్నోమి న చ త్వం శ్రవణే క్షమః । తథాపి కించిద్వక్ష్యామి శృణు నారద యత్నతః । యాన్యభివ్యక్త తీర్థాని నాభివ్యక్తాని యాని చ । తాని వక్ష్యామి సంక్షేనా న్నమస్కృత్వా త్రియంబకం।

యత్రాసౌ భగవానాసీత్ప్రత్యక్షం త్ర్యంబకో మునేః । త్ర్యంబకం నామ తత్తీర్థం భుక్తిముక్తిప్రదాయకం । వారాహమపరం తీర్థం త్రిషు లోకేషు విశ్రుతం। తస్య స్వరూపం వక్ష్యామి శృణు నారద తన్మనాః । యాన్యుక్తానిచ తీర్థాని నామవిష్ణోర్యథాభవత్ । పురా దేవాన్పరాభూయ యజ్ఞమాదాయ రాక్షసః। రసాతలమనుప్రాప్తః సింధుసేన ఇతి శ్రుతః। యజ్ఞే తలమనుప్రాప్తే నిర్యజ్ఞా హ్యభవన్మహీ। నాయం లోకో౽స్తి న పరో యజ్ఞే నష్ట ఇతీశ్వరాః। సురాస్తమేవ వివిశూ రసాతలమనుద్విషం । నాశక్నువన్ రిపుం జేతుం దేవాస్సేంద్రపురోగమాః। విష్ణుం పురాణపురుషం గత్వా తస్మై న్యవేదయన్। రాక్షసస్య చ తత్కర్మ యజ్ఞభ్రంశమశేషతః। తతః ప్రోవాచ భగవాన్ వారాహం వపురాస్థితః। శంఖచక్రగదాపాణిర్గత్వా చైవ రసాతలం । ఆనయిష్యే మఖం పుణ్యం హత్వా రాక్షసపుంగవం।యాంతు యూయంతు సురాస్సర్వే వ్యేతు వో మానసో జ్వరః। యేన గంగా తలం ప్రాప్తా తదా తేనైవ చక్రధృత్ । జగామ తరసా పుత్ర భువం భిత్వా రసాతలం। స వరాహవపుశ్శ్రీమాన్రసాతలనివాసినః। రాక్షసాన్దానవాన్హత్వా ముఖే కృత్వా మహాధ్వరం। వరాహరూపీ భగవాన్ శంఖమాదాయ యజ్ఞభుక్ । యేన ప్రాగాత్తలం విష్ణుస్తథా తేనైవ శత్రుజిత్।ముఖే న్యస్య మహాయజ్ఞం నిశ్చక్రామ రసాతలాత్ । తత్ర బ్రహ్మగిరౌ దేవాః ప్రతీక్షాం చక్రిరే హరిం । పథస్తస్మాద్వినిస్సృత్య గంగాస్రవణమభ్యగాత్। ప్రక్షాళయచ్చ స్వాంగాని హ్యసృగ్లేపాని నారద। గంగాంభసా తత్ర తీర్థం వారాహమభవద్ధరేః।ముఖే న్యస్తం మహాయజ్ఞం దేవానాం పురతో హరిః।దత్తవాన్ త్రిదశశ్రేష్ఠముఖాద్యజ్ఞమజాయత । తతః ప్రభృతి యజ్ఞాంగం ప్రధానం సరూంథ ముచ్యతే। వరాహరూపం భవతి హ్యన్యథా యజ్ఞవిఘ్నకృత్ ।తస్మాత్ప్రఖ్యాతమం తీర్థం వారాహం సర్వకామదం । తత్ర స్నానం చ దానం చ సర్వక్రతుఫలప్రదం। తత్రస్థితో౽పి యః కశ్చిత్పితౄన్ స్మరతి పుణ్యభాక్ ।విముక్తాస్సర్వపాపేభ్యః పితరస్స్వర్గమాప్నుయుః॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే వరాహతీర్థవర్ణనం నామ

నవమో౽ధ్యాయః

దశమాధ్యాయప్రారంభః

బ్రహ్మోవాచ॥ విశ్రుతం త్రిషు లోకేషు కపోతం తీర్థముత్తమం। తస్య స్వరూపం వక్ష్యామి మునే శృణు మహాఫలం।తత్ర బ్రహ్మగిరౌ కశ్చిద్వ్యాధః పరమదారుణః । హీన స్త్రీబ్రాహ్మణాన్ సాధూన్ యతినః పక్షిణో౽న్మృగాన్ । ఏవంభూతస్స

పాపాత్మా క్రోధనోఽనృతభాషణః। ప్రేతరూపః పిశాచాభో నీలాంగో హ్రస్వబా
హుకః। భీషణాకృతిరత్యుగ్రో నీలాక్షో హ్రస్వబాహుకః। ఉద్దంతకో నష్టనాసో హ్ర
స్వపాత్పృథుకుక్షికః। హ్రస్వోదరో హ్రస్వభుజో విస్తృతోగజజఘనస్సదా। పాప
హస్తః పాపచిత్తస్సుదుష్టస్సహసుస్తథా। తస్య భార్యా తథారూపా పాపమత్య
స్యపి నారద। తయా తు ప్రేర్యమాణోఽసౌ ప్రవివేశ గహనం వనం। స జఘాన మృ
గాన్ వ్యాధః పక్షిణో బహురూపిణః। పంజరే ప్రాక్షిపత్కాంశ్చిజ్జీవమానాం
స్తథాపరాన్। క్షుధయా పరితప్తాంగో విహ్వలస్తృష్ణయా సహ। భ్రాంతదేశో
బహువనం న్యవర్తత గృహం ప్రతి। తతోఽపరాహ్ణే సంప్రాప్తే వృత్తే మధుమాధవే।
క్షణాద్వ్యద్యున్మయం సాభ్రం బభూవాకాశమద్భుతం। వవౌ వాయుస్సాశ్మవ
ర్షీ వారిధారాతిభీషణః। ఆగచ్ఛన్లుబ్ధకశ్శ్రాంతః పంథానం నావబుధ్యత। జలం స్థలం
గర్తమధో పంథానమథవా దిశః। నజ్ఞాత్వా తు తథా పాపస్స్వస్తఃకరణ ఇత్య
థ। క్వగచ్ఛామి క్వతిష్ఠామి కింకరోమీత్యచింతయత్। సర్వేషాం ప్రాణినాం ప్రా
ణానాహర్తాఽహం యథాంతకః। మమాప్యంతకరం ప్రాప్తం భీషణం సాశ్మవర్ష
ణం। త్రాతారం నైవ పశ్యామి శిలాం వా వృక్షమంతికే। ఏవం బహువిధం వ్యాధో వి
చింత్యాపశ్యదంతికే। వనే వనస్పతిమివ నక్షత్రాణాం యథా విధుం। మృగాణాం
చ యథా సింహమాశ్రమాణాం గృహాధిపం। ఇంద్రియాణాం మన ఇవ త్రాతారం ప్రా
ణినాం నగం। శ్రేష్ఠం విటపినం శుభ్రం శాఖాపల్లవమండితం। తమాశ్రిత్యోపవిష్టో
భూమౌ ఖిన్నమనాస్స లుబ్ధకః। స్మరన్ భార్యామపత్యాని జీవేయురథవా మృతాః। ఏ
తస్మిన్నంతరే తత్ర హ్యస్తం ప్రాప్తో దివాకరః। తమేవ నగమాశ్రిత్య కపోతో భార్య
యా సహ। పుత్రపౌత్రైః పరివృతో హ్యాస్తే తత్ర నగోత్తమే। సుఖేన నిర్భయో భూ
త్వా తృప్తః ప్రీతస్తథైవ చ। బహవో వత్సరా యాతా వసతస్తస్య పక్షిణః। పతివ్రతా త
స్య భార్యా సుప్రీతా భర్తురేవ చ। కోటరే విపులే శుభ్రే జలవాయ్వగ్నివర్జితే।
భార్యాపత్యైః పరివృతస్సదాస్తే స కపోతకః। తస్మిన్దినే దైవవశాత్కపోతశ్చ కపో
తకీ। భక్షణార్థముభౌ యాతౌ కపోతో నగమభ్యగాత్। సాపి దైవవశాత్ప్రాప పం
జరస్థైవ వర్తతే। గృహీతా లుబ్ధకేనాథ జీవమానైవ వర్తతే। కపోతకోఽస్య పత్యా
ని మాత్రా హీనాని వీక్ష్య తు। వర్షణం భీషణం ప్రాప్తమస్తం యాతి దివాకరే। స్వకోట
రం తయా హీనమాలోక్య విలలాప సః। తాం బద్ధాం పంజరస్థాం తు న బుధ్యత కపో
తరాట్। అన్వారేభే కపోతోఽపి ప్రియాయా గుణకీర్తనం॥ కపోతః॥ నాద్యాప్యా
యాతి కల్యాణీ కింకరోమి క్వయామి వా। మమ ధర్మస్య జననీ మమ దేహస్య చేశ్వ
రీ। ధర్మార్థకామమోక్షాణాం సైవ నిత్యం సహాయినీ। తుష్టే హసంతీ కుపితే మహాపా

షర్షప్రదాయిని । సఖీమంత్రేషు సర్వేషు మమవాక్యరతా సదా। నాద్యాప్యాయా
తికళ్యాణీ సా స్తంయాత్యపి భాస్కరే । నజానాతి వ్రతం మంత్రం దైవం మంత్రార్థ
మేవ వా। పతివ్రతా పతిప్రాణా పతిమంత్రా పతిప్రియా। నాద్యాప్యాయాతి కళ్యా
ణీ మమ హర్షవివర్ధనీ । కిం మే గృహం కాననవత్తయా హీనం హి దృశ్యతే। తయా
యుక్తం గృహిణ్యాయుక్తం భాషణం చాతిశోభనం। నాద్యాప్యాయాతి మత్కాంతా
యయా గృహముదీరితం । వినా తయా న జీవిష్యే త్యక్ష్యేవాథ ప్రియాం తనూం। కిం
కుర్వంతి హ్యపత్యాని ఉత్తమర్త్స్వహం పునః॥ బ్రహ్మోవాచ॥ ఏవం విలపతస్త
స్య భర్తుర్వాక్యం నిశమ్య సా। పంజరస్థైవ వాక్యం సా భర్తారమిదమబ్రవీత్। అ
త్రాహమస్మి బద్ధైవ మప శాహం ఖగోత్తమ। ఆనీతాహం లుబ్ధకేన బద్ధా పాశై
ర్మహామతే। ధన్యాస్మ్యనుగృహీతాస్మి పతిర్వక్తి గుణాన్మమ। సతీవాప్యసతీవా
పి కృతార్థాహం న సంశయః ॥ తుష్టే భర్తరి నారీణాం తుష్టాస్స్యుస్సర్వ దేవ
తాః॥ విపరీతేతు నారీణాం ప్రమదా నాశమాప్నుయుః। త్వం దైవం త్వం ప్రభుర్మ
హ్యం త్వం సుహృత్త్వం పరాయణః । త్వం వ్రతం త్వం పరబ్రహ్మ స్వర్గో మోక్ష
స్తథైవచ । మాచింతాం కురు కళ్యాణ ధర్మబుద్ధిం స్థిరాం కురు। త్వత్ప్రసాదాచ్చ భు
క్తాని భోగాని వివిధాని చ। అలం ఖేదేన మజ్జేన ధర్మే బుద్ధిం స్థిరాం కురు॥ బ్రహ్మో
వాచ॥ ఇతి శ్రుత్వా ప్రియావాక్యం ఉత్తతార నగోత్తమాత్ । యత్ర సా పంజరస్థా
తు కపోతీ వర్తతే త్వరన్। తామాగత్య ప్రియాం దృష్ట్వా మృతవచ్చాపి లుబ్ధకం। మో
చయామీతి తాం మాహ నిశ్చేష్టో లుబ్ధకో ధునా । కపోతీ ప్రాహ భర్తారం మైవం కు
రు మహామతే। గురురగ్నిర్ద్విజాతీనాం వర్ణానాం బ్రాహ్మణో గురుః। పతిరేకో గురు
స్త్రీణాం సర్వస్యాభ్యాగతో గురుః । అభ్యాగతం శ్రాంతమనువ్రజంతి, దేవాశ్చస
ర్వే పితరోగ్నయశ్చ। తస్మిన్ హి తృప్తే ముదమాప్నువంతి, గతే నిరాశే చ తథా నిరా
శాః॥ అభ్యాగతమనుప్రాప్తం వచనాదర్చయంతి యే । తేషాం వాగీశ్వరీ దేవీ తృ
ప్తా భవతి నిశ్చితం । తస్యాసన ప్రదానేన శక్రః ప్రీతిమవాప్నుయాత్। పితరః పాద
శౌచేన అన్నాద్యేన ప్రజాపతిః । తస్యోపచారాద్వై లక్ష్మీర్విష్ణునా ప్రీతిమాప్ను
యాత్ ।శయనే సర్వదేవాస్స్యుస్తస్మాత్పూజ్యతమోతిథిః। అభ్యాగతమనుశ్రాంతం
సూర్యాస్తే గృహమాగతం । తం విద్యాద్దేవరూపేణ సర్వక్రతుఫలో హ్యసౌ । త
స్మాత్సర్వాత్మనా కాంత దుఃఖం త్యక్త్వా శమం వ్రజ । క్షాంత్యా తిష్ఠ శుభాం బుద్ధిం కృ
త్వా ధర్మం సమాచర । అపచారోపకారౌ చ ప్రవరావితి సమ్మతౌ।ఉపకారిషు స
ర్వేపి కరోత్యుపకృతిం పునః । అపకారిషు యస్సాధు స్స వై ధర్మిష్ఠ ఉచ్యతే । త
స్యాపకారం యః కుర్యాత్పుణ్యభాక్స ఉదాహృతః॥ కపోతః॥ ఆవయోరనురూపం య

త్వయోక్తంసాధుమన్యతే।కింతువక్తవ్యమస్త్యత్రతచ్ఛృణుష్వవరాననే।సహస్రం
భరతేకశ్చిచ్ఛతమన్యోదశాపరః । ఆత్మానంచసుఖినాన్యోవయంకష్టోదరంభరాః।
గతధాన్యధనాఃకేచి త్కుసూలధనినోపరే । కుంభీధాన్యధనాఃకేచి చ్చంచు
త్తిస్త్వథనావయం।పూజయామికథంశ్రాంతం అభ్యాగతమిమంగృహీ॥ కపోతీ॥ అ
గ్నిరాపశ్చశుభావాణీ తృణకాష్ఠాదికంచయత్। ఏతదప్యర్థినాందేయం శీతార్తో
లుబ్ధకస్త్వయం।ఏతచ్ఛ్రుత్వాప్రియంవాక్యం వృక్షమారుహ్యపక్షిరాట్। ఆలోక
యామాసతదా వహ్నిందూరేహ్యదర్శిషం । సతుగత్వావహ్నిదేశం చంచునో
ల్ముకమాహరత్।పురోగ్నింజ్వాలయామాస లుబ్ధకస్యకపోతరాట్।శుష్కకాష్ఠా
నిపన్యాని తృణానిచపునఃపునః । అగ్నౌప్రక్షేపయామాస శీఘ్రసకపోతకః। త
మగ్నింజ్వలితందృష్ట్వా లుబ్ధకశ్శీతదుఃఖితః। అవశాన్యాత్మనోంగాని ప్రతాప్యసుఖ
మాప్తవాన్।క్షుధాగ్నినాదహ్యమానం లుబ్ధందృష్ట్వాకపోతకే। మాంముంచస్వమ
హాభాగ ఇతిభర్తారమబ్రవీత్ । స్వశరీరేణదుఃఖార్తం లుబ్ధకం ప్రీణయామ్య
హం।ఇష్టాతిథీనాంయేలోకా స్తాం స్త్వమాప్నుహి సువ్రత॥ కపోతః ॥ మయితి
ష్ఠతినైవాయం తవధర్మోవిధీయతే।ఇష్టాతిథిర్భవామీహఅనుజానీహి మాంశుభే॥
బ్రహ్మోవాచ॥ ఇత్యుక్త్వాగ్నింత్రిరావృత్య స్మృత్వాదేవంమహేశ్వరం। యథా
సుఖంజుషస్వేతి వదన్నగ్నిమథావిశత్। తందృష్ట్వాగ్నౌకృతంజీవం లుబ్ధకోవాక్యమ
బ్రవీత్॥ లుబ్ధకః ॥ అహోమానుషదేహస్య ధిగ్జీవితమిదంమమ । యదిదంపక్షి
రాజేన మదర్థంసాహసంకృతం॥ బ్రహ్మోవాచ ॥ ఏవంవదంతంలుబ్ధంచపక్షి
ణీవాక్యమబ్రవీత్।మాంముంచస్వమహాభాగ దూరంయాత్యథమేపతిః। తస్యాస్తద్వ
చనంశ్రుత్వా పంజరస్థాంకపోతకీం। లుబ్ధకోమోచయామాస తరసాభీతవత్తదా।
సాపిప్రదక్షిణంకృత్వా పతిమగ్నింసమావిశత్॥ కపోతకీ॥ స్త్రీణామయంపరోధ
ర్మో యద్భర్తురనువేశనం।వేదేనవిహితోమార్గ స్సర్వలోకేషువిశ్రుతః। వ్యా
ళగ్రాహీయథావ్యాళం బలాదుద్ధరతేబిలాత్ । ఏవంభర్తారముద్ధృత్య సానా
రీత్రిదివంనయేత్॥ బ్రహ్మోవాచ ॥ నమస్కృత్యభువందేవాన్ గంగాంచాపివ
నస్పతీన్।ఆశ్వాస్యతాన్యపత్యాని లుబ్ధకంవాక్యమబ్రవీత్।త్వత్ప్రసాదాన్మహాభా
గ హ్యుపపన్నంతుమేదృశం। అపత్యానిక్షమస్వేహ భర్త్రాయామిత్రివిష్టపం। ఇ
త్యుక్త్వాపక్షిణీసాధ్వీ ప్రవివేశహుతాశనం । ప్రవిష్టాయాంహుతవహే జయశ
బ్దోభ్యవర్తత।గగనేసూర్యసంకాశం విమానమతిశోభితం।తదారూఢౌసురనిభౌద
దృశాతేథదంపతీ । లుబ్ధకంప్రోచతురుభౌ దివ్యరూపధరౌతదా। గచ్ఛావస్త్రిదశ

స్నానం చ్ప్రత్ప్రసాదాస్మహామతే। అనయోస్స్వర్గ సోపాన మతిథీస్త్వం మో
స్తతే। విమానవరమారూఢౌ దృష్ట్వాతౌలుబ్ధకోపిచ । సధనుః పంజరం త్యక్త్వా కృ
తాంజలిరభాషత। సవ క్త్వ్యోమహాభాగై దేయంకించిదజానతే। అహమత్రాతిథి
పూర్ణార్థో నిష్కృతింవక్తుమర్హథ। దంపతీఊచతుః ॥ గౌతమీం గచ్ఛభద్రం తే
తత్ప్రాప్యాహం నివేదయ। తత్రతుప్లవనాదేవ స్సర్వపాపైఃప్రముచ్యసే। ముక్తపాపః
పునస్తత్ర గంగాయామవగాహనే అశ్వమేధఫలంపుణ్యం ప్రాప్యపుణ్యోభవిష్యసి।
పునస్తస్మాదేవ త్యక్త్వాదేహమలీమసం । విమానవరమారుహ్య స్వర్గంగం
తాస్యసంశయః। తచ్ఛ్రుత్వావచనంతాభ్యాం తథాచక్రేసలుబ్ధకః। విమానవరమా
రూఢో దివ్యరూపధరోభవత్। దివ్యమాల్యాంబరధరః పూజ్యమానోప్సరోగణైః।
కపోతశ్చకపోతీచ తృతీయోలుబ్ధకస్తథా । గంగాయాశ్చ ప్రభావేన సర్వేతేదివ
మాక్రమన్। తథాప్రభృతితత్తీర్థం కపోతమితివిశ్రుతం। తత్రస్నానంచదానంచ పి
తృపూజనమేవచ । జపయజ్ఞాదికంకర్మ తదానంత్యాయకల్పతే॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే కపోతతీర్థవర్ణనంనామ
దశమోధ్యాయః.

ఏకాదశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ కార్తికేయంపరంతీర్థం కౌమారమితివిశ్రుతం। య
స్యాపస్స్మరణాదేవ కులవాన్రూపవాన్భవేత్। నిహతే తారకేదైత్యే స్వస్తేజాతే
త్రివిష్టపే। కార్తికేయంసుతంశ్రేష్ఠం ప్రీత్యాప్రోవాచపార్వతీ । యథాప్రియంభు
క్ష్వభోగాన్ త్రైలోక్యేవనసఃప్రియాన్। మమాజ్ఞయాప్రేతమనాః పితుస్త్వ
త్ప్రసాదతః । ఏవముక్తస్సవై మాత్రా విశాఖోదైవతస్త్రియః। యథాసుఖంబ
లాద్రేమే దేవపత్న్యపి రేమిరే। తథాసంభుజ్యమానాసు దేవపత్నీషు నారద। నా
శక్నువన్వారయితుం కార్తికేయం దివౌకసః । తతోనివేదయామాసుః పార్వ
త్యై పుత్రకర్మతత్। అసకృద్వార్యమాణోపి మాత్రాదేవైస్సశక్తిధృత్। నైవా
సావకరోద్వాక్యం స్త్రీష్వాసక్తష్షణ్ముఖః। అభిశాపభయాద్భీత్యా పార్వతీప
ర్యచింతయత్। పుత్రస్స్నేహాత్తథైవేశో దేవానాంకార్యసిద్ధయే । దేవపత్న్యశ్చ
సంరక్ష్యా ఇతిమత్వాపునఃపునః। యస్యాంతురమతేస్కందః పార్వతీచాపితాదృశీ।
తద్రూపమాత్మనఃకృత్వా వర్తయామాసపార్వతీ। ఇంద్రస్యవరుణస్యాపి భార్యా

మాహూయషణ్ముఖః । యావత్పశ్యతితస్యాంతు మాతృభావమపశ్యత। తామ
పాస్యవమస్యాథ పునరన్యామథాహ్వయత్ ।తస్యాంతుమాతృరూపం సంప్రేత్యల
జ్జాముపెయివాన్ । ఏవంబహ్వీషుతద్రూపం దృష్ట్వామాతృమయంజగత్। ఇతి
సంచింత్యవైశాఖో విరాగమగమత్తదా। సతుమాతృకృతంజ్ఞాత్వా ప్రవృత్తస్యని
వర్తనం।నివార్య్యశ్చేదహంభోగాత్తిరంనుపూర్వంప్రవర్తితః। తస్మాన్మాతృకృతంస
ర్వంమమహాస్యాస్పదంత్వితి।లజ్జయాపరయాయుక్తో గౌతమీమగమత్తదా। ఇయం
తుమాతృరూపామె శృణోతువచనంమమ । ఇతఃస్త్రీనామధేయంయన్మమమా
తృసమంమతం।ఏతచ్ఛ్రుత్వాలోకనాథః పార్వత్యాసహశంకరః । పుత్రంనివార
యామాస వృత్తమిత్యబ్రవీద్గుహః।తతస్సురపతిఃప్రీతః కిందదామీతిచాబ్రవీత్। కృ
తాంజలిపుటస్స్కందఃపితరంపునరబ్రవీత్।సేనాపతిస్సురపతిస్తవపుత్రోహమిత్యపి।
అలమేతేనదేవేశకింవరైస్సురపూజిత।తథాపివరకామోస్మిలోకానాంహితకామ్య
యా । యాచేహంనాత్మనెదేవతదనుజ్ఞాతుమర్హసి । మహాపాతకినఃకేచిద్గురు
దారాభిమర్శినః । అత్రాప్లవనమాత్రేణ ధూతపాపా భవంతుతె । ఆప్లవ
న్నుత్తమాంజాతిం తిర్యక్చాపిసురేశ్వర । కురూపో రూపసంపత్తిమత్రస్నానా
దవాప్నుయాత్।ఏవమస్త్వితితంశంభుః ప్రీత్యానందతస్సతేరితం। తతఃప్రభృతితత్తీ
ర్థం కార్తికేయమితిశ్రుతం। తత్రస్నానాచ్చదానాచ్చ సర్వక్రతుఫలంలభేత్॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే కార్తికేయతీర్థవర్ణనంనామైకా

దశోధ్యాయః.

ద్వాదశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓంబ్రహ్మోవాచ॥ యత్ఖ్యాతంకృత్తికాతీర్థం కార్తికేయాదనంతరం।
తస్యశ్రవణమాత్రేణసోమపానఫలంలభేత్।పురాతారకసంత్రాస్తైర్యభవరేతోపిబ
తద్వహ్నిః।రేతోగర్భంకవిందృష్ట్వా ఋషిపత్న్యస్స్పృశన్మునే । సప్తర్షీణాంప్ర
శుస్నాతా వర్జయిత్వాత్వరుంధతీం।తాసుగర్భస్సమభవత్తాసుస్త్రీషుతదాగ్ని
తః। తప్యమానాస్సుశోచిష్టా ఋతుస్నాతాస్తుతామునె । కింకుర్మః క్వానుగ
చ్ఛామః కింకృత్వాసుకృతంభవేత్।ఇత్యుక్త్వాతాఇతోగంగాం పునర్గత్వాన్యవే
దయన్।తాభ్యస్తైస్సృతాగర్భాః ఫేనరూపాస్తథాంభసి । అంభసాప్యేకతా
మాప్తా భూరినాస్తేసర్వే[illegible]భ్యః షణ్ముఖస్సమజాయ
త।స్రావయిత్వాతుతాన్గర్భాన్[illegible]గృహాన్యయుః। తాస్సాంవికృత

రూపాణి తేదృష్ట్వామునయోఽబ్రువన్ । గమ్యతాంగమ్యతాంశీఘ్రం స్వైరవృత్తి
ర్నయుజ్యతె। స్త్రీణామితితతోవత్స నిరస్తాఃపతిభిస్తుతాః । తతోదుఃఖసమావిష్టాః
స్తక్తాస్సర్వాఃపతిభిస్తుతాః। తాదృష్ట్వానారదఃప్రాహ కార్తికేయో హరోద్భ
వః। గాంగేయోఽగ్నిభవశ్చేతి విఖ్యాతస్తారకాంతకః। తంయాంతునచిరాదేవ ప్రీతో
భోగంప్రదాస్యతి। తాఋషిర్వచనాదేవ సమభ్యేత్యచషణ్ముఖం। కృత్తికాస్స్వయ
మెవేత్య యథావృత్తంన్యవేదయన్। తాభ్యోవాక్యంకృత్తికాభ్యః కార్తికేయోను
మాన్యచ । గౌతమీంయాంతుసర్వాశ్చ స్నాత్వాపూజ్యమహేశ్వరం। ఏష్యామి
చాహంతత్రైవ దాస్యామిసురమందిరం । తథేత్యుక్త్వాకృత్తికాశ్చ స్నాత్వాగం
గాంచగౌతమీం । దేవేశ్వరంతంసంపూజ్య కార్తికేయస్యశాసనాత్। దేవేశ్వర
ప్రసాదేన చావాపుస్సురమందిరం। తతఃప్రభృతితత్తీర్థం కృత్తికాతీర్థముచ్యతే।
కార్తిక్యాం కృత్తికాయోగెతత్రయస్స్నానమాచరేత్। సర్వక్రతుఫలంప్రాప్యరా
జాభవతిధార్మికః। తత్తీర్థస్మరణంవాపి కరోతిచ శృణోతిచ । సర్వపాపవిని
ముక్తో దీర్ఘమాయురవాప్నుయాత్॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే కృత్తికాతీర్థవర్ణనంనామ
ద్వాదశోధ్యాయః.

——❊——

త్రయోదశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓంబ్రహ్మోవాచ॥ దశాశ్వమేధంయత్తీర్థం తన్మాహాత్మ్యంశృణుష్వమె।
యస్యస్మరణమాత్రేణ హయమేధఫలంలభేత్। విశ్వకర్మసుతశ్శ్రీమాన్ విశ్వరూ
పోమహాబలః తస్యాపిప్రమతిఃపుత్ర స్తత్పుత్రోభౌవనోవిభుః। పురోధాఃకాశ్యపస్త
స్య సర్వజ్ఞానవిశారదః । తమపృచ్ఛన్మహాబాహు ర్భౌవనస్సార్వభౌవనః। య
క్ష్యేహంహయమేధాంశ్చ యుగపద్దశమానద । ఇత్యపృచ్ఛద్గురుంవిప్రం క్వయ
క్ష్యామిసురానితి।సోవదద్దేవయజనం తత్రతత్రనృపోత్తమ । యత్రయత్రద్విజశ్రే
ష్ఠైః ప్రావర్తతమహాక్రతుః। తత్రాభవన్నృషిగణా ఆర్త్విజ్యేమఖమండలె।
యుగపద్దశమేధాశ్చ ప్రవృత్తాహిపురోధసా । పూర్ణతాంనాయయుస్తాని దృ
ష్ట్వాచింతాపరోనృపః।విహాయదేవయజనం పునరన్యత్రతంక్రతుం। ఉపాక్రమత్త
దాతత్ర విఘ్నదోషాన్నచాయయుః। పూర్ణతాంచతతోదుఃఖా ద్రాజాగురుమభా
షత॥కాశ్యపః॥ దేశదోషాత్కాలదోషా దన్నదోషాత్తథైవచ । పూర్ణతాం

నాప్నువంతిస్మ దశమేధానివాజినః । తతశ్చదుఃఖితో రాజా కాశ్యపేన పురోధ
సా।గిష్పతేర్భ్రాతరంశ్రేష్ఠం గత్వాసంవర్తమూచతుః । భగవన్న్యగపతాపా
ర్యాణ్యశ్వమేధాని మానద।దశసంపూర్ణతాంయాంతి తందేశంచగురుంవద। త
తోధ్యాత్వామునిశ్రేష్ఠ స్సంవర్తోథభౌవనంతథా । అబ్రవీద్గచ్ఛబ్రహ్మాణం గురుం
దేశంవదిష్యతి।భౌవనోపిమహాప్రాజ్ఞః కాశ్యపేన మహాత్మనా। ఆగత్యమాముపా
చేదంగురుందేశాదికంచయత్। తతోహమబ్రువంపుత్ర భౌవనంకాశ్యపం తథా।
గౌతమీంగచ్ఛరాజేంద్ర సదేశస్సక్రతూత్సవః । హయమేధంకురుశ్రేష్ఠం కాశ్య
పోవేదపారగః।గురోరస్యప్రసాదేన గౌతమ్యాశ్చ ప్రభావతః । ఏకేనహయమే
ధేన తత్రస్నానేసవాపునః । సిధ్యంతితవయజ్ఞాశ్చ దశమేధాశ్చవాజినః।తచ్ఛ్రు
త్వాభౌవనోరాజా గౌతమీతీరమభ్యగాత్।కాశ్యపేనసహాయేన హయమేధాయ
దీక్షితః । తతఃప్రవృత్తేయజ్ఞేంద్రే హయమేధేమహాఫలే।సంపూర్ణేచమహారా
జాపృథివీందాతు ముద్యతః । తతోంతరిక్షేవాగుచ్చైరువాచనృపసత్తమం।పూ
జయిత్వాస్థితాన్విప్రాన్ ఋత్విజస్సదసస్పతీన్ । పురోధసేకాశ్యపాయ సశై
లవనకాననాం । పృథివీందాతుకామస్త్వందత్తంసర్వం త్వయానృప । భూ
మిదానస్పృహాంత్యక్త్వా హ్యాస్యత్రైహిమహాఫలం। త్వయాతుహయమేధోయం
కృతస్సుబహుదక్షిణః । కృతకృత్యోసిభద్రం తేనాత్రకార్యావిచారణా। తథాపి
దాతుకామంతం మహీప్రోవాచభౌవనం । త్వంవిశ్వకర్మన్భౌవన మాం దదాసి
కిమేవహి।అహంనిమజ్జేసలిలేతస్మాన్మాంనైవదీయతాం।తతశ్చభౌవనోభీతః కిందేయ
మితిచాబ్రవీత్ పునఃప్రోవాచసాపృథ్వీభౌవనంబ్రాహ్మణైర్వృతం। తిలాగావోధనం
ధాన్యంయత్కించిద్గౌతమీతటే। సర్వంతదక్షయం విద్యాత్కింమాం భౌవనదా
స్యసి।గంగాతీరంసమాసాద్యగ్రాసమాత్రంప్రయచ్ఛతి । సర్వంతదక్షయం విద్యా
త్కింమాంభౌవనదాస్యసి।గంగాతీరంసమాసాద్యఫలమన్నంరసాధికం। తేనాహం
సకలాదత్తాకింమాంభౌవనదాస్యసి । తద్భూమేర్వచనంశ్రుత్వా భౌవనస్సార్వ
భౌవనః।తథేతిమత్వావిప్రేభ్యోహ్యన్నంప్రాదాత్సువిస్తరం । దశాశ్వమేధంతత్తీ
ర్థంతదాప్రభృతికథ్యతే।దశానామశ్వమేధానాం ఫలంస్నానాదవాప్స్యతి॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యేదశాశ్వమేధతీర్థవర్ణనంనామ
త్రయోదశోధ్యాయః.

చతుర్దశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓంబ్రహ్మోవాచ॥ పైశాచతీర్థమపరం పూజితంబ్రహ్మవాదిభిః।తస్యస్వ

రూపంవక్ష్యామి గౌతమ్యాదక్షిణేతటే। గిరిర్బ్రహ్మగిరేఃపార్శ్వే అంజనోనామ నామతః।తస్మిన్నైలేగుహాంతస్థా శాపభ్రష్టావరాప్సరాః। అంజనానామతత్రాసీ దుత్తమాంగేనవానరీ । కేసరీనామతద్భర్తా హ్యద్రికేతితథాపరా। సాపికేసరిణోభార్యా శాపభ్రష్టావరాప్సరాః। ఉత్తమాంగేనమార్జాలీ సాభార్యా సైపర్వతేంజనే।దక్షిణార్ణవమభ్యాగా త్కేసరీలోకవిశ్రుతః । ఏతస్మిన్నంతరే౽గస్త్యో హ్యాంజనంగిరిమభ్యగాత్।అంజనాచాద్రికాచైవ హ్యగస్త్యమృషిసత్తమం। పూజయామాసతురుభే యథాన్యాయ్యంయథాసుఖం।తత్రప్రసన్నోభగవా నువాచప్రియతాంవరః । తేఊచతురుభే౽గస్త్యం పుత్రౌదేహిమునీశ్వర।సర్వేభ్యోబలినౌ శ్రేష్ఠౌ సర్వలోకోపకారకౌ।తథేత్యుక్త్వామునిశ్రేష్ఠో జగామాశాంసదక్షిణాం।తతఃకదాచిత్కాలేనహ్యంజనాచాద్రికాతథా।గీతంనృత్తంచవాద్యంచకుర్వంత్యౌగిరిమూర్ధని।రూపిణ్యౌ నిరృతిర్వాయుస్తే దృష్ట్వావిస్మితౌసురౌ । కామాక్రాంతధియాచోభౌ తేఊచతురమీయతుః। భార్యేభవేతాముభయోఃరావాం దేవౌవరప్రదౌ।తేఊచతు స్తథాస్త్వేతద్రమేతాంగిరిమూర్ధని । అంజనాయాంతథావాయోర్హనూమాన్సమజాయత। అద్రికాయాంచనిరృతేః రంతినామాపిశాచరాట్।పునస్తే ఆహతురుభే పుత్రౌజాతౌమునేర్వరాత్। ఆవయోర్వికృతంరూప ముత్తమాంగేనదూషితం।శాపాచ్ఛచీ పతేస్తద్వ ద్యువామాజ్ఞాతుమర్హథః। తతఃప్రోవాచభగవాన్ తేవాయుర్నిరృతిస్తథా।గోదావర్యాముత్తమాంగే స్నానాచ్ఛాపాద్విమోక్ష్యథః।ఇత్యుక్త్వాతేఊభేతౌతు తత్రైవాంతరధీయతాం।తతో౽ంజనాం సమాదాయ రంతిఃపైశాచమూర్తిమాన్।భ్రాతుర్హనూమతఃప్రీత్యై స్నాపయామాస మాతరం।తథైవహనుమాన్గంగామాదాయాద్రిమపిత్వరన్।మార్జాలరూపిణీంనీత్వా ఉపమాతరమాప్లవత్।తతఃప్రభృతితత్తీర్థంపైశాచంచాంజనంతథా।తద్బ్రహ్మగిరిపార్శ్వేసర్వకామప్రదంశుభం।తస్యస్వరూపంవ్యుష్టిశ్చతత్రైవప్రోచ్యతేశుభా॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణేగౌతమీమాహాత్మ్యేపైశాచతీర్థవర్ణనంనామ
చతుర్దశో౽ధ్యాయః.

పంచదశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓంబ్రహ్మోవాచ॥ క్షుధాతీర్థమితిఖ్యాతం శృణునారదతన్మనాః।కథ్యతేచమహాపుణ్యం సర్వకామప్రదంశుభం। ఋషిరాసీత్పురాప్రాజ్ఞః కణ్వోవేదవిదుత్తమః।పరిభ్రమన్నాశ్రమేషు క్షుధయాపరిపీడితః। గౌతమస్యాశ్రమంపుణ్యం :

మృద్ధంచాన్నవారిణా । ఆత్మానంచక్షుధాయుక్తం సమ్యక్స్థం గ్రాహి గౌతమం। వీక్ష్య కణ్వోథ వైషమ్యాద్విషాదమగమత్తదా। గౌతమోయం ద్విజశ్రేష్ఠో హ్యహంచతపసిస్థితః। సమేనయా చాన్నయుక్తావాప్య శక్తస్సాక్షాత్సమపేక్ష్యహి। నభోక్త్యేహంక్షుధాతోఽపి పీడితోపికళేబరే। గచ్ఛేయం గౌతమీం గంగాం యాదేహమపి సంపదం। ఇతినిశ్చిత్య మేధావీ గంగాంగత్వాచ పావనీం। స్నాత్వా శుచిర్యతమనా ఉపవిశ్య కుశాసనే। తుష్టావ గౌతమీం గంగాం క్షుధాంచ పరమాపదం॥ కణ్వః॥ నమోనమస్తే సరమార్తిహారిణే, నమో మహేశాననజటోద్భవే శివే। నమః క్షుధే సర్వజనార్తికారిణే, నమో మహామృత్యుముఖాద్వినిస్సృతే॥ నమస్త్రిమార్గే దేవి నమః పాపప్రవర్ధనే। నమశ్శాంతికరే గంగే నమో దారిద్ర్యరూపిణే। ఇత్యేవం స్తువత స్తస్య పురస్తాద్ద్వితయం వపుః। ఏకం గాంగేయముత్సృష్ట మపరం భీషణాకృతి। పునః కృతాంజలిర్భూత్వా నమశ్చక్రే ద్విజోత్తమః। సర్వమంగళ మాంగళ్యే బ్రాహ్మీమాహేశ్వరీశుభే। వైష్ణవీత్ర్యంబకే దేవి నారాయణి నమోస్తుతే। సర్వపాపకృతాంపాపే సర్వకామార్థనాశిని। దుఃఖలోభమయీ దేవి క్షుధే తుభ్యం నమోస్తుతే॥ బ్రహ్మ॥ తతశ్చణ్వ వచనం శ్రుత్వా సుప్రీతే ఆహతుర్భృశం। అభీష్టం వదకల్యాణ వరం వరయ సువ్రత। తతః ప్రాహాచ ప్రణతో గంగాంత్రుష్ణాం యథాక్రమం। దేహి దేవి మనోజ్ఞాని కామ్యాని విభవాన్మమ। ఆయుర్విత్తంచ భుక్తించ ముక్తిం గంగే ప్రయచ్ఛమే। ఇత్యుక్త్వా గౌతమీం గంగాం క్షుధామాహ ద్విజోత్తమః। మయి మద్వంశజే వాపి క్షుధా తృష్ణా దరిద్రిణీ। యాచ్ఛేపాపే శివేరూపే నభూయాస్త్వం కదాచన। అనేన స్తుతివాక్యేన త్వాం స్తువంతి క్షుధాతురాః। తేషాం దారిద్ర్యదుఃఖాని నభవేయుర్వరోమమ। అస్మింస్తీర్థే పుణ్యతమే స్నానదాన జపాదికం। యేకుర్వంతి మహాదేవ్యాం లక్ష్మీభాజో భవంతు తే। య ఇదం పఠతస్తోత్రం గృహేవాయది వాశ్రమే। తస్య దారిద్ర్యదుఃఖేభ్యో భయంనస్యాద్వరోపరః। ఏవం స్యాదితి తే చోక్త్వా యాతః కణ్వోయథాలయం। తతః ప్రభృతి తత్తీర్థం కాణ్వం గాంగం క్షుధాభిధం। సర్వపాపప్రహరణం పితౄణాం ప్రీతివర్ధనం॥

ఇతి శ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే క్షుధాతీర్థవర్ణనంనామ

పంచదశోధ్యాయః.

షోడశాధ్యాయప్రారంభః.

బ్రహ్మోవాచ॥ అహల్యాసంగమం నామ తీర్థం త్రైలోక్యవిశ్రుతం। సమ్యా

కృచ్ఛ్రేణమునిశ్రేష్ఠ తత్రవృత్తమితశ్శుభం। సృష్టాఃకన్యాబహువిధా రూపవత్యోగు
ణాన్వితాః । తాసామేకాంశ్రేష్ఠతమాం నిర్మమేశుభలక్షణాం । తాంబాలాం
చారుసర్వాంగీం దృష్ట్వారూపాన్వితాంశుభాం।కోన్వస్యాః పోషణేశక్తా ఇతిబుద్ధి
ర్మమాభవత్ । నదైవానాంనాసురాణాం నఋషీణాంతథైవచ। అస్త్యస్యాః
పోషణేశక్తస్తతో మేబుద్ధిరన్వభూత్। గుణశ్రేష్ఠాయవిప్రాయ గుణజ్యేష్ఠాయధీమ
తే।సర్వలక్షణయుక్తాయ వేదవేదాంగవేదినే । గౌతమాయ మహాప్రాజ్ఞాయా
దదాంపోషణాయతాం। పాలయస్వమునిశ్రేష్ఠ యావత్ప్రాప్స్యతియౌవనం। ప్రా
ప్తావస్థాంపునస్సాధ్వీ మిమామానయగౌతమ।ఏవముక్త్వాగౌతమాయ ప్రాదాం
కన్యాంసుమధ్యమాం । తామాదాయమునిశ్రేష్ఠ స్తపసాహతకిల్బిషః।తాంపోష
యిత్వావిధివ దలంకృత్యమమాంతికం। నిర్వికారో మునిశ్రేష్ఠో యువతిమానయత్త
దా। తాందృష్ట్వావిబుధాస్సర్వే శక్రాగ్నివరుణాదయః।మమదేయాసురేశాన ఇత్య
వోచన్పృథక్పృథక్ । తథైవఋషయస్సాధ్యా దానవాయక్షరాక్షసాః। తాన్
సర్వానాగతాన్దృష్ట్వా కన్యార్థమథసంగతాన్। ఇంద్రస్యతువిశేషేణ మహాం
శ్చాభూత్తదాగ్రహః । గౌతమస్యతుగాంభీర్యం ధైర్యంమాహాత్మ్యమేవచ।స్మృ
త్వాసువిస్మితోభూత్వా మమైవమభవత్సుధీః। దేయేయంగౌతమాయైవ నాన్య
యోగ్యాశుభాననా।తస్మాఏవచ తాందాస్యే తదాప్యేవమచింతయం। సర్వేషాంచ
మతిధైర్యం మథితంచతయాలఘు । అహల్యేతిసురైః ప్రోక్తా మయాచఋషిభి
స్సహ।దేవాన్సర్వాన్తథాపీత్థ్య మయాతత్రోక్తముచ్చకైః। తస్మైసాదీయతేసు
భ్రూర్యఃపృథివ్యాఃప్రదక్షిణం। కృత్వావతిష్ఠతేపూర్వం నచాన్యస్మైపునఃపునః।
తతస్సర్వేఋషిగణా శ్రుత్వావాక్యంమయేరితం । అహల్యార్థం సురాజగ్ముః
పృథివ్యాశ్చప్రదక్షిణం। గతేషుసురసంఘేషు గౌతమోపిమునీశ్వరః।ప్రయత్నమక
రోత్కించి దహల్యార్థమయంతథా। ఏతస్మిన్నంతరేబ్రహ్మన్ సురభిస్సర్వకామ
ధుక్।అర్ధప్రసూతాహ్యభవ త్తాందదర్శసగౌతమః। తస్యాఃప్రదక్షిణంచక్రే ఇ
యముర్వీతి సంస్మరన్ । లింగస్యచసురేశస్యప్రదక్షిణ మథాకరోత్ । సర్వే
షాంవాపిదేవానా మేకంవాపిప్రదక్షిణం । నైవాభవద్భువోమేతుసంజాతం ద్వి
తయంపునః।ఇతినిశ్చిత్యసమునిర్మమా న్తికమథాభ్యగాత్ । నమస్కృత్వా బ్రవీ
ద్వాక్యం గౌతమోమాంపునఃపునః । ప్రదక్షిణీకృతాచేలా ద్విధాబ్రహ్మన్మయా
పునః।యదత్రయుక్తం దేవేశ జానీతేతద్భవానితి । మయాతుజ్ఞానయోగేన ధ్యా
త్వాగౌతమమబ్రవం।తవైవదీయతేసుభ్రూః ప్రదక్షిణమిదంకృతం।తుష్టోహంతవ
ధైర్యేణ జ్ఞానేనతపసాతథా । దత్తేయమృషిశార్దూలకన్యాలోకవరాశుభా।

ఇత్యుక్త్వాహం గౌతమాయ హ్యహల్యామదదాం మునే। జాతే వివాహే తే దేవాః కృత్వేలాయాః ప్రదక్షిణం । శనైశ్శనైరథాగత్య దదృశుస్సర్వ ఏవ తే। గౌతమస్యాప్యహల్యాయా దాంపత్యం ప్రీతివర్ధనం । తే చాగత్యాథ పశ్యంతో విస్మితాశ్చాభవన్ సురాః। అక్రాంతే వివాహే చ సురాస్సర్వే దివం యయుః। సమత్సరశ్శచీభర్తా సమీక్షుంశ్చ దివం యయౌ । తతః ప్రీతమనాస్తస్మై గౌతమాయ మహాత్మనే। ప్రాదాం బ్రహ్మగిరిం పుణ్యం సర్వకామప్రదం శుభం । అహల్యయా మునిశ్రేష్ఠో రేమే తత్ర స గౌతమః । గౌతమస్య కథాం పుణ్యాం శ్రుత్వా శక్రస్త్రివిష్టపే। తమాశ్రమం తం చ ఋషిం తస్య భార్యామనిందితాం । భూత్వా బ్రాహ్మణవేషేణ ద్రష్టుమాగాచ్ఛతక్రతుః । స దృష్ట్వా భవనం తస్య భార్యాం చ విభవం తథా । పాపీయసీం మతిం కృత్వా సోహల్యాం సముదైక్షత । నాశ్నాసనపరం సేశం కాలం తస్మాదృషేర్భయం । న బుబోధ తదా శక్రః కామాకృష్టమనాస్తదా। తామేవ ధ్యాయన్నధ్యాస్తే సురరాజ్యం సువిస్మృతం । సంతప్తాంగః కథం కుర్యాం ప్రవేశో వా కథం భవేత్ । ఏవం మత్వా విప్రరూపో నాంతరం సోధ్యగచ్ఛత । స కదాచిన్మహాప్రాజ్ఞః కృతపూర్వాహ్ణికక్రియః । గౌతమో మునిభిశ్శిష్యైర్నిర్గతశ్చాశ్రమాద్బహిః । ఆశ్రమాన్గౌతమీం విప్రాన్ స్థానాని వివిధాని చ । ద్రష్టుం గతో మునివర ఇంద్రస్తం సముదైక్షత । ఇదమంతరమిత్యుక్త్వా చక్రే కార్యం మనఃప్రియం। రూపం కృత్వా గౌతమస్య స్వస్యరూపం శతక్రతుః । తాం గత్వా చారుసర్వాంగీ మహల్యాం వాక్యమబ్రవీత్ । ఆకృష్టోహం తవ గుణైరూపం స్మృత్వా స్థలత్పదః। ఇతి బ్రువన్ స కర హస్తమాదాయాంతస్సమావిశత్। న బుబోధ త్వహల్యా తం జారం మేనే చ గౌతమం । యథాసుఖం రమ్యమాణే ప్రాయాచ్ఛిష్యైస్స గౌతమః। ఆగచ్ఛంతం సమాలోక్య హ్యహల్యా ప్రియవాదినీ। ప్రీతియాతి ప్రియం వక్తి తోషయంతీ నిజైర్గుణైః। తామదృష్ట్వా మహాప్రాజ్ఞో మేనేతన్మహదద్భుతం । ద్వారి స్థితం మునివరం సర్వే పశ్యంతి తయావినా । అగ్నిహోత్రస్య శాలాయాం నియతా గృహరక్షిణః। ఊచుర్మునివరం భీతా గౌతమం విస్మయాన్వితాః । భగవన్కిమిదం చిత్రం బహిరంతశ్చ దృశ్యసే । ప్రియయాంతః ప్రవిష్టోసి తథా దృష్టో బహిర్భవాన్। అహో తపః ప్రభావోయం నానారూపధరో భవాన్।తచ్ఛ్రుత్వా విస్మితశ్చాంతః ప్రవిష్టః క్వనుతిష్ఠసి। ప్రియే అహల్యే భవతి కిం మాం న ప్రతిభాషసే । ఇత్యృషేర్వచనం శ్రుత్వా అహల్యా జారమబ్రవీత్।కో భవానృషిరూపేణ పాపం త్వం కృతవానసి। ఇతి బ్రువంతీ శయనాదుత్థితా సత్వరం భయాత్ । స చాపి పాపకృచ్ఛక్రో బిడాలో భూదృషేర్భయాత్ । [illegible]ంచ వికృతాం దృష్ట్వా ధర్షితాం చ ప్రియాం తథా । ఉవాచ స మునిః

కోపాత్ప్రాహమిదంకా హాసంకృతం। ఇతి బ్రువంతం భర్తారం సాపినోవాచ లజ్జితా।
అన్వేషమాణో జారం తం బిడాలం దదృశే మునిః । కో భవానితి తం ప్రాహ భస్మీకు
ర్యాం న్మృషా వదేత్ ।కృతాంజలిపుటో భూత్వా ఇదమాహ శచీపతిః।శచీభర్తాపు
రాంభేత్తా పురుహూత పురుష్టుతః। మమేదం పాపమాపన్నం సత్యముక్తం మయా
నఘ।నిశమ్య తద్వచో విప్రో హరిమాహ రుషాన్వితః। భగవత్యాః కృతం పాపం సహ
స్రభగవాన్భవ । తామప్యాహ మునిః కోపా త్త్వం చ శుష్కనదీ భవ। తతః ప్రసాద
యామాస కథయంతీ తదాకృతం । తవరూపేణ చాగత్య మామగాత్సాక్షిణ స్త్వి
మే।తథేతి రక్షిణః ప్రోచు రహల్యా సత్యవాదినీ।జ్ఞానేనాపి మునిర్జ్ఞాత్వా శాంతః ప్రా
హ పతివ్రతాం । యదా తు సంగతా భద్రే గౌతమీం పాపనాశనీం।నదీభూత్వా పు
నారూపం ప్రాప్స్యసే ప్రియయుక్తన్మమ।ఇత్యృషేర్వచనం శ్రుత్వా తథా చక్రే పతి
వ్రతా।తయాను సంగతా దేవ్యా అహల్యా గౌతమప్రియా।పునస్తద్రూప మగమ ద్య
న్మయా నిర్మితం పురా । తతః కృతాంజలిపుట స్సురరాట్ప్రాహ గౌతమం। మాం
పాహి మునిశార్దూల పాపిష్ఠం గృహమాగతం। పాదయోః పతితం దృష్ట్వా కృప
యా ప్రాహ గౌతమః।గౌతమీం గచ్ఛ భద్రం తే స్నానం కురు పురందర। తత్స్నానాద్గ
తపాప స్త్వం సహస్రాక్షో భవిష్యసి। ఉభయం విస్మయకరం దృష్టవానస్మి నారద।
అహల్యాయాః పునర్భావం శచీభర్తా సహస్రదృక్। తతః ప్రభృతి తత్తీర్థ మహ
ల్యాసంగమం స్మృతం।ఇంద్రతీర్థమితి ఖ్యాతం సర్వపాపహరం శుభం॥
ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే-అహల్యాసంగమతీర్థవర్ణనం నామ

షోడశోధ్యాయః.

సప్తదశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం॥ బ్రహ్మోవాచ ॥ తస్మాదప్యపరం తీర్థం జనస్థానమితి శ్రుతం । చ
తుర్యోజనవిస్తీర్ణం స్మరణాన్ముక్తిదం నృణాం । వైవస్వతాన్వయే జాతో రాజా
సీజ్జనకస్సుధీః । సోపాంపతేస్తుతనయా ముపయేమే గుణార్ణవాం।ధర్మార్థ
కామమోక్షాణాం జననాజ్జనకో నృపః। అనురూపగుణత్వాచ్చ తస్యభార్యాగుణా
న్వితా । యాజ్ఞవల్క్యశ్చ విప్రేంద్ర స్తస్య రాజ్ఞః పురోహితః। తమపృచ్ఛన్నృప
శ్రేష్ఠో యాజ్ఞవల్క్యం పురోహితం । భుక్తిముక్తి శ్రేష్ఠతమే భుక్త్యాముక్తిః కథం
భవేత్ । సర్వసంగపరిత్యాగా న్ముక్తిప్రాప్తిస్తు దుఃఖదా । తద్బ్రూహి మునిశా
ర్దూల సుఖాన్ముక్తిః కథం భవేత్॥ యాజ్ఞవల్క్యః ॥ అపాంపతిస్తవ గురుశ్శ్వశు

రః ప్రియకృత్తథా । తంగత్వాపృచ్ఛన్నృపతే ఉపదేక్ష్యతి తేహితం॥ బ్రహ్మా॥ యా
జ్ఞవల్క్యశ్చజనకో రాజానంవరుణంతథా। గత్వైవోచతురవ్యగ్రా ముక్తిమార్గం
యథాక్రమం॥ శ్రీవరుణః॥ ద్వివిధాసంస్థితాముక్తిః కర్మద్వారేప్యకర్మణి। దే
వైశ్చనిశ్చితో మార్గః కర్మజ్యాయోహ్యకర్మణః । సర్వంచకర్మణాబద్ధం పురు
షార్థచతుష్టయం। అకర్మణాప్యతఇతిముక్తిమార్గోమృషోచ్యతే। కర్మసాధ్యా
నికార్యాణి సిధ్యంతినృపసత్తమ । తస్మాత్సర్వాత్మనాకర్మ కర్తవ్యంవైదికంత
థా। తేనభుక్తించముక్తించ ప్రాప్నువంతీహమానవాః। అకర్మణఃకర్మపుణ్యం క
ర్మచాప్యాశ్రమేషుచ। జాత్యాశ్రయంచభవతి వక్ష్యామిశృణుకర్మతత్ । ఆశ్రి
మాశ్చాపిచత్వారః కర్మద్వారాహిమానవః। చతుర్ణామాశ్రమాణాంచ గా
ర్హస్థ్యంబహుపుణ్యదం। తస్మాద్భుక్తిశ్చముక్తిశ్చ భవతీతిమతిర్మమ। ఏతచ్ఛ్రు
త్వాతుజనకో యాజ్ఞవల్క్యశ్చబుద్ధిమాన్ । వరుణంపూజయిత్వాతు పునర్వచన
మూచతుః। కోదేశఃకింనుతీర్థంస్యాత్కర్మణాముక్తిదాయకం। తద్వదస్వసురశ్రే
ష్ఠ సర్వజ్ఞోసిమహామతే । పృథివ్యాంభారతంవర్షం దండకంతత్రపుణ్యదం । త
స్మిన్ క్షేత్రేకృతంకర్మ భుక్తిముక్తిప్రదంనృణాం । తీర్థానాంగౌతమీపుణ్యాశ్రే
ష్ఠాముక్తిప్రదానృణాం। తత్రయజ్ఞేనదానేన భోగాన్ముక్తిమవాప్స్యసి। యాజ్ఞవ
ల్క్యశ్చజనకో వచనాద్యాదసాంపతేః । అశ్వమేధాదికంకర్మ చకారజనకోనృ
పః। యాజయామాసవిప్రేంద్రో యాజ్ఞవల్క్యస్స్వకంనృపం। గంగాతీరంసమాశ్రి
త్య యజ్ఞాన్ముక్తిమవాపరాట్ । తథాజనకరాజానో బహవస్తత్రకర్మణః। ముక్తిం
యయుర్మహాప్రాజ్ఞా గౌతమ్యాశ్చప్రభావతః । తతఃప్రభృతి తత్తీర్థం నృప
నామ్నైవవిశ్రుతం। జనకానాంయజ్ఞసదో జనస్థానమితిశ్రుతం। చతుర్యోజనవిస్తీ
ర్ణం స్మరణాత్సర్వపాపహం। తత్రస్నానేనదానేన పితౄణాంతర్పణేనచ। తీర్థ
స్యస్మరణాద్వాపి పఠనాద్భక్తిభావనాత్ । సర్వాన్కామానవాప్నోతి ముక్తిమా
ర్గమవాప్స్యతి॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే జనస్థానతీర్థవర్ణనంనామ
సప్తదశోధ్యాయః.

అష్టాదశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓంబ్రహ్మోవాచ॥ అరుణావరుణాచైవ నద్యౌపుణ్యతమేశుభే। తయోస్తు

సంగమఃపుణ్యో గంగాయాంమునిసత్తమ। తదుత్పత్తింశృణుష్వేహ సర్వపాపప్ర
ణాశనం । కశ్యపస్యసుతోజ్యేష్ఠో హ్యాదిత్యోలోకవిశ్రుతః। త్రైలోక్యచక్షుస్తీ
క్ష్ణాంశుస్సప్తాశ్వోలోకపూజితః। తస్యపత్నీఉషాఖ్యాతా త్వాష్ట్రీలోకస్యసుంద
రీ।భర్తుఃప్రతాపతీవ్రత్వ మసహంతీసుమధ్యమా । చింతయామాసకింకృత్యంమ
మస్యాదితిభామినీ। తస్యాఃపుత్రోమహాప్రాజ్ఞో మనుర్వైవస్వతోయమః।యమునా
చనదీపుణ్యా శృణువిస్మయకారణం । సాకరోదాత్మనశ్ఛాయా మాత్మరూపేణ
యత్నతః।తామబ్రవీత్తతశ్చోషా త్వంచమత్సదృశీభవ । భర్తారంత్వమపత్యాని
పాలయస్వమమాజ్ఞయా । యావదాగమనంమేస్యాత్పత్యుస్తావత్ప్రియాభవ।
నఖ్యాతవ్యంశుభేక్వాపిహ్యపత్యానాంత్వయాప్రభౌ। తథేత్యాహచతాంఛాయాని
జగామగృహాదుషా । ఇత్యుక్త్వాసాజగామాశు శాంతరూపంతమిచ్ఛతీ।భర్తుః
శ్చోషాత్వష్టుగృహం పిత్రేసర్వాణ్యవేదయత్।త్వష్టాపిచకితఃప్రాహ సుతాంతాం
సుతవత్సలః । నైతద్యుక్తంభర్తృమత్యా యత్స్వైరేణప్రవర్తనం। అపత్యా
నాంకథంవృత్తిర్భర్తుర్వాసవితుస్తవ।బిభేమిభద్రేశిష్టోహంభర్తారంతంపునర్భ
జ। ఏవముక్తాతుపిత్రాసా నేత్యుక్త్వావైపునఃపునః । ఉత్తరంచకురుందేశం జగా
మతపసేత్వరా।తత్రతేపేతపస్తీవ్రం బడబారూపధారిణీ। దుష్ప్రేక్ష్యంస్వపతిం
కాంతం ధ్యాయంతీనిశ్చలాహ్యుషా।ఏతస్మిన్నంతరేతాత ఛాయాచోషా స్వరూ
పిణీ।భానౌసావర్తయామాస అపత్యాన్యపిజజ్ఞిరే । సావర్ణిశ్చశనిశ్చైవ విష్టి
ర్యాదుష్టకన్యకా।సాచ్ఛాయావర్తయామాసనైలక్షణ్యేనసత్యశః। స్వేష్వపత్యేషు
చోషాయా యమస్తత్రచుకోపహ । వైషమ్యేణాథవర్తంతీంఛాయాంతాంమా
తరంతథా।తాడయామాసపాదేన దక్షిణాశాపతిర్యమః । పుత్రదుర్నయసంక్షో
భా చ్ఛాయావైవస్వతంయమం । శశాపపాపతేపాదో విశీర్యేతేమమాజ్ఞయా।
విశీర్యచరణోదుఃఖాత్ పునఃపితర మభ్యగాత్ । సవిత్రేతంతు వృత్తాంతం న్యవే
దయదశేషతః। నేయంమాతాసురశ్రేష్ఠ యయాశప్తోహమీదృశః । అపత్యేషువిరు
ద్ధేషు జననీనైవకుప్యతి। యద్బాల్యాదబ్రువంకించి దథవాదుష్కృతేకృతే।నైవకు
ప్యతిమేమాతా తస్మాన్నేయంమమాంబికా। తత్పుత్రవచనంశ్రుత్వా సవితావిస్మ
యాన్వితః।ఇయంఛాయానాస్యమాతా ఛాయామాతాఉషాన్యతః। మమశాంతిమ
భీప్సంతీ దేశేన్యస్మిన్తపోరతా।ఉత్తరేచకురౌత్వాష్ట్రీ బడబారూపధారిణీ । త
త్రసాస్త ఇతిజ్ఞాత్వా జగామాశుదివాకరః।యత్రసావర్తతేకాంతా అశ్వరూ
పాస్యయంతదా।తాందృష్ట్వాబడబారూపా మన్వధావద్ధయాకృతిః। కామాతురం
హయందృష్ట్వాశ్రుత్వావైహేషితస్వరం। ఉషాపతివ్రతోపేతా పతిధ్యానపరా

యణౌ।నగచ్ఛేయంనపశ్యేయం వినాభానుంమనాగపి।హయధర్షణసంభీతా కా
స్వయంచేత్యజానతీ । పలాయత పతౌప్రాప్తేదక్షిణాభి ముఖీత్వరాత్ । కా
న్వత్రరక్షకోమేస్యా ద్వృషయోవాసురాఅపి। ధావంతీంతాంక్రియాంభాను రశ్వీమ
శ్వవపుస్స్వయం । పర్యధావద్యతోయాతి ఉషాభాను స్తత స్తతః।భాగీరథీమత్ర
మాంశ్చఋషీణాంచ నదీ స్తదా । నర్మదాంచాపివింధ్యంచ దక్షిణాభిముఖావు
భౌ।అతిక్రమ్యభయోద్విగ్నా త్వాష్ట్రీచాగాచ్ఛగౌతమీం । త్రాతారస్సంతి మున
యో జనస్థానేతివిశ్రుతె। ఋషీణామాశ్రమాన్ సాచప్రవిష్టాగౌతమీంతదా । అ
నుప్రాప్త స్తథాచాశ్వాం భాను స్తద్రూపవాన్పునః । అశ్వంనివారయామాసుస్స
ర్వేస్తె మునిదారకాః। తతఃకోపాద్రవిస్సర్వాన్ శశాపోషాపతిఃప్రభుః। నివార
యంతిమాంయస్మా ద్వంధ్యాయూయం భవిష్యథ।జ్ఞానదృష్ట్యాతుమునయో మేనిరే
శ్వముషాపతిం । స్తువంతోదేవదేవేశంభానుంతంమునయోబ్రువన్।స్తూయమానో
మునిగణై రశ్వంభాను రథాభ్యగాత్ । బడబాయాముఖేలగ్నం ముఖంచాప్యశ్వ
రూపిణః।జ్ఞాత్వాత్వాష్ట్రీచభర్తారం ముఖాద్వీర్యం ప్రసుస్రువె । తయోర్వీ
ర్యేణగంగాయా మశ్వినౌసమజాయతాం।తత్రాగచ్ఛ న్మునిగణా స్సిద్ధాశ్చా నిమి
షానరాః । గ్రహాగావ స్తథౌషధ్యో వేదజ్యోతిర్గణా స్తథా । సప్తాశ్వంచ ర
థంపుణ్య మరుణోభానుసారథిః । యమోమనుశ్చవరుణో శనిర్వైవస్వత స్తథా।
యమునాచనదీపుణ్యా తాపీచైవమహానదీ।త త్తద్రూపంసమాస్థాయ నద్యాతె ఆ
గతేమునె । దృష్ట్వాతేవిస్మయావిష్టా ఆజగ్ముశ్శ్వశుర స్తదా । అభిప్రాయంవి
దిత్వాతు శ్వశురంభానురబ్రవీత్ । ఉపాయాఃప్రీతయేతస్యాః కుర్వంత్యా స్తపఉ
త్తమమ్।యంత్రారూఢంచమాంకృత్వా ఛింధితేజాంస్యనేకశః। యావత్సౌఖ్యంభ
వేదస్యాస్తావచ్ఛింధి ప్రజాపతే। తథేత్యుక్త్వా సచత్వష్టాసోమనాథస్య సన్నిధౌ।
తేజసాంఛేదనంచక్రే ప్రభాసంచతపోవిదుః। భర్త్రాచసంగతాయత్ర గౌతమ్యా
మశ్వరూపిణీ । అశ్వినోర్యత్రచోత్పత్తి రశ్వతీర్థం తదుచ్యతే। భానుతీర్థం త
దాఖ్యాతంతదాపంచవటాశ్రమః। తాపీచయమునాచైవ పితరంద్రష్టుమాయయుః।
అరుణావరుణానద్యోర్గంగాయాంయత్రసంగమః। దేవానాంతత్రతీర్థాని ఆగ
తానాంపృథక్పృథక్। నవత్రీణిసహస్రాణి తీర్థానిగుణవంతిచ । తత్రస్నానంచ
దానంచ సర్వమత్యంతపుణ్యదం। శ్రవణాత్పఠనాద్వాపి స్మరణాదపినారద ।సర్వ
పాపవినిర్ముక్తోధర్మవాంత్సుసుఖీభవేత్॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యేఅరుణావరుణాశ్వభాను
తీర్థవర్ణనంనామాష్టాదశోధ్యాయః.

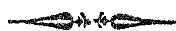
ఏకోనవింశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ గారుడం నామయత్తీర్థం సర్వవిఘ్నపరిశాంతిదం। తస్యప్రభావం వక్ష్యామి శృణునారదమేవచః। మణినాగ ఇతిఖ్యాతః శేషపుత్రో మహాబలః। గరుడస్యభయాద్భక్త్యా తోషయామాసశంకరం। తతః ప్రసన్నోహ్యభవత్పరమేష్ఠీ సదాశివః। తమువాచమహానాగం కింతేవ్యవసితంవద। నాగః ప్రాహప్రభోమహ్యం దేహిమేగరుడాభయం। తథేత్యువాచతం శంభుర్గరుడాదభయంభవేత్। నిర్గతోనిర్భయం నాగో గరుడాదరుణానుజాత్। క్షీరోదశాయీయత్రాస్తే తం దేశంపరియాత్యసౌ। గరుడః పన్నగందృష్ట్వా చరంతం నిర్భయేనతు। తంగృహీత్వా మహానాగం ప్రాక్షిపత్స్వస్యమందిరే। తంబద్ధ్వాగారుడైః పాశైర్గరుడో నాగసత్తమం। ఏతస్మిన్నంతరేనందీ ప్రోవాచేదం జగత్ప్రభుం। నూనంనాగోనచాయాతిభక్షితోబద్ధఏవవా। గరుడేనసురేశాన జీవన్నాగోత్రసంవ్రజేత్। బ్రహ్మోవాచ॥ నందినోవచనంశ్రుత్వా జ్ఞాత్వాశంభురథాబ్రవీత్। గరుడస్యగృహేనాగోబద్ధస్తిష్ఠతిసత్వరం। గత్వాతంజగతామీశం విష్ణుంబ్రూహి జనార్దనం। బద్ధం నాగం కాశ్యపేనమద్వాక్యా దానయస్వతం। తత్ప్రభోర్వచనంశ్రుత్వా నందీగత్వాశ్రియఃపతిం। వ్యజ్ఞాపయచ్ఛంభువాక్యం విష్ణుంపుణ్యపరాయణం। తతోవిష్ణుః ప్రీతమనాగరుడంవాక్యమబ్రవీత్। వినతాత్మజ మద్వాక్యాన్నందినేదేహిపన్నగం। యాచితేతద్విదిత్వాథ నేత్యువాచ విహంగమః। విష్ణుమప్యబ్రవీత్రోషాత్సుపర్ణో నందినోంతికే। యద్భృత్యప్రియతమం కించిద్భృత్యేభ్యః ప్రభవిష్ణవః। దాస్యంత్యన్యేభయానేవం మయానీతంహరిష్యతి। పశ్య దేవ ప్రియనోనాగం మోక్ష్యత్యతంద్రితః। మయోపపాదితం నాగం త్వంతుదాస్యసి నందినే। త్వాంవహామి సదాభక్త్యా మమదేయంనచాత్వయా। మయోపపాదితంనాగం వక్తుం దేహీతినోచితం। సతాంప్రభూణాం నేయంస్యాద్వృత్తిస్సంపత్తికారకా। సంతోదాస్యంతిభృత్యేభ్యో మదుపాత్తహరోభవాన్। గరుడస్యతుతద్వాక్యం శ్రుత్వాచక్రగదాధరః। విహస్యనందినః పార్శ్వే పశ్యద్భిర్లోకపాలకైః। ఇదమాహమహాబుద్ధే మాంవహన్నైవకృశోభవాన్। త్వద్బలాదసురాన్సర్వాన్ జేష్యేహంఖగసత్తమ। ఇత్యుక్త్వాశ్రీపతిర్బర్హిష్మాన్ జాతకోపోబ్రవీదిదం। వామాంగుళింకరస్యాశు కనిష్ఠానందినోంతికే। గరుడస్యతతోమూర్ధ్నిన్యస్యేదం పునరబ్రవీత్। సత్యంమాంవహసేనిత్యం పశ్యనందిన్విహంగమం। న్యస్తాయాంచత

తోఽంగుళ్యాం శిరఃకుక్షౌ సమావిశత్ । కుక్షిశ్చ చరణస్యాంతః ప్రావిశచ్చూర్ణితోఽభవత్ । తతఃకృతాంజలిపుటో వ్యథితో లజ్జయాన్వితః। త్రాహి త్రాహి జగన్నాథ భృశం మామపరాధినం । త్వం ప్రభుస్సర్వలోకానాం ధర్తా ధాతా త్వమేవచ। అపరాధేషు సర్వేషు క్షమంతే ప్రభవిష్ణవః । తతఃకృపాన్వితాఽపి శ్రీరాహస్వపతిం ప్రభుం । రక్ష నాథ స్వకం భృత్యం విపత్తిం పరమాం గతం। జనార్దన ఉవాచైనం నందినం శంభువాహనం । నయ చాగం చ గరుడం శంభోరంతికమేవచ। తత్ప్రసాదాచ్చ గరుడో మహేశ్వర నిరీక్షితః । ఆత్మీయం చ పునారూపం గరుడస్సమవాప్స్యతి । తథేత్యుక్త్వా స వృషభో నాగేన గరుడేన చ। శనైస్తు శంకరం గత్వా తస్మై సర్వం న్యవేదయత్ ।శంకరోఽపి గరుత్మంతం ప్రోవాచ శశిశేఖరః। యాహి గంగాం మహాభాగ గౌతమీం లోకపావనీం। సర్వకామప్రదాం శాంతాం తామాప్లుత్య పునర్వపుః । ప్రాప్స్యసే సర్వకామ్యాని శతధా చ సహస్రధా।తద్వాక్యం ప్రీణతో భూత్వా శ్రుత్వా తు గరుడోఽభ్యగాత్ ।గంగామాప్లుత్య గరుడశ్శివం విష్ణుం సనామసః।తతస్స్వర్ణమయః పక్షీ వజ్రదేహో మహాబలః। ఖగోఽభవన్మునిశ్రేష్ఠ పునర్విష్ణుమగాత్సుధీః।తతః ప్రభృతి తత్తీర్థం గారుడం సార్వకామికం। తత్ర స్నానాదికం కర్మ కరోతి ప్రయతో నరః। సర్వం తదక్షయం వింద్యాచ్ఛివవిష్ణుప్రియావహం॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే-గౌతమీమాహాత్మ్యే.
గారుడతీర్థవర్ణనం నామ
ఏకోనవింశోఽధ్యాయః.

వింశాధ్యాయప్రారంభః.

బ్రహ్మోవాచ॥ తతో గోవర్ధనం నామ తీర్థం పాపప్రణాశనం । పితౄణాం ప్రీతిజనకం స్మరణాదేవ పుణ్యదం । తస్య ప్రభావమేవం స్యాన్మయా దృష్టశ్చ నారద। బ్రాహ్మణః కర్షకః కశ్చిజ్జాబాలిరితి విశ్రుతః।నవిముంచత్యనడ్వాహౌ మధ్యం యాతేఽపి భాస్కరే । ప్రతోదేన ప్రతుదతి పృష్ఠతోఽపి చ పార్శ్వయోః। తౌ గావావశ్రుపూర్ణాక్షౌ దృష్ట్వా గౌః కామదోహినీ । సురభిర్జగతాం మాతా నందినే సర్వమబ్రవీత్ । స చాపి వ్యథితో భూత్వా శంభవే తన్న్యవేదయత్। శంభుశ్చ వృషభం ప్రాహ సర్వం విఘ్నపతే ర్వద । తదాజ్ఞాసహితో నందీ గోజాతం సర్వమాహరత్ । నష్టేషు గోషు సర్వేషు స్వర్గే మర్త్యే రసాతలే।మామవోచుస్సురగణా వినా గోభిర్న జీవ్యతే । తానబ్రువం సురాన్సర్వాన్ శంకరం యాంతు యాచథ।

త్వద్ధైవేశంచ తేసర్వే స్తుత్వాకార్యంన్యవేదయన్ । ఈశోపివిబుధానాహ జానీతే వృషభోమమ। తేవృషంప్రాహురమరాః లోకానాముపకారిణః । వృషోపి విబుధానాహ గోసవఃక్రియతాంక్రతుః । తతఃప్రాప్య ఋషగాస్సర్వాయాదివ్యాయాశ్చనూనుషాః। తతఃప్రవవృతేయజ్ఞో గోసవో దేవనిర్మితః । గౌతమ్యాశ్చపరేపారే గావోవ వృద్ధిరేతతః । గోవర్ధనంతత్రతీర్థం దేవానాంప్రీతివర్ధనం।తత్రస్నానంమునిశ్రేష్ఠ గోసహస్రఫలప్రదం । కింతుదానాదికంయత్స్యాత్ఫలం త్వన్నవిద్మహే।

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే-గౌతమీమాహాత్మ్యే-గోవర్ధనతీర్థవర్ణనంనామ

వింశోధ్యాయః.

ఏకవింశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం॥బ్రహ్మోవాచ॥ పాపప్రణాశనంనామ తీర్థంపాపప్రణాశనం। నామధేయంప్రవక్ష్యామి శృణునారద యత్నతః । ధృతవ్రతఇతిఖ్యాతో బ్రాహ్మణో లోకవిశ్రుతః । తస్యభార్యామహీనామ తరుణీలోకసుందరీ। తస్యాఃపుత్రస్సనాత్మభ స్సనాజ్జాత ఇతిశ్రుతః । ధృతవ్రతంసమాకర్షన్మృత్యుఃకాలేరితో ముసే।తతస్తుబాలవిధవా బాలపుత్రాసురూపిణీ । త్రాతారంనైవపశ్యంతీ గాలవాశ్రమమభ్యగాత్ । తస్మైపుత్రంనివేద్యాశుస్వైరిణీకామమోహితా। సాబభ్రామబహూన్ దేశాన్ పుంస్కామాకామమోహితా । తత్పుత్రో గాలవస్యహైవేదవేదాంగపారగః । సనాజ్జాతోమాతృదోషాద్విపరీతమనా అభూత్ । జనస్థానమితిఖ్యాతం నానాజాతిభిరావృతం । తత్రసాపణ్యవేషేణ హ్యధ్యాస్తేవమహీ తథా ॥ తత్పుత్రో విబహూన్ దేశాన్ పరిబభ్రామకాముకః । సోపికాలవశాత్తత్రజనస్థానేవసత్తథా । స్త్రియమాకాంక్షతే వేశ్యాంధృతవ్రతసుతోద్విజః । మహీచాపి ధనందాతౄన్ పురుషాన్సమవేక్షతే । నసావైపుత్రమాత్మీయం నచవేత్తిసమాతరం । తయోస్సమాగమశ్చాసీ ద్దాంపత్యం మాతృపుత్రయోః।ఏవంబహువిధేకాలే పుత్రేమాతరిగచ్ఛతి । తయోఃపరస్పరంజ్ఞానం నైవాసీన్మాతృపుత్రయోః । ఏవంతువర్తమానస్య పితృధర్మేణసన్మతిః। ఆసీత్తస్యాపిసద్వృత్తి శ్శృణునారదచిత్రవత్। స్వైరస్థిత్యావర్తమానో నైనాంసంప్రతిపః

రవాన్।బ్రాహ్మీంసంధ్యామనుష్ఠానం తత్పూర్వేణధనార్జనం । విద్యాబలేన వి
త్తాని బహూన్యార్జ్యదదాత్యసౌ। తథాపిప్రాతరుత్థాయ గంగాంగత్వాయథా
విధి।శౌచాదిస్నానసంధ్యాది సర్వంచైవయథాక్రమం । కృత్వాపిబ్రాహ్మణాన్న
త్వా తతోయాతిహ్యకల్మషః।ప్రాతఃకాలేగౌతమీంతు యథాయాతివిరూపభాక్।
కుష్ఠీశిథిలసర్వాంగః పూయశోణితమిశ్రితః । స్నాత్వాతుగౌతమీంగంగాం య
థాయాతిస్వరూపభాక్।శాంతస్సూర్యాగ్నిసదృశోమాతిణమానివభాస్వరః । ఏ
తద్రూపద్వయంస్వస్య నైవపశ్యతిసద్విజః । గాలవోయత్రభగవాన్ తపోధ్యా
నపరాయణః । ఆశ్రిత్యగౌతమీంగంగా మాస్తేసమునిభిర్వృతః।బ్రాహ్మణోపిచత
త్రైవ నిత్యంతీర్థేసమేత్యచ।గాలవంచనమస్యాథ తతోయాతిస్వమందిరం।గంగా
యాంసేచనాత్పూర్వం సనాజ్ఞాతస్యయద్వపుః। స్నానసంధ్యోత్తరేకాలే వపుర్య
దపిసద్విజః।ఉభయత్రచతద్భావం గాలవోనిత్యమేవచ।దృష్ట్వాసవిస్మయోమేనేకిం
చిదస్త్యత్రకారణం । ఏవంసవిస్మయోభూత్వా గాలవఃప్రాహతంద్విజః।గచ్ఛం
తంచనమస్యాథ సనాజ్ఞాతంబహూన్గుణాన్। ఆహూయయత్నతోధీమాన్ కృప
యావిస్మయేనచ।కోభవాన్క్వనుగంతాసి కింకరోషిక్వభోక్ష్యసి। కింనామాత్వం
క్వశయ్యాతే కాహిభార్యా వదస్వమే । గాలవస్యవచశ్శ్రుత్వా బ్రాహ్మణోవ్య
క్తవాన్మునిం।శ్వఃకథ్యతేమయాసర్వంజ్ఞాత్వాకార్యవినిర్ణయం। ఏవముక్త్వాగాల
వంతం సనాజ్ఞాతోగృహంయయౌ।భుక్త్వారాత్రౌతయాసమ్యక్ఛయ్యామాసాద్య
బంధకీం।ఉవాచచకితస్తత్ర గాలవస్యతుయద్వచః । త్వంచసర్వగుణోపేతా బం
ధక్యపిపతివ్రతా।ఆవయోస్సదృశీప్రీతి ర్యావజ్జీవంప్రవర్తతాం । తథాపికించిత్పృ
చ్ఛామి కింనామాసిక్వవాకులం। కింనుస్థానంక్వవాబంధుః మమసర్వంనివేద్యతాం॥
బంధకీ॥ దృతవ్రతఇతిఖ్యాతో బ్రాహ్మణోనియతశ్శుచిః । తస్యభార్యామహీచా
హం మత్పుత్రోగాలవాశ్రమే।ఉత్సృష్టోమతిమాన్బాల స్సనాజ్ఞాతఇతిశ్రుతః। అ
హంతుపూర్వదోషేణ త్యక్త్వాధర్మంకులాగతం। స్వైరిణీత్వహావర్తేయం విద్ధి
మాంబ్రాహ్మణీంద్విజ॥ బ్రహ్మోవాచ ॥ తస్యాస్తద్వచనంశ్రుత్వా మర్మవిద్ధఇ
వాభవత్।పపాతచతతోభూమౌ తంవేశ్యావాక్యమబ్రవీత్॥వేశ్యా॥కింనుజాతంద్వి
జశ్రేష్ఠ క్వవాప్రీతిస్తవాగతా। కింనువాక్యంమయాచోక్తం తవచిత్తవిరోధకృత్॥బ్ర
హ్మా॥ ఆత్మానమాత్మనాశ్వాస్య బ్రాహ్మణోవాక్యమబ్రవీత్। ధృతవ్రతఃపితావిప్రే
స్తస్యపుత్రోహంసనాజ్ఞతః। మమమాతానుసీచేయం మమదైవాదుపాగతం।ఏత
చ్ఛ్రుత్వాతస్యవాక్యం మహాదుఃఖమథాకరోత్।తయోస్తుశోచతోఃపశ్చాత్ప్రభా
తేపిసులేనవా।గాలవంమునిశార్దూలం గత్వావిప్రోన్యవేదయత్। ధృతవ్రతసుతో

బ్రహ్మాణ్ త్వయా పూర్వం తు పాలితః । ఉపనీతస్త్వయా చైవ మమ మాతామహీ ప్రభో। కింకరోమి చ కిం కృత్వా నిష్కృతిర్మమ కా భవేత్ । తద్విప్రవచనం శ్రుత్వా గాలవః ప్రాహ మా శుచః। తదిహ ద్వివిధం రూపం నిత్యం పశ్యామ్యపూర్వవత్। తతః పృష్టోఽసి వృత్తాంతం శ్రుతం జ్ఞాతం మయా తథా । యత్కృత్యం తవ తత్సర్వం గంగాయాం ప్రత్యహం కృతం। తేన తీర్థప్రభావేన హ్యస్యా దేవ్యాః ప్రభావతః। పూతోఽసి ప్రత్యహం పశ్య స్నాత్ర కార్యా విచారణా। ప్రభాతే తవ రూపాణి సపాపాని త్వహర్నిశం। పశ్యామి పునరప్యేవం రూపం తవ గుణోత్తరం। ఆగచ్ఛంతమఘైర్యుక్తం గచ్ఛంతం చ త్వనాగసం। పశ్యామి నిత్యం తస్మాత్త్వం పూతో దేవ్యా ధునా కృతః। తస్మాన్న కార్యం తే కించిదవశిష్టం భవిష్యతి। ఇయం చ మాతా తే విప్ర జ్ఞాతా యా చైవ బంధకీ। స్నానం కృత్వా చాత్ర తీర్థే తతః పూతో భవిష్యతి। తథా తౌ చక్రతురుభౌ మాతాపుత్రౌ తు నారద। స్నానాదవాపతురుభౌ ధౌతపాపావసంశయం। తతః ప్రభృతి తత్తీర్థం ధౌతపాపం ప్రచక్షతే। పాపప్రణాశనం చైవ గాలవం చేతి విశ్రుతం। మహాపాతకమప్యంతం యథా యత్తూపపాతకం। సర్వం తన్నాశయేదేవ ధౌతపాపం సుపుణ్యదం॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే పాపప్రణాశ
ధౌతపాపగాలవతీర్థవర్ణనం నామ
ఏకవింశాధ్యాయః.

ద్వావింశోఽధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ ॥ పితృతీర్థమితి ఖ్యాతం సర్వలోకేషు విశ్రుతం । తత్ర దాశరథీ రామస్సీతయా సహితో నృపః । పితౄన్సంతర్పయామాస పితృతీర్థం తతో విదుః। తత్ర స్నానం చ దానం చ పితౄణాం తర్పణం తథా । సర్వమక్షయమాప్నోతి నాత్ర కార్యా విచారణా। తత్ర దాశరథీ రామో విశ్వామిత్రం మహామునిమ్। పూజయామాస విప్రేంద్ర ఋషిభిస్తత్త్వదర్శిభిః । వైశ్వామిత్రం చ తత్తీర్థం మునిజుష్టం చ పుణ్యదమ్। తస్య స్వరూపం వక్ష్యామి పఠితం వేదవాదిభిః। అనావృష్టిరభూత్పూర్వం ప్రజానాం చాతిభీషణమ్। విశ్వామిత్రో మహాప్రాజ్ఞస్సశిష్యో గౌతమీమయాత్ । పుత్రాంశ్చ శిష్యాంశ్చ తథా జాయాం దృష్ట్వా క్షుధాతురాన్ । బాధితః కౌశికశ్శ్రీమాన్ శిష్యానిదమువాచ హ ॥ విశ్వామిత్రః ॥ యథా కథంచిత్కించిచ్చ యత్ర క్వాపి యథాతథా। ఆనీయతాం కిన్ను భక్ష్యం భోజ్యం వా మా విలంబ్యతామ్ । ఇదానీమేవ గంతవ్యమానేతవ్యం క్షణేన చ। ఋషేస్తద్వచనం శ్రుత్వా క్షుధితస్యాతురస్య చ। ఇతశ్చేతశ్చ గచ్ఛంతో మృతం దదృశిరే శునమ్। తమాదాయ త్వరాయుక్తా ఆచార్యా

యన్యవేదయన్। శ్వానం తం భద్రమిత్యుక్త్వా ప్రతిజగ్రాహ పాణినా। విశసధ్వం చ
మాంసం చ క్షాళయధ్వం చ వారిణా। పచధ్వం మంత్రవచ్చాపి హుత్వాగ్నౌ చ యథావి
ధి। దేవానృషీన్పితౄనన్యాం స్తర్పయిత్వా యథాక్రమమ్। సర్వే భోక్ష్యామహే శేష
మిత్యువాచ స కౌశికః। విశ్వామిత్రవచశ్శ్రుత్వా శిష్యాశ్చక్రుస్తథైవ చ। పచ్యమానే
చ మాంసే తు దేవదూతోఽగ్నిరభ్యగాత్। దేవైశ్చ మాంసం భోక్తవ్యమాసన్నమృషి
కల్పితమ్। అగ్నేస్తద్వచనాదింద్రశ్శ్యేనో భూత్వా విహాయసి స్థాలీమథాహరత్పూ
ర్ణాం మాంసేనాపిహితాం తథా। తత్కర్మ దృష్ట్వా శిష్యాస్తే మునేశ్శ్యేనం న్యవేద
యన్। హృతా స్థాలీ మునిశ్రేష్ఠ శ్యేనేనాకృతబుద్ధినా। తతశ్చుకోప భగవాన్ శప్తుకా
మస్త్వహారిణమ్। తతో జ్ఞాత్వా సురపతిః స్థాలీం కృత్వా మధుప్లుతామ్। పునర్నివేదయా
మాస నభైశ్చైవ ఖగో హరిః। తావన్మధుసమాయుక్తాం స్థాలీమింద్రో దదౌ పునః। మ
ధునా తు సమాయుక్తాం విశ్వామిత్రశ్చుకోప హ। స్థాలీం వీక్ష్య తతః కోపాదింద్రమాహ
స కౌశికః। శ్వమాంసమేవ నో దేహి త్వం హరామృతముత్తమం। నో చేత్త్వాం భస్మసా
త్కుర్యామింద్రో భీత ఇవాబ్రవీత్। మధు హిత్వా యథాన్యాయం ద్విజపుత్రైస్సమ
న్వితః। కిమనేన శ్వమాంసేన హ్యమేధ్యేన మహామతే। విశ్వామిత్రోఽపి నేత్యాహ భుక్త
మేకేన కిం ఫలం। ప్రజాస్సర్వాశ్చ సీదంతి పీతేన మధునా హరే। సర్వేషామమృతం చే
త్స్యాద్భక్ష్యే హమమృతం శుచి। అథవా దేవపితరో భోక్ష్యంతీదం శ్వమాంసవత్। ప
శ్చాదహం చ తం గ్రాసం భోక్ష్యే నానృతమస్తి మే। తతో భీతస్సహస్రాక్షో మేఘానా
హూయ తత్క్షణాత్। వవర్ష చామృతం వారి హ్యమృతేనాప్లుతాః ప్రజాః। పశ్చాత్తద
మృతం దివ్యం హరిదత్తం యథావిధి। తర్పయిత్వా సురానాదౌ తర్పయిత్వా జగత్త్రి
యం। విప్రస్సంభుక్తవాంశ్శిష్యైర్విశ్వామిత్రోఽపి భార్యయా। తతః పుణ్యతమం తీ
ర్థమాఖ్యానం చాపి పుణ్యదం। సంజాతమాంసవర్జం చ తత్తీర్థం పుణ్యసంస్మృతం।
తత్రస్నానం చ దానం చ సర్వక్రతుఫలప్రదం। తతః ప్రభృతి తత్తీర్థం వైశ్వామిత్రము
దాహృతం। మధుతీర్థం తథైవైంద్రం శ్యైనం పార్జన్యమేవ చ॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే
విశ్వామిత్రాదితీర్థవర్ణనం నామ
ద్వావింశోఽధ్యాయః

త్రయోవింశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం॥ బ్రహ్మోవాచ॥ శ్వేతతీర్థమితిఖ్యాతం త్రైలోక్యవిశ్రుతంశుభం। తస్యశ్రవణమాత్రేణసర్వపాపైఃప్రముచ్యతే। శ్వేతోనామపురావిప్రోగౌతమస్యప్రియస్సఖా। అతిథిపూజానిరతోగౌతమీతీరమాశ్రితః। కర్మణామనసావాచాశివభక్తిపరాయణః। ధ్యాయంతంతంద్విజశ్రేష్ఠంపూజయంతంసదాశివం। పూర్ణాయుషంద్విజవరం శివభక్తిపరాయణం। హంతుందూతాస్సమాజగ్ముర్దక్షిణాధిపతేస్తదా। నాశక్నువన్గృహంతస్యప్రవేష్టుమపినారద। తదాకాలోవ్యతిక్రాంతశ్చిత్రకోమృత్యుమబ్రవీత్ । కిన్నాయాతిక్షణంజీవోమృత్యోశ్వేతఃకథంత్వితి। నాద్యాప్యాయాంతిదూతాస్తేమృత్యోనైవోచితంతుతే। తతశ్చకుపితోమృత్యుఃప్రాయాచ్ఛ్వేతగృహంస్వయం। బహిస్స్థితాన్తథాపశ్యన్మృత్యుదూతాన్భయాతురాన్। ప్రోవాచకిమిదందూతామృత్యుమూచుశ్చదూతకాః। శివేనరక్షితం శ్వేతంవయంనావేక్షితుంక్షమాః। పాశపాణిస్తదామృత్యుఃప్రావిశద్యత్రసద్విజః। అసౌవిప్రోనజానాతిమృత్యుంవాయమకింకరాన్। పూజయన్తంశివంభక్త్యాశివస్యతుసమీపతః। మృత్యుంపాశధరం దృష్ట్వాదండీప్రోవాచవిస్మితః। కిమత్రవీక్షసేమృత్యోదండినంమృత్యురబ్రవీత్। శ్వేతంనేతుమిహాయాతస్త్వస్మాదీక్షేద్విజోత్తమం। గచ్ఛనేత్యబ్రవీద్దండీమృత్యుఃపాశానథాక్షిపత్। శ్వేతాయమునిశార్దూలతదాదండీచుకోపహ। శివదత్తేనదండేనదండీమృత్యుమతాడయత్। తతఃపాశధరోమృత్యుఃపపాతధరణీతలే। తతస్తేసత్వరాదూతాశ్చాహతంమృత్యుమీక్ష్యచ। యమాయసర్వమవదన్వధంమృత్యోశ్చదండినః। తతశ్చకుపితోధర్మోయమోమహిషవాహనః। చిత్రగుప్తంచకాలంచయమదండంచతర్జనాన్। మహిషంభూతభేతాళానాధింవ్యాధింతథైవచ। అక్షిరోగాన్కుక్షిరోగాన్కర్ణశూలాంస్తథైవచ । జ్వరంచవివిధంపాపం నరకంచపృథక్పృథక్। త్వరంతామితితానుక్త్వాజగామత్వరితోయమః । ఏతైస్సర్వైఃపరివృతో యత్రశ్వేతోద్విజోత్తమః । తమాయాంతంయమందృష్ట్వా దండీప్రోవాచసాయుధః । వినాయకం తథాస్కందం భూతనాథంచనందినం । తత్రతద్యుద్ధమభవత్సర్వలోకభయంకరం । కార్తికేయస్స్వయంశక్త్యా చిచ్ఛేదయమకింకరాన్। దక్షిణాశాపతించాపి నిజఘాన బలాన్వితః । హతావశిష్టాయామ్యాస్తే హ్యాదిత్యాయన్యవేదయన్ । ఆదిత్యోపి సురైస్సర్వైశ్శ్రుత్వాతన్మహదద్భుతం। లోకపాలైఃపరివృతోమమాంతికమథాభ్యగాత్। అహంవిష్ణుశ్చభగవానింద్రోగ్నిర్వరుణస్తథా। చంద్రాదిత్యావశ్వినౌచ లోకేశాశ్చమరుద్గణాః । ఏతేచాన్యేచబహవో వయంయాతాశ్శివాంతికం । యమఆస్తేదక్షిణేతుగంగాపారేబలాన్వితః । సముద్రాశ్చనదీనాగానగాభూతాన్యనేకశః । త

(త్ర యో విం శో ధ్యా యః.)

తాొజగ్మస్సురేశానం దృష్ట్వా వైవస్వతంయమం । తత్రదృష్ట్వా హతం సైన్యంయమం దేవాభయార్దితాః । కృతాంజలిపుటాస్సర్వేశంభుమూచుఃపునఃపునః । శ్వేతం ద్విజంభక్తమనాయుషంనోనేతుంయమాదిస్సకలస్సమర్థః । ఊచుస్సురాశ్శంకరమప్రమేయంభక్తప్రియత్వంత్వయినాథసత్యం ॥ ఏవంతుబ్రువతాంతేషాంపురస్తాదభ్యపచ్ఛివః । కిందదామీతితానాహఇదమూచుస్సురాఅపి । అయం వైవస్వతోధర్మోనియంతాసర్వదేహినాం । ధర్మాధర్మవ్యవస్థాయాంస్థాపితోలోకపాలకః । న్యాయంవధ్యఃకుతోవాపినాపరాధోసపాపకృత్ । వినాతేనజగత్సర్వంనైవ కించిద్భవిష్యతి । తస్మాజ్జీవయదేవేశంయమంసబలవాహనం । తతఃప్రోవాచభగవాన్ జీవయేయమసంశయం । యమంయదివచోమేద్యహ్యనుమన్యంతు దేవతాః । తతఃప్రోచుస్సురగణాఃకుర్మోవాక్యంత్వయోదితం । మద్భక్తానమృతింయాంతు నేత్యూచురమరాఃపునః । అమరాస్స్యుస్తతోదేవాస్సర్వలోకాశ్చరాచరాః । అమర్త్యమర్త్యభేదశ్చనస్యాదేవంజగన్మయ। పునరప్యాహతాంశ్శంభుశ్శృణుధ్వంమమభాషితం। మద్భక్తానాంవైష్ణవానాంగౌతమీమనుసేవతామ్। వయంతుస్వామినోనిత్యంనమృత్యుస్స్వామ్యమర్హతి। తథేత్యూచుస్సురగణాదేవదేవంశివంప్రతి । తతశ్చజగన్నాథోనందినంప్రాహనందన। గౌతమ్యాజ్జోదకేనత్వమభిషించయమంబలమ్। తతోయమాదయస్సర్వేప్యభిషిక్తాశ్చనందినా। ఉత్థితాస్తైసజీవాశ్చదక్షిణాశాంతతోగతాః।ఉత్తరేగౌతమీతీరేవిష్ణ్వాద్యాస్సర్వదేవతాః।స్థితాఆసన్పూజయంతోదేవదేవంమహేశ్వరమ్ । తత్రాసన్నయుతాన్యష్టసహస్రాణిచతుర్దశ। తథాచషట్సహస్రాణిపునష్షట్చతథైవచ।దక్షిణేచతథాతీరేతీర్థానామయుతత్రయమ్। ఆయుష్యప్రదమాఖ్యానంశ్వేతతీర్థంచనారద।యత్రాసౌగదితోమృత్యుమృత్యుతీర్థంప్రచక్షతే।తత్రాప్లవనమాత్రేణసహస్రంజీవతేసమాః। తత్రస్నానంచదానంచసర్వపాపప్రణాశనం।స్నానాచ్ఛ్రవణనాద్వాపిస్మరణాచ్చమలక్షయమ్। పుణ్యమాఖ్యానమేతద్ధిశ్వేతతీర్థంచనారద॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే

శ్వేతతీర్థవర్ణనంనామ

త్రయోవింశోధ్యాయః.

చతుర్వింశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం॥ బ్రహ్మో॥ శుక్రతీర్థమితిఖ్యాతం సర్వసిద్ధికరం నృణామ్। సర్వపాపప్రశమనం సర్వవ్యాధివినాశనమ్। అంగిరాశ్చ భృగుశ్చైవ ఋషీ పరమధార్మికౌ। తయోః పుత్రౌ మహాప్రాజ్ఞౌ రూపబుద్ధివిశాలినౌ। జీవః కవిరితిఖ్యాతౌ మాతాపిత్రోర్వశేరతౌ। తౌ చ దృష్ట్వా చ పితరౌ కుమారావూచతుర్మిథః। ఆవయోరేక ఏవాస్తు శాస్తా నిత్యం చ పుత్రయోః। తస్మాదేకశ్శాసితాస్యాత్తిష్ఠత్వేకో యథాసుఖమ్। ఏతచ్ఛ్రుత్వా తతశ్శిష్యమంగిరాః ప్రాహ భార్గవమ్। అధ్యాపయిష్యే త్వత్పుత్రం సుఖం తిష్ఠతు భార్గవ। ఏతచ్ఛ్రుత్వాంగిరసో వాక్యం భృగుకులోద్భవః, తథేతి మత్వాంగిరసే శుక్రం తస్మైన్యవేదయత్। ఉభావపి సుతౌ నిత్యమధ్యాపయతి వై పృథక్। వైషమ్య బుధ్యా తౌ బాలౌ చిరాచ్ఛుక్రో౽బ్రవీదిదమ్। వైషమ్యేణ గురో మాం త్వమధ్యాపయసి నిత్యశః। గురూణాం నైవముచితం వైషమ్యం శిష్యపుత్రయోః। తస్మాజ్జానామి తత్సర్వం సమస్యేహం పునఃపునః। గచ్ఛేయం గురుమన్యం భో మామనుజ్ఞాతుమర్హసి। గచ్ఛేయం పితరం బ్రహ్మన్ యది తద్విషమం భవేత్। నోచేదత్రైవ మే విద్యా న స్యాత్తద్గమ్యతే మయా। గురుం బృహస్పతిం దృష్ట్వా హ్యనుజ్ఞాతస్త్వగాత్తతః। అవాప్తవిద్యః పితరం గచ్ఛేయం చేత్యచింతయత్। తస్మాత్తుక్వను గచ్ఛేయముత్కృష్టః కో గురుర్భవేత్। ఇతి స్మరన్మహాప్రాజ్ఞం చాపృచ్ఛద్వృద్ధగౌతమమ్। కో గురుస్స్యాన్మునిశ్రేష్ఠ మమ బ్రూహి గురుర్భవాన్। త్రయాణామపి లోకానాం యో గురుస్తం వ్రజామ్యహమ్। స ప్రాహ జగతామీశం శంభుం దేవం జగద్గురుమ్। శుక్రః ప్రాహ కథం తం వై పశ్యేయం త్రిదశేశ్వరమ్। గౌతమః ప్రాహ ధర్మజ్ఞో వృద్ధశ్శుక్రం గురుప్రియమ్। గౌతమ్యాం తు శుచిర్భూత్వా స్తోత్రైస్స్తోషయ శంకరమ్। తతస్సంతుష్టో జగన్నాథస్స తే విద్యాం ప్రదాస్యతి। గౌతమస్య తు తద్వాక్యాత్ప్రాగాద్గంగాం స భార్గవః। స్నాత్వా భూత్వా శుచిస్సమ్యక్ స్తుతిం చక్రే స బాలకః। బాలోహం బాలబుద్ధిశ్చ బాలచంద్రధర ప్రభో। నాహం జానామి కించిచ్చ లోకకర్త్రే నమోస్తు తే। విజ్ఞానార్థం సురేశాన నాహం వేద్మి భవద్గురుమ్। త్వం చ మాం కృపయా పశ్య లోకసాక్షిన్నమోస్తు తే। పరిత్యక్తశ్చ గురుణా న మమాస్తి గురుస్సఖా। త్వం ప్రభుస్సర్వభావేన జగన్నాథ నమోస్తు తే। గురుర్గురుమతాం శ్రేష్ఠ మహతాం చ మహానసి, అహమల్పతరో బాలో జగన్మయ నమోస్తు తే। ఏవం తు స్తువతస్తస్య ప్రసన్నోభూత్సురేశ్వరః। కామం వరయ భద్రం తే యచ్చాపి సురదుర్లభం। కవిరప్యాహ దేవేశం కృతాంజలిరుదారధీః। బ్రహ్మాదిభిశ్చ మునిభిర్విద్యా యా నైవ గోచరా। తాం విద్యాం నాథ యాచిష్యే త్వం గురుర్మమ దైవతం। మృతసంజీవనీవిద్యా మజ్ఞాతాం త్రిదశైర

పి । తాం తత్తవాన్ సురశ్రేష్ఠ స్తస్మై శుక్రాయ యాచతే । ఇతరా వైదికీ విద్యా లౌకికీ చాన్యగోచరా। కింపునశ్శంకరే తుష్టే విచార్యమవశిష్యతే । సతులబ్ధ్వా మహావిద్యాం ప్రాయాత్స్వపితరంగురుం। దైత్యానాంచ గురుశ్చాసీద్విద్యయా పూజితశ్చసః । తతః కదాచిత్తాం విద్యాం కస్మింశ్చి త్కారణాంతరే । కచోబృహస్పతి సుతో విద్యాం ప్రాప్తః కవే స్తుతాం। కచాద్బృహస్పతిశ్చాపి జీవాద్దేవాః పృథక్పృథక్ । ఆవాపుర్మహతీం విద్యాం యామాహు ర్మృతజీవనీం। యత్ర సా కవినా ప్రాప్తా విద్యా పూజ్య మహేశ్వరం । గౌతమ్యా ఉత్తరే పార్శ్వే శుక్రతీర్థం తదుచ్యతే।మృతసంజీవనం ప్రోక్త మాయురారోగ్యవర్ధనం। స్నానం దానంచ యత్కించిత్సర్వమక్షయపుణ్యదం॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే-గౌతమీమాహాత్మ్యే శుక్రతీర్థ
మృతసంజీవనతీర్థ వర్ణనంనామ
చతుర్వింశోధ్యాయః.

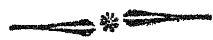

పంచవింశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ఇంద్రతీర్థమితిఖ్యాతం బ్రహ్మహత్యావినాశనం। పురా వృత్రవధే వృత్తే బ్రహ్మహత్యాచ నారద । శచీపతించానుగతా తాం దృష్ట్వా భీతవద్ధరిః । ఇంద్రస్తదా వృత్రహంతా ఇతశ్చేతశ్చ ధావతి।యత్ర యత్రాప్య సౌ యాతి హత్యా సాపీంద్రగామినీ । స మహత్సర ఆవిశ్య పద్మనాళముపావిశత్।తత్రాసౌ తంతువద్భూత్వా హ్యాసాంచక్రే శచీపతిః । సర స్తీరేపి హత్యాసీద్దివ్య వర్షసహస్రికం। ఏతస్మిన్నంతరే దేవా నిరింద్రాస్తేహ్యభవన్ముసే।మన్త్రయామాసురవ్యగ్రాః కథమింద్రోభవేదితి। తతోహమవదం దేవాన్ హత్యాస్థానం ప్రకల్ప్య చ। ఇంద్రస్య పావనార్థాయ గౌతమ్యామభిషిచ్యతాం । తత్రాభిషిక్తః పూతాత్మా పునరింద్రోభవిష్యతి।తదా తేనిశ్చయం జ్ఞాత్వా గౌతమీమీయురాపగాం । తత్రస్నపయితుం సర్వే దేవాశ్చఋషయ స్తథా ।అభిషిక్తాశ్చ తేసర్వే హ్యభిషేకాయ తస్థిరే । అభిషిచ్యమానమింద్రం తం ప్రకోపాద్గౌతమోబ్రవీత్ । యేభిషేక్ష్యంతియశ్చాపి హ్యభిషిక్తో భవిష్యతి । తాన్సర్వాన్భస్మసాత్కుర్యాం శీఘ్రంయాంత్వసురారయః।ఇత్యృషేర్వచనం శ్రుత్వా పరిహృత్యచ గౌతమీం।నర్మదామగమన్సర్వే చేంద్రమాదాయ సత్వరాః। ఉత్తరే నర్మదాతీరే హ్యభిషేకాయ తస్థిరే।అభిషిచ్యమానమింద్రం తం మాండవ్యోభగవానృషిః। అబ్రవీద్భస్మసాత్కుర్యాం యస్యస్యాదభిషేచనం।పూజయామాసురమరా మాండవ్యం యుక్తిభిశ్చ నైః। అయ

మింద్రస్సహస్రాక్షః అస్మిన్ దేశేభిషిచ్యతే। మలనిర్యాతనం తస్మై కురుష్వ త్వం తస్మాద్వరా
న్ప్రభూన్। దేశే దాస్యామహే సర్వం తదనుజ్ఞాతుమర్హసి। యస్మిన్ దేశే సురేంద్ర
స్యత్వభిషేకో భవిష్యతి । ససర్వకామదః పుంసాం ధాన్యవృక్షఫలైర్వృతః। నానా
వృష్టిర్న దుర్భిక్షం భవేదత్ర కదాచన। మేనే తత్ర ముని శ్రేష్ఠో మాండవ్యో లోకపూ
జితః । అభిషేకకృతస్తత్ర మలనిర్యాతనం తదా। దేవైస్తదా చ మునిభిస్స దేశో మా
లవస్స్మృతః । అభిషిక్తే సురపతౌ జాతే చ విమలే తదా । ఆనీయ గౌతమీం గంగాం
తం పుణ్యాయాభిషేచిరే। సురాశ్చ ఋషయశ్చైవ బ్రహ్మాహం విష్ణురేవ చ ; వసి
ష్ఠో గౌతమశ్చాపి హ్యగస్త్యోత్రిశ్చ కశ్యపః । ఏతే చాన్యే చ మునయో దేవా యక్షాశ్చ ప
న్నగాః । స్నానం చ పుణ్యతోయేన హ్యకుర్వన్నభిషేచనమ్ । మయా పునశ్చ విభర్తా
కమండలుభవేన చ । వారిణాప్యభిషిక్తశ్చ తత్ర పుణ్యేత్యభూన్నదీ । సిక్తా చేతి చ త
త్రాభూత్తే గంగాయాం చ సంగతే । సంగమౌ తత్ర విఖ్యాతౌ సర్వదా ఋషిసే
వితౌ। తతః ప్రభృతి తత్తీర్థం పుణ్యాసంగమముచ్యతే। సిక్తాయాస్సంగమం పుణ్యమైం
ద్రం తచ్చాభిధీయతే । తత్ర సప్తసహస్రాణి తీర్థాన్యాసన్సుఖాని చ । తేషు స్నా
నం చ దానం చ విశేషేణ చ సంగమే । సర్వం తదక్షయం విద్యాన్నాత్ర కార్యా విచార
ణా। య ఇదం తత్పుణ్యమాఖ్యానం యః పఠేచ్ఛృణోతి వా । సర్వపాపైః ప్రముచ్యేత
వాఙ్మనోపతిభిస్సదా॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే
ఇంద్రతీర్థాది సప్తదశతీర్థవర్ణనం నామ
పంచవింశోధ్యాయః.

షడ్వింశాధ్యాయ ప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ ॥ పులస్త్యతీర్థమాఖ్యాతం సర్వసిద్ధిప్రదం నృణామ్ ।
ప్రభావం తస్య వక్ష్యామి భ్రష్టరాజ్యప్రదాయకమ్ । ఉత్తరాశాపతిః పూర్వం స
మృద్ధబలవానభూత్ । పురా లంకాధిపశ్చాసీచ్ఛ్రేష్ఠో విశ్రవసస్సుతః । తస్యై
తే భ్రాతరశ్చాసన్ బలవంతోమితప్రభాః । సాపత్న్యా రావణశ్చైవ కుంభ
కర్ణో విభీషణః । ఏతే విశ్రవసః పుత్రా రాక్షసా రాక్షసీసుతాః । మద్దత్తేన వి
మానేన ధనదో భ్రాతృభిస్సహ । మదంతికం భక్తియుతో నిత్యమేతి చయాతి చ ।
రావణస్య తు యా మాతా కుపితా సాబ్రవీత్సుతాన్ । మదీయేన చ ... పుత్రాః

త్రైరూప్యకారిణః । దేవాశ్చ దానవాశ్చాసన్ సపత్న్యా భ్రాతరో మిథః । అన్యో
న్యం వధమీప్సంతే జయైశ్వర్యవశానుగాః। తే భవంతో న పురుషా నశక్తా న జయైషిణః।
సాపత్న్యం యో న సహతే తస్య జీవో నిరర్థకః ।తన్మాతృవచనం శ్రుత్వా భ్రాతరస్తే
త్రయో మునే।జగ్ముస్తే తపసేఽరణ్యం కృతవంతస్తపో మహత్ । తత్రో వరానవాపుశ్చ త్ర
య ఏవ హి రాక్షసాః । మాతులేన మరీచేన తథా మాతామహేన చ।తన్మాతృవచనా
చ్చాపి తే తో లంకామయాచత। రజోభావాన్మాతృదోషాద్భ్రాత్రా వైరమభూన్మ
హత్।తతస్సమభవద్యుద్ధం దేవదానవయోరివ।యుద్ధే జిత్వాగ్రజం శాంతం ధనదం
భ్రాతరం తథా।పుష్పకంచ పురీం లంకాం సర్వం చైవ వ్యపాహరత్। రావణో ఘోష
యామాస త్రైలోక్యే సచరాచరే। యో దద్యాదాశ్రయం భ్రాతుస్స తు వధ్యో భవే
న్మమ। తతో నిరస్తో వైశ్రవణో నైవ ప్రాప్తాశ్రయః క్వచిత్ ।పితామహం పులస్త్యం
చ స గత్వా బ్రవీద్వచః । భ్రాత్రా నిరస్తో దుష్టేన కింకరోమి వదస్వ మే। తత్పౌ
త్రవచనం శ్రుత్వా పులస్త్యో వాక్యమబ్రవీత్।గౌతమీం గచ్ఛ పౌత్ర త్వం స్తుహి దేవం
మహేశ్వరం।తత్ర నాస్య ప్రవేశస్స్యాద్గంగాయా జలమధ్యతః।సిద్ధిం ప్రాప్స్యసి కల్యా
ణీం తథా కురు మయా సహ । తథేత్యుక్త్వా జగామాసౌ భార్యయా ధనదస్తథా।పి
త్రా మాత్రా చ వృద్ధేన పులస్త్యేన ధనేశ్వరః। గత్వా చ గౌతమీం స్నాత్వా శుచిస్స్థి
త్వా యతవ్రతః । తుష్టావ దేవదేవేశం భుక్తిముక్తిప్రదం శివం॥ధనద ఉవాచ॥మల
ప్రసూతం యదవోచదంబా హాస్యాత్సుతో యం తవ దేవ శౌరేః।సంప్రేక్షితో యస్స
చ విఘ్నరాజో జజ్ఞే త్వదీయా చేష్టితమీశ సృష్టిః।అర్ధప్లుతాంగీ గిరిజా సమీక్ష్య వ్య
యుక్తదాంపత్యమితీశమూచే । మనోభవోఽభూన్మదనో రతిశ్చ సౌభాగ్యపూర్ణ
త్వమవాప సోమాత్।ఇత్యాదిస్తువతస్తస్య పురతోఽభూత్త్రిలోచనః । వరేణచ్ఛంద
యామాస హర్షాన్నోవాచ కించన । తూష్ణీంభూతే చ ధనదే పులస్త్యే చ ధనే
శ్వరం । పునఃపునర్వదస్వేతి శివే వాదిని హర్షితే । ఏతస్మిన్నంతరే తత్ర వాగు
వాచాశరీరిణీ । ప్రాప్తవ్యం ధనపాలత్వం వదతీదం మహేశ్వరాత్ । పులస్త్య
స్య చ యచ్చిత్తం పితుర్వైశ్రవణస్య చ । విదిత్వైవ తథా దేవీ శుభమర్థముదై
రయత్ । భూతవద్భవితవ్యం సా దాస్యమానం చ దత్తవత్ । ప్రాప్తవ్యం ప్రా
ప్తవత్తత్ర దైవీ వాగవదచ్ఛుభా ॥ ప్రభూతశక్తిః పరిభూతదుఃఖ స్సంపూజ్య
[illegible]శ్వరమాప లింగమ్ । దిగీశ్వరత్వం ద్రవిణప్రభుత్వముదారదాతృత్వకళత్ర
పుత్రాన్॥ తాం వాచం ధనదః శ్రుత్వా దేవదేవస్య శూలినః। ఏవం భవతు సోమేతి
ధనదో వాక్యమబ్రవీత్ । తథైవాస్త్వితి దేవేశో దైవీం వాచమమన్యత।పులస్త్యం చ
వరైః పుత్రైస్తథా విశ్రవసం మునిం।ధనపాలంచ దేవేశశ్చాభినంద్య యయౌ శివః ।

తతఃప్రభృతితత్తీర్థంపౌలస్త్యంధనదంవిదుః।తథావైశ్రవసంతీర్థం పౌలస్త్యం
ధనదంవిదుః।తథావైశ్రవసంతీర్థం సర్వకామప్రదంశుభం॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే-గౌతమీమాహాత్మ్యేపౌలస్త్యవైశ్రవ

సవైశ్రవణసిద్ధేశ్వరతీర్థవర్ణనంనామ

షడ్వింశోఽధ్యాయః

సప్తవింశాధ్యాయప్రారంభః

ఓమ్-బ్రహ్మోవాచ॥ అగ్నితీర్థమితిఖ్యాతంసర్వక్రతుఫలప్రదమ్। సర్వవిఘ్నోపశమనంతత్తీర్థస్యఫలంశృణు।జాతవేదాఇతిఖ్యాతస్త్వగ్నేర్భ్రాతాసహవ్యవాట్। హవ్యంవహంతందేవానాంగౌతమ్యాస్తీరఏవచ। ఋషీణాంతత్రసదనేహ్యగ్నేర్భ్రాతరముత్తమమ్ । భ్రాతుఃప్రియంతదారక్షో మధుర్దితిసుతోబలీ।జఘానమునిముఖ్యేషుపశ్యత్స్వపిసురేష్వపి। హవ్యందేవానచావాపుః మృతోస్మై జాతవేదసి । మృతేభ్రాతరిసత్యగ్నిః ప్రియేవైజాతవేదసి।కోపేనమహతావిష్టో గాంగమంభస్సమావిశత్ । గంగాంభసిసమావిష్టేఅగ్నౌదేవాస్సమానవాః। జీవముత్సర్జయామాసు రగ్నిర్జీవోయతోమఖః। యత్రాగ్నిర్జలమావిష్టస్తందేశంసర్వఏవతే । ఆజగ్ముర్విబుధావ్యగ్రా అగ్నిర్జీవోయతోమఖః । వినాగ్నినానజీవామస్త్వన్వంతోగ్నింవిశేషతః।అవిష్టమగ్నింజలగంప్రియేణోచుర్దివౌకసః । దేవాన్జీవయహవ్యేన కవ్యేనచపితౄంస్తదా । మానుషానన్నపానేన బీజానిక్లేదనేనచ।అగ్నిరప్యాహతాన్ దేవాన్క్త్రావాహంగతానుజః। క్రియమాణేతువఃకార్యేయాగతిర్జాతవేదసః। సైవాపిస్యాన్మమసురానోస్సవేకార్యసాధనే। కార్యంచకుర్వతస్తస్య భవతాంజాతవేదసః। ఇయంస్థితిరనుప్రాప్తా నజానేమేకథంభవేత్ । ఇహచాముత్రచవ్యాప్తా శక్తిరప్యత్రనాభవేత్ । తథాపిక్రియమాణేపికార్యేనైవగతిర్మమ।దేవాస్తమూచుర్భావేనసర్వేనఋుషయస్తథా । ఆయుఃకుర్మోయథాప్రీతిర్వ్యాప్తాశక్తిశ్చదీయతే। ప్రయాజాంశ్చానుయాజాంశ్చ దాస్యామఃపూర్వసంభృతాన్।దేవానాంత్వంముఖంశ్రేష్ఠమాద్యాఆహుతయస్తవ । త్వయాదత్తంచ యద్ద్రవ్యం భోక్ష్యామస్సురసత్తమాః। తతస్తుష్టోభవద్వహ్ని ర్దేవవాక్యాద్యథాక్రమం।ఇహచాముత్రచవ్యాప్తోహవ్యంవైవైదికంతథా। సర్వత్రాసౌహవ్యవాహ స్సమర్థో భూత్సురాజ్ఞయా । జాతవేదా బృహద్భానుస్సప్తా

ర్నీలలోహితః । జలయోనిశ్శమీగర్భో యజ్ఞగర్భ స్సఉచ్యతే । జలాదాకృష్య విబుధా అభిషిచ్య విభావసుం । ఊర్జస్తు తోషు తేదేవాస్సర్వగోగ్నిస్తతోభవత్ । దేవాఅగ్నింయతోజగ్ము రగ్నితీర్థంతదుచ్యతే । తత్రసప్తశతాన్యాసన్ తీర్థానిగుణవంతిచ । తేషుస్నానంచదానంచ యఃకరోతియతాత్మవాన్ । అశ్వమేధసమంపుణ్యం ప్రాప్నోత్యవికలంఫలం । దేవతీర్థంచతత్రైవహ్యాగ్నేయంజాతవేదసం।అగ్నిప్రతిష్ఠితంలింగంతత్రాస్తేనైకవర్ణవత్। తద్దేవదర్శనాదేవ సప్తక్రతుఫలప్రదం॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణేగౌతమీమాహాత్మ్యే
ఆగ్నేయాదితీర్థవర్ణనంనామ
సప్తవింశోధ్యాయః.

అష్టావింశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ ॥ ఋణప్రమోచనంనామతీర్థంవేదవిదోవిదుః । తస్యస్వరూపంవక్ష్యామిశృణునారదతన్మనాః । ఆసీత్పృథుశ్రవానామప్రియఃకాక్షీవతస్సుతః।నదారసంగ్రహంలేభేవైరాగ్యాన్నాగ్నిపూజనమ్। కనీయాన్ససమర్థోపిపరివేత్తృభయాన్మునే।నాకరోద్దారకర్మాదీనైవాగ్నీనాముపాసనమ్ । తతఃప్రోచుఃపితృగణాఃపుత్రంకాక్షీవతోమునే । జ్యేష్ఠంచైవకనిష్ఠంచపృథక్పృథగిదంవచః।త్రిభిఋణైర్నానుబద్ధోసి క్రియతాందారసంగ్రహః । నేత్యువాచతతోజ్యేష్ఠఃకిమృణంకోనుయుజ్యతే । కనీయానపితాన్ప్రాహనయోగ్యోదారసంగ్రహః।జ్యేష్ఠేసతిమహాప్రాజ్ఞేపరివేత్తృభయాదితి । తావుభౌపునస్త్వేవమూచుస్తేపిపితామహాః। యాతాముభౌగౌతమీంతాంపుణ్యాంకాక్షీవతస్సుతౌ । కురుతాంగౌతమీస్నానం పుణ్యంకాక్షీవతస్సుతౌ । జ్యేష్ఠోనృణస్తతోభూయాత్పరివేత్తానచేతరః। తతఃపృథుశ్రవాజ్యేష్ఠస్స్నానంకృత్వాసతర్పణమ్। త్రయాణామపిలోకానాంకాక్షీవాననృణోభవత్।తతఃప్రభృతితత్తీర్థమృణమోచనముచ్యతే।శ్రోతస్మార్తఋణేభ్యశ్చఇతరేభ్యశ్చనారద । తత్రస్నానేనదానేనఋణాన్ముక్తస్సుఖీభవేత్॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణేగౌతమీమాహాత్మ్యే
ఋణమోచనతీర్థవర్ణనంనామా
ష్టావింశోధ్యాయః.

అథైకోనత్రింశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం-బ్రహ్మోవాచ॥ సుపర్ణాసంగమంనామ కాద్రవంసంగమంతథా।సర్వపాపప్రశమనంశృణుయత్నేననారద । ఇంద్రేణహాసితాఃపూర్వంవాలఖిల్యామహర్షయః । దత్వార్ధంతపసస్స్వేషాంచుస్తేకాశ్యపంమునిమ్।పుత్రముత్పాదయానేనత్వేంద్రదర్పాపహారంశుభమ్। తపసోర్ధంతుదాస్యామస్తథేత్యాహమునిస్తుతాన్।వినతాయాంతదాగర్భమాదధేసప్రజాపతిః । కద్ర్వాంచైవ తతో బ్రహ్మన్సర్పాణాంసతుమాతరి । తేగర్భిణ్యావుభేఆహ గంతుకామః ప్రజాపతిః । అపరాధోనచకర్తవ్యః కార్యోగమనమేవచ। అన్యత్రగమనేశాపోభవితానాత్రసంశయః ॥ ఇత్యుక్త్వాసయయౌపత్న్యౌగతేభర్తరితేఉభే। తత్రైవజగ్మతుస్సత్రమృషీణాంభావితాత్మనామ్।బ్రహ్మబృందసమాకీర్ణం గంగాతీరసమాశ్రయం। ఉన్మత్తేతేఉభేనిత్యంపయఃపరిసరేతథా। నివార్యమాణేబహుశఋషిభిస్తపసిస్థైస్తైః। వికుర్వంత్యౌతత్రసత్రే సామానిచహవీంషిచ। తేదృష్ట్వాచుక్షుభుర్విప్రా అపహాసరతేఉభే।అపమార్గస్థితేయస్మాదాపగేహిభవిష్యథః । సుపర్ణాచైవకద్రూశ్చనద్యౌతేసంబభూవతుః।సకదాచిద్గృహంప్రాయాత్కాశ్యపోపిప్రజాపతిః। ఋషిభ్యస్తత్రవృత్తాంతంశాపంతాభ్యాంసువిస్తరం । శ్రుత్వాతువిస్మితోభూత్వాకింకరోమీత్యచింతయత్।ఋషిభ్యఃకథయామాసవాలఖిల్యాఇతిశ్రుతాః। తేఊచుఃకాశ్యపంవిప్రంగత్వాగంగాంచగౌతమీం। తత్రస్తుహిమహాదేవంపునర్భార్యేభవిష్యతః। తథేత్యుక్త్వాకాశ్యపోపిస్నాత్వాగంగాంయతవ్రతః। తుష్టావస్తుతిభిఃపూర్ణందేవదేవంమహేశ్వరం॥ నత్వాద్విజేభ్యోవిధినాగురుభ్యఇంద్రాదితిర్యఙ్నరనిర్జరేభ్యః। విచిత్రవృత్తైపరిచింత్యసోమ స్సుఖీసదాదానపరోవరేణ్యః॥ ఇత్యాదిస్తుతిభిర్దేవస్తుతోగౌరీపతిశ్శివః।ప్రసన్నఃప్రదదౌశంభుః కాశ్యపాయవరాన్బహూన్ । భార్యార్థీనంతుతంప్రాహస్యాతాంభార్యేఉభేతుతే । నదీస్వరూపవత్యౌతెగంగాంప్రాప్యసరిద్వరాం।తత్సంగమనమాత్రేణ పునర్భూత్వాస్వకంవపుః।తేగర్భిణ్యౌపునర్జాతె గంగాయాశ్చప్రభావతః। తతఃప్రజాపతిఃప్రీతో భార్యేప్రాప్యమహామనాః।ఆహ్వాయామాసతాన్విప్రాన్ గౌతమీతీరమాశ్రితాన్। సీమంతోన్నయనంచక్రే తయోఃప్రీతఃప్రజాపతిః।బ్రాహ్మణాన్భోజయామాస విధిదృష్టేనకర్మణా।భుక్తవత్సుచవిప్రేషు కాశ్యపస్యచమందిరే । భర్తుస్సమీపేసంవిష్టాన్ కద్రూర్విప్రాన్సమీక్ష్యచ।తతఃకద్రూఋషీన్దృష్ట్వా ప్రాహసత్తేనచుక్షుభుః। యేనాక్ష్ణాహాసితాఃపాపే ధక్ష్యతాంతేక్షిపాపకృత్।కాణాభవస్తతఃకద్రూస్సర్పమాతేతియోచ్యతే । తతఃప్రసాదయామాస కాశ్యపోభగవానృషిః। తంవైవిమన్యవఃప్రోచు

స్సర్వంభద్రంభవిష్యతి । తతఃప్రభృతితత్తీర్థం వినతాసంగమంవిదుః।సర్వపాప
ప్రశమనంసర్వక్రతుఫలప్రదం॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే
వినతాసంగమ తీర్థవర్ణనంనామ
ఏకోనత్రింశోధ్యాయః.

అథత్రింశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం॥బ్రహ్మోవాచ॥పౌరూరవసమాఖ్యాతంతీర్థం వేదవిదోవిదుః॥శ్రవణా దేవపా
పానాంనాశనంకిన్నుదర్శనాత్।పురూరవాబ్రహ్మసదఃప్రాప్యతత్రసరస్వతీం।యదృ
చ్ఛయా దేవనదీంహసంతీంబ్రహ్మణోంతికే। తాందృష్ట్వారూపసంపన్నామూర్వశీం
ప్రాహభూపతిః। కేయంరూపవతీసాధ్వీస్థితేయం బ్రహ్మణోంతికే। సర్వాసాముత్త
మాయోషిద్దీపయంతీసభామిమాం।ఊర్వశీప్రాహ రాజానంరాజన్ దేవనదీత్వియం।
సరస్వతీబ్రహ్మసుతానిత్యమేతిచయాతిచ।తచ్ఛ్రుత్వావిస్మితోరాజాహ్వానయేమాం
మమాంతికమ్।ఊర్వశీపునరప్యాహ రాజానంభూరిదక్షిణమ్। ఆనీయతేమహారాజ
తస్యాఃపూర్వంనివేద్యచ।తతస్తాంప్రాహిణోత్తత్ర రాజాప్రీత్యాతదోర్వశీమ్। సా
గత్వా రాజసదనంన్యవేదయదథోర్వశీ । సరస్వతీచతంమేనే ఊర్వశ్యాయన్నివేది
తమ్ । సాతథేతిప్రతిజ్ఞాయ ప్రాగాద్యత్రపురూరవాః । సరస్వత్యాస్థితస్తత్రరే
సరేమేబహుధాస్సమాః। సరస్వానభవత్పుత్రోయస్యపుత్రోబృహద్రథః। తాం
గచ్ఛంతీంనృపగృహంనిత్యమేవసరస్వతీమ్। సరస్వతీంతతోలక్ష్యజ్ఞాత్వాతామహామ
బ్రవీత్।కోపేనమహతాయుక్తస్త్వశపంతాంసరస్వతీమ్। యస్మాదిదంమనుష్యే
షుత్వయావికృతమాచితః। తస్మాదదృశ్యాత్వంభూయాఇతిశప్తామహానదీ।మచ్ఛా
పభీతావాగీశాప్రాగాద్దేవీంచగౌతమీమ్। కమండలుభవాంపుణ్యాంమాతరంలోక
పావనీమ్।సాగత్వాగౌతమీందేవీం ప్రాహమచ్ఛాపమాపితః । గంగాచమామ
వాచేదంవిశాపాంకర్తుమర్హసి। నయుక్తంయత్సరస్వత్యాశ్శాపంత్వందత్తవా
నసి।స్త్రీణామేవంస్వభావోస్తిపుంస్కామాయోషితోయతః। తతోవిశాపమదదం
దృశ్యాపిస్యాత్సరస్వతీ।తస్మాదేషానదీమర్త్యైరదృశ్యాదృశ్యాసరస్వతీ। యత్రైషా
సంగతాదేవీగంగాయాంశాపవిహ్వలా।తత్రప్రాయాన్నృపవరోధార్మికస్సపు
రూరవాః । తతస్తత్ర్వాసమారాధ్యదేవంసిద్ధేశ్వరంహరమ్। సరా[illegible]

వాప్యేషగంగాయాశ్చప్రసాదతః।తతఃప్రభృతిత త్తీర్థంపౌరూరవసముచ్యతే।స రస్వతీసంగమశ్చబ్రహ్మతీర్థంతదుచ్యతే। సిద్ధేశ్వరోయత్ర దేవ స్సర్వకామప్రదం తుతత్॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే-గౌతమీమాహాత్మ్యే సరస్వతీసంగమ పౌరూరవస బ్రహ్మతీర్థవర్ణనం నామ త్రింశోఽధ్యాయః.

ఏకత్రింశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓంబ్రహ్మోవాచ ॥ సావిత్రీచైవగాయత్రీశ్రద్ధామేధాసరస్వతీ। ఏతాని పంచతీర్థానిఇతివేదవిదోవిదుః। తత్రస్నాత్వాచపీత్వాచముచ్యతేసర్వకిల్బిషైః॥ ఏతామమసుతాశ్చైస్త్రీధర్మసంస్థానహేతవః। సర్వాసాముత్తమాంకాంచిన్నిమాంమేలోకసుందరీమ్ । తాందృష్ట్వావికృతాబుద్ధిర్మమాసీన్మునిసత్తమ।గృహ్యామాణామయాబాలాసామాందృష్ట్వాపలాయత।మృగీభూత్వాతుసాబాలామృగోహమభవంతదా। మృగవ్యాధోభవచ్ఛంభుర్ధర్మసంరక్షణాయచ । తామద్భిః తాఃపంచసుతాగంగామీయుర్మహానదీమ్ । తతోమహేశ్వరఃప్రియాద్ధర్మసంరక్షణాయచ।ధనుర్గృహీత్వాసశరమిహ్యోపిమృగరూపిణమ్। మామువాచవధిష్యేత్వాంమృగవ్యాధస్తతోహరః । తతఃకర్మణోనివృత్తోహంప్రాదాంకన్యావివస్వతే।సావిత్ర్యాద్యాఃపంచసుతానదీరూపేణసంగతాః। గంగాంపుణ్యనదీంశ్రేష్ఠాం మబ్రవన్వినయోక్తిభిః । తాస్సుతాఃపంచధాయాతాభిత్వాగంగాంమహామతే । తాబాలికాఃపునశ్చాపిబ్రహ్మలోకంమమాంతికం।యత్రతాస్సంగతా దేవ్యఃపంచతీర్థానినారద।సంగతానిచపుణ్యాని పంచనద్యస్సరస్వతీం। తేషుస్నానంచ దానంచ యత్కించిత్కురుతేనరః । సర్వకామఫలం తత్స్యాన్నై ష్కర్మ్యాన్ముక్తిదం స్మృతం॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే. గౌతమీమాహాత్మ్యేసావిత్రీగాయత్రీశ్రద్ధామేధా సరస్వతీసంగమమృగవ్యాధ బ్రహ్మతీర్థవర్ణనంనామైకత్రింశోఽధ్యాయః.

ద్వాత్రింశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓంబ్రహ్మోవాచ॥శమీతీర్థమితిఖ్యాతంసర్వపాపప్రణాశనం।తస్యాఖ్యానంప్రవక్ష్యామిశృణుయత్నేననారద।ఆసీత్ప్రియవ్రతోనామ క్షితిపోజయతాంవరః। గౌతమ్యాదక్షిణేతీరేదీక్షాంచక్రేపురోధసా।హయమేధముపక్రాంతమృత్విగ్భిఃఋషిభిస్సహ।తస్యరాజ్ఞోమహాబాహోర్వసిష్ఠస్తుపురోహితః। తద్యజ్ఞవాటమగమద్దానవోథహిరణ్యకః।తందానవమభిప్రేక్ష్యదేవాస్సేంద్రపురోగమాః। భీతాస్తేపిదివంజగ్ముర్హవ్యవాహోవిశచ్ఛమీం।అశ్వత్థంవిష్ణురగమచ్ఛానురర్కంవటంశివః।సోమఃపలాశమగమద్గంగాంభోహంస్యపాశ్రయం।అశ్వినౌతుహయంగుహ్యం వాయసోభూద్యమస్స్వయం।ఏతస్మిన్నంతరేతత్ర వశిష్ఠోభగవానృషిః। యష్టిమాదాయదైతేయం న్యపాతయదథాజ్ఞయా॥ తతఃప్రవృత్తఃపునరేవయజ్ఞో దైత్యోగతస్స్వేనబలేనయుక్తః । ఇమానితీర్థానితతశ్శుభాని దశాశ్వమేధస్యఫలానిదద్యుః। ప్రథమంతుశమీతీర్థం ద్వితీయంవైష్ణవంవిదుః । అర్కంశైవంచసోమంచ వాసిష్ఠంసర్వకామదం।హవ్యవాహంచాశ్వినంచ యామ్యంచాపితథానఘ। దేవాశ్చఋషయస్సర్వేనివృత్తేమఖవిస్తరే।హృష్టాఃప్రోచుర్వసిష్ఠంతం యజమానంప్రియవ్రతం। వృక్షాంస్తాంశ్చతదాగంగాం ముదాయుక్తాంపునఃపునః। హయమేధస్యనిష్పత్తిమేత్యయాతాస్తతః స్తతః।హయమేధఫలందద్యుస్తీర్థానీత్యవదన్సురాః ।తస్మాత్స్నానేనదానేన తేషు తీర్థేషు నారద।హయమేధఫలంపుణ్యం ప్రాప్నోతినమృషావచః॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే - గౌతమీమాహాత్మ్యే
శమ్యాదిదశతీర్థ వర్ణనంనామ
ద్వాత్రింశోధ్యాయః.

త్రయస్త్రింశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓంబ్రహ్మోవాచ॥ వైశ్వామిత్రంహరిశ్చంద్రంశౌనశ్శేపంచరోహితమ్। వారుణంబ్రాహ్మమాగ్నేయమైంద్రమైందవమైశ్వరమ్ । మైత్రంచవైష్ణవంచైవయామ్యమాశ్వినమౌషసమ్।తేషాంతుపుణ్యతీర్థానాంనామధేయంశృణుష్వమత్ । హరిశ్చంద్ర ఇతిహ్యాసీదిక్ష్వాకుప్రభవోవరః। తస్యగేహమనుప్రాప్తఃపర్వతోనారదస్తదా।కృత్వాతిథ్యంతయోస్సమ్యఘ్ఘరిశ్చంద్రోబ్రవీదృషీ । పుత్రార్థంయతతేలోకః కింపుత్రేణభవిష్యతి । ఏవన్మేసంశయంనిత్యంబ్రూతామృషివరావుభౌ। తా

వబ్రూతాం హరిశ్చంద్రం పర్వతో నారదస్తథా । ఏకధా దశధా రాజన్ శతధా
చ సహస్రధా । ఉత్తరం విద్యతే కించిత్తథాప్యేతదుదీరితే । నాపుత్రస్య పరో లో
కో విద్యతే నృపసత్తమ । జాతే పుత్రే పితుస్స్నానం యః కరోతి నరాధిప । దశానామశ్వ
మేధానామభిషేకఫలం భవేత్ । ఆత్మప్రతిష్ఠా పుత్రస్స్యాజ్జాతే పుత్రే ఽమరః పితా ।
అమృతేనామరా దేవాః పుత్రేణ బ్రాహ్మణాదయః । త్రైఋణ్యాన్మోచయేత్పుత్రః పిత
రం చ పితామహాన్ । కిం ను మూలం కిమజినం కిము శ్మశ్రూణి కిం తపః । వినా పుత్రేణ
రాజేంద్ర స్వర్గో ముక్తిస్సుత స్త్వతః । పుత్రశ్చైవ పరో లోకో ధర్మః కామోర్థ ఏ
వ చ । పుత్రో ముక్తిః పరంజ్యోతిస్తారకస్సర్వదేహినాం । వినా పుత్రేణ యజ్జన్మ వ్య
ర్థం తద వభాతి నా । తస్మాత్పుత్రసమం కించిన్నాన్యదస్తి జగత్త్రయే ॥ బ్రహ్మా ॥ తచ్ఛ్రు
త్వా విస్మితమనాస్త్వువాచ నృపః పునః । కథం మే స్యాత్సుతో బ్రూతాం యత్ర క్వా
పి యథా తథా । యేన కేనాప్యుపాయేన కృత్వా యత్నం చ పౌరుషం । మంత్రేణ
యాగదానాభ్యాముత్పాద్యోసౌ సుతో మయా । తావూచతుర్నృపశ్రేష్ఠం హరిశ్చం
ద్రం సుతార్థినం । ధ్యాత్వా క్షణం తథా సమ్యగ్గౌతమీం యాహి మానద । తత్రా
పాంపతిరుత్కృష్టం దదాతి మనసి స్థితం । వరుణస్సర్వతో దాతా మునిభిః పరికీర్తితః ।
స తే ప్రీతశ్శనైః కాలే సత్యం పుత్రం ప్రదాస్యతి । ఏతచ్ఛ్రుత్వా నృపశ్రేష్ఠో మునివా
క్యం తథాకరోత్ । తోషయామాస వరుణం గౌతమీతీరమాశ్రితః । తతస్తుతుష్టో వరు
ణో హరిశ్చంద్రమువాచ హ । పుత్రం దాస్యామి తే రాజన్ త్వమపుత్రో యతవ్రతః ।
యది యక్ష్యసి తేనైవ తతః పుత్రో భవేద్ధ్రువం । హరిశ్చంద్రోపి వరుణం యక్ష్యే తేనే
త్యవోచత । తతో గత్వా హరిశ్చంద్రశ్చరుం కృత్వా తు వారుణం । భార్యాయై నృప
తిః ప్రాదాత్తతో జాతస్సుతో నృపం । జాతే పుత్రే త్వపామీశః ప్రోవాచ వదతాం వ
రః । అద్యైవ పుత్రో యష్టవ్యః స్మర సే వచనం పురా । హరిశ్చంద్రోపి వరుణం ప్రోవాచే
దం క్రమాగతమ్ । నిర్దశో యః పశుః ప్రోక్తో యజ్ఞే శుద్ధో న చేతరః । తచ్ఛ్రు
త్వా వచనం రాజ్ఞో వరుణో యాత్స్వమాలయమ్ । నిర్దశం పునరభ్యేత్య యజస్వేత్య
వదన్నృప । రాజాపి వరుణం ప్రాహ నిర్దంతో నేష్యతే పశుః । పశోర్దంతేషు జాతేషు ప
హి గచ్ఛ ఇతస్స్మరే । తచ్ఛ్రుత్వా రాజవచనం పునః ప్రాయాదపాంపతిః । జాతేషు
చైవ దంతేషు యజస్వేతి తమబ్రవీత్ । రాజాపి వరుణం ప్రాహ పత్స్యంతీమే అ
పాంపతే । ఉత్పత్స్యంతి తదాన్యే చ తతో యక్ష్యే విజాశుభో । పునః ప్రాయా
త్స వరుణః పునర్దంతేషు నారద । యజస్వేతి నృపం ప్రాహ రాజోవాచ త్వ
పాం పతిం । యదా తు క్షత్రియో యజ్ఞే పశుర్భవతి వారిప । ధనుర్వేదం
యదా వేత్తి తదా స్యాత్పశురుత్తమః । తచ్ఛ్రుత్వా రాజవచనం వరుణో

యాత్స్వమాలయం । యదాస్త్రేషుచశస్త్రేషు రోహితోభూత్సురోపమః ।
సర్వవేదేషుశాస్త్రేషు సవేత్తాభూదరిందమః । యావరాజ్య మనుప్రాప్తేరో
హితేషోడశాబ్దికే । ప్రీతిమానగమత్తత్రయత్రరాజాసరోహితః । ఆగత్యవరు
ణఃప్రాహయజస్వాద్యపశుంస్వకం । ఓమిత్యుక్త్వానృపవరఋత్విజఃప్రాహభూ
మిపః । రోహితంచసుతంజ్యేష్ఠంశృణ్వతోవరుణస్యచ । ఏహిపుత్రమహావీరయక్ష్యే
త్వాంవరుణాయవై । కిమేతదిత్యువాచాథరోహితఃపితరంప్రతి । పితాపితస్యథా
వృత్తమాచచక్షేసవిస్తరం । రోహితఃపితరంప్రాహ శృణ్వతో వరుణస్యచ । అ
హంపూర్వంమహారాజఋత్విగ్భిస్సపురోహితః । విష్ణవేలోకనాథాయ యక్ష్యే
హంత్వరితంశుచిః । పశునావరుణేనాద్య తదనుజ్ఞాతుమర్హసి । రోహితస్యతు
తద్వాక్యంశ్రుత్వాపామీశ్వరస్తథా । కోపేనమహతావిష్టో జలోదరమథాకరో
త్ । హరిశ్చంద్రస్యనృపతేరోహితశ్చవనంయయౌ । గృహీత్వాసధనుర్దివ్యంరథా
రూఢోగతవ్యథః । యత్రచారాధ్యవరుణంహరిశ్చంద్రోజనేశ్వరః । గంగాయాం
ప్రాప్తవాన్ పుత్రంతత్రాగాత్సోపిరోహితః । వ్యతీతాన్యథవర్షాణి పంచషష్ఠః
ప్రవర్తతే।తత్రస్థిత్వానృపసుతశ్శుశ్రావనృపతేరుజం । మయాపుత్రేణజాతేన పి
తుర్వైక్లేశకారిణా । కింఫలంకింనుకృత్యంస్యా దిత్యేవంపర్యచింతయత్ । తస్యా
స్తీరేఋషీన్దృష్ట్వానపశ్యన్నృపతేస్సుతః । గంగాతీరేచాటమానమపశ్యదృషిసత్త
మం।అజీగర్తమితిఖ్యాతంఋషేస్స్వయసస్సుతం । త్రిభిఃపుత్రైరనువృతం భార్య
యాక్షీణవృత్తికం । తందృష్ట్వానృపతేఃపుత్రోనమస్యేదంవచోబ్రవీత్ । క్షీణవృ
త్తిఃకృశఃకస్మాద్దుర్మనాఇవలక్ష్యసే । అజీగర్తస్తథోవాచరోహితంనృపతేస్సు
తమ్। వర్తనంనాస్తిదేహస్యభోక్తారోబహవోస్యమే । వినాన్నేనమరిష్యామో
బ్రూహికింకరవామహే । ఏతచ్ఛ్రుత్వాపునఃప్రాహనృపతిస్సఋషింతదా।తవ
కింవర్తతేచిత్తేతద్బ్రూహివదతాంవర॥ అజీగర్తః ॥ హిరణ్యంరజతంగావో
ధాన్యంసస్యాదికంనమే । విద్యతేనృపశార్దూలవర్తనంనాస్తిమేతతః।సుతావై
సంతిభార్యాచఅహంవైపంచమస్తదా। నైతేషాంకథమద్యాపివాతారోన్యేనృపో
త్తమ ॥ రోహితః ॥ విక్రీణీష్వమహాబుద్ధేఅజీగర్తనివేదమే।తథానృతంనవక్తవ్యం
విప్రైస్సత్యవాదినః ॥ అజీగర్తః ॥ త్రయాణామపిపుత్రాణామేకంవామాం
తథైవచ। భార్యాంవాపిగృహాణేమాంక్రీత్వాజీవామహేవయం ॥ రోహితః ॥
కింభార్యయామహాబుద్ధే కింత్వయావృద్ధరూపిణా । యువానందేహిమేపుత్రంనత్రి
యాణాంత్వ మర్హసి॥ అజీగర్తః ॥ జ్యేష్ఠపుత్రంశునఃపుచ్ఛం నాహంక్రీణా
మిరోహిత । మాతాకనీయసంచాపి నక్రీణాతితదానయోః।మధ్యమంతు శునశ్శే

ఘంక్రీణామివదమేతవ॥ రోహితః॥ వరుణాయపశుఃకల్ప్యః పురుషో గుణవత్త
రః। యదిక్రీణాసిమూల్యంత్వం వదమేసత్యమేవతత్। తథేత్యుక్త్వాహ్యజీగర్తఃపుత్ర
మూల్యమకల్పయత్। గవాంసహస్రంధేనూనాం నిష్కాణాంచ తథాశతం।
రాజపుత్రవరందేహి మమపుత్రమిమంనయ॥ బ్రాహ్మణఉవాచ॥ తథేత్యుక్త్వారో
హితోఽపి ప్రాదాత్స్వయంసధనం। దత్వాజగామపితరమృషిపుత్రేణ రోహి
తః। పిత్రేనివేదయామాస క్రియక్రీతమృషేస్సుతం। వరుణాయచపశ్వర్థంపశుం
హుత్వాత్వరుగ్భవ। తథేత్యుక్త్వాహరిశ్చంద్రఃపుత్రవాక్యాదనంతరం। బ్రాహ్మణాః
క్షత్రియావైశ్యాఃరాజ్ఞఃపాల్యాఇతిశ్రుతిః। అహంచేద్బ్రాహ్మణంకుర్యాం ప
శుంనైతద్ధియుజ్యతే। వరుణాయతుయజ్ఞేచనకథంచిద్ద్విజంపశుం। కరోమితస్మా
త్పుత్రత్వం బ్రాహ్మణేనసుఖంవ్రజ। ఏతస్మిన్నంతరేతత్ర వాగువాచాశరీరిణీ। గౌ
తమీంగచ్ఛరాజేంద్రఋత్విగ్భిస్సపురోహితః। పశునావిప్రపుత్రేణరోహితేన
సుతేనచ। త్వయాకార్యఃక్రతుర్యశ్చ శునశ్శేపవధంవినా। క్రతుఃపూర్ణో భవే
త్తత్ర తస్మాద్యాహిమహామతే। తచ్ఛ్రుత్వావచనంశీఘ్రంగంగామాగా న్నృ
పోత్తమః। విశ్వామిత్రేణఋషిణావసిష్ఠేనపురోధసా। వామదేవేనఋషిణా త
థాన్యైరృషిభిస్సహ। ప్రాప్యగంగాంగౌతమీంతాంనృమేధాయచ దీక్షితః।
వేదిమంటపకుండాదియూపరజ్వాదిచాకరోత్। కృత్వాసర్వం యథాన్యాయ్యం
తస్మిన్యజ్ఞేప్రవర్తితే। శునశ్శేఫంపశుంయూపేనిబధ్యాథసమంత్రకైః। వారిభిః
ప్రోక్షితందృష్ట్వావిశ్వామిత్రోఽబ్రవీదిదం। దేవానృషీన్హరిశ్చంద్రంరోహితంచవి
శతః। అనుజానంత్విమంసర్వే శునశ్శేఫస్తరిష్యతి। వసాభిర్లోమభిస్త్వగ్భిః
మాంసైస్సంమంత్రితైర్మఖే। అగ్నౌహూయామ్యః పశుశ్చాయంశునశ్శేఫో ద్వి
జోత్తమః। ఉపాసితస్స్యాద్విప్రేంద్రోతత్సర్వైరనుమన్యతాం। గౌతమీంయాం
తువిప్రేంద్రాః స్నాత్వాదేవాన్పృథక్పృథక్। మంత్రైస్స్తోత్రైః స్సురాన్సర్వా
ముదంయాంతుస్తుతారతాః। ఏవంత్వమంతుఋషయో దేవాశ్చాపిహవిర్భుజః। తథే
త్యూచుశ్చఋషయోమేనేచనృపసత్తమః। తతోగత్వాశునశ్శేఫోగంగాంస్నాత్వా
చపావనీం। తతస్తుష్టావతాన్ దేవాన్ యేసత్రహవిర్భుజః। తతస్తుష్టాస్సురగ
ణాశ్శునశ్శేఫస్యవైమునేః। అవదంస్తుసురాస్సర్వేవిశ్వామిత్రస్యశృణ్వతః। క్రతుః
పూర్ణోభవద్రాజ్ఞశ్శునశ్శేఫ వధంవినా। విశేషేణాపివరుణస్త్వవదన్నృప
సత్తమం। తతఃపూర్ణోభవద్యజ్ఞోనృమేధోలోకవిశ్రుతః। దేవానాంచప్రసాదే
న దేవ్యాశ్చైవప్రసాదతః। ఋషీణాంచప్రసాదేనరాజ్ఞఃపూర్ణో భవత్క్ర
తుః। విశ్వామిత్రంశునశ్శేఫం పూజయామాసతాన్సురాన్। అకరోదాత్మనఃపుత్రం

పూజయిత్వాసురాంతికే। జ్యేష్ఠంచకారపుత్రాణామాత్మనస్సచకౌశికః। సమేనిరే మేచపుత్రా విశ్వామిత్రస్యధీమతః। శునశ్శేఫస్య వైజ్యేష్ఠం తాన్సశాపసకౌశికః। జ్యైష్ఠ్యం యే మేనిరే పుత్రాః పూజయామాసతాన్ సుతాన్। వరేణమునిశార్దూలయ దేతత్కథితంమయా। ఏతత్సర్వం యత్రవృత్తం గౌతమ్యా ఉత్తరేతటే। తత్రతీర్థాని పుణ్యానివిఖ్యాతానిసురాదిభిః। బహూని తేషాం నామాని మత్తశ్శృణు మహామతే। రౌహితంచశునశ్శేఫం విశ్వామిత్రమతఃపరం। హారిశ్చంద్రమజీగర్తం దేవర్షీణాం చనామతః। ఇత్యాద్యష్టసహస్రాణితీర్థాన్యథచతుర్దశ। ఏషుస్నానంచదానంచనరమేధఫలప్రదం। ఆఖ్యానస్యాస్యమాహాత్మ్యం తీర్థస్యచమహామతే। యస్మరేత్పఠతేవాపిశృణుయాద్వాపిభక్తితః। అపుత్రః పుత్రమాప్నోతియద్వాన్యన్మనసఃప్రియం॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే-గౌతమీమాహాత్మ్యే విశ్వామిత్రహరిశ్చంద్ర
తీర్థాద్యష్టసహస్రతీర్థవర్ణనంనామ
త్రయస్త్రింశోఽధ్యాయః.

చతుస్త్రింశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం॥ సోమతీర్థమితిఖ్యాతం పితౄణాంప్రీతివర్ధనం। తత్రవృత్తంమహాపుణ్యంశృణుయత్నేననారద। సోమోరాజామృతమయో గంధర్వాణాంపురాభవత్। నదేవానాంతదా దేవామామథ్యేత్యేదమబ్రువన్। యథాస్యాత్సోమఅస్మాకంతథానీతిర్విధీయతాం। తత్రవాగ్విబుధానాహ గంధర్వాస్స్త్రీషుకాముకాః। తేభ్యోదత్వాతుమాందేవా స్సోమమాహర్తుమర్హథ। వాచంప్రత్యూచురమరాస్త్వాం దాతుంనక్షమావయం। వినాతేనాపినస్థాతుం శక్యం నైవవినాత్వయా। పునర్వాగబ్రవీద్దేవాన్ పునరేష్యామ్యహంత్విహ। తత్రబుద్ధిర్విధాతవ్యా క్రియతాంక్రతురుత్తమః। గౌతమ్యాదక్షిణేతీరే భవేద్దేవాగమేయది। మఖంచాపిమిషంకృత్వా ఆయాంతుసురసత్తమాః। గంధర్వాస్స్త్రీప్రియానిత్యంఘణధ్వంతుమయాసహ। తథేత్యుక్త్వాసురగణాస్సరస్వత్యావచస్థితాః। దేవదూతైఃపృథగ్దేవాన్యక్షాన్గంధర్వపన్నగాన్। ఆహ్వానంచక్రిరేతత్రపుణ్యేదేవగిరౌశుభే। తతోదేవగిరిర్నామపర్వతశ్చాభవన్మునే। తత్రాగమన్సురగణా గంధర్వాయక్షరాక్షసాః। దేవామహర్షయస్సిద్ధాస్తథాన్యేదేవయోనయః। ఋషిభిర్గౌతమీతీరే క్రియమాణేమహాధ్వరే। తత్రదేవైః పరివృతస్సహస్రాక్షోఽభ్యభాషత। గంధర్వానథసంపూజ్యసరస్వత్యాస్సమీపతః। సరస్వత్యాఘణధ్వనోక్తాయుష్మాకమమృతాత్మనా। తచ్ఛ్రుత్వావచనాదేవగంధర్వాస్స్త్రీ

షకాముకాః । సోమందత్వాసురేభ్యస్తు జగృహుస్తాంసరస్వతీం । సోమోభవచ్చ దేవానాంగంధర్వాణాంసరస్వతీ । స్వయసత్తత్రవాగీశా తథాపిచసురాంతికం । ఆయాతిచరహోనిత్యముపాంశుక్రియతామితి । శ్రుతఏవహిసోమస్యక్రయోభవతి నారద । ఉపాంశునావతితవ్యం సోమక్రయణఏవహి । తతోభవద్దేవతానాం సోమశ్చాపిసరస్వతీ । గంధర్వాణాంనైవసోమో నైవచాపిసరస్వతీ । తత్రాగమ న్సర్వఏవసోమార్థంగౌతమీతటే । గావోదేవాఃపర్వతాశ్చయజ్ఞాస్సిద్ధాశ్చపన్న గాః । సర్వాషధ్యోమాతరశ్చలోకపాలాస్తథైవచ । రుద్రాదిత్యాశ్చవసవ అశ్వి నౌలోకమాతరః । పంచవింశతినద్యశ్చగంగాయాంసంగతామునే । పూర్ణాహు తిర్యత్రదత్తంపూర్ణాఖ్యానంతదుచ్యతే । గౌతమ్యాంసంగతాయాశ్చసర్వాశ్చా పియథోదితాః । తన్నామధేయంతీర్థానాం సంక్షేపాచ్ఛృణునారద । సోమ తీర్థంచగాంధర్వందేవతీర్థమతఃపరం । పూర్ణతీర్థంతతశ్శాలం శ్రీపర్ణాసం గమస్తథా । ఈశాయాస్సంగమస్తీర్థ మహీనాసంగమస్తథా । దారుకా సంగమశ్చైవహ్యాగతాసంగమస్తథా । స్వాగతాసంగమఃపుణ్యఃకుసుమాయాశ్చ సంగమః । పుష్టిసంగమఆఖ్యాతః కర్ణికాసంగమశ్శుభః । వైణవీసంగమశ్చైవ శర్కరాసంగమస్తథా । వాసవీసంగమశ్చైవ శిల్యాఆర్యాతథాశివః । కుసుం భికాహ్యపారథ్యా జాతిజాదేవజానదాః । అజాప్రధ్యస్సురాభదోగౌతమ్యా సహసంగతాః । ఏతేచాన్యేచబహవో నదీనదసమాగమాః । పృథివ్యాంయాని తీర్థానిహ్యాగమన్ దేవసర్వతః । సోమార్థందేవతాస్సర్వాఆగమన్బ్రహ్మమండలమ్ । తానితీర్థానిగంగాయాంసంగతానియథాక్రమమ్ । నదీరూపేణకాన్యేవ నద రూపేణకానిచిత్ । సరోరూపేణకాన్యేవహ్రదరూపేణకానిచిత్ । తాన్యేవ సర్వతీర్థానివిఖ్యాతానిపృథక్పృథక్ । తేషుస్నానంజపోహోమః పితృతర్పణ మేవచ । సర్వకామప్రదంపుంసాం భుక్తిదంముక్తిభోజనమ్ । ఏతేషాంపఠనం వాపిస్మరణంవాకరోతియః । సర్వపాపవినిర్ముక్తశ్చాంతేవిష్ణుపదంవ్రజేత్॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే
పూర్ణాదిపంచవింశతిదేవనదీనదసంగమతీర్థవర్ణనంనామ
చతుస్త్రింశోధ్యాయః.

పంచత్రింశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం-బ్రహ్మోవాచ ॥ ప్రవరాసంగమంనామ శ్రేష్ఠాచైవమహానదీ । యత్రసిద్ధేశ్వరోదేవస్సర్వదేవోపకారకః । దేవానాందానవానాంచసంగరోభూత్సుదారుణః । తేషాంపరస్పరంవాపి ప్రీతిశ్చాసీన్మహామునే । తేప్యేవంమంత్రయామాసుర్దేవావై దానవామిథః । మేరుపర్వతమాసాద్యపరస్పరహితైషిణః । అమృతేనామరాస్స్యామఉత్పాద్యామృతముత్తమమ్ । పిబామస్సర్వఏవైతే భవామఅమరావయమ్ । ఏకీభూత్వావయంలోకాన్పాలయామస్సుఖానిచ । ప్రాప్స్యామస్సంగరంహిత్వాసంగరోదుఃఖకారణమ్ । ప్రీత్యాచైవాజితానర్థాన్ భోక్ష్యామోగతమత్సరాః । ఇహస్నేహేనవృత్తిర్యాసాస్మాకంసుఖదాసదా । వైపరీత్యంభయాద్వృత్తంనకర్తవ్యంకదాచన । ఏవంపరస్పరంప్రీతాస్సంగతా దేవదానవాః । ఏకీభూతాశ్చసుప్రీతావిమథ్యవరుణాలయమ్ । మంథానంమందరంకృత్వారజ్జుంకృత్వాథవాసుకిమ్ । దేవాశ్చదానవాస్సర్వేమమంథుర్వరుణాలయమ్ । తతోత్పన్నంశుభం పుణ్య మమృతంసురవల్లభమ్ । ఉత్పన్నేచామృతే పుణ్యేతేచప్రోచుఃపరస్పరమ్ । యామస్స్వంస్వమధిష్ఠానంకృత కార్యాశ్రమంగతాః । సర్వేస్సంమంత్ర్యసర్వేభ్యోయథాయోగంవిభజ్యతామ్ । యదాసర్వాగమోయత్రయస్మిన్నగ్నేశుభావహా । విభజ్యతామిదం పుణ్యమమృతంసురసత్తమాః । ఇత్యుక్త్వాతెయయుస్సర్వేదైత్యాదానవరాక్షసాః । గతేషుదైత్యసంఘేషుదేవాస్సర్వేప్యమంత్రయన్ । గతాస్తేరిపవోస్మాకంవిశ్వస్యాస్మానరిందమాః । నేష్యాణామమృతంనైవ దేయంభవతిసర్వథా । బృహస్పతిస్తథేత్యాహపునరాహసురానిదమ్ । నజానంతియథాచైత దృష్టయద్యంతథామృతమ్ । అయమేవాచితోమంతోయచ్ఛత్రూణాంభయావహః । ద్విష్యాస్సర్వాత్మనాద్విష్యాఇతివేదవిదోవిదుః । నవిశ్వస్యానచాఖ్యేయానవైమంత్ర్యాశ్చశత్రవః । తేభ్యోనదేయమమృతంభవేయురమరాస్తతః । అనుశేషుచజాతేషు తేషుదైత్యేషుశత్రుషు । తాన్జేతుంనైవశక్ష్యామోనదేయమమృతంతతః । ఇతిసంమంత్ర్యతేదేవావాచస్పతిమథాబ్రువన్ । క్వయామఃక్వనుమంత్రంస్యాత్క్వాపిబామఃక్వసంస్థితిమ్ । కుమతేస్తథైవప్రథమంవదవాచస్పతేత్వరన్ ॥ వాచస్పతిరువాచ ॥ యాంతుబ్రహ్మాణమమరాః పృచ్ఛంత్వత్రపరాంగతిమ్ । సతుజ్ఞాతాచవక్తాచ దాతాచైవపితామహః । బృహస్పతేర్వచశ్శ్రుత్వా మమాంతికముపాగమన్ । నమస్యాథసురాస్సర్వేయద్వృత్తంతన్న్యవేదయన్ । తద్దేవవచనాత్పుత్ర తైస్సార్ధమగమన్

హారిణ్ । విష్ణవేకథితంసర్వంశంభవేవిషహారిణే । అహంవిష్ణుశ్చ శంభుశ్చ దేవ
గంధర్వకిన్నరైః। మేరుగహ్వరమాగత్యనజానంతియథాఽసురాః । రక్షకంచహ
రింకృత్వాసోమపానాయతస్థిరే । ఆదిత్యస్తత్రవిజ్ఞాతా సోమభోజ్యా నక్షేత
రాన్ । సోమోవాతామృతంభాగం చక్రధృద్రక్షకస్త్వభూత్ । నైవజానం
తి తేదైత్యాదనుజారాక్షసాస్తథా।వినారాహుంమహాప్రాజ్ఞంసైంహికేయంచసో
మపం । కామరూపధరోరాహుర్మరుతాంమధ్యమావిశత్। మరుద్రూపంసమా
స్థాయ పానపాత్రధరస్తథా।జ్ఞాత్వాదివాకరోదైత్యంతంసోమాయన్యవేదయత్।
దదౌతదమృతంతస్మై దైత్యాయాదిత్యరూపిణే। దత్వాసోమంతథాసోమో విష్ణ
వేతన్న్యవేదయత్।విష్ణుఃపీతామృతందృష్ట్వా చక్రేణోద్యమ్యతచ్ఛిరః। చిచ్ఛేదతర
సాతాత తచ్ఛిరస్త్వమరంత్వభూత్। శిరోమాత్రవిహీనంతద్దేహంయదపతద్భు
వి। దేహంతదమృతస్పృష్టం పతితందక్షిణేతటే। గౌతమ్యామునిశార్దూల దేహం
చాప్యమరంత్వభూత్। దేహస్యశిరసోపేక్షా శిరోగాత్రమపేక్షతే। ఉభయంచామ
రంజాతం దైత్యశ్చాయంమహాబలః । శిరఃకాయంసమావిష్టం సర్వాన్భక్షయతే
సురాన్।తస్మాద్దేహమిమంపూర్వం నాశయామోమహీంగతం। తతస్తేశంకరంప్రా
హు దేవాస్సర్వేసమాగతాః । మహీంగతందైత్యదేహంతన్నాశయసురోత్తమ।
శిరసానైవయుజ్యేత దైత్యదేహంతథాకురు । ప్రేషయామాసచేశోపి శ్రేష్ఠాంశ
క్తింతదాత్మికాం । మాతృభిస్సహితాందేవీంమాతరంలోకపావనీం । ఈశాయు
ధధరాదేవీ ఈశశక్తిసమన్వితా । మహీంగతంయత్రదేహం తత్రాగాద్యుద్ధకాం
క్షిణీ।శిరోమాత్రంసురాస్సర్వే మేరౌతత్రైవసాంత్వయన్। దేహందేవ్యాపునస్త
త్రయుయుధేబహుశోస్సమాః।రాహుస్తత్రసురానాహ భిత్వాదేహం పురామ
మ।తత్రాస్త్యమృతముత్కృష్టం తదాకృష్యంశరీరతః । పృథగ్భూతేరసేదేహాత్ప్రి
వరామృతముత్తమం । భస్మీభూయాత్క్షణేనైవ తస్మాత్కుర్వంతుతత్సురాః। ఏత
ద్రాహువచశ్శ్రుత్వాప్రీతాస్సర్వేమరాదయః । అభ్యషించన్గ్రహాణాంత్వంగ్ర
హోభూయాముదాన్వితః।తద్దేవవచనాచ్ఛక్తిరీశ్వరీయానిగద్యతే । దేహంభి
త్వాదైత్యపతేస్సురశక్తిసమన్వితా। ఆకృష్యరసముత్కృష్టం ప్రవరంచామృతంబ
హిః । స్థాపయిత్వాతుతద్దేహం భక్షయామాసచాంబికా । స్థాపితంరసముత్కృ
ష్టం రసానాంప్రవరంరసం । వ్యసాపయత్స్థాపితంతత్ప్రవరాచాభవన్నదీ। ఆ
కృష్టమమృతంసైవ స్థాపితంచాప్యభక్షయత్ । తత్రశ్రేష్ఠానదీజాతా ప్రవరాచా
మృతాశుభా।రాహుదేహసముద్భూతా రుద్రశక్తిసమన్వితా। నదీనాంప్రవరారా

ష్యా చామృతా ప్రేషితా తథా।తత్రపంచసహస్రాణి తీర్థానిగుణవంతిచ । తత్ర శంభుస్స్వయంతస్థౌ సర్వదాసురపూజితః । తస్యైతుష్టాస్సురాస్సర్వే దేవైర్వ్యస్త దైర్యైపృథక్పృథక్ । వరాన్దదుముదాయుక్తాయథాపూజామగాత్పతిః । శంభుస్సురపతిర్లోకే తదాపూజామవాప్స్యతి।నివాసంకురుతే దేవీలోకానాంహిత మకామ్యయా। త్వాంనమస్యంతియేభక్తాః కించిదావేత్యసర్వదా। తేషాంకార్యాణి సర్వాణి భవేయుర్దేవదేహజె। ప్రవరాయాః పునర్దేవాః స్సుప్రీతాస్తేవరాన్ దదుః।గంగాయాస్సంగమోయస్తే విఖ్యాతస్సురవల్లభః । తత్రాప్లుతానాంసర్వే షాం భుక్తిదాముక్తిదాతథా । యచ్చాపిమనసఃకామం దేవానామపిదుర్లభం। స్యాదేషాంసర్వమేవెహ చైవందత్వాసురాయయుః। తతఃప్రభృతితత్తీర్థం ప్రవ రాసంగమంవిదుః।ప్రేరితాదేవదేవేన శక్తిర్యాప్రేరితావసా । అమృతాసైవవి ఖ్యాతా ప్రవరైవమహానదీ॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే- గౌతమీమాహాత్మ్యేశివశక్తి

నివాసప్రేరితాప్రవరాపుణ్యాశ్రేష్ఠాసంగమాది

పంచసహస్రతీర్థవర్ణనంనామ

పంచత్రింశోధ్యాయః.

షట్త్రింశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ వృద్ధాసంగమమాఖ్యాతం యత్రవృద్ధేశ్వరశ్శివః। త త్రాఖ్యానంప్రవక్ష్యామి శృణుపాపప్రణాశనం । గౌతమో వృద్ధఇత్యుక్తో ముని రాసీన్మహాతపాః।యదాభవత్పురాబాలో గౌతమస్యసుతోద్విజః। అనాసస్సపు రోత్పన్న స్తస్మాద్వికృతరూపధృత్। సవై రాగ్యాజ్జగామాన్యం దేశంతీర్థమితస్త తః।ఉపాధ్యాయెననైవాసీ ల్లజ్జితస్యసమాగమః।శిష్యైర్నైవసహాధ్యాయో ల జ్జితస్యచనాభవత్।ఉపనీతఃకథంచిచ్చ పితానైవ గౌతమేనసః । ఏతావతాగౌత మోహి వ్యగమచ్ఛేదితోబహిః । ఏవంబహుతిథేకాలే బ్రహ్మచారీ స్వదె ద్విజే।నైవచాధ్యయనంతస్య సంజాతంగౌతమస్యహి। నవైశాస్త్రస్యచాభ్యాసః గౌతమస్యాభవత్తదా।అగ్నికార్యంతతశ్చక్రే నిత్యమేవయతవ్రతః । గాయత్ర్య భ్యాసమాత్రేణబ్రాహ్మణోనామధారకః। అగ్న్యుపాసనమాత్రించ గాయత్ర్యా

భ్యసనంతథా। ఏతావతాబ్రాహ్మణత్వం గౌతమస్యాభవన్మునే। ఉపాసతోగ్నింవి
ధివ ద్గాయత్రీంచమహాత్మనః। తస్యాయుర్వర్ధతేపుత్ర గౌతమస్యచిరాయుషః॥
నదారసంగ్రహంలేభే నైవదాతా స్తికన్యకాం।తథాచరం స్తీర్థదేశే వనేషువివి
ధేషుచ। ఆశ్రమేషుచపుణ్యేషు చాటన్నాస్తేసగౌతమః। ఏవంభ్రమఞ్శితగిరి మాశ్రి
త్యాస్తేమహాతపాః।తత్రాపశ్యద్గుహాంరమ్యాంవల్లీవిటపిమాలినీం। తతోప్రవిశ్యవి
ప్రేన్ద్ర స్తప్తుంసమకరోన్మతిం। తదంతస్తుప్రవిష్టోసౌచాపశ్యత్స్త్రియముత్తమాం।
శిథిలాంగీమథకృశాంవృద్ధాంచతపసిస్థితాం।।బ్రహ్మచర్యేణవర్తంతీంవిరాగాంరహసి
స్థితాం।సతాందృష్ట్వామునిశ్రేష్ఠోనమస్కారాయతస్థివాన్।నమస్యంతంద్విజశ్రేష్ఠం
గౌతమంసాన్యవారయత్।గురుస్త్వంభవితామహ్యంనమాంవందితుమర్హసి। కృ
తాంజలిపుటాంతాంవై గౌతమఃప్రాహవిస్మితః। త్వంవృద్ధాచతపస్థాచ గుణజ్యే
ష్ఠాచభామిని । అల్పవిద్యస్త్వల్పవయా అహంతవగురుఃకథం॥వృద్ధోవాచ॥ అర్చి
ష్మణఃప్రియఃపుత్రః ఋతుధ్వజఇతిస్మృతః ।। గుణవాన్మతిమాన్శూరఃక్షత్రధర్మ
పరాయణః । సకదాచిద్వనంప్రాయాన్మృగయాకృష్టచేతనః।విశ్రామ మకరో
చ్చాస్యాంగుహాయాంస ఋతుధ్వజః । ఆవాసమకరోద్దట్టోబలేన మహతావృ
తః।తంవిశ్రాంతంనృపవర మప్సరాదదృశేతదా । గంధర్వరాజస్యసుతా సుశ్యా
మాఇతివిశ్రుతా।తాందృష్ట్వాచకమేరాజా రాజానంచకమేచసా । రతిక్రీడా స
మభవత్తయారాజ్ఞోమహామతే।నివృత్తకామోరాజేంద్రస్తామాపృచ్ఛ్యాగమద్గృ
హం।ఉత్పన్నాహంతతస్తస్యాం సుశ్యామాయాంమహామతే । గచ్ఛంతీమాం ది
వంమాతా ఇదమాహమహామతే । యస్త్వస్యాంప్రవిశేద్భద్రె సతేభర్తాభవి
ష్యతి।ఇత్యుక్త్వాసాజగామాథ మమమాతామహామతే । తస్మాదత్రప్రవిష్టస్త్వంపు
మాన్నాన్యఃకదాచన । సహస్రాణితథాశీతిం రాజ్యంకృత్వాపితామమ।అత్రై
వచతపస్తప్త్వా తతస్స్వర్గముపేయివాన్ । స్వర్గంయాతేపిపితరి సహస్రాణి
తథాదశ।వర్షాణిమునిశార్దూలరాజ్యంకృత్వాతదావరః । స్వర్గంయాతో
మమభ్రాతాఅహమత్రైవసంస్థితా । అహంబ్రహ్మన్నాన్యవృత్తాన మాతానపి
తామమ । అహమాత్మేశ్వరీబ్రహ్మన్నిదుర్దష్టాక్షత్రకన్యకా। తస్మాద్భజస్వమాం
బ్రహ్మన్వ్రతస్థాంపురుషార్థినీం॥గౌతమః॥సహస్రాయురహంభద్రేమత్తస్త్వం
వయసాధికా । అహంబాలస్త్వంతువృద్ధానైవాయంఘటతేమిథః॥ వృద్ధోవాచ॥
త్వంభర్తామేపురాదిష్టో నాన్యోభర్తామతోమమ। ధాత్రాదత్తస్త్వతస్త్వం
మాంననిరాకర్తుమర్హసి । అథవానేచ్ఛసేమాంత్వ మదుష్టాంత్వా మనువ్ర

తాం।తతస్త్యత్యుజ్యమంజీవ మిదానీంతవపశ్యతః । వృద్ధాయాస్తద్వచశ్శ్రుత్వా
గౌతమోవాక్యమబ్రవీత్ । అనాసోహంకింకరోమి అతపోవిద్యఏవచ। తస్మాత్సు
రూపంసద్విద్యామవాప్య ప్రథమంశుభే । పశ్చాత్తేవచనంకార్యంతతోవృద్ధాబ్ర
వీద్ద్విజం । మయాసరస్వతీదేవీతోషితాతపసాద్విజ।తథైవాపోరూపవత్యారూప
వానగ్నిరేవచ । తస్మాత్సరస్వతీదేవీసాతెవిద్యాంప్రదాస్యతి। అగ్నిస్స్వరూప
వాన్దేవ స్తవరూపంసదాస్యతి । ఏవముక్త్వాగౌతమంతంవృద్ధావాచంవిభావ
సుం।ప్రార్థయిత్వాసవిద్యంతంసురూపంచాకరోదృషిం। తతస్సవిద్యస్సుభగస్సు
శాంతోవృద్ధాంసపత్నీమకరోత్ప్రీతియుక్తః। తయాసరేమేబహుళాస్తత్రవిప్రస్స
మాస్సుసంప్రీతమనాగుహాయాం। కదాచిత్తత్రవసతోర్దంపత్యోర్మోదతోగిరేః।
గుహాయాంమునిశార్దూలఆజగ్ముర్ఋషయోనఘాః।వసిష్ఠవామదేవాద్యాస్తథాన్యే
చమహర్షయః ।భ్రమంతఃపుణ్యతీర్థానిప్రాప్తవంతశ్చతాన్గుహాం। ఆగతాం
స్తానృషీన్జ్ఞాత్వాగౌతమోభార్యయాసహ।సత్కారమకరోత్తేషాంజహసుస్తత్ర
కేచన।యేబాలాయేపిచోన్మత్తావయస్యాయేచబాంధవాః। వృద్ధాంచగౌతమంప్రే
క్ష్యజహసుస్తత్రకేచన।పుత్రోవాతవపౌత్రోవావృద్ధకోగౌతమోభవేత్। సత్యం
వదస్వకళ్యాణిఇత్యేవంజహసుర్ద్విజాః । విషంవృద్ధస్యతరుణీ వృద్ధాయాఅమృతం
యువా । ఇత్యేవమూచుర్యేకేచిద్దంపత్యోశ్శృణ్వతోస్తదా । ఏవముక్త్వాకృతాతి
థ్యాయయుస్సర్వేమహర్షయః। తేషాంతద్వచనంశ్రుత్వాఉభావప్యతిదుఃఖితౌ।
దుఃఖితశ్చమహాప్రాజ్ఞోగౌతమోభార్యయాసహ । పప్రచ్ఛమునిశార్దూలమగ
స్త్యంమునిసత్తమమ్।కోదేశఃకిన్నుతీర్థంస్యాద్యత్రశ్రేయస్సమాప్స్యతె । శీఘ్ర
మేవమహాప్రాజ్ఞభుక్తిముక్తిప్రదాయకమ్ ॥ అగస్త్యఉవాచ ॥ వదద్భిర్ముని
భిర్బ్రహ్మన్మయాశ్రుతమిదంవచః। సర్వకామ్యానితత్రస్యుగౌతమ్యాంనాత్రసం
శయః । తస్మాద్గచ్ఛమహాబుద్ధే గౌతమీంపాపనాశనీం । అహంత్వామనుయా
స్యామియథేచ్ఛసితథాకురు । ఏతచ్ఛ్రుత్వాఽగస్త్యవాక్యంవృద్ధయాగౌతమో
భ్యగాత్ । తత్రతేపేతపస్తీవ్రంపత్న్యాసభగవానృషిః । స్తుతించకారదేవస్య
శంభోర్విష్ణోస్తథైవచ । గంగాంచతోషయామాస సభార్యో భగవానృషిః ॥
ఓం-నమోనమస్తేత్రిపురాపహారిణేనమోనమఃపర్వతజాకళత్రిణే । నమోనమస్తే
గరుడధ్వజాయ నమోనమః పాపహరాయవిష్ణవే । నమోనమోదైత్యవినాశ
హేతవే నమోనమోమాధవవిశ్వమూర్తయే ॥ విశ్వేశ్వర జటోద్భూతే జగత్త్రి
యహితాయవై।పాహిగంగే నమస్తుభ్యంవిష్ణుపాదవినిస్సృతే ।తతస్తుష్టాచత

ద్వాక్యం గౌతమం వృద్ధయాయుతం। ప్రాహ తాభ్యామ్య తేనాపి గంగాత్రై సీలో క్యపావనీ।అభిషించ స్వభార్యాంతాం మజ్జలైర్మంత్రసంయుతైః।కలశై రుపచారై శ్చతతఃపత్నీతవప్రియా। సురూపాచారుసర్వాంగీ సుభగా చారులోచనా । సర్వ లక్షణసంపన్నా పునారూపమవాప్స్యతి । రూపవత్యా పున స్త్వంత్రై భార్యయా చాభిషేచితః । సర్వలక్షణసంపన్నా పునారూపమవాప్స్యతి । తథేతిగంగావచ నాన్యథో క్తంతౌచచక్రతుః । సురూపతాంముభౌప్రాప్తౌ గౌతమీజలసేచనాత్।అ భిషిక్తోదకంయచ్చ సానదీసమజాయత।తస్యనామ్నాచవిఖ్యాతా వృద్ధేతి మునిస త్తమ । వృద్ధానదీతివిఖ్యాతా గౌతమీపతథోచ్యతే । వృద్ధగౌతమఇత్యుక్తోఋషి భిస్సహవాసిభిః। వృద్ధాచగౌతమీంపాప్రిహగంగాంప్రత్యక్షరూపిణీం । మన్నామ్నీ యంనదీదేవీవృద్ధామేత్యభిధీయతే । త్వయాచసంగమ స్త్వస్యా స్తత్సాన్యత్తీర్థమ ను త్తమం।రూపసౌభాగ్యసంప త్తిః పుత్రపౌత్రప్రవర్ధనం। అ స్త్విత్యావాచ తాం గంగాంసావృద్ధా గౌతమప్రియా।గౌతమస్థాపితంలింగంవృద్ధనామ్నైవకీర్తితం।అ త్రై సీవచముదంపాప్తా వృద్ధయా వృద్ధగౌతమః । తత్రస్నానంచ దానంచ స ర్వాభీష్టప్రదాయకం।తతఃప్రభృతిత త్తీర్థం వృద్ధాసంగమముచ్యతే॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే వృద్ధాసంగమాది
సప్తదశతీర్థవర్ణనంనామ

షట్త్రింశోధ్యాయః.

అథసప్తత్రింశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓంబ్రహ్మోవాచ॥ ఇళంతీర్థమితిఖ్యాతం సర్వసిద్ధికరంనృణాం। బ్రహ్మ హత్యాదిపాపానాం పావనంసర్వకామదం। వైవస్వతాన్వయేజాత ఇళోనామ జనేశ్వరః।మహత్యాసేనయాసార్ధం జగామమృగయావనం। పరిబభ్రామగహ నం బహువ్యాళమృగాకులం । నానాకారద్విజయుతం విటపైఃపరిశోభితం। వనే చరన్నరశ్రేష్ఠో మృగయాస క్తమానసః।తత్రైవమతిమాధ త్త ఇళోమాత్యాన థాబ్రవీత్।గచ్ఛంతునగరీంసర్వే మమపుత్రేణపాలితాం।దేశంకోశంబలంరాజ్యం పాలయంతుప్రజాశ్చిరం।వసిష్ఠోపితదాయాతు ఆదాయాగ్నీన్యథోచితం। పత్నీభి స్సహితో ధీమా నరణ్యేహంవసామ్యథ । అరణ్యేభోగభుజ్నిత్యం వాజివారుణ మానుషైః।మృగయాశాలిభిఃశైశ్చి ద్యాంతుసర్వఇతఃపురీం। తథేత్యుక్త్వాయయు

స్తేపిస్వయం ప్రాయాచ్ఛస్తైర్గిరిం। హిమవంతం రత్నమయం వసంస్తత్ర ఇళో నృపః। లీ
లయా పరిబభ్రామ భిల్లసంఘైర్మహామతిః। ఇతశ్చేతశ్చరన్రాజా మృగాన్హత్వా బ
హూనథ। దదర్శ కందరం తత్ర నానారత్నవిచిత్రితం। తత్ర యక్షేశ్వరః కశ్చిత్సుమన్యు
రితి విశ్రుతః। తస్య భార్యా శమీనామ్నా భర్తృవ్రతపరాయణా । తస్మిన్వసత్యసౌ
యక్షో రమణీయే నగోత్తమే। వ్యచరన్మృగరూపేణ భార్యయా స మహామతిః। స్వేచ్ఛ
యా చ వనే యక్షః క్రీడతే నృత్తగీతకైః। ఇళం స యక్షో జానాతి మృగరూపధరోపి చ। ఇ
ళస్తు తం న జానాతి కందరం యక్షపాలితం। యక్షస్య గేహం విపులం నానారత్నవిభూ
షితం। తత్రోపవిష్టో నృపతిర్మహాత్మా సేనయా వృతః। వాసం చక్రే స తత్రైవ గేహే
యక్షస్య ధీమతః। స యక్షోధికకోపేన భార్యయా మృగరూపధృత్ । ఇళం జేతుం న శ
క్నోమి యాచితో న దదాతి చ । హృతం గేహం మయా సేన కిం కరోమీత్యచింతయత్।
తస్య దర్పం కథం హన్యాం వసేన్స్థిత్వాపి యక్షపః । ఆత్మీయాన్ప్రేషయామాస య
క్షాన్సర్వాన్ధనుర్ధరాన్ । యుధి జిత్వాథ రాజానమిళముత్పథవర్తినమ్। గృ
హాద్యథాన్యతో యాతి మమ తత్కురుత మహారథ । యక్షేశ్వరస్య తద్వాక్యాద్య
క్షాస్తే యుద్ధదుర్మదాః । ఇళం గత్వాబ్రువన్సర్వే నిర్గచ్ఛాస్మద్గృహాత్పరమ్।
నో చేద్యుద్ధాత్పరిభ్రష్టో నిలయాన్నిర్గమిష్యసి । తద్యక్షవచనాత్కోపాద్యుద్ధం
చక్రే స రాజరాట్। తత్ర తత్తుములం యుద్ధం యక్షరాజస్య సంకులమ్ । జిత్వా య
క్షాన్బహూన్సపార్షానువాస బలగర్వితః । యక్షేశ్వరో మృగో భూత్వా భార్యయా
పి వనే వసన్। హృతగేహో వనం ప్రాప్తో హృతభృత్యః స్వయక్షిణీమ్ । ప్రాహ చిం
తాపరో భూత్వా మృగరూపధరాం ప్రియామ్। ఆకర్షయైనం రాజానముమావనమి
తి శ్రుతం । మృగీభూత్వైవ సుభగే ఏనముత్పథవర్తినం । మృగయాసక్తమనసం
స్త్రీత్వమాప్నోతి దుర్మతిః । కరణీయం త్వయా భద్రే కర్మైతద్యుజ్యతే న మే। అ
హం తు పురుషో యేన త్వం పునః స్త్రీ న దుష్యతి ॥ యక్షిణ్యువాచ ॥ యేన త్వయా న
గంతవ్యముమావనమనుత్తమం । గతేపి త్వయి కో దోషస్తన్మే కథయ తత్త్వతః॥ య
క్ష ఉవాచ॥ హిమవత్పర్వతే శ్రీమాన్హ్యుమయా సహితశ్శివః। దేవైర్గణైరనుగతో విచ
చార యథాసుఖం। పార్వతీ శంకరం ప్రాహ కదాచిద్రహసి స్థితా। స్త్రీణామేష స్వభా
వో స్త్రీరతం గోప్యతమం భవేత్। తస్మాన్మే రియతం దేశం మహాజ్ఞారక్షితం చ యత్ ।
దేహి మే త్రిదశేశాన ఉమావనమనుత్తమం। వినా త్వయా గణేశేన కార్తికే
యేన నందినా । యస్త్వత్ర ప్రవిశేన్నాథ స్త్రీత్వం తస్య భవత్వితి। తస్మాన్మయా న
గంతవ్య ముమావనమనుత్తమం । త్వద్భర్తృవచనం శ్రుత్వా యక్షిణీ కామరూ

ణీ। మృగీభూత్వా విశాలాక్షీ ఇళస్య పురతోఽభవత్। యత్రాస్తు సంస్థిత స్తత్ర వదనేశో మృగీం తదా। మృగయాసక్తమనసా మృగీం దృష్ట్వా విశేషతః। ఏక ఏవ హయారూఢో నిర్యయౌ తాం మృగీమను। ఆకర్షణం తే శనైస్తుం తు రాజానం మృగయాకులం। శనైర్జగామ సా తత్ర యదుమావన ముచ్యతే। దర్శయంతీ మృగీ తస్మై దర్శయం తీ క్వచిత్క్వచిత్। తిష్ఠంత్యపి చ గచ్ఛంతీ ధావత్యగ్రే హ్యభీతవత్। హరిణీ చపలాక్షీ సా తం వ్యాకర్షదుమావనం। అనుప్రాప్తో హయారూఢః ప్రావిశత్స ఉమావనం। ఉమావనం ప్రవిష్టం తం జ్ఞాత్వా సా యక్షిణీ తదా। మృగీరూపం పరిత్యజ్య యక్షిణీ కామరూపిణీ। దివ్యరూపం సమాస్థాయ పుష్పితాశోకసన్నిధౌ। తచ్ఛాఖాలంబిత కరా దివ్యగంధానులేపనా। దివ్యరూపధరా తన్వీ కృతకార్యాభవత్తదా। హసంతీ నృపతిం ప్రేక్ష్య శ్రాంతం హయగతం తదా। మృగమాలోకయంతం తం చపలాక్షీ మిళం తదా। భర్తృవాక్యం విశేషేణ స్మరంతీ ప్రాహ భూపతిం। హయారూఢా బలాత్తన్వీ ఏకైవ క్వానుగచ్ఛసి। పురుషస్య చ వేషేణ ఇళేక మనుయాస్యసి। ఇళేతి వచనం శ్రుత్వా రాజా సౌ క్రోధమూర్ఛితః। యక్షిణీం భర్త్సయిత్వా చ తామపృచ్ఛన్మృగీం పునః। యక్షిణీ ప్రాహ రాజాన మిళే కిన్వత్ర పృచ్ఛసే। ఇళేతి వచనం శ్రుత్వా ధృతచాపో హయస్థితః। కుపితో దర్శయామాస త్రైలోక్యజయినం భుజం। సా పునః ప్రాహ నృపతిం మహాత్మానమిళేతి చ। ప్రేక్షస్వ పశ్చాత్స్వాం బ్రూహి హసత్యాం సత్యవాదినీం। తదావలోకయన్రాజా స్తనౌ ప్రేక్ష్య భుజాంతరే। కిమిదం మమ సంజాత మిత్యేవం చకితోఽవ్యథత్। కిమిదం మమ సంజాతం జానాతి భవతీ ధ్రువం। వద సర్వం యథా సత్యం త్వం కా వా వద సువ్రతే॥ యక్షిణ్యువాచ॥ హిమవత్కందరే శ్రేష్ఠే సమన్యుర్మణిమాన్బలీ। యక్షాణామధిపః శ్రీమాన్ తద్భార్యాహం చ యక్షిణీ। యత్కందరే భవాన్రాజన్ ఉపతిష్ఠతి శీతలే। పశ్య యక్షా స్త్వా తాన్సోఽహం త్వయా వై సంగరే నృప। తదాహం తే నిగ్రహార్థం మృగీ భూత్వా హ్యుమావనం। ప్రవిష్టాహం ప్రవిష్టోసి మహేశ్వరవరాదిదం। య స్తత్ర ప్రవిశేన్మర్త్యః పుమాన్ స్త్రీత్వమవాప్స్యతి। తస్మాత్స్త్రీత్వమవాప్తోసి న త్వం శోచితుమర్హసి। యక్షిణ్యా వచనం శ్రుత్వా అశ్వాదూఢ స్తదాపతత్। సమాశ్వాస్య పునస్సాధు యక్షిణీ వాక్యమబ్రవీత్। స్త్రీత్వం జాతం తవైవేదం న పుమాన్భవసి ధ్రువమ్। గృహాణ విద్యాం స్త్రీయోగ్యాం నృత్తగీతైరలంకృతామ్। స్త్రీలావణ్యం భావనాం చ లాలిత్యం స్త్రీవిచేష్టితమ్। ఇళా సర్వం తదావాప్య యక్షిణీం వాక్యమబ్రవీత్। శోభతాం కిన్ను మే కృత్యం పునః పూర్వం కథం భవేత్। ఏతద్వదస్వ కల్యాణి దుఃఖా

తాఞ్హాం విశేషతః॥ యక్షిణ్యువాచ ॥ బుధస్సోమసుతో నామ వనాదస్మాద్ధిపూ
ర్వతః । ఆశ్రమస్తస్య సుభగే విచరన్నిత్యమేష్యతి । అనేనైవ పథా సోమం పితరం
స బుధగ్రహః । ద్రష్టుం యాతి తదా నిత్యం నమస్కర్తుం తథైవ చ । యదా యా
తి బుధః కాన్తస్తదాత్మానం నిదర్శయ । తం దృష్ట్వా తేన సుభగే సర్వానాకామా
నవాప్స్యసి।సమాశ్వాస్య తతస్సుభ్రూర్యక్షిణ్యన్తరధీయత । తయా గుహాయాం
యక్షేశస్తత్రైవ సుఖమాస్తవాన్ । యక్షిణీ భర్తురాచష్టే యక్షోఽపి సుఖమాస్త
వాన్। ఇళసైన్యం చ తత్రాసీత్తద్గతం చ యథాగతమ్ । ఉమావనస్థితా చేళా గా
యన్తీ నృత్యతీ పునః। స్త్రీభావమను చేష్టన్తీ స్మరన్తీ కర్మణో గతిమ్।కదాచిత్క్రియ
మాణే తు ఇళయా నృత్యకర్మణి।ఏతస్మిన్నన్తరే తస్యాః కదాచిద్బుధదర్శనమ్। జా
తం సా మౌనమాసాద్య కించిన్నోవాచ తత్పరా। తామపశ్యద్బుధో ధీమాన్ పితరం గం
తుముద్యతః । ఇళాం దృష్ట్వాగతిం త్యక్త్వా తామాగత్యాబ్రవీద్బుధః । భార్యామ
మ భవ త్వద్య సర్వాభ్యస్త్వం ప్రియా భవ। బుధవాక్యమిళా భక్త్యా హ్యభినన్ద్య తథా
కరోత్ । స్మృత్వా సా యక్షిణీవాక్యం తతస్తుష్టాభవన్మనే। బుధో రేమే తయా ప్రీ
త్యా నీత్వా స్వస్థానముత్తమమ్ । సా చాపి సర్వభావేన తోషయామాస తం పతిమ్ ।
తతో బహుతిథే కాలే బుధస్తుష్టోవదత్ప్రియామ్ । కిం తు దేయం మయా భద్రే ప్రియం
యచ్ఛత ఈప్సితమ్।తద్వాక్యం సా సమాకర్ణ్య పుత్రం దేహీత్యభాషత। ఇళా బుధం
సోమసుతం ప్రీతిమన్తం ప్రియం తథా ॥ బుధ ఉవాచ ॥ అమోఘమేతన్మద్వీర్యం
తథా ప్రీతిసముద్భవమ్ । పుత్రస్తే భవితా యస్మాత్త్రిషు లోకవిశ్రుతః। సోమ
వంశకరశ్శ్రీమానాదిత్య ఇవ తేజసా । బుద్ధ్యా బృహస్పతిసమః క్షమయా పృథి
వీసమః । వీర్యేణాసౌ హరిరివ కోపేన హరవత భుగ్యథా । తస్మిన్నుత్పద్యమా
నే తు బుధపుత్రే మహాత్మని । జయశబ్దశ్చ సర్వత్ర సమాసీత్సురవేశ్మ
ని । బుధపుత్రే సముత్పన్నే తత్రా జగ్ముస్సురేశ్వరాః । అహమప్య
గమం తత్ర ముదా యుక్తో మహామతే। జాతమాత్రస్తతో రావమకరోత్స పృథుస్వ
రం । తేన సర్వే హ్యవోచుస్తం యే గతా బుషయస్సురాః। యస్మాత్పురూరవోఽస్యే
తి తస్మాదేష పురూరవాః।స్యాదిత్యేవం నామ చక్రుర్బుధపూర్వాస్సురాస్తదా।బుధో
పి చోదయామాస క్షాన్తిం విద్యాం సుతం శుభం।ధనుర్వేదం సమగ్రం చ బుధః ప్రాదా
త్తదాత్మజే।స శీఘ్రం వృద్ధిమగమచ్ఛుక్లపక్షే యథా శశీ।వేదశాస్త్రాణి విధివత్సర్వ
శాస్త్రవిశారదః । పిత్రోః ప్రీతికరస్సోపి వర్ధతే చ పురూరవాః।సమాతరం దుః
ఖగతాం సమీక్ష్యేళాం మహామతిః। నమస్యాథ వినీతాత్మా ఇళామైళోబ్రవీద్వచః।

బుధో మాతర్మమ పితా తవ భర్తా ప్రియస్తథా। అహంచ పుత్రః కర్మణ్యః కస్మాత్తే మానసో జ్వరః॥ ఇళోవాచ॥ సత్యం పుత్ర బుధో భర్తా త్వంచ పుత్రో గుణాకరః। భర్తృపుత్రకృతా చింతా న మమాస్తి కదాచన। తథాపి పూర్వజం కించిద్దుఃఖం స్మృత్వా పునః పునః। చింతయేయం మహాబుద్ధే తతో మాతరమబ్రవీత్। నివేదయస్వ మే మాతస్తదేవ ప్రథమం మమ। ఇళా చైనమువాచేదం రహో వాక్యం కథం వదే। తథాపి పుత్ర తే వచ్మి పిత్రోః పుత్రో యతో గతిః। తన్మాతృవచనం శ్రుత్వా వినీతః ప్రాహ మాతరం। పాదయోః పతితశ్చాస్మి వద మాతర్యథాతథా। సా పురూరవసం ప్రాహ ఇక్ష్వాకూణాం తథా కులం। తత్రోత్పత్తిం స్వస్య చామ రాజ్యప్రాప్తిం క్రియాం తథా। పురోహితం వసిష్ఠం చ ప్రియాం భార్యాం స్వకం పదం। వననిర్యాణమేవాథ హ్యమాత్యానాం పురోధసః। ప్రేరణం చ నగర్యాస్తు మృగయావ్యాప్తిమేవ చ। హిమవత్కందరగతిం యక్షేశ్వరగృహే గతిం। ఉమావనప్రవేశం చ స్త్రీత్వప్రాప్తిమశేషతః। మహేశ్వరాజ్ఞయా తత్ర హ్యప్రవేశం వనస్య చ। యక్షిణీవాక్యమప్యస్యా వరదానం తథైవ చ। బుధప్రాప్తిం తథా ప్రీతిం పుత్రోత్పత్తిం విశేషతః। కథయామాస తత్సర్వం శ్రుత్వా మాతరమబ్రవీత్। పురూరవాః కిం కరోమి కిం కృత్వా సుకృతం భవేత్। ఏతావతా తే తృప్తిః స్యాత్ దలమేతేన చాంబికే। యదప్యద్యాత్మనో వృత్తం తదప్యాజ్ఞాపయస్వ మే॥ ఇళోవాచ॥ ఇచ్ఛేయం పుంస్త్వముత్కృష్టమిచ్ఛేయం రాజ్యముత్తమం। అభిషేకం చ పుత్రాణాం తవ చాపి విశేషతః। దాతుం దానం చ యష్టుం చ ముక్తిమార్గాన్వవేక్షణం। సర్వం చ కర్తుమిచ్ఛామి తవ పుత్ర ప్రసాదతః॥ పురూరవా ఉవాచ॥ ఉపాయం కిం ను పృచ్ఛామి యేన పుంస్త్వమవాప్స్యసి। తపసా వాప్యతో వాపి వదస్వ మమ తత్త్వతః॥ ఇళోవాచ॥ బుధం తం పితరం పృచ్ఛ గత్వా పుత్ర యథార్థవత్। స తు సర్వం చ జానీతే హ్యుపదేక్ష్యతి తే హితం। తన్మాతృవచనాదైళో గత్వా పితరమంజసా। ఉవాద ప్రణతో భూత్వా మాతుః కృత్యం తదాత్మనః॥ బుధ ఉవాచ॥ ఇళం జానే మహాప్రాజ్ఞం ఇళాం జానే పునస్తథా। ఉమావనప్రవేశం చ శంభోరాజ్ఞాం తథైవ చ। తస్మాచ్ఛంభోః ప్రసాదేన ఉమాయాశ్చ ప్రసాదతః। ఇళా విశాపో భవితా తావారాధ్య న చాన్యథా॥ పురూరవా ఉవాచ॥ పశ్యేయం తం కథం దేవం కథం తాం మాతరం శివాం। తీర్థాద్వా తపసో వాపి తత్త్వతః ప్రథమం వద॥ బుధ ఉవాచ॥ గౌతమీం గచ్ఛ పుత్ర త్వం తత్రాస్తే సర్వదా శివః। ఉమయా సహితః శ్రీమాం ఛాపహం తౌ వరప్రదః। పురూరవాః పితుర్వాక్యం శ్రుత్వా సముదితో హ్యభూత్। జగామ తపసే ధీమాన్ గంగాం త్రైలోక్యపావనీం। పుంస్త్వమిచ్ఛం స్త

థాహూతు జగామతపసేవనం। హిమవంతంగిరింనత్వా మాతరంపితరంగురుం। గ
చ్ఛంతమన్వగాత్పుత్ర మిళాసోమసుతస్తథా। తేసర్వేగాతమింప్రాప్తా హిమవత్ప
ర్వతోత్తమాత్।తత్రస్నాత్వాతపఃకించి త్కృత్వాచక్రేస్తుతింశుభాం। భవస్యదేవ
దేవస్య స్తుతిక్రమమిమంశృణు।బుధస్తుష్టావప్రథమ మిళాచతదనంతరం।తతఃపురూ
రవాఃపుత్ర గౌరీందేవంచశంకరం॥ బుధఉవాచ॥ యాకుంకుమేనస్వశరీరజేన స్వ
భావహేమప్రతిమాసురూపా।యావర్చితౌసర్వగణేశ్వరాభ్యాం తౌమేశరణ్యౌ
శరణంభవేతాం॥ ఇళోవాచ॥ ఆతాఽహ్యహంపీడితమానసేతి క్లిష్టేతిగోప్తాన
పరశ్చకశ్చిత్। దేవత్వదీయాచరణౌసుపుణ్యౌ తౌమేశరణ్యౌ శరణంభవేతాం॥ పు
రూరవాఉవాచ॥ యాదేవబృందేషు మహాత్మవేషు పాదాగ్రపీఠౌగిరిరాజపు
త్ర్యాం।ప్రాప్తౌధ్రువౌప్రీతివశాచ్ఛివేనతౌమేశరణ్యౌశరణంభవేతాం॥ దేవ్యువాచ॥
కిమభీష్టంప్రదాస్యామి యుష్మభ్యంతద్బ్రువంతుమే।కృతకృత్యాస్థగచ్ఛంతు దేవా
నామపిదుర్లభం॥ పురూరవాఉవాచ ॥ ఇళోరాజాతవాజ్ఞానా ద్వనంప్రావిశ
దంబికే।తత్ర కామస్వసురేశత్వం పుత్త్వందాతుంత్వమర్హసి। తథేత్యువాచతాన్స
ర్వాన్ భవస్యచమతౌస్థితా।తతస్సభగవాన్నాహ దేవీచాపిమునేచతాన్।అత్రాభి
షేకాద్గచ్ఛంతుపుంస్త్వమాప్స్యత్యయంనృపః । స్నాతాయాంబుధభార్యాయాం
శరీరాద్వారిసుస్రువే।నృత్తంగీతంచలావణ్యంయత్కిణ్వాయదుపార్జితం। తత్సర్వం
వారిధారాభి ర్గంగాంభసిసమావిశత్ । నృత్తంగీతంచసౌభాగ్యంతిస్రోనద్యో
బభూవిరే। తాశ్చాపిసంగతాగంగాం పుణ్యాస్తేసంగమాస్త్రియః। తేషుస్నానం
చదానంచ సురరాజ్యఫలప్రదం।ఇళఃపుంస్త్వమవాప్యాథపుష్యమాశంభోఃప్రసా
దతః।గంగాయాశ్చప్రదేశేచవాజిమేధమథాకరోత్ । పురోధసంవసిష్ఠంచ భా
ర్యాంపుత్రాంస్తథైవచ । అమాత్యాంశ్చబలంకోశం సమానీయనృపోత్తమః। చ
తురంగబలంరాజా దండకేఽస్థాపయత్తదా । ఇళస్యనామ్నావిఖ్యాతంతద్దైళం
వనముచ్యతే।పూర్వజాతాన్ సపుత్రాంశ్చ సూర్యవంశక్రమాగతాన్ । రాజ్యే
భిషిచ్యపాశ్చాత్య మైళంపశ్చాదసించత।సోమవంశకరశ్శ్రీమాన యంరాజాభవే
దితి।సర్వేభ్యోమతిమాన్లోకే జ్యేష్ఠశ్శ్రేష్ఠోభవేదితి। యత్రచక్రేతపోవృత్తమిళ
స్యనృపతేశ్శుభం।యత్రపుంస్త్వమవాపాథయత్రదేవాస్సమాగతాః। యక్షిణీద
త్తనృత్యాదిగీతసౌభాగ్యమంగళాః । నద్యోభూత్వాయత్రగంగా సంగతాస్తా
నినారద।తీర్థానిశుభదాన్యాసన్ సహస్రాణ్యపిషోడశ । ఉభయోస్తీరయోస్తా
తయత్రశంభుర్గిరీశ్వరః । తేషుస్నానంచదానంచ సర్వక్రతుఫలప్రదం।యఇదం

శృణుయాన్నిత్యం సర్వకామార్థ సాధనం । సర్వపాప ప్రశమనం సర్వసంప త్ప్రదాయకం॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే-గౌతమీమాహాత్మ్యే బుధేశన్నత్తగీత సౌభాగ్యైశ్వర్యాదిషోడశ సహస్రతీర్థ వర్ణనం నామ సప్తత్రింశోధ్యాయః.

అథాష్టత్రింశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ చక్రతీర్థమితిఖ్యాతం బ్రహ్మహత్యావినాశనం।యస్య శ్రవణమాత్రేణ సర్వపాపైఃప్రముచ్యతే । దక్షయజ్ఞేప్రవృత్తేతు దేవానాం మహా దాగమే । దక్షేణమూషితే దేవేశివే సర్వమహేశ్వరె।అనాహ్వానేసురేశస్య దక్షచి త్తేమలీమసె। దాక్షాయణీశ్రుతవతీహ్యానాహ్వానస్యకారణం । అహల్యయాచోక్త వతీకుపితాసాసురేశ్వరీ । పితరంనాశమేపాపం తు మేయంవాకథంచన। శృణ్వతీ దోషవాక్యాని పిత్రాచోక్తానిభర్తరి । తస్మాత్త్యజామ్యహం దేహమిత్యుక్త్వా సా చుకోపహ । కోపేనమహతావిష్టా ప్రజజ్వాలసురేశ్వరీ।మహేశ్వరోపి యత్కృ త్యం దాక్షాయణ్యాకృతంమహత్ । దృష్ట్వాచుకోపపప్రచ్ఛ జయాంచవిజయాం తథా । తేఊచతురుభేదేవం దక్షవాక్యాద్వినాశనం।దాక్షాయణ్యాఇతిశ్రుత్వా స్వయంప్రాయాన్మహేశ్వరః । భీమైర్గణైఃపరివృతో భీమనాథస్సుమాయయా। మఖంతైర్వేష్టితంసర్వం దేవబ్రహ్మపురస్సరం । దక్షేణయజమానేనశుద్ధభావేనదీ క్షితం । వసిష్ఠాదిభిరత్యుగ్రై ర్మునిభిఃపరిపాలితం। ఇంద్రాదిత్యాదివిబుధై స్స ర్వతఃపరివారితం । ఋగ్యజుస్సామధర్మార్తై స్స్వాహాశ్రద్ధైరలంకృతం। రోహి ణీపుష్టితుష్టీచ కాంతిలజ్జాసరస్వతీ। భూమిర్ద్యౌశ్శర్వరీశాంతిరుషాహ్యాశీర్జయా మతిః।ఏతాభిశ్చతథాన్యాభి స్సర్వతస్సమలంకృతం। త్వష్ట్రామహాత్మనాచాపికారి తంవిశ్వకర్మణా।సురభిర్నందినీధేనుః కామధుక్కామదోహినీ। ఏతాభిఃకామవ ర్షాభి స్సర్వతఃకామవర్షితం।పారిజాతఃకల్పతరు స్తథాకల్పలతాశుభా।యద్వ్య రిష్టతమఃకించి ద్దాతృభిఃపరిపూరితం। స్వయంమఖవతాపూర్ణా హారిణీపరిరక్షితం। దీయతాంభుజ్యతాంప్రీతిః క్రియతాంస్థీయతాంసుఖం। ఏతైశ్చసర్వతోవాక్యైఃపూ

జితందాక్షకంమఘం। హోమధూమైఃపరివృతం ఋగ్యజుస్సామగాయనైః।భూ
తిభిస్సర్వతోభద్రంలక్ష్మ్యావాసఇవాపరం । ఏవంవిధంసు సంపూజ్య విష్ణునాపరి
రక్షితం।అధ్యాయయౌమహాదేవో మహాభూతైరలంకృతః । తానిభూతాని పరి
తోమఖంవేష్ట్య మహేశ్వరః।కృత్వావిధ్వంసయామాసు స్తత్రదక్షోభో మహానభూ
త్।పలాయంతేతతః కేచిత్కేచిన్నత్వా తతశ్శివం । కేచిత్తుస్తువంతిగాయంతి కే
చిత్తునృత్యంతియాంతిచ । ఏవంవిధ్వంసితంయజ్ఞం దృష్ట్వాపూషాసమభ్యగాత్।పూ
ష్ణోదంతానథోత్పాట్య ఇంద్రంవ్యద్రావయత్క్షణాత్ । భగస్యచక్షుర్వ్యపతద్దం
తముష్టిప్రహారకైః । దివాకరంపునర్దోర్భ్యాం పరిభ్రామ్యపురాక్షిపత్। తత
శ్శూలంగృహీత్వాతు రోషాద్భూమౌ న్యపాతయత్ । భద్రకుండీతుసాజాతా
పాతాళతలగామినీ । పాతాళాదాగతంవారి దృష్ట్వాప్రీతోవరందదౌ।అస్యాం
తుస్నానమాత్రేణ బ్రహ్మహత్యాశతక్షయః । భవిష్యతీతిప్రోక్త్వాతం మఘక్షయ
మథాకరోత్ । తతస్సురగణాస్సర్వే విష్ణుంతేశరణంయయుః। త్రాహిత్రాహి
గదాపాణే భూతనాథకృతాద్భయాత్ । మహేశ్వరగణైఃకశ్చిత్ప్రమథానాం
చనాయకః। తేనదగ్ధోమఘుస్సర్వో విధ్వస్తఃపశ్యతోహరేః । హరిణాచక్రముత్సృ
ష్టం భూతనాథవధంప్రతి । భూతనాథోపితచ్చక్రమాపతత్తుతదాగ్రసత్।గ్రస్తే
చక్రేతతోవిష్ణు ర్లోకపాలాభయంయయుః । తథాస్థితంసమీక్ష్యాథ దక్షోయ
జ్ఞంసురానపి । తుష్టావశంకరందేవం దక్షోభక్త్యాప్రజాపతిః।జయశంకరసోమే
శజయసర్వగ సర్వద।జయకళ్యాణభూతాత్మన్ జయకాలాత్మనేనమః। ఆదికర్త్రే
నమస్తేస్తునీలకంఠ నమోస్తుతే । బ్రహ్మప్రియనమస్తేస్తు బ్రహ్మరూప నమోస్తుతే।
త్రిమూర్తయేనమోదేవ త్రిధామపరమేశ్వర । సర్వకర్త్రేనమస్తేస్తు త్రైలో
క్యాధారకామద । నమోవేదాంత వేద్యాయ వ్యాపినే పరమాత్మనే । య
జ్ఞరూపనమస్తేస్తు యజ్ఞధామన్నమోస్తుతే। యజ్ఞధాతర్నమస్తేస్తు హవ్యధాత
ర్నమోస్తుతే।యజ్ఞహంతర్నమస్తేస్తుఫలదాతర్నమోస్తుతే। త్రాహిత్రాహిజగ
న్నాథశరణాగతవత్సల।భక్తానామప్యభక్తానాంత్వమేవశరణంప్రభో। ఏవంతుస్తు
తస్తస్యప్రసన్నోభూన్మహేశ్వరః।కిందదామీతితంప్రాహ క్రతుఃపూర్ణోస్తుమే
ప్రభో।తథేత్యువాచభగవాన్ దేవదేవోమహేశ్వరః।క్రతుంకృత్వాతతఃపూర్ణంత
స్యదక్షస్యవైమునే।ఏవముక్త్వాసభగవాన్ భూతైరంతరధీయత।యథాగతంతథా
జగ్ముస్తేదేవసదనంసురాః।తతఃప్రభృతితత్తీర్థంపట్టీశ్వరముదాహృతం । దర్శన
స్నానపానాద్యైర్మహాపాతకనాశకృత్।జన్మాంతరకృతైఃపాపై ర్వ్యాధిపీడాభ

వేష్వపి। స్నానాత్కర్మణశ్చ యే జాతే వ్యాధినాశో భవేద్ధ్రువం। ఏకాదశబ్రహ్మ హత్యానివృత్తికరణాని చ। స్థానాని సంప్రశంసంతి మునయ స్తత్త్వదర్శినః। శ్రీశైలం చాపి కేదారం కాళహస్తిం చ పట్టిసం। తతః కదాచిద్దేవానాం దైత్యానాం విగ్రహో మహాన్। బభూవ తత్ర దైత్యేభ్యో భీతా దేవాశ్శ్రియః పతిం। తుష్టువుస్సర్వభావేన వాక్యైరేవం జనార్దనం। శక్రాదయోపి త్రిదశాః కటాక్షమవేక్ష్య పశ్చాత్తరసా చ రంతి। తథాపి యత్పాదరతాస్తు సర్వా మస్తం బ్రహ్మాభూతం ధృతశంఖచక్రం। తతః ప్రసన్నో భగవాన్ శార్ఙ్గచక్రగదాధరః। కిమర్థమాగతాస్సర్వే తతస్తాన్స్మిత్వా వోచత॥ దేవా ఊచుః॥ భయం భవతి దైత్యేభ్యో దేవానాం మధుసూదన। తతస్త్రాణాయ దేవానాం మతిం కురు జనార్దన। తానాగతాన్హరిః ప్రాహ గ్రస్తం చక్రం హరేణ హి। కిం కరోమి గతం చక్రం హరిస్తాన్పునరబ్రవీత్। యాంతు సర్వే సురగణా రక్షార్థం క్రియతే మయా। తతో గతేషు దేవేషు విష్ణుశ్చక్రార్థముద్యతః। గోదావరీం తతో గత్వా శంభోః పూజాం ప్రచక్రమే। సువర్ణకలశైర్దివ్యైస్సుగంధైర్దశభిశ్చతైః। భక్తితో నిత్యవత్పూజాం చక్రే విష్ణురుమాపతేః। ఏవం సంపూజ్యమానే తు తయో స్తత్త్వమిదం శృణు। కమలానాం సహస్రే తు యదేకం నైవ పూర్యతే। తదా మురారిస్స్వం నేత్ర ముత్పాట్యార్ఘమకల్పయత్। అర్ఘ్యపాత్రం కరే గృహ్య సహస్రకమలాన్వితం। ధ్యాత్వా శంభుపదే దత్తం స్వం నేత్రం యన్మురారిణా। తదేవ చక్రిమభవన్నేత్రం చాపి యథా పురా। తతస్సురగణాస్సర్వే తుష్టువుర్హరిశంకరౌ। గంగాం చాపి సరిచ్ఛ్రేష్ఠాం తుష్టువుర్వృషభధ్వజం। చక్రార్థినః పద్మసహస్రయోగే హ్యేకోనతాయాం చ నికృత్య చక్షుః। దాతుర్మురారేరమరేశ చక్రం తదేవ జాతం దితిజైకభేది॥ తతః ప్రభృతి తత్తీర్థం చక్రతీర్థమితి శ్రుతం। తస్యాపి శ్రవణాదేవ ముచ్యతే సర్వకిల్బిషాత్। తత్రస్నానం చ దానం చ యః కుర్యాత్పితృతర్పణం। సర్వపాపవినిర్ముక్తః పితృభిః స్వర్గభాగ్భవేత్। తత్ర చక్రాంకితం తీర్థ మద్యాపి పరిదృశ్యతే॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే

చక్రతీర్థవర్ణనం నామా

షట్త్రింశోధ్యాయః.

అథైకోనచత్వారింశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ పైప్పలంతీర్థమాఖ్యాతం చక్రతీర్థాచ్చదక్షిణే।
యత్రచక్రేశ్వరో దేవ శ్చక్రమాపయతో హరిః। యత్రవిష్ణుస్స్వయంస్థిత్వా చక్రా
ర్థంశంకరం ప్రభుం।పూజయామాసతీర్థంచ చక్రతీర్థముదాహృతం। యత్రప్రీ
తో భవద్విష్ణో శ్శంభు స్తత్పిప్పలంవిదుః। చక్రేశ్వరేపిప్పలేతి నామధేయస్యకారణం।
శృణునారదతద్భక్త్యా సాక్షాద్వేదోదితంమయా।దధీచిరితివిఖ్యాతో ఋషిరాసీద్గు
ణాకరః । తస్యభార్యామహాప్రాజ్ఞాకులీనాచపతివ్రతా । లోపాముద్రేతియా
ఖ్యాతాస్వసా తస్యాగభ స్తినీ। ఇతినామ్నాచవిఖ్యాతా బడబాచప్రకీర్తితా । ద
ధీచేస్సాప్రియానిత్యాంతపస్తేపేతయామహత్।దధీచిరగ్నిమాన్నిత్యంగార్హస్థధర్మ
పరాయణః । స్వకళత్రరతశ్శాంతఃకుంభయోనిరివాపరః । తస్యప్రభావా త్తం
దేశం నారయో దైత్యదానవాః । ఆసీనంప్రాప్తమనసమ్పృష్టంనత్వాపునఃపునః ।
జిత్వాదైత్యాన్మహాప్రాస్తాన్హత్వారాక్షసపుంగవాన్। ఆజగ్ముర్మునిశార్దూ
లదధీచేస్తస్యచాశ్రమమ్ । తత్రదేవాస్సమాజగ్ము రుద్రాదిత్యా స్తథాశ్వినా ।
ఇంద్రోవిష్ణుర్యమోగ్నిశ్చజిత్వాదైత్యాన్రణాజిరే।జయినోజాతసంహర్షాస్తథా
శ్చైవమరుద్గణైః । దధీచింమునిశార్దూలంద్రష్టుంజగ్ముస్సురోత్తమాః। దధీచి
ర్జాతసంహర్షస్సురాన్పూజ్యపృథక్పృథక్ । గృహకృత్యంతతశ్చక్రేసురేభ్యో
భార్యయాసహ । పృష్టాశ్చకుశలం తేనకథాంచక్రుస్సురాఅపి। దధీచిమబ్రువన్
దేవాభార్యయాసహితంమునిమ్ । బ్రహ్మన్వయంతుసుఖినస్త్వాందృష్ట్వాతువిశేష
తః । నాయుధైఃఫలమస్మాకంసోఢుంనైవక్షమావయమ్ ।స్థాప్యం దేశంనపశ్యామ
ఆయుధానాంమునీశ్వర । స్వర్గేసురద్విషోజ్ఞాత్వాస్థాపితానిహరంతిచ। నయే
యురాయుధానీతితథైవచరసాతలే । తస్మాత్తవాశ్రమేపుణ్యే స్థాప్యం తేస్త్రాణి
మానద ॥ నైవాస్తికించిద్భయమత్రవిప్రనదానవేభ్యోనచరాక్షసేభ్యః।త్వయాజ్ఞ
యారక్షితపుణ్యయుక్తోనవిద్మహే తేతపసాసమానం। జ్ఞాతారయోబ్రహ్మవిదాం
వరిష్ఠవయంపూర్వంనిహతాదైత్యసంఘైః । అస్త్రైరలంభారభూతైఃకృతార్థైః
స్థాప్యంస్థానం తేసమీపంమునీశ । తతోయామఃకృతకార్యాస్సహేంద్రాః స్వం
స్వంస్థానంచాయుధానాంచరక్ష । త్వయాకృతాజాయతాంత్వత్ప్రసాదాత్స
మర్థాస్త్వంధారణేరక్షణేచ। తద్వాక్యమాకర్ణ్యదధీచిరేవంవాక్యంజగౌవిబుధా
న్దేవమస్తు । నివార్యమాణఃప్రియయాసుశీలయాకిందేవకార్యేణవిరుద్ధరూపిణా। దే
వద్విషోద్వేషమనుప్రయాంతితత్తత్త్వాన్నేవిప్రవర్యశ్శృణుష్వ । నష్టైర్దైత్యైరాయు

ధానాంమునీశకుర్వంతిదేవారిపవస్తేభవంతి।తస్మాన్నేదంవేదవిదాం వరిష్ఠయుక్తం
ద్రవ్యేపారకీయేమమత్వమ్ । తావచ్చమైత్రీద్రవ్యభావశ్చయావన్నష్టేవిత్తేరిపవస్తే
భవంతి।చేదస్తిశక్తిర్ద్రవ్యదానేతతస్తేదాతవ్యమేవార్థినేకింవిచార్యమ్।విచిన్త్యం
తఃపరకార్యాణికుర్యుర్వాగ్భిర్మనోభిఃకృతినస్తథైవ । పరస్వసంధారణమేతదే
వసద్భిర్నీరస్తంత్యజతాంకాంతసద్యః । ఏవంప్రియాయావచనంసవిప్రో నిశమ్య
భార్యామిదమాహసుభ్రూమ్ । పురస్సురాణామనుమన్యభద్రే నేతేతివాణీనము
క్షేమమేతి । తూష్ణీంస్థితాయాంసురసత్తమాస్తే సంస్థాప్యచాస్త్రాణ్యతిదీప్తిమం
తి । నత్వామునీంద్రంయయురేవలోకాన్ దైత్యద్విషోజయినస్తేకృతార్థాః। గ
తేషుదేవేషుమునిప్రవీరోహృష్టోవసద్భార్యయాధర్మయుక్తః। గతేచకాలేత్వతి
విప్రయుక్తైర్దైవమానైసంఖ్యయావాసహస్రైః । నతేసురాఆయుధానాం స్థితా
నాంవాచంమనశ్చాపితథైవచక్రుః । దధీచిరప్యాహగభస్తిమంజసాదేవారయో
మాంవిద్విషంతీహభద్రే । నతేసురానైతుకామాభవంతిస్వస్థాపితాన్యత్రవదస్వ
యుక్తమ్।సాచాహకాంతంవినయాదుక్తమేవత్వంజానీషేనాథయదత్రయుక్తమ్।
దైత్యాహరిష్యంతిమహాప్రవృద్ధాస్తపోయుక్తాబలినస్త్వాయుధాని । తదస్త్రరక్షా
ర్థమిదంసచక్రేమంత్రైశ్చసంతాశ్యజలైశ్చపుణ్యైః।తద్వారిసర్వాస్త్రమయంసు
పుణ్యంతేజోయుక్తంతత్రపపౌదధీచిః । నిర్వీర్యరూపాణితదాయుధాని క్షయం
జగ్ముఃక్రమశఃకాలయోగాత్ । సురాస్తదాగత్యదధీచిమాహుర్నత్వాపురాప్రీతి
మంతంప్రియేణ । దదస్వచాస్త్రాణిమునిప్రవీరయానిస్వపార్శ్వేనిహితానిదేవైః।
దధీచిరప్యాహసురారిభీత్యాహ్యనాగత్యాభవతాంవాచిరేణ । అస్త్రాణినిపీతాని
శరీరసంస్థాన్యుస్తానియుక్తంమమతద్వదంతు ॥ దేవాః ॥ అస్త్రాణిదేహీతిచవ
క్తుమేతచ్ఛక్యంనచైవాన్యదతీవబుద్ధమ్ । వినాశతైఃపరిభూయేమనిత్యం దుష్టారిభి
ర్గతశస్త్రామునీశ।నమర్త్యలోకేనతలేనాకలోకేవాసస్సురాణాం నష్టఇతిబ్రువా
మః । త్వంవిప్రవర్యస్తపసాచైవయుక్తోనాన్యద్వక్తుంయుజ్యతేతద్విశేషే। విప్ర
స్తదోవాచమదస్థిసంస్థా న్యస్త్రాణిగృహ్ణంతు నసంశయోత్ర । దేవాస్తమప్యా
హురనేనకిన్నుశస్త్రైర్హీనాస్త్రీస్వత్వమాప్తాస్సురేంద్రాః। పునస్తథోవాచముని
ప్రవీరస్త్యత్యే జీవాన్ దైహికాన్యోగయుక్తః । అస్త్రాణికుర్వంతుమదస్థిభూ
తాన్యనుత్తమాన్యుత్తమరూపవంతి । కురుష్వచేత్యాహురదీనసత్త్వా దధీచిమ
ప్యన్నితమగ్నికల్పమ్ । దదాతుతస్యప్రియ[illegible]న్ని ధ్యేప్రీతిరేషామునీశ।
తేచాపిదేవాస్తామదృష్ట్వైవశీఘ్రంతస్యాభి[illegible]ప్రసమాచుఃకురుష్వ । తత్యాజజీ

వాగ్దుస్త్యజాన్ప్రీతియుక్తో యథాసుఖం దేహమిమం జుషధ్వమ్ । మదస్థిభిః ప్రీతి
యుక్తా భవంతస్సురాస్సర్వే కిన్ను మే దేవకార్యం। యదప్రమేయం పరమం పదం యద్య
ద్బ్రహ్మరూపం యదుపాసితవ్యం। తత్రైవ విన్యస్య ధియం మహాత్మా సాయుజ్యతాం
బ్రాహ్మణో సౌజగామ । నిర్జీవితం ప్రాప్తమభీక్ష్య దేవాః కళేబరం తస్య సురాశ్చ
సమ్యక్ । త్వష్టారమప్యూచురతత్వరంతః కురుష్వ చాస్త్రాణి బహూని సద్యః । సచాపి
తానాహ కథం ను కార్యం కళేబరం బ్రాహ్మణస్యేహ దేవాః। బిభేమి కర్తుం దారణం
చాత్ర మోహం విదారితే న్యైరాయుధాన్యుత్తమాని। తదస్థిభూతాని కరోమి సద్యః
తతో దేవాగాస్సమూచుస్త్వరంతః। అగ్నిర్ముఖం వః క్రియతే హి తార్థం గావో ద
వైరాయుధార్థం తృణేన । దధీచిదేహంతు విదార్య యాయమస్థీని శుద్ధాని ప్రయ
చ్ఛతాద్య । తద్దేవకార్యాచ్చ తథైవ వక్రిస్సం లేహ్యాచాస్థీని దదుస్సురాణాం । కృ
త్వా తదాస్త్రాణి చ దేవతానాం త్వష్టా జగామాథ మహాత్వరంతథా। అవాప్య చాస్థీ
నిముదంతథైవ సురాస్తు జగ్ముః స్వయమేవ సద్మ। స్వమాలయం చాపి తథైవ జగ్ముర్గా
వశ్చిరాయాథ దధీచిభార్యా । పతివ్రతా శీలవతీ సుభద్రా భర్తృప్రియా బాలగర్భా
త్వరంతీ। కరే గృహీత్వా కలశం వారిపూర్ణముమాంనత్వా ఫలపుష్పైస్సమేతా। అ
గ్నించ భర్తారమథాశ్రమంచ సాద్రష్టుకామాథ జగామ శీఘ్రం। ఆగచ్ఛంతీం ప్రాతి
థేయీంతదానీం నివారయామాస తదోల్కాపాతః। సాసంభ్రమాదాగతా చాశ్రమ
స్థం నైవాపశ్యత్తత్ర భర్తారమగ్రే। క్వవాగతశ్చేతి స విస్మయా సా పప్రచ్ఛాగ్నిం ప్రా
తిథేయీ సు నమ్రా। అగ్నిస్తదా వాచ సవిస్తరం తాం దైవాగమం యాచనం వై శరీరే।
అస్థ్నాముపాదానమథో ప్రయాతం శ్రుత్వా సర్వం దుఃఖితా సా బభూవ। కరే గృహీ
త్వాథ జలం మహాసతీ శాపేన దేవాన్భస్మసాచ్చైవ కుర్యాం। విచార్య సాధ్వీ తు మయా
తదానీం శాపేన కిం లభ్యతే తత్ర చైవ । శాపే సురానాహరిష్యే సురారీనగ్నిం ప్రా
ప్స్యే కిన్ను కృత్యం భవేన్మే । కోపంచ దుఃఖం వినియమ్య సాధ్వీ తథా వాదీద్ధర్మయు
క్తంచ కర్తుం। ఉత్పద్యతే యత్తు వినాశ సర్వం న శోచ్యమస్తీహ మనుష్యలోకే । గోవి
ప్రదేవార్థమిహ త్యజంతి ప్రాణాన్ప్రియాన్పుణ్యతమా మనుష్యాః। సంసారచక్రే
పరివర్తమానే దేహం సమర్థం పుణ్యయుక్తం త్వవాస్య । ప్రియాన్ప్రాణాన్దేవవి
ప్రార్థహేతో స్తైవైధన్యాః ప్రాణినో యే త్యజంతి । ఇత్యేవముక్త్వా పూజ్య చా
గ్నిం యథావద్భర్తుః స్త్వచాలోమభిస్సం వివేశ । గర్భస్థితం బాలకం ప్రాతిథే
యీ కుక్షిం విదార్యాథ క[illegible] పృథివీమాశ్రమంచవన
స్పతీనోషధీనాశ్రమస్థాన్ । పిత[illegible]త్రజైశ్చ మాత్రాహీనం చా

లకం సర్వపితే । రక్షంతు సర్వేపిచ భూతసంఘా అశేష పోష్యో బాలకో లోక పాలః ॥ ఇత్యుక్త్వా తత్యజే బాలం భర్తుః చింతాపరాయణా । పిప్పలానాం సమీపేషు న్యస్య బాలం సమర్పణేచ । అగ్నేః ప్రదక్షిణం కృత్వా యజ్ఞపాత్రసమన్వితా । వివేశాగ్నింప్రాతిథేయీ భర్త్రాసహదివంయయౌ।రురుదుశ్చాశ్రమస్థాయే వృక్షాశ్చవనవాసినః। పుత్రవత్పోషితాయేన ఋషిణాచదధీచినా । వినాతేవనజీవామ స్తయామాత్రాతథావినా।మృగాశ్చపక్షిణస్సర్వే వృక్షాశ్చోచుఃపరస్పరం।దధీచిఃప్రాతిథేయీచ బాలోధర్మస్సనాతనః। దివంయాతఃకథంబాలో వర్ధనీయ స్తదుచ్యతాం।ఏవముక్త్వాతదౌషధ్యో వనస్పతిసమన్వితాః।సోమంరాజానమభ్యేత్య యాచిరేఽమృతముత్తమం।సచాదిశత్తదాతేభ్యస్సోమోమృతమనుత్తమం। దదుర్బాలాయతేచాపిహ్యామృతంసురవల్లభం।సతేనతుష్టోవవృధే శుక్లపక్షేయథాశశీ । పిప్పలైఃపాలితోయస్మాత్పిప్పలాదస్సబాలకః।ప్రవృద్ధఃపిప్పలానేవ మువాచక్వపితాస్థితః। మనుష్యేభ్యోమనుష్యాస్తు జాయంతేపక్షిణఃఖగాః।బీజేభ్యోవీరుధాలోకే వైషమ్యంనైవజాయతే। వార్క్షస్త్వహంకథంజాతో హస్తపాదాదిజీవవాన్। వృక్షాస్తద్వచనంశ్రుత్వా సర్వమూచుర్యథాక్రమం।దధీచిమరణంసాధ్వ్యా స్తథాచాగ్నిప్రవేశనం। అస్థ్నాంచాహరణందేవైర్దేవకార్యంసవిస్తరం।శ్రుత్వాదుఃఖసమావిష్టో నిపపాతతదాభువి। ఆశ్వాసితః పునర్వృక్షై ర్వాక్యైర్ధర్మార్థసంహితైః।ఆశ్వస్తస్సపునఃప్రాహ తదౌషధివనస్పతీన్।పితృహంతౄన్హనిష్యేహం నాన్యథాజీవితుంక్షమః । పితృమిత్రాణిశత్రూన్వాతథాపుత్రోనువర్తతే।సఏవపుత్రోనాన్యస్తు పుత్రరూపో రిపుస్స్వయం। వృక్షాస్తుబాలమాదాయ సోమాంతికమథాయయుః।బాలవాక్యంతుతేవృక్షా స్సోమాయాథన్యవేదయన్। శ్రుత్వాసోమోపితంబాలం పిప్పలాదమభాషత॥ గృహాణవిద్యాంవిధివత్సమగ్రం తపస్సమృద్ధించశుభాంచవాచం। శౌర్యంచదానంచయశోవపుశ్చ సంప్రాప్స్యసేపుత్రమదాజ్ఞయాత్వం॥ పిప్పలాదఃపునఃప్రాహచౌషధీశంవినీతవాన్।సర్వమేవవృథామన్యే పితృహంతృవినిష్కృతిం।నకరోమ్యత్రయావచ్చ తస్మాత్వంప్రథమంవద।యస్మిన్దేశేయత్రకాలే యస్మిన్దేవేచమంత్రకే । యత్రతీర్థేచసంసిద్ధ్యే న్మత్సంకల్పస్సురోత్తమ।చంద్రఃప్రాహచిరంధ్యాత్వా ముక్తిర్వా భుక్తిరేవవా। సర్వంమహేశ్వరాదేవ జాయతేనాత్రసంశయః । ససోమంపునరప్యాహ కథంద్రక్ష్యేమహేశ్వరం । బాలోహంబాలబుద్ధిశ్చ నసామర్థ్యంతపస్తథా।బాలంకృపాన్వితఃప్రాహ పునరేవతుచంద్రమాః।గౌతమీంగచ్ఛపుత్రత్వం స్తు

హిచక్రేశ్వరంహరం । తత్రాస్తేసర్వదాశర్వస్స్వల్పాయాసేనవత్సతే। ప్రీతోభ
వేన్మహాదేవ స్నానాత్కారుణికశ్శివః। ఆస్తేసాక్షాత్ప్రత్యక్షంపు ర్విష్ణునాప్రభవి
ష్ణునా।వరంచదత్తవాన్విష్ణో శ్చక్రంచత్రిదశార్చితం। తత్రగచ్ఛమహాబుద్ధే దండకే
గౌతమీంనదీం।చక్రేశ్వరంనామతీర్థం జానంత్యోషధయస్తుతత్।తాంగత్వాస్తుహి
దేవేశం సర్వభావేనశంకరం।సతేప్రీతమనాస్తోతు స్సర్వాన్కామాన్ప్రదాస్యతి।
తద్రాజవచనాద్బ్రహ్మన్ పిప్పలాదోమహామతిః।ఆజగామజగన్నాథో యత్రదేవ
స్సచక్రదః।తమేవానుకృపావిష్టాః పిప్పలాస్స్వాశ్రమాద్యయుః।తుష్టావసర్వభావే
నపిప్పలాదశ్శుచిశ్శివం॥ పిప్పలాదఉవాచ ॥ దిగీశ్వరాన్ జిత్యసమూర్జితస్య కై
లాసముత్తూలయతస్సురారేః।అంగుష్ఠకృత్యేనరసాతలాది ముపాశ్రితస్యాపిదశాన
నస్య।ఆలూనకాయస్యవిచూర్ణితస్య విహస్యదేవ్యాసహదత్తమిష్టం। తస్మైప్రస
న్నేకుపితేపితద్వ దయుక్తదాతాసిమహేశ్వరత్వం। సౌత్రామణీవృద్ధిమథస్సచక్రే
హ్యార్వాంపహారోనిత్యమతీవకృత్వా। బాణఃప్రశస్యఃకృతవద్యదుచ్చై ర్నృత్యాద్యదు
చ్చైశ్శశిఖండమౌళే।జిత్వారిపూన్ దేవగణాన్ప్రపూజ్య గుహన్నమస్కర్తుమ
గాద్విశాఖః। చుకోపదృష్ట్వాగణనాథమూర్ధ మంకేతమారోప్యజహాససోమః। ఈ
శాంకరూఢోపిశిశుస్స్వభావాన్నమాతురంకంనముమోచతంచ।క్రోద్ధుంసుతంహం
తుమపిహ్యశక్త స్తతోర్ధనారీత్వమగాత్ససోమః।తతస్స్వయంభూస్సుప్రీతః పిప్ప
లాదమభాషత।వరంవరయభద్రంతే పిప్పలాదతవప్రియం।దాధీచఃప్రణతఃప్రాహ
శఙ్కరంభక్తవత్సలం।హతోదేవైర్మహాదేవ పితామమమహాయశాః।అచాంభిక
స్సత్యవాదీ మాతావాపిపతివ్రతా। దేవేభ్యశ్చతయోర్నాశం శ్రుత్వానాథసవిస్త
రం।దుఃఖకోపసమాయుక్తో నాహంజీవితుముత్సహే । తస్మాన్మేదేహసామర్థ్యం
నాశయేహంసురాన్ప్రభో॥ ఈశ్వరఉవాచ॥ తార్తీయంనయనంద్రష్టుం యది
శక్తోసిమేనఘ। తతస్సమర్థోభవితా దేవానుత్సాదితుంభవాన్॥ తతోద్రష్టుంమ
నశ్చక్రే తార్తీయంలోచనంప్రభో।నశశాకతథోవాచ నశక్నోమీతిపిప్పలః॥ ఈ
శ్వరఉవాచ॥ కించిత్కురుతపోబాల యదాద్రక్ష్యసిలోచనం। తృతీయంత్వంతదా
భీష్ట మాప్స్యసేనాత్రసంశయః। ఏతచ్ఛ్రుత్వాశంభువాక్యం తపసేకృతనిశ్చయః।
దధీచిసూనుర్ధర్మాత్మా తత్రైవబహుళాస్సమాః।శివధ్యానైకనిరతో బాలో
పిబలవానివ।దదర్శచక్షుర్దేవస్యతృతీయంపిప్పలాశనః। కృతాంజలిపుటోభూత్వా
వినీతఇదమబ్రవీత్ । శంభునాదేవదేవేన వరోదత్తఃపురామమ। తార్తీయచక్షు
షాజ్యోతిర్యదాపశ్యసితత్క్షణాత్।సర్వంచప్రార్థితంసిద్ధ్యే దిత్యాహత్రిదశేశ్వ

రః। తస్మాదాదిత్యనాశాయ హేతుభూతంప్రయచ్ఛమే।తదేవపిప్పలాః ప్రాహు రి
తివాచంమహామతే। మాతాతవప్రాతిథేయీ వదంత్యేవందివంగతా।తస్మాత్ప్రవచ
నంశ్రుత్వా కుపితఃపిప్పలాశనః । దేహిదేహీతితంప్రాహ కృత్యాతత్రవినిర్గ
తా। బడబాంచాస్మరచ్చిత్తే కృత్యాచబడబాకృతిః । సర్వసత్త్వవినాశాయ ప్ర
భూతానలగర్భిణీ । గభస్తినీబాలగర్భా మాతాయాపిప్పలాశనః । తద్ధ్యాన
యోగాద్యాజాతా కృత్యాసానలగర్భిణీ । ఉత్పన్నాసా మహారౌద్రా మృ
త్యుజిహ్వేవభీషణా । ఉవాచపిప్పలాదంతం కింకృత్యం తేవదస్వమే । పిప్పలా
దోపితాంప్రాహ దేవాన్ఖాదరిపూన్మమ । జగృహే సాతథేత్యుక్త్వా పిప్పలాదం
పురస్థితం।సప్రాహకిమిదంకృత్యే సాచాప్యాహత్వయోదితం। దేవైస్త్వం నిర్మి
తం దేహం తతోభితక్ష్మివంయయా । తుష్టావదేవంసమునిః కృత్యాంప్రాహ శివ
స్తదా।యోజనాంతస్థితాన్ దేవాన్ నిగృహాణమమాజ్ఞయా । తస్మాద్వ్యాహితతో
దూరం కృత్యేకృత్యం తతఃకురు।తీర్థాత్తుపిప్పలాత్పూర్వం యావద్యోజన సంఖ్య
యా।ప్రాతిష్ఠద్బడబారూపా కృత్యాసాత్యక్తనిర్మితా । తస్యాంజాతో మ
హానగ్ని ర్లోకసంహారణక్షమః । తందృష్ట్వావిబుధాస్సర్వే త్రస్తాశ్శంభుముపా
గమన్।చక్రేశ్వరంపిప్పలేశం పిప్పలాదేనతోషితం।స్తువంతోభీతమనస శ్శంభుమూ
చుర్దివౌకసః । రక్షస్వశంభోకృత్యాస్మా న్బాధతేతద్భవోనలః । శరణంభవస
ర్వేశ భూతానామభయప్రద । ఋషిణాత్రకృతాకృత్యా త్వచ్చక్షుః పరినిర్గ
తా।తతఃకృత్యాంపీడయితుం వీరభద్రోభవద్ధరః । హస్తశూలం గృహీత్వాతు
పాతయామాసభూతలే । భద్రకుండేతుసాజాతా పాతాళతలగామినీ। పాతా
ళాదాగతంవారి దృష్ట్వాప్రీతోవరందదౌ । అస్యాంతుస్నానమాత్రేణమహాపా
తకకోటిభిః । ముక్తాయాంతిపదంమహ్యం బ్రహ్మాదీనాంసుదుర్లభం। తానబ్రవీజ్జ
గన్నాథో యోజనాంతర్నివాసినః । నబాధతేత్వసౌకృత్యా తస్మాద్ధ్యాయ మహా
ర్నిశం।ఇహావాసధ్వమమరా స్తస్యావోనభవేద్భయం । పునరూచుస్సురేశానం
త్వయాదత్తంత్రివిష్టపం । తత్త్యక్త్వాత్రకథంనాథ వత్స్యామస్త్రిదశార్చితం।
దేవానాంవచనంశ్రుత్వా శివోవాక్యమథాబ్రవీత్ । దేవోసావిశ్వతశ్చక్షుర్యో
దేవోవిశ్వతోముఖః । యోరశ్మిభిర్జనయితాసనిత్యంజనకోమతః। ససూర్యఏక
ఏవాత్ర సాక్షాద్రూపేణ సర్వదా । స్థితింకరోతుసర్వేషాం స్థితింకుర్వంతుసర్వ
దా।తథేతిశంభువచనా త్పారిజాతతరో స్తదా।దేవాదివాకరంచక్రు స్త్వష్టాభా
స్కరమబ్రవీత్ । ఇహైవాస్వజగత్సాక్షిన్ రక్షాస్మాన్విబుధాన్రవే। స్వస్యాంశై

ర్వాయమత్యత్ర తిష్ఠామశ్శంభుసన్నిధౌ । చక్రేశ్వరస్యపరిత స్తావద్యోజనసంఖ్య యా।గంగాయాఉభయంతీర మాసాద్యాసన్ సురా స్తదా।అంగుళ్యర్ధార్ధకమా త్రేంతు గంగాతీరంసమాశ్రితాః । తిస్రఃకోట్య స్తథాపంచ శతానిమునిస త్తమ। తీర్థానితత్రతిష్ఠంతి కశ్శృణోతిబ్రవీతిచ। తతస్సురగణాస్సర్వే విస్మితాశ్శివమబ్రు వన్। పిప్పలాదంసురేశానం శమంనయజగన్మయ । ఓమిత్యుక్త్వాజగద్ధాతా పిప్ప లాదమువాచహ । దేవేష్విహావిసృష్టేషు పితా తేనాగమిష్యతి । దత్తాఃపిత్రాతవ ప్రాణాః దేవానాంకార్య సిద్ధయే । తథాచాపదివంతాత స్తవమాతాపి పుత్ర క।యదస్థిభిస్సురాస్సర్వే జయిన స్సుఖిన స్తదా । తేనావా ప్తంయశ స్తీవ్రం తవ మాత్రాత్రయంకృతం । త్వయాపుత్రేణసర్వత్ర యశఃపరతరంకృతం। త్వత్ప్రీ తాపభయాత్సర్వే గార్భచ్చ్యుతాంస్తాం స్త్రాతుమర్హసి॥ యావద్యశస్స్ఫురతిచాపిమ నుష్యలోకేహ్యాహానియాని త్రిదివంగతస్య। దినేదినేవర్షసంఖ్యాపరస్మిన్ లోకే వాసోఽజాయతేనిర్విచారః । భాషితందేవదేవస్య శ్రుత్వాశాంతోఽభవన్మునిః। కృ తాంజలిపుటోభూత్వా నత్వానాథ మథాబ్రవీత్॥పిప్పలాదః ॥ వాగ్భిర్మనోభిః కృతిభిఃకదాచి న్మమోపకుర్వంతిహితైరతామె । తేభ్యోహితార్థం త్విహవా పరత్ర సోమంనమస్యామి సురాదిపూజ్యం । సంరక్షితాస్త్వైరభివర్ధితశ్చ సమా నగోత్రాశ్చసమానధర్మాః। తేషామభీష్టానిశివఃకరోతు బాలేందుమౌళిం ప్ర ణతోఽస్మినిత్యం॥ వైరహంవర్ధితోనిత్యం మాతృవ త్పితృవత్ప్రభో । తన్నా మ్నాజాయతాంతీర్థం దేవదేవజగత్ప్రియే । యశస్తుతేషాంభవతితేభ్యోహ మనృణ స్తదా । యాన్యత్రయానితీర్థాని దేవానాంసంతిభూతలే। తేభ్యోయదే కమధిక మనుమన్యంతుదేవతాః । తతఃక్షమేయందేవానా మపరాధంచిరంతనం॥ తతస్సమక్షం సరసోత్సురాంగిరం సహస్ర చక్షుః ప్రముఖాస్సురాం స్తథా । ఉ వాచదేవా అపిమేనిరేవచో దధీచిపుత్రోదితమవ్యయేన । బాలస్యబుద్ధింవినయం చవిద్యాం కార్యంబలంసాహసంసత్యవాచం । పిత్రోర్భక్తింభావశుద్ధిం విదిత్వా తదావాదీ చ్ఛంకరః పిప్పలాదం ॥ వత్సయద్ధిప్రియం కామ్యం దత్వాపి సురవల్ల భం।ప్రాప్స్యసేవత్సకళ్యాణం మాన్యథాత్వం మనఃకృథాః॥పిప్పలాదః ॥ త్వత్తః ప్రాప్తా స్సర్వకామామహేశలోకాన్ ప్రాప్తాఃపిప్పలాశ్చామరాశ్చ। సుఖంప్రా ప్తానాథతథాపిలోకా స్త్వాంపశ్యంత స్త్వత్పదం తేప్రయాంతు॥ తథేత్యుక్త్వాపిప్ప లాదం దేవదేవోమహేశ్వరః । అభినంద్యతుతందేవై స్సహర్షం వాక్యమబ్రవీ త్।దేవా అపిముదాయుక్తా నిర్భయా స్త్వత్కృతాద్భయాత్ । ఇదమూచు స్స

ర్త్వమేవ పార్థివంశివసన్నిధౌ । దాధీచ యదభీష్టంచత్వయాకృతమసంశయం।సురా
స్స్వపదమైశ్వర్యం ప్రాప్తాస్తత్రనసంశయః । పాలితా దేవదేవేశ యాచ్ఞాత్రై
లోక్యమండన । యచ్చింతితంత్వయాపూర్వం పరార్థంచాత్మనోద్విజ। తస్మాద
ప్యుత్తమంకించిద్బ్రూహిదాస్యామహేవయం। పునఃపునస్తదేవోచుస్సురసం
ఘాద్విజోత్తమం। కృతాంజలిపుటఃపూర్వం నత్వాశంభుంసురాధిపం । అహోచ
ప్పిప్పలాదశ్చహృష్యమాణనత్వాచ పిప్పలాన్। పితరౌద్రష్టుకామోహంయౌసదాశ
బ్దగోచరౌ।తేధన్యాఃపురుషాలోకే మాతాపిత్రోర్వశేస్థితాః । శుశ్రూషణరతా
నిత్యం తత్తదాజ్ఞాప్రతీక్షకాః। ఇంద్రియాణిశరీరంచ కులంశక్తింజయంవపుః।పరి
లభ్యాతయోఃకృత్యేనోపయోగి నిరర్థకం । పశూనాం పక్షిణాంవాపి సులభం
మాతృదర్శనం । దుర్లభంమమతచ్చాపి వక్ష్యేపాపఫలంనుకిం।దుర్లభంయచ్చ
తన్నస్స్యాత్సర్వేషాంయస్యకస్యచిత్।నోపపద్యేతసులభంమత్తోనాన్యస్తుపాపకృ
త్।తయోర్దర్శనమాత్రంచ యదిప్రాప్స్యేసురోత్తమాః। మనోవాక్కాయక
ర్మభ్యః ఫలంప్రాప్స్యేసురోత్తమాః । తదృషేర్వచనంశ్రుత్వా మిథస్సంమం
త్ర్యతేసురాః। విమానవరమారూఢౌ పితరౌదంపతీశుభౌ॥తవసందర్శనాకాం
క్షౌతౌపశ్యాశుసునిశ్చితం।విషాదంలోభమోహంచాత్యక్త్వాచిత్తంసుఖంనయ।పశ్య
పశ్యేతితంప్రాహుర్దధీచంసురసత్తమాః।విమానవరమారూఢౌ స్వర్గిణౌస్వ
ర్ణభూషితౌ । వీజ్యమానౌసురస్త్రీభిస్తూయమానావనౌపమౌ। దృష్ట్వాసమా
తాపితరౌననామశివసన్నిధౌ । హర్షవాక్యాశ్రునయన స్స్వయంకించిదువాచ
తౌ।భవంతిమాతాపితరావన్యేపుత్రాః కులోద్వహాః । అహంతుమాతురుదరే
కేవలంఖేదకారణం । ఏవంభూతోపివాం మోహాత్పశ్యేయమితిదుర్మతిః । తా
వాలోక్యతతౌదుఃఖాద్వక్తుంనైవ శశాకసః । దేవాశ్చమాతాపితరౌ పిప్పలాద
మథబ్రువన్ । ధన్యస్త్వం పుత్రలోకేషుయస్యకీర్తిర్దివంగతా। సాక్షాత్కృ
తస్తయాత్ర్యక్షో దేవాశ్చాశ్వాసితాస్త్వయా । త్వయాపుత్రేణమల్లోకా నక్షీ
యంతేకదాచన । పుష్పవృష్టిస్తదాతత్రన్యపతత్తస్యమూర్ధని।జయశబ్దస్సురైరు
క్తఃప్రాదుర్భూతోమహామునే । ఆశిషస్తుసుతేదత్వా దధీచిర్భార్యయాసహ।శం
భుంగంగాంసురాన్నత్వా స్వపుత్రంవాక్యమబ్రవీత్ । భార్యాంప్రాప్య శివేభ
క్తింకురుగంగాంచసేచయ । పుత్రానుత్పాద్యవిధివద్యజ్ఞానిష్ట్వాసదక్షిణాన్। కృ
తకృత్యస్తదాతావదాక్రమస్వతతోదివం । కరోమ్యేవమితిప్రాహదధీచిం పిప్ప
లాదనః । దధీచిఃపుత్రమాశ్వాస్య భార్యయాసపునఃపునః । అనుజ్ఞాతస్సుర

గణైఃపునస్సదివసా(క్రమత్ । దేవాఅప్యాచికేసర్వేపిప్పలాదంససంభ్రమాః ।
కృత్యాంశమయభద్రంతేత్వదుత్పన్నాంమహాబల । పిప్పలాదస్తుతానాహనశక్తో
హంనివారణే । అసత్యంనైవవక్తాహంయూయంకృత్యాంస్తువంతుతామ్।మాం
దృష్ట్వాసా మహారౌద్రీ విపరీతంకరిష్యతి । త్వామేవనత్వావిబుధాః ప్రోచుస్తే
శాంతికారణమ్ । ననాశయయథాప్రీతిః స్థావరంజంగమంతథా । తాన్సురాని
త్యాహచత్వాకృత్యాలోకక్షయంకరీ । సర్వేషాంభక్షణాద్యైవసృష్టాహంతద్ద్విజ
న్మనా।తథాచమత్ప్రసూతోపిహ్యన్యథాసకథంభవేత్। యానిభూతానిపంచైవ
యచ్చాన్యత్స్థాస్నుజంగమం।సర్వమస్మన్ముఖేవింద్యాద్వక్తవ్యంనావశిష్యతే । అన
లశ్చతథాకృత్యాతేఉభేనేత్యువాచతామ్।మయాసంమంత్ర్యతేదేవాఃపునరూచురు
భావపి । భక్షయేతాముభేసర్వంయథాబ్రూమస్తథాతథా । ... సురా
నేవమువాచశృణునారద । భవతామిచ్ఛయాసర్వంభక్ష్యేతేసురసత్తమాః। బడ
బాఖ్యానదీజాతాగంగాయాంసంగతామునే। తద్భవస్తుమహావహ్నిరభూత్త్రై
లోక్యభీషణః । తతఃకృత్యాంసురాఃప్రోచుః క్షుధాశమనహేతవే । స్నానంకు
ర్వంతిగౌతమ్యామదత్వామృత్తికాంతుయే । తేషాంపుణ్యంతుతేదత్తంతద్భుక్త్వా
త్వంసుఖీభవ । తథేత్యుక్త్వాతుసాకృత్యాగౌతమ్యాంన్యవసత్సుఖమ్। తమూచు
రమరావహ్నింభూతానాముదితోవిదుః । ఆపోజ్యేష్ఠతమాజ్ఞేయాస్తదేవప్రథ
మంభవేత్।తస్మాత్త్వపాంపతింజ్యేష్ఠంసముద్రంశరణంకురు।యత్రైవచవయంబ్రూ
మోగచ్ఛభుంక్ష్వయథాసుఖమ్। అనలస్త్వమరానాహహ్యపాంనిధిమహంకథం।
వ్రజేయంయదిమాంతత్రప్రాపయంతూదకంమహత్ । భవంతఏవతేప్యాహుః క
థంతేగ్నేగతిర్భవేత్। అగ్నిరప్యాహతాన్దేవాఃకన్యాంమాంగుణశాలినీ । హిర
ణ్యకలశేస్థాప్యనయేదత్రగతిర్మమ। తస్యతద్వచనంశ్రుత్వాకన్యామూచుస్సరస్వ
తీం । నయేమమనలంశీఘ్రం శిరసావరుణాలయం । సరస్వతీసురానాహనైవ
శక్తాస్మిధారణే । యుక్తాచతసృభిశ్శీఘ్రంవహేయంవరుణాలయం। సరస్వత్యా
వచశ్శ్రుత్వాగంగాంచయమునాంతథా । నర్మదాంతాపసీంచైవ సురాఃప్రో
చుఃపృథక్పృథక్।తాభిస్సమన్వితావాణీహిరణ్యకలశేऽనలం। సంస్థాప్యయత్రదేవే
శస్సోమనాథోజగత్పతిః। అధ్యాస్తేవిబుధైస్సాకంప్రభాసేశశిభూషణః । వారీశం
ప్రాపయామాసుఃపంచనద్యస్సరస్వతీ । అధ్యాస్తేసమహానగ్నిఃపిబన్వారిశనైశ్శ
నైః।గతేనలేసురగణాస్సురమూచుర్గతవ్యథాః।బ్రాహ్మణస్యయదస్థీనిగృహీతాని
సురోత్తమ।అస్థ్నాంచపాతనంబ్రూహిహ్యస్మాకంచభవాంస్తథా ।శివః ప్రాహత

పాసర్వాన్ గంగామాప్లుత్యయత్నతః । దేవాశ్చగావ స్తత్స్నానాన్ముచ్యంతేనా
త్రసంశయః । ప్రక్షాళితానిచాస్థీని ఋషిదేహభవానిచ । తానిప్రక్షాళనాదేవ
స్యుఃప్రాప్తానిప్రపూతతాం । యత్ర దేవాముక్తపాపాసతీర్థం పాపనాశనం ।
తత్రస్నానంచదానంచబ్రహ్మహత్యావినాశనం। గవాంచ పావనంయత్రగోతీర్థం
తదుదాహృతం।తత్రస్నానాన్మహాబుద్ధేగోమేధఫలమశ్నుతే।యత్రతుబ్రాహ్మణా
స్థీనిహ్యాసన్ పుణ్యానినారద। పితృతీర్థంతువిజ్ఞేయంపితౄణాంప్రీతివర్ధనం। భ
స్మాస్థినఖలోమానిప్రాణినోయస్యకస్యచిత్ । తత్రతీర్థేసంక్రమేరన్ యావచ్చం
ద్రార్కతారకం।స్వర్గేవాసోభవేత్తస్యత్వపిదుష్కృతకర్మణః। చక్రేశ్వరాచ్చ
క్రతీర్థాత్త్రీణితీర్థానిమధ్యతః। తతఃపూతాస్సురగణా గావశ్చంధఃమధాబ్రు
వన్।యామస్స్వంస్వమధిష్ఠానంత్వదాజ్ఞాపరిపాలకాః । అస్మాభిఃక్రియతేదేవఋ
షిప్రకళేబరం।అపివేహచదేవేశహత్యాయానిష్కృతిర్యథా । దేవేనోక్తాస్తథా
గంగాంతాస్సస్నుశ్చముదాన్వితాః । గోతీర్థంతచ్చవిజ్ఞేయంసర్వపాపప్రణాశ
నం । యామస్స్వంస్వమధిష్ఠానమత్రసూర్యఃప్రతిష్ఠితః । అస్మిన్ స్థితేదినకరేసు
రాస్సర్వేప్రతిష్ఠితాః।భవేయుర్జగతామీశతదనుజ్ఞాతుమర్హసి। దివాకరోదేవ
మయస్త్వత్రాస్మాభిఃప్రతిష్ఠితః।యత్రగంగాజగద్ధాత్రీయత్ర త్ర్యంబకస్స్వయం।
సురావాసఃప్రతిష్ఠానంభవేత్తత్రత్రియంబకః।ఆపృచ్ఛ్యపిప్పలాదంచ సురాస్స్వస
దనంయయుః।పిప్పలాఃకాలపర్యాయేస్వర్గంజగ్మురపిస్వయం । పావనానాంప
దంవిప్రపిప్పలాదఃప్రతాపవాన్ । క్షేత్రాధిపత్యేసంస్థాప్యపూజయామాసశంక
రం । దధీచిసూనుర్ఋషిరుగ్రతేజాఅవాప్యభార్యాంగౌతమస్యాత్మజాంచ । పు
త్రాన్తథావాప్యయశశ్శ్రియంచసుహృజ్జనైస్స్వర్గమవాపధీరః ॥ తతః ప్రభృ
తితత్తీర్థంపిప్పలేశ్వరముచ్యతే । సర్వక్రతుఫలంపుణ్యం స్మరణాదఘనాశనం ।
కింపునస్స్నానదానాభ్యామాదిత్యస్యచదర్శనాత్। చక్రేశ్వరంపిప్పలేశం దేవదే
వస్యనామనీ । సరహస్యంవిదిత్వాతుసర్వాన్కామానవాప్నుయాత్ । సూర్య
స్యతత్ప్రతిష్ఠానంసురావాసఃప్రతిష్ఠితే । ప్రతిష్ఠానంతుతత్క్షేత్రంసురాణామపిదుర్ల
భం।ఇతీవమాఖ్యానమతీవపుణ్యంపఠేత్తదాయశ్శృణుతేనరస్తదా। సదీర్ఘజీవీధ
నధర్మయుక్తశ్చాంతేస్మరన్ముక్తిముపైతిశంభుమ్॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే- గౌతమీమాహాత్మ్యే- శక్రేశ్వరపిప్పలేశ్వర
పాపప్రణాశనపితృతీర్థగోతీర్థ సూర్యప్రతిష్ఠానాదికోటి
తీర్థవర్ణనం నామైకోన చత్వారింశోఽధ్యాయః.

చత్వారింశాధ్యాయప్రారంభః

ఓం- నాగతీర్థమితిఖ్యాతంసర్వకామప్రదంశుభమ్। యత్రనాగేశ్వరోదే
వశ్శ్రూయతస్యాతివిస్తరం। ప్రతిష్ఠానపురేరాజాశూరసేనఇతిస్మృతః। మనువంశ
భవశ్శ్రీమాన్మతిమాన్గుణసాగరః। సపుత్రార్థంమహాయజ్ఞమకరోత్ప్రియయాస
హ। తత్రపుత్రశ్చిరాదాసీత్సర్పోవైభీషణాకృతిః। తంపుత్రం పోషయామాస
శూరసేనోమహానృపః। రాజ్ఞఃపుత్రస్సర్ప ఇతినకశ్చిద్వేదతేజనః। అంతర్వర్తి
జనోవాపిమాతరంపితరంవినా। ధాత్రీచైకావిజానాతినామాత్యోనపురోహితః।
తంధృష్ట్వాభీషణంసర్పంసభార్యోనృపసత్తమః। సంతాపంనిత్యమాప్నోతిసపా
ద్వరమపుత్రతా। తస్మిన్నేవమహాసర్పేవర్తితవ్యంమనుష్యవత్। మనుష్యవా
చాసర్పస్తువక్తిసర్వంస్ఫుటాక్షరమ్। సర్పస్సపితరంప్రాహ కురుజాతాదికాః
క్రియాః। తథోపనయనంచాపి వేదాధ్యయనమేవచ। యావద్వేదాన్నజానీ
తతావచ్ఛూద్రసమోద్విజః। ఏతత్పుత్రవచశ్శ్రుత్వాశూరసేనోతిదుఃఖితః। బ్రా
హ్మణంకంచనానీయసంస్కారాదితథాకరోత్। అధీతవేదస్సర్పోపిపితరంచాబ్రవీ
ద్రహః। వివాహకర్మాదికురుమమత్వంనృపసత్తమ। అన్యథాపితృకృత్యంతేనసిద్ధ్యే
దితిమేమతిః। విస్మితస్సపితాప్రాహత్వంసర్పోభీషణస్సుత। యస్యశబ్దాదనుత్రా
సంయాంతిశూరాశ్చమానుషాః। తస్మైకన్యాంతుకోదద్యాద్వదపుత్రకరోమి
కిం। తత్పితుర్వచనంశ్రుత్వాసర్పఃప్రాహవిచక్షణః। వివాహంబహుధారా
జన్రాజ్ఞాంసంతీహధర్మతః। ప్రసహ్య హరణం చాపి హ్యపిశస్త్రేణవా భ
వేత్। జాతేవివాహేపుత్రస్య పితాసౌకృతకృద్భవేత్। నోచేదత్రైవ గం
గాయాం మరిష్యే నాత్ర సంశయః। తత్పుత్ర నిశ్చయంజ్ఞాత్వా త్వపుత్రోనృ
పసత్తమః। పురోధసమమాత్యాంశ్చహ్యాహూయేదంవచోబ్రవీత్। నాగేశ్వరోమ
మసుతో యువరాజాగుణాకరః। గుణవాన్మతిమాన్శూరో దుర్జయశ్శత్రుతాప
నః। అస్త్రేశుతేచధనుషి విద్యాయాంనోపమీయతే। వివాహస్తస్యకర్తవ్యస్త్వహం
వృద్ధస్తథైవచ। రాజ్యభారంసుతేన్యస్య నిశ్చింతోవాభవామ్యహం। నదారసంగ్ర
హోయావత్తావత్పుత్రోమమప్రియః। బాలభావంనోజహాతి తస్మాత్సర్వేనుమత్యా
చ। వివాహాయాథకుర్వంతు యత్నంమమహితేరతాః। అమాత్యారాజవచనం శ్రు
త్వాసర్వేవినీతవత్। ఊచుఃప్రాంజలయోహర్షాద్రాజానంభూరితేజసం। తవపు
త్రోగుణజ్యేష్ఠస్త్వంచసర్వత్రవిశ్రుతః। వివాహేతవపుత్రస్య కింమత్రింకింవిచింత్య
తే। అమాత్యేషుతథోక్తేషు గంభీరోనృపసత్తమః। పుత్రరూపంత్వమాత్యానాంన

చాఖ్యాతివ తేవిదుః। రాజాపునస్తానువాచ కాస్యాత్కన్యాగుణాధికా। మహావంశ
భవశ్శ్రీమాన్ కో రాజాస్యాద్గుణాకరః। సంబంధయోగ్యశ్శూరశ్చ యత్సంబంధః
ప్రశస్యతే। తద్రాజవచనం శ్రుత్వాహ్యమాత్యానాం మహీపతిః। కులీనస్సాధురత్యం
తం రాజకార్యహితే రతః। రాజ్ఞో మతిం విదిత్వాతు త్వింగితజ్ఞో బ్రవీదిదం। పూర్వదే
శే మహారాజ మహారాజ ఇతి శ్రుతః। వాజివారణరత్నానాం యస్యసంఖ్యానవిద్య
తే। అష్టౌ పుత్రా మహేష్వాసా మహారాజస్య ధీమతః। తేషాం స్వసా భోగవతీ సాక్షా
ల్లక్ష్మీరివాపరా। తవ పుత్రస్య సా యోగ్యా భార్యా రాజన్ మయోదితా। వృద్ధామా
త్యవచశ్శ్రుత్వా రాజైనం ప్రత్యభాషత। సుతా తస్య కథం మే స్యాత్సుతస్య స్యాద్వద
స్వ తత్॥ వృద్ధామాత్య ఉవాచ॥ తదా వక్ష్యే మహారాజ యత్తే మనసి వర్తతే। క్రియ
తే తచ్ఛూరసేన చానుజానీహి మాం తతః। వృద్ధామాత్యవచశ్శ్రుత్వా భూషణాచ్ఛా
దనోక్తిభిః। సంపూజ్య ప్రేషయామాస మహాత్మా స సేనయా సహ। సోగాచ్ఛనైః
పూర్వదేశం మహారాజం సమేత్య చ। రాజానం దర్శయామాస కృతాతిథ్యో మహా
మతిః। స్వకార్యం విస్తరేణాహ రాజానం తం మహాయశాః। సంపూజ్య సచివామాత్యై
రుపాయైర్నీతిసంభవైః। మహారాజసుతాయాశ్చ భోగవత్యా మహామతే। శూర
సేనస్య నృపతేస్తస్య పుత్రస్య ధీమతః। వివాహాయాకరోత్సంధిం మిథ్యావిద్యాప
రోక్తిభిః। పూజయామాస నృపతిం భూషణాచ్ఛాదనాదిభిః। పూజామవాప్య స నృ
పతిర్దదామీత్యవదత్తదా। తత ఆగత్య రాజానం వైవాహికమవేదయత్। తతో బహు
తిథే కాలే వృద్ధామాత్యో మహామతిః। పునర్బలేన మహతా వస్త్రాలంకారభూషితః।
జగామ త్వరయా సర్వై రత్నైశ్చ సచివైర్వృతః। వివాహాయ మహాప్రాజ్ఞో మహారా
జాయ బుద్ధిమాన్। సర్వం ప్రోవాచ వృద్ధోసౌ సామంతైస్సచివైర్వృతః। అత్రాగంతుం
నానుమతే శూరసేనస్య భూపతేః। పుత్రో నాగ ఇతి ఖ్యాతో భవితా యస్య చోత్సవః।
క్షత్రియాణాం వివాహశ్చ భవేయుర్బహుధా నృప। తస్మాచ్ఛస్త్రైరలంకారైర్వి
వాహస్స్యాన్మహామతే। క్షత్రియా బ్రాహ్మణాశ్చైవ సత్యం వాచం వదంతి హి। తస్మా
చ్ఛస్త్రైరలంకారై ర్వివాహస్త్వను మన్యతాం। వృద్ధామాత్యవచశ్శ్రుత్వా విజ
యో రాజసత్తమః। మునేర్వాక్యం తస్య సత్యం మత్వా వృద్ధస్య భూపతిః। వివాహమక
రోద్రాజా భోగవత్యాస్సువిస్తరం। శస్త్రేణ చ యథాశాస్త్రం ప్రేషయామాస
తాన్ పునః। స్నానమాత్యాంశ్చ దాసాంశ్చ హిరణ్యమహిషాదికం। బహుదత్వా చ వి
జయో హర్షేణ మహతా పునః। తాం సమాదాయ యయుస్సర్వే వృద్ధామాత్యపురోగ
మాః। ప్రతిష్ఠానమథాభ్యేత్య శూరసేనాయ తాం స్నుషాం। న్యవేదయన్నథో చ స్తైవి

జయస్యవచోబహు। భూషణానివిచిత్రాణి దాస్యోవస్త్రాదికంచయత్ । నివేద్య శూరసేనాయ కృతకృత్యాబభూవిరే । విజయస్యచ యేమాత్యా భోగవత్యా సహాగతాః । తాన్పూజయిత్వారాజాసౌ బహుమానపురస్సరం। విజయాయానుహాప్రీతిం తథాకృత్వావ్యసర్జయత్ । విజయస్యసుతాబాలారూపయౌవనశాలినీ। శ్వశ్రూశ్వశురయోర్నిత్యంశుశ్రూషంతీసుమధ్యమా । భోగవత్యాశ్చ భర్తాసౌ యశ్చసర్పోతిభీషణః। ఏకాంతదేశేవిజనే గృహేరత్నసుశోభనే। సుగంధకుసుమాస్తీర్ణే తత్రాస్తేసుఖశీతలే । ససర్పోమాతరంప్రాహపితరంచ పునఃపునః। మమభార్యారాజపుత్రీ కింమాంనైవోపసర్పతి। తత్పుత్రవచనంశ్రుత్వాసర్పమాతేదమబ్రవీత్॥ రాజపత్న్యువాచ॥ ధాత్రికేగచ్ఛసుభగే శీఘ్రంభోగవతీంవద। తవభర్తాసర్పఇతి తతస్సాకింవదిష్యతి । ధాత్రికాచతథేత్యుక్త్వా గత్వాభోగవతీంతథా । రహోగతాఉవాచేదం వినీతవదధార్తవత్। జానేహంసుభగేభద్రేభర్తాతవచదైవతం। నచాఖ్యేయంత్వయాక్వాపి సర్పోనపురుషోధ్రువం । తస్యాస్తద్వచనంశ్రుత్వా భోగవత్యబ్రవీదిదం॥ భోగవతీ ॥ మానుషీణాంమనుష్యోహి భర్తాసామాన్యతోభవేత్ । కింపునస్సర్పజాతిస్తుభర్తాపుణ్యైన లభ్యతే। భోగవత్యాశ్చ తద్వాక్యం సాచసర్వంన్యవేదయత్ । సర్పాయసర్పమాత్రేచ రాజ్ఞశ్చైవయథాక్రమం। రురోదరాజాతద్వాక్యాత్స్మృత్వాతాం కర్మణోగతిం। భోగవత్యపితాంప్రాహచోక్తపూర్వాంపునస్సఖీం। కాంతందర్శయభద్రంతేవృథాయాతివయోమమ । తతస్సాదర్శయామాసతంసర్పమతిభీషణం। సుగంధకుసుమాకీర్ణే శయనేతంరహోగతం । తందృష్ట్వాభీషణంసర్పంభర్తారంరత్నభూషితం । కృతాంజలిపుటావాక్యమవదత్సాసమంజసం ॥ శ్రీభోగవత్యువాచ॥ ధన్యాస్మ్యనుగృహీతాస్మి యస్యామేదైవతంపతిః। ఇత్యుక్త్వాశయనేస్థిత్వా పతింతంసర్పభావనైః । క్రీడయామాసతన్వంగీ తైస్తైస్స్వైరంగసంగమైః। సుగంధకుసుమైఃపానైస్తోషయంతీత్యహర్నిశం । తస్యాశ్చైవప్రసాదేన సర్పస్యాసీత్స్మృతిర్మనే । స్మృత్వాసర్వందేవకృతం రాత్రౌసర్పోవదత్ప్రియాం। తుష్టోస్మితవభక్త్యాహం కిందదామితవేప్సితం । తవప్రసాదాచ్చార్వాంగి మమస్మృతిరభూదిదం । శప్తోహందేవ దేవేన కుపితేనపినాకినా । మహేశ్వరకరేనాగ శ్శేషపుత్రోమహాబలః । సోహంభద్రేత్వంచభార్యా నామ్నాభోగవతీపురా । ఉమావాక్యాజ్జహాసోచ్చైశ్శంఖః ప్రీతోరహోగతః । భద్రేమయాపితత్రైవహాసితం శివసన్నిధౌ । తతస్తుకుపితశ్శంఖః ప్రాదాచ్ఛాపం మమే

గృశం । మనుష్యయోనౌ త్వంసర్పోభవితాఽజ్ఞానవానితి । తతఃప్రసాదితశ్శం
భుస్త్వయాచైవమయాసహ । పునశ్చోక్తం తేనభద్రే గౌతమ్యాం మమపూజ
నం. । కురుతాంజ్ఞానమాసాద్య తథాసపార్కృతేస్తవ । తదావిశాపో భవి
తా భోగవత్యాఃప్రసాదతః । తస్మాదిదంమమాపన్నంతవచాపిశుభాననే । త
స్మాత్స్నాత్వా గౌతమీంమాం పూజయస్వ మహేశ్వరం । తతోవిశాపా భవితా
ప్యహం పూజ్య శివంపునః । ఏతచ్ఛ్రుత్వా భర్తృవాక్యం తథాచక్రే య
థోదితం । పూజయామాసదేవేశం తతఃప్రీతోభవచ్ఛివః । తతోదేవ ప్రభా
వేనకామరూపోభవత్తదా । శూరసేనసుతస్సర్పో దివ్యరూపధరో భవేత్ ।
ఆపృచ్ఛ్యపితరౌసర్పో భార్యయాగంతు ముద్యతః । శివలోకం తతో జ్ఞాత్వా
పితాప్రాహమహామనాః । త్వంచరాజ్యంకురుశ్రేష్ఠపుత్ర ఏకోభవానిత । త
స్మాద్రాజ్యమశేషేణకృత్వోత్పాద్యసుతాన్బహూన్ । యాతేమయిపరంధామ
తతోయాహి పరం శివం । ఏతచ్ఛ్రుత్వా పితృవచో తథేత్యుక్త్వా సనాగ
రాట్ । కామరూపమవాప్యాథ భార్యయాసహసువ్రతః। పితామాతాతథా
పుత్రైరాజ్యంకృత్వాసువిస్తరమ్।స్వర్గంయాతేతుపితరిపుత్రాన్స్థాప్యస్వకేపదే।
సభార్యోమాత్యసహితస్తతశ్శివపురంయయౌ । తతఃప్రభృతితత్తీర్థం నాగతీ
ర్థమితిశ్రుతమ్ । తత్రనాగేశ్వరోదేవోభోగవత్యాప్రతిష్ఠితః । తత్రస్నానంచ
దానంచసర్వకామఫలప్రదం॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే - గౌతమీమాహాత్మ్యే-

నాగతీర్థనాగేశ్వరవర్ణనంనామ

చత్వారింశోధ్యాయః.

ఏకచత్వారింశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం- బ్రహ్మోవాచ ॥ మాతృతీర్థమితిఖ్యాతం సర్వసిద్ధికరంనృణాం ।
వ్యాధిభిర్ముచ్యతేజంతుస్తత్తీర్థస్మరణాదపి । దేవానామసురాణాంచసంగరో
భూత్సుదారుణః । నాశక్నువంస్తదాజేతుందేవదానవసంగరం। తథాహంద్రై
వతైస్సార్ధమగమచ్ఛూలపాణినం । అస్తువన్వివిధైర్వాక్యైః కృతాంజలిపుటా
శ్చతే ॥ పుష్పప్రహారేణజగత్రయంయస్స్వాధీనమాసాదయితుంసమర్థః। మా

రోహతోప్యస్యసురానివత్స్యాంభింక్షీయమానోపిలయంప్రయాతః। విమృశ్యాగిరీశము
నంగశత్రోఽబుధదుత్తమంతత్తుదివౌకసేభ్యః।దత్వావిషంసంహారతోపిశోభాంధత్తేమ
హత్త్వంతవనిశ్చితంతత్॥తతశ్చతుష్టోభగవానాదికర్తాత్రిలోచనః। దాస్యేహం
యదభీష్టంవోబ్రువంతుసురసత్తమాః॥దేవాఊచుః॥ దానవేభ్యోభయంఘోరంత
త్రాహివృషభధ్వజ।జహిశత్రూన్సురాన్త్రాహినాథవంతస్త్వయాప్రభో।ఇత్యు
క్తస్తత్క్షణంప్రాయాద్యత్రదేవేశశత్రవః।తత్రైతద్యుద్ధమభవచ్ఛంకరస్యసురద్వి
షాం।తతస్త్రిలోచనశ్రాంతస్సముమోహపరశ్శివః।తతస్త్రిలోచనస్తత్రతమో
రూపధరశ్శివః।లలాటేన్యపతంస్తస్యయుధ్యతస్స్వేదబిందవః। ససంహారాన్దైత్యగ
ణాన్తామసీంమూర్తిమాశ్రితః।తాంమూర్తిమసురాదృష్ట్వాచేరుస్త్రస్తామ్భవం
యయుః।ససంహారాన్సర్వదైత్యానన్వగచ్ఛద్భువంహరః।ఇతశ్చేతశ్చభీతాస్తేధా
వన్సర్వాంమహీమిమాం।తత్రైవకోపాద్రుద్రోపిశత్రూంస్తాననుధావతి।తత్రైవయు
ధ్యతశ్శంభోఃపతితాస్స్వేదబిందవః।యత్రయత్రభువంయాతా బిందవశ్చమహేశము
నే।తత్రతత్రశివాకారామాతరోజజ్ఞిరేతతః।ప్రోచుర్మహేశ్వరంసర్వాఃఖాదామ
స్త్వసురానితి।తతఃప్రోవాచభగవాంత్సర్వైస్సురగణైర్వృతః।స్వర్గాద్భువమను
ప్రాప్తాఇదానీంమద్భయార్దివిషః।భవత్యోప్యనుగచ్ఛంతు రసాతలమనుద్విషః।తా
శ్చజగ్ముర్భువంభిత్వాయత్రతేదైత్యదానవాః। తాన్హత్వామాతరస్సర్వాన్దే
వారీనతిభీషణాన్।పునర్దేవానుపాజగ్ముస్తథాతేనైవమాతరః।గతాశ్చమాతరో
యావద్యావచ్చపునరాగతాః।తావద్దేవాఃస్థితాఆసన్గౌతమీతీరమాశ్రితాః। ప్ర
స్థానాత్తత్రమాతౄణాంసురాణాంచప్రతిష్ఠితే।ప్రతిష్ఠానంచతత్క్షేత్రం పుణ్యంవి
జయవర్ధనం।మాతౄణాంయత్రచోత్పత్తి మాతృతీర్థంతదుచ్యతే।తత్రసప్త
బిలాన్యాసన్రసాతలగతానిచ।సురాస్తాభ్యోవరాన్దత్వా లోకేపూజాంయథా
శివః।ప్రాప్నోతితద్వన్మాతృభ్యః పూజాభవతిసర్వదా। ఇత్యుక్త్వాజగ్మురమరాఆసం
స్తత్రైవమాతరః।యత్రయత్రస్థితాదేవ్యో మాతృతీర్థంపృథక్పృథక్। తేషుస్నా
నంచదానంచ పితౄణాంతర్పణంతథా।సర్వంతదక్షయంవిద్యాచ్ఛివస్యవచన. త
థా। యస్త్విదంశృణుయాన్నిత్యం స్మరేదపిపఠేదపి। ఆఖ్యానమాతృతీర్థానా
మాయుష్మాన్ససుఖీభవేత్। దృష్టేష్వేవంమాతృతీర్థంయస్సర్వదేవైఃకృతంనరః।
దృష్ట్వాస్పృష్ట్వానమస్కృత్వా శివలోకంసగచ్ఛతి॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే
మాతృతీర్థవర్ణనంనామైకచత్వారింశోధ్యాయః.

అథద్విచత్వారింశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ ఇదమన్యత్పరంతీర్థం దేవానామపిదుర్లభం।బ్రహ్మతీర్థమితిఖ్యాతం భుక్తిముక్తిప్రదంనృణాం।స్థితేషు దేవసైన్యేషు ప్రవిష్టేషురసాతలం।దేవారిషుమునిశ్రేష్ఠ తథామాతృషుతానను। మదీయంపంచమంవక్త్రంగర్దభాకృతిభీషణం।తద్వక్త్రందేవసైన్యేషు మయితిష్ఠత్యువాచహ।హేదైత్యాఃకింపలాయంతే నభయంవోస్తిసత్వరం।ఆగచ్ఛంతుసురాన్సర్వాన్ భక్షయిష్యేక్రమాదిమాన్।నివారయంస్తుమాంచైవ భాషణీయోద్యతంశిరః।తద్దృష్ట్వావిబుధాస్సర్వే విత్రస్తావిష్ణుమబ్రువన్।తేహివిష్ణోజగన్నాథ బ్రహ్మణస్త్వంముఖంలును। చక్రధృక్విబుధానాహ ఛిన్ధిచక్రేణతచ్ఛిరః।కింతుతచ్ఛిన్నమేవేదం సంహరేత్సచరాచరం। మతంబ్రూమోత్రవిబుధాః శ్రూయతాంసర్వదైవతైః।త్రినేత్రఃకశిరశ్ఛేత్తా సచకర్తానసంశయః।మయాచసర్వదేవైశ్చ స్తుతఃప్రోక్తస్తథైవచ। యస్సంస్మృతస్సర్వసుఖంసమర్థో దాతుంసురాణాంశ్రియమున్నతించ।ధర్మస్యవృద్ధేర్జగతాం హితాయవిరించివక్త్రంహరపంచమంహర। యాంగఃకృతోదృష్టఫలేసమర్థోధ్రువంనకర్తుఃఫలతీతిమత్వా। ఫలస్యదానంప్రతిభూర్జటీతినిశ్చిత్యలోకఃప్రతికర్మయాతః॥ తతస్సహృష్టోభగవాన్ దేవానాంకార్యసిద్ధయే। లోకానాముపకారార్థంతథేత్యాహసురాన్ప్రతి।తద్వక్త్రంపాపరూపంయద్భీషణంరోమహర్షణం।తద్వక్త్రమలునాచ్ఛంభుర్నాహంసోఢుంశిరఃక్షమః। నికృత్యనఖశస్త్రైశ్చక్వస్థాప్యంచేత్యథాబ్రవీత్।తతోవిబుధానాహనాహంశక్తాశిరస్త్విదమ్। రసాతలమధోయాస్యేఉదధిశ్చాప్యథాబ్రవీత్। శోషంయాస్యేక్షణాదేవపునఃప్రోచుశ్శివంసురాః।త్వమేవతద్బ్రహ్మణశ్శీర్షంధార్యంలోకానుకంపయా। అచ్ఛేదేజగతాంనాశశ్ఛేదేదోషశ్చతాదృశః। ఏవంవిమృశ్యదేవేశో దధారకశిరస్తథా,తద్దృష్ట్వా దుష్కరంకర్మగౌతమీమనుపావనీమ్ । అస్తువన్ జగతామీశంప్రణయాద్భక్తితస్సురాః॥ దేవేష్వమిత్రంకశిరోతిభీషణంతద్భక్షణాయోపగతంనికృత్య । నఖాగ్రసూచ్యాసకలేందుమౌళిస్త్వాగేహిదోషాత్కృపయాతుధత్తే । తత్రతేవిబుధాస్సర్వేస్థితాయేబ్రహ్మణోంతికే । తుష్టువుర్విబుధేశానంకర్మదృష్ట్వాతుదైవతం। తతఃప్రభృతితత్తీర్థంబ్రహ్మతీర్థమితిశ్రుతమ్ । అద్యాపిబ్రహ్మణోరూపంచతుర్ముఖమవస్థితమ్। శిరోమాత్రంతుయఃపశ్యేత్సగచ్ఛేద్బ్రహ్మణఃపదమ్ । యత్రస్థిత్వాస్వయంరుద్రో లూనవాన్బ్రహ్మణశ్శిరః । రుద్రతీర్థంతదేవస్యాత్తత్రసాక్షాద్దివాకరః। దేవానాంచస్వరూపేణస్థితోయస్మాత్తదుత్తమమ్ । సార్వంతీర్థం

తదాఖ్యాతం సర్వక్రతుఫలప్రదం। తత్రస్నాత్వారవిందదృష్ట్వా పునర్జన్మనవిందతే।మహాదేవేనయచ్ఛిన్నం బ్రహ్మణఃపంచమంశిరః। క్షేత్రేవిముక్తేసంస్థాప్య దేవానాంచహితంకృతం।బ్రహ్మతీర్థంశిరోమాత్రం యోదృష్ట్వాగౌతమీతటే। క్షేత్రేవిముక్తేతస్యైవ స్థాపితంయోనుపశ్యతి। కపాలంబ్రహ్మణఃపుణ్యాం బ్రహ్మహాపూతతాంవ్రజేత్॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణేగౌతమీమాహాత్మ్యే
బ్రహ్మశిరోలింగశివతీర్థసూర్యతీర్థాదివర్ణనంనామ
ద్విచత్వారింశోధ్యాయః.

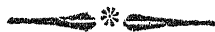

అథత్రిచత్వారింశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓంబ్రహ్మోవాచ॥ అవిఘ్నంతీర్థమాఖ్యాతం సర్వవిఘ్నవినాశనం। తత్రాపివృత్తమాఖ్యాస్యే భక్తితశ్శృణునారద। దేవసత్రేప్రవృత్తేతు గౌతమ్యాశ్చోత్తరేతటే।సమాప్తిర్నైవసత్రస్య సంజాతావిఘ్నదోషతః। తతస్సురగణాస్సర్వే మామవోచన్నారంతథా। తతోధ్యానగతోహంతా నవోచంవిష్ణురబ్రవీత్। వినాయకకృతైర్విఘ్నైర్నైతత్సత్రంసమాప్యతే।తస్మాత్స్తువంతుతంసర్వే ప్యాదిదేవంవినాయకం। తథేత్యుక్త్వాసురగణా స్స్నాత్వాతేగౌతమీతటే।అస్తువన్భక్తితోదేవ మాదిదేవంవినాయకం॥ దేవాఊచుః॥ మహేశ్వరోభూదఖిలస్యదేవ్యా జాతస్సుతశ్చింతితమాత్రఏవ।తతోభవత్సురసంఘాఃకృతార్థా స్సద్యోజాతంవిఘ్నరాజంనమామః। యోమాతురుత్సంగగతోపిమాత్రానివార్యమాణోపి బలాచ్చచంద్రమ్। జుగోపయామాసపితుర్జటాసుగణాధిరాజస్యవినోదఏషః। పపౌస్తనంమాతురథాపితృప్తోయోభ్రాతృమాత్సర్యకషాయబుద్ధిః।లంబోదరస్త్వంభవవిఘ్నరాజచకారలంబోదరనామశంభుః। సంవేష్టితోదేవగణైర్మహేశఃప్రవర్తతాంనృత్యమితీత్యువాచ। సంతోషితోనోపురరావమాత్రాద్గణేశ్వరత్వేభిషిషేచపుత్రం।విఘ్నాబ్జపాశాంశ్చకరేణబిభ్రత్కించిత్కుఠారంచతథాపరేణ। అపూజితోమాతురపిస్వభావం కరోతికోవిఘ్నపతేస్సమోన్యః।దైవాసురంసంయుగమాససాద నత్రకశ్చిత్ప్రతిరూపమైచ్ఛత్। మత్తోమదైర్దంతముద్ధృత్యచైకం తదాస్తువన్విబుధాఏకదంతం। ధర్మార్థకామాదిషుపూజ్యపూర్వో దేవాసురైః

పూజ్యతఏవనిత్యం । యస్యార్చనేనైవవిఘాతమస్తి తంపూర్వపూజ్యంప్రథమంనమామి।యస్యార్చయాప్రార్థనయానురాగాద్దృష్ట్యాతుసర్వస్యఫలస్యసిద్ధిః । స్వతంత్రసామర్థ్యకృతానుయస్య భ్రాతృప్రియంత్వాంకరిదంతమీళే। యోమాతరంసరస్వైన్యప్రత్తగీతై స్తథాభిలాషైరఖిలైర్వినోదైః।సంతోషయామాస తథాతితుష్ట స్తంశ్రీగణేశంశరణంప్రపద్యే । సురాపకారైరసురైశ్చయుద్ధ స్తోత్రైర్నమస్కారపదైశ్చమంత్రైః।పితృప్రసాదేనసమృద్ధిమంతంతంశ్రీగణేశంశరణంప్రపద్యే॥ జయేసురాణామకరోత్ప్రతీపం పిత్రాపిహావపార్ణత్ప్రతిపూజితోయం।నిర్విఘ్నతాంచాపిపునశ్చకార తస్మైగణేశాయనమస్కరోమి॥ ఇతిస్తుతస్సురగణైర్విఘ్నేశఃప్రాహ తాన్పునః।ఇతోనిర్విఘ్నతాసత్రే హతాస్స్యురసురాదయః। నివృత్తేదేవసత్రేతుగణేశఃప్రాహతాన్సురాన్।స్తోత్రేణానేనభక్త్యామాం యేస్తోష్యంతియతవ్రతాః।తేషాందారిద్ర్యదుఃఖానినభవేయుఃకదాచన।అత్రయేభక్తితస్స్నానందానంకుర్యురతంద్రితాః। తేషాంసర్వాణికార్యాణిప్రభవేయుర్నసంశయః। తద్వాక్యసమకాలంచ తథేత్యూచుస్సురాఅపి। నివృత్తేతుమఖేతస్మిన్ సురాజగ్ముస్స్వమాలయం।తతఃప్రభృతితత్తీర్థమవిఘ్నమితికథ్యతే। సర్వకామప్రదంపుణ్యంసర్వవిఘ్నవినాశనం॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే
దేవసత్రావిఘ్నతీర్థవర్ణనంనామ
త్రిచత్వారింశోధ్యాయః.

అథచతుశ్చత్వారింశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం- బ్రహ్మోవాచ॥ శేషతీర్థమితిఖ్యాతంసర్వకామప్రదంశుభం । తస్యస్వరూపంవక్ష్యామియన్మయాపరిభాషితం । శేషోనామమహానాగో రసాతలపతిఃప్రభుః । సర్వైర్నాగైఃపరివృతోరసాతలమథాభ్యగాత్ । రాక్షసాదైత్యదనుజానివిష్టాయేరసాతలే । తైర్నిరస్తోభోగిపతిర్మామువాచాథవిహ్వలః । రసాతలంత్వయాదత్తంరాక్షసానాంమమాపిచ । తేమహ్యంస్థానందాస్యంతి తస్మాత్త్వాంశరణంగతః । తతోహమబ్రువంనాగగౌతమీంయాహిపన్నగ । తతస్తుహిమహాదేవంతతోయాయారసాతలం । మద్వాక్యప్రేరితోనాగో గంగామేత్యచయత్నతః।కృతాంజలిపుటోభూత్వాతుష్టావత్రిదశేశ్వరం ॥ శేషఉవాచ ॥ నమ

స్త్రైలోక్యనాథాయ దక్షయజ్ఞవిభేదినే । ఆదికర్త్రే నమస్తుభ్యం నమస్త్రైలోక్య రూపిణే । నమస్సహస్ర శిరసే నమస్సంహారకారిణే । సోమాయ సూర్యరూపాయ జలరూపాయ తేనమః । సర్వదా సర్వరూపాయ కాలరూపాయ తేనమః । పాహి శంకర సోమేశ పాహి సర్వేశ సర్వగ । జగన్నాథ నమస్తుభ్యం దేహి దేహి మమేప్సితం । తతో మహేశ్వరః ప్రీతః ప్రాదాన్నాగేశ్వరేప్సితం । వినాశాయ సురారీణాం దైత్యదానవరక్షసాం । శేషాయ ప్రదదౌ శూలం జహ్యానేన రిపూం స్తవ । తతః ప్రోక్తశ్శివేనాశు శేషశ్శూలేనభోగిభిః । రసాతలమధోగత్వా నిజఘాన రిపూన్రణే । నిహత్యనాగశ్శూలేన దైత్యదానవరాక్షసాన్ । న్యవర్తత పునర్దేవో యత్ర శేషేశ్వరో హరః । పథా యేన సమాయాతో దేవం ద్రష్టుం స నాగరాట్ । రసాతలాద్యత్ర దేవో బిలం తత్ర వ్యజాయత । తస్మాద్బిలాత్తలగతం గంగావార్యపి పుణ్యదం । తద్వారిగంగామగమద్గంగయోస్సంగమ స్తతః । దేవస్య పురతశ్చాపి కుండం తత్ర సువిశ్రుతం । నాగస్తత్రాకరోద్ధోమం తత్ర చాగ్నిస్సదాస్థితః । సోష్ణం తదభవద్వారిగంగాయాస్తత్ర సంగమః । దేవదేవం సమారాధ్య నాగః ప్రీతో మహాయశాః । రసాతలం మనోభీష్టం దేవాత్ప్రాప్యతతో యయౌ । తతః ప్రభృతి తత్తీర్థ ముష్ణతీర్థ ముదాహృతం । సర్వకామప్రదం పుణ్యం రోగదారిద్ర్యనాశనం । ఆయుర్లక్ష్మీకరం పుణ్యం స్నానదానాచ్చముక్తిదం । శ్రుణుయాచ్చపఠేన్నిత్యం భక్త్యా యస్సంస్మరేదపి । తీర్థం శేషేశ్వరో యత్ర సర్వకామప్రదశ్శివః ॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే - గౌతమీమాహాత్మ్యే-
శేషతీర్థ శేషేశ్వర శూలేశ్వరాగ్నికుండ
రసాతలగంగాసంగమఉష్ణతీర్థాద్యేక
వింశతితీర్థవర్ణనంనామచతుశ్చత్వా
రింశోధ్యాయః.

అథ పంచచత్వారింశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం. బ్రహ్మోవాచ ॥ ఆత్మతీర్థమితిఖ్యాతంసర్వపాపహరంనృణాం । తస్యప్రభావంవక్ష్యామియత్రయజ్ఞేశ్వరోహరః । దత్తాత్రేయఇతిఖ్యాత స్సోత్రిపుత్రోహరిప్రియః । దూర్వాససఃప్రియోభ్రాతాసర్వజ్ఞానవిశారదః । సత్వాపిపి

తరంప్రాహవినయేనప్రణమ్యచ । బ్రహ్మజ్ఞానంకథంమేస్యాత్ తత్త్వంపృచ్ఛామిత్వ యామిచ । తచ్ఛ్రుత్వాఽత్రిఃపుత్రవాక్యం ధ్యాత్వావచనమబ్రవీత్ । గౌతమీంగచ్ఛపుత్రత్వంతత్రస్తుహి మహేశ్వరమ్ । ప్రీతోయది భవేత్పుత్రతతోజ్ఞాన మవాప్స్యసి।తథేత్యుక్త్వాతదాగంగాంగత్వాస్నాత్వాశుచివ్రతః । కృతాంజలిపుటోభూత్వాశివంతుష్టావభక్తితః ॥ దత్తాత్రేయః ॥ సంసారకూపే పతితోఽస్మి దేవ మోహేనమగ్నోభవదుఃఖపంకే । అజ్ఞాననామ్నాతమసావృతోఽహం సారంన విందామిసురారినాశ । భిన్నస్త్రిశూలేనబలీయసాహం పాపీయచింతాక్షురపాతితశ్చ।దీప్తోఽస్మిపంచేంద్రియతీవ్రతాపైః తప్తోఽస్మిసంతారయసోమనాథ । బద్ధోఽస్మి దారిద్ర్యమయైశ్చబంధైర్దష్టోఽస్మిరోగక్రిమికీటసత్త్వైః। క్రాంతోఽస్మ్యహంమృత్యుభుజంగమేనభీతో భృశంకింకరవాణిశంభో।జరాభయాభ్యామతిపీడితోఽహం తృష్ణాక్షుధాభ్యాంచరజస్తమోభ్యాం । కామేనలోభేనచమత్సరేణ దంభేన దర్పాదిభిరప్యలీకైః । అనేకశఃకూపగతోఽస్మినిత్యంభోనాథమాముద్ధరశత్రుసంఘాత్। కస్యాపికశ్చిత్పతి తస్యపుంసోదుఃఖప్రణాదీభవతీతిసత్యమ్ । వినాభవంతంమమసోమనాథశక్తోఽపికారుణ్యపరోఽత్రనాస్తి।తావత్సకోపాభయ దుఃఖమోహాస్త్వజ్ఞానదారిద్ర్యగణాస్తథైవ । కామాదయోమృత్యురపీహయావ న్నమశ్శివాయేతివచోనవక్ష్యే । నమేఽస్తిధర్మోనచమేఽస్తిలక్ష్మీర్నాహంవిచార్యః కరుణాకరస్త్వం। దాతాసితేనాశుశరణ్యచిత్తేనిధేహి సోమేశపదంత్వదీయమ్ । యాచేనచాహం సురభూపతిత్వంహ్యన్యం నమన్యే మమసోమనాథ । శ్రీసోమ పాదాంబుజ సన్నిధానం యాచే విచార్యైవచ తచ్ఛృణుష్వ । తథాయువాహంపతితోఽస్మికూపే తతోఽపివిజ్ఞాపనమాశృణుష్వ।సంశ్రూయతేయత్ర శివేతితత్ర దేవస్థితిస్స్యాన్మమసోమనిత్యం। ఇత్యాత్రేయస్తుతింశ్రుత్వా తుతోషభగవాన్హరః । వరదోఽస్మీతితం ప్రాహ యోగినం విశ్వకృద్భవః । ఆత్మజ్ఞానంచముక్తించ భుక్తించ విపులాంత్వయి।తీర్థస్యాపిచమాహాత్మ్యం వరేణ్యాం త్రిదశార్చితం । ఏతద్విజ్ఞాపయామాసదత్తాత్రేయో మహామతిః। ఏవమస్త్వితింశంభు రుక్త్వాచాంతరధీయత । తతః ప్రభృతితత్తీర్థమాత్మతీర్థం విదుర్బుధాః । తత్రస్నానేనముక్తిస్స్యాత్త్రిం ఫలంచతతఃపరం॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే-గౌతమీమాహాత్మ్యే-ఉభయోస్తీరయోరాత్మతీర్థ ఆత్రేయజ్ఞానేశ్వరాదిత్రిపంచాశత్తీర్థవర్ణనంనామ పంచచత్వారింశోఽధ్యాయః .

షట్చత్వారింశాధ్యాయప్రారంభః.

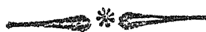
ఓం బ్రహ్మో॥ మహానలమితిఖ్యాతం బడబానలముచ్యతే । మహానలోయత్ర దేవోబడబాయత్రసానదీ । తత్తీర్థంప్రవక్ష్యామి మృత్యుదోషవివర్జితం। పురావైనైమిశారణ్యే ఋషయస్సత్రకాంక్షిణః । శమితారంచఋషయోమృత్యుం చక్రుస్తపస్వినః । వర్తమానేసత్రేయాగేమృత్యౌశమితరిస్థితే। నమమారనరఃకశ్చిల్లోకేస్థావరజంగమే । వినాసత్రంమునిశ్రేష్ఠ మర్త్యాంచామృతతాంగతం।తత్ర త్రివిష్టపేశూన్యే మర్త్యేచారాతిసంవృతే । దేవామృత్యుమవేక్షంతే రాక్షసానభితోగతాన్ । గచ్ఛధ్వమృషిసత్రంతంనాశయధ్వంమహాధ్వరం। తథేతిదేవవచనంశ్రుత్వోచూరాక్షసాస్సురాన్ । ధ్వంసయామస్తుతంయజ్ఞమస్మాకంకింఫలం తతః। దేవాఅప్యసురానూచుర్యజ్ఞార్థంభవతామపి । భవేదేవతతోయాంతుఋషీణాంక్రతుముత్తమం । తచ్ఛ్రుత్వాత్వరితాస్సర్వేయత్రయజ్ఞఃప్రవర్తతే॥ జగ్ముర్యజ్ఞవినాశాయదేవవాక్యాద్విశేషతః । తచ్ఛ్రుత్వాఋషయోమృత్యుమాహుఃకింకుర్మహేవయం । ఆగతాదేవవచనాద్రాక్షసాయజ్ఞనాశినః। మృత్యునాసహసంమంత్ర్య నైమిశారణ్యవాసినః। సర్వేత్యక్త్వాచాశ్రమంతం శమిత్రాసహనారద।అగ్నిమాత్రముపాదాయ త్యక్త్వాపాత్రాదికంచయత్। క్రతునిష్కృతయేజగ్ముర్గౌతమీంతుసరిద్వరాం । తత్రస్నాత్వామహాదేవం రక్షణాయోపతస్థిరే।కృతాంజలిపుటాస్తేతు తుష్టువుస్త్రిదశేశ్వరం॥ యోలలయావిశ్వరూపంచకారధాతావిధాతా భువనత్రయస్య । యోవిశ్వరూపస్సదసత్పరోయ స్సోమేశ్వరంతం శిరసానమామి॥ మృత్యురువాచ ॥ ఇచ్ఛామాత్రేణయస్సర్వంహంతిపాతికరోతిచ।తమహంత్రిదశేశానంశరణంయామిశంకరం । మహానలంమహాకాయం మహానాగవిభూషితం । మహామూర్తిధరందేవం శరణంయామిశంకరం। తతః ప్రోవాచభగవాన్ మృత్యోఃకాప్రీతిరస్తుతే ॥ మృత్యుః ॥ రాక్షసైశ్చభయంఘోరమాపన్నంత్రిదశేశ్వర । యజ్ఞమస్మాంశ్చరక్షస్వ యావత్సత్రంసమాప్యతే।తథా చకారభగవాన్ త్రినేత్రోవృషభధ్వజః। శమిత్రామృత్యునాసత్ర మృషీణాంపూర్ణతాంయయౌ । హవిషాంభాగభోగాయచాజగ్ముస్తుసురాశ్రమాత్। తానప్యూచుర్మునిగణా స్సంక్రుద్ధామృత్యునాసహ । అస్మిన్మఖవినాశాయ రాక్షసాఃప్రేరితాయతః। తస్మాద్భవద్భ్యఃపాపిష్ఠా రాక్షసాస్సంతుశత్రవః। తతఃప్రభృతిదేవానాం రాక్షసావైరిణోభవన్ । కృత్వావబడబాంతత్ర దేవాశ్చఋషయోమలాః।మృత్యోర్భార్యాభవత్వేషా ఇత్యుక్త్వాతేభిషేచయన్ । అభిషిక్తోద

కంతత్ర సానదీబడబాభవత్ । మృత్యునాస్థాపితంలింగం మహానల మితిశ్రుతం। తతఃప్రభృతి తత్తీర్థం బడబాసంగమంవిదుః । మహానలోయత్రదేవ స్తత్తీర్థం భుక్తిముక్తిదం॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే-గౌతమీమాహాత్మ్యే-

బడబాసంగమాదిసహస్రతీర్థవర్ణనంనామ

షట్చత్వారింశోధ్యాయః.

అథసప్తచత్వారింశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥మార్కండేయేశ్వరంతీర్థం శృణుపాపప్రణాశనం। యస్యశ్రవణమాత్రేణ వాజపేయఫలంలభేత్ ।మృకండురితివిఖ్యాతో మునిఃపరమధార్మికః।తస్యభార్యాసుశీలాసాపతిభక్తిపరాయణా । అనపత్యావిశాలాక్షీకదాచిత్పతిమబ్రవీత్॥సుశీలా॥ నను బ్రహ్మన్త్వయాతప్తం తపఃపరమదారుణం। అగ్నిస్సంతర్పితో నిత్య మీశ్వర శ్చాపితోషితః । తథాపిపుత్రలాభస్తే నాభవన్మయి సువ్రత।పుత్రలాభాత్పరోలాభో గృహస్థస్యనవిద్యతే । అతఃపుత్రం సమాకాంక్షేత్వత్తస్సర్వగుణాధికం । విఖ్యాతంసర్వలోకేషు సర్వశాస్త్రవిశారదం॥ మృకండురువాచ॥ ధన్యోసిసాధుభద్రంతే శోభనంకాంక్షసేయతః । గచ్ఛావ స్తత్ర యత్రాస్తే సర్వేశశ్శంకరశ్శివః । తతస్తౌజగ్మతు స్తీరం గౌతమ్యాస్సవ్యపార్శ్వగం।స్థాపయిత్వాశివంతత్రపూజయిత్వాయథావిధి । నానోపబలిభిర్విప్ర స్సర్వమంగళమంగళం । స్తోత్రేణానేనదేవేశం తుష్టావప్రాంజలిర్మునిః॥మృకండుః॥నమస్తేదేవ దేవేశ నమస్త్రిభువనేశ్వర।త్రినేత్రత్రిజగద్వంద్య త్రయీమయ నమోస్తుతే।సర్వజ్ఞాయైకనిధయే సర్వకామార్థసిద్ధయే । సర్వభూతాంతరస్థాయ సర్వోత్కృష్టాయతేనమః । నిత్యాయనిత్యముక్తాయ నిత్యయుక్తాయవేధసే । నారాయణప్రియాయాష్ట మూర్తిభేదాయతేనమః । శంకరాయశరణ్యాయ సర్వజ్ఞాయచిదాత్మనే । శంభవేశుభదాత్రేతే నమస్సోమార్థధారిణే । కాలాయ కాలనాథాయ కాలావయవసాక్షిణే । కందర్పధ్వంసినేతుభ్యంనమః కాలాంతకాయచ।ఇత్యేవంస్తువత స్తస్య పురఃప్రాదురభూచ్ఛివః । వరేణ ఛందయామాసవరాహాణంవరదఃప్రభుః॥ శ్రీమహాదేవః॥ మునేవరయభద్రంతే యత్తేమనసి వ

తేనతే। మాంప్రాప్యసర్వకామేశం కస్తేకామోవశిష్యతే ॥ మృకండుః ॥ పుత్రందే
హిమహాశేషసుగుణైకవిభూషణం । చిరాయుషంసదాశాంతం తవ భక్త్యేక
భావితం॥శ్రీమహాదేవఉవాచ॥ యాదృశంవాంఛసేపుత్రం తాదృశోభవితాసుతః।
తవవంశకరశ్శ్రీమాన్మమభక్తిరతస్సదా। ఇత్యుక్త్వాంతర్దధేదేవ స్సర్వేషామే
వపశ్యతాం । పుష్పవృష్టిఃపపాతాశుతస్యమూర్ధనినారద । తతఃప్రహృష్టవద
నోమునిఃప్రాప్తమనోరథః । జగామస్వాశ్రమంపత్న్యాసార్ధంసచమునీశ్వరః।
తతఃకాలేసుశీలాసా తస్మాద్గర్భమధాన్మునే । దశమేమాసిసాసూత కుమారం
సూర్యవర్చసం।దినేదినేసవవృధే శశాంకఇవశుక్లగః । సబాల్యేపిశివంముక్త్వా
నాన్యభక్తిర్నచాన్యగః । కృతోపనయనఃపిత్రా వేదవేదాంగపారగః । పితృశు
శ్రూషణెనిత్యమగ్నిశుశ్రూషణెరతః। శివపూజారతోనిత్యం తేజసాగ్నిరివజ్వలన్।
ఏవంగతేకించిదూన దశషష్ఠ్యాషికేమునే । తదాంతరిక్షేవాగుచ్చైరవదచ్ఛ్రు
ణ్వతాంసతాం । మార్కండేయమహాబాహో శ్రుణువక్ష్యామితత్వతః । షో
డశాబ్దేషుసంపూర్ణే మృత్యుస్త్వాంసంగ్రహిష్యతి । ఇతిశ్రుత్వా వచోఘోరం
శ్రీమాన్సభయసంభ్రమః। పిత్రోఃకథంనుమచ్ఛోకా న్నష్టస్వాస్థ్యంకథంచన।
ఇతిసంచింత్యమునిధీ ర్గౌతమ్యాఉత్తరేతటె। పుష్పాద్రిరితివిఖ్యాతో నగస్సర్వసు
ఖావహః।తత్రగత్వాతపస్తప్తుం మనస్థైర్యంజగామహ।తత్రదేవంప్రతిష్ఠాప్య సం
పూజ్యవృషభధ్వజం। పాదాంగుష్ఠప్రదేశేన భువమేకేనసంస్పృశన్ । ఊర్ధ్వబా
హురధోష్ణాంశు న్యస్తదృష్టిస్తతోభవత్ ॥ హృదంబుజేసాష్టదళేసువర్ణపీఠేర
వీంద్వగ్నివిరాజితేమలె।సూర్యేందుకోటిప్రతిభాసురంశివం సంభావయామాసనివృ
త్తబాహ్యః॥ తతోవిలీనేమనసి సుఖరూపేతదాత్మని।అహంత్వమితిధీర్నాభూత్స
ముద్రాంతస్థసింధువత్।తతోతికాయస్తామ్రాక్షో దంష్ట్రోగ్రభృకుటీముఖః। పాశ
హస్తస్సమాయాతో మృత్యుస్స్వగణసంవృతః। నిశ్చలంమునిమాలోక్య ధ్యానా
చ్ఛంభుస్వరూపిణం। తేజసాక్షిప్తహృదయో ద్రష్టుంస్రష్టుంనచాశకత్। తతోవిలంబ
మాయాతి మృత్యునాయాతికింన్విదం।అహమేవానయిష్యామి బ్రాహ్మణంగతజీవి
తం।ఇత్యుక్త్వాదాయకాలస్తు దండంమహిషవాహనః।యమోదూతైఃపరివృతోనా
నాయుధవిశారదైః।మృత్యుమాహాయమశ్శీఘ్రం ద్విజంబద్ధ్వాసమానయ। విలంబ
సేకిమర్థంవై మచ్ఛాసనపరాఙ్ముఖః।తచ్ఛ్రుత్వాపాశముద్యమ్య గళేనిక్షిప్యతం
ద్విజం। మృత్యురాకర్షయామాస శివధ్యానపరాయణం । తతఆవిరభూచ్ఛ్రీ
మాన్ దండపాణిఃప్రతాపవాన్ । వామపాదేనతంమృత్యుం యమదండేన కింక

రాన్ । హుంకారేణాఖిలాన్హత్వా సింహనాదమథాకరోత్ । తతఃప్రసన్నో భగ
వాన్ వృషారూఢస్త్రిలోచనః । శుద్ధస్ఫటికసంకాశో జటామకుటమండితః । కో
టిసూర్యేందు తేజస్వీ కోమలావయవోజ్జ్వలః । వ్యాఘ్రచర్మాంబరధరో వ్యాళాభ
రణభూషితః । పార్వత్యాలింగితార్ధాంగో కోటికందర్పసుందరః । హరిబ్రహ్మా
దిభిర్దేవైః పరితః పరివేష్టితః । ఉవాచవచనం శ్రీమాన్మేఘగంభీరనాదవత్ ॥ శ్రీ
మహాదేవః ॥ మార్కండేయ మహాభాగ ప్రసన్నోస్మి తవానఘ । వరాన్వరయ
భద్రం తే దేవానామపి దుర్లభాన్ । మార్కండేయోపి తం దృష్ట్వా బహిరప్యమరా
ర్చితం । ప్రణామాయ పపాతోర్వ్యాం దత్తార్ఘ్యో శ్రువిలోచనః । పులకాంచితసర్వా
ఙ్గస్సతశోధననామహ । తుష్టావ ప్రాంజలిర్భూత్వా భక్తిగద్గదయా గిరా ॥ మా
ర్కండేయ ఉవాచ ॥ జయజయ దేవచరాచరవృద్ధిజననవినాశనకారణశంభో । అ
గణితశుభగుణకోశ సురేశ ప్రణతపదాంబుజపద్మజబంధో । త్వమేవ దేవాబ్జభవః పు
రా కే త్వమేవ విష్ణుః పురుషార్థహేతుః । త్వమేవ రుద్రస్సకలాత్యయేశ త్వం విశ్వమూ
ర్తిః పరతః పరశ్చ । స్థాణుర్యథా పురుషభ్రాంతిహేతుశ్శుక్తిర్యథా రజతాభాసహే
తుః । రజ్జుర్యథా ఫణినో భావహేతుస్తథాజ్ఞానాజ్జగతః కారణస్త్వం । త్వమేక ఆత్మా
పురుషః పురాణో నిత్యో నిరీశో జగదీశ ఈడ్యః । త్వన్మాయయా వ్యాప్తధియాం కుమేధ
సాం నానావిభాసి ప్రతినామరూపం । జడోపి దేహేంద్రియబుద్ధివర్గస్త్వత్సన్ని
ధానాదజడో విభాతి । లోహం యథా చుంబకసన్నిధానాద్ధాతుర్యథా దాహక
యోగయోగాత్ । త్వయి కేవలే బ్రహ్మణి నిర్వికారే వికారజాతం పరికల్పితం భ్ర
మాత్ । యథేరిణే భాస్కరభానుజాలం అవిక్రియం భాతి జలప్రవాహః । త్వామేవ
సాంఖ్యాః పురుషం వదంతి వేదాంతినో బ్రహ్మ పరం తథాన్యే । విశ్వోద్భవస్థాననిరోధ
హేతుమవ్యక్తమాహుః పరమేశ్వరం పరే । త్వదాజ్ఞయా పవతే పావమానస్సూ
ర్యో భ్రమత్యేవ తథైవ భీత్యా । అగ్నిశ్చంద్రో మృత్యురప్యాజ్ఞయా తే తే మాయయా
సన్నిరుద్ధాస్తథేశ । త్వత్పాదపద్మార్పితచిత్తవృత్తిర్జంతుర్న జానాతి సుఖం ద్వితీ
యం । త్వాం సర్వగం నస్పృశతే మనో మే ప్రసీద దేవేశ జగన్నివాస । త్వాం సేవతాం
బహవోప్యంతరాయా భవంతి సంసారవిముక్తిహేతుం । భవం భజంతో భవభావ
యుక్తాస్తరంతి సంసారపదం కదాను । అతస్త్వదంఘ్రిద్వయభక్తిలేశ గృహీతచి
త్తం కురు మాం ప్రపన్నం । ఇదం పరం దేవ వరం ప్రయచ్ఛ నాన్యం వృణే భక్తజనేష్వథ
ప్రభో । త్వాం ముక్తిహేతుం శరణం ప్రపన్నం కథం ను భోక్ష్యే భవబంధహేతూన్ ।
భోగాన్సురాధీశసుఖం విసృజ్య విమూఢధీః కణపిణ్యాకకాంక్షీ । తతో వరం మే వర దేశ

దేవభక్తింత్వదీయాంసుదృఢాంప్రయచ్ఛ । ఇదం స్తవం దేవవరంప్రయచ్ఛనాన్యం
వృణేభక్తిమిహైవకాంక్షే ॥ శ్రీమహాదేవః ॥ అస్తిమయ్యేవ తే భక్తిర్దృఢా
జానామ్యహంవద।పునర్వదామి తేభక్తింయాంప్రాప్యత్వంవిముచ్యసే। త్వాదృశా
భక్తిసంపన్నానకాంక్షంతేహికించన । తథాపిమత్ప్రియార్థంవై బహూన్వర
యమేవరాన్ ॥ మార్కండేయః ॥ యేయేహతాఃకాలమృత్యు భటాదండధ
రేణతే । తేజీవంతుయథాపూర్వంమత్ప్రియార్థంవరోహ్యసౌ । స్తోత్రేణా
నేనదేవేశస్తోష్యంతేయేజితేంద్రియాః । తేషాంమృత్యుభయాదీని మాభవంతుక
దాచన । త్వమప్యత్రైవచేద్రూపంమత్ప్రతిష్ఠితలింగకే। స్థాతుమర్హసిగౌరీశ
సపుత్రస్సగణస్సదా । అస్మింస్తీర్థేనరస్స్నాత్వాయస్త్వాంపశ్యతినిత్యశః । స
బ్రహ్మహాసురాపీవా ముక్తోభవతు మద్వరాత్ । లోకేభవతుమత్తీర్థం సర్వో
త్కృష్టంమదాజ్ఞయా । మత్ప్రతిష్ఠాపితంలింగందృష్ట్వాయాత్వపునర్భవమ్॥శ్రీమ
హాదేవః ॥ వత్సయద్యదభీష్టంతేత త్తదస్తుమమాజ్ఞయా । దీర్ఘాయుర్భవసౌ
మ్యత్వంమృత్యుస్త్వత్తోలయంగతః । త్వన్నామ్నాస్మిన్గిరౌపుణ్యే నివసిష్యామ్య
హంసదా । ఇత్యుక్త్వాంతర్దధేదేవఃకాలమృత్యుభటాదయః। సుప్తోత్థితాఇవత
దావిస్మయంపరమంగతాః। మార్కండేయమథస్తుత్వాసర్వేజగ్ముస్త్రివిష్టపమ్ ॥
బ్రహ్మోవాచ॥ తతఃప్రభృతిత త్తీర్థంమార్కండేయమితిశ్రుతం।స్నానదానజప
ధ్యానస్మరణాన్మోక్షదాయకం।క్రోశమాత్రంతుత త్తీర్థంమార్కండేయస్యసర్వశః।
తత్రముక్తిర్నసందేహోహ్యామజ్జతాంనియతాత్మనాం। మార్కండేయోపకంఠేయ
స్స్నాత్వానియతమానసః।తమేవదృష్ట్వాదేవేశంసయాతిపరమాంగతిమ్।ద్వాత్రిం
శదుత్తరశతసహస్రాణిసమంతతః । తీర్థానినివసంత్యత్రపుణ్యాన్యుభయతీర
యోః । తత్రస్నాత్వాజపన్శ్రీమద్గాయత్రీంనియతవ్రతః।ఏకేనజపయోగేనలక్ష
త్రయజపంభవేత్ । అశ్వమేధసహస్రాణివాజపేయాయుతానిచ । తత్రస్నా
త్వాలభేత్పుణ్యంతస్మాత్కోటిగుణంనరః । బ్రహ్మహావాభ్రూణహావా మాతాపి
తృద్విహింసకః।మార్కండేయసమీపాంభస్స్నానాత్పాపైఃప్రముచ్యతే। యస్తు
గోదావరీతీరేమార్కండేయేశ్వరంనరః । ద్రష్టుంశివదినేగచ్ఛేద్బ్రహ్మహత్యా
యుతందహేత్। ప్రదక్షిణంయఃకురుతే మార్కండేయేశమందిరే।సయాతిశివసా
లోక్యం శివవత్పూజ్యతేసదా । తత్రస్నాత్వా పితౄన్యస్తు తర్పయేత్తిలవారిణా।
అక్షయ్యంలభతేస్థానంగయాశ్రాద్ధఫలంలభేత్ । మయాపివిష్ణునాచాపి తథాదే
వాసురైరపి । లింగానిస్థాపితానీహశతశోఽథసహస్రశః । తేషుతీర్థాన్యనంతా

నివసంతి మునిపుంగవ । తత్రతత్రార్జితంపుణ్యం పాపంవాథసమార్జితమ్ ।
కోటికోటి గుణంప్రేత్య ప్రాప్నువంతీహజంతవః। ఏతత్తేకథితంసర్వ మాఖ్యానం
సర్వమంగళం । శ్రవణాత్పఠనాత్పుంసాం సర్వక్రతుఫలప్రదం॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే-గౌతమీమాహాత్మ్యే- మార్కండేశ్వరమృకండేశ్వ
రబ్రహ్మేశ్వరాదిత్రింశోత్తరశతసహస్రతీర్థ వర్ణనంనామ
సప్తచత్వారింశోధ్యాయః.

అష్టచత్వారింశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం నారదఉవాచ॥ కేచిత్పుష్పగిరింకేచి త్పద్మాద్రింశ్వేత పర్వతం। వదం
తిబహుధాదేవ తత్రకారణముచ్యతాం । ఏకస్యబహునామాని కథమాసన్పు
రావిభో।మార్కండేయోపితత్రేత్య తపస్తేపేసుదారుణం । తీర్థేషుసత్సు బ
హుషు ప్రభావజ్ఞోమహామునిః । ఏతదన్యచ్చమేబ్రూహి విస్తరాత్సంశయంప్ర
భో।కింప్రభావస్సచగిరిః కేనవానిర్మితఃపురా॥ బ్రహ్మోవాచ ॥ కథయామిక
థాంపుత్ర దేవగుహ్యంసనాతనం । పృష్టోపి బహుధాపూర్వం మునిభిర్నోక్త
వానహం । తథాపివక్ష్యేభక్తాయ స్నిగ్ధాయతవధీమతే । గోప్యమప్యాహురా
చార్యాఃపితరఃపుత్రశిష్యయోః। శృణుష్వైకమనాభూత్వా వక్ష్యమాణంయథా
ర్థతః।పురాదైవాసురంయుద్ధమభవద్రోమహర్షణం । దేవానిజఘ్నురసురా
న్హత్వారాక్షసపుంగవాన్। నిస్స్వర్వశంత్రిభువనం పరైఃపూర్వం హృతంబలాత్।
రాక్షసాశ్శరణంజగ్ముర్మయంరక్షోగణేశ్వరం । ఊచుస్తేసఘృణందైత్యాభగ్న
బాహుశిరోధరాః । సురైరాక్రాంతశరణా అనాథాఇవయోగినం॥ రాక్షసాః॥
పాహిరక్షోగణేశాన పాహినఃకులనందన।సురైరపహృతస్థానానాతానామా
ర్తిహప్రభో।స్థితేత్వయిసురాహన్యుః కథం త్వత్కులజాన్బత । ఆర్తమాక
ర్ణ్యవచనం గోత్రజానాంమహాసురః । విధేమసిప్రతీకారం మాభైష్టేత్యబ్రవీ
త్సవికాన్॥ మయఉవాచ ॥ సాధయేనైమహత్కర్మ దేవానామపిభీషణం। ఆత్మ
యోగబలేనైవయోగినామప్యధర్షణం । ఇతిసంచింత్యమనసా నిర్మమేస పుర
త్రయం।అదృశ్యంసర్వభూతానామచింత్యమహిమాస్పదం । లయాకార్ణగ్నిమ
యంతేజః హర్షదంసర్వరక్షసాం । దివిభువ్యంతరిక్షేచభ్రమత్యనిశమద్భుతం।
తత్రస్థితామహాసత్వా దైత్యదానవపుంగవాః । అదృశ్యాస్సర్వభూతానాం జ
ఘ్నుర్దేవానహర్నిశం।హన్యమానాస్సదాదేవా మయమాయాబలాన్వితైః। రా

త్వసైర్లేఽభిరేశమః నక్వచిత్క్షణమప్యుత । మామేవశరణంజగ్ముర్హన్యమానా
దివానిశం।అహమప్యబ్రువందేవాన్ విచింత్యమనసాసహ । గచ్ఛధ్వమమరాస్స
ర్వేదేవదేవంపినాకినం । ప్రసాదయతదేవేశం ప్రపన్నభయహారిణం। సహిదా
స్యతివోశర్మభక్తానాంక్షేమసిద్ధిదః । ఇత్యుక్తావ్యప్రయయుర్దేవంకైలాసగిరి
వాసినం।ఉమయాసహితంశంభుం శరణ్యమపరాజితం ॥ దేవాఊచుః ॥ శరణం
భవభూతేశశరణాగతవత్సల। శరణంత్వాంప్రపన్నాస్స్మమరణాదపివిహ్వలాః।
త్వత్ప్రసాదోభగవా నిత్యుక్తస్తత్వవేదిభిః । ఇతస్త్వాంశరణంయామో మయ
మాయావిమోహితాః । సరస్వత్యస్తులక్ష్మీర్వాకింతాంభ్యాందయయావినా।జా
తేసుమనసాంతోషే విషాదీదుర్లభఃపుమాన్ । కాలకూటభయాద్ఘోరాన్మోచి
తాస్తేపురావయం।లోకాంశ్చలోకపాలాంశ్చ త్రాహిత్రాహిపురత్రయాత్। శి
శూనాంభయమాపన్నం దృష్ట్వాస్వజనవత్సలః। ధ్రువంప్రతికరోత్యేవ కింత్వం
నోనానుకంపసే । శ్రుత్వావిజ్ఞాపనందేవో దేవానాంపరిదేవితం।మాభైష్టేత్య
బ్రవీద్దేవాన్ ద్రుతముత్థాయశంకరః । బధ్వాపరికరంస్వాంకేస్థితాందేవీ ముమా
చహ।గచ్ఛపార్వతిపుత్రాభ్యాంహిమవంతంనగోత్తమం।కంచిత్కాలం ప్రతీక్షస్వ
దగ్ధ్వాయాస్యేపురత్రయం।స్థాతవ్యంపునరత్రైవమయాసుందరిపూర్వవత్। ఇత్యు
క్తాసాయయౌతస్మాత్పుత్రాభ్యాం పితృమందిరం । లబ్ధ్వాప్యజితదేహార్ధంప్రియ
తేపితృమందిరం । మహాదేవఃపినాకాఖ్యంధనుర్జగ్రాహ సత్వరం।సంధాయవిశి
ఖానుగ్రాన్ జఘానత్రిపురాలయాన్ । కోటిశోనిహతాదైత్యారుద్రేణాద్భుత
కర్మణా । తాన్సమీక్ష్యహతాన్దైత్యాన్దేవాహర్షముపాయయుః । తావ
ద్దైత్యాన్మృతాన్సర్వాన్మయస్సంజీవయత్క్షణాత్ । కూపేమృతమయేక్షిప్త్వా
తదద్భుతమివాభవత్।ఈశ్వరశ్చింతయామాసవిష్ణుం సర్వగుణాశ్రయమ్ । స్మర
ణాదాగతంవిష్ణుంప్రాహదేవఃపినాకధృత్ । మయాహతాస్సమాయాంతిజీవితా
శ్చపునఃపునః।దానవారేజగన్నాథయత్కార్యంతద్విధీయతామ్ । తమాహభగ
వాన్విష్ణుస్సాధయిష్యేఖిలంప్రభో। మయామృతంనాశయిష్యేపశ్యమేయోగమైశ్వ
రమ్।తతోగౌరభవద్విష్ణురింద్రోవత్సస్తమన్వగాత్ । పశ్యతాంసర్వదైత్యానాం
పపౌకూపామృతంపునః। విష్ణుమాయావిమూఢాస్తేతూష్ణీమాసన్మయాదయః ।
ప్రత్యాగత్యహరంప్రాహవిష్ణుర్మాయావినాంవరః । పీతంమయామృతంతస్యదే
వకార్యార్థమాదరాత్।జహిదైత్యపురంశంభోసహాయెమయిసంస్థితే।ఏవముక్తో
మహాదేవస్సర్వభూతహితేరతః । రథంచకారవసుధాంవేదాంశ్చ చతురోహ

యాన్ । బ్రహ్మాణంసారథింకృత్వా ధనుశ్చకనకాచలమ్ । జ్యాంచకారతతో౽గ్ర
శ్యంరాజానమనిలాశినామ్ । సందధేతత్రకాలాఖ్యంబాణందేవాఃపదాతయః ।
తస్మిన్నరథతేవిష్ణుఃపుంఖేత్వపిచఆస్థితః। ఇంద్రాగ్నిసోమవరుణయమాఆదిత్యానైర్ఋ
తాః।బాణస్యమధ్యమేదేశేసమాక్రమ్యస్థితాఃపరే । ఏవంవిధంరథందివ్యం సమా
స్థాయసమావృతమ్।నిమిషోన్మేషరహితంశర్వస్సర్వదృగవ్యయః । విలోక్యవ్య
సృజద్బాణంకాలంకాలానలప్రభమ్ । సశరస్తత్పురందగ్ధ్వానిమేషాంతరమాత్ర
తః । అదృశ్యమగమత్తత్ర దేవోవిస్మయమాగమత్। పుష్పవృష్టిస్తథామూర్ధ్ని
దేవస్యపరితో౽భవత్। దేవదుందుభయోనేదుర్ననృతుశ్చాప్సరోగణాః।జగుర్గం
ధర్వపతయస్తుంబురుప్రముఖాస్తతః । తుష్టువుర్మునయోదేవం త్రిపురఘ్నంత్రి
లోచనమ్।ఉత్సవంపరమంచక్రుర్దేవాబ్రహ్మపురోగమాః। ఆనందతాండవంచక్రే
మహాదేవస్తదాముదా । నేత్రాభ్యామపతద్భూమావానందాశ్రుమయంపయః ।
ఆనందామృతకుండాఖ్యంసరశ్చక్రేసదాశివః । వరంతస్యాదదాత్ప్రీతః పరస్సపర
మేశ్వరః।అస్యతోయస్యసంస్పర్శాచ్చేతనో౽చేతనో౽పిచ । తత్రైవయాతిమత్స్థానం
యత్సురైరపిదుర్లభమ్ । ఇత్యుక్త్వాప్రయయౌస్థానంయోగిధ్యేయంసనాతనం।
కాలస్తద్వచనంశ్రుత్వాతస్యకుండస్యసర్వశః । ఆహస్వభటముఖ్యాన్వై చతుర
శ్చతురోవిభుః । రక్షధ్వమేతత్పానీయం యద్యేకో౽పి నసంస్పృశేత్ । యు
ష్మాభిరేవ పానీయం నస్ప్రష్టవ్యం కదాచన । ఏవం యమేన నిర్దిష్టా మహా
కాయా మహాబలాః । తస్య కుండస్య పరితో భ్రమంతస్తస్థురన్వహమ్ । ఏ
వం బహుతిథే కాలే గతే దైవ వశాత్సత । జలం పపుర దృష్ట్వాన్య త్పిపా
సాపరిపీడితాః । పీతమాత్రేణతేసర్వేయయుశ్శివపురంక్షణాత్ । తదాదిసర్వ
లోకానాం సుసేవ్యమభవజ్జలం । పశుపక్షిమృగాశ్చైవ మానుషాయక్షరాక్ష
సాః।స్పర్శనాదమృతోదస్య సర్వేయాంతిశివంశివాః । తదాదిలోకపాలానాం లో
కాశ్శూన్యాబభూవిరే। ఇంద్రాగ్నిసోమానిలయక్షరక్షో జలేశకాలప్రముఖాస్సు
రేంద్రాః।మామూచురాగత్యమహేశనేత్ర జలప్రభావంపరమాద్భుతంతత్ । త
తో౽హమాగత్యఘవంనిరీక్ష్య సరోవరంశంకరనేత్రజాతం। తమబ్రువందేవనికాయ
మేక శిలోచ్చయేనాస్యముఖంపిబధ్వం।తత్రైవయక్షాఃపరితోవిచింత్య మహాగిరింవా
మనాఖ్యంప్రగృహ్య । ఆగత్యనిక్షిప్యసరోవరాస్యే తస్థుస్తదగ్రేపరిపీడ్యకాయైః।
అచేతనో౽ప్యస్యపరప్రభావా త్తముత్పపాతాశుసదేవయక్షైః । సమన్వితస్సిద్ధగతిం
ప్రపేదే శివప్రభావంకిమహాబ్రవీమి। తతో౽తిసర్వేణమనాస్సురేశై ర్విచింత్యకించిన్న

గతోస్మి కృత్యం। విష్ణుంతతోహంసహ దేవబృందైః క్షీరాబ్ధిసంస్థంపితరంగురుంమే।
స్తోతుంసమాధాయమనః పరేశం ప్రచక్రమేహంగతవిస్మయోహరిం। త్వమేక ఆసీః
పరతః పరః పుమాన్ నాద్యః పుమానేవలచిత్స్వరూపః।స్వానందపూర్ణస్సదసత్ప్ర
పంచ బాహ్యాంతరవ్యాప్తబహుప్రకారః । త్వమాదిరంతోస్యసతః పరేశ మధ్యంబ
హిశ్చాఖిలజీవసంజ్ఞః। దేహేంద్రియప్రాణసమన్వితోపి నస్పృశ్యసేనిలిపైస్తైః కదా
చిత్।అతోజగత్త్వన్మయమేతదీశ దేవాస్త్వదీయాస్త్వదృతేస్తినాన్యత్। జానాసి
సర్వంత్వయిసన్నివిష్టో లోకేహితంలోకహితంవిధేహి। మహేశనేత్రాంబుసరః
ప్రభావాల్లోకత్రయంనాశముపేత్యకాండే।యత్కృత్యమత్రేశవిధేహినిశ్చితం త
ల్లోకపాలాస్సుఖినోభవంతు॥ శ్రీభగవానువాచ॥ జానామిసురకార్యంతె పురైవ
కమలాసన।సర్వంసమీకరిష్యామి విజ్వరోభవమాఖిద॥ బ్రహ్మోవాచ॥ విష్ణుస్త
దాహనూమంతం స్మృతమాత్రాగతంపురః । ఉవాచగచ్ఛహనుమన్ కులాచలము
తంద్రితః।తత్రాస్తేమందరసుత శ్శాపాత్పాషాణతాంగతః। తంత్వమానయభద్రం
తేత్వరితంకార్యసిద్ధయే॥ శ్రీహనుమానువాచ॥ మందరస్యసుతః కోవా కేనశప్తః
పురాప్రభో। తేనకింసాధ్యతేకార్యం విస్తరాద్వదమేప్రభో॥శ్రీభగవానువాచ॥ మం
దరోనామవిఖ్యాతో త్రైలోక్యేకనకాచలః।తస్యభార్యాప్రభానామ సతీసర్వాం
గసుందరీ।పుత్రకామాహరంమాంచ పూజయామాససర్వదా। ఆవాంతస్యైవసు
ప్రీతౌ ప్రసన్నౌవరదర్షభౌ।సాపివవ్రేవరంపుత్రం ప్రసన్నావఖిలేశ్వరౌ। యువ
యోర్భక్తిసంపన్నం పుత్రంమేదీయతాంప్రభూ। తథేత్యుక్త్వాతథాసాధ్వీశంభు
నాచానుమోదితా।పుత్రంసాసుషువేసాధ్వీ తపశ్చక్రేసుదారుణం। బద్ధపద్మాసన
శ్శ్రీమాన్ నంతర్లక్షితలక్షణః।కదాచిదాశ్రమంతస్య దూర్వాసామునిరభ్యగాత్।
క్షుత్తృడ్భ్యాంపీడితస్తస్య పురఃక్షణమవస్థితః।తేనాలబ్ధసపర్యస్తంశశాపతనయం
గిరేః।శైలస్త్వంభవితామూఢ మత్పూజనపరాఙ్ముఖః। తతఉన్మీల్యనయనేనత్వా
మునిమపూజయత్।పూజితస్సోపితంప్రాహ ప్రసన్నఃపతితంపదోః । తథాపిభగ
వాన్విష్ణుస్త్వామాత్మనినియోక్ష్యతి। తదావిశాపోభవితా సత్యముక్తంమయానఘ।
ఇత్యుక్త్వాప్రయయౌవిప్ర స్సోప్యాసీచ్ఛైలతాంక్షణాత్।అస్తేకులాచలేవ్యాపితం
సమానయసువ్రత।అహంశ్వేతాబ్జకుసుమం సముద్భూత్వాపిధాయతత్। హరనే
త్రాంబుకుండస్య ముఖంస్థాస్యామిసువ్రత। మత్పద్మోపరితంశైలం క్షిప్త్వాయాహిని
జాశ్రమం।ఇత్యుక్తోహనుమాన్సర్వం చకారహరిణేరితం।స్థాపయిత్వాంబుజేశైలం
యయౌశీఘ్రంహిమాలయం।భగవానపితంశైలం పద్మరూపీజనార్దనః। ఆక్రమ్య

సర్వతోతిష్ఠత్ప్రకృతింపురుషోయథా।తస్యమూర్ధానమాక్రమ్యమహేశస్తిష్ఠతేవా స్వఘః।తతఆరభ్య తత్తీర్థం మంతర్యాతంనవిద్యతే। గౌతమేనసమానీతా గౌతమీ సాగరంప్రతి।పుష్పాద్రేర్ఘర్షయంతీసా సమాయాతామహామతే। వాంఛంతీహర నేత్రాంబు స్పర్శంవాంఛన్పవిత్రతాం।హరనేత్రజలంతత్ర స్రవదేవాభిగౌతమీం। జటానేత్రాంబునోస్తత్ర సంగమఃపాతకాపహః । హరనేత్రజలంచాదౌవిష్ణుప ద్మంతతోపరి। తేనాపివ్యాప్తశైలేంద్రః స్థితస్సర్వాఘనాశనః।తస్యోపరి మహాదేవ స్సగణస్సముపస్థితః।తత్రైవగౌతమీంగంగా స్మృతమాత్రాఘనాశనీ।తస్మాత్పుణ్య తమంతీర్థం జగత్స్వపినవిద్యతే । నజానంతిజనాస్సర్వే విష్ణుమాయా విమో హితాః।మార్కండేయస్తు తత్సర్వం జానాతిపరమార్థవిత్ । తస్మాత్తత్ర తప స్తేపేసిద్ధింశీఘ్రమవాప్తవాన్।యజ్ఞదానతపఃకర్మ కృతమత్రమనీషిభిః। సిద్ధ్యంతిన చిరాదేవ ఫలమప్యక్షయంలభేత్। శ్వేతోనామగిరిస్తత్ర పద్మపుష్పేణవేష్టితః। అ తోనామత్రయంతస్య ఏకస్యపరికీర్తితం । దర్శనాత్స్పర్శనాత్తస్య కీర్తనా త్స్మరణాదపి । వసంతిపితరస్స్వర్గేపుంసాంపూర్వోత్తరాణిహి॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే - గౌతమీమాహాత్మ్యే-
పుష్పాద్రివర్ణనంనామాష్టా
చత్వారింశోధ్యాయః.

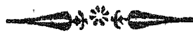

అథైకోనపంచాశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం నారదఉవాచ॥ వైష్ణవీంతీర్థసారంమేకథయస్వపితామహ।యచ్ఛ్రు త్వాముచ్యతేపాపాద్వైష్ణవంలోకమాప్నుయాత్॥ బ్రహ్మోవాచ॥ శృణువత్స ప్రవక్ష్యామితీర్థమప్రతిమం భువి । వారాణస్యాంవాసుదేవః కురుక్షేత్రేజనా ర్దనః।ప్రయాగేమాధవోదేవః శ్రీకృష్ణఃపురుషోత్తమః । శ్రీరంగేవేంకటాద్రౌచ మధురాయామధోక్షజః । గోదావర్యుత్తరేతీరేగోవిందశ్వేతపర్వతే । గోమ త్యాంగోపతిశ్చైవగయాయాంతుగదాధరః। ఇత్యాద్యష్టోత్తరశత స్థానానిభువి ముఖ్యతః । తత్రాద్యంవైష్ణవంలోకేతీర్థంగోపాలసంజ్ఞితం । అత్రేతిహాసంవ క్ష్యామిసనాతనమనుత్తమమ్।పురాపరాశరమునిర్యమునాతీరమభ్యగాత్ । దృ ష్ట్వా సత్యవతీమాహ యమునోత్తరణంప్రతి । కాళిందీపుళినేరమ్యే తయారేమె పరాశ[illegible]కృష్ణద్వైపాయనందీపే జనయామాసనారద । ద్వైపాయనే విని

ష్యా౯ంతేతతశ్చింతాపరోభవత్।గోవిందంమనసాధ్యాయన్ తపసోవ్యయకార ణాత్। శీఘ్రంమమతపోవృద్ధిః కథంస్యాదిత్యచింతయత్।గౌతమీతీర మగమచ్ఛ్వే తాద్రింసదదర్శహ।యస్మిన్మృకండుప్రియయాసంతానార్థంతపోకరోత్।శంఖునే త్రజలెకూపేపద్మాకారేణకేశవః।ఛాదయిత్వావసత్తస్మిన్నారోహ్య శ్వేతపర్వతం। తద్వైష్ణవశ్వేతగిరౌతోషయామాసశంకరం।మార్కండేయంసుతంలెభె మృకండు ర్మునిసత్తమ।మార్కండేయస్షోడశాబ్దేయస్మిం స్తప్త్వాతపోమహత్।యమంనిర్జిత్యదీ ర్ఘాయురభవన్మునిసత్తమ। మహాదెవోపియత్రాస్తేమార్కండేయేశ్వరశ్శివః। ధరా ధరేణగోవిందఃస్థాపితోగోపవేషవాన్।గోపాలదేవ స్తత్రాస్తేయావదాభూతసం ప్లవం।పరాశరమునిశ్చాపితపస్సిద్ధిమవాప్తవాన్। పురాణసంహితాకర్తాగోపా లస్యప్రసాదతః। కృష్ణద్వైపాయన స్తత్రతప స్తప్త్వామహర్షిభిః।వ్యాసోబభూవదీ ర్ఘాయుస్సర్వజ్ఞశ్చేతిహాసకృత్ । తత్రైవకృష్ణమాసాద్య శుకఃపరమధర్మవిత్। మహాభాగవతస్యాసీద్వ్యాఖ్యాతాసాంఖ్యతంత్రకృత్। అన్యేచమునయోదేవాః ప రాంసిద్ధిముపాగతాః। తత్రద్వాదశతీర్థానిసర్వపాపహరాణివై। తేషుస్నానంచ దానంచపితౄణాంతర్పణంతథా। సర్వంతదక్షయంవింద్యా ద్గోపాలస్యప్రసాద తః। గోదావర్యాంనరస్నాత్వా దృష్ట్వా కృష్ణంసనాతనం।ప్రాప్నుయాద్వాం ఛితాన్కామాన్సత్యము క్తంకవిప్రియ। నారదశ్శుకశాక్త్రేయవ్యాసావైసనకాద యః।సర్వేస్నాత్వాగోపాలం దృష్ట్వాయాంతిత్రివిష్టపం । గోవిందతీర్థేదానంచ యోదదాతినరో త్తమః । సర్వక్రతుఫలంప్రాప్యపరంపదమవాప్నుయాత్ । మా ర్కండేయంనమస్కృత్యగోవిందంచసమేతయః । స్నానదానజపాదీనాం ఫలమా ప్నోతిమానవః।గోవిందతీర్థమాహాత్మ్యశ్రవణాన్ముక్తిమాప్నుయాత్.

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే- గౌతమీమాహాత్మ్యే.
గోవిందతీర్థవర్ణనంనామ
కోనపంచాశోధ్యాయః.

అథపంచాశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం-నారదఉవాచ॥తీరయోరుభయోఃపుణ్యాతీర్థానిపురుషోత్తమ। కథితా నిత్వయాదేవశతశోథసహస్రశః। తెషాంతీర్థవిశేషాణామాశుసిద్ధిప్రదంనృణాం। అనాయాసేన యత్రాస్తేతద్వదస్వమహామతే॥ బ్రహ్మోవాచ ॥ వత్సజానాసిస ర్వంత్వంసర్వజ్ఞోసిమమాంగజః। తథాపిపృచ్ఛసిభవాన్ లోకానుగ్ర[illegible]యా।

శృణుష్వైకమనావక్ష్యే క్షేత్రంయత్తైర్భికాంక్షితం । ఆశుసిద్ధిప్రదంలోకే కామా
నాంపూరకంమహత్ । తీర్థంజనార్దనంనామ గౌతమ్యాఉత్తరేతటే । ముఖే
భ్యోనిసృతావేదాయమపూర్వంసనాతనాః। అనంతాఃప్రజ్వలంతీహసూర్యాయు
తసమప్రభాః। గృహీతుకామామునయస్సమాజగ్ముఃపరాహతాః । తేజసాక్షిప్త
హృదయానశక్నుర్వీక్షితుంతదా।ఆబభ్రుముస్సర్వతస్తేదహంతీవజగత్త్రియం। త
తోనారాయణోదేవ స్సర్వభూతహితేరతః।సహస్రబాహుభిస్తాన్వై చకారమల
పర్వతం।అథార్ణవబోధితాయస్మా త్తైజసాచార్చితాః ప్రజాః।తస్మాజ్జనార్దనోలో
కే సర్వోపనిషదఃకృతాః।అతస్తత్పర్వతంలోకే జనార్దనముశంతిహి । చతస్రో
ముష్టయోయస్మా త్సముద్ధృతమునీశ్వరః। వ్యాసరూపీమహావిష్ణు ర్వేదమేకంచతుర్వి
ధం।ఋగ్యజుస్సామభేదేన వ్యభజత్తాన్మునీశ్వరః। తాంశ్చతుర్భ్యస్స్వశిష్యేభ్యః పై
లాదిభ్యఃప్రదాద్విభుః। తేతులోకేస్వశిష్యేభ్యో వ్యభజన్బహుధాద్విజాః। శేషమ
ద్రివరాకార మకరోజ్జగతీపతిః। ఉపసంహృత్యతత్తేజః స్వయమాక్రమ్యతస్థివాన్।
తతోజనార్దనందేవం కృష్ణద్వైపాయనోమునిః । తోషయామాసదేవేశం ప్రస
న్నంభక్తవత్సలం॥ వ్యాసఉవాచ॥ నమస్తేదేవదేవేశ శంఖచక్రగదాధర। సర్వశ
క్తిధరానంత త్వామహంశరణంగతః।శబ్దబ్రహ్మమయందేవం శబ్దాతీతంనిరంజనం।
శబ్దశాస్త్రప్రవక్తారం సర్వాధారంసనాతనం। సర్వలోకైకశరణంప్రణతోస్మిజ
నార్దనం।శరణాయశరణ్యానాం భక్తానాంభక్తిదాయినే।దేవత్వత్పాదకమలం
బ్రహ్మరుద్రాదిసేవితం।అనపాయిసదాభూయా న్మమమానసమందిరే। త్వన్నామ
స్మరతాంశశ్వత్సర్వదాసారవేదినాం । ఆనందామృతమగ్నానా మితరద్విషవద్భ
వేత్ ।తదస్తుమేహృషీకేశజన్మాంతరశతేష్వపి।ఆలపామిభవద్భక్తైస్సదాసంతుష్ట
మానసైః।తతఃప్రసహ్యభగవా న్ప్రసన్నోభక్తవత్సలః।కింతేభీష్టంవరంబ్రహ్మన్
మత్తోవాంఛసిమేవద।అచిరాత్ప్రాప్స్యసేకామం సుదుర్లభమతిస్ఫుటం ॥ వ్యా
సః॥ ఏతద్వేదమయంతీర్థం త్వయాచసమధిష్ఠితం । తీర్థంజనార్దనంనామ వ
సిత్వాభూతసంప్లవం।ఏతజ్జ్ఞాత్వాభవంతంయే నత్వాస్తుత్వాచనిత్యశః। వసంత్య
త్రభవత్థ్సానం గచ్ఛంతుహతకిల్బిషాః॥ శ్రీభగవానువాచ ॥ యద్యదిచ్ఛసితత్స
ర్వం సత్యంభవతునాన్యథా । త్వమేవాహమహంత్వంవై భేదోనాస్త్యావయోఃక్వ
చిత్ ।అహంవత్స్యామిసతత మిహవేదమయేగిరౌ। భజతామిష్టదానాయ యావ
దాభూతసంప్లవం।అత్రయత్కురుతేమర్త్య స్తపోదానవ్రతాదికం। తత్తత్కో
టిగుణంభూయా ద్దేవదరాశిప్రభావతః। ఇత్యుక్త్వాభగవాంస్తత్ర దేవరూపీజనా

ర్దనః। తేజోరూపీగిరింవ్యాప్య సదాతత్రైవతస్థివాన్॥ బ్రహ్మోవాచ ॥ ఏకదా
రావణభ్రాతా విభీషణఇతిశ్రుతః॥శ్రీరంగశాయినంద్రష్టు మాగతస్త్వరితోనిశి। త
త్ప్రదక్షిణవేళాయాం పదావిప్రమతాడయత్। తదాకోపసమావిష్టా స్తంబబం
ధుర్ద్విజాతయః।రజ్జుభిఃపరితోభక్తం రామస్యపరమాత్మనః। తచ్ఛ్రుత్వానారద
ముఖా ద్రామోరాజీవలోచనః। అభ్యయాత్పుష్పకేణాథ త్వరయావాయువేగతః।
భక్తంమోచయితుంవిప్రా న్నదేననయకోవిదః।పుష్పకేణత్వరాయాంతంరామం
రాజీవలోచనం । సహితంసీతయాదేవ్యా లక్ష్మణేనమునీశ్వరైః । నభోవాణీ
సమాభాష్యరామముచ్చైరువాచహ।ఏతత్పుణ్యతమంస్థానమత్రస్నాత్వాపునర్వ్రి
జ । బంధాన్మోక్ష్యతితేభక్తశ్శీఘ్రంయుష్మత్ప్రసాదతః। ఇత్యుక్త్వావిరరామాథ
పుష్పకాదవరుహ్యసః । రామఃకమలపత్రాక్షోదదర్శక్షేత్రముత్తమం॥ శ్రీరా
మః ॥ మామకాశ్శృణుతేదానీ మత్రరామేశ్వరంశివమ్ । స్నాత్వాస స్థాప్యగ
చ్ఛామస్సర్వలోకహితాయవై । ఇతిస్నాత్వాథగోదాయాంస్థాపయామాసశం
కరం।లక్ష్మణోపిశదాసీతాసర్వేకేవాస్సహర్షయః । స్థాపయామాస లింగాని
శతశోథసహస్రశః । బోధిద్రుమయుగంతత్ర రామస్సీతాసమన్వితః। సమారో
ప్యాహతత్రేదంకల్పస్థాయీభవత్వితి । ఉవాచపునరేవేదంమునీనాం శృణ్వతాం
సతామ్ । మయాసంస్థాపితానీహలింగానిబహుశోభువి। ఏతత్తీర్థసమంలోకేన
భూతంనభవిష్యతి । ఏతజ్జనార్దనంతీర్థంపురాపశ్చాన్మమాభిధమ్।భవిష్యత్య
స్యనామానితీర్థంచైతజ్జనార్దనం॥ బ్రహ్మోవాచ ॥ ఇత్యుక్త్వారాఘవోగత్వా
మోచయిత్వావిభీషణమ్।కృతకృత్యస్తదారామస్సీతయాస్వపురంయయౌ। ఏతత్తే
కథితంసర్వ మనాయాసేన సిద్ధిదం । గోదావరీతటేతీర్థ మేతత్సర్వార్తి గం
ఫలాత్ । స్నాత్వా గోదాంభసిప్రాత మార్గసీ ప్రత్యకర్దవాసరే । దృష్ట్వా
రామేశ్వరం శర్వం సర్వకామ ఫలం లభేత్ । భానువారే త్వమావాస్యా పూ
ర్ణిమా వాథసప్తమీ । గిరేః ప్రదక్షిణం కృత్వా వాజపేయ ఫలం లభేత్ ।
ప్రదక్షిణ త్రియం వక్ష్యే గిరేరస్య మహాత్మనః । ఉషస్యుత్థాయయతవాగ్వా
సరే గౌతమీజలే । ఆప్లుత్యతీర్థేవిధివత్కృత్వా సంకల్ప పూర్వకం। అహం
జనార్దనగిరిం నవదేవాత్మకం హరేః । ప్రదక్షిణంకరోమ్యద్య తుష్టోభవతు
మేహరిః । తతోమానీసముత్తీర్య గత్వాశ్వత్థయుగంతథా । అష్టవారం పరిక్ర
మ్యనమేన్మంత్రమిమంపఠన్ । బోధివృక్షోసి బోధాత్మన్రామేణారోపితః పు
రా।భీతోస్మిభవఘోరాబ్ధేః భవంనాశయతేనమః॥ అశ్వత్థప్రార్థనా ॥ తతస్నా

పూజ్యరామేశం భక్త్యాశక్త్యనుసారతః । తతోజనార్దనగిరిం గత్వాదేవం జనార్దనం।నత్వావ్యాసకృతంతీర్థం పశ్యేత్తస్యైవసన్నిధౌ । తతోనారాయణం నత్వా గౌతమేశంతతఃపరం । త్రిలోచనంనమస్కృత్యైవైంద్రింలింగంనమేత్తతః। తతోగస్త్యేశ్వరంలింగం సంపూజ్యవిధివత్తదా । తతోరామేశ్వరంలింగంగత్వా పాపవినాశనం। ముక్తేశ్వరంనమస్కృత్య తతోమానంవిసర్జయేత్ । ప్రాయశ్చిత్తమిదంగుహ్యం జన్మకోట్యంహసామపి । కింపునస్సర్వకామానాం ఫలమత్యుత్తమంశ్రుతౌ।రామేశ్వరంనమస్కృత్య ననమేచ్చజనార్దనం। నతత్ఫలమవాప్నోతి పురుషఃపురుషర్షభః । అష్టోత్తరశతంవిష్ణోః స్థానానిభువిముఖ్యతః। తేషాం ప్రధానభూతంహి తీర్థమేతజ్జనార్దనం । తత్రతీర్థాన్యనంతాని సర్వదేవమయానివై।తేషాంప్రధానభూతాని షష్ట్యుత్తరశతత్రయం ॥ స్నాత్వాగోదావరాంభస్యు షసిరవిదినేబద్ధవాక్శుద్ధచిత్తోధ్యాత్వాసీతాసమేతంహృది రఘుతిలకం బోధియుక్మంప్రణమ్య।గత్వాసంపూజ్యరామేశ్వరమఖిలగురుందేవమాద్యం ప్రణమ్య।స్తుత్వాభుక్త్వాఖిలార్థానఖిలవరసుఖం ముక్తిమంతేప్రయాతి॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణెగౌతమీమాహాత్మ్యే జనార్దనరామేశ్వరాది

నవదేవతాత్మకతీర్థ వర్ణనంనామ

పంచాశోధ్యాయః.

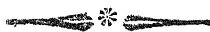
అథైకపంచాశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ ॥ అశ్వత్థతీర్థమాఖ్యాతంసైప్పలంచతతఃపరమ్। ఉత్తరేమందతీర్థంచతతోవ్యుష్టిమితశ్శృణు । పురాత్వగస్త్యోభగవాన్దక్షిణాశాగతోమునిః । దైత్యైస్తుపేరితఃపూర్వంవింధ్యస్యప్రార్థనాంప్రతి । సశనైర్వింధ్యమభ్యాగాత్సహస్రమునిభిర్వృతః । తమాగత్యనగశ్రేష్ఠం బహువృక్షసమాకులమ్ । స్పర్ధినంమేరుభానుభ్యాం వింధ్యశైలంశనైశ్శనైః । తమాయాచ్చమునిర్ధీరోలోపాముద్రాపతిర్మునిః । కృతాతిథ్యోద్విజైస్సార్థంప్రశస్యచనగంపునః । ఇదమాహమునిశ్రేష్ఠో దేవకార్యచికీర్షయా । అహంయామినగశ్రేష్ఠమునిభిస్తత్త్వదర్శిభిః । తీర్థయాత్రాం కరోమీతి దక్షిణాశాంవ్రజామ్యహం । దేహిమార్గంనగపతేరాతిథ్యంచైవయాచతే । యావదాగమనం మే

స్యాత్స్నాతవ్యంతావదేవహి । నాన్యథాచరితవ్యంతేతథేత్యాహసగౌతమః।అ
గమద్దక్షిణామాశాంతైర్వృతోమునిభిర్మునిః । శనైస్సగౌతమీమాగాత్సత్రయా
గాయదీక్షితః । సంవత్సరంతథాసత్రమకరోన్మునిసత్తమః । కైటభస్య సుతౌ
పాపౌరాక్షసౌధర్మకంటకౌ।అశ్వత్థఃపిప్పలశ్చేతివిఖ్యాతౌత్రిదశా[illegible] । అశ్వ
త్థోశ్వత్థరూపేణ పిప్పలోబ్రహ్మరూపధృత్ । తావుభావంతరే ప్రాప్తౌ యజ్ఞ
విధ్వంసనాయచ । కురుతాం వికృతం రూపం దానవౌ పాపచేతసౌ ।
అశ్వత్థోవృక్షరూపేణ పిప్పలోబ్రాహ్మణాకృతిః। ఉభౌతౌబ్రాహ్మణౌనిత్యంచక్రతు
ర్భక్షణంమునే।ఆశ్రయంతిచయేశ్వత్థం తాంస్తానశ్నాత్యసౌతరుః। పిప్పలస్సామగో
భూత్వా శిష్యానశ్నాతిరాక్షసః।క్షీయమాణాన్ ద్విజాన్ దృష్ట్వా మునయోరాక్ష
సావుభౌ।అతివృద్ధామహాప్రాజ్ఞా దక్షిణంతీరమాశ్రితాః । సౌరింశనైశ్చరంమంద
మపశ్యన్ తంధృతవ్రతం।గత్వాతేమునయస్సర్వే రక్షఃకర్మన్యవేదయన్ । సౌరి
ర్మునిగణానాహ పూర్ణేతపసిమేద్విజాః। రాక్షసౌహన్మిపూర్ణేమే తపస్యక్ష
యఏవహి।పునఃప్రాచుర్మునిగణా దాస్యామస్తేతపోమహత్। ఇత్యుక్తోబ్రాహ్మణై
స్సౌరిః కృతమిత్యాహతానపి। సౌరిర్బ్రాహ్మణవేషేణ ప్రాయాదశ్వత్థరూపిణం।
రాక్షసంబ్రాహ్మణోభూత్వా ప్రదక్షిణమథాకరోత్।ప్రదక్షిణంచకుర్వాణంమేనే
బ్రాహ్మణమేవతం।నిత్యవద్రాక్షసఃపాపో భక్షయామాసమాయయా । తస్యకా
యంసమావిశ్య తస్యచాంత్రాణ్యకృంతత।కృత్తాంత్రోరాక్షసఃపాపో మందేనర
విసూనునా।భస్మీభూతఃక్షణేనైవ మహావజ్రహతోయథా। అశ్వత్థంభస్మసాత్కృ
త్వాహ్యన్యంతంబ్రహ్మరూపిణం।రాక్షసంపాపనిలయమేకఏవతమభ్యగాత్ । అధీ
యాన్ బ్రాహ్మణఇవ శిష్యరూపోవినీతవత్। పూర్వవత్పిప్పలశ్చాపి భక్షయామాస
భానుజం।సభక్షితఃపూర్వవచ్చ రక్షోంత్రాణ్యప్యవైక్షత। తదాలోకితమాత్రాసౌ
రాక్షసోభస్మసాదభూత్।ఉభౌహత్వాభానుసుతః కింకృత్యంమేవదంత్వతః। మున
యోజాతసంహర్షా స్సర్వఏవతపస్వినః।తతఃప్రసన్నాహ్యభవన్మునయోగస్త్య
పూర్వకాః।వరాన్ దదుర్యథాకామం సౌరణేమందగామినే। సప్రీతోబ్రాహ్మణానా
హ యావత్సూర్యసుతోబలీ।మద్వారేనిరతామేచ కుర్వంత్యశ్వత్థలంభనం। తేషాం
సర్వాణికామ్యాని స్యుఃపీడామద్భవానిచ। తీర్థేశ్వత్థేచమత్తీర్థే స్నానంకుర్వం
తిమేనరాః।తేషాంసర్వాణికార్యాణి భవేయురపరోవరః। మందవారేచయేశ్వ
త్థం ప్రాతరుత్థాయనాన్యగాః।ఆలంబంతేచతేషాంవై గ్రహపీడావ్యపోహతు। త
త్రస్నానేనదానేన హోమదానఫలంలభేత్। తతఃప్రభృతితత్తీర్థ మాశ్వత్థంపిప్ప

లంముసే।తీర్థంశనైశ్చరంతత్ర తత్రాగస్త్యంచసాత్రికం । యాజ్ఞికంచాపితత్తీర్థం సామగంతీర్థమేవచ।ఇత్యాద్యష్టోత్తరంతత్ర సహస్రాణిచతుర్దశ। తేషు స్నానంచదానంచ సత్రయాగఫలప్రదం॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణేగౌతమీమాహాత్మ్యే
పిప్పలేత్యాద్యష్టోత్తరశతసహస్రతీర్థవర్ణనంనామైక
కపంచాశోధ్యాయః.

అథద్విపంచాశాధ్యాయప్రారంభః.

బ్రహ్మోవాచ॥ సోమతీర్థమితిఖ్యాతం తదప్యుక్తంమహాఫలం । తత్ర స్నానేనదానేన సోమపానఫలంలభేత్ । జగతాంమాతరఃపూర్వ మోషధ్యో దేవసమ్మతాః । మమాపిమాతరోదేవ్యఃపూర్వాసాంపూర్వవత్తరాః । ఆసుప్రతిష్ఠితోధర్మస్స్వాధ్యాయోయజ్ఞకర్మచ । ఆభిరేవధృతంసర్వం త్రైలోక్యంసచరాచరం । తతోప్యోషధ్యోజగద్వంద్యామామూచురనహంకృతాః । అస్మాకంత్వంపతిందేహిరాజానంసురసత్తమ । తచ్ఛ్రుత్వావచనంతాసాంమయోక్తాఓషధీరిదం। పతింప్రాప్స్యథసర్వాశ్చ రాజానంప్రీతివర్ధనం । రాజానమితితచ్ఛ్రుత్వా తామామూచుఃపునర్మునే।గంతవ్యంక్వపునఃప్రోక్తాగౌతమీంయాంతుమాతరః।తుష్టాయామథతస్యాంవోరాజాస్యాల్లోకపూజితః।తాశ్చగత్వామునిశ్రేష్ఠగౌతమీంతుష్టువుస్తథా॥ఓషధ్యఊచుః॥ నమోస్తుతేమాతరభీష్టదాయినేనమోస్తుతేబ్రహ్మమహాఘనాశని।నమోస్తుతేవిష్ణుపదాద్వినిస్సృతేనమోస్తుతేశంభుజటాద్వినిస్సృతే।స్తువంతీనామేవమేవకిందదామీతిచాబ్రవీత్। పతిందేహిజగన్మాతః రాజానమతితేజసం।తతోవాచనదీగంగాహ్యోషధీస్తాఇదంవచః।అహంచామృతరూపాస్మి హ్యోషధ్యోమాతరోమృతాః।తాదృశంచామృతాత్మానం పతింసోమందదామివః॥ దేవాశ్చఋషయోవాక్యంమేనిరేసర్వఏవచ। ఓషధ్యశ్చాపితద్వాక్యం తతోజగ్ముస్స్వమాలయం। యత్రచాపుర్మహౌషధ్యో రాజానమమృతాత్మకం। సోమతీర్థమితిఖ్యాతంసోమపానఫలప్రదం।తత్రస్నానేనదానేనపితరస్స్వర్గమాప్నుయుః। యఇదంశ్రృణుయాన్నిత్యంపఠేద్వాభక్తితస్స్మరేత్।దీర్ఘమాయురవాప్నోతిసపుత్రోధనవాన్భవేత్॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే
సోమతీర్థామృతతీర్థవర్ణనంనామ
ద్విపంచాశోధ్యాయః.

త్రిపంచాశాధ్యాయ ప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ ధాన్యతీర్థమితిఖ్యాతం సర్వకామప్రదంనృణాం।సుభిక్షంక్షేమదంపుంసాం సర్వాపద్వినివారణం। ఓషధ్యస్సోమరాజానంపతింప్రాప్య ముదాన్వితాః । ఊచుస్సర్వస్యలోకస్య గంగాయాశ్చేప్సితంవచః।వైదికీపుణ్యాగాథా స్తి యాంచ వేదవిదోవిదుః।భూమింసస్యవతీంకచ్చి న్మాతరంమాతృసమ్మితాం। గంగాంసమీపేయోదద్యా త్సర్వాన్కామానవాప్నుయాత్ । భూమింసస్య వతీంగాశ్చౌషధీశ్చ ముదాన్వితః । విష్ణుబ్రహ్మేశరూపాయ యోదద్యాచ్ఛ్రద్ధయాన్వితో నరః।సర్వంతదక్షయంవింద్యా త్సర్వాన్కామానవాప్నుయాత్। ఓషధ్యస్సోమరాజస్య సోమస్స్యాదోషధీపతిః । ఇతిజ్ఞాత్వాబ్రహ్మవిదేచౌషధీర్యః ప్రయచ్ఛతి।సర్వాన్కామానవాప్నోతి బ్రహ్మలోకేమహీయతే । తాఏవ సోమరాజానం ప్రీతాఃప్రోచుఃపునఃపునః । యోస్మాన్దదాతిగంగాయాం తంరాజన్పారయామసి। త్వముత్తమోస్యోషధీభ్య స్త్వదధీనంచరాచరం । యోస్మాన్దదాతివిప్రేభ్య స్తంరాజన్పారయామసి।అస్మాన్దదాతియోసిత్యాంధృశ్యాదృశ్యేభ్యఏవచ । ఉపస్థితస్తుయోస్మాకంతంరాజ న్పారయామసి । స్థావరంజంగమంకించి దస్మాభిర్వ్యాపితంజగత్।యోస్మాన్దదాతివిప్రేభ్య స్తంరాజన్పారయామసి । హవ్యంకవ్యం తదమృతం యత్కించిదుపభుజ్యతే। తద్వదస్మాన్హియోదద్యా త్తంరాజన్పారయామసి।ఇత్యేషావైదికీగాథా యశ్శృణోతిస్మరేత్తువా।పఠేత్తంభక్తిసంపన్నం తం రాజన్పారయామసి । యత్రైషాపఠితాగాథా సోమేనసహరాజ్ఞయా। గంగాతీరేఓషధీభి ర్ధాన్యతీర్థంతదుచ్యతే । తతః ప్రభృతితత్తీర్థ మౌషధ్యం సౌమ్యమేవచ।అమృతంవేదగాథంచ మాతృతీర్థంతథైవచ । ఏషుస్నానం తపోహోమం దానంచపితృతర్పణం । సర్వంతదక్షయంవింద్యా త్పితౄణాం ప్రీతివర్ధనం। గౌతమీతీరమాశ్రిత్య యఃకుర్యాత్పితృతర్పణం । అన్నదానంచయఃకుర్యా త్తదానంత్యాయకల్ప్యతే॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే ధాన్యతీర్థ వర్ణనంనామ త్రిపంచాశోధ్యాయః.

అథచతుఃపంచాశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం॥ బ్రహ్మోవాచ॥ విదర్భాసంగమంనామ రేవతీసంగమంతథా । తత్రైతద్వృత్తమాఖ్యాస్యే యత్పురాణవిదోవిదుః । భరద్వాజఇతిఖ్యాతః ఋషిరాసీత్తపోనిధిః।తస్యస్వసా రేవతీతి కురూపావికృతస్వరా। తాందృష్ట్వావికృతాం భ్రాతా భరద్వాజఃప్రతాపవాన్। చింతయాపరయాయుక్తో గంగాయాదక్షిణేతటే।కస్మైదదామిమాంకన్యాం స్వసారంభీషణాకృతిం। నకశ్చిత్ప్రతిగృహ్ణాతి దాతవ్యేతిస్వసాతథా।ఏవంవిమృశ్యతస్తస్య స్వాశ్రమెచాతిశోభనే। ద్రష్టుంఋషివరః ప్రాయా ద్భరద్వాజంయతవ్రతః। ద్వ్యష్టవర్షశ్శుభవపు శ్శాంతోదాంతోగుణాకరః । నామ్నాకఠఇతిఖ్యాతో భరద్వాజంననామసః।విధివత్పూజ్యతంవిప్రం భరద్వాజః కఠంతథా। తస్యాగమనకార్యంచ పప్రచ్ఛపురతస్థ్సితం। తతోప్యాహ భరద్వాజం విద్యార్థీచాహమాగతః । తద్ధాతృదర్శనాకాంక్షీయద్యుక్తంతద్విధీయతాం । భరద్వాజఃకఠంప్రాహ హ్యధీష్వయదభీప్సితం। పురాణంస్మృతయోవేదా ధర్మశాస్త్రాణ్యనేకశః । సర్వంవేద్మిమహాప్రాజ్ఞరుచిరం వదమాచిరం॥ కఠఉవాచ ॥ అధ్యాపయస్వమాంబ్రహ్మన్ శిష్యంమాంవిద్ధిచార్థినం । శుశ్రూషణపరంభక్తం కులీనంసత్యవాదినం । తథేత్యుక్త్వాభరద్వాజః ప్రాదాద్విద్యామశేషతః।ప్రాప్తవిద్యఃకఠఃప్రీతోభరద్వాజమథాబ్రవీత్।ఇచ్ఛేయం దక్షిణాం దాతుం గురోతవమనఃప్రియాం । వదస్వదుర్లభంచాపి గురోతుభ్యం నమోస్తు తే।భరద్వాజః॥ గృహాణకన్యాంవిధివ ద్భార్యాంకురురమస్వతాం । అస్యాః త్యా వర్తితవ్యం యాచెహందక్షిణామిమాం॥ కఠఉవాచ ॥ భ్రాతృవత్పుత్రవచ్చాపిశిష్యస్స్యాత్స్వగురో స్తథా । గురుశ్చపితృవచ్చస్యాత్సంబంధోత్రకథంభవేత్॥ భరద్వాజః॥ మద్వాక్యంతవసత్యంచ మమాజ్ఞాతవదక్షిణా। సర్వంస్మృత్వాకఠాద్యత్వం రేవతీంభజతన్మనాః। తథేత్యుక్త్వాగురోర్వాక్యాత్కఠోజగ్రాహ పాణినా। రేవతీంవిధివద్దత్తాం ససమీక్ష్యకఠస్త్వథ।తత్రైవపూజయామాస సదేవేశంకఠోముదా।రేవత్యారూపసంపత్త్యై శివప్రీత్యాచ రేవతీ।సురూపాచారుసర్వాంగీ నరూపేణోపమీయతే।సాభవత్తత్రగంగాయాం తస్మాత్తన్నామతోనదీ॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే-గౌతమీమాహాత్మ్యే-
రేవతీసంగమతీర్థవర్ణనంనామ.
చతుఃపంచాశోధ్యాయః.

పంచపంచాశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం॥ బ్రహ్మోవాచ॥ పూర్ణతీర్థమితి ఖ్యాతం గంగాయా ఉత్తరే తటే । తత్ర స్నాత్వా నరో జ్ఞానాత్తథాపి శుభమాప్నుయాత్ । పురా ధన్వంతరిర్నామ కల్పాదావాయుషస్సుతః । తపశ్చకార విపులం గంగాసాగరసంగమే। తపస్యంతం తమోనామ బలవానసురో మునే । పురా చ నికృతో రాజ్ఞా రణం హిత్వా మహాసురః॥ సహస్రమేకం వర్షాణాం సముద్రం ప్రావిశద్భయాత్ । ధన్వంతరౌ వనం ప్రాప్తే రాజ్యం ప్రాప్తే చ తత్సుతే । విరాగం చ గతే రాజ్ఞి తమః ప్రాయాదథార్ణవాత్ । గంగాతీరం సమాశ్రిత్య రాజా ధన్వంతరిర్యతః। జపహోమరతో నిత్యం బ్రహ్మజ్ఞానపరాయణః। ధన్వంతరిం నాశయేయమితి ప్రాయాత్తమోఽర్ణవాత్ । వారితో బహుశో కేన రాజ్ఞా బలవతా న్వహం। తం నృపం నాశయామీతి తమః ప్రాయాదథార్ణవాత్ । యత్ర బ్రహ్మవిదాం శ్రేష్ఠా యత్ర రాజర్షయోఽమలాః । తత్ర వైతస్యమానంతం తమః ప్రాయాదథార్ణవాత్ । మాయయా ప్రమదారూపం కృత్వా రాజానమభ్యగాత్ । నృత్తగీతవతీ సుభ్రూర్హసంతీ చారుదర్శనా। తాం దృష్ట్వా చారుసర్వాంగీం బహుకాలాన్నయాన్వితాం । శాంతామనువ్రతాం భక్తాం కృపయా చాబ్రవీదిదం ॥ రాజోవాచ ॥ కా చ త్వం కస్య హేతోర్వా వర్తసే గహనే వనే । కం దృష్ట్వా హృష్యసే చ త్వం వద కల్యాణి తత్త్వతః । ప్రమదా చాపి తద్వాక్యం శ్రుత్వా రాజానమబ్రవీత్ । త్వయి తిష్ఠతి రాజన్మే హేతుర్హర్షస్య మే భవేత్ ॥ అహమింద్రస్య సా లక్ష్మీస్త్వాం దృష్ట్వా కామసంకులా। హర్షం దదామి పరితో రాజంస్తవ పునః పునః । ఏతద్వచో నిశమ్యాథ తపస్త్యక్త్వా సుదుస్త్యజం । తామేవ మనసా ధ్యాయంస్తన్నిష్ఠస్తత్పరోఽభవత్ । తదేకశరణో రాజా తద్భూతశ్చ తథా తమః । అంతర్ధానగతో బ్రహ్మన్నాశయిత్వా తపో మహత్ । ఏతస్మిన్నంతరే చాహం వరాన్ దాతుం సమభ్యగాం। తం దృష్ట్వాతి జడీభూతం తపోభ్రష్టం యథామృతం । తమాశ్వాస్యాథ వివిధైర్హేతుభిర్నృపసత్తమం । తవ శత్రుస్తమో నామ కృత్వా త్వాం తపసశ్చ్యుతం । చరితార్థో గతో రాజన్ న త్వం శోచితుమర్హసి । తతః కృతాంజలీ రాజా మామాహ విగతభ్రమః । కిం కరోమి కథం బ్రహ్మన్ తపసః పారమాప్నుయాం । తతస్తస్యోత్తరం ప్రాదాం దేవదేవం జనార్దనం। స్తుహి సర్వప్రయత్నేన తపస్సిద్ధిమవాప్స్యసి । స జగామ నరశ్రేష్ఠో హిమవంతం నగోత్తమం । కృతాంజలిపుటో భూత్వా విష్ణుం తుష్టావ భక్తితః ॥ ధన్వంతరిరువాచ ॥ జయ విష్ణో జయాచింత్య జయ కృష్ణ జయాచ్యుత । జయ గోపాల లక్ష్మీశ జయ విష్ణో జగన్మయ। జ

యభూతపతేనాథనమఃపన్నగశాయినే । జయసర్వగగోవిందజయవిశ్వకృతేనమః ॥ నమోవిశ్వసృజేదేవజయపాశభృతేనమః । జయసత్యగుణోపేతజయమాధవశర్మణే । జయకామదకామస్త్వం జయశర్మదశర్మణే । జయపుష్టిదపుష్టిశజయకళ్యాణకారిణే । జయభూతదభూతేశ జయమానవిధాయినే । జయకర్మదకర్మిత్వంజయపీతాంబరచ్ఛద।జయసర్వగసర్వస్త్వంజయవేదవిదేనమః । జయజన్మదజన్మత్వంపరమాత్మన్నమోస్తుతే । జయభుక్తిదభుక్తిస్త్వంజయముక్తిదమాధవ।జయలోకదలోకేశజయపాపవినాశన। జయవత్సలభక్తానాంజయచక్రధృతేనమః।జయమానదమానస్త్వంజయజ్యోతిస్స్వరూపిణే।జయసౌఖ్యదసౌఖ్యస్త్వంజయమూర్తిదమూర్తికృత్। జయశాంతిదశాంతిస్త్వంజయపావకపావన।జయపాలదపాలస్త్వంజయశంకరశంభవాన్ । జయపావనవిత్తేశజయభూమన్పినాకినే।జయస్సర్వస్యజగతోధాత్రమూర్తేనమోస్తుతే । ఏవంస్తువంతంభగవాన్శంఖచక్రగదాధరః । వరేణచ్ఛందయామాససర్వకామసమృద్ధిభిః। తమాహస్సపతిఃప్రహ్వాస్సురరాజ్యమమేప్సితమ్ । తథైవత్రిదశేశత్వమవాప్యస్సపతిఃక్రమాత్।శ్రీకృతోనాశమగమత్సహస్రాక్షస్స్వకాత్పదాత్। నహుషాద్వృత్రహత్యాయాంసింధుసేనవధాత్తదా । అహల్యాయాశ్చగమనాద్యేనకేనచహేతునా। తతస్సురపతిఃప్రాహవాచస్పతిమిదంవచః । హేతునాకేనవాగీశభ్రష్టరాజ్యోభవామ్యహమ్।బృహస్పతిరువాచేంద్రంబ్రహ్మాణంపృచ్ఛగచ్ఛతమ్ । సతుజానాతియద్భూతంభవిష్యదపివర్తనం।సతువక్ష్యతియేనేదంజాతవచ్చమహామతే। తావాగత్యమహాప్రాజ్ఞౌతతఃప్రాప్యమమాంతికమ్। కృతాంజలిపుటౌభూత్వామామూచతురిదంవచః ॥ ఇంద్రబృహస్పతీఊచతుః॥ భగవన్కేనదోషేణశచీభర్తాఉదారధీః।రాజ్యాత్ప్రభ్రశ్యతేచాద్యసంశయంఛేత్తుమర్హసి । తదాహమబ్రువంప్రాజ్ఞంచిరంధ్యాత్వాబృహస్పతిం । ఖండధర్మేణదోషేణతేనరాజ్యంన్యవేదయం। తాభ్యాంయత్పూర్వవృత్తాంతం తదప్యుక్తంమయానఘ । ఆయుషస్తుసుతశ్శ్రీమాన్ధన్వంతరిరుదారధీః।తపసాచకృతంవిష్ణుంవిష్ణునాచతథైవచ । పూర్వజన్మసువృత్తాంతమిత్యాదిపరికీర్తితం । తచ్ఛ్రుత్వావిస్మితౌచోభౌమామేవపునరూచతుః । తద్దోషప్రతిషేధస్తుకేనస్యాత్సురసత్తమ । పునర్ధ్యాత్వావదంచాహంప్రాయతాందోషకారణం।గత్వాతుగౌతమీందేవీంస్తూయతాంహరిశంకరౌ । తథైవజగ్మతురుభౌగౌతమీంమునిసత్తమ।స్నాతౌశుచితక్రియాచోభౌదేవౌతుష్టువతుర్ముదా॥ ఇంద్రఉవాచ॥నమోమత్స్యాయకూర్మాయవరాహాయనమోనమః।

నృసింహాయాదిదేవాయ వామనాయనమోనమః । నమోస్తుహయరూపాయ
బుద్ధరూపాయచక్రిణే । అనంతాయాచ్యుతాయైవజామదగ్న్యాయతేనమః। వ
రుణేంద్రస్వరూపాయ యమరూపాయతేనమః । పరమేశాయ దేవాయ నమ
స్త్రైలోక్యరూపిణే।బిభ్రత్సరస్వతీంవక్త్రే సర్వజ్ఞోసినమోస్తుతే। బహుబాహుర
పాదస్త్వంబహువక్త్రాక్షిశీర్షకః । త్వామేవశరణంప్రాప్యబహవస్సుఖినో భ
వన్॥ బృహస్పతిరువాచ ॥ సూక్ష్మంపరంవిష్ణుమనంతరూపమోంకారమాత్రంప్ర
కృతేఃపరంయత్।చిద్రూపమానందమయంసమస్తమేవంవదిష్యంతిముముక్షవస్త్వాం
ఆరాధయిష్యంతిభవంతమీశం మహాముఖైఃపంచభిరప్యకామాః। సంసారసింధోః
పరమాప్తపారోవదంతిదివ్యం భవనంవపుస్తే ॥ సర్వేషుసత్త్వేషు సమత్వబుద్ధ్యా
సమీక్ష్యసద్ధర్మగశాంతభావాః।జ్ఞానేనతేకర్మఫలానిహిత్వా ధ్యానేనయేత్వాం
ప్రవిశంతిశంభో॥ నధర్మబుద్ధేర్నచవేదశాస్త్రైర్నజ్ఞానయోగాన్నసమాధిధ
ర్మైః।రుద్రంశివంశంకరంశాంతచిత్తం భక్త్యాదేవంసోమనాథంచమన్యే ॥ మూ
ర్ఖోపిశంభోతవపాదభక్త్యా సోప్యాప్నుయాన్ముక్తిమయాంతనంతే। జ్ఞానేషు
యజ్ఞేషుతపస్సుచైవ ధ్యానేషుహోమేషుమహత్పరేషు। సంపన్నమేతత్ఫలముత్త
మంయత్సోమేశ్వరేభక్తిమహర్నిశంయః । సర్వస్యజీవస్యసదాప్రియస్య ఫలస్య
దృష్టస్యతథాశ్రయస్య।స్వర్గస్యమోక్షస్య జగన్నివాస సోపానపఙ్క్తిస్త్వయిభ
క్తిరేషా। త్వత్పాదసంప్రాప్తిఫలాప్తయేతుసోపానపఙ్క్తింనవిదంత్యధీరాః।తస్మా
ద్దయాళో భవభక్తితస్తేనైవాస్త్యుపాయస్తవరూపమేవ । ఆత్మీయమాలోక్యమ
హత్త్వమీశ పాపేషుచాస్మాసుకురుప్రసాదం। స్థూలంసుసూక్ష్మంయదనాదినిత్యం
పితాచమాతాయదసచ్చసచ్చ। ఏవంశ్రుతేయశ్శ్రుతిభిఃపురాణైర్నమామిసోమే
శ్వరమీశితారం ॥ తతఃప్రీతౌహరిహరావూచతుస్త్రిదశేశ్వరం । ప్రీయతాంయ
త్నతోభీష్టం వరంయదపిదుర్లభం। ఇంద్రఃప్రాహసురేశానం మద్రాజ్యంతుపునః
పునః।జాయతేభ్రశ్యతేచైవ తత్పాపముపరమ్యతాం। తథాస్థిరోహంరాజ్యంస్యా
త్సర్వస్వంనిశ్చలంమమ।సుప్రీతౌయదిదేవేశౌ సర్వంస్యాన్నిశ్చలంత్వితి। తథేతిహరి
వాక్యంతా వభినంద్యేదమూచతుః। ఇహజన్మనిపూర్వస్మిన్ యత్కించిత్సుకృతం
కృతం।తత్సర్వంపూర్ణతామేతు గోదావరినహోస్తుతే।ఏవంస్మరేచ్చయఃకశ్చిద్గౌ
తమ్యాంస్నానమాచరేత్ । ఆవాభ్యాంచప్రసాదేన సనరఃపూర్ణతామియాత్।
పూర్వజన్మకృతాద్దోషాత్సముక్తఃపుణ్యభాగ్భవేత్।తతస్స్నాతశ్శుచిర్భూత్వా
మంగళేతిప్రకీర్తితా।తయాచసంగమఃపుణ్యో గంగాయాంశుభదస్త్వసౌ।ఇంద్రే

ణసంస్తుతోవిష్ణుః ప్రత్యక్షో౽భూజ్జగన్మయః। త్రిలోకసమ్మితాంశక్రో భూతింతేభేజ గన్మయాత్। యన్నామ్నాచాపివిఖ్యాతో గోవిందఇతిచిత్రవత్। త్రైలోక్యరాజ్యం యత్రాప్తం హరిణాచహరాన్మనే। నిశ్చలంయేనసంజాతం దేవదేవాన్మహేశ్వ రాత్। బృహస్పతిర్దేవగురు ర్యత్రాప్తోషీన్మహేశ్వరం। రాజ్యశ్రీస్థిరభావాయ దే వేంద్రస్యమహాత్మనః। సిద్ధేశ్వరంయత్రదేవం లింగంచత్రిదశార్చితం। తతఃప్రభృతిత త్తీర్థం గోవిందమితివిశ్రుతం। మంగళాసంగమంచైవ పూర్ణతీర్థంతతఃపరం। ఇంద్రతీర్థమితిఖ్యాతం బార్హస్పత్యంతథైవచ। యత్రచేంద్రేశ్వరో దేవో గోవిం దోవిష్ణురేవచ। తేషుస్నానంచదానంచ యత్కించిత్సుకృతార్జనం। సర్వంస్యాద క్షయంపుణ్యం పితౄణామపిదుర్లభం। శృణోతియశ్చపఠతి యశ్చస్మరతినిత్యశః। త స్యతీర్థస్యమాహాత్మ్యం భ్రష్టరాజ్యప్రదాయకం॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే-గౌతమీమాహాత్మ్యే-పూర్ణతీర్థమంగళాసంగమ
గోవిందసిద్ధేశ్వరేత్యాద్యుభయతీరసప్త
త్రింశత్సహస్రతీర్థవర్ణనంనామ
పంచపంచాశో౽ధ్యాయః.

షట్పంచాశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం॥ బ్రహ్మోవాచ॥ రామతీర్థమితిఖ్యాతం భ్రూణహత్యావినాశనం। తస్యస్మరణమాత్రేణసర్వపాపైఃప్రముచ్యతే। ఇక్ష్వాకువంశప్రభవః క్షత్రియోలోక విశ్రుతః। బలవాన్మతిమాంచ్ఛూరో యథాశస్తఃపురూరవాః। పితృపైతామహంరా జ్యం కుర్వన్నాస్తేమహాబలీ। నామ్నాదశరథఃఖ్యాత స్సర్వధర్మపరాయణః। కౌస ల్యాచసుమిత్రాచ కైకేయీచమహామతే। భార్యాఃకులీనాశ్శుభగా రూపలక్షణసం యుతాః। తస్మిన్రాజనిరాజ్యేతు స్థితే౽యోధ్యాధిపేముని। వసిష్ఠేబ్రహ్మణఃపుత్రేపు రోధసివిశేషతః। నచవ్యాధిర్నదుర్భిక్షం నానావృష్టిర్నచాధయః। బ్రహ్మక్షత్రవి శాంనిత్యం శూద్రాణాంచవిశేషతః। ఆశ్రమాణాంచసర్వేషా మానందో౽భూత్పృ థక్పృథక్। తస్మిన్నాసతిరాజేంద్రే ఇక్ష్వాకూణాంకులోద్వహే। దేవానాందానవా నాంచ రాజ్యార్థంవిగ్రహో౽భవత్। క్వాపితేనజయంప్రాపు ర్దేవాశ్చాపిత థేతరే। ఏవంప్రవర్తమానేతు త్రైలోక్యమపిపీడితం। అథాన్నారదతత్రాహం

అవధందైత్యదానవాన్। దేవాంశ్చాపివిశేషేణ నకృతంతైర్మదీరితం।పునశ్చసంగ
రస్తేషాం బభూవసుమహాన్మిథః।విష్ణుంగత్వాసురాఃప్రోచుస్తదేశానంజగన్మయం।
తావూచతురుభౌదేవా నసురాన్దైత్యదానవాన్ । తపసాబలినోయాంతు పు
నఃకుర్వంతుసంగరం।దేవానాందానవానాంచ సంగరోభూత్సుదారుణః। నతత్ర
దేవాజేతారో నైవదైత్యాశ్చదానవాః।సమంప్రవర్తమానేతు వాగువాచాశరీరి
ణీ।యత్రరాజాదశరథో జయస్తత్రభవిష్యతి। ఇతిశ్రుత్వాజయాయోభౌ జగ్ము
ర్వైదేవదానవాః।తత్రవాయుస్స్వయంప్రాప్తా రాజానమవదత్తదా । ఆగంత
వ్యంత్వయారాజన్ దేవదానవసంగరం।యత్రరాజాదశరథో జయస్తత్రేతివిశ్రు
తం।తస్మాత్త్వందేవపక్షస్స్యాద్భవేయుర్జయినస్సురాః।తద్వాయువచనంశ్రుత్వా
రాజాదశరథోనృపః।ఆగమ్యతేమయాసత్యం వాయోగచ్ఛయథాసుఖం । గతేవా
యౌతథాదైత్యాశ్చాజగ్ముర్భూపతింప్రతి। తేప్యూచుర్దానవానస్మాన్సాహా
య్యంకర్తుమర్హసి।తతఃప్రోవాచనృపతిర్వాయునాప్రార్థితఃపురా।ప్రతిజ్ఞా
తంమయాతచ్చ యాంతుదైత్యాశ్చదానవాః।సతురాజాతథాచక్రేగత్వాచైవత్రి
విష్టపం।యుద్ధంచక్రేతథాదైత్యైర్దానవైరాక్షసైస్సహ। పశ్యత్సుదేవసంఘే
షు నముచేర్భ్రాతరస్తథా। వివ్యధుర్నిశితైర్బాణై రథాక్షంనృపతేస్తదా । భి
న్నాక్షంచరథంరాజా నజానాతిససంభ్రమాత్ । సాసుభ్రూః కైకయీ దృ
ష్ట్వా రాజ్ఞేనజ్ఞాపితంతయా । రాజాత్వయం సమాలోక్య భగ్నమక్షంతథాక
రం।అక్షవన్మనిశార్దూల తదేతన్మహదద్భుతం। పశ్యత్సుదేవసంఘేషు నముచే
ర్భ్రాతృభిస్సహ।రథేనరథినాంశ్రేష్ఠ స్త్వయాదత్తకరేణచ । జితవాన్దైత్యదను
జాన్బహూంస్తాంశ్చబలాధికాన్। తతోదేవైరనుజ్ఞాతఅయోధ్యాంపునరభ్యగాత్।
కైకేయ్యాఃకర్మతద్దృష్ట్వావిస్మయంపరమంగతః।తుష్టస్తస్యైవరాన్ప్రాదాత్త్రీం
స్తునారదసాత్వపి।అనుమాన్యనృపప్రోక్తాకైకేయీవాక్యమబ్రవీత్। త్వయితిష్ఠంతు
రాజేంద్రత్వయాదత్తవరాఅపి।విభూషణానిరాజేంద్రోదత్వాసప్రియయాసహ।
రథేనవిజయీరాజాహ్యయోధ్యాంప్రావిశత్సుఖీ । సకదాచిద్దశగథోమృగయా
సక్తచేతసా।అటన్నరణ్యం తన్మధ్యే వారిబంధమథాకరోత్ । గత్వానివిశ్వపా
నార్థమాగతాన్నిశితైశ్శరైః । మృగాన్హంతి మహాబాహు శ్శృణుకాల విప
ర్యయం।గర్తేప్రవిష్టేనృపతౌ నాగచ్ఛంతిమృగాస్తదా। ఏతస్మిన్నంతరేబ్రహ్మన్
తస్మిన్నేవనగోత్తమే । వృద్ధోవైశ్రవణోనామ నశృణోతినపశ్యతి। తస్యభార్యా
తథాభూతా తావబ్రూతాం తదాసుతం । ఆవాంతృషార్తావార్తిశ్చ తృ

ష్ణాచైవ ప్రవర్తతే । వృద్ధానాంజీవితంకృఛ్రం బాల స్త్వమసిపుత్రక। తయోః
స్తువచనంశ్రుత్వా వృద్ధయోర్గురువత్సలః । హస్తేగృహీత్వాకలశం జగామబు
షిపుత్రకః।సబుషిర్నతురాజానం జానాతినృపతిర్ద్విజం । సత్వరంకలశం పూ
ర్ణంవారిగృహ్ణంతమాశుగైః । ద్విజంరాజాద్విపంమత్వావివ్యాధనిశితైశ్శరైః।
నిశివిద్ధోమర్మదేశే దుఃఖితోవాక్యమబ్రవీత్। కేనేదందుష్కరంకర్మకృతంబ్రహ్మ
ఘ్నతామమ।మైత్రోబ్రాహ్మణఇత్యుక్త్వానాపరాధోస్తికశ్చన । తదేతద్వచనంశ్రు
త్వాబుషేరార్తస్యభూపతిః । నిశ్చేష్టశ్చనిరుత్సాహ శ్శనైస్తందేశ మభ్యగా
త్।తంతుదృష్ట్వాద్విజవరం జ్వలంతమివతేజసా। ఆత్మానమాత్మనాకృత్వా స్థిరం
రాజాబ్రవీద్వచః। కోభవాన్మునిశార్దూలకిమర్థమిహచాగతః।వదపాప కృతే
మహ్యం వదమేనిష్కృతింపరాం। తద్రాజవచనంశ్రుత్వామునిపుత్రో బ్రవీద్వచః।
నద్రష్టవ్యోనవక్తవ్య స్తథాపిశృణుమేవచః। ఉత్క్రమిష్యంతిమేప్రాణా అతోవక్ష్యా
మికించన। ఆత్మనోహంనశోచ్యామివృద్ధౌమేపితరావనే।తయోశ్శుశ్రూషకః కస్యా
దంధయోరేకపుత్రయోః । వినామయామహారణ్యే కథంతౌజీవయిష్యతః। తథాపి
తత్రగచ్ఛత్వం గృహీతకలశ స్తథా । తాభ్యాందేహ్యుదపానంత్వం యావత్తౌన
మరిష్యతః।ఇత్యేవంబ్రువత స్తస్య గతాఃప్రాణామహావనే । విసృజ్యసశరం చా
పమాదాయకలశంనృపః।తత్రప్రాయాత్సవేగేన యత్రవృద్ధౌమహావనే।వృద్ధౌచా
పితదారాత్రౌ సుతేన్యోన్యం సమూచతుః । ఉద్విగ్నఃకుపితోవాస్యాదథవా భ
వితాకథం। నప్రాప్తశ్చైవయోర్యష్టిః కింకుర్మఃకాగతిర్భవేత్ । ఏవంబహువి
ధావాచో బ్రువతోర్వృద్ధయోర్వనే । తదాదశరథోరాజా శనైస్తందేశమభ్యా
గాత్।పాదసంచారశబ్దేనమేనాతెసుతమాగతం।కుతోవత్సచిరాత్ప్రాప్త స్త్వం
దృష్టి స్త్వంపరాయణః।నబ్రూషేకింనురుష్టోసి వృద్ధయోరంధయోస్సుత। సభీతఇవ
రాజేంద్ర స్తావువాచనారద । ఉదపానంచకురుతం తతశ్చనృపభాషితం। శ్రు
త్వాసౌనసుతోమహ్యం కోభవాం స్తత్వతోవద । పశ్చాత్పిబేయంపానీయంతతో
రాజాత్వభాషత।తత్రతిష్ఠతితేపుత్రో యత్రవారిసమాశ్రయః । తచ్ఛ్రుత్వా వ్య
థితఃప్రాహసత్యంబ్రూహినచాన్యథా। ఆచచక్షేతతోరాజా సర్వమేవయథా
ర్థతః।తతస్తుపతతౌవృద్ధౌ తత్రావానయమాచిరం।తతోవైశ్రవణంవృద్ధం సభా
ర్యంనృపసత్తమః।యత్రాసౌపతితఃపుత్ర స్తంవృష్ట్వాతౌవిలేపతుః। యథాపుత్రవి
యోగేన మృత్యుర్నావిహిత స్త్వయా । తథాత్వంపాపపుత్రస్య వియోగాన్మృ
త్యుమాస్స్యసి।ఏవంవిలపతోర్వృద్ధ్యోర్గతాఃప్రాణా స్తతోనృపః।అగ్నినాయో

జయామాస వృద్ధౌచగురుపుత్రకం । తతోజగామనగరం దుఃఖితో నృపతిర్ము
నే।వసిష్ఠస్యచతత్సర్వం న్యవేదయదశేషతః।వసిష్ఠోపిద్విజశ్రేష్ఠ స్సంమంత్ర్యత్వథ ని
ష్కృతిం।యజస్వహయమేధైశ్చ బహుభిర్బహుదక్షిణైః । అకరోద్ధయమేధాం
శ్చ రాజాదశరథోద్విజైః । ఏతస్మిన్నంతరేతత్ర వాగువాచాశరీరిణీ। పూతంశ
రీరమభవద్రాజ్ఞో దశరథస్యహి । వ్యవహారశ్చభవితాభవిష్యంతితథా సుతాః।
జ్యేష్ఠపుత్రప్రభావేన రాజాఽపాపోభవిష్యతి । తతోబహుతిథేకాలేఋష్యశృం
గాన్మునీశ్వరాత్।దేవానాంకార్యసిద్ధ్యర్థం సుతాఅస్యసురోత్తమాః । కౌసల్యా
యాంతదారామ స్సుమిత్రాయాంచ లక్ష్మణః । శత్రుఘ్నశ్చాపికైకేయ్యాంభర
తోమతిమాన్నరః। తేసర్వేమతిమంతశ్చ ప్రియారాజవశేస్థితాః। తంరాజానమృషిః
ప్రాప్య విశ్వామిత్రః ప్రజాపతిః। రామంచలక్ష్మణంచాపి త్వయాచత మహామతే।
చిరప్రాప్తసుతోవృద్ధో రాజాతైనమభాషత । సశరీరమిదంరాజ్యం దాస్యేనై
వసుతావితి।వసిష్ఠేనతతఃప్రోక్తో రాజాదశరథ స్తదా।రామంచలక్ష్మణంచైవకథం
చిదవదన్నృపః । విశ్వామిత్రస్యబ్రహ్మర్షేః కురుతాంయజ్ఞరక్షణం। తథేత్యు
క్త్వాదశరథం నమస్కృత్యపునఃపునః । జగ్మతూరక్షణార్థాయ విశ్వామిత్రేణ
తౌముదా।తతస్సుహృష్టోగాధేయో ముదాప్రాదాత్తదోభయోః। మాహేశ్వరీం
మహావిద్యాం ధనుర్విద్యాపురస్సరాం।శాస్త్రమాత్రంలౌకికంచహ్యశ్వవిద్యాంగ
జోద్భవాం।అస్త్రవిద్యాంధర్మవిద్యాం మంత్రాహ్వానవిసర్జనం । సర్వవిద్యా
మథావాప్య ఉభౌతౌరామలక్ష్మణౌ।కృతాస్త్రౌతౌధనుష్పాణీ మార్గేహత్వాతు
తాటకాం।మునినాస్తూయమానౌతౌ చక్రతుర్యజ్ఞరక్షణం । తతోమహామఖేవృ
త్తేవిశ్వామిత్రోమునీశ్వరః । పుత్రాభ్యాంసహితోరాజ్ఞో జనకంద్రష్టు మభ్యగా
త్।తత స్తద్దర్శయామాస రాజమధ్యేనృపాత్మజః । రామస్సౌమిత్రిసహితో ధ
నుర్విద్యామగాన్మహత్।తత్రైవజనకఃప్రాదాత్సీతాంలక్ష్మీమయోనిజాం। తత్రై
వలక్ష్మణస్యాపి భరతస్యానుజస్యచ । శత్రుఘ్నస్యాపిక్రమశో రాజాదశరథోము
దా।పురోధసావసిష్ఠేన విశ్వామిత్రేణధర్మతః । మంత్రిభిస్సహితశ్శ్రీమా న్వి
వాహమకరోన్సునే।తతోబహుతిథేకాలే రాజ్ఞి రాజ్యంప్రయచ్ఛతి । కైకేయీ
విఘ్నమాధత్త వనప్రవ్రాజనంతదా । భరతస్యచతద్రాజ్యం రాజాతస్మై ప్ర
దత్తవాన్।పితరంసత్యవాక్యంచ కుర్వాన్రామోమహావనం। వివేశసీతయాసార్ధం
తదాసౌమిత్రిణాసహ।తస్మిన్వినిర్గతేరామే వనవాసాయదీక్షితే । తంరామం
చాపిసౌమిత్రిం సీతాంచగుణశాలినీం । దుఃఖేనపరమావిష్టోబ్రహ్మశాపంచసంస్మ

రన్।తదాదశరథో రాజా జీవంతత్యాజదుఃఖితః । తతోరాజామహాప్రాజ్ఞోయా
వత్స్థావరజంగమం। నరకాణ్యథఘోరాణి భీషణానిబహూనిచ। తత్రక్షిప్తస్తథా
రాజానరకేచపృథక్పృథక్।పచ్యతేభిద్యతేరాజాపీడ్యతేచూర్ణ్యతేతథా। చోష్య
తేదంశ్యతేభూయోదహ్యతేపోహ్యతేతథా। ఏవమాదిషుఘోరేషునరకేషుసపచ్య
తే।రామోపిగచ్ఛన్నధ్వానంచిత్రకూటమథాభ్యగాత్। తత్రైవత్రీణివర్షాణివ్య
తీతానిమహామతే।పునశ్చదక్షిణామాశామాక్రమద్దండకావనం।విఖ్యాతంత్రిషులోకే
షుదేశానాంతద్ధిపుణ్యదం।ప్రవిశత్తన్మహారణ్యంభీషణందైత్యసేవితం।తద్భయాదృ
షిభిస్త్యక్తంహత్వాదైత్యాంశ్చరాక్షసాన్। విచరన్దండకారణ్యైఋషిసేవ్యమథా
కరోత్।తత్రేదంవృత్తమాఖ్యాస్యేశృణునారదయత్నతః। తావచ్ఛనైస్త్వగాద్రా
మోయావద్యోజనపంచకమ్।గౌతమీంసమనుప్రాప్తోరాజాపినరకేస్థితః।యమస్స్వ
కింకరానాహరామోదశరథాత్మజః। గౌతమీమభితోయాతిపితరంతస్యధీమతః।ఆ
కర్షంత్వథరాజానంనరకాన్మాత్రసంశయః। ఉత్తీర్యగౌతమీంయాతియావద్యో
జనపంచకమ్।రామస్తావత్తస్యపితానరకేనైవపాత్యతామ్। యదేవాస్మద్వచఃపు
ణ్యం నకుర్యుర్యదిదూతకాః। తతశ్చనరకేఘోరేయూయంసర్వేనిమజ్జథ। దక్షి
ణాశాపతేర్వాక్యం నిశమ్యయమకింకరాః। నరకేపచ్యమానంతమయోధ్యాధిప
తింనృపం।ఉత్తార్యఘోరనరకాద్వచనంచేదమబ్రువన్। ధన్యోసినృపశార్దూలయ
స్యతేపుత్రఈదృశః।సవిశ్రాంతశ్శనైరాజాకింకరాన్వాక్యమబ్రవీత్। నరకేష్వథ
ఘోరేషుపాత్యమానఃపునఃపునః। కథమాకర్షితశ్శీఘ్రంతన్మేవక్తుమిహార్హ
థ। తత్రకశ్చిచ్ఛాంతమనారాజానమిదమబ్రవీత్। రామస్తవసుతశ్శ్రీమాన్గౌత
మీతీరమాగతః।తస్మాత్త్వంనరకాద్ఘోరాదాకృష్టోసినరోత్తమ। యదిత్వాంత
త్రగౌతమ్యాంస్మరనాశ్రమస్సలక్ష్మణః। స్నానంకృత్వాథపిండాదియదిదద్యాన్నృ
పోత్తమ। తతస్త్వంసర్వపాపేభ్యోముక్తోయాసిత్రివిష్టపం॥ రాజోవాచ॥ త
త్రగత్వాభవద్వాక్యమాఖ్యాస్యేహంసుతౌప్రతి। భవంతఏవశరణమనుజ్ఞాందాతు
మర్హథ।తద్రాజవచనంశ్రుత్వాకృపయాయమకింకరాః। అనుజ్ఞాంచదదుస్త
స్మైరాజాప్రాగాత్సుతౌప్రతి। గౌతమ్యాస్తటమాశ్రిత్యరామోలక్ష్మణఏవచ।
సీతయాసహవైదేహ్యాసస్నౌచైవయథావిధి। నైవతత్రాభవద్భోజ్యంభక్ష్యం
వాగౌతమీతటే। తద్దినేతత్రవసతోర్గౌతమీతీరవాసినోః। తందృష్ట్వాదుఃఖితో
భ్రాతాలక్ష్మణోరామమబ్రవీత్।పుత్రౌరాజ్ఞోదశరథస్యాథాపిబలమీదృశం। నా
ద్యభోజ్యమిహాస్మాకం గంగాతీరనివాసినాం॥ శ్రీరామఉవాచ॥ భ్రాతర్యద్వి

హితంకర్మనైవతచ్చాన్యథాభవేత్ । సౌమిత్రేనూనమస్మాభిర్బ్రాహ్మణముఖాహుతం। తస్మాద్దేవాన్సమభ్యర్చ్యహోతవ్యంవైహుతాశనే । శనైర్దశరథోరాజాతందేశముపజగ్మివాన్ ।తందృష్ట్వాలక్ష్మణశ్శీఘ్రంతిష్ఠతిష్ఠేతిచాబ్రవీత్। ధనురాకృష్యకోపేన రక్షస్త్వందానవోపివా । ఆసన్నంచపునర్దృష్ట్వాయాహియాహ్యత్రపుణ్యభాక్। రామోదాశరథీరాజాధర్మవాక్యాత్ప్రవర్తతే। యదిప్రవర్తసేపాపతతోవధమవాప్స్యసి। తత్రతద్వచనం శ్రుత్వా శనైర్గద్గదవాగ్భయాత్ । ఉవాచాధోముఖోభూత్వాస్నుషాంపుత్రౌకృతాంజలిః। అహందశరథోనామపుత్రౌమేశృణుతాంవచః। తిసృభిర్బ్రహ్మహత్యాభిర్వృతోహందుఃఖమాగతః।కింనపశ్యతమేదేహంనరకేషుచపాతితం । తతఃకృతాంజలీరామ స్సీతయాలక్ష్మణేనచ। భూమౌప్రణేముస్తేసర్వేవచనం చేదమబ్రువన్ । కస్యేదంకర్మణస్తాతఫలంనృపతిసత్తమ । సచప్రాహయథావృత్తంబ్రహ్మశాపంవధంతథా। తతోదుఃఖేనమహతావృతాస్సర్వేభువంగతాః । రాజానంవనవాసంచ మాతరంపితరంతథా । దుఃఖాంగతింకర్మగతింనరకేపతనంతదా।ఏవమాద్యథసంస్మృత్వాముమోహనృపతేస్సుతః । విసంజ్ఞం స్వపతిందృష్ట్వాసీతావాక్యమథాబ్రవీత్ । కిమనేనాత్రదుఃఖేన నిష్ఫలేననరేశ్వర । జహిహత్యాంప్రథమతోమహ్యంతామతిభీషణాం । ద్వితీయాంలక్ష్మణోహత్యాంగృహ్ణాతుత్వపరాంభవాన్ ।ఏతద్ధర్మయుతంవాక్యంసీతయాభాషితంద్రుతం ।తథేతిచాహతురుభౌతతోదశరథోబ్రవీత్।గౌతమ్యాంస్నానదానేనపిండవార్యర్పణేనచ । తిసృభిర్బ్రహ్మహత్యాభి ర్ముక్తోయామిత్రివిష్టపం।తథేతిక్రియమాణేతుపిండదానాయశత్రుహా । నైవాపశ్యద్భక్ష్యభోజ్యంతతోలక్ష్మణమబ్రవీత్ । లక్ష్మణశ్చాహవినయాద్ధింగుద్యాశ్చఫలానిచ। సంతితేషాంచపిణ్యాకమానీతంభక్షణాయచ।పిణ్యాకేనాథగంగాయాంపిండందాతుఃతతఃపితుః।మనఃకుర్వం స్తతోరామోమందోభూద్దుఃఖితస్తదా । దైవీవాగబ్రవీత్తత్రదుఃఖంత్యజనృపాత్మజ । యదన్నఃపురుషోరాజన్తదన్నాస్తస్యదేవతాః। పిండేచపాతితేభూమౌనాపశ్యత్పితరంతదా ।తత్రాగచ్ఛన్లోకపాలారుద్రాదిత్యాస్తథాశ్వినౌ । స్వంస్వంవిమానమారూఢాస్తేషాంమధ్యేతిదీప్తిమాన్। విమానవరమారూఢస్స్తూయమానశ్చకిన్నరైః । ఆదిత్యసదృశాకారస్తేషాంమధ్యేబభౌపితా। తమదృష్ట్వాస్వపితరందేవాన్దృష్ట్వావిమానగాన్ ।కృతాంజలిపుటోరామఃక్వపితాచేత్యభాషత । ఇతిదైవ్యభవద్వాణీరామంసంబోధ్యసీతయా । తిసృభిర్బ్రహ్మహత్యాభిర్ముక్తోదశరథోనృపః । వృతంపశ్యసురైస్తాతందేవాఅప్యాచిరేవచః । ధ

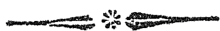
న్యోసికృతకృత్యోసి రామస్స్వర్గంగతః పితా। ఏనం పశ్యమహాబాహో హ్యాముక్తపాపం పునః పునః। తథేత్యాహ సుతం రాజా హ్యాశీర్భిరభినంద్యచ । కృతకృత్యోసిభద్రం తే తారితోహం త్వయానఘ। ధన్యస్సపుత్రో లోకేస్మిన్ పితౄణాం యస్తు తారకః । తతస్సురగణాః ప్రోచుర్దేవానాం కార్యసిద్ధయే । రామం చరమతాం శ్రేష్ఠం గచ్ఛతాతయథాసుఖం । తతస్తద్వచనం శ్రుత్వా రామస్తాన బ్రవీత్సురాన్ । గురౌ పితరి మే దేవాః కింకృత్యమవశిష్యతే॥ దేవా ఊచుః ॥ తారితాః పితరో రామ త్వయా పుత్రేణ మానద। గచ్ఛంతు సర్వే స్వస్థానం త్వం చ గచ్ఛ యథాసుఖం । తద్దేవవచనాద్దృష్టస్సీతయాలక్ష్మణేన చ। తద్దృష్ట్వా గాంగమాహాత్మ్యం విస్మితో వాక్యమబ్రవీత్। అహో గంగాప్రభావోయం త్రైలోక్యేనోపమీయతే । వయం ధన్యా యతో గంగా దృష్టాస్మాభిస్సుపావనీ। హర్షేణ మహతా యుక్తో దేవం స్థాప్య మహేశ్వరం। కృతాంజలిపుటో భూత్వా రామస్తుష్టావ శంకరం॥ శ్రీరామ ఉవాచ॥ నమామి శంభుం పురుషం పురాణం నమామి సర్వజ్ఞమపారభావం। నమామి రుద్రం ప్రభుమక్షయం తం నమామి శర్వం శిరసా నమామి। నమామి శర్వం పరమార్థరూప ముమాపతిం లోకగురున్నమామి। నమామి దారిద్ర్యవిదారణం తం నమామి రోగాపహరం నమామి॥ నమామి కళ్యాణ మచింత్య రూపం నమామి విశ్వోద్భవ బీజభూతం । నమామి విశ్వస్థితి కారణం తం నమామి సంహార కరం నమామి । నమామి గౌరీప్రియమవ్యయం తం నమామి నిత్యం పరమక్షరం తం । నమామి చిద్రూపమమేయభావం త్రిలోకరూపం శిరసా నమామి । నమామి కారుణ్య కరం భవస్య భయాపహం చాపి సదా నమామి । నమామి దాతారమభీప్సితానాం నమామి సోమేశముమేశమీశం॥ నమామి వేదత్రయలోచనం తం నమామి మూర్తిత్రయవర్జితం తమ్ । నమామి పుణ్యం సదసద్వ్యతీతం నమామి తం పాపహరం నమామి। నమామి విశ్వస్య హితే రతం తం నమామి రూపాణి బహూని ధత్తే । యో విశ్వగోప్తా సదసత్ప్రణేతా నమామి తం విశ్వపతిం నమామి। యజ్ఞేశ్వరో యోత్తి స్తదైవ హవ్యం కవ్యం సదాస్నాతి సదా శివోయః । ఆరాధితో యశ్చదదాతి సర్వం నమామి దాసప్రియమిష్టదైవం। నమామి సోమేశ్వరమస్వతంత్రముమాస్వతంత్రం విజయం నమామి । నమామి విఘ్నేశ్వర నందినా చ హ్యుమాప్రియం తం శిరసా నమామి। నమామి దేవం భవదుఃఖశోకం వినాశకం చంద్రధరం నమామి । నమామి గంగాధరమీడ్యమానం ఉమాపతిం దైవవరం నమామి । నమామి తం బ్రహ్మపురందరాదిసురాసురైరర్చితపాదయుగ్మం। నమామి దేవీముఖవాదనానా మీక్షార్థమక్షిత్రితయం య ఇచ్ఛేత్। పంచామృతై

గంధసుధూపదీపైర్విచిత్రపుష్పైర్వివిధైశ్చమంత్రైః । అన్నప్రదానైస్సకలోపచారైస్సంపూజితంవిశ్వమనేకరూపం॥ అన్నప్రదానైస్సకలోపచారైస్సంపూజితంసోమ మహంనమామి॥ బ్రహ్మో॥తతస్సభగవాన్ప్రాహ రామంశంభుస్సలక్ష్మణం। వరాన్వృణీష్వ భద్రంవో రామఃప్రాహవృషాకపిం।స్తోత్రేణానేనయేభక్త్యాస్త్వాం తోష్యంతి సురోత్తమ । తేషాంసర్వాణికార్యాణి సంసిద్ధింయాంతుశంకర। యేషాంచపితరశ్శంభో పాతితానరకార్ణవే । తేభ్యఃపిండాదిదానేన పునర్యాంతుత్రివిష్టపం.జన్మప్రభృతిపాపంచ మనోవాక్కాయకంకృతం। తత్రతుస్నానమాత్రేణతదఘంనాశమాప్నుయాత్ । అత్రయేభక్తితశ్శంభో దదాత్యర్థిభ్యఅణ్వపి।సర్వంతదక్షయంశంభో దాతృభ్యఃఫలకృద్భవేత్ । ఏవమస్త్వితితంరామంశంకరోఽదృశ్యతాంయయౌ।౧ తేతస్మిన్సరజ్యేష్ఠే రామోప్యనుచరైస్సహ। గౌతమీయత్రచోత్పన్నా శనైస్తందేశమభ్యగాత్॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణేగౌతమీమాహాత్మ్యే

రామతీర్థవర్ణనంనామ

షట్పంచాశోఽధ్యాయః

సప్తపంచాశాధ్యాయప్రారంభః

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ పుత్రతీర్థమితిఖ్యాతం శ్రమతీర్థంతదుచ్యతే। తస్యస్వరూపంవక్ష్యామి శృణుయత్నేననారద । దితేఃపుత్రాశ్చదనుజాఃపరిక్షీణాయథాభవన్।అదితేస్తుసురాశ్శ్రేష్ఠా స్సర్వభావేననారద।తదాదితిఃపుత్రవియోగదుఃఖాత్సంస్పర్ధమానాదనుమాససాద । క్షీణాస్సుతాఆవయోరేవభద్రే కింకుర్వహేకర్మఫలంగరీయః । పశ్యాదితేర్వంశమభిన్నయుక్తం సౌభ్రాత్ర యుక్తంచశుభాన్వితంచ॥ జితారిమభ్యుద్యతకీర్తిధర్మ మచింత్యసంఘర్షవినాశదక్షం। సమానభర్తృత్వసమానధర్మే సమానగోత్రేపిసమానరూపే। నజీవమేయం శ్రియమున్నతించ జీర్ణాస్మిదృష్ట్వాహ్యదితిప్రసూతాన్ । ఏతచ్ఛ్రుత్వా దితేర్వాక్యం దనుఃప్రోవాచనారద।భర్తారంకశ్యపంభద్రే తోషయస్వనిజైర్గుణైః। తుష్టోయదిభవేద్భర్తా తతఃకామానవాప్స్యసి । తథేత్యుక్త్వాసర్వభావైస్తోషయామాసకాశ్యపం।దితింప్రోవాచభగవాన్ కాశ్యపోథప్రజాపతిః । కిందదా

మితవాభీష్టం దితే వరయ సువ్రతే । దితిరప్యాహ భర్తారం పుత్రం బహుగుణా
న్వితం। జేతారం సర్వసైన్యానాం సర్వలోకనమస్కృతం । తంవరేయం సురపితరి
త్యాహ వినయాన్వితా। ఉపదిశ్యవరం శ్రేష్ఠం ద్వాదశాబ్దఫలప్రదం। తత ఆగత్యతే
గర్భ ఆధాస్యేహం మనోగతం। భర్తృర్వాక్యాద్దితిః ప్రీతా తం సమస్యాయతేక్షణా।
ఉపదిష్టం వ్రతం చక్రే భర్త్రాభీష్టం యథావిధి । తతశ్చీర్ణే వ్రతే తస్యాం దిత్యాం
వై గర్భమాదధే। పునః కాంతామథోవాచ కశ్యపస్తాం దితిం రహః । నిందితం తేన క
ర్తవ్యం సంధ్యయోరుభయోరపి । నస్వప్తవ్యం న గంతవ్యం ముక్తకేశే చ నో భవ।
భోక్తవ్యం సుభగే నైవ క్షుతం వా జృంభణం తథా । నాంతర్ధానం సదా కార్యం
హసితం చ విశేషతః । గృహాంత దేశే సంధ్యాసు న స్థాతవ్యం కదాచన । ముసలో
లూఖలాదీని శూర్పపీఠపిధానకాః। నైవాతిక్రమణీయాని దివా రాత్రౌ సదా ప్రియే ।
ఉదక్శీర్షం తు శయనం న సంధ్యాసు విశేషతః । ఇత్యాది నియమైర్యుక్తా యదిత్వమ
నువర్తసే । తతస్తే భవితా పుత్రస్త్రైలోక్యైశ్వర్యభాజనః । తథేతి ప్రతిజజ్ఞే
సా భర్తారం లోకపూజితమ్ । గతశ్చ కాశ్యపో బ్రహ్మన్ దితిస్స్వస్థా గృహేవసత్।
దితిగర్భోపి వవృధే బలవాన్పుణ్యసంభవః । ఏతత్సర్వం మయా దైత్యో మాయయా
వేత్తి తత్త్వతః । ఇంద్రస్య సఖ్యమభవన్మయేన ప్రీతిపూర్వకం। మయో గత్వా రహః
ప్రాహ ఇంద్రం స వినయాన్వితః। దితేర్దానోరభిప్రాయం వ్రతం గర్భస్య వర్ధనమ్।
తస్య వీర్యం చ వివిధం ప్రీత్యేంద్రాయన్యవేదయత్ ॥ నారద ఉవాచ ॥ నముచేశ్చ
ప్రియో భార్యా తామయో దైత్యసతిబలీ। భార్యాహర్తా కథం మైత్రం మయస్యాస్యా
త్సురేశ్వర ॥ బ్రహ్మోవాచ ॥ దైత్యానామధిపశ్చాసీద్బలవాన్నముచిః పురా।
ఇంద్రేణ వైరమభవద్భీషణం రోమహర్షణం । యుద్ధం హిత్వా కదాచిత్తం గచ్ఛం
తం తం శతక్రతుం । దృష్ట్వా దైత్యపతిశ్శూరో నముచిః పృష్ఠతోన్వగాత్ । తమా
యాంతమభిప్రేక్ష్య శచీభర్తా భయాతురః। ఐరావతం గజం త్యక్త్వా చేంద్రః ఫేనం స
మావిశత్ । స వజ్రపాణిస్తరసా తం ఫేనైరాహనద్రిపుం। నముచిర్నాశమగమ
త్తస్య భార్యా తామయోసురః। భార్యాహంతృవినాశాయ మయస్తేపే తపో మహత్।
మాయాం చ వివిధామాప దేవానామతిభీషణం। వరానవాప తపసా విష్ణోర్లోకప
రాయణాత్ । అగ్నిం చ బ్రాహ్మణాన్పూజ్య జేతుమింద్రం మయోయయౌ। దాతా
రం చ తథార్థిభ్యో గీయమానం చ వందినా । విదిత్వా మఘవానేవం మయం మా
యావినాం వరం । ఉపకార్యంతం సముత్థాయ విప్రోభూత్వా తమభ్యగాత్। శచీభ
ర్తా మయం దైత్యం ప్రార్వా చేదం పునః పునః । దేహి దైత్యపతే మహ్యమర్థినే దై

త్యసత్తమ।శ్రుత్వాతు దానశీలం త్వామాగతోహం ద్విజోత్తమః। మయోపి బ్రాహ్మ
ణం మత్వా వదదత్తం మహత్తపః । ఇత్యుక్తో హరిరప్యాహ సఖ్యమిచ్ఛామ్యహం త్వ
యా । ఇంద్రం మయః పునః ప్రాహ కిమనేన ద్విజోత్తమ।నత్వయా మమ వైరం తు స్వ
స్తీత్యాహ హరిర్మయం।అథ మిత్రత్వేన సహరిర్దైత్యేనోక్తస్స్వయం వపుః।దర్శయా
మాస దైత్యాయ సహస్రాక్షం యదుచ్యతే । తతస్సవిస్మయో దైత్యో మయో హ
రిమువాచహ । కిమిదం వజ్రపాణిస్త్వం తవాయోగ్యాకృతిస్సఖే । పరిష్వజ్యవి
హస్యాథ వృత్తమిత్యబ్రవీద్ధరిః । తతః ప్రభృత్యమరవన్మయేనాభూత్సుమిత్రతా ।
సంప్రీతిర్మునిశార్దూల మయస్యాపి హరేస్సదా । ఇంద్రస్య భవనం గత్వా తస్మైస
ర్వం న్యవేదయత్। కిం మే కృత్యమితి ప్రాహ మయం మాయావినం హరిః।హరయే చ మ
యో మాయాం ప్రాదాత్ప్రీత్యా తయా హరిః । ప్రాప్తస్సంప్రీతిమానాహ కిం కృ
త్యం మయ తద్వద ॥ మయ ఉవాచ ॥ అగస్త్యస్యాశ్రమం గచ్ఛ తత్రాస్తే గర్భిణీ
సతీ । తస్యాశ్శుశ్రూషణం కుర్వన్న్యస్తత్ర కియంతి చ । అహాని మఘవంస్త
స్యా గర్భమావిశ్య వజ్రధృత్ । వర్ధమానం చ తం ఛింధి తతో న భవితా రిపుః।
తథేత్యుక్త్వా మయం పూజ్య మఘవానేకఏవహి। వినీతవత్తదా ప్రాయాద్దితిం మా
తరమంజసా।శుశ్రూషమాణస్తాం దేవీం శక్రో దైతేయమాతరం।సా న జానాతి తచ్చి
త్తమింద్రస్య ద్విషతో దితిః।గర్భస్థితస్య యద్భూతం దేవేంద్రస్య విచేష్టితం। తత్ర ప్ర
గృహ్య కులిశం సహస్రాక్షః పురందరః। గర్భదేశాంతరం ప్రాప్య స్తపసా నియతా భ
వేత్।సంధ్యాయాం దీర్ఘనిద్రాంతామవేత్య కులిశాయుధః । ఇదమంతరమిత్యు
క్త్వా దిత్యాః కుక్షిం సమావిశత్ । అంతర్వర్తి చ యద్భూతమింద్రం దృష్ట్వా ధృతా
యుధం।హంతుకామం తదోవాచ పునః పునరభీతవత్ । కిమస్మానంతరే హ్యేవ స్థితో
భ్రాతర్జిఘాంససి।కురు యత్నం మహాబాహో శక్రో యుధ్యస్వ నిర్గతే।మయి త
స్మాదైత దేవం తవ యుక్తం భవిష్యతి। శతక్రతుస్సహస్రాక్షశ్శచీభర్తా పురంద
రః।వజ్రపాణిస్సురేంద్ర స్త్వం నైతద్యుక్తం భవేత్ప్రభో।అథవా యుద్ధకామస్త్వం
మమ నిష్క్రమణం యథా।తథా కురు మహాబాహో శక్ర యుధ్యస్వ నిర్గతే। మ
యి తస్మాన్నైతదేవం మాగా దస్మాదపాసర। అవధ్యశ్చ హ్యశక్తశ్చ నైవ చాయు
ధసంగ్రహః।త్వం విద్వన్వజ్రపాణిర్మాం హంతుం కిం నైవ లజ్జసే। హత్వా కిం వాను
జా మేత యశో వా పుణ్యమేవ వా। బాలఘాతీ భ్రాతృఘాతీ తథా విశ్వాసఘాతుకః।
ఏవం ఘాతం ఫలం యత్ర కస్మాన్మాం హంతుముద్యతః । యదాజ్ఞయా సర్వమిదం వ
ర్తతే సచరాచరం।హత్వా చ బాలకం మాం నై కిం యశః కిం ను పౌరుషం। యది వా

యుద్ధభక్తిస్తే మయిభ్రాతరసంశయః।తతోముష్టింపురస్కృత్వా వజ్రేణాస్తౌవ్యవ
స్థితః।ఏవంబ్రువంతంతంగర్భం చిచ్ఛేదకులిశేనసః। సమమూరితతఃఖండం చక్రేసా
పయమోయథా।పునశ్చిచ్ఛేదతంఖండం మావధీరితిచాబ్రవీత్ । ఏవంతుఖండితంఖం
డం హస్తపాదాదిజీవవత్।నిరాకారంతతోదృష్ట్వా సప్తసప్తసువిస్మితః।ఏకవద్బ
హురూపాణి గర్భస్థానిశుభానిచ।రుదంతివిశ్వరూపాణి మారుదేత్యబ్రవీద్ధరిః।తత
స్తేమరుతోబాలా బలవంతోమహాయశాః।గర్భస్థాఅపిచాన్యోన్యమూచుశ్శక్రంగత
భీమాః।అగస్త్యంమునిశార్దూలం మాతాయస్యాశ్రమేస్థితా। అస్మిన్ కాప్రీతాత
థాభ్రాతా సఖ్యంతుబహుమన్యసే। విద్మోహితేయథామన్యోహ్యస్మాంస్త్వందత్త
వాన్దితే।ఇత్యేతద్వచనంశ్రుత్వా అగస్త్యోగాత్ససంభ్రమః।దితిర్చబోధతరసావ్య
థితాగర్భభేదనాత్।తతోగస్త్యశ్శచీకాంత మశపత్కుపితోభృశం।సంగ్రామేరిపు
వఃపృష్ఠం పశ్యేయుస్తేయథాహరే।సాపితంగర్భసంస్థంచ శశాపేంద్రందితీరుషా।
నపౌరుషంకృతంతస్మాచ్ఛాపోయంభవితాతవ । స్త్రీభిఃపరిభవంప్రాప్య రాజ్యా
త్ప్రభ్రశ్య తేహరే।ఏతస్మిన్నంతరేతత్ర కాశ్యపోపిప్రజాపతిః। ప్రాయాచ్చవ్యథి
తోగస్త్యాచ్ఛ్రుత్వాశక్రేవిచేష్టితం।గర్భాంతరేచశక్రోపి గతఃప్రోవాచభీతవత్।
అగస్త్యంచదితించైవ బిభేమిక్రామితుంబహిః।ఏతస్మిన్నంతరేబ్రూయా త్కాశ్య
పోపిప్రజాపతిః।పుత్రకర్మచతద్దృష్ట్వా గర్భాంతస్థితిమేవచ। దితేశ్శాపమగస్త్య
స్య శ్రుత్వాసౌదుఃఖితోభవత్।నిర్గచ్ఛశక్రపుత్రేతి పాపంకింకృత్యవానసి।సనిర్గ
తోవజ్రపాణిః స్వప్రీడోవాక్యమబ్రవీత్। యదత్రయుక్తంశ్రేయస్యా త్తత్కర్తా
స్మినసంశయః।తతోమమాంతికంప్రాయా ల్లోకపాలైస్సకశ్యపః। సర్వంవృత్తమ
థోవాచ పునఃపప్రచ్ఛమాంసురైః । దితిగర్భస్యసంశాంతిం సహస్రాక్షవిశాప
తాం।గర్భస్థానాంచసర్వేషా మింద్రేణసహమిత్రతా।తేషామరోగతాంచాపి శ
చీభర్తుర్నరదోషతాం।అగస్త్యదత్తశాపస్య విశాపత్వమపిక్రమాత్ । తతోధ్యా
త్వాఽబ్రువంవాక్యం కాశ్యపంవినయాన్వితం।ప్రజాపతేకశ్యపత్వం వసుభిర్లోక
పాలకైః। ఇంద్రేణసహితశ్శీఘ్రం గౌతమీంయాహిమానద।తత్రస్నాత్వామహే
శానంస్తుహిసర్వైస్సమన్వితః।తతశ్శివప్రసాదేన సర్వంశ్రేయోభవిష్యతి।తథేత్యు
క్త్వాజగామాసౌ కాశ్యపోగౌతమీనదీం।స్నాత్వాతుష్టావదేవేశ మేభిర్మంత్రపద
క్రమైః॥ కాశ్యపః॥ పాహిశంకరసోమేశ పాహిలోకనమస్కృత। పాహిపాల
నవాగీశ పాహిపన్నగభూషణ। పాహిధర్మవృషారూఢ పాహిధర్మత్రయేక్ష
ణ । పాహిగోచరలక్ష్మీశ పాహిశర్వజటాధర । పాహిత్రిపురహన్నాథ పాహి

సోమార్ధభూషణ । పాహియజ్ఞేశసోమేశపాహ్యభీష్టప్రదాయక। పాహికారుణ్యనిలయపాహిమంగళపావన । పాహిభాస్కరవిశ్వేశపాహిదేవనమస్కృత ॥ ఏవంతుస్తువతస్తస్యపురతోభూద్వృషధ్వజః। వరేణఛందయామాసకాశ్యపంతుప్రజాపతిం।కాశ్యపోపిశివంప్రాహవినీతస్సన్నిదంవచః । సతదావిస్తరేణాహచేంద్రస్యచవిచేష్టితం।శాపంనాశంచపుత్రాణాంపరస్పరమమిత్రతా।పాపప్రాప్తించశక్రస్యశాపప్రాప్తింతథైవచ।తతోవృషాకపిఃప్రాహదితించాగస్త్యమేవచ।మరుతోపిభవత్పుత్రాఃపంచాశత్త్వేకవర్జితాః । సర్వేభవేయుస్సుభగా భవేయుర్యజ్ఞభాగినః । ఇంద్రేణసహితానిత్యంవర్తమేయుర్ముదాన్వితాః । ఇంద్రస్యచహవిర్భాగోయత్రయత్రమఘోభవేత్ ।ఆదౌతుమరుతస్తత్రభవేయుర్నాత్రసంశయః। మరుద్భిస్సహితంచేంద్రంనజయేయుఃకదాచన। జేతాభవేత్సర్వదైవసుఖంతిష్ఠప్రజాపతే।అగస్త్యమృషిశార్దూలంశంభురిప్యాహయత్నతః నకుర్యాస్త్వంచకోపంచశచీభర్తరి వైమునే।శమంవ్రజమహాప్రాజ్ఞమరుతస్త్వమరాభవన్ । దితించాపిశివఃప్రాహప్రసన్నోవృషభధ్వజః।ఏకోభూయాన్మమసుతంత్రైలోక్యైశ్వర్యవందితః। ఇత్యేవంచింతయంతీత్వంతపసేనియతాభవ।తదేతత్సఫలంతత్రపుత్రాఃఖలుశుభాగుణాః।అభవన్జయినశ్శూరాః తస్మాజ్జహిమనోరుజం।తదేతద్వచనంశ్రుత్వా దేవదేవస్యసాదితిః।కృతాంజలిపుటోభూత్వా శాశ్వతంవాక్యమబ్రవీత్॥ దితిరువాచ॥ లోకేయదేతత్పరమం మత్పుత్రోః పుత్రదర్శనం। విశేషేణతుతస్మాత్తు ప్రియంస్యాత్పుత్రపూజితం।మత్పుత్రాస్తేప్రభావాచ్చ తేజాతాబలినోమతం।ఇంద్రస్యభాతరస్సత్యం పుత్రాస్తైచప్రజాపతేః । అగస్త్యస్యప్రసాదాచ్చగంగాయాశ్చప్రసాదతః।యత్రదేవప్రసాదస్తేతచ్ఛుభంకోత్రసంశయః । కృతార్థాహంతథాపిత్వాంభక్త్యావిజ్ఞాపనంమమ।శృణుష్వదేవవచనం కురుష్వచజగద్ధితం । తథేత్యుక్త్వాజగద్ధాతా దితిందృష్ట్వాబ్రవీదిదం । సంతతిప్రాపణం లోకే దుర్లభం సురవందితే।విశేషేణప్రియంమాతుః పుత్రశ్చేత్కిన్నువర్ణ్యతే। సచాపిగుణవాన్శ్రీమానాయుష్మానపి జాయతే । కిన్నుస్వర్గేణమోక్షేణ సస్వర్గో ముక్తిరేవచ । తస్మాదాప్లవనాదత్ర క్రియతాంసమనుగ్రహః ॥ శంకరః ॥ మహాపాపఫలం చేదం యదేతదనపత్యతా । స్త్రియోవా పురుషస్యాపి వంధ్యత్వం యదిజాయతే । తదత్రస్నానమాత్రేణసదోషోనాశమాప్నుయాత్ । స్నాత్వాతత్రఫలందద్యాత్స్తోత్రంచేదంచయఃపఠేత్ । సతుపుత్రమవాప్నోతిత్రిమాసస్నానదానతః । అపుత్రిణీతత్రక్స్నాత్వా స్నానంపుత్రమవాప్నుయాత్ । ఋతుస్నా

తాతుయాకాచి త్తత్రిస్నాత్వాసుతంలభేత్। పుత్రిణీతత్రయాస్నానంకృత్వామత్స
దమాప్నుయాత్।త్రిమాసాభ్యంతరేయాతుకుర్వంతీభక్తితస్త్విహా।ప్లవైస్నాత్వా
తుమాంపశ్యేత్స్తోత్రేణస్తౌతిమానవః। తస్యేంద్రసదృశఃపుత్రోజాయతేనాత్రసం
శయః।పితృదోషైశ్చ యేపుత్రానలభంతేదితేశృణు । ధనాపహారదోషైశ్చతత్రై
షానిష్కృతిస్స్వధా।తత్రైషాంపిండదానేన పితౄణాంప్రీణనంభవేత్। కించిత్సు
వర్ణదానేన తతఃపుత్రోభవేద్ధ్రువం । సంగమేదితిగంగాయాస్స్నాత్వా సిద్ధే
శ్వరంశివం। స్తోత్రేణానేనయస్స్తౌతిహ్యష్టమీష్వథభక్తితః । యథాశక్త్యాస్వర్ణ
దానం బ్రాహ్మణానాంచ భోజనం । యఃకరోత్యత్రగంగాయాం సతుపుత్ర మ
వాప్నుయాత్।స్తోత్రేణానేనయఃకశ్చి ద్యత్రక్వాపిస్తువత్యపి। షణ్మాసాత్పుత్రమా
ప్నోతి అపివంధ్యాప్రసూయతే॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే-గౌతమీమాహాత్మ్యే-
పుత్రతీర్థాదివర్ణనంనామ.
సప్త పంచాశోధ్యాయః.

అష్టపంచాశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ యమతీర్థమితిఖ్యాతం పితౄణాంప్రీతివర్ధనం। త
స్యప్రభావంవక్ష్యామి పుణ్యపాపవినాశనం । అనుహ్లాదఇతిఖ్యాతః కపోతో బల
వానభూత్।తస్యభార్యాహేతిరితి పక్షిణీకామరూపిణీ। మృత్యోః పౌత్రస్త్వను
హ్లాదోదౌహిత్రీహేతిరేవచ।తయోస్తుబహవఃపుత్రాః పౌత్రాశ్చైవబభూవిరే।త
స్యశత్రుశ్చబలవానులూకోనామపక్షిరాట్।తస్యపుత్రాశ్చపౌత్రాశ్చాగ్నేయా
స్త్రైబలోత్కటాః।తయోస్తువైరమభవద్బహుకాలంద్విజన్మనోః।గంగాయా ఉత్త
రేపారేకపోతస్యాశ్రమోభవత్।గంగాయాదక్షిణేపారే హ్యులూకో నామపక్షి
రాట్।కపోతోయమమాసాద్య మృత్యుంప్రైతామహంతథా।యామ్యమస్త్రమథా
వాప్య సర్వేభ్యోవిజయీభవేత్।తతోలూకోగ్నిమాసాద్య బలవానభవద్భృశం।
కపోతోలూకయోర్యుద్ధ మభవచ్చాతి భీషణం । తత్రాగ్నేయముతూకోపి కపో
తాయాస్త్రమాక్షిపత్।కపోతోప్యథపాశాన్యైవయామ్యానాక్షిప్యశత్రవే।ఉలూ
కాయాథదండంచ మృత్యుపాశానథాక్షిపత్ । పున స్తదభవద్యుద్ధంపురాకైట
భయోరివ।హేతిఃకపోతకందృష్ట్వా జ్వలితంప్రాప్తమంతికే । పతివ్రతామహాబు

ద్భిః భర్తుస్స్వాదుఃఖవిహ్వలా । అగ్నినావేష్ట్యమానాంశ్చ పుత్రాన్ దృష్ట్వా విశేషతః।సాగత్వాజ్వలనం హేతి స్తుష్టావ వివిధోక్తిభిః ॥ హేతిరువాచ ॥ రూపంచ దానంచ పరోక్షమస్తియస్యాత్మభూతంచ పదార్థజాతం। అశ్నంతిహవ్యాని చయేనదేవాః స్వాహాపతింయజ్ఞపతింనమామి॥ ముఖభూతంతుదేవానాం దేవానాంహవ్యవాహనం। హోతారంచాపిదేవానాం దేవానాంమాతమేవచ।తందేవం శరణంయామి ఆదిదేవంవిభావసుం॥ జ్వలనఉవాచ ॥ అమోఘమేతదస్త్రంమే న్యస్తంయుద్ధేకపోతకి।యత్రవిశ్రామయేదస్త్రం తన్మేబ్రూహికపోతకి॥ కపోతక్యువాచ॥ మయివిశ్రామ్యతామస్త్రం నపుత్రేషునభర్తరి । సత్యవాగ్భవ హవ్యేశ జాతవేదర్నమోస్తుతే॥ జాతవేదః ॥ తుష్టోస్మితవవాక్యేన భర్తృభక్త్యా పతివ్రతే।తథాపిపుత్రభర్తౄణాం హేతేఽమందదామ్యహం । ఆగ్నేయమేతదస్త్రంమే స్వభర్తారంసుతానపి । నవాహంతితతోయాహి సుఖేనత్వం కపోతకి।ఏతస్మిన్నంతరేతత్ర ఉలూకీదదృశేపతిం।వేష్ట్యమానంయామ్యపాశైః యమదండేనతాడితం । ఉలూకీదుఃఖితాభూత్వా యమంప్రాయాద్భయాతురా॥ ఉలూక్యువాచ॥ త్వద్భీతాబ్రువతేసత్యం జనాస్త్వద్భీతబ్రహ్మచర్యంచరంతి। త్వద్భీతాస్సాధుచరంతిధీరాస్త్వద్భీతాఃకర్మణివర్తంతేశుభే। త్వద్భీతాఆశ్రమానాశ్రయంతేగ్రామ్యానరణ్యాన్యభియేచరంతి । త్వద్భీతాస్సౌమ్యజాయంతేజనాస్త్వద్భీతాస్సోమపానంభజంతే । త్వద్భీతాఅన్నదాజాయంతేజనాస్త్వద్భీతాబ్రహ్మవాదంవదంతి॥ ఏవంస్తువన్త్యాస్తస్యాస్తుయమోదక్షిణదిక్పతిః। వరంవరయభద్రంతే దాస్యేహం మనసఃప్రియాన్॥ఉలూకీ॥ భర్తాభివేష్టితఃపాశైర్దండేనాభిహతస్తదా । తస్మాద్రక్షసురశ్రేష్ఠపుత్రాన్ భర్తారమేవచ । తస్యావాక్యాత్కృపాయుక్తోయమఃప్రాహ పునఃపునః । పాశానాంచాపిదండస్యస్థానంవదశుభాననే । సాప్రోవాచయమందేవం మృత్యుపాశాస్త్వయేరితాః। ఆవిశంతుజగన్నాథ దండోమయ్యేవ సంవిశేత్।తతఃప్రోవాచభగవాన్ యమస్తాం కృపయాపునః । తవభర్తాచ పుత్రాశ్చ సర్వేజీవంతువిజ్వరాః । న్యవారయద్యమః పాశానాగ్నేయాస్త్రంచహవ్యవాట్ । కపోతోలూకయోశ్చైవ ప్రీతిర్వై వచక్రతుశ్చతౌ।ఆహతుర్ద్విజజన్మానౌ ప్రియతాంవరఈప్సితః॥ పక్షిణావూచతుః ॥ భవతోర్దర్శనంలబ్ధం దైవేనజనదుష్కరం । వయంచపక్షిణఃపాపాః కింవరేణసురోత్తమా । అయందేయోవరోస్మాకంభవద్భ్యాంప్రీతిపూర్వకం। నాత్మార్థమనుయాచావో దేయమానం వరంశుభం । ఆత్మార్థంయుస్మయాచేత సశోచ్య

స్యాత్సురేశ్వరౌ।అగ్నిరాపోరవిఃపృథ్వీధాన్యాని వివిధానిచ।పరార్థం వర్తనం తేషాం సతాంచాపివిశేషతః । బ్రహ్మాదయోఽపి యేజాతాః యుజ్యంతేమృత్యునా సహ।ఏవంజ్ఞాత్వాతుదేవేశౌ వృథాత్మార్థం పరిశ్రమః। తస్మాద్యాచావహేకించిద్ధితాయజగతాంశుభం । గుణదాయిచసర్వేషాం తదావామనుమన్యతాం। తావాహతురుభౌదేవౌ పక్షిణౌవేదవిశ్రుతౌ। ధర్మస్యయశసోవార్థే లోకానాం హితకామ్యయా।ఆవాభ్యామత్ర వైతీర్థేగంగాయాఉభయేతటే। భవేతాంజగతాంనాథావేషఏవవరోఽపరః । స్నానందానంజపోహోమః పితౄణాంచాపి పూజనం।సుకృతందుష్కృతంవాపి యఃకరోతియథాతథా।సర్వంతదక్షయం పుణ్యం స్యాదిత్యేషవరఃపరః॥ దేవావూచతుః ॥ ఏవమస్తుతదాచాన్యం సుప్రీతౌ ప్రవదావహే।ఉత్తరేగౌతమీతీరే యమస్తోత్రం పఠంతియే। తేషాంసప్తసువంశేషునాకాలేమృత్యుమాప్నుయాత్।యస్త్విదంపఠతేనిత్యంమృత్యుస్తోత్రంయతాత్మవాన్।అష్టాశీతిసహస్రేభ్యో వ్యాధిభ్యోనసబాధ్యతే।అస్మింతీర్థేద్విజశ్రేష్ఠాస్త్రిమాసాద్గుర్విణీసతీ।అర్వాగ్వంధ్యాపిషణ్మాసాత్సప్తాహంస్నానమాచరేత్। వీరసూస్సాభవేన్నారీశతాయుస్తత్సుతోభవేత్।లక్ష్మీవాన్మతిమాన్శూరఃపుత్రపౌత్రప్రవర్ధనః।తత్రపిండాదిదానేనపితరోముక్తిమాప్నుయుః। అగ్నేస్స్తోత్రంచయఃకశ్చిద్యత్రక్వాపిపఠేన్నరః।నైవాగ్నితోభయంతస్యదుఃఖితేపిగృహస్థితే।మనోవాక్కాయికాత్పాపాత్స్నానాన్ముక్తోనసంశయః।స్నానందానంచయఃకుర్యాదగ్నితీర్థేశుచిర్నరః।అగ్నిష్టోమఫలంతస్య భవేదేవనసంశయః। తతఃప్రభృతితత్తీర్థంయామ్యమాగ్నేయమేవచ।కపోతంచతతోలూకం హేత్యోలోక్యంవిదుర్బుధాః। తత్రత్రీణిసహస్రాణి తావంత్యేవశతానిచ। పునర్నవతితీర్థాని ప్రత్యేకంముక్తిభాజనం।తేషుస్నానేనదానేన ప్రతిభూతాశ్చ యేనరాః।పూతాస్తేసర్వపాపేభ్యో అక్రమేయుర్దివంశుభం॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యేయమాగ్నితీర్థాది
త్రిసహస్రత్రినవతి తీర్థవర్ణనంనామా
ష్టపంచాశోధ్యాయః.

అథైకోనసప్తతితమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ తప స్తీర్థమితిఖ్యాతం తపోవృద్ధకరంమహత్। సర్వ కామప్రదంపుణ్యం పితౄణాంప్రీతివర్ధనం। తస్మిఁస్తీర్థేతుయద్వృత్తం శృణు పాపప్రణాశనం॥ అపామగ్నేశ్చసంవాదం మృషీణాంచపరస్పరం । అపోజ్యేష్ఠత మాః కేచి త్కేచిదగ్నింతథాపరే। ఏవంబ్రువంతఋషయ స్సంవాదంచాగ్నివారి ణోః॥ వినాగ్నింజీవనంక్వాస్య జీవభూతోయతోనలః। అత్మభూతోహవిర్భూతో చాగ్నినాజాయతేజగత్ ।అగ్నినాక్రియతేలోకో హ్యగ్నిర్జ్యోతిర్యథాజగత్ ।తస్మా దగ్నేఃపరంనాస్తి పావనందైవతంమహత్ ।అంతస్థోగ్నిస్సఏవో క్తఃపరంజ్యోతిస్సఏ వచ।వినాగ్నినానకించిద్య త్తత్త్రైవేదంజగత్త్రయం।తస్మాదగ్నేఃపరంనాస్తి భూ తానాంజ్యేష్ఠభాజనం।దేవానాంచముఖంయోగ్ని స్తస్మాన్నాతఃపరంవిదుః। అపరే తుహ్యపాంజ్యైష్ఠ్యం మేనిరేవేదవేదినః।అద్భ్యస్సంపత్స్యతేహ్యన్నంతుచిరద్భ్యః ప్రజాయతే।అద్భి రేవధృతంసర్వమాపోవైమాతరోమృతం। అగ్నిర్జ్యేష్ఠఇతిప్రా హు రాపోజ్యేష్ఠతమాఇతి॥ ఏవంమీమాంసమానాస్తే ఋషయోవేదవాదినః। వి రుద్ధవాదినోమాంచ సమభ్యేత్యేదమబ్రువన్ । అగ్నేరపాంవదజ్యైష్ఠ్యం త్రైలో క్యాధిపతిర్భవాన్।అహమప్యబ్రువంప్రాప్తా నృషీన్సర్వాన్యతవ్రతాన్ । ఉభౌపు ణ్యతమౌలోకేహ్యుభాభ్యాంజాయతేజగత్ ।ఉభాభ్యాంజాయతేహవ్యంకవ్యంచా మృతమేవచ।ఉభాభ్యాంజీవనంలోకే శరీరస్యచధారణం।నానయోశ్చవిశేషో స్తిస మాజ్యైష్ఠ్యాత్సమంమతం। తతోమద్వచనాజ్జ్యైష్ఠ్య ముభయోరేవకస్యచిత్। జ్యైష్ఠ్యమన్యతమేనేతి మేనిరేమునిసత్తమాః। నతృప్తామమవాక్యేన వాయుంజగ్ము స్తపస్వినః।కస్యజ్యైష్ఠ్యంభవాన్ప్రాణవాయోసత్యంత్వయిస్థితమ్। వాయురాహా నలోజ్యేష్ఠస్సర్వమగ్నౌప్రతిష్ఠితమ్। నేత్యుక్త్వాన్యోన్యమృషయోజగ్ముర్భూమింవసుం ధరాం।సత్యంభూమేవదజ్యైష్ఠ్య మనయోరగ్నివారిణోః । భూమిరప్యాహ వినయాదాగతాన్స్తానృషీనితి। మమాప్యాధారభూతాస్స్యురాదిదేవ్యస్సనాతనాః। అద్భ్యస్తుజాయతేసర్వంజ్యైష్ఠ్యమప్సుప్రతిష్ఠితం । నేత్యుక్త్వాన్యోన్యమృషయోజ గ్ముఃక్షీరోదశాయినం।తుష్టువుర్వివిధైర్వాక్యైశ్శంఖచక్రగదాధరం॥ ఋషయఊ చుః ॥ యోదేవసర్వంభువనంభవిష్యద్యజ్జాయమానంచగుహానివిష్టం । లోకద్వ యంచిత్రవిచిత్రరూపమేతత్సమస్తంచయమాహివేశ। యదక్షరంశాశ్వతమప్రమే యంయంచైవదేవాఋషయోవదంతి। యమాశ్రితాశ్చేప్సితమాప్నువంతి తద్వస్తు సత్యంకతమంమహత్స్యాత్ । భూతంమహాంతంజగతఃప్రధానంనవిందతేయోగి

నోవిశ్వరూపం। తద్వాక్యమేతేఋషయోత్రయాతాస్సత్యంవదస్వేహజగన్నివాస॥ తతః పాహిజగద్ధాత్రీదైవీవాగశరీరిణీ । ఉభావారాధ్యతపసాభక్త్యాచనియమేన చ।యస్మాత్సాత్యాత్ప్రథమాసిద్ధిస్తద్భూతంజ్యేష్ఠముచ్యతే । తథేత్యుక్త్వాయయుస్స ర్వేఋషయోలోకపూజితాః।గౌతమీమగమన్సర్వేతపస్తప్తుంయతవ్రతాః। అతఏ వతధాగ్నించపూజనాయోద్యతాస్తథా।అగ్నేశ్చపూజకాయేచహ్యాపాంవైపూ జకాశ్చయే । తత్రవాగబ్రవీద్దేవీదేవమాతాసరస్వతీ।అగ్నేరాపస్తథాయోనిర ద్భిశ్శౌచమవాప్నుయాత్।అగ్నేశ్చపూజకాయేచవినాద్భిఃపూజనంకథం। అప్సుజా తాసుసర్వత్రకర్మణ్యధికృతోభవేత్ । తస్మాదాపోవరిష్ఠాస్స్యుర్మాతృభూతా యతోమృతాః। తస్మాజ్జ్యేష్ఠ్యమపామేవజనిత్వాగ్నేర్విశేషతః।ఏతద్వచశ్శుశ్రు వుస్తేఋషయోవేదవేదినః । విశ్వాసంచతతశ్చక్రురూచుర్జ్యేష్ఠ్యమపామితి। య త్రతీర్థంప్రవృత్తమిదంఋషిసత్రంచనారద।తపస్తీర్థంతుతత్ప్రోక్తంసత్రతీర్థం తదుచ్యతే। అగ్నితీర్థంతతఃప్రోక్తంతథాసారస్వతంవిదుః । తేషుస్నానంచదా నంచసర్వకామప్రదంశుభం॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే - గౌతమీమాహాత్మ్యే -

తపస్తీర్థవర్ణనంనామైకోన

షష్టితమోధ్యాయః.

అథషష్టితమోఽధ్యాయప్రారంభః.

ఓం- బ్రహ్మోవాచ ॥ దేవతీర్థమితిఖ్యాతంగంగాయాఉత్తరేతటే। త స్యప్రభావంవక్ష్యామిసర్వపాపప్రణాశనం । ధనుర్వేదేచనిష్ణాతోవేదేష్వేదక్ష ఏవచ । తస్యభార్యారూపవతీసుప్రభేత్యతివిశ్రుతా। ఆర్ష్టిషేణస్తతోరాజాపు త్రేరాజ్యంన్యవేదయత్ । పురోధసాచముఖ్యేనదీక్షాంచక్రేజనేశ్వరః । సరస్వ త్యాస్తతస్తీరే హయమేధాయయత్నవాన్ । ఋత్విగ్భిరృషిముఖ్యైశ్చ వేదశా స్త్రవిశారదైః । దీక్షితంతంనృపశ్రేష్ఠమృత్విక్ష్వగ్నిషుసన్నిధౌ । మధుర్నైవదాన వశ్శూరఃపాపబుద్ధిఃప్రతాపవాన్ । మఖంవిధ్వంస్యనృపతింసభార్యంసపురోహి తం।ఆదాయవేగాత్సప్రాయాద్రసాతలతలంమునే । గతేతస్మిన్నృపవరే యజ్ఞేన

స్థితతో౽మరాః।ఋత్విజశ్చ యయుస్సర్వే స్వం స్వం స్థానం మఖాత్తతః। కాలే తస్మిన్
వ్యపగతే తస్య రాజ్ఞః పురోధసః । సుతో బాలస్సుమతిమాన్ దేవాపిరితి విశ్రుతః ।
బాలానాం పితరం దృష్ట్వా హ్యాత్మనః పితరం న చ । దృష్ట్వా స విస్మితో భూత్వా దుఃఖి
తో౽భితవత్తదా । స మాతరం చ పప్రచ్ఛ క్వ గతో మే పితాంబికే। పితృహీనో న జీవే
యం మాతస్సత్యం వదస్వ మే। న వక్ష్యో యది మే మాత జ్వలదగ్నిమధావిశే। పుత్రం
ప్రోవాచ సా మాతా పిత్రో రాజ్ఞో పురోధసః। దానవేన తలం నీతౌ రాజ్ఞా సహ పితా త
వ ॥ పుత్ర ఉవాచ ॥ క్వ నీతః కేన వా నీతః కథం నీతః క్వ కర్మణి। కేషు పశ్యత్సు కిం స్థా
నం దానవస్య వదాశు మే॥ మాతోవాచ॥ దీక్షితం యజ్ఞసదసి సభార్యం సపురోధసం।
రాజానం తం మధుర్దైత్యో నీతవాన్ స రసాతలం । పశ్యత్సు దేవసంఘేషు ఋత్వి
గగ్నిషు సన్నిధౌ । తన్మాతృవచనం శ్రుత్వా దేవాపిః కృత్యమస్మరత్। దేవానుపా
స్య చాగ్నిం వా ఋత్విజో వా సురానపి।ఏతేష్వేవ పితా న్వేష్యో నాన్యత్రేతి మతిర్మమ।
ఇతి నిశ్చిత్య దేవాపిర్భవం ప్రాప్య నృపాత్మజః। తపసా బ్రహ్మచర్యేణ వ్రతేన నియమే
న చ।ఆనేతవ్యా మయా సర్వే నీతా యే వై రసాతలం।త్వం పాలయ మహీం సర్వా మా
క్షీణ షేణః పితా యథా । మాతా మమ త్వయా రాజన్ పాల్యా యావన్మమాగతం ।
ఏతచ్చ కృతకార్యం త్వ మనుజానీహి మాం భవ । భవే నోక్తస్స దేవాపిస్స్వయం ని
శ్చిత్య యత్నతః।ఋత్విజో౽న్విష్య యత్నేన నత్వా తాన్ వై పృథక్పృథక్। కృతాంజలి
పుటో బాలో దేవాపిర్వాక్యమబ్రవీత్॥ దేవాపిః॥ భవద్భిశ్చ మఖో రక్ష్యో యజమా
నశ్చ దీక్షితః।పురోధాశ్చ తథా రక్ష్యః పత్నీ యా దీక్షితస్య చ । భవత్సు తత్ర పశ్య
త్సు యజ్ఞం విధ్వంస్య దైత్యరాట్ । రాజాదయస్తేన నేతా నైతద్యుక్తతమం భ
వేత్।తదా ప్యేతదహం మన్యే భవంతస్తాన రోగిణః । దాతుమర్హత తాన్ సర్వా
నన్యథా శాపమర్హథ॥ ఋత్విజ ఊచుః ॥ మఖే౽గ్నిః ప్రథమం పూజ్య అగ్ని రేవా
త్రి దైవతం।తస్మాద్వయం న జానీమో హ్యగ్నినాం పరిచారకాః । స ఏవ దాతా త్రా
తా చ భోక్తా కర్తా చ హవ్యవాట్।ఋత్విజః పృష్ఠతః కృత్వా దేవాపిర్జాతవేదసం।పూ
జయిత్వా యథాన్యాయ్య మగ్న యే తన్న్యవేదయత్॥అగ్నిరువాచ॥ యథర్త్విజ
స్తథా చాహం దేవానాం పరిచారకః । హవ్యం వహామి దేవానాం భోక్తారో ర
క్షకాశ్చ తే। దేవానాహూయ యత్నేన హవిర్భాగాన్ పృథక్పృథక్। దాస్యేహం
నైష దోషో మే తస్మాద్యాహి సురాన్ భవాన్ । దేవాపిస్సురాన్ ప్రాప్య నత్వా
తేభ్యః పృథక్పృథక్।ఋత్విగ్వాక్యం చాగ్నివాక్యం శాపం చాపి న్యవేదయత్॥ దేవా ఊ
చుః॥ఆహూతా వైదికైర్మంత్రైః ఋత్విగ్భిశ్చ యథాసుఖం।భోక్ష్యామహే హ

విభ్రాజగాన్ నస్వతంత్రాద్విజోత్తమ । తస్మాద్వేదానుగానిత్యం వయం వేద ని బోధితాః।పరతంత్రా స్తథావిప్ర వేదేభ్యస్సన్నివేదయ । సదేవాపి శ్శుచిర్భూత్వావేదానాహూయయత్నతః । ధ్యానేనతపసాయుక్తో వేదాశ్చాపిపురోభవన్। వేదానువాచదేవాపిర్నమస్యచపునఃపునః । ఋత్విగ్వాక్యం చాగ్నివాక్యం దేవవాక్యంన్యవేదయత్ ॥ వేదాఊచుః ॥ పరతంత్రావయంతాత ఈశ్వరస్య వశానుగాః।సతుకర్తామహేశాన స్సహంతాస మహేశ్వరః। వయంశబ్దమయా బ్రహ్మన్ వదామోవిద్మఏవచ । అస్మాకమేతత్కృత్యంస్యాద్వదామోయంతుపృచ్ఛసి।యేననీతా స్తస్యనామ తత్పదంతద్బలంతథా। భక్షితాఃకింను తేనష్టాహ్యేతజ్జానీమహేవయం।యథాచతవసామర్థ్యం యమారాధ్యచయత్రచ। స్యాదిత్యేతచ్చజానీమో యథాప్రాప్స్యసితాన్పునః॥ దేవాపిః ॥ వేదాఃపఠంత్యేతదేవ సర్వమేవయథార్థతః।సర్వాన్ప్రాప్స్యేతలంనీతాన్ కథయంతునమోనమః॥ వేదాఊచుః॥ గౌతమీంగచ్ఛభద్రంతే తత్రస్తుహిమహేశ్వరం । భవేదేవశివఃప్రీతః తవసత్యంమహామతే।ఆర్ష్టిషేణశ్చనృపతి స్తస్యజాయాజయాసతీ। పితాతథాచోపమన్యు స్తవేతిష్ఠంత్యరోగిణః । వరదానాన్మహేశస్య మధుంహత్వాచరాక్షసం । యతఃప్రాప్స్యసిధర్మంచ త్వంహితథ్యంనచేతరత్। తద్వేదవచనాద్బాలో దేవాపిర్గౌతమీమగాత్।స్నాత్వాకృతక్షణోవిప్ర స్తుష్టావచమహేశ్వరం॥ దేవాపిః॥ బాలోహందేవదేవేశ గురూణాంత్వంగురుర్మతః । నమేస్తిశక్తిస్స్తోతుంత్వాం శంభోతుభ్యం నమోస్తుతే।యేనాథయేచకృపణా యేదరిద్రాశ్చరోగిణః।పాపాత్మానశ్చయేలోకే తాం స్త్వంపాహిమహేశ్వర। తపసానియమైర్మంత్రైః పూజితాస్త్రిదివౌకసః।త్వయాదత్తంఫలంతేభ్యో దాస్యంతి జగతాంపతే । ఏక తారశ్చదాతార స్తేభ్యోయద్యన్మమేప్సితం । భవతీతినచిత్రంస్యాత్త్వం విపర్యయకారక।యేజ్ఞానినోయేచపాపాయేమగ్నానరకార్ణవే। శివేతివచనాన్నాథ తాం స్త్వంపాహిజగత్పతే।ఏవంతుస్తువత స్తస్య పునఃప్రాహత్రిలోచనః । వరం బ్రూహ్యథదేవాపేహ్యలంస్తోత్రేణబాలక॥ దేవాపిః ॥ రాజానంరాజపత్నీంచ పితరంచగురుంమమ।ప్రాప్తుమిచ్ఛేజగన్నాథవధంచాపిరిపోర్మమ। దేవాపేర్వచనం శ్రుత్వా సంజ్ఞయాశంకరస్యతత్। సర్వంబభూవదేవాపేరీప్సితంచాపివిస్మయం। నందినంప్రేషయామాస శంభుశ్శూలేననారద। రసాతలేమధుంహత్వా హత్వా రాక్షసపుంగవాన్।ఆనీయనందీదేవాపేఃపిత్రాదీంస్తాన్న్యవేదయత్।హయమేధశ్చ తత్రాసీ దార్ష్టిషేణస్యధీమతః । అగ్నిశ్చఋత్విజోదేవా వేదాశ్చ ఋషయో

బుధిః|పుణ్యదంతీర్థమేతత్సర్వత్తవకీర్తితశ్శాశ్వతీ ; తతః ప్రభృతితత్రాసన్ తీర్థానిదశపంచచ|సహస్రాణిశతాన్యష్టౌ వృభయోరపితీరయోః| తేషుస్నానంచ దానంచసర్వేపఫలదంవిదుః||

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమహాత్మ్యే ఆష్టిషేణాదిపంచదశ

సహస్రాష్టశతతీర్థవర్ణనంనామ

షష్టితమోధ్యాయః.

ఏకషష్టితమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం||తపోవనమితిఖ్యాతం నలినీసంగమంతథా| సిద్ధేశ్వరంతత స్తీర్థంగౌతమ్యాదక్షిణేతటే|శార్దూలంచేతిచాఖ్యాతం తేషువృత్తమిదంశృణు|అగ్నిహోతాపురాచాసీ ద్దేవానాంహవ్యవాహనః| భార్యాంప్రాప్తోదక్షసుతాం స్వాహాం నామసురూపిణీం|సానపత్యాపురాచాసీ త్పుత్రార్థంతపఆవిశత్|తపశ్చరంతీవిపులం తోషయంతీహుతాశనం|సభర్తాహుతభుక్ప్రాహ స్వాహాంభార్యామనిందితాం|అపత్యానిభవిష్యంతి మాతపఃకురుశోభనే| ఏతచ్ఛ్రుత్వాభర్తృవాక్యం నివృత్తాతపసోభవత్|తతఃకతిపయేకాలే తారకాద్భయఆగతే| అనుత్పన్నేకార్తికేయే చిరకాలేరహోగతే| మహేశ్వరేభవాన్యాచ తత్రదేవాస్సమాగతాః| దేవానాంకార్యసిద్ధ్యర్థ మగ్నింప్రోచుర్దివౌకసః | దేవంగచ్ఛమహాబాహుంశంభుంత్రైలోక్యపూజితం|తారకాద్భయమాపన్నం శంభవేత్వంనివేదయ|| అగ్నిరువాచ|| నగంతవ్యంతత్రదేశే దంపత్యోఃస్థితయోరహః | సామాన్యమాత్రతోన్యాయః కింపునశ్శూలపాణిని|| దేవాఊచుః || మహాభయేచానుగతే న్యాయ్యఃకోన్వత్రవర్ణ్యతే|తారకాద్భయమాపన్నం గచ్ఛత్వంతారకోభవ| రూపేణాన్యేనవాగచ్ఛ వాచంవదయథాతథా|విశ్రావ్యదేవవచనం శంభుమాగచ్ఛసత్వరః| తతోదాస్యామహేపూజాం ఉభయోర్లోకయోఃకవే| శుకోభూత్వాజగామాశు దేవకార్యోద్ధుతాశనః|తత్రచాసీజ్జగన్నాథో రమమాణస్తథోమయా|సభీతవదనాప్రాయా చ్ఛుకోభూత్వాహుతాశనః|నాశకద్ద్వారదేశేతు ప్రవేష్టుంహవ్యవాహనః|తతోగవాక్షదేశేతు తస్థాదుఃఖా దధోముఖః| తందృష్ట్వాప్రహసన్శంభు రుమాంప్రాహరహోగతః|పశ్యదేవిశుకంప్రాప్తం దేవకార్యోద్ధుతాశనం | లజ్జి

తౌచాహదర్శనమలం దేవేతిసాహ్యుమా।పురశ్చ దేవదేవేశశ్చాగ్నింతద్ద్విజరూపిణం। ఆహూయాచహసంశ్చాహ జ్ఞాతోస్యగ్నేత్రిమాంవద।విదారయస్వస్వముఖం గృహాణేదంనయస్వతత్।ఇత్యుక్త్వాతస్యచాస్యే౽గ్నే రేతఃప్రాక్షేపయద్వృషః। రేతోగర్భస్తథావహ్నిః గంతుంనైవాశకద్దివం।సురనద్యాస్తత స్తీరం శ్రాంతోగ్నిరుపతస్థివాన్।కృత్తికాసుచతద్రేతః ప్రావిశత్కార్తికో౽భవత్। అవశిష్టంచయత్కించిదగ్నేర్దేహేచశాంభవం।తద్రేతోజాతవేదా స్స్వభార్యాయాంతథాక్షిపత్। స్వాహాయాంప్రియభూతాయాం పుత్రార్థిన్యాంవిశేషతః।తదగ్నిరేతసస్తస్యాం జజ్ఞేమిథునముత్తమం।సువర్ణశ్చసువర్ణాచ రూపేణాప్రతిమాభువి। అగ్నేఃప్రీతికరంనిత్యం లోకానాంప్రీతివర్ధనం। అగ్నిఃప్రీత్యాసువర్ణాంతాం ప్రాదాద్ధర్మాయధీమతే।సువర్ణస్యాథపుత్రస్య సంకల్పామకరోత్ప్రియాం । ఏవంపుత్రశ్చపుత్ర్యాశ్చ వివాహమకరోత్కవిః। అన్యోన్యరేతోవ్యతిసంగదోషా దగ్నేరపత్యేఉభయేతథైవ । పుత్రస్సువర్ణోబహురూపరూపీ రూపాణికృత్వాసురసత్తమానాం।ఇంద్రస్యవాయోర్ధనదస్యభార్యాం జలేశ్వరస్యాపిమునీశ్వరాణాం।భార్యాశ్చగచ్ఛత్యనిశంసువర్ణో యస్యాఃప్రియంయస్యవపుస్సకృత్వా। యాతిక్వచిచ్చాపికవేస్తనూజ స్తద్భర్తృరూపంచపతివ్రతాసు । కృత్వాగతశ్చాపిగతంసువర్ణోధర్మస్యభార్యాపిసువర్ణనామ్నీ । స్వాహాసుతాస్వైరిణీసాబభూవ యస్యాపియస్యాపిమనోగతాచ। భార్యారూపంసైవభూత్వాసువర్ణారేమేపతీన్మానుషానాసురాంశ్చ । దేవానృషీన్పితృరూపాన్ తథాన్యానేవం సువర్ణస్యనిశమ్యచేష్టాం।సువర్ణస్యాగ్నేఃపుత్రికాయా స్తథైవసర్వేశశాపుఃకుపితా స్తథాగ్నేః । కృతంయదేతద్వ్యభిచారరూపంయచ్ఛద్మనావర్తితంపాపరూపం।తస్మాత్సుతస్తేవ్యభిచారవాంశ్చసర్వత్రగామీజాయతాంహవ్యవాహ । తతస్సువర్ణాచకనిష్ఠికాయాభూయాదగ్నేర్నైకతృప్తాబహూంశ్చ।భవిత్రీస్యాదేషదోషశ్చపుత్ర్యాః స్వచ్ఛందవృత్తిర్వ్యతఏతయోస్తు॥ ఇత్యేతచ్ఛాపవచనంశ్రుత్వాగ్నిరతిభీతవత్।మామభ్యేత్యతతోవాచనిష్కృతింవదపుత్రయోః । తదాహమబ్రువంవహ్నింగౌతమీంగచ్ఛశంకరం । స్తుత్వాతత్రమహాబాహోనివేదయజగత్పతేః । మాహేశ్వరేణవీర్యేణతవదేహస్థితేనచ । ఏవంవిధంత్వపత్యంతే జాతంవహ్నేతతోభవాన్।నివేదయస్వదేవాయదేవానాంశాపమీదృశం । స్వాపత్యరక్షణార్థాయశంభుః శ్రేయఃకరిష్యతి।స్తుహిదేవంచదేవీంచ భక్త్యాప్రీతోభవేచ్ఛివః । తతస్త్వపత్యవిషయే ప్రియాన్కామానవాప్స్యసి । తతోమద్వచనాదగ్నిర్గంగాం గత్వా మహేశ్వ

రం । తుష్టావ ప్రణతో వాక్యైః స్తుతిభిర్వేదసంభవైః ॥ అగ్నిరువాచ ॥ విశ్వ
స్య జగతో ధాతా విశ్వమూర్తిర్నిరంజనః । ఆదికర్తా స్వయంభూస్త్వం తం నమామి
జగత్పతిం । యోఽగ్నిర్భూత్వా సంహరతి స్రష్టా వై జలరూపతః । సూర్యరూపేణ యః
పాతి తం నమామి త్రియంబకం । తతః ప్రసన్నో భగవాననంతశ్శంభురవ్యయః । వ
రేణ ఛందయామాస చాగ్నిం తం సురపూజితం । స వినీతశ్శివం ప్రాహ తవ వీర్యం మ
యి స్థితం । తేన జాతస్సుతో దేవ స్సువర్ణో లోకవిశ్రుతః । తథా సువర్ణపుత్రీ చ తస్మా
ద్దేవ జగత్పతే । అన్యోన్యవీర్యం సంగాచ్చ త్వద్దోషాదుభయం త్విదం । వ్యభిచారా
త్స దోషం చ హ్యపత్యమభవచ్ఛివ । శాపం దదుస్సురాస్సర్వే తయోశ్శాంతిం కురు ప్ర
భో । తదగ్నివచనాచ్ఛంభుః ప్రోవాచేదం శుభోదయం । మద్వీర్యమభవత్త్వత్త స్సు
వర్ణోఽభూత్సుతస్తవ । త్రయాణామపి లోకానాం పావనస్స భవిష్యతి । స ఏవ చా
మృతం లోకే స ఏవ సురదుర్లభః । స ఏవ భుక్తిర్ముక్తిశ్చ స ఏవ మఖదక్షిణా । స ఏవ
రూపం సర్వస్య గురూణామప్యసౌ గురుః । వీర్యం శ్రేష్ఠతమం విద్యాద్వీర్యం మత్తో
యదుత్తమం । విశేషతస్త్వయి క్షిప్తం కస్య కా స్యాద్విచారణా । హీనం తేన వినా స
ర్వం సంపూర్ణం తేన సమ్మతం । తస్మాన్నాతః పరం కించిత్సువర్ణాద్ధి భవిష్యతి ।
తథా చైషా సువర్ణాపి స్యాదుత్కృష్టాపి చంచలా । అనయోశ్చేష్టితం సర్వం స్యా
న్నంపూర్ణం భవిష్యతి । తపసా జపహోమైశ్చ యం యం ప్రాప్య జగత్త్రయం । త
స్యాః ప్రభావం ప్రాశస్త్యమగ్నే కిం తద్భవిష్యతి । సర్వత్ర యాతు సంతిష్ఠే దాయా
తు విచరిష్యతు । తథాపి చైతయోః పుణ్యం న భూతో న భవిష్యతి । ఏవముక్త్వా తతశ్శంభు
స్స్వాత్మా తత్రాభవచ్ఛివః । సర్వాం ప్రాప్య సుతాభార్యం స అగ్నిస్తుష్టో భవత్త
తః । స భర్త్రే చ సువర్ణాం చ ధర్మేణాగ్నిసుతాం ముదా । వర్ణయామాస పుత్రీ
పిహ్యాగ్నేస్సంకల్పయాముదా । ఏతస్మిన్నంతరే స్వర్ణామగ్నేర్దుహితరం మునే ।
పరిభూయ చ ధర్మాంతం శార్దూలో దానవేశ్వరః । ప్రాహ్రరసాతలం తేన సువ
ర్ణా లోకవిశ్రుతా । జామాతాగ్నేస్స ధర్మశ్చ హ్యగ్నిశ్చైవ విభావసుః । విష్ణవే లో
కనాథాయ స్తుత్వా చైవం పునః పునః । కార్యవిజ్ఞాపనం చోభౌ చక్రతుః ప్రభవిష్ణవే ।
తతశ్చక్రేణ చిచ్ఛేద శార్దూలస్య శిరో హరిః । సానీతా విష్ణునా దేవీ సువర్ణా లోక
సుందరీ । మహేశ్వరసుతా చైవ అగ్నేశ్చైవ తథా ప్రియే । మహేశ్వరాయ తాం
విష్ణుర్దర్శయామాస నారద । చక్రం ప్రక్షాళితం యత్ర శార్దూలచ్ఛేది దీప్తిమత్ ।
చక్రతీర్థం తు తత్తీర్థం శార్దూలం చేతి తద్విదుః । యత్రానీతా సువర్ణా సా
విష్ణునా శంకరాంతికం । తత్తీర్థం శాంకరం జ్ఞేయం వైష్ణవం సిద్ధమేవ చ ।

యత్రానందమనుప్రాప్తా వగ్నిధర్మాచ శాశ్వతం ॥ ఆనందాశ్రూణిపుణ్యాని హ్యాపతన్మునిసత్తమ । ఆనందేతినదీజాతా సందా వైనందినీతథా । తస్యాశ్చ సంగమఃపుణ్యోగంగాయాంయత్ర వై శివః।తత్రాపిసంగమేసాక్షాత్సువర్ణాద్యాపిసంస్థితా। దాక్షాయణీసైవశివా హ్యాగ్నేయీచేతివిశ్రుతా । తపస్తేపేయత్రచాగ్ని*స్తత్రతీర్థంతపోవనం। తేషుస్నానంచదానంచ సర్వకామప్రదంశుభం।ఉత్తరేచైవపారేచసహస్రాణిచతుర్దశ । దక్షిణేచతథాపారేసహస్రాణ్యథషోడశ।తత్రతత్రచతీర్థేషు సాభిజ్ఞానానిసంతిహి । నామానిచపృథక్సంతి సంక్షేపాత్తన్మయోచ్యతే।ఏతానియశ్శృణుయాద్యశ్చవా పఠతిస్మరేత్।సర్వేషుతత్ర కామేషు పరిపూర్ణోభవేన్నరః । ఏతద్వృత్తంతుయోజ్ఞాత్వా యత్రస్నానం ప్రయుంజరేత్।లక్ష్మీవాన్జాయతేనిత్యం ధర్మవాంశ్చవిశేషతః॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే తపోవననందినీ
సంగమేశ్వర దేవీదాక్షాయణీసిద్ధేశ్వర వైష్ణవశార్దూ
లాగ్నితీర్థ చక్రతీర్థాది వర్ణనంనా
మైకషష్టితమోధ్యాయః.

అథద్విషష్టితమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం॥ ఇంద్రతీర్థమితిఖ్యాతం తత్రైవచవృషాకపిం । ఫేనాయాస్సంగమోయత్ర హనూమంతంతథైవచ । అబ్జకంచాపియత్రోక్తం యత్రదేవ స్త్రివిక్రమః।తత్రస్నానంచదానంచ పునరావృత్తిదుర్లభం। తత్రవృత్తాన్యథాఖ్యాస్యేగంగాయాదక్షిణేతటే । ఇంద్రేశ్వరంచోత్తరేచశృణుభక్త్యాయతవ్రతః। నముచిర్బలవానాసీదింద్రశత్రుర్మదోత్కటః। తస్యేంద్రేణాభవద్యుద్ధం ఫేనేనేంద్రశ్శిరోమహత్ । అహింసన్నముచేశ్శక్రస్తత్పునర్వజ్రరూపధృత్। శిరశ్ఛిత్వాచతత్ఫేనంగంగాయాదక్షిణేతటే।న్యపతత్తద్భువంభిత్వారసాతలమథావిశత్। రసాతలంభవంగాంగంవారిపావనమేవచ । వజ్రావిష్టేనమార్గేణ వ్యగమద్భూమిమండలం । తజ్జలంఫేననామ్నాతునదీ ఫేనేతిగద్యతే । తస్యాస్తుసంగమఃపుణ్యో గంగాయాంలోకవిశ్రుతః। మార్జాలంచేతిశత్తీర్థంపురాప్రోక్తంమయాతవ। హనూమంతంచతత్ప్రోక్తంతత్రాఖ్యానంపురోదితం। వార్షాకపంచాబ్జికంచతత్రేదంప్రయతశ్శృణు । హిరణ్యకఇతిఖ్యాతోదైత్యానాంపూర్వజోబలీ। తపస్తప్త్వాసురైస్సర్వైరజేయోభూత్సుదారుణః।తస్యాపిపుత్రోబలవాన్ దేవానాందుర్జయస్సదా।

మహాశనిరితిఖ్యాత స్తస్యభార్యాపరాజితా । తేనేంద్రస్యాభవద్యుద్ధం బహుకా
లంనిరంతరం । మహాశనిర్మహావీర్య శ్శక్రంతంరణమూర్ధని । జిత్వానాగేనస
హితంశక్రంపిత్రేన్యవేదయత్ । బధ్వాహస్తిసమాయుక్తంస్వసాంతుత్వాశచీంద
దా।విహాయశత్రుహాదైత్యో హిరణ్యాయన్యవేదయత్। మహాశనిపితాదైత్యః పూ
ర్వేషాంపూర్వవత్తరః।శచీకాంతంతలేస్థాప్య తస్యరక్షామథాకరోత్। మహాశని
హరింజిత్వా జేతుంవరుణమభ్యగాత్। వరుణోపిమహాబుద్ధిః ప్రాదాత్కన్యాం
మహాశనేః।ఉదధించాపియత్రాపదా ద్వరుణస్తుమహాశనేః। వారుణీసాపియాకన్యా
సాప్రియాభూన్మహాశనేః।వీర్యేణయశసాచాపి శౌర్యేణతపసాతథా। మహాశని
ర్మహాదైత్య స్త్రైలోక్యేనోపమీయతే। నిరింద్రత్వంగతేలోకే దేవాస్సర్వేత్వ
మంత్రయన్।విష్ణుర్దేవేంద్రదాతాస్యా ద్దైత్యహంతాసఏవచ।మంత్రంకృత్వాస
ఏవస్యా దింద్రవాక్యం కరిష్యతి। ఏవంసంమంత్ర్యతేదేవా మంత్రంవిష్ణోర్న్యవేద
యన్।మమావధ్యోమహాదైత్యోమహాశనిరితిబ్రువన్।ప్రాయాద్వారీశ్వరంవిష్ణుశ్శ్వ
శురంవరుణంతథా।కేశవోవరుణంగత్వా ప్రాహేంద్రస్యపరాభవం। తథాత్వ
మైతత్కర్తవ్యం యథాయాతిపురందరః। తద్విష్ణోర్వచనాచ్ఛీఘ్రం యయాజల
పతిర్మునే।సుతాపతింహిరణ్యస్య సుతంతస్యమహాశనిం। అతిసంమానితస్తేన జా
మాతావరుణఃప్రభుః।పప్రచ్ఛాగమనేహేతుం వినయాచ్ఛ్వశురంతథా। వరుణో
వ్యాహతందైత్యం యదాగమనకారణం। ఇంద్రందేహిమహాబాహో య స్త్వ
యానిర్జితఃపురా।బద్ధంరసాతలస్థంతం దేవానామధిపంసఖే। అస్మాకంసర్వదా
మాన్యో దేహితంమమశత్రుహన్। తథేత్యుక్త్వాకథంచిత్స దైత్యోవరుణాయ
తం।ప్రాదాదింద్రంశచీకాంతం వారుణేనసమన్వితం॥ సదైత్యమధ్యేతి విరాజమా
నో హరింతదోవాచమహాబలాన్వితః। సంపూజ్యచైవాథమహోపచారై ర్మ
హాశనిర్మఘవంతంబభాషే॥ కేనత్వమింద్రోసికృతోసికేన వీర్యంతవేదృగ్బహు
భాషసేచ।యస్సంగరేశత్రుభిర్బధ్యతేసౌ తథాపిచేంద్రోభవతీతిచిత్రం। తథాపిబ
ద్ధాపురుషేణకాచి త్తస్యాఃపతిస్తాంమోచయతీతియుక్తం।స్త్రియోస్వతంత్రాఃపు
రుషాఃప్రధానా స్త్వంవైపుమాన్భవితాశక్రసాధో।బద్ధోమయాసంగరేవాహనే
న భ్రష్టోరణేక్షత్రధర్మేణశక్ర।యశోబలందేవరాజ్యోపయోగ్యం సర్వంహిత్వా
కిన్నుముక్తోజలేశాత్।తజ్జీవనంయత్రయశోనహీనం సఏవమృత్యుర్యశసోవిరోధీ। ఏ
వంభవాన్శక్రకథంజలేశా న్ముక్తింప్రాప్యనైవలజ్జాంభజేథాః। త్రివిష్టపస్థఃపరివే
ష్టితస్సన్ సర్వైస్సురైఃకాంతయావేష్ట్యమానః। సంస్తూయమానశ్చతథాప్సరోభి

ర్జ్ఞానంలజ్జా తేబిభేతీతిమన్యే। త్వంవృత్రహన్నముచేశ్చాపిహంతా పురాంభేత్తా
బలసూదనశ్చ । ఏవంసురాస్త్వాంపరిపూజయంతితద్గోత్రభిత్సర్వమేతత్త్యజస్వ।
ఏవముక్త్వాపునర్దైత్యేశోవరుణాయమహాత్మనే। ప్రాదాదింద్రంపునశ్చేదంవచనంత
మభాషత। అద్యప్రభృత్యసౌశక్ర ఇంద్రస్యాద్వరుణోగురుః।శ్వశురోమమయేనత్వం
ముక్తిమాప్నోషివారణాత్।తస్మాత్వంభృత్యభావేనవర్తేథావరుణంప్రతి। నోచే
ద్బధ్వాపురస్త్వాంవైపునఃక్షేప్స్యేరసాతలే । ఏవంనిర్భర్త్స్యతంశక్రం హాసం
శ్చాపిపునఃపునః।అబ్రవీద్గచ్ఛగచ్ఛేతివరుణంచానుమన్యచ।సతుప్రాప్తస్స్వనిలయం
లజ్జయాకలుషీకృతః । పౌలోమ్యాఃప్రాహతత్సర్వంయథాశత్రోః పరాభవమ్।
ఏవముక్తఃకృతశ్చైవంశత్రుణాహంవరాననే। నవిందేయంతథాశాంతిమాత్మన
స్సుభగేవద॥ ఇంద్రాణీ॥ దానవానామథోభూతింశక్తింమాయాంపరాభవం।
వరదానంతతోమృత్యుంజానేహంబలసూదన। తస్మాద్యస్మాత్తస్యమృత్యురథవాపిప
రాభవః । జాయతేశృణుతత్సర్వంవక్ష్యేహంప్రీతయేతవ । హిరణ్యస్యసుతోవీ
రఃపితృవ్యస్యసుతోబలీ। తస్మాత్సమత్సరోభ్రాతావరదానాచ్చదర్పితః। బ్రహ్మాణంతో
షయామాసతపసానియమేనచ।తాదృశంబలమాపన్నస్తపసాకిన్నసిధ్యతి । తస్మా
త్త్వయాచిత్తరోగోవిస్మయోవాకథంచన।సకార్యఃశృణుతత్రేదంకార్యంయత్తుక్రి
యాగతం।ఏవముక్త్వాతుపౌలోమీమహేంద్రంవినయాన్వితా । నాసాధ్యమస్తితప
సానాసాధ్యంయజ్ఞకర్మణః।నాసాధ్యంలోకనాథస్యవిష్ణోర్భక్త్యాహరస్యచ।పునశ్చే
దంమయాకాంతశ్రుతమస్త్యతిశోభనం । స్త్రీణాంస్వభావంజానంతిస్త్రియఏవ
వసురాధిప । తస్మాద్భూమేస్తథాచాద్భ్యో నాసాధ్యంవిద్యతేప్రభో। తపోవాయ
జ్ఞకర్మాదితాభ్యామేవ యతోభవేత్ । తత్రాపితీర్థభూతాతు యాభూమి
స్సాగరోద్భవా।తత్రవిష్ణుంశివంపూజ్య సర్వాన్కామానవాప్స్యసి । శ్రుతమ
స్తిపునశ్చేదం స్త్రియోయాశ్చపతివ్రతాః । తాభ్యోజానంతితచ్చాపి ధృతంతా
భిశ్చరాచరం।పృథివ్యాంసారభూతంస్యాన్మధ్యందండకావనం । తత్రగంగా
జగద్ధాత్రీతత్రేశంపూజయప్రభో । భక్త్యాస్తోత్రైశ్చతపసా కురుచైవం మయా
సహ।తతఃప్రాప్స్యసికల్యాణమీశవిష్ణుప్రసాదజం । అజ్ఞాత్వైకగుణంకర్మ ఫ
లందాస్యతికర్మిణః।జ్ఞాత్వాశతగుణంతస్య భార్యయాచ తదక్షయం । ఏకేనయ
త్కృతంకర్మ తస్మాదర్ధఫలంభవేత్ । జాయయాచకృతంయచ్చ పుష్కలంచ
ఫలంలభేత్ । తస్మాదేతత్సువిదితమథోజాయాఇతిశ్రుతిః । తస్మాద్గచ్ఛ మయా
తత్ర కురుపుణ్యంమహత్ఫలం । తతశ్శత్రుంనిహత్యాజౌమహత్సుఖమవాప్స్యసి।

తథేత్యుక్త్వాసగురుణా భార్యయాచశతక్రతుః । యయౌగంగాం జగద్ధాత్రీం
గౌతమీంచేతివిశ్రుతాం।దండకారణ్యమధ్యస్థాం యయౌసప్రీతిమాన్హరిః । తపఃక
ర్తుంమనశ్చక్రే దేవదేవాయశంభవే । గంగాంనత్వాతుప్రథమం స్నాత్వాచ
సకృతాంజలిః।శివైకశరణోభూత్వా శివంచేదంతతోజగౌ॥ఇంద్రః॥సృష్టాస్వయం
భూర్భగవాన్విరించి భర్గాయానకంచాస్యశిరోభ్యపశ్యత్ । ఛిత్వానఖాగ్రైశ్శి
ఖసక్తమేవ చిత్తేపతస్మాదభవస్త్రివర్గః। పాపందరిద్రంత్వథలోభదుఃఖమో
హానచేచ్ఛేతి తతోస్యనంతః । జాతంప్రజానాంసుఖదుఃఖరూపం బభూవతై
ర్వ్యాప్తమిదంసమస్తం । అవేక్ష్యసర్వంచరితంసురేశో దేవీమువాచ జగదస్తమే
తి।తంపాహిలోకేశ్వరిలోకమాత ఉమేశరణ్యేసుభగేసుభద్రే । జగత్ప్రతిష్ఠే
వరదేజయాత్వం భుక్తిస్సమాధిఃపరమాచముక్తిః । స్వాహాస్వధాస్వస్తిరనాది
సిద్ధిఃశ్రీర్బుద్ధిరాసీర్న్నజరామరాత్వం। విద్యాదిరూపేణజగత్త్రయేత్వం రక్షాం
కరోష్యేవమదాజ్ఞయాచ।త్వయైవసృష్టం భువనత్రయంస్యాద్యతఃప్రకృత్యైవత
థైవచిత్రం।ఇత్యేవముక్తాదయితాహరేణ సంశ్లేషసల్లాపరసాబభూవ। శ్రాంతా
భవక్రీడరసేనిమగ్నాచితేపసాస్వేదజలంకరాగ్రైః । తస్మాద్బభూవుఃప్రథమం
సధర్మోర్లక్ష్మీస్తపోదాన మథార్థతృప్తిః । సత్వంసుసంపద్భవసంరసా
శ్చ ధాన్యానిపుష్పాణిఫలానిచైవ । సౌభాగ్యవస్త్రానివపుస్సువేషంశృంగార భూ
షానిమహౌషధాని।నృత్తానిగీతాన్యమృతంపురాణంశ్రుతిస్మృతిర్నీతి రథాన్నపా
నే।శస్త్రాణిశాస్త్రాణిగృహోపయోగ్యాన్యస్త్రాణితీర్థానిచకాంచనాని। ఇష్టాని
పూర్తానిచమంగళానియానానిశుభ్రాభరణాసనాని । భవాంగసంసర్గసమ
ప్రహాసానంస్వేదసల్లాపరహఃప్రకారైః । తథైవజాతంసచరాచరంయద్వ్యాపాం
పరంజీవితతశ్చజాతం । సుఖప్రభూతంచ సుఖంచనిత్యం విరాజితేనైతత్త వదేవి
వాచా।తస్మాచ్ఛమాంరక్షజగజ్జనిత్రి భీతాచమేభ్యోజగతః ప్రదానే । ఏవంతు
స్తువతస్తస్యపురస్తాదభవచ్ఛివః । కిమభీష్టంవరయసేహరేవదపరాయణం। ఇం
ద్రఉవాచ॥ బలవాన్మేమహానాసీ రశనిశ్చుతివీర్యవాన్ । తేనబద్ధస్తలంనీతః ప
రిభూతస్త్వనేకధా।వాక్యాయత్తైస్తథావిద్ధస్త్వద్వధాయత్వయంకృతిః।తదర్థంజ
గతామీశమేనజేష్యేరిపుంప్రభో । తదేవదేహివీర్యంమేయచ్ఛాన్యద్రిపునాశనం।
సశివశ్శక్రమాహేదం నమయైకేనతేరిపుః । వధమాప్నోతితస్మాత్వం విష్ణుమా
సాద్యతంహరిం।ఆరాధయస్వసౌలోభ్యా సహచేవం జనార్దనం । తతఃప్రా
హస్యసితస్మాచ్చ వరంచాపిప్రియంహరే। పునశ్చోవాచభగవానాదికర్తాథ మహా

శ్వరః।గంగాయాందక్షిణేతీరేహ్యాపస్తంబోమునీశ్వరః। అస్తితస్యాప్యహంతోషమగ
మద్బలసూదన । తేనత్వంభార్యయాచైవతోషయస్వగదాధరం। ఆపస్తంబేనస
హితోగంగాయాదక్షిణేతటె। తుష్టావదేవంప్రయతఃస్నాత్వాపుణ్యేథసంగమే।
ఫేనాయాశ్చైవగంగాయాస్తత్రదేవంజనార్దనం। వైదికైర్వివిధైర్మంత్రైస్త్రి స్త
పసాతోషయత్తథా।తతస్తుష్టోభవద్విష్ణుఃకిందేయంచేత్యభాషత । దేహిమేశత్రు
హంతారమిత్యాహసహరింహరిః।తత్రాభవచ్ఛివస్యైవగంగావిష్ణోఃప్రసాదతః।
అంభసాపురుషోత్పత్తిశ్శివవిష్ణ్వోస్తదాకృతిః।చక్రపాణిశ్శూలపాణిస్సగత్వాతుర
సాతలం।నిజఘానతదాదైత్యమింద్రశత్రుంతదాశనిం। సఖాభవత్తదేంద్రస్యహ్యబ్జ
కశ్చవృషాకపిః। నాహమింద్రారిణమృతేసఖ్యంచైవవృషాకపిః।వారిచాపిహవిర్య
స్యఅగ్నేఃప్రియకరంసదా। నాహమస్యత్రగంగాస్మిప్రయేచాజ్ఞేనతేశపే।తస్మాన్నా
ర్హసిమాంవక్తుంశంకయాన్యత్రభామినీ।పతివ్రతాప్రియేమేత్వంధర్మేమంత్రేసహా
యిని।సత్పత్నీచకులీనాచత్వత్తోన్యాకాప్రియామమ।తస్మాత్తపోపదేశేనగంగాంప్రా
ప్యమహానదీం। ప్రసాదాద్దేవదేవస్య విష్ణోర్వైచక్రపాణినః । సదాశివస్య దేవ
స్యప్రసాదాచ్చవృషాకపిః।జలోద్భవాచ్చమేమిత్రాదబ్జకాల్లోకవిశ్రుతాత్। ఉత్తీ
ర్ణదుఃఖస్సుభగేఇతఇంద్రోహమచ్యుతః। కిన్నసాధ్యంయత్రభార్యాభర్తృచిత్తాను
గామినీ।దుష్కరంకిన్నునోముక్తిఃకింత్వర్థాదిత్రయంశుభే। తస్మాత్త్వద్ధియాకాం
తేమమేదంశుభమాగతం।ఇతస్త్వహోదితంచైవకర్తవ్యంనాన్యదస్తిమే।వరంలోకేచ
ధర్మేచసత్పత్నీసదృశంనతు।ఆర్తస్యపురుషస్యేహభార్యావద్భేషజంనహి । ని
శ్శ్రేయసపదప్రాప్తౌతథాపాపవిముక్తయే।గంగాయాస్సదృశంనాస్తిశృణుచాన్య
ద్వరాననే।ధర్మార్థకామమోక్షాణామాప్తయేపాపముక్తయే। శివవిష్ణ్వోరన
న్యత్వజ్ఞానాన్నాన్యత్తువిద్యతే।తస్మాత్త్వద్ధియాసాధ్వీసర్వమేతన్మనోగతం । అవా
ప్తంశివవిష్ణ్వోశ్చగంగాయాశ్చప్రసాదతః । ఇంద్రత్వంవైస్థిరంచేతో మన్యేశవబ
లాత్పునః।వృషాకపిర్మమసఖాయోజాతస్త్వప్సుభామిని। త్వంవైప్రియాసఖామి
త్రంనాన్యత్ప్రియతరంమమ।తీర్థానాంగౌతమీగంగాదేవానాంహరిశంకరౌ।తస్మా
త్తేభ్యఃప్రసాదేనసర్వంచేప్సితమాప్తవాన్। మమప్రీతికరంచైతత్తీర్థంత్రైలోక్యవి
శ్రుతం। తస్మాదేతద్ధియాచిష్యేదేవాంత్సర్వాననుక్రమాత్।అనుమన్యంతుఋషయో
గంగాచఋషిశంకరౌ। ఇంద్రేశ్వరేచాబ్జకేచఉభయోస్తీరయోస్సురాః। ఏకత్రశం
కరోదేవఅపరత్రజనార్దనః।అంతరేయానితీర్థానిసర్వంపుణ్యంచపాపహం। తత్రతు
స్నానమాత్రేణసర్వేతేముక్తిమాప్నుయుః। పాపిష్ఠాఃపాపతోముక్తిమాప్నుయు

ర్యే సధర్మిణః। తే యాంతి పరమాం ముక్తిం పితృభిః పంచపంచభిః। అత్ర కించిచ్చ వేద
ద్య్వర్థిభ్య స్తిలమాత్రకం। దాతృభ్యో హ్యక్షయం దద్యాత్కామదం మోక్షదం తథా।
ధన్యం యశస్య మాయుష్య మారోగ్యం పుణ్యవర్ధనం। ఆఖ్యానం చాస్తు ద్రైవేశో జ్ఞా
త్వా స్నానాచ్చ ముక్తిదం। అస్య తీర్థస్య మాహాత్మ్యం యే శృణ్వంతి పఠంతి వా। పు
ణ్యభాజో భవేయుస్తే తేభ్యోం తే సుస్థితిర్భవేత్ ॥

ఇతి శ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే
ఇంద్రేశ్వరాది సప్తసహస్రదక్షిణపారస్థితాపస్తంబ
సోమేశ్వర ఫేనాసంగమ వృషాకప్యాబ్జక వైష్ణవ
హనూమంత మార్జార రేత్యాద్యేకాదశ
సహస్రతీర్థవర్ణనం నామ
ద్విషష్టితమోధ్యాయః.

త్రిషష్టితమోధ్యాయ ప్రారంభః.

ఓం॥ బ్రహ్మోవాచ॥ ఆపస్తంబమితి ఖ్యాతం తీర్థం త్రైలోక్యవిశ్రుతం। య
త్ర సోమేశ్వరో దేవో మునిరాసీన్మహాయశాః। తస్య భార్యాక్షసూత్రేతి పతిధర్మ
పరాయణా। తస్య పుత్రో మహాప్రాజ్ఞ శ్శక్తిర్బ్రహ్మార్థతత్త్వవిత్। తస్యాశ్రమ
మనుప్రాప్త అగస్త్యో మునిసత్తమః। తమగస్త్యం పూజయిత్వా హ్యాపస్తంబో మునీ
శ్వరః। శిష్యైరనువృతశ్శ్రీమాన్ తం ప్రష్టుముపచక్రమే। త్రయాణాం కోను పూజ్య
స్స్యాద్దేవానాం మునిసత్తమ। భుక్తిముక్తీ చ కస్మాద్వా స్యాతామాదిశ్చ కో భ
వేత్। అనంతశ్చాపి కో విప్ర దేవానామాదిదైవతం। యజ్ఞైః క ఇజ్యతే దేవః కో వేదే
ష్వనుగీయతే। ఏతం మే సంశయం ఛేత్తుం వదాగస్త్య పరంతప॥ అగస్త్య ఉవాచ॥ ధ
ర్మార్థకామమోక్షాణాం ప్రమాణం శబ్ద ఉచ్యతే। గుణాదివ్యాప్తిభేదేన మూ
ర్తీనాం త్రివిధో భవేత్। తత్రాపి వైదికశ్శబ్దః ప్రమాణం నేతరో మతః। వేదేన గీయతే
యస్తు పురుషశ్చ పరాయణః। మృతోపరస్స విజ్ఞేయ అమృతః పర ఉచ్యతే। యో మూ
ర్తస్స పరో జ్ఞేయ అపరో మూర్త ఉచ్యతే। గుణాభివ్యాప్తిభేదేన మూర్తోసౌ త్రి

విధో౽భవేత్।బ్రహ్మావిష్ణుశ్శివశ్చేతి హ్యేకంవస్తుత్రిధోచ్యతే।త్రయాణామపిదేవానాం వేద్యమేకంపరంహితం।ఏకస్యబహుధావ్యాప్తి గుణతోవ్యాప్తిభేదతః।లోకానా ముపకారార్థ మాకృతిత్రితయంభవేత్।యస్తత్త్వంవేత్తిసపరం వేత్తిచైతస్యనేత రః।తత్రియోభేదమాచష్టే లింగభేదకఉచ్యతే।త్రయాణామపిదేవానాం మూర్తి భేదఃపృథక్పృథక్।వేదఃప్రమాణంసర్వత్ర సాకారేషుపృథక్పృథక్। నిరాకృతిర్య త్రచైకం తత్తేభ్యఃపరమంమతం॥ ఆపస్తంబః ॥ భుక్తిదోముక్తిదః పుంసాం సా కారో౽థనిరాకృతిః।సృష్ట్యాకారస్త్రశ్శక్తః పాలనాకారఏవవా।హర్తుస్స్యా త్తత్రశక్తిర్వా యస్మాదేతత్సమాప్యతే॥ అగస్త్యః ॥ బ్రహ్మాకృతిఃకర్తృరూపా వైష్ణవీపాలనేమతా।రుద్రాకృతిర్హంతిధాత్రీ మేవంవేదేషుగద్యతే।ఆపస్తంబస్త దాగంగాం గత్వాస్నాత్వాయతవ్రతః।తుష్టావశంకరందేవం స్తోత్రేణానేననార ద॥ ఆపస్తంబః ॥ యో౽లీలయావిశ్వమిదంచకార ధాతావిధాతా భువనత్రయ స్య।యోవిశ్వరూపస్సదసత్సమస్తంసోమేశ్వరంతంశరణంవ్రజామి।యంస్మృత్యాదా రిద్ర్యమహాధిశాపరోగాదిభిర్నస్పృశతేశరీరీ।యమాశ్రితాశ్చేప్సితమాప్నువంతి సోమేశ్వరంతంశరణంవ్రజామి।యేనత్రయీధర్మమవేక్ష్యపూర్వం బ్రహ్మాదయస్త త్రసమర్థితాశ్చ। ఏకంద్విధాయేనకృతంశరీరం సోమేశ్వరంతం శరణంవ్రజామి। యస్మాత్పరంనాన్యదతిప్రశస్తంయస్మాత్పరంనాస్తిసుసూక్ష్మమన్యత్। యస్మాత్పరం నోమహతాంమహాశ్చ సోమేశ్వరంతంశరణంవ్రజామి। యస్యాజ్ఞయావిశ్వమిదంవి చిత్ర మచింత్యరూపంనవిచిత్రవచ్చ। ఏకక్రియంతద్వ్యదిదంవిభాతి సోమేశ్వరంతంశ రణంవ్రజామి। యస్మిన్విభుత్వంసకలాధిపత్యం కర్తృత్వదాతృత్వమహత్త్వమే వ।ప్రీతిర్యశస్సౌఖ్యమనాదిధర్మం సోశ్వరంతంశరణంవ్రజామి॥ నిత్యంశరణ్యస్సక లస్సుపుణ్యోనిత్యప్రియోయశ్శరణాగతశ్చ।సోమేశ్వరంసోమముమేశరూపం సోమే శ్వరంతంశరణంవ్రజామి॥ తతఃప్రసన్నోభగవా నాహనారదతంమునిం । ఆర్తా ర్థంచపదార్థంచహ్యాపస్తంబో౽బ్రవీచ్ఛివం। సర్వాన్కామానాప్నుయాస్తైమేన త్వాదేవమీశ్వరం।పశ్యేయుర్జగతామీశమస్త్విత్యాహశివోమునిం॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే-గౌతమీమాహాత్మ్యే-

దక్షిణకూలేసోమేశ్వరవర్ణనంనామ.

త్రిషష్టితమో౽ధ్యాయః.

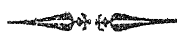
చతుష్షష్టితమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ యమతీర్థమితిఖ్యాతం పితౄణాం ప్రీతివర్ధనం। త
త్రాఖ్యానమిదం త్వాసీదితిహాసం పురాతనం। సరమేతి ప్రసిద్ధాస్తి నామ్నా దేవశునీ
మునే। తస్యాః పుత్రౌ మహాశ్రేష్ఠౌ శ్వానౌ నిత్యం జనానను। గామినౌ వాయుహరౌ చ
చతురక్షౌ యమప్రియౌ। సా రక్షతి స్మ దేవానాం యజ్ఞార్థం కల్పితాన్ పశూన్। ర
క్షంతీమనుజగ్ముస్తే రాక్షసా దైత్యదానవాః। రక్షంతీం తాం తదాజ్ఞాత్వా శ్వానయో
మాతరం శునీం। ప్రలోభయిత్వా వివిధైర్ద్రవ్యైర్ధనైర్దైశ్వర్యైస్తతః। హృతా గా
రాక్షసైః పాపైః పశ్వర్థం కల్పితాశ్శుభాః। తత ఆగత్య సా దేవానిదమాహ క్రమా
చ్ఛునీ॥ సరమోవాచ॥ మాం బద్ధ్వా రాక్షసైః పాపైస్తాడయిత్వా ప్రహారకైః।
నీతా గావో యజ్ఞసిద్ధ్యర్థం కల్పితాః పశవస్సురాః। తస్యా వాక్యం నిశమ్య స సురా
న్ప్రాహ బృహస్పతిః। ఇయం వికృతరూపా హి హ్యస్యాః పాపం చ లక్షయే। అ
స్యా దోషేణ తా గావో నీతా నాన్యేన హేతునా। తద్గురోర్వచనాచ్ఛక్రః పదా తాం
ప్రాహరచ్ఛునీం। పాదాఘాతాత్తదా తస్యా ముఖాత్ క్షీరం ప్రసుస్రువే। పునః ప్రా
హ శచీభర్తా క్షీరం పీతం త్వయా శునా। రాక్షసైశ్చ తథా దత్తం తస్మాన్నీతాశ్చ గా
మమ॥ సరమోవాచ॥ నాపరాధో న చోపేక్షా మమ చామరేశ్వర। కస్మా
త్క్రుద్ధోఽసి కిం నాథ రిపవో బలినస్తు తే। తతో ధ్యాత్వా దేవగురుర్జ్ఞాత్వా తస్యా విచే
ష్టితం। తస్యాశ్చ దుష్ట ఇయం దుష్టా రిపూణాం పక్షకారిణీ। తతశ్శశాప తాం శక్రః
పాపిష్ఠా త్వం శునీ భవ। మర్త్యలోకే పాపభూతా అజ్ఞానాత్పాపచారిణీ। త
థేంద్రస్య చ శాపేన మానుషే సా వ్యజాయత। యథా శప్తా మఘవతా పాపచార్య
తిభీషణా। రాక్షసైశ్చ తతో నీతా గవామానయనాయ చ। యత్నం కుర్వస్సురపతిర్విష్ణ
వే తన్న్యవేదయత్। విష్ణుర్దైత్యాంశ్చ దనుజాన్ గోహంతౄంశ్చైవ రాక్షసాన్।
హంతుం తదా కరోద్యత్నం జగృహే చ మహద్ధనుః। శార్ఙ్గం యల్లోకవిఖ్యాతం దైత్య
నాశకమేవ చ। జితారిః పూజితో దేవైస్స్వయం స్థిత్వా జనార్దనః। యత్రైవ దండకా
రణ్యే శార్ఙ్గపాణిర్జగత్ప్రభుః। తత్రస్థాన్ దైత్యదనుజాన్ రాక్షసాంశ్చ బలీయసః।
పునర్జఘాన వై విష్ణుర్గావో నీతాశ్చ రాక్షసైః। తత్ర వై దండకారణ్యే శార్ఙ్గపాణి
రితి స్మృతః। యుధ్యమానస్తతో విష్ణుర్దానవైర్దితిజైస్సహ। తేజస్సుదర్శనో నామా
శాంచ విష్ణోస్త్రిస్థా మహామునే। అన్వగచ్ఛత్తతో విష్ణుస్తానేవ చ సురారిణః। తతోఽపి వి
యసా ప్రాప్య శార్ఙ్గముక్తైర్మనోజవైః। వైరిణో భ్యాహనద్విష్ణుర్గంగాయా
ఉత్తరే తటే। దైత్యాదయః క్షయం నీతా విష్ణునా ప్రభవిష్ణునా। శార్ఙ్గముక్తైర్మ

వేదై స్సస్వనైశ్చసుమంత్రితైః । ఇయంప్రాప్తా విష్ణుబాణైర్యత్ర తేజోవ శత్ర వః।గాశ్చలబ్ధాయత్ర దేవైర్బాణతీర్థంతదుచ్యతే । వైష్ణవంలోకవిదితం గోతీర్థంచేతివిశ్రుతం।పశ్వర్థంకల్పితాగావో గంగాయా దక్షిణేతటే । ప్రదదుస్తే సురాస్సర్వే గంగాయాస్సన్నివేద్యచ । స్వమధ్యేకారయామాసద్వీపంచైవాశ్రిమంగవాం।తద్గోభిస్తత్రగంగాయాం సురయజ్ఞోప్యజాయత । యజ్ఞతీర్థంతుతత్ప్రోక్తం గోద్వీపంగాంగనామతః । దేవానాంయజనంతత్ర సర్వకామప్రదం శుభం।స్వయంమూర్తిమతీభూత్వా గంగాశక్తిర్మహామతే।గోరక్షితంతు తత్తీర్థంగంగాయాఉత్తరేతటే । తౌశ్వానౌసరమాపుత్రౌచతురక్షౌయమప్రియౌ। మాతుశ్శాపంచాపరాధం సర్వంచాపిసవిస్తరం । నివేద్యచయథాన్యాయంకార్యంచాపిసుఖప్రదం।విశాపకరణంచాపి పప్రచ్ఛతురథోయమం । యమోపితాభ్యాంసహితఃపిత్రేసూర్యాయచాబ్రవీత్ । శ్రుత్వాసూర్యస్సుతంప్రాహగంగాయాంసురసత్తమ । బ్రహ్మాణంచైవవిష్ణుంచ ఈశ్వరంచయథాక్రమం। స్తుహిత్వం సర్వభావేన భృత్యైః ప్రీతిమవాప్స్యతః । తత్పితుర్వచనంశ్రుత్వా యమఃప్రీతమనాస్తథా।తయోస్తుప్రీతయోఃప్రాయః స్వరమాసుతయోర్యమః।తత్రైవ తోషయామాస గంగాయాంసురసత్తమాన్ । శునాభ్యాంసహితశ్శ్రీమాన్ దక్షిణాశాపతిఃప్రభుః।బ్రహ్మాణంతోషయామాస భానుంవైదక్షిణేతటే । ఈశంవిష్ణుం చోత్తరేచస్వయంధర్మఃప్రతాపవాన్ । దత్తవంతోవరశ్రేష్ఠం సరమాయావిశాపకృత్।వరాన్యయాచేబహుశో లోకానాముపకారకాన్ । ఏషుస్నానంచయే కుర్యుర్బ్రహ్మావిష్ణుమహేశ్వరాః। ఆత్మార్థంచపరార్థంచ తేకామానాప్నుయుశ్శుభాన్।బాణతీర్థేచయేస్నాత్వా శార్ఙ్గపాణింస్మరంతియే। తేభ్యోదారిద్ర్యదుఃఖానినభవేయుర్యుగేయుగే । గోతీర్థేబ్రహ్మతీర్థేవా యేతుస్నాత్వా యతవ్రతాః । బ్రహ్మాణంతంనమస్కృత్వాద్వీపస్యాపిప్రదక్షిణం।యఃకుర్యాత్తేనపృథివీసప్తద్వీపాకృతాభవేత్ । ప్రదక్షిణీకృత్యకించిద్దానాద్దత్వావసుంధరా ।తద్దేవయజనంప్రాప్యకించిద్ధుత్వాహుతాశనం । అశ్వమేధాదియజ్ఞానాం పుణ్యమాప్నోతిపుష్కలం। యస్సకృత్తత్రపఠతిగాయత్రీంవేదమాతరం।అధీతాస్స్యుస్సర్వవేదానైష్కర్మ్యాన్ముక్తిమాప్నుయాత్ ।స్నాత్వాతుదక్షిణేకూపేశక్తిదేవేతభక్తితః। బ్రహ్మవిష్ణుమహేశానాంశక్తిస్స్యాచ్చత్రయీమయీ। సర్వాన్కామానవాప్నోతిపుత్రవాన్ధనవాన్భవేత్ ।ఆదిత్యంభక్తితోయస్తుదక్షిణేనియతోనరః।స్నాత్వాపశ్యేత్తేనేష్టా యజ్ఞావివిధదక్షిణాః । భవేయుశ్చోత్తరేచైవ గంగాయాం

ద్దైత్యసూదనం।తత్రస్నానేనదానేన జపాత్స్తంస్తవనేనచ । అపిదుష్కృతకర్మా
ణః పితరో మోక్షమాప్నుయుః।ఇత్యాద్యష్టసహస్రాణి తీర్థానిత్రీణినారద। తేషు
స్నానంచదానంచ సర్వమక్షయ్యపుణ్యదం।ఏషాంచ స్మరణంపుణ్యా మేక జన్మాఘ
నాశనం।శ్రవణాత్పితృభిస్సార్థం పఠనాత్స్వకులైస్సహ । తేషామప్యతిపాపా
నినాశంయాంతిమమాజ్ఞయా । తత్రస్నానాదియఃకృత్వా కించిద్దత్వా యథా
త్మవాన్।పితౄణాంపిండదానాని కృత్వానత్వా సురానిమాన్ । ధనంధాన్యం
యశోవీర్యమాయురారోగ్యసంపదం। పుత్రాన్పౌత్రాన్ప్రియాంభార్యాంలబ్ధ్వా
స్వమనసేప్సితం।అవియుక్తఃప్రీతమనాబంధుభిశ్చాతి మానితః । నరకస్థాన్ సర్వ
పితౄన్ తారయిత్వా కులానిచ । వాచయిత్వాప్రియైర్యుక్తమం తేవిష్ణుంశివంస్మ
రన్।తతోముక్తిపదంగచ్ఛే ద్దేవానాంవచనంయథా॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే-గౌతమీమాహాత్మ్యే-బాణతీర్థశార్ఙ్గపాణియజ్ఞ
తీర్థగోద్వీపదేవయజనబ్రహ్మతీర్థశక్తితీర్థయమాదిత్యసుత్పత్త
ద్దైత్యసూదనయమేశ్వరపితృతీర్థాదిసహస్రతీర్థవర్ణనంనామ
చతుష్షష్టితమోధ్యాయః.

అథపంచషష్టితమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ యక్షిణీసంగమంనామ తీర్థం సర్వఫలప్రదం। తత్ర
స్నానేనదానేన సర్వాన్కామాన వాప్నుయాత్ । యత్రయక్షేశ్వరోదేవోద
ర్శనాద్భుక్తిముక్తిదః। విశ్వావసోస్స్వసానామ్నా పిప్పలా చారుహాసినీ।ఋషీ
ణాంసత్రమగమ ద్గౌతమీతీరమాశ్రితా । సాగత్వాశ్రావయద్వ్యాషడస్తుత్రౌ షడి
తిస్వరం।విస్వరేణ బ్రువంతీంతాం శశపుస్సా విణీభవ । తతోనద్యభవత్తత్రయ
క్షిణీతిచవిశ్రుతా। తతోవిశ్వావసుఃపూజ్య ఋషీన్ దేవం త్రిలోచనం । తత్రతు
స్నానమాత్రేణ సత్రయాగఫలంలభేత్ । తతఃప్రభృతితత్తీర్థం యక్షిణీ సంగ
మంస్మృతం।తత్రస్నానేనదానేన సర్వాన్కామానవాప్నుయాత్॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే
యక్షిణీసంగమతీర్థవర్ణనంనామ
పంచషష్టితమోధ్యాయః.

షట్షష్టితమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ శుక్లతీర్థమితిఖ్యాతం సర్వసిద్ధికరంనృణాం। యస్య స్మరణమాత్రేణ సర్వాన్ కామానవాప్నుయాత్ । భారద్వాజఇతిఖ్యాతఋషిః పరమధార్మికః।తస్యపత్నీపైఠీనసీనామ పతివ్రతపరాయణా।గౌతమీతీరమధ్యాస్తేఋ ష్ఠివ్రతపరాయణః।అగ్నీషోమీయమైంద్రాగ్నం పురోడాశమకల్పయత్।తస్యమా నెపురోడాశే ధూమాత్కశ్చిదజాయత । పురోడాశంభేదయిత్వా ఉదతిష్ఠము వాచతం।ఏనంయజ్ఞమహంహన్మీవదంతమితితంఋషిః । ప్రోవాచసత్వరఃక్రుద్ధో భరద్వాజోద్విజోత్తమః । హవ్యఘ్నఇతివిఖ్యాతో భరద్వాజనిబోధమాం। సం ధ్యాసుతోహంశ్రేష్ఠశ్చ సుతఃప్రాచీనబర్హిషః । బ్రహ్మణామే వరోదత్తో య జ్ఞాన్ ఖాదయథాసుఖం । మమానుజఃకవిశ్చాపిబలవానతిభీషణః।అహంకృష్ణః పి తాకృష్ణః మాతాకృష్ణాతథానుజః । అహంమఖంహనిష్యామి యూపం ఛేద్మి కృతాంతతః। భరద్వాజోరక్ష్యతాంమె త్వయాయజ్ఞ స్సనాతనః । జానేత్వాం యజ్ఞహంతారం రక్ష్యతాంమే మఖస్త్వయా॥ రాక్షసః॥ భరద్వాజనిబోధేదం వాక్యంమమసనాతనం।బ్రహ్మణాహంపురాశప్తో దేవదానవసన్నిధౌ।తతఃప్రసాది తోబ్రహ్మా దేవలోకపితామహః । అమృతైఃప్రోక్షయిత్వాత్వాం యేకుర్వంతి త తోమఖం।తద్దైవత్వయితత్సర్వం పూర్ణంస్యాదబ్జజోబ్రవీత్ । భారద్వాజఃపునః ప్రాహసఖామేసిమహామతే।మఖసంరక్షణంయేన స్యాన్మేవదకరోమితత్॥ రాక్ష సః॥అమృతంగౌతమీవారిహ్యమృతంస్వర్ణముచ్యతే।అమృతంగోభవంచాజ్యమమృ తంసోమముత్తమం।అమృతంచంద్రమాశ్శ్రేష్ఠమితిపంచామృతంబుధైః। ప్రీతైర్మా మభిషించస్వహ్యథవామాంతథాత్రిభిః।గంగాయావారిణాజ్యేనహిరణ్యేన తథైవ చ।తథాకరోదృషీరక్షహ్యభిషేకంతథామఖే।పునశ్చయూపేచపశావృత్విక్షుమఖ మండలే।శుక్లాభవన్సర్వఏవఅభిషేకాన్మహాత్మనః।తద్రక్షోపితథాశుక్లోభిత్వోత్ప న్నోమహాబలః।యఃపురాకృష్ణరూపోభూత్సతు శుక్లోభవత్క్షణాత్ । యజ్ఞంస ర్వంసమాప్యాథ భారద్వాజఃప్రతాపవాన్। ఋత్విజోవిససర్జాథయూపంగం గామథాక్షిపత్।గంగామధ్యేత్వద్ధియూప మద్యాప్యాస్తేమహామతే। అభిషిక్తంచా మృతేనహ్యభిజ్ఞానంమహచ్ఛ్రుతత్।తత్రతీర్థేమహద్రక్షోభరద్వాజమువాచహ।అ హంయామిభరద్వాజకృతశ్శుక్లస్త్వయాశుభః।తస్మాత్తదాత్రతీర్థేయేస్నానదా నాదిపూజనం।కుర్యుస్తేషామభీష్టానిభవేయుస్సఫలంమఖం।స్మరణాదపిపాపానినా

శంయాతిశుభంభవేత్।తతఃప్రభృతితత్తీర్థం శుక్లతీర్థమితిస్మృతం॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే
శుక్లతీర్థాదిసప్తసహస్రతీర్థవర్ణనంనామ

షట్షష్టితమోఽధ్యాయః.

సప్తషష్టితమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓంబ్రహ్మోవాచ॥ చక్రతీర్థమితిఖ్యాతం స్మరణాత్పాపనాశనం।తస్యా విధానంవక్ష్యామి శృణుయత్నేననారద। ఋషయస్సప్తవిఖ్యాతా వసిష్ఠప్రముఖా మునే।గౌతమ్యాస్తీరమాసాద్య సత్రయాగముపాసిరే।తత్రవిఘ్నఉపాక్రాంతే రక్షోభిరతిభీషణైః।మామభ్యేత్యాథఋషయో రక్షఃకృత్యంన్యవేదయన్। తదాహం ప్రమదారూపం మాయయాసృజ్యనారద।తస్యాస్తుదర్శనాదేవ నాశంయాంత్యథ రాక్షసాః।ఏవముక్త్వాతుతాంప్రాదా మృషిభ్యఃప్రమదాంమునే। మద్వాక్యాదృషయోఽమాయా మాహాయచపునర్యయుః।గౌతమీంసరితాంశ్రేష్ఠాం పునర్యజ్ఞాయదీక్షితాః। పునస్తన్మఖనాశాయ రాక్షసాఃపునరాగమన్ । యజ్ఞవాటాంతికేమాయాం దృష్ట్వారాక్షససత్తమాః। తతోఽనృత్యంతిగాయంతి హసంతిచవదంతిచ। తేషాంమధ్యేదైత్యపతి శ్శంబరోనామవీర్యవాన్।మాయారూపాంచప్రమదాం భక్షయామాసనారద।మఖేవిధ్వస్యమానేతు విష్ణుంతేశరణంయయుః। ప్రాదాద్విష్ణుశ్చక్రమశో మునీనాంరక్షణాయచ। చక్రంతద్రాక్షసానాజౌ దైత్యాంశ్చదనుజాంస్తథా।చిచ్ఛేదతద్భయాదేవ మృతారాక్షసపుంగవాః।ఋషిభిస్తన్మహత్సత్రంసంపూర్ణమభవత్తదా।తతఃప్రభృతితత్తీర్థం చక్రతీర్థముదాహృతం । తత్రస్నానేన దానేన సత్రయాగఫలంలభేత్॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణేగౌతమీమాహాత్మ్యే
చక్రతీర్థాదిపంచతీర్థవర్ణనంనామ
సప్తషష్టితమోఽధ్యాయః.

అష్టషష్టితమోధ్యాయప్రారంభః.

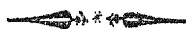
ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ వాణీసంగమమాఖ్యాతం యత్రవాగీశ్వరో హరః। తత్తీర్థం సర్వపాపానాం మోచనం సర్వకామదం। తత్రస్నానేన దానేన బ్రహ్మహత్యావినాశనం।బ్రహ్మవిష్ణ్వోశ్చసంవాదే మహత్వేతుపరస్పరం। తయోర్మధ్యే మహాదేవో జ్యోతిమూర్తిరభూత్తదా। తత్రైవవాగువాచేదం దైవీతత్రతయోస్సుధా।అహమస్మాన్మహాన్స్యాయ అహమస్మీతివై మిథః। దైవీవాగుభయోః ప్రాహ య స్త్వస్యాంతంతుపశ్యతి।సతుజ్యేష్ఠో భవత్త్వస్మాన్నావాదంకర్తుమర్హథ। తచ్ఛ్రుత్వావిష్ణురగమదధోహంచోర్ధ్వమాక్రమం। తతో విష్ణుశ్శీఘ్రమేత్య జ్యోతిః పార్శ్వముపావిశత్।నప్రాప్యాంతమహంప్రాయాం దూరాద్దూరతరం మునే। తతశ్శాంతో నివృత్తోహం ద్రష్టుంతస్యాంతకమర్గణః।తదైవంమమధీరాసీద్ధృష్టశ్చాంతో మయాభృశం।తస్యదేవస్యతద్విష్ణో మమజ్యైష్ఠ్యంస్ఫుటంభవేత్।పునశ్చాపిమతిశ్శ్రేయం మమత్వాసీన్మహామతే।అహంచతుర్భిర్వదనై రనృతంవాకథంవదే। తతోహంపంచమంవక్త్రం గర్దభాకృతిభీషణం।కృత్వాచేదనృతంవక్ష్యే ఇతిధ్యాత్వాచిరంతథా।అబ్రువంతంహరింతత్రచాసీనంజగతాంపతిం। అస్యప్రాప్తామయాహ్యంతస్తేనజ్యైష్ఠ్యంజనార్దనాత్। మమేతివదతః పార్శ్వే ఊచతుర్హరిశంకరౌ।ఏకరూపావహందృష్ట్వా నానాప్యేకత్వరూపిణౌ।తౌదృష్ట్వావిస్మితోభీతఅస్తువంహరిశంకరౌ।తతస్తుష్టౌజగన్నాథౌ వాచంతావూచతుస్త్వితి। యస్మాదియంసత్యముక్తా బ్రహ్మవాచిస్థితాసతీ। తస్మాదదృశ్యాత్వంభూయాః పాపరూపాస్యసంశయః।ఏతచ్చాపంనిశమ్యాథ సాదేవీప్రణతాతథా। విశాపయత్న మకరోత్తుష్టావచవిశేషతః।శ్రుత్వాహరిహరౌచైవం వాచంవాచమథోచతుః। తతస్తుష్టౌదేవదేవౌ ప్రార్థితౌత్రిదశార్చితౌ। గంగాయాంసంగతాభద్రే యదాత్వంలోకపావని।తతఃపునర్వపుస్తే స్యాత్పవిత్రాసిసుశోభనే। తథేత్యుక్త్వా సాపిదేవీ గంగాయాంసంగతాభవత్। భాగీరథీంగౌతమీంచతతశ్చాపిస్వకంవపుః।దేవీసాప్యగమద్బ్రహ్మన్ దేవానామపిదుర్లభం। గౌతమ్యాంసైవ విఖ్యాతా వాణీవాగితివిశ్రుతా।భాగీరథ్యాంసైవదేవీ సరస్వత్యభిధీయతే। ఉభయత్రచ విఖ్యాత స్సంగమశ్చేతి విశ్రుతః। సరస్వతీసంగమశ్చ వాణీసంగమఏవచ। గౌతమ్యాసంగతా దేవీ వాణీవాచా సరస్వతీ। సర్వత్రపూజితంతీర్థంతత్రవాచాశివంశుభం। దేవేశ్వరంపూజయిత్వా విశాపమగమత్తథా। తస్మాత్తత్రశుచిర్భూ

త్వా తత్రతత్రచ సంగమే।వాగీశ్వరంతతోదృష్ట్వా తావతాముక్తి మాప్నుయా
త్।దానహోమాదికంకించి దుపవాసాదికాంక్రియాం । యఃకుర్యాత్సంగమే
పుణ్యే సంసారీనభవేత్పునః॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణె గౌతమీమాహాత్మ్యే

వాణీసంగమవాగీశ్వరాద్యేకోనవింశతితీర్థవర్ణనంనామ

అష్టషష్టితమోధ్యాయః.

ఏకోనసప్తతితమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం॥బ్రహ్మోవాచ ॥ విష్ణుతీర్థమితిఖ్యాతంతత్రవృత్తమిదంశృణు। మౌద్గ
ల్యఇతివిఖ్యాతోముద్గలస్యసుతోఋషిః। తస్యభార్యాచజాబాలానామ్నాఖ్యాతాసు
పుత్రిణీ।పితాఋషిస్తథావృద్ధోముద్గలోలోకవిశ్రుతః। తస్యభార్యాతదాఖ్యాతా
నామ్నాభాగీరథీశుభా।సమౌద్గల్యఃప్రాతరేత్యగంగాంస్నాత్వాశుచివ్రతః।నిత్య
మేవత్విదంకర్మతస్యాసీన్మునిసత్తమ।గంగాతీరేకుశైర్మృద్భి శ్శమీపుష్పైరహర్ని
శం।ఆవాహనంనిత్యమేవవిష్ణోశ్చక్రేసమౌద్గలీ। తేనాహూతశ్చరన్నైతిలక్ష్మీభర్తా
జగత్పతిః । వైనతేయమథారుహ్యశంఖచక్రగదాధరః । పూజితస్తేనఋషిణా స
మౌద్గల్యేనయత్నతః । ప్రబ్రూతేచకథాశ్చిత్రా మౌద్గల్యాయజగత్ప్రభుః । త
తోపరాహ్ణసమయేవిష్ణుఃప్రాహసమౌద్గలిం । యాహివత్సస్వభవనం విశ్రాంతో
సిపునఃపునః । ఏవముక్తస్సవై తేన విష్ణునాయాతిసద్విజః । జగత్ప్రభుస్సచాయా
తిఖగయుక్తస్స్వమందిరం । మౌద్గల్యోపితథాభ్యేత్యకించిదాదాయయత్నతః।స్వ
మేవభవనంప్రాప్తోభార్యాయైస్వార్జితందదౌ । మౌద్గల్యస్యప్రియాసాపిపతివ్రత
పరాయణా । శాకంమూలంఫలంవాపిభర్త్రానీతంచయత్నతః।సుసంస్కృత్వా
థబాలేభ్యోగురుభ్యోభర్తురేవచ ।దత్వాతుభోజనంతేభ్యోపశ్చాద్భుక్తేయతవ్ర
తా । భుక్తవత్స్వథసర్వేషురాత్రౌనిత్యంసమౌద్గలిః। విష్ణోశ్శ్రుతాఃకథాశ్చిత్రా
స్తేభ్యోవక్త్యతిహర్షితః । ఏవంబహుతిథేకాలేవ్యతీతేచాపివిస్మృతే । మౌద్గ
ల్యస్యతతోభార్యాభర్తారంవాక్యమబ్రవీత్ । యది తేవిష్ణురభ్యేతిసమీపంత్రిదశా
ర్చితః । తథాపికష్టమస్మాకంకస్మాదితిజగత్ప్రభుం । తంతుపృచ్ఛమహాప్రాజ్ఞయ

థాసౌవిష్ణురేవచ । యస్మింశ్చస్మృతమాత్రేతు జరాజన్మరుజామృతిః । నాశం యాంతికుతోదృష్టేతస్మాత్పృచ్ఛజగత్ప్రభుం । తథేత్యుక్త్వాప్రియావాక్యాన్మౌద్గల్యోనిత్యవద్ధరిం । పూజయిత్వాథపప్రచ్ఛవిప్రోఽపిసకృతాంజలిః । త్వయిస్మృతేజగన్నాథశోకదారిద్ర్యముపస్మృతం । నాశంయాతికుతోఽనష్టంతస్మాన్మేబ్రూహికల్మిషం ॥ విష్ణురువాచ ॥ త్వయానదత్తంకించిచ్చబ్రాహ్మణేభ్యోమయాపిచ ॥ యద్దీయతేతదేవేహపరస్మింశ్చోపతిష్ఠతి । మృద్భిర్వాగ్భిఃకుశైర్మంత్రైశ్శుచిభిర్నాతస్సదాభవాన్ । కరోషితస్మాత్పూతాత్మాశరీరస్యచశోషణాత్ । అథవాల్పస్యసేముక్తింభుక్త్వాముక్తింనలప్స్యసే॥ మౌద్గల్యః ॥ భుక్త్వాముక్తిఃకథంభూయాద్భుక్తిముక్తీసుదుర్లభే । భుక్త్వాముక్తిస్సర్వపూజ్యాతామిచ్ఛేయంజగన్మయ ॥ విష్ణుః ॥ ఏతద్దేవాంతరంబ్రహ్మన్దీయతేమామనుస్మరన్ । బ్రాహ్మణాయాథచార్థిభ్యస్తదేవాక్షయమాప్నుయాత్ । నమాంధ్యాత్వాథయద్దద్యాత్తావన్మాత్రఫలప్రదం । నపునర్దత్తమేవేహనభోగాయచకల్ప్యతే । తస్మాద్దేహిమహాబుద్ధేభోజ్యఃకించనమేభవాన్ । అథవావిప్రముఖ్యాయ గౌతమీతీరమాశ్రితః । మౌద్గల్యఃప్రాహతం విష్ణుందేయంమమనవిద్యతే । తతోవిష్ణుర్గరుత్మంతమాహాశీఘ్రంజగత్పతిః । ఇహనయస్వకణిశంమమాయంచార్పయిష్యతి । తతోభుక్త్వాశ్రియంభోగాన్మౌద్గల్యోమనసఃప్రియాన్ । భుక్త్వాముక్తిమవాప్నోతి తథాచక్రేగరుత్మరాట్ । విష్ణుహస్తేకణాన్ప్రాదాన్మౌద్గల్యోధయతవ్రతః । ఏతస్మిన్నంతరేవిష్ణుర్విశ్వకర్మాణమబ్రవీత్। యావచ్చాస్యకులేసప్త పురుషాస్తావదేవచ । భవితారోమహాబుద్ధే తావత్కామాన్నమేప్సితాన్।గావోహిరణ్యంధాన్యాని వస్త్రాణ్యాభరణానిచ। యచ్చకించిన్మనఃప్రీత్యై లోకేభవతిశోభనం। తత్సర్వమాపమౌద్గల్యో విష్ణుగంగాప్రసాదతః।గృహంగచ్ఛేతిమౌద్గల్యో విష్ణునోక్తస్తతోయయౌ।ఆశ్రమస్యతుసర్వర్ధిందృష్ట్వాఋషిరభాషత।అహోదానప్రభావోఽయం మహావిష్ణోఃకృపాపిచ। తథాగంగాప్రభావశ్చ నవిచార్యఃకథంచన। మౌద్గల్యోభార్యయాసార్ధం పుత్రైశ్శిష్యైశ్చబంధుభిః।పితృభ్యాంబుభుజేభోగాన్ తతోముక్తిమవాప్తవాన్। తతఃప్రభృతితత్తీర్థం మౌద్గల్యంవైష్ణవంతథా। తత్రస్నానంచదానంచ భుక్తిముక్తిప్రదాయకం।తత్రశ్రుతిస్మృతిర్వాపి తీర్థస్యాస్యకథంచన। తస్యవిష్ణుర్భవేత్ప్రీతః పాపైర్ముక్తస్సుఖీభవేత్॥ ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే మౌద్గల్యవిష్ణుతీర్థాదిసహస్రైకాదశతీర్థవర్ణనంనామ ఏకోనసప్తతితమోఽధ్యాయః.

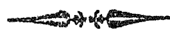
సప్తతితమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓంబ్రహ్మోవాచ॥ లక్ష్మీతీర్థమితిఖ్యాతం సాక్షాల్లక్ష్మీవివర్ధనం । అల క్ష్మీనాశనంపుణ్య మాఖ్యానంశృణునారద।సంవాదశ్చపురాత్వాసీ త్పుత్రలక్ష్మీదరి ద్రయోః।పరస్పరవిరోధిన్యా ఉభేతేవిశ్వమీయతుః। తాభ్యాంనవ్యావృతంవస్తు త త్రాస్తిభువనత్రయే।మమజ్యేష్ఠ్యంమమజ్యేష్ఠ్యమిత్యూచతురుభేమిథః । అహం సర్వంసముద్భూతా ఇత్యాహశ్రీయమోజసా । దరిద్రాయాచయత్రోక్తా సర్వే భ్యోహ్యధికాతతః।ముక్తిర్మదాశ్రితానిత్యం దరిద్రైవంవచోబ్రవీత్।కామఃక్రో ధశ్చలోభశ్చ మోహోమాత్సర్యమేవచ। యత్రాహమస్మితత్రైతే నతిష్ఠంతికదా చన।బ్రాహ్మణేషుచవిద్వత్సు వ్రతచారిషుభిక్షుషు। నిర్భయేషువసిష్యామివక్ష్యామి శృణుతేస్థితిం।రజోవర్తిషుపాపేషు నిష్ఠురేషుఖలేషుచ। పిశునేషుచలుబ్ధేషు విశ్వస్తే షుశఠేషుచ।అనార్యేషుకృతఘ్నేషు ధర్మఘాతిషుసర్వదా। మిత్రద్రోహిష్వధీరే షుభగ్నచిత్తేషువర్తసే।ఏవంవివదమానేతేజగ్మతుర్మాముభేఅపి। మత్తఃపురాత రాపృథ్వీ ఆపఃపూర్వతరాస్తతః। స్త్రీత్వాంవివాదాస్తావేవ స్త్రియోజానంతినేత రే।విశేషతఃపునస్తాభ్యాం కమండలుజలాశ్రయాః। తత్రాపిగౌతమీదేవీ నిశ్చయంక థయిష్యతి।తేమద్వాక్యాద్భువంగత్వా భూమ్యాచసహితాఅపః। అద్భిశ్చసహి తాస్సర్వా గౌతమీమీయురాపగాః।భూమిరాపస్తయోర్వాక్యంగౌతమ్యైక్రమశః స్ఫుటం।దరిద్రాయాశ్చలక్ష్మ్యాశ్చవాక్యంమధ్యస్థవత్తదా। శృణ్వత్సులోకపాలేషు శృణ్వంత్యాంభువినారద । శృణ్వంతీష్వప్సుసాగంగాదరిద్రాంవాక్యమబ్రవీత్। సా ప్రశస్యతథాలక్ష్మీంగౌతమీవాక్యమబ్రవీత్ ॥ శ్రీగౌతమ్యువాచ ॥ బ్రహ్మశ్రీశ్చతపశ్శ్రీ శ్చయజ్ఞశ్రీఃకీర్తిసంపదః। ధనశ్రీశ్చజయశ్రీశ్చ విద్యాప్రజ్ఞాసరస్వతీ। భుక్తిశ్రీశ్చాథ యుక్తిశ్రీస్స్మృతిర్లజ్జాధృతిఃక్షమా।సిద్ధిస్తుష్టిస్తథాపుష్టిశ్శాంతిరాపస్తథామహీ।అ హంశక్తిరథౌషధ్యశ్శ్రుతిర్బుద్ధిర్విభావరీ। ద్యోజ్యోత్స్నాఆశిషస్స్వస్తిర్వ్యా ప్తిర్మైత్రీతథాశివా । యత్కించిద్విద్యతేలోకేలక్ష్మ్యావ్యాప్తంచరాచరం । బ్రా హ్మణేష్వథధీరేషుక్షమావత్స్వథసాధుషు।విద్యాయుక్తేషుదాంతేషుభుక్తిముక్త్యను సారిషు । కిమత్రబహునోక్తేనసర్వంలక్ష్మీమయంజగత్ । యస్మిన్కస్మింశ్చయ

తిష్ఠంచిదుతత్కృష్టంపరిదృశ్యతే । లక్ష్మీబీజంతుతత్సర్వం గమ్యతాంగమ్యతాంత్వయా । యత్రేయంసుందరీందేవీం స్పర్ధయంతీనలజ్జసే । గచ్ఛగచ్ఛేతితాందేవీం దరిద్రాంవాక్యమబ్రవీత్ । తతఃప్రభృతిగంగాంభో దరిద్రానాశకృద్భవేత్ । తతఃప్రభృతితత్తీర్థమలక్ష్మీనాశనంశుచి। తత్రస్నానేనదానేనలక్ష్మీవాక్పుత్రవాన్భవేత్ ॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే, గౌతమీమాహాత్మ్యే,
లక్ష్మీతీర్థాదిషట్సహస్రతీర్థవర్ణనంనామ
సప్తతితమోధ్యాయః.

ఏకసప్తతితమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం॥ బ్రహ్మోవాచ॥ భానుతీర్థమితిఖ్యాతంసర్వసిద్ధికరంనృణాం। తదేవం వృత్తమాఖ్యాస్యేమహాపాతకనాశనం। శర్యాతిరితివిఖ్యాతోరాజాపరమధార్మికః । తస్యభార్యాస్థపిష్ఠేతిరూపేణాప్రతిమాభువి । మధుశ్ఛందఇతిఖ్యాతోవైశ్వామిత్రోద్విజోత్తమః। పురోధాస్తస్యనృపతేబ్రహ్మర్షిరితివిశ్రుతః । దిశోవిజేతుం సజగామరాజాపురోధసాతేనరఘుప్రవీరః । పురోధసంప్రాహమహానుభావం జిత్వాదిశశ్చాధ్వనిసప్రవిష్టః । పప్రచ్ఛేదంకేనఖేదంగతోసి హేతుంవదస్వేతిమహానుభావః । జితేయముర్వీవిజితానరేంద్రాహర్షస్యహేతౌమహతీహజాతే । కింత్వంకృశోమేవదసత్యమేతదిత్యుక్తవాన్ప్రీతిపరస్సరాజా । సంబోధ్యసర్వంతమువాచవిప్రశ్ఛందోమధుఃప్రేమమయాంప్రియోక్తిం ॥ మధుశ్ఛందఉవాచ॥ శృణుభూపాలమద్వాక్యంభాగ్యయాయదుదీరితం। స్థితేయామేవయయంయామో యామినీగామినీతథా । స్వామినీచాస్యదేహస్య కామినీకాప్రతీక్షతే । స్మృత్వాతురాజన్తాంభార్యాంశోషంయాతికళేబరం। విహస్యచాబ్రవీద్రాజాపురోధసమరిందమః । త్వంగురుర్మమమిత్రంచకిమాత్మానంవిడంబసే । కిమనేనమహాబ్రహ్మన్మమవాక్యేనమానద ॥ మధుశ్ఛందః॥ యత్రానుకూల్యందంపత్యోస్త్రివర్గస్తత్రవర్ధతే। నైవేదందూషణంరాజన్భూషణంచానుమన్యతాం। సజగామస్వకందేశం బృహత్యాసేనయాయుతః।పరీక్షార్థంచతత్ప్రేష్ణో దూతైర్వార్తాంన్యవేదయత్। దిశోవిజేతుంశర్యాతిం యాతంరాక్షసపుంగవః। జిత్వారసాతలంయాతో రాజానంసపురోధసం।రాజ్ఞోభార్యానిశ్చయాయపప్రవృత్తామునిసత్తమ।వార్తాంకృత్వాదూతముఖా న్మధుశ్ఛందప్రియాపునః। తద్దైవోత్కమితప్రాణా తద్వచిత్ర

మివాభవత్।పురావృత్తంతు తేదృష్ట్వా దూతారాజ్ఞేన్యవేదయన్ । యత్కృతం రాజపత్నీభిః ప్రియయాచపురోధసః । దుఃఖితోవిస్మితోరాజా పునర్దూతానభాషత।శీఘ్రంగచ్ఛంతు హేదూతా బ్రాహ్మణాన్యాయ తత్కళేబరం। తద్రక్షంతుపునర్వార్తాం శ్రుత్వారాజాపురోధసం । ఉవాచ మధురంవాక్యం వయంయామోథగౌతమీం।బ్రాహ్మణేభ్యోథనందత్వా దేవాన్నత్వా పితౄన్ ద్విజాన్।పురోహితంద్విజశ్రేష్ఠం ప్రేషయిత్వా ధనాన్వితం । అన్యత్రతీర్థే పంథానం దేహీప్రియతవాన్నృప।ఏతత్కృత్యంనజానాతి రాజ్ఞస్సర్వం పురోహితః । గతే తస్మిన్గురౌరాజా వైశ్వామిత్రేమహాత్మని । సర్వంబలం ప్రేషయిత్వా గంగాతీరేగ్నిమావిశత్।ఇత్యుక్త్వాసతురాజేంద్రో గంగాంభానుంసురానపి । యదిదత్తం యదిహుతం యదిత్రాతాః ప్రజామయా । తేనసత్యేనసాసాధ్వీ మయాయుష్యేణజీవతు।ఇత్యుక్త్వాగ్నింప్రవిష్టేతు శర్యాతౌనృపసత్తమే । తత్రైవచోత్థితాభార్యా బ్రాహ్మణస్యమహాత్మనః । అగ్నిప్రవిష్టంరాజానం శ్రుత్వావిస్మయకారణం।పతివ్రతాంతథాభార్యాం మృతాంజీవాన్వితాంపునః । తదర్థంచాపిరాజానంత్యక్తంజీవంవిశేషతః। ఆత్మనశ్చపునఃకృత్యమస్మరన్నృపతేర్గురుః । అహమప్యగ్నిమావిశ్య నూనంయాస్యే ప్రియాంతికం । అథవాహంతపస్తప్స్యఇతినిశ్చయవాన్ద్విజః।ఏతదేవాత్మనఃకృత్యం మేనేసుకృతమేవచ । జీవయామిచరాజానం తేనయామిప్రియాంపురీం। ఏతదేవప్రియంమేస్యాదితితుష్టావభాస్కరం॥శ్రీమధుశ్ఛందఉవాచ॥ నమోస్తుతస్మైసూర్యాయ ముక్తయేమితతేజసే । ఛందోమయాయదేవాయహ్యోంకారార్థాయతేనమః। విశ్వరూపాయబ్రధ్నాయత్రిగుణాయత్రిమూర్తయే।స్థిత్యుత్పత్తివినాశానాం హేతవే జగతఃప్రభో । తతః ప్రసన్నస్సూర్యోభూద్వరయస్వేత్యభాషత । రాజానందేహిదేవేశ భార్యాంచప్రియవాదినీం।ఆత్మనశ్చసుఖాన్ పుత్రాన్ రాజ్ఞేచైవ శుభాన్వరాన్ । తతః ప్రాదాజ్జగన్నాథ శ్శర్యాతింస్వర్ణభూషితం । తాంచభార్యాంవరానన్యాన్ సర్వంతస్మైన్యవేదయన్।తతోయాతశ్శ్రియావిష్టః ప్రియేణచపురోధసా । యయాసుఖీస్వకందేశం తత్తుతీర్థంశుభంస్మృతం । తత్రత్రీణిసహస్రాణి తీర్థాని గుణవంతిచ।తతఃప్రభృతితత్తీర్థం భానుతీర్థముదాహృతం । మాధుశ్ఛందసమాఖ్యాతంశర్యాతంపాపనాశనం । తేషుస్నానంచదానంచ సర్వపాపప్రణాశనం॥మృతసంజీవనంతత్స్యాదాయురారోగ్యవర్ధనం॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే
భానాద్వాదిత్రిసహస్రతీర్థవర్ణనంనా
మైకసప్తతితమోధ్యాయః.

ద్విసప్తతితమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ ఖడ్గతీర్థమితిఖ్యాతం గౌతమ్యాఉత్తరేతటె। తత్ర స్నానేనదానేన ముక్తిమాప్నోతిమానవః । తత్రవృత్తంప్రవక్ష్యామిశృణు యత్నేననారద।శైలూషఇతివిఖ్యాతః కవషస్యసుతోద్విజః । కుటుంబభారా త్పతితోనచార్థార్థపరిధావతి । సకదాచిద్వృత్తియుతో వృత్తిభిః పరివర్తయన్। నలభేతధనంవృత్తౌ విరాగమగమత్తదా । సేవానిషిద్ధాయాంకాచిన్నిందితాదుస్తరంతపః।బలాదాకర్షతీయంమాం తృష్ణాసర్వత్ర దుష్కృతా। తథాకలితమజ్ఞానాత్తస్మాత్తృష్ణేనమోస్తుతే । ఏవంవిచింత్యమేధావీ బంధుచ్ఛేదాయకింభవేత్। జ్ఞానాగ్నినాక్రోధమోహశా లోభమ్యైచమనంతథా । ఛేద్మితాన్కేన హేతోస్తంగురుంపప్రచ్ఛసద్విజః॥గురురువాచ॥ఈశ్వరాజ్జ్ఞానమన్విచ్ఛేదిత్యేవంవైదికీశ్రుతిః।తస్మాదారాధమేశానం తతోజ్ఞానమవాప్స్యసి । తథేత్యుక్త్వాచ శైలూషోజ్ఞానామేశ్వరమర్చయత్।ప్రీతోభవేత్సురేశానోజ్ఞానంప్రాదాద్ద్విజాతయే ।ప్రాప్తజ్ఞానోమహాబుద్ధిర్గాథాంప్రోవాచముక్తిదాం । క్రోధస్తుప్రథమ శ్శత్రుర్నిష్ఫలో దేహనాశకృత్ ।జ్ఞానఖడ్గేనతంఛిత్వాపరమంసుఖమాప్నుయాత్ ।తృష్ణా బహువిధామాయాబంధనీపాపకారిణీ।ఛిత్త్వాతాంజ్ఞానఖడ్గేనసుఖమిచ్ఛతిమానవః। సంగస్తుపరమంబంధో దేహాదీనామితిశ్రుతిః।ఛిత్త్వైనంజ్ఞాన ఖడ్గేనశివైకత్వమవాప్నుయాత్।సంశయఃపరమోనాశో ధర్మార్థానాంవినాశకృత్ । ఛిత్త్వైనంసంశయం జంతుః పరమంసుఖమాప్నుయాత్ । తతోజ్ఞానమవాప్యాథ గంగాతీరం సమాశ్రితః।జ్ఞానఖడ్గేనతంఛిత్వా సుజ్ఞానాన్ముక్తి మాప్నుయాత్ । తతః ప్రభృతితత్తీర్థం ఖడ్గతీర్థమితిశ్రుతం । జ్ఞానతీర్థంచకవష మైలూషంసర్వకామదం।తత్రాసన్ద్విసహస్రాణి తీర్థాన్యాహుర్మనీషిణః॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణేగౌతమీమాహాత్మ్యే
ఖడ్గతీర్థ వర్ణనంనామ
ద్విసప్తతితమోధ్యాయః.

త్రిసప్తతితమాధ్యాయప్రారంభః

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ ఆత్రేయమితివిఖ్యాత మన్వింద్రం తీర్థముచ్యతే।తస్యప్రభావంవక్ష్యామి భ్రష్టరాజ్యప్రదాయకం । గౌతమ్యా ఉత్తరేతీరే ఆత్రేయోభగవానృషిః । అన్వారేభేసత్రాణి ఋత్విగ్భిరృషిభిస్సహ । తస్యహోతాభవత్వగ్ని హవ్యవాహస్సఏవచ। ఏవంసత్రేతుసంపూర్ణేహ్యాప్తింమాహేశ్వరీంతతః।కృత్వైశ్వర్యమగాద్విప్ర స్సర్వత్రగతిమేవచ । ఇంద్రస్యభవనంరమ్యం స్వర్గలోకంరసాతలం। స్వేచ్ఛయాయాతివిప్రేంద్రః ప్రభావాత్తపసశ్శుభాత్। సకదాచిద్దివంగత్వా ఇంద్రలోక మగాత్సునః । తత్రాపశ్య త్సహస్రాక్షం సురైః పరివృతంశుభం।స్తూయమానంసిద్ధసాధ్యైః ప్రేక్షంతంనృపముత్తమం।శృణ్వంతంమధురంగీత మప్సరోభిశ్చసేవితం॥ ఉపోపవిష్టాన్ సురనాయకాంశ్చతైఃపూజ్యమానంమహదాసనస్థం । శచ్యాయుతంప్రాప్తరతంవరిష్ఠం శూరంశరణ్యంవరదంమహేంద్రం।సమీక్ష్యవిప్రాధిపతిర్మహాత్మా సమీహయామాస తథేంద్ర రాజ్యం।సంపూజితోదేవగణైర్యథావత్స్వమాశ్రమంవై పునరాజగామ । సమీక్ష్యచేంద్రస్య పురీంసురమ్యాం యత్తైర్యుతాం పుణ్యగణైస్సుపూర్ణాం । స్వమాశ్రమంనిష్ఫలహేమవర్జమవేక్ష్యవిప్రోవిరతింజగామ । సమీహమానస్సురరాజ్యమాశు ప్రియాంతదోవాచతథాత్రిపుత్రః।భోక్తుంనశక్నోమిఫలానిమూలాన్యనుత్తమాన్యుత్తమసంస్కృతాని। స్మృత్వామృతంపుణ్యతమంపితుశ్చభక్ష్యంచ భోజ్యంచవరాసనాని।స్తుతించ దానంచశుభాంశచీంచత్వప్త్రంచవాసాంసిపురోవనాని। తతోమహాత్మాతపసఃప్రభావాత్త్వష్టారమాహూయవచోబభాషే। ఇచ్ఛేయమింద్రత్వమహంమహాత్మన్ కురుష్వశీఘ్రంపదమైంద్రమద్య । వృథాన్యథాచే న్మదుదీరితంత్వాం భస్మీకరోమ్యేవనసంశయోత్ర । తదత్రివాక్యాచ్చరితఃప్రజానాంస్రష్టావిభుర్విశ్వకమాతథైవ । చకారమేరుంచపురీంసురాణాం కల్పద్రుమంకల్పలతాంచధేనుం।చకారవజ్రాదిసుభూషితాని గృహాణిదివ్యాన్యతిచిత్రితాని।నివార్యమాణఃప్రియయాత్రిపుత్ర శ్శచీసమామాత్మవధూంచకార । తదాత్రిపుత్రస్త్రిదశైస్సమేతో వజ్రాదిరూపంచచకారశస్త్రం । నృత్యాదిగీతానిచసర్వమేవచకారయచ్చేంద్రపురేప్రవృత్తం । శ్రుత్వాచదైత్యాదనుజాస్సమేతా రక్షాంసికోపేనయుతామహాంతి । దివంపరిత్యజ్యకుతోహరిర్భవం సమాగతోనైష మిషస్సుఖాయ।తస్మాద్వయంయామఇతోసుయోద్ధుం తంపుత్రహంతారమదీనసత్వం। తత

స్సమభ్యేత్యతథాత్రిపుత్రం సంవేష్టయామాసురథారిణస్తే । సంవేష్టయిత్వా పురమత్రిపుత్ర కృతంతథాచేంద్ర పురాభిధానమ్ । సంవేష్టితౌరాతుస్సైస్సైర్మహాద్భి స్తతోఽభితోవాక్యమిదంజగాద । యోజాతఏవ ప్రథమోమనస్వాన్ దేవో దేవాన్ క్రతునాపర్యభూషత్ । యస్యశుష్మాద్రోదసీ అభ్యసేతె నృమ్ణస్య మహ్నాసజనాసఇంద్రః । ఇత్యాదిసూక్తే నరిపూనువాచ హరించతుష్టావతథాత్రిపుత్రః।నాహంహరిర్నైవశచీమదీయానేయంపురీనైవ వనంతథైంద్రం। సఏవచేంద్రోవృత్రహంతాసవజ్రీ సహస్రాక్షోగోత్రభిద్వజ్రబాహుః । అహంతు విప్రోవేదవిద్బ్రహ్మబృందైస్సమావిష్టోగౌతమీతీరసంగీ॥ అసురాఊచుః ॥ సంహారస్వేదమాత్రేయ యదింద్రత్వవిడంబనం । త్వమీత్వంభవితానిత్యం నాత్రకార్యావిచారణా।తదాత్రేయోబ్రవీద్వాక్యం యథావక్ష్యంతి మామిహ । కరోమ్యహం మహాభాగా స్సత్వేనాగ్నిం సమాలభే । ఏవముక్త్వాసదైతేయాన్ త్వష్టారంపునరబ్రవీత్ । యత్కృతంత్వత్రమత్ప్రీత్యా ఇంద్రంత్వష్టః పదంత్వయా। సంహరస్వపునశ్శీఘ్రం రక్షమాంబ్రాహ్మణంభవాన్ । పునర్దేహిపదంమహ్యం మాశ్రమంమృగపక్షిణః । వృక్షాశ్చవారియత్రాగ్ని ర్నదైవేనప్రయోజనం । తథేత్యుక్త్వాప్రజానాథ స్త్వష్టాసంహృతవాంస్తథా । దైత్యాశ్చజగ్ముస్స్వస్థానం కృత్వావేశమకంటకం।త్వష్టాచాపి యయౌస్థానం స్వకంసంప్రహసన్నివ । ఆత్రేయోపితదాశిష్యై స్సంవృతోభార్యయాసహ। గౌతమీతీరమాశ్రిత్య తపో నిష్ఠైస్తుతైర్వృతః । వర్తమానేమహాయజ్ఞే లజ్జితోవాక్యమబ్రవీత్ ।కిమర్థమైంద్రంతుపదంలబ్ధంకింతత్పరాకృతం । ఏతంబ్రువంతమాత్రేయం కుపితం ప్రాబ్రువన్ సురాః।లజ్జాంజహిమహాబాహోభవితాఖ్యాతిరుత్తమా । అత్రతీర్థేచయేస్నానంప్రాణినఃకుర్యురోజసా । ఇంద్రాశ్చభవితానిత్యం స్మరణాత్తస్సుఖభాగినః। తత్రిపంచసహస్రాణి తీర్థాన్యాహుర్మనీషిణః । అన్వింద్రాత్రేయదైతేయనామభిఃకీర్తితానివై। తేషుస్నానంచదానంచసర్వమక్షయ్యపుణ్యదం॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణేగౌతమీమాహాత్మ్యేఅన్వింద్రాత్రేయదైతేయాదిపంచసహస్రతీర్థవర్ణనంనామ

త్రిసప్తతితమోధ్యాయః.

అథచతుస్సప్తతితమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ ॥ కపిలాసంగమంనామ తీర్థంత్రైలోక్యవిశ్రుతమ్। శృణునారదవక్ష్యామి కథాంపుణ్యామనుత్తమామ్ । కపిలోనామతత్త్వజ్ఞోముని రాసీన్మహాయశాః । క్రూరశ్చాపివసంస్తత్ర తపోవ్రతపరాయణః। తపస్యంతం మునిశ్రేష్ఠం గౌతమీతీరమాశ్రితమ్ । తమాగత్యమహాత్మానం వామదేవాదయో బ్రువన్ । హతేవేనేబ్రహ్మశాపాద్ధర్మేచైవమరాజకే । కపిలంసిద్ధమాచార్య మూచుర్మునిగణాస్తథా । గతేవేనేగతేధర్మే కింకర్తవ్యంమునీశ్వర। తతో బ్రవీన్మునిర్ధ్యాత్వా కపిలస్తాన్గతాన్మునీన్ । వేనస్యోరుంవిమథ్నంతు భూతఃక శ్చిద్భవిష్యతి । తథైవచక్రుర్మునయో వేనస్యోరుంవిమథ్య వై । తతోత్పన్నో మహాపాపఃకృష్ణోరౌద్రపరాక్రమః । తందృష్ట్వామునయోభీత్వా నిషీదస్వేతిచా బ్రువన్ । నిషీదవచనాత్తస్మాన్నిషాదస్సోభవత్తతః। వేనబాహుంమమంథుస్తేద క్షిణంధర్మసంహితమ్ । తతఃపృథుస్వరశ్రీమాన్సర్వలక్షణలక్షితః। రాజాభ వత్పృథుశ్రీమాన్బ్రహ్మసామర్థ్యనిర్మితః । సమాగత్యసురాస్సర్వే హ్యభిసం ద్యవరాన్శుభాన్ । తస్మైదదుస్తదాస్త్రాణిమంత్రాణిగుణవంతిచ। తతోబ్రవీన్ము నిగణాస్తంపృథుంకపిలోపిచ।ఆహారందేహిజీవేభ్యోభువాగ్రస్తౌషధీరపి। తతస్సధ నురాదాయభువమాహన్నృపోత్తమః। ఓషధీర్దేహియాగ్రస్తాః ప్రజానాంహిత కామ్యయా । తమువాచమహీభీతాపృథుంతంపృథులోచనమ్ । మయిజీర్ణామ హౌషధ్యఃకథందాతుమహంక్షమా । తతస్సకోపోనృపతిస్తామాహపృథివీంపు నః।నోచేద్దాసస్యోషధీస్త్వాంహత్వాకృష్యేమహౌషధీః॥ భూమిరువాచ॥ కథం హంసిస్త్రియంరాజన్జ్ఞానీభూత్వానృపోత్తమ। వినామయాకథంచేమాః ప్రజా స్సంధారయిష్యసి॥ పృథుః ॥ యత్రోపకారోనైకేషామేకనాశోభవిష్యతి। నదో షస్తత్రపృథివీతపసాధారయన్ప్రజాః।నదోషస్తత్రపశ్యామిమావత్స్యేసర్థకంవ చః।తతోదేవాశ్చఋషయస్సాంత్వయిత్వానృపోత్తమమ్।మహీంచమాతరందేవీం ఊచుస్సురగణాస్తతః।భూమిగోరూపిణీభూత్వాపయోరూపామహౌషధీః। ద దాతిపృథవేరాజ్ఞేతతఃప్రీతోభవేన్నృపః। నదోషస్తత్రపశ్యామియఃకరోతిహితా న్వితః । ప్రజాసంరక్షణంతస్యతతఃక్షేమంభవిష్యతి। తతోగోరూపమాస్థాయక పిలాకపిలాంతికే। దుదోహచౌషధీస్సద్యస్సరాజాధేనుకోద్భవాః। యత్రదేవాస్స గంధర్వాఋషయఃకపిలోమునిః। మహీగోరూపిణీభూత్వానర్మదాయాంమహా మునే । సరస్వత్యాంభగీరథ్యాం గోదావర్యాంవిశేషతః। మహానదీషుసర్వాసు

దుదుహేగాఃపయోమహత్ । తతఃప్రభృతితత్తీర్థంకపిలాసంగమంవిదుః । తత్రాష్టాశీతిసంఖ్యానిసహస్రాణిమహామునే।తీర్థాన్యాహుర్మునిగణాస్స్మరణాదపినారద।పావనానిజగత్యస్మిన్ తానిసర్వాణ్యనుక్రమాత్॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే,
కపిలాసంగమాద్యష్టాశీతిసహస్రతీర్థవర్ణనంనామ
చతుస్సప్తతితమోధ్యాయః.

అథపంచసప్తతితమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ ॥ దేవస్థానమితిఖ్యాతం తీర్థంత్రైలోక్యవిశ్రుతమ్। తస్యప్రభావంవక్ష్యామిశృణుయత్నేననారద । పురాకృతయుగస్యాదౌ దేవదానవసంగరే। ప్రవృత్తేసింహికాచేతివిఖ్యాతాలోకసుందరీ । తస్యాఃపుత్రోమహాప్రాజ్ఞోరాహుర్నామమహాబలః । అమృతేచసముత్పన్నే సైంహికేయేచ సూదితే । తస్యపుత్రోమహాదైత్యో మేఘహాసఇతిశ్రుతః। పితరంఘాతితంశ్రుత్వా తపస్తేపేసుదుఃఖితః । తపస్యంతంరాహుసుతం గౌతమీతీరమాశ్రితమ్। దేవాశ్చఋషయస్సర్వేతమూచురతిభీతవత్ । తపోజహిమహాబాహో యత్తేమనసిసంస్థితమ్।సర్వంభవతునామేదంశివగంగాప్రసాదతః॥ మేఘహాసః ॥ పరిభూతః పితాపూజ్యోయుష్మాభిర్మమదైవతమ్। తస్యాపిమమచాత్యంతంప్రీతిశ్చేత్క్రియతేయది । భవద్భిస్తపసాస్మాచ్చ అహంవైరాన్నివర్తయే । తతస్సురగణాస్సర్వేరాహుంచక్రుర్గ్రహానుగమ్। తంచాపిమేఘహాసంతేచక్రూరాక్షసపూజితమ్। తతోభవద్రాహుసుతోనైర్ఋతానాంపతిఃప్రభుః । పునశ్చాహసురాన్దైత్యోమహాఖ్యాతిర్యథాభవేత్।తీర్థస్యాస్యప్రసాదశ్చదాతవ్యఇతిమేమతిః। తథేత్యుక్త్వాదదుర్దేవాస్సర్వమేవమనోగతమ్ । దైత్యేశ్వరస్యదేవర్షేస్తన్నామ్నాతీర్థముచ్యతే। దేవాయతోభవన్సర్వేతత్తుస్థానంమహామునే। దేవస్థానంతుతత్తీర్థం దేవానామపిదుర్లభమ్ । తత్రదేవేశ్వరోదేవో దేవతీర్థంతతఃస్మృతమ్।తత్రాష్టాదశతీర్థానిదైత్యపూజ్యానినారద । తేషుస్నానంచ దానంచ మహాపాతకనాశనమ్॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే
దేవస్థానాద్యష్టాదశతీర్థవర్ణనంనామ
పంచసప్తతితమోధ్యాయః.

అథషట్సప్తతితమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓంబ్రహ్మోవాచ॥ సిద్ధతీర్థమితిఖ్యాతం యత్రసిద్ధేశ్వరోహరః। తస్యప్రభావంవక్ష్యామిసర్వసిద్ధికరంనృణాం । పులస్త్యవంశసంభూతో రావణోలోకరావణః।దిశోవిజిత్యసర్వాంశ్చ సోమలోకమజీగమత్ । సోమేన సహయుద్ధ్యంతందశాస్యమహామబ్రువం । మంత్రందాస్యేనివర్తస్వ సోమయుద్ధాద్దశానన।ఇత్యుక్త్వాష్టోత్తరంమంత్రం శతాక్షరసమన్వితం । శివస్యారాక్షసేంద్రస్యప్రాదాం నారదశాంతయే॥తతోనివృత్తస్సచమంత్రయుక్తస్ససోమలోకాజ్జయమాపరక్షః॥ సపుష్పకారూఢగతిస్సగర్వో లంకాంపునఃప్రాప్తమనాదశాస్యః।సంప్రేక్షమాణో దివమంతరిక్షంభువంచగంగాంచగజాంశ్చవిప్రాన్। ఆలోకయామాసనగంమహాంతంకైలాసమావాసముమాపతేర్యం। దృష్ట్వాస్మయోత్ఫుల్లదృశాతురావణస్తదా సమాగత్యతమాహధీరః।కోవాగిరావత్రవసేస్మహత్వాగిరింనయామ్యేనముత్పాట్య భూమేః।లంకాగతోయంగిరిరాక్షసశోభాంలంకాపిసత్యంస్వయమాతనోతి। ఇద్ధంవిచారాదపిమంత్రిణౌతౌనిశమ్యరక్షాధిపతేశ్చభావం। నయుక్తమిత్యూచతురిష్ట బుధ్యానిశాచరస్తద్వచనంనమేనె।సంస్థాప్యతత్పుష్పకమాశురక్షః పుప్లావకైలాసగిరేశ్చమూలం।ఉత్తాలయామాసగిరింతదాసౌజ్ఞాత్వాభవః కృత్యమిదంచకార। జిత్వాదిగీశాంశ్చసుగర్వితస్య కైలాసముత్తోలయతస్సురారేః।అంగుష్ఠకృత్త్యైవరసాతలాదినామాశ్రయంతస్యదశాననస్య।ఆలూనకాయస్యశివోనిశమ్య విహస్యదేవ్యా సహదత్తమిష్టం।తస్మైప్రసన్నఃకుపితశ్చశంభురయుక్తదాతేతినసంశయోత్ర। తతో మయావాప్యవరాన్సవీరో వరప్రసాదాత్తుసుఖంజగామ। గచ్ఛన్సలంకాంభవపూజనాయ గంగాంశుభాంశంభుజటాప్రసూతాం । సపూజయిత్వా విధివచ్చ మంత్రైర్గంగాజలైశ్శంభుమదీనసత్వః । అసింసలేభేశశిఖండభూషాత్సిద్ధించ సర్వాంమనసేప్సితాంచ । మద్దత్తమంత్రం శశిభూషణాయ సంజాపయామాస భవంప్రపూజ్య।సిద్ధేతుమంత్రేపునరేవలంకాం మయాసరక్షోధిపతిస్సతుష్టః। తతఃప్రభృత్యేతదతిప్రభావం తీర్థంమహాసిద్ధిదమిష్టదంచ । సమస్తపాపౌఘవినాశనంచ సిద్ధైర్వృతంపాపనివారణంచ॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే
సిద్ధతీర్థాద్యష్టోత్తర శతతీర్థవర్ణనంనామ
షట్సప్తతితమోధ్యాయః.

అథసప్తసప్తతితమాధ్యాయప్రారంభః

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ పరూష్ణీసంగమంచేతి తీర్థంత్రైలోక్యవిశ్రుతం। తస్యస్వరూపంవక్ష్యామి శృణుపాపప్రణాశనం । అత్రిరారాధయామాస బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరాన్ । తేషుతుష్టేషుసప్రాహ పుత్రాయూయంభవిష్యథ। తథాచైకారూపవతీ కన్యామమభవేత్సురాః । తదాపుత్రత్వమాపుస్తే బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరాః।కన్యాంచజనయామాస శుభాత్రేయీతినామతః।దత్తస్సోమోథదూర్వాసాః పుత్రాఅస్యమహాత్మనః । అగ్నేరంగిరసోజాత అంగారైరంగిరాయతః। తస్మాదంగిరసే।ప్రాదా దాత్రేయీమత్రిరోజసా । అగ్నిప్రభావాత్పరుషమాత్రేయీంసర్వదాబ్రవీత్ । ఆత్రేయీచాపిశుశ్రూషాం కుర్వంతీసర్వదాభవత్।తస్యామంగిరసోజాతా మహాగుణపరాక్రమాః । అంగిరాఃపరుషంవాదీఆత్రేయీంనిత్యమేవచ।పుత్రాస్త్వంగిరసోనిత్యం పితరం శమయంతి తే । సకదాచిద్భర్తృవాక్యాదుద్విగ్నాపరుషాత్తురా । కృతాంజలిపుటాదీనా ప్రాబ్రవీచ్ఛ్వశురంగురుం।అత్రిజాహంహవ్యవాహ భార్యాతవ సుతస్యచ । శుశ్రూషణపరానిత్యంపుత్రాణాంభర్తురేవచ । ప్రశాధిమాంసురశ్రేష్ఠ భర్తారంమమ దైవతం॥జ్వలనఉవాచ॥ అంగారేభ్యస్సముద్భూతో భర్తాతేత్వంగిరాఋషిః । యథాశాంతోభవేద్భద్ర తథానీతిర్విధీయతాం । అంగిరోగ్నిం సమాయాతి తవభర్తావరాననే।తథాత్వంజలరూపేణ ప్లావయేథామమాజ్ఞయా । పత్యుస్సహేయంపరుషం మాభర్తాగ్నిం సమావిశేత్ । ఇచ్ఛంతీశాంతివాక్యానిభర్తారంనలభేతథా॥జ్వలనఉవాచ॥అగ్నిఃపృథ్వీశరీరేషుస్థావరేజంగమేతథా। తవభర్తురహంధామనిత్యంచజనకస్తతః। యోహంసోహమితిజ్ఞాత్వామాచింతాంకర్తుమర్హసి । కించాపోమాతరోదేవ్య అగ్నేస్స్రష్టారఏవచ । ఇతిబుద్ధ్వావినిశ్చిత్యజననీభవతీజలమ్॥ ఆపొజనిత్రీరితియద్వచోమేఅగ్నేత్వహంతవపుత్రస్యభార్యా। కథంభూత్వాజననీచాపిభార్యావిరుద్ధమేతజ్జలరూపేణసాధ ॥ జ్వలనఉవాచ॥ ఆదౌచపుత్రీభరణాచ్చభార్యాజాతస్తుజాయాసుగుణైఃకళత్రమ్ । ఇత్యాదిరూపేణబిభర్షిభద్రేకురుష్వవాక్యంమదుదీరితంయత్॥ శ్వశురస్యతుతద్వాక్యం శ్రుత్వాత్రేయీతథైవతత్ । ఆగ్నేయంరూపమాపన్నమంభసాప్లావయత్వితి । ఉభౌతౌదంపతీబ్రహ్మన్సంగతౌగాంగవారిణా । శాంతరూపధరౌచోభౌ దంపతీసంబభూవతుః।లక్ష్మ్యాయుతోయథావిష్ణురుమయాశంకరోయథా। రోహిణ్యాచయథాచంద్రస్తథాభూన్మిథునంతథా । భర్తారంప్లావయంతీసా ధౌతదూ

మత్రిజా। పరూష్ణీ చేతి విఖ్యాతా గంగాయాం సంగతా నదీ । తత్ర చాంగిరసశ్చక్రుర్యజ్ఞాంశ్చ బహుదక్షిణాన్ । తత్ర త్రీణి సహస్రాణి తీర్థాన్యాహుః పురాణగాః । ఉభయోస్తీరయోః స్నానం పృథగ్యాగఫలం విదుః। తేషు స్నానం చ దానాని వాజపేయాధికం ఫలమ్॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే
పరూష్ణీసంగమాది త్రిసహస్రతీర్థవర్ణనం నామ
సప్తసప్తతితమోఽధ్యాయః.

అథాష్టసప్తతితమోఽధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ ॥ మార్కండేయం నామ తీర్థం సర్వపాపవిమోచనం। సర్వక్రతుఫలం పుణ్యమఘౌఘవినివారణమ్ । తస్య ప్రభావం వక్ష్యామి శృణు నారద యత్నతః। మార్కండేయో భరద్వాజో వసిష్ఠోఽత్రిశ్చ గౌతమః । యాజ్ఞవల్క్యశ్చ జాబాలిర్మునయోఽన్యే చ నారద । ఏతే శాస్త్రప్రణేతారో వేదవేదాంగపారగాః। పురాణన్యాయమీమాంసా కథాసు పరినిష్ఠితాః । మిథస్సమూచుర్విద్వాంసో ముక్తిం ప్రతి యథామతి। కేచిద్జ్ఞానం ప్రశంసంతి కేచిత్కర్మ తథోభయం। ఏవం వివదమానాస్తే మామూచురుభయం మతమ్ । మదీయం చ మతం జ్ఞాత్వా యయుశ్చక్రగదాధరమ్। తస్య చాపి మతం జ్ఞాత్వా ఋషయస్తే మహౌజసః । పునర్వివదమానాస్తే శంకరం ప్రష్టుముద్యతాః । గంగాయామభవం పూజ్య తమేవార్థం శశంసిరే । కర్మణస్తు ప్రధానత్వముపాచ త్రిపురాంతకః । క్రియారూపం తు తజ్జ్ఞానం క్రియా కర్మ తదుచ్యతే । తస్మాత్సర్వాణి కార్యాణి కర్మణా సిద్ధిమాప్నుయుః । ఋషీణాం యత్ర సంవాదో యత్ర దేవో మహేశ్వరః । మార్కండం ముఖ్యతః కృత్వా తన్మార్కండేయముచ్యతే । తీర్థం ఋషిగణాకీర్ణం గంగాయా ఉత్తరే తటే । పితౄణాం పావనం పుణ్యం స్మరణాదపి పుణ్యదమ్। తత్రాష్టనవతిస్తాత తీర్థాన్యాహుర్జగన్మయః । దేవజేనోఽపి యత్రాహ ఋషయో మేనిరే చ తత్॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే
మార్కండేయాద్యష్టనవతి తీర్థవర్ణనం నామా
ష్టసప్తతితమోఽధ్యాయః.

అథైకోనాశీతితమోఽధ్యాయః ప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ ॥ యాయాతమపరంతీర్థం యత్ర కాలాంబరశ్శివః।
సర్వపాపప్రశమనం పుణ్యైస్తత్రోచ్యతేమయా । యయాతిర్నాహుషోరాజా
సాక్షాదింద్రఇవాపరః । తస్యభార్యాద్వయంచాసీత్కులలక్షణభూషితమ్। జ్యే
ష్ఠాతుదేవయానేతినామ్నాశుక్రసుతాశుభా । శర్మిష్ఠేతిద్వితీయాస్యాత్సుతా
సావృషపర్వణః । బ్రాహ్మణ్యపిమహాప్రాజ్ఞా దేవయానాసుమధ్యమా। యయా
తేర్నృపతేర్భార్యాజాతాశుక్రప్రసాదతః । శర్మిష్ఠాచాపితస్యైవ భార్యా
భూద్వార్షపర్వణీ । దేవయానాశుక్రసుతాద్వౌపుత్రౌసమజీజనత్। యదుం
చదుర్వసుంచైవసురపుత్రసమాప్రభౌ। శర్మిష్ఠాచనృపాల్లేభేత్రీన్పుత్రాన్దేవస
న్నిభాన్।ద్రుహ్యుంచానుంపూరుంచైవయయాతేర్నృపసత్తమాత్। దేవయానాసు
తౌబ్రహ్మన్సదృశౌశుక్రరూపతః।శర్మిష్ఠాయాశ్చతనయాశ్శక్రాగ్నివరుణప్రభాః।
దేవయానాకదాచిత్తు పితరంప్రాహదుఃఖితా । మమత్వపత్యద్వితయమభాగ్యా
యాంభృగూద్వహ । మమదాస్యాస్సుభాగ్యాయాఅపత్యత్రితయంపితః।తదేతదను
మృశ్యాహందుఃఖాత్త్వంతికమాగతా । మరిష్యేదానవగురో యయాతికృతవిప్రి
యాత్ । తదేతత్పుత్రికావాక్యం శ్రుత్వాశుక్రఃప్రతాపవాన్ । కుపితోభ్యాయ
యౌశీఘ్రంయయాతిమిదమబ్రవీత్ । యదిదంవిప్రియంమేద్య సుతాయామాదృతం
త్వయా । రూపోన్మత్తేనరాజేంద్రతస్మాద్వృద్ధోభవిష్యసి । ఏతచ్ఛ్రుత్వాయయా
తిశ్శాపంశుక్రస్యధీమతః। కృతాంజలిపుటోరాజాయయాతిశ్శుక్రమబ్రవీత్। నా
పరాధోనకుర్యేవైనైవాధర్మంప్రవర్తయే।ధర్మంతుచరతోమేద్యకథంమాంశ
ప్తుమర్హసి । దేవయానాద్విజశ్రేష్ఠమృషామాంవక్తికించన।తస్మాన్మమవిప్రేం
ద్రత్వంశాపందాతుమర్హసి । యయాతివాక్యాచ్ఛుక్రోపిసస్మారసుతయాకృతమ్
శాంతకోపోహమిత్యుక్త్వాకావ్యోరాజానమబ్రవీత్ । జ్ఞానాదజ్ఞానతోవాపిసై
రేపిసవదేఽనృతమ్ । శాపస్యేమంకరిష్యామిశృణుష్వానుగ్రహంతవ। యస్మైక
త్రాయసంధాతుంజరామిచ్ఛసిమానద । తస్మైయాతుత్వియంరాజన్ రాజపు
త్రాయమద్వరాత్।పునర్యయాతిశ్శ్వశురంశుక్రంప్రాహవినీతవత్। యోగృహ్ణాతి
సుతోదత్తాంజరాంభక్తిసమన్వితః।సరాజాస్యాద్దైత్యగురోతదేతదనుమన్యతాం।
యోమద్వాక్యాన్నాభినందేత్సుతోదైత్యగురోప్రభో । తంశపేయందైత్యగురోపు
నస్తదనుమన్యతామ్ । ఏవమస్త్వితిరాజానమువాచభృగునందనః । తతోయయా
తిస్స్వాన్పుత్రానామంత్ర్యేదమథాబ్రవీత్ । యదోగృహాణమేశాపాజ్జరాంజా

తాంసుతోభవాన్ । నేత్యువాచయదుశ్శాపంయయాతిరశపత్తథా। యయాతిశ్చ యదుంశప్త్వాదుర్వసుంవాక్యమబ్రవీత్ । నైచ్ఛత్తాందుర్వసుశ్చాపి పిత్రాదత్తాంజరాంతథా । తంశప్త్వాచాబ్రవీద్ద్రుహ్యుంగృహాణేమాంజరాంమమ। ద్రుహ్యుశ్చనైచ్ఛత్తాందత్తాం జరాంరూపవినాశనీం । అనుమప్యబ్రవీద్రాజా గృహాణేమాంజరాంమమ । అనుర్నేతితథోవాచశప్త్వాతంపూరుమబ్రవీత్ । పూరోగృహాణమద్దత్తాంజరాంరూపవినాశనీమ్ । పూరుస్తదాభినంద్యైవజగృహేతాం జరాంపితుః । సహస్రమేకంవర్షాణాంతతస్తుష్టోభవత్పితా। యావనేయానిభోగ్యాని రాజధర్మేషువర్తతా । పుత్రేయౌవనసంస్థానాద్యయాతిర్బుభుజేసుఖమ్। తతస్తృప్తోభవద్రాజాసర్వభోగేషునాహుషః। తతస్సనాహుషోరాజాపూరుంపుత్రమథాబ్రవీత్।తృప్తోస్మిసర్వభోగేషుయౌవనంపుత్రగృహ్యతాం।తుష్టోస్మితవధైర్యేణజరాంమేదేహికాలజామ్।నేత్యువాచతదాపూరుర్జరయాక్షీయతేభవాన్। అథవాసీజ్జరాంరాజన్తపసావారయామితామ్ । ఏవముక్త్వాతుపితరం యయౌగంగామనుత్తమామ్ । గౌతమ్యాదక్షిణేపారేతపస్తేపేసుదుష్కరమ్। తతఃప్రాప్తోభవద్దేవఃకాలేనమహతాశివః। కిందదామీతితంప్రాహపూరుంససురసత్తమః। శాపప్రాప్తింజరాంనాద్యపితుర్మమసురాధిప । తాంనాశయస్వదేవేశ పిత్రాశప్తాంశ్చకోపతః । మద్భ్రాతౄన్శాపతోముక్తాన్కురుష్వసురపూజిత । తథేత్యుక్త్వాజగన్నాథశ్శాపాజ్జాతాంజరాం తథా । అనీనశజ్జరాంనాథోభ్రాతౄంశ్చక్రేవిశాపినః। అకాలజజరాయాశ్చస్మరణాదపినాశనమ్ । తన్నామ్నాచాపివిఖ్యాతంకాలాంజనముదాహృతమ్।యయాతింనాహుషంపూరుంశక్రంశామిత్యష్ట మేవచ । ఏవమాదీనితీర్థానితథాష్టోత్తరమేవచ । శతంవిద్యాన్మహాబుద్ధే సర్వసిద్ధికరాణ్యథ। తేషుస్నానంచదానంచశ్రవణంపఠనంతథా। తీరేచదక్షిణేపుణ్యేస్మరణాత్సుభగోభవేత్।స్త్రీసంగతాప్లవేత్తస్మిన్నృతుస్నాతాతునారద। వంధ్యాతుజనయేత్పుత్రంత్రిమాసాత్పతినాసహ । స్నానదానేనవర్షంతే యథామద్వరవాగ్భవేత్ । సర్వపాపప్రశమనంభుక్తిముక్తిఫలప్రదమ్॥ ❋

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే
కాలాంజనాద్యష్టోత్తరశతతీర్థవర్ణనం
నామైకోనాశీతితమోఽధ్యాయః.

అథాశీతితమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ ॥ అప్సరోయుగమాఖ్యాతం తీర్థం యేనచ హేతునా। తత్రేదంకారణంవక్ష్యేశ్శృణునారదయత్నతః । స్పర్థాసీన్మహతీబ్రహ్మన్విశ్వామిత్రవసిష్ఠయోః । తపస్యంతం గాధిసుతంబ్రాహ్మణ్యార్థంయతవ్రతమ్ । గంగాద్వారేసమాసీనంప్రేరితేంద్రేణమేనకా । త్వంగత్వాతపసోభ్రష్టం కురుభద్రేమదాజ్ఞయా । తథోక్తేంద్రేణసామేనావిశ్వామిత్రంతపశ్చ్యుతం। కృత్వాకన్యాంతత్రసూత్వాజగామేంద్రపదంపునః । తస్యాంగతాయాంసస్మారగాధి పుత్ర స్తయాకృతమ్ । తంతుదేశం పరిత్యజ్య తీర్థంచ సురదుర్లభమ్ । జగామదక్షిణాంగంగాంయత్ర కాలంబరోహరః । తపస్తేపేతదోవాచ పునరిన్ద్రస్సహస్రదృక్।ఊర్వశీంచ తథామేనాంరంభాంచాపితిలోత్తమాం । నైవేత్యూచు స్తత్రసర్వాః పునరాహశచీపతిః । గంభీరాంచాతి గంభీరా ముభేతే గర్వితేహరిః । తేఊచతురుభే దేవం సహస్రాక్షంపురందరం । ఆవాంగత్వా తపస్యంతం గాధిపుత్రం మహామతిం । చ్యావయావోన్నృత్తగీతరూపయావనభాషణైః । తథేత్యుక్తేస హస్రాక్షః ఆగత్యచమహానదీం । దదృశాతేతపస్యంతందివాకర మివాపరం। సహస్రమేకం వర్షాణాంవీక్షితుంచన శక్నుతః । దూరంస్థితేతదాభ్యేత్య చాటువాక్యై రథోమునిం । నిస్పృహస్సమహాబాహు స్తమింద్రం ప్రహసన్నివ। తాభ్యాముక్త స్సహస్రాక్షః అప్సరోభ్యాంజ్వలన్నివ । శశాపతేనగాథేయో ద్రవయాపేభవిష్యథః । ద్రవితుంద్రావితుంవాపి మమాయాతే యతస్త్వితో। తతః ప్రభృతితచ్ఛాపా న్నదీరూపే బభూవతుః । అప్సరోయుగ మాఖ్యాతం నదీద్వయమథాభవత్ । తాభ్యాంపర స్పరంచాపితాభ్యాం గంగాసమాగమః । సర్వలోకేషు విఖ్యాతో భుక్తిముక్తిఫలప్రదః॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే
అప్సరోయుగతీర్థసంగమ వర్ణనంనామా
శీతిత మోధ్యాయః.

అథైకాశీతితమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ కోటితీర్థమితిఖ్యాతం గంగాయాఉత్తరేతటే । యస్యతు స్మరణాదేవసర్వపాపైఃప్రముచ్యతే । యత్రకోటీశ్వరో దేవస్సర్వకామ ఫలప్రదః । కోటిద్వయంయత్రపూర్ణంతీర్థానాం శుభ దాయకం । తత్రవ్యుష్టిం

ప్రవక్ష్యామి శృణు నారద తన్మనాః । కణ్వస్య తు సుతో జ్యేష్ఠో బాహ్లీక ఇతి విశ్రుతః।
కాణ్వశ్చేతి జనైః ఖ్యాతో వేదవేదాంగపారగః। ఇష్టించ పార్వణీం తీర్థే సభార్యో
వేదపారగైః । కుర్వన్నాస్తే స గౌతమ్యాస్తీరే లోకవిశ్రుతః। ప్రాతఃకాలే సభా
ర్యోసౌ జుహ్వన్నగ్నిం సమాహితః । ఏకాహుతిం స హుత్వా తు పశ్చాద్ధవ్యమథిం
దధే । ఆహుత్యంతరదానాయ హవిద్రవ్యం కరేఽగ్రహీత్ । ఏతస్మిన్నంత
రే వహ్నిరుపశాంతో భవత్తదా। తతశ్చింతాపరో కాణ్వః కర్తవ్యం కిము మోచితం।
ఆహుత్యోశ్చ ద్వయోర్మధ్యే ఉపశాంతో హుతాశనః । అగ్న్యంతరముపాదే
యం లౌకికం వైదికం చ వా। క్వ హోమాప్యం స్యాద్ద్వితీయం తు హ్యాహుత్యంతరమేవ
వా। ఏవం మీమాంసమానే తు దైవీ వాగబ్రవీత్తదా । అగ్న్యంతరం నైవ తత్రోచో
పాదేయం భవిష్యతి । అగ్నేర్వ్యాసి భవిష్యంతి శకలాని చ తేషు తు। అర్ధదగ్ధేషు కా
ష్ఠేషు హూయతాం కాణ్వ నిశ్చితం । నేత్యువాచ తదా కణ్వస్సైవ వాగబ్రవీత్పునః।
అగ్నేః పుత్రో హిరణ్యం స్యాత్పితా పుత్రస్స ఏవ చ । పుత్రదత్తం ప్రియాయైవ పితుః
ప్రీత్యా భవిష్యతి । పిత్రే దేయం సుతే దద్యాత్కోటిప్రీతి గుణం భవేత్ । దైవీ
వాగబ్రవీదేవం తతస్సర్వే మహర్షయః । నిశ్చిత్యర్థమనం సర్వస్వం తథా చక్రుర్య
థోదితం । ఏతజ్జ్ఞాత్వా జగత్యేవం పుత్రే దత్తం పితుర్భవేత్ ।సుప్రసిద్ధం జగత్యేతత్స
ర్వలోకేషు పూజితం । పునరప్యాహ సా వాణీ కాణ్వేస్మిన్తీర్థ ఉత్తమే । స్నా
నదానాదికం కించిద్భక్త్యా కుర్వన్ సమాహితః । సర్వం కోటిగుణం విందాత్కో
టితీర్థం తతో విదుః॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే
కణ్వవాణీపుత్ర ఆగ్నేయ హిరణ్యకోటితీర్థాద్యేకోనపంచాశత్తీర్థవర్ణనం
నామైకాశీతితమోఽధ్యాయః॥

అథ ద్వ్యశీతితమాధ్యాయప్రారంభః।

బ్రహ్మోవాచ ॥ నారసింహం తథా తీర్థం గంగాయా ఉత్తరే తటే ।
తస్యానుభావం వక్ష్యామి సర్వరక్షావిధాయకం । హిరణ్యకశిపుః పూర్వమభవద్బ
లినాం వరః । తపసా విక్రమేణాపి దేవానామపరాజితః । తం హత్వా నరసింహ
స్తు తత్సైన్యం ద్రావయత్తదా । సర్వాన్హత్వా మహాదైత్యాన్ క్రమేణాజౌ మ
హామృగః । రసాతలస్థానసురిణో జిత్వా స్వర్లోకమేయివాన్।తత్రజిత్వా భువంగ
త్వా దైత్యాన్జిత్వా నగస్థితాన్ । సముద్రస్థాన్నదీసంస్థాన్ గ్రామస్థాన్వనవాసి

నః। నానారూపధరాన్ దైత్యా న్నిజఘ్నానమృగాకృతిః । నభస్థాన్వాయు సంస్థాంశ్చజ్యోతిర్మయముపాగతాన్ । ఏవంహత్వా బహువిధా న్గౌతమీమనగమద్ధరిః। ధృతాకరఇతిఖ్యాతో దండకాధిపతీరిపుః । ధృతాకరోమహాయోద్ధాబలేన మహతావృతః।జితవాంస్తంమహారౌద్రం భీషణంరోమహర్షణం । శస్త్రాస్త్రవర్షిణంయుద్ధే వైరిణాందైత్యసూదనః । నిజఘానహరిశ్శీఘ్రమూ న్గంగాయాఉత్తరేతటే। గంగాయాంనారసింహంతు తీర్థంత్రైలోక్యవిశ్రుతం॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణేగౌతమీమాహాత్మ్యే
నారసింహాద్యష్టసహస్రతీర్థవర్ణనంనామ
ద్వ్యశీతితమోధ్యాయః.

త్ర్యశీతితమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ పైశాచంతీర్థమాఖ్యాతం గంగాయాఉత్తరే తటే। పిశాచత్వా న్మహావిప్రోము క్తిమాయాన్మహామతే।సౌధమ్యఇతివిఖ్యాతోజిగర్తి రితివిశ్రుతః।కుటుంబభారదుఃఖార్తోమహాదుఃఖేనపీడితః। మధ్యమంచ శునశ్శేఫంపుత్రంబ్రహ్మవిదాంవరం।విక్రీతవాన్ క్షత్రియాయవధాయబహుభిర్ధనైః । దరిద్రత్వేస్వయంచైవజగృహేబహుశంధనం । విదారణార్థంచధనంజగృహేబ్రాహ్మణాధమః।సమృతఃకాలయోగేననరకేషుపృథక్పృథక్ । కింకరైర్యమవాక్యేనదారుణైరవరోపితః।తతఃపిశాచోప్యభవత్సమహాదారుణాకృతిః। శుష్కకాష్ఠేవృథారణ్యేనిర్జనేనిర్జలేతథా।పథిగచ్ఛన్కదాచిత్తుజిగర్తేర్మధ్యమస్సుతః।శుశ్రావరుదతోవాణీంపిశాచస్యముహుర్ముహుః । పుత్రక్రీతుర్బ్రహ్మహంతుజిగర్తేస్తుసుతస్తదా । శునశ్శేఫస్తదోవాచకోభవానతిదుఃఖితః । జిగర్తిరబ్రవీద్దుఃఖా చ్ఛునశ్శేఫపితాత్వహమ్ । పాపీయసీంక్రియాంకృత్వా యోనింప్రాప్స్యామి దారుణామ్ । నరకేష్వథచక్షిప్తః పునః ప్రాప్తః పిశాచతామ్ ॥ జిగర్తి పుత్రస్త మువాచదుఃఖార్తస్సోహంసుతోమమదోషేణతాత । క్రీత్వాతుమాంత్వం నరకేషుపాతితస్తతఃకరిష్యేస్వర్గతంత్వామిదానీం । ఏవంప్రతిజ్ఞాయజిగర్తిపుత్రఃపుత్రత్వమాప్నోతిమునిప్రవీర । గంగామభిధ్యాయపితుశ్చలోకానపస్సమావర్జయితుంజగామ।శుచిర్యతోగౌతమీమాశుగత్వా తస్యాజలంపావనంపుణ్యకృచ్ఛ। దదౌజలంప్రేతరూపాయపిత్రేపిశాచరూపాయ సుదుఃఖితాయ । తద్దాన మాత్రేణతద్దైవపూతోజిగర్తిరావాపవపుస్సుపుణ్యం । విమానయుక్తంసురసంఘ జుష్టం

దృష్ట్వా సుతః ప్రీతిమవాప ధీరః । విష్ణోః పదం ప్రాప సుతః ప్రసాదాద్గంగాప్రసాదా
చ్చ మహానుభావః । తతః ప్రభృత్యేతదతిప్రసిద్ధం పైశాచతీర్థం చ మహాఫలప్రదం॥
స్మరణాత్పఠనాద్వాపి శ్రవణాదపి నారద । మాహాత్మ్యమేతత్తీర్థస్య ముక్తి
మాయాతి మానవః॥

ఇతి శ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే
పైశాచాదితీర్థవర్ణనం నామ
త్ర్యశీతితమోధ్యాయః.

చతురశీతితమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ ॥ గంగాయా ఉత్తరే తీరే తీర్థం త్రైలోక్యవిశ్రు
తం। వేదద్వీపశ్చ తత్రైవ దర్శనాద్వేదవిద్భవేత్ । ఊర్వశీం చకమే రాజా ఐళః పర
మధార్మికః। సా ప్రాయాద్యత్ర రాజాసౌ మృతిశోకమనుస్మృతిః। ఇష్టాం చక్రే ఊ
ర్వశీం చ భువి స్థో విస్మయో మహాన్ । ఏతస్మిన్నంతరే రాజా యుద్ధాయాగాద్రి
పూన్ప్రతి। స జిత్వా పునరప్యాగాద్దేవలోకే సుపూజితః । స చాగతో మహారా
జో వసిష్ఠాచ్చ పురోధసః । ఊర్వశ్యాగమనం శ్రుత్వా తతో దుఃఖసమన్వితః। స తు
భుక్తే న చ స్నాతి న శృణోతి న పశ్యతి । ఏతస్మిన్నంతరే తత్ర మృగప్రాయం నృ
పోత్తమం। బోధయామాస వాక్యైశ్చ హేతుభూతైః పురోహితః । మా కృథా
శ్చ మహారాజ మా ప్రతాపీర్మహామతే। ఏవంస్థితం తు మాం త్వాం వై హ్యాశివాశ్చ
సురాసురాః। న వై స్త్రైణాః స జానీషే హృదయాని మహామతే । సాలావృకాణాం
హృదయాన్యేతాసామాశు చ మానద । ఏతచ్ఛ్రుత్వా మహారాజో దుఃఖం త్యక్త్వాపి
యత్నవాన్ । గౌతమీం మధ్యసంస్థో సా వైళః పరమధార్మికః । దేవానారాధ్య
యత్నేన శివం దేవం జనార్దనం । బ్రహ్మాణం భాస్కరం గంగాం దేవానారాధ్య
యత్నతః। ఇష్ట్వా యజ్ఞాంశ్చ బహుళాన్ ఋత్విగ్భిర్బహుదక్షిణాన్ । ఊర్వశీం
ప్రాప రాజాసౌ వేదద్వీపస్స ఉచ్యతే। పౌర్ణమాస్యాం తు శర్వర్యాం తత్రాయాం
తు సదోర్వశీ। తస్య ద్వీపస్య యః కుర్యాత్ప్రదక్షిణమధో నరః । ప్రదక్షిణీకృతా
బ్రహ్మన్ పృథివీ సాగరాంబరా। వేదానాం స్మరణే వాపి యజ్ఞానాం స్మరణే తథా।
కృతమాత్రేణ తత్ర స్యాద్యజ్ఞవేదఫలం శుభం । ఐళతీర్థం చ విజ్ఞేయం తదేవ చ
పురూరవం। వాసిష్ఠం చాపి తత్ర స్యాత్ స్నిమ్నభేదం తదుచ్యతే। ఐళరాజేన కిం తత్రాస్నైశ్రీ
స్నిమ్నం సర్వసుకర్మసు। యత్రైవ నిమ్నమూర్వశ్యాస్స్వర్వభావేన వర్తనం। తచ్చాపి

ఛిదితంనిమ్నం వసిష్ఠేనచగంగయా । తత్రసప్తశతాన్యాహుస్తీర్థాని గుణవం
తిచ। తేషుస్నానంచదానంచ సర్వక్రతుఫలప్రదం॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే
నిమ్నభేదవేదద్వీపాదిసప్తశతతీర్థవర్ణనంనామ
చతురశీతితమోధ్యాయః.

అథపంచాశీతితమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ఆనందితమితిఖ్యాతం తీర్థంవేదవిదోవిదుః। తస్యప్రభా
వంవక్ష్యామి శృణుయత్నేననారద । అత్రిపుత్రోమహాతేజాశ్చంద్రమాఇతివిశ్రు
తః। సర్వాన్ వేదాంశ్చవిధివ ద్ధనుర్వేదంయథావిధి । ఉపేత్యజీవాత్సర్వాంశ్చ వి
ద్యామన్యాంమహామునే । గురుపూజాంకరోమీతిజీవమాహసచంద్రమాః। బృహ
స్పతిస్తదాప్రాహస్మేందుంశిష్యంమహాముదా।మమప్రియాతుజానీతే తారా తా
రాసమప్రభా। ప్రష్టుంతాంచతదాప్రాయాదంతర్వేశ్మసచంద్రమాః।తారాము
ఖంతతోదృష్ట్వా జగృహేతాంకరేణతు । తత్రైవంప్రతితాంలోభాద్బలాదాక
ర్షయత్తదా।తారాముఖంతతోదృష్ట్వా దుష్కృతంకృతవాన్ తథా । బృహస్పతి
స్తథాదృష్ట్వాకోపేనమహతాన్వితః।శశాపచతమన్వీక్ష్య వాక్యైర్విప్రియకారిభిః।
యుయుధేతేనజీవోపి భృశంచంద్రమసారుషా। నశాపైర్హన్యతేచంద్రోనాయు
ధైస్సురమంత్రిభిః।బృహస్పతిప్రణీతైశ్చ నమంత్రైర్హన్యతేశశీ।తదాచంద్రశ్చతా
రాంచ నీత్వాసంస్థాప్యమందిరే । బుభుజేబహువర్షాణి రోహిణ్యాంచాకుతోభ
యః।నజీవేనతదారోషై ర్నదేవైశ్శాపమంత్రకైః । నరాజభిర్న ఋషిభిర్నసా
మ్నాభేదదండకైః । యథాభార్యాంనలేభేసౌ గురుస్సర్వప్రయత్నతః। సర్వోపా
యాంస్మరన్ జీవ ఏకాంనీతిమథాస్మరత్ । అవమానంపురస్కృత్య మానంకృత్వా
తుపృష్ఠతః।స్వార్థమభ్యుద్ధరేద్ధీమాన్ స్వార్థభ్రంశోహి మూర్ఖతా । ఏవంని
శ్చిత్యమేధావీ శుక్రంగత్వాన్యవేదయత్ । తమాగతంకవిర్జ్ఞాత్వా సన్మానేనాభ్య
నందయత్।ఉపవిష్టంతువిశ్రాంతం పూజితంతుయథావిధి। పప్రచ్ఛతందైత్యగురు
స్తదాగమనకారణం।తస్మైసవిస్తరేణాహ భార్యాహరణమాదితః । బృహస్ప
తేస్తుతద్వాక్యం శ్రుత్వారోషాన్వితఃకవిః । అపరాధంచ చంద్రస్య శుక్రశిష్యస్య
నారద।అతిక్రమమిమంశ్రుత్వా కోపాత్కవిరథాబ్రవీత్। తథాభోక్ష్యేతదాపా
స్యేతదాస్వప్స్యేతదావదే।యదానీయప్రియాంప్రాప్త స్తవదాస్యేభయార్దితాం।

తామానీయ భవం పూజ్య చంద్రం శప్త్వా గురుద్రుహం । పశ్చాద్భోక్ష్యే మహాభాగా హ్యాయామి యత్ర మహేశ్వరః । ఏవముక్త్వా సజీవేన దైత్యేజ్యో నిజగామహ। శివమారాధ్య యత్నేన సోమాత్సామర్థ్యమాప్తవాన్ । వరానవాప్య వివిధాన్ శంకరేణ తు పూజితాన్ । జగామ శుక్రో జీవేన తారయా యత్ర చంద్రమాః। వర్తతే తం శశాపోచ్చైః శృణు మే చంద్రమద్వచః। యస్మాత్పాపతమం కర్మ త్వయా పాపీయసా కృతం। కుష్ఠీ భూయా స్తతశ్చంద్రం శశాపైవం తతః కవిః। కవిశాపప్రదగ్ధో భూత్తథైవ మృగలాంఛనః । తతస్సోమస్తు తత్యాజ తారాం తాం జగృహే కవిః। శుక్రోపి దేవానాహూయ ఋషీన్ పితృగణాం స్తదా। నదీర్నదాంశ్చ విధివ దోషధీశ్చ పతివ్రతాః । తతస్సంప్రష్టుమారేభే తారావృత్త ప్రయోజనం। తత్ర శ్రుతిస్సురానాహ గౌతమ్యాభక్తితస్త్వియం । స్నానం కరోతు జీవేన తారా పూతా భవిష్యతి । తదాకరోత్సురైస్తారా భర్త్రా స్నానం యథావిధి। పుష్పవృష్టిరభూత్తత్ర జయశబ్దోభ్యవర్తత । పునర్దేవా అదదుః పునరేవ మనుష్యా ఉత । రాజానస్సత్యం కృత్వా నా జీవజాయాం పునర్దదుః । పునర్దత్వా జీవజాయాం కృత్వా దేవైర్నికిల్బిషాం । సర్వం క్షేమమభూత్తత్ర తస్మాత్తీర్థాన్మహామునే। ఆనందం క్షేమమభవ త్సురాణా మసురారిణాం । బృహస్పతేశ్చ శుక్రస్య తారాయాశ్చ విశేషతః । ధన్యం యశస్యమాయుష్య మారోగ్యశ్రీవివర్ధనం । సౌభాగ్యైశ్వర్యజననం తీర్థమానందనామకం। తత్ర పంచ సహస్రాణి తీర్థాన్యాహ స గౌతమః। స్మరణాత్పఠనాద్వాపి ఇష్టైస్సంపూజ్యతే సుఖీ॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే

ఆనందతీర్థాదిపంచసహస్రతీర్థవర్ణనం నామ

పంచాశీతితమోధ్యాయః.

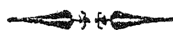
షడశీతితమాధ్యాయప్రారంభః

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ భావతీర్థమితిఖ్యాతం యత్ర సాక్షాద్భవస్థితః।తత్రే మాంశ్శృణువక్ష్యామి కథాంపుణ్యతమాంశుభాం । సూర్యవంశభవశ్శ్రీమాన్ క్షత్రియాణాంమహాబలః।ప్రాచీనబర్హిరాఖ్యాత స్సర్వధర్మేషుపారగః। త్రిస్రః కోట్యర్ధకోటిచ వర్షాణాంరాజ్యమాస్థితః । తస్యైవ్యశంవ్రతంచాసీ ద్యదాహంయౌవనచ్యుతః।భవేయంప్రియయాచాపి పుత్రైశ్చ ప్రియవస్తుభిః। నియుక్తోయతతోరాజ్యం త్యజేయంనాత్రసంశయః । ఇతిసంచింత్యమేధావీ కర్మణైవనియుజ్యతే।తతఃపుత్రార్థమకరో ద్యత్నంరాజామహీపతిః । తతఃప్రసన్నోభగవాన్ వరంప్రాదాన్మనఃప్రియం । గౌతమీతీరమాస్థాయ రాజ్ఞేదేవో మహేశ్వరః।పుత్రందేహీతిరాజావై భవంప్రాహసభార్యయా । భవఃప్రాహనృపం ప్రీత్యా పశ్యేతార్తీయమక్షిమే।తతఃపశ్యతి రాజేంద్రే భవస్యాక్షిణినారద । చక్షుర్దృష్ట్వాభవత్పుత్రో మహిమానామవిశ్రుతః । యేనాకారిస్తుతిః పుణ్యామహిమేతిచవిశ్రుతా। ప్రాప్తపుత్రస్సనృపతి స్తీర్థజైవ్యష్ట్యమయాచత।ప్రాదాజ్జైవ్యశ్చ్యంభవశ్చాపి భావతీర్థంతదుచ్యతే । తత్రస్నానేనదానేన సర్వాన్కామానవాప్నుయాత్॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే,

భావతీర్థ వర్ణనంనామ

షడశీతితమోధ్యాయః.

అథసప్తాశీతితమాధ్యాయప్రారంభః.

సహస్రకుండమాఖ్యాతం తీర్థంవేదవిదోవిదుః । యస్యస్మరణమాత్రేణ మక్తైస్సంయుజ్యతేనరః।పురాదాశరథీరామ స్సేతుంబధ్వా మహార్ణవే । లంకాందగ్ధ్వారిపూన్ హత్వా రావణాదీన్రణాజిరే । వైదేహీంచ సమాసాద్య రామోవచనమబ్రవీత్।పశ్యత్సులోకపాలేషు తస్యభార్యాంవ్యవస్థితాం । అగ్నౌశుద్ధింగతాందేవీం రామోలక్ష్మణసన్నిధౌ। ఏహివై దేహిశుద్ధాసి హ్యంకమారోఢుమర్హసి। నేత్యువాచతథాశ్రీమాన్ హనూమానంగదస్తథా । అయోధ్యాంయాతువై దేహీ వయంయామసుహృజ్జనైః । తత్రశుద్ధిమతీసాధ్వీ స్థితేషు తవ

భాత్యేవం। లౌకికేష్వథ పశ్యత్సు తతశ్శుద్ధాం నృపాత్మజాం । అయోధ్యాయాంను పుణ్యేహ్ని అంకమారోఢుమర్హతి । తయోర్వాక్యమనాదృత్య లక్ష్మణశ్చ విభీషణః। రామశ్చజాంబవాంశ్చైవ తావాహూయ నృపాత్మజాం। స్వస్తీత్యుక్త్వా దేవతాభిః రాజ్ఞోంకం చారురోహసా । ముదితాస్తే యయుశ్శీఘ్రం పుష్పకేణ విరాజితా। అయోధ్యాం నగరీం ప్రాప్య ప్రాప్య రాజ్యం స్వకం పునః। తతః కతిపయాహస్సు అనార్యైర్భ్యో విదూషితాం। వాచంశ్రుత్వా స తత్యాజ గుర్విణీం తామయోనిజాం। వాల్మీకేరృషిముఖ్యస్య ఆశ్రమస్య సమీపతః । తత్యాజ లక్ష్మణ స్సీతాం నిదుష్టాం మృగాక్షీరుదత్ । తతః కతిపయాహస్సు వ్యతీతేషు నృపాత్మజః। రామస్సౌమిత్రిణా సార్ధం హయమేధాయదీక్షితః । తత్రైవజగ్మతురుభౌ రామపుత్రౌ యశస్వినౌ। లవః కుశ ఇతిఖ్యాతౌ నారదావివగాయకౌ। రామాయణం సమగ్రంతు గంధర్వావివసుస్వరౌ । రామస్యచరితం సర్వం గాయమానౌ సమీయతుః। యజ్ఞవాటం రామసుతౌ హేతుభిర్లక్షితౌ తదా । రామపుత్రావుభౌ శూరౌ వైదేహ్యాస్తనయావితి। తావానీయ తతః పుత్రా వభిషిచ్య యథాక్రమం । అంకారూఢౌ తు తౌ కృత్వా సస్వజే తౌ పునః పునః। ఏతస్మిన్నంతరే ప్రాప్తా లంకాస్థా రాక్షసా స్తదా। సుగ్రీవశ్చ హనూమాంశ్చ అంగదో జాంబవాం స్తథా। అన్యేచవానరాస్సర్వే విభీషణపురస్సరాః । తేచాగత్య నృపం ప్రాప్తా స్సింహాసన ఉపస్థితం । సీతామదృష్ట్వా హనుమా నంగదః కనకాంగదః । క్వగతా ఽయోనిజా మాతా ఏకో రామోత్రదృశ్యతే। రామేణ సా పరిత్యక్తా ఇత్యూచు ద్వారపాలకాః। పశ్యత్సు లోకపాలేషు అనార్యైతి ప్రవాదినీ । అగ్నౌ శుద్ధింగతాం సీతాం కింతు రాజా నిరంకుశః। ఉత్పన్నై ర్లౌకికై ర్వాక్యై రామస్త్యాజితవాన్ప్రియాం । మరిష్యావ ఇతి హ్యుక్త్వా గౌతమీం పునరీయతుః। రామస్తాః పృష్ఠతో గత్య అయోధ్యావాసిభి స్తదా। యాత్రాసన్న స్సర్వభూతైస్సహస్రం కుండముచ్యతే । తత్రస్నానంచ దానంచ సహస్రఫలదాయకం॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే
సహస్రకుండతీర్థవర్ణనం నామ
సప్తాశీతితమోధ్యాయః.

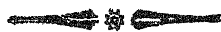
అష్టాశీతితమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ కాపిలంతీర్థమాఖ్యాతం తదేవాంగిరసంస్మృతం। తదేవాదిత్య మాఖ్యాతం సైంహికేయం తదుచ్యతే । గౌతమ్యాదక్షిణేతీరే ఆదిత్యాన్మునిసత్తమః। అయాజయన్నంగిరసో దక్షిణాంతే భువం దదుః । అంగిరోభ్యస్తదాదిత్యా స్తతస్తేంగిరసోయయుః । సాభూమిస్సింహికీభూత్వా జనాన్ సర్వానభక్షయత్ । చుక్రుశుస్తేజనాస్సర్వే అంగిరోభ్యోన్యవేదయన్ । తేభీతాజ్ఞానతోజ్ఞాత్వా భువంతాంసింహికీమితి।ఆదిత్యాననుగత్వాథ వాచమంగిరసోబ్రువన్ । భువంగృహ్ణంతుయాదత్తా నేత్యాదిత్యాస్తథాబ్రువన్। సంవృత్తాందక్షిణాంనైవ ప్రతిగృహ్ణంతుసూరయః । తథాపిక్రయరూపేణ గృహ్ణీమో దక్షిణాంభువం। తథేత్యుక్త్వాతు తేదేవాః కపిలాంశుభలక్షణాం । గంగాయా దక్షిణేపారే భువస్థ్సానేచతాందదుః । యత్రతీర్థేచతద్వృత్తం గోతీర్థంతదుదాహృతం । తత్రస్నానేనదానేన భూమిదానఫలంలభేత్॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణేగౌతమీమాహాత్మ్యే

కపిలాదిశతతీర్థవర్ణనంనామ

అష్టాశీతితమోధ్యాయః.

ఏకోననవతితమాధ్యాయఃప్రారంభః.

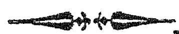
ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ శంఖహ్రదంనామతీర్థం యత్రశంఖగదాధరః । తత్రేదంవృత్తమాఖ్యాస్యే భుక్తిముక్తిప్రదాయకం । పురాకృతయుగస్యాదౌ బ్రహ్మణస్స్వపతోదితాః । బ్రహ్మాండజాలసంభూతా రాక్షసాబహురూపిణః।బ్రహ్మాణంఖాదితుంప్రాప్తా బలోన్మత్తాధృతాయుధాః । తదాహమబ్రువంవిష్ణుం రక్షణాయజగద్గురుం । సవిష్ణుస్తానిరక్షాంసిహంతుం చక్రేణచోద్యతః । చక్రచ్ఛిన్నానిరక్షాంసి తద్రూపాణిబభూవిరే । వధోపాయమథాపశ్య చ్ఛిత్వాచక్రేణతాన్యపి।శంఖందధ్మౌయదేవేశ స్తతోరక్షాంసిసర్వశః।నాశంయాంతితతో దేవా రసాతలముపాగమన్ । ఛిత్వాచక్రేణరక్షాంసిశంఖమాపూరయత్తదా।నిష్కంటకంతలంకృత్వాస్వర్గంనిర్వైరమేవచ । కృత్వాయత్రభువంప్రాప్యశంఖమాపూరయద్ధరిః । తతోరక్షాంసిసర్వాణిఆసీనక్షురశేషతః।తస్యశంఖప్రతాపేనశం

ఖనాదప్రభావతః । శంఖపాణిప్రతాపేనసర్వంక్షేమంబభూవహ। శంఖతీర్థమిదం
తుతతోప్రిక్తంభుక్తిముక్తిప్రదాయకం । సర్వక్షేమకరంపుణ్యంస్మరణాన్స్వర్గ
శప్రదం । ఆయురారోగ్యజననంలక్ష్మీపుత్రప్రవర్ధనం । స్మరణాత్పఠనాద్వా
పిసర్వాన్కామానవాప్నుయాత్॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణేగౌతమీమాహాత్మ్యే

శంఖతీర్థాద్యష్టతీర్థవర్ణనంనామ

ఏకోనసవతితమోధ్యాయః.

నవతితమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓంబ్రహ్మోవాచ॥ కిష్కింధాతీర్థమాఖ్యాతంసర్వకామప్రదంనృణాం ।
సర్వపాపప్రహరణంయత్రసన్నిహితోహరః । తస్యస్వరూపం వక్ష్యామి శ్రుణు
నారదయత్నతః । పురాదాశరథీరామోరావణంలోకరావణం । కిష్కింధా
వాసిభిస్సార్ధం జఘానరణమూర్ధని । సపుత్రంసబలంహత్వా సీతామాదా
యశత్రుహా।భ్రాత్రాసౌమిత్రిణాసార్ధం కపిభిశ్చమహాబలైః । విభీషణేనబలినా
దైవైఃప్రత్యాయయౌనృపః । కృతస్వస్త్యయనశ్శ్రీమాన్ పుష్పకేణవిరాజితః।
యదాసీద్ధనరాజస్య కామగేనాశుగామినా । అయోధ్యామగమన్సర్వైసచగం
గామపశ్యత। గౌతమీంచజగత్పుణ్యాం సర్వకామవివర్ధనీం।తాంధృష్ట్వా నృపతి
శ్శ్రీమాన్గంగాతీరమథావిశత్ । తాంధృష్ట్వాప్రాహనృపతి హర్షగద్గద
యాగిరా।హరీన్సర్వానథామంత్ర్య హనూమత్ప్రముఖాన్ననే। తస్యాఃప్రభా
వాద్ధరయోయోసౌమమపితాప్రభుః । సర్వపాపవినిర్ముక్త స్తతోయాతిత్రివిష్ట
పం॥ఇయంజనిత్రీసకలస్యజంతో ర్భుక్తించముక్తించమమాపిదద్యాత్। పాపాని
హన్యాద్దురితానిచైవ చాస్యాఃప్రభావాదరయస్సఖాయః॥ విభీషణోమైత్రముపై
తినిత్యం సీతాచలబ్ధాహనుమాంశ్చబంధుః । లంకాచదగ్ధాసకలాచరక్షో నిషూ
దితక్షోప్యపరీక్షచనేన॥ సగౌతమోదేవవరం ప్రపూజ్యశివంశరణ్యంసజటామహా
ప।సేయంజనిత్రీసకలేప్సితానాం వందేత్వహంమాతరంసర్వభావాత్॥ ఏతచ్ఛ్రు
త్వావచనం తేనృపస్యనద్యాస్తీరేహరయస్సర్వఏవ । పూజాంచచక్రుర్విధివత్ప్ర
భక్తైపుష్పైరనేకైస్సకలోపచారైః॥ సంపూజ్యసర్వంనృపతిర్యథావత్తుష్ట్వాతా

తైశ్చసర్వైస్సహోపయుక్తైః । తేవానరాముదితాస్సర్వఏవన్నృత్తంచగీతంచత త్రైవచక్రుః। సుఖోషితస్తాంరజనీంమహాత్మాప్రియానురక్తైస్సవృతోవినీతైః। పునః ప్రభాతేవిమలేచసూర్యే విభీషణోదాశరథింబభాషే। నాద్యాపితృప్తాశ్చభవామతీ ర్థేకించిత్కాలంనివసామవాత్ర। వత్స్యామచాత్రైవపరాశ్చతస్రో రాత్రీర థోయామతతస్త్వయోధ్యాం । తస్మాత్తువాక్యాద్ధరయోముమోదుః తత్రైవ రా త్రీరపరాశ్చతస్రః । సంపూజ్యదేవంసకలేశ్వరంతం । భ్రాతృప్రియస్తీర్థమ థోజగామ । సిద్ధేశ్వరంనామజగత్ప్రసిద్ధం యస్యప్రసాదాత్ప్రబలోదశాస్యః। ఏవంతుపంచాహమథోషిరేతే స్వంస్వంప్రతిష్ఠాపితలింగమర్చన్। శుశ్రూషణం తత్రకరోతివాయోస్సుతోమహాత్మా హనుమాన్నృపస్య । గచ్ఛన్నృపేంద్రో హనుమంతమాహ లింగానిసర్వాణివిసర్జయస్వ । సంస్థాపితాన్యుత్తమమంత్ర విద్భిః కథంతుసంచాలయితుంసమర్థః । దోర్భ్యాంగృహీత్వా బలవాన్ హ నూమాన్సచాలయామాసనతేషుశక్తః । పునశ్చపుచ్ఛేనగ్రహీతుకామః సంవే ష్ట్యలింగంతువినమ్రకాయః । నైవాశకత్తన్మహదద్భుతంస్యాత్కపీశ్వ రాణాం నృపతేస్తత్రైవ । తస్మింశ్చసంవీక్ష్యమహానుభావో నృపప్రవీర స్సహసాజగామ। విప్రానథామంత్ర్యవిధేఃప్రపూజ్య ప్రదక్షిణీకృత్యమహానుభావః । పునశ్చ గం గాం ప్రణతోనరేశో లింగానిసర్వాణి తథైవభక్త్యా । కిష్కింధావాసిభిరదీన సత్త్వైస్సంసేవితం తీర్థమథోబభూవ । కిష్కింధతీర్థంమునిభిఃప్రసిద్ధంజగత్సు వంద్యం శుభదంశుభంచ । ఆలోకనాదేవమహాంతిపాపా న్యాశుక్షయంయాం తినసంశయోత్ర । తతఃప్రభృత్యే తదతీవపుణ్యం కిష్కింధతీర్థంవిబుధా వదం తి।పఠేత్స్మరేద్వాపిశ్రుణోతిభక్త్యా పాపాపహంకింపునస్స్నాన దానైః ॥ ఆ యురారోగ్యజననం లక్ష్మీపుత్రవివర్ధనం। స్మరణాత్పఠనాద్వాపి సర్వాన్కా మానవాప్నుయాత్॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణేగౌతమీమహాత్మ్యే
కిష్కింధాతీర్థవర్ణనంనామ
నవతితమోధ్యాయః.

ఏకనవతితమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ వ్యాసతీర్థమితిఖ్యాతం ప్రాచేతసమతఃపరం । దశ మేమానసాఃపుత్రాస్స్రష్టారస్తేమదాత్మకాః।అంతంయియాసవస్తేవై పృథివ్యాజ

స్సురోజసా। పునస్స్రష్టాః పునస్తేపి యాతాస్తాన్ త్వచ వక్షితుం । నైవ తేపి సమా
యాతా స్తతస్తే మాతరం గతాః । తదుత్పన్నా మహాప్రాజ్ఞా దివ్యా అంగిరసో ము
నే । వేదవేదాంగతత్వజ్ఞా స్సర్వశాస్త్రవిశారదాః । తేను జ్ఞాతా అంగిరసోద
శకాంగిరసో గురుం । తపసే నిశ్చితాస్సర్వే నైవ పృష్టంతి మాతరం । స్సర్వే
భ్యోహ్యధికా మాతా గురుర్వ్యాగౌరవేణహి । తామతిక్రమ్య యే పుత్రాస్తేషాం
సిద్ధిర్నయాతిచ । విఘ్నాహ్యస్త్వితి తాన్సర్వానితశ్చేతశ్చ ధావతః । క్వాపితత
ద్వాచికో విఘ్నః క్వాపితన్మానసం భవేత్ । ప్రమదాచ్చాధికం క్వాపి సచ్చైకైకైక
దోషతః। ఏవం తు భగ్నమనా ణాస్తే యయుస్సర్వే తపోనిధిం । అగస్త్యం తపసాం
శ్రేష్ఠం కుంభయోనిం చ వారుణం । నమస్కృత్వా చాంగిరసో అగ్నివంశ స
ముద్భవాః । ఆత్మజ్ఞానరతం శాంతం వినీతాః ప్రష్టుముద్యతాః। భగవన్ కేన దో
షేణ అస్మాకం తపసశ్చ్యుతిః । ఆత్మదోషవిశేషేణ తపసోంతం న యామ కిం। విశి
ష్టస్త్వం హి విప్రేంద్ర జ్యేష్ఠోసి తపతాం ధ్రువం । జ్ఞాతాసి జ్ఞానవాన్ బ్రహ్మన్ వక్తా
సి వదతాం వర। శాంతోసి శమినాం నిత్యం దయావాన్ ప్రియకృత్తథా । అక్రోధశ్చ త
థా దాంతః పృష్టస్త్వం బ్రూహి తత్వతః। అగస్త్యో భగవానాహ ఋషీన్సర్వాన్మహా
త్మనః। యూయం మహీమనాదృత్య తపస్తప్తుం యతో గతాః। భవంతో భూమి దోషే
ణ తపః పారం న యాంత్యతః। శాంతాత్మనో భవంతో వై స్రష్టారో బ్రహ్మణా కృతాః।
న పర్యాప్తా స్తద్భవంతశ్శ్రిణుధ్వం స్మయకారణం। ఆరేభిరే ష్టిం బ్రహ్మాణీం సర్వకా
మార్థసిద్ధయే। ఇష్టిం కృత్వా పునస్సర్వే తపస్తప్తుం వనం గతాః। విగతాః పునరేవైతే తే
చ అంగిరసో భవన్। తే యామ్యం చ తతః కాలే యాతా యాతాశ్శనైశ్శనైః। ప్రజాప
తిత్వే బ్రహ్మణో భవితారో న సంశయః। ఇతో యాంతు తపస్తప్తుం గంగాం త్రైలో
క్యపావనీం । తత్రోత్పన్నం పుణ్యదేశే జ్ఞానదం పూజయిష్యథ। తత్రైవాహు మునే
నివరం జ్ఞానదః కోభిధీయతే । బ్రహ్మవిష్ణుమహేశో వా ఆదిత్యో వాపి చంద్రమాః ।
అగ్నిశ్చ వరుణః కస్స్యాజ్జ్ఞానదః కో భవేద్వద। అగస్త్యః పునరప్యాహ జ్ఞానవశ్యా శ్రి
యతామిదం। ఆయావస్యోగ్నిరిత్యుక్తో యోగ్నిస్సూర్యస్స ఉచ్యతే। యశ్చ సూర్యస్సవై
విష్ణుర్విష్ణుర్బ్రహ్మాభిధీయతే। యశ్చ బ్రహ్మా స వై రుద్రో యో రుద్రస్సర్వ ఏవ తత్। యస్స
ర్వాసచ్చ తజ్జ్ఞానం జ్ఞానదస్సర్వ ఉచ్యతే। ఏతచ్ఛ్రుత్వా మునేర్వాక్యం గాయంతశ్చ త
దేవ తత్। జగ్ముః పంచోత్తరాం గంగాం పంచజగ్ముశ్చ దక్షిణాం । అగస్త్యేనో
దితాన్ దేవాన్ పూజయంతో యథావిధి । ఆసతే తు విశేషేణ ఆసనాద్వ్యాస

తాంగతాః। తేషాంసర్వేసురగణాః ప్రీతివంతోభవన్మునే । సృష్టస్త్వంతుయుగా
ద్యాయత్కల్పితంచక్రపాణినా । అధర్మాణాంనివృత్త్యర్థం వేదానాం స్థాప
నాయచ। లోకానాముపకారార్థం ధర్మకామార్థసిద్ధయే । పురాణస్మృతి
వేదార్థ ధర్మశాస్త్రాదినిశ్చయే । స్రష్టృత్వంజగతామిష్టం తాదృగ్రూపంభ
విష్యతి।ప్రజాపతిత్వంతేషాంవై భవిష్యతిశనైఃక్రమాత్ । యథార్థధర్మోభ
వితా దేవానాంచపరోభవః । వేదవర్యాసనంతేభ్యో వేదవ్యాసా స్తతస్తుతే।
యదాయదాతుధర్మస్య గ్లానిర్వేదస్యదృశ్యతే । తదాతదాతుతేవ్యాసాభవి
ష్యంత్యుపకారిణః। తేషాంయస్తపసస్థానంగంగాయాంతీరముత్తమమ్।తత్రతత్రశి
వోవిష్ణురహమాదిత్యఏవచ।అగ్నిరాపస్సత్యమితి తత్రాసన్నంతరాస్సదా। ధర్మ
వ్యాసాస్తుతేజ్ఞేయా వేదవ్యాసాస్తథైవచ । తేషాంతీర్థంతేననామ్నా హ్యపదిష్టం
జగత్త్రయే॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే వ్యాసతీర్థవర్ణనం
నామైకనవతితమోధ్యాయః।

ద్వినవతితమాధ్యాయప్రారంభః।

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ పంజరాసంగమంనామ తీర్థంత్రైలోక్య విశ్రుతం।
ఋషిభిస్సేవితంనిత్యం సిద్ధైరాజర్షిభిస్సదా । దాసత్వమగమత్పూర్వం నా
గానాంగరుడఃఖగః।పర్యపృచ్ఛదమేయాత్మా వైనతేయోథమాతరం। కస్యాపరా
ధాన్మాత స్త్వం పితుర్వాతవవామమ।దాసత్వమాప్తంచవదకారణంపరిపృచ్ఛతః।
సాబ్రవీత్పుత్రమాత్మీయమనూరోశ్చానుజంప్రియం। నైవతస్యాపరాధోస్తిస్వాప
రాధోమమోదితః।యస్యావాక్యంవిపర్యేతిసాదాసీస్యాన్మయోదితం।కద్రూశ్చాపి
తథైవాహంమాయయాస్మి పరాజితా। ఏవందాసీత్వమగమంకద్రూవాః కాశ్యపనం
దన।ఏవందాసీమసంజాతాదాసోభూద్వినతాత్మజః।కద్రూఃకదాచిత్సంహృష్టాపు
త్రాణాంహాతమిచ్ఛతీ। ఆత్మనోభూతిమిచ్ఛంతీవినతామాహనారద।పుత్రాన్మదీ
యాన్వినతేనయనాగాలయంప్రతి।సముద్రస్యసమీపేతుశీతలాంభస్సమానయ। విన
తాస్వసుతంప్రాహనయేమాంఫణిసంపదం। సుపర్ణశ్చావహన్నాగాన్కద్రూం
చైవతథైవచ । నాగాలయేపసంస్తేతుసుఖేనదశశర్వరీః । తతఃప్రోవాచముదితా
వైనతేయంసమాతరం । పునరానేతునిలయం గరుడోమత్సుతానితి । సప్రహా

తాం పునః ప్రాహ గరుడం వినయాన్వితం । పుత్రా మే ద్రష్టుమిచ్ఛంతి హంసం చ పత
తాంవర । నమస్కృత్యాగతస్సూర్యమేష్యంతి నిలయం మమ । సా సర్వమాత్రా విన
తా హ్యుక్తా కద్రూమభాషత । నాహం క్షమా సర్వమాతః పుత్రో వహతు తే సుతాన్ ।
దృష్ట్వా దినకరం దేవం పునరత్ర ప్రయాంతు తే । వినతా స్వసుతం ప్రాహ వహేమాన్
తపనం ప్రతి । నమస్కర్తుమభీప్సంతి నాగాస్స్వామిత్వమాగతాః । తథేత్యు
క్త్వా స గరుడ ఆరోహధ్వం తతోఽబ్రవీత్ । తదారూఢం సర్వసైన్యం గరుడోఽపి విహంగా
ధిపః । శనైశ్శనైరుపగమద్యత్ర దేవో దివాకరః । తే దహ్యమానాస్తీక్ష్ణేన భాను
తాపేన వివ్యథుః । నివర్తస్వ మహాప్రాజ్ఞ పతంగాయన మే నమః । తీక్ష్ణస్య సూ
ర్యస్య మహాప్రభాభిర్దగ్ధాస్తతస్తే సవితుశ్శిఖాభిః । విహాయసస్త్వం ప్రపతామ్స్మ
భూమౌ విహంగమాలం వినివర్తయస్వ । ఏవం నాగైరుచ్యమానో హ్యాదిత్యం దర్శ
యామి వః । ఇత్యుక్త్వా గగనం శీఘ్రం జగామాదిత్యసమ్ముఖం । దగ్ధభోగాస్తతో నా
గా నిపేతుర్ధరణీం ప్రతి । బహవశ్శతసాహస్రాః పీడితా దగ్ధభోగినః । శ్రుత్వా
ర్తనాదం పుత్రాణాం పతితానాం భువఃస్థలే । కద్రూరువాచ వినతాం నాగానా
శ్వసితుం గతా । కృతవత్యసి మే ద్వేషం తాతో న విద్యతే । న కాశ్యపో బృహ
త్తేజా యద్యత్ర స్యాదనామయః । భవేదేవ కథం శాంతిః పుత్రాణాం మే భవేదితి ।
కద్ర్వాస్తు వచనం శ్రుత్వా వినతాత్యంతభీతవత్ । పుత్రమాహ మహాత్మానం గ
రుడం విహగాధిపం । నేదం యుక్తతరం పుత్ర ప్రభూణాం వినయేన హి । వర్త
నం యుక్తమిత్యుక్తం వై పరిత్యాగ న యుజ్యతే । వినతాపి పునః ప్రాహ కద్రూం తాం స
ర్పమాతరం । కిం కృత్వా శాంతిరభ్యేతి పుత్రాణాం తే కరోమి తత్ । జరయా తు గృ
హీతాస్తే తేషాం శాంతిం కరోమి తత్ । కద్రూశ్చాప్యాహ వినతాం రసాతల గతం
పయః । తేనాభిషించితానాం మే పుత్రాణాం శాంతిరాపతేత్ । కద్ర్వాస్తు వచ
నం శ్రుత్వా రసాతలగతం పయః । క్షణేనైవాప ఆనీయ నాగాంస్తానభ్యషేచయత్ । త
తః శ్రుత్వా చ గరుడో మఘవంతం శతక్రతుం । మేఘా అప్యత్ర వర్షంతు త్రైలోక్య
స్యోపకారిణః । తదా వవర్ష పర్జన్యో నాగానామభవచ్ఛివం । రసాతలభవం
గాంగం నాగసంజీవనం పయః । జరాశోకవినాశార్థమానీతం గరుడేన యత్ । య
త్రాభిషేచితా నాగాస్తన్నాగాలయముచ్యతే । గరుడోఽపి యతో వారి హ్యానయత్త
ద్రసాతలాత్ । తద్గాంగం వారి సర్వేషామఘశోకవినాశనం । జరాయా వారణం
యస్మాన్నాగానామజరాభవత్ । నాగసంజీవనం గాంగం నాగసంజీవనం పయః ।
జరాశోకవినాశార్థం గంగాయా దక్షిణే తటే । రసాతలగతా గంగా మర్త్యలో

కగతాచయా । తయోస్తుసంగమోయశ్చకిం పునస్సతువర్ణ్యతే । యస్యతుస్మరణాదేవ నాశంయాంత్యఘసంచయాః।తత్రస్నానేనదానేనఫలంకోవక్తుమీశ్వరః॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే

జరాసంగమాదిసప్తదశతీర్థవర్ణనంనామ

ద్వినవతితమోధ్యాయః

త్రినవతితమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం దేవాగమంనామతీర్థంసర్వకామప్రదంశివం । భుక్తిముక్తిప్రదంన్రూణాంసర్వపాపప్రణాశనం।తత్రవృత్తాంతమాఖ్యాస్యేశృణుయత్నేననారద । దేవానామసురాణాంచస్పర్ధాసీత్స్వర్గహేతవే । స్వర్గస్సురాణామభవదసురాణామిలాభవత్ । కర్మభూమిమవష్టభ్యహ్యసురాస్సర్వతోభవన్ ।దేవానాంయజ్ఞభాగాంశ్చదాత్యాన్ఘ్నంత్యసురాస్తదా । తతస్సురగణాస్సర్వేయజ్ఞభాగైర్వినాకృతాః । వ్యథితామాముపాజగ్ముఃకింకృత్యమితిచాబ్రువన్। మయాచోక్తాస్సురగణాయుద్ధంకుర్వంతురాక్షసైః । భువిప్రాప్స్యంతి కర్మాణి హవీంషిచ యశాంసిచ । తథేత్యుక్త్వాయయుర్భూమింవిబుధాస్సంగరార్థినః। దైత్యాశ్చదానవాశ్చైవరాక్షసాబలదర్పితాః । ఏకీభూత్వాయయుస్తేపి జయినోజయకాంక్షిణః । అహిర్వృత్రోబలిస్త్వష్టానముచిశ్శంబరోయమః । ఏతేచాన్యేచబహవోయోద్ధారోబలదర్పితాః । అగ్నిరింద్రోథవరుణస్త్వష్టాపూషాతథాశ్వినౌ । మరుతోలోకపాలాశ్చనానాయుద్ధవిశారదాః । తత్రదేవాస్సర్వఏవదక్షిణాదిశిసంవృతాః।అకుర్వంస్తేమహాయత్నందక్షిణార్ణవసంస్థితాః। త్రికూటఃపర్వతశ్రేష్ఠో రాక్షసానాంపురాభవత్ ।తద్బలేనయయుస్సర్వేతైస్సార్ధందక్షిణార్ణవం।సర్వేషాంమేళనంతత్రమలయేపర్వతేతతః।మలయశ్చాపిదేశోసౌదేవారీణామభూత్తదా। దేవానాంగౌతమీతీరేఋషీణాంభావితాత్మనాం।గౌతమ్యాదక్షిణేతీరేతత్రసన్నిహితశ్శివః।ఇతితేషాంసంగమోసౌదేవానామభవత్కిల। దేవాస్స్వస్వరథారూఢాస్తత్రతేషాంసమాగమః।తతోదేవగణాస్సర్వేస్తుత్వావిష్ణుం మహేశ్వరం।ప్రసన్నాభ్యాంహరీశాభ్యాందేవాజయమభీప్సితంవిజ్ఞాప్యసర్వతోజగ్ముస్స్వాలయంతేదివౌకసః।యత్రదేవాగమోజాతస్తత్తీర్థంతేనసంజ్ఞితం। తత్రాశీ

తిసహస్రాణిశివలింగానినారద । దేవాగమస్సర్వతో నా ప్రియ ఇత్యపిచోచ్యతే । తతః ప్రభృతితత్తీర్థం దేవప్రియమతో విదుః॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే

దేవప్రియతీర్థవర్ణనంనామ

త్రినవతితమోధ్యాయః.

చతుర్నవతితమోధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ ॥ కుశతర్పణమాఖ్యాస్యే ప్రణీతాసంగమంతథా।తస్య స్వరూపంవక్ష్యామిశృణుపాపహరంశుభం । వింధ్యస్యదక్షిణేపార్శ్వే సహ్యోనామమహాగిరిః। తస్మిన్గిరౌపుణ్యదేశేశృణుయత్నేననారద । గుహ్యాద్గుహ్యతరంవక్ష్యేసాక్షాద్వేదోదితంశుభం । యన్నజానంతిమునయోదేవాశ్చఋషయస్తథా। తదహంప్రీతయేవక్ష్యే శ్రవణాత్సర్వకామదం। పరస్సపురుషోజ్ఞేయఅవ్యక్తోక్షరఏవచ।నిరాకారశ్చసాకారఃపురుషస్సమజాయత.తస్మాదాపస్సముద్భూతాఅద్భ్యశ్చపురుషస్తథా। తాభ్యామబ్జంసముద్భూతంతత్రాహమభవంమునే । పృథివీవాయురాకాశఆపోజ్యోతిస్తథైవచ । ఏతేమత్తఃప్రాజ్యతమాఏకఏవాభవన్మునే । ఏతానేవప్రపశ్యామినాన్యత్స్థావరజంగమః । నైవదేవాంస్తదావాసంనాహంస్రష్టాస్మికించన । కస్మాదహంసముద్భూతోనపశ్యేహంకమప్యథ।తూష్ణీంస్థితేమయితదాహ్యశ్రౌషంవాచముత్తమాం।బ్రహ్మన్కురుజగత్సృష్టింస్థావరస్యచరస్యచ। తతోహమబ్రువంవాచమరూపాంతత్రనారద। కథంస్రక్ష్యేక్వవాస్రక్ష్యేకేనస్రక్ష్యఇదంజగత్।సైవవాగబ్రవీద్దేవీ ప్రకృతిర్యాభిధీయతే।విష్ణునాప్రేరితామాయాసైషాదేవీజగన్మయీ।యజ్ఞంకురుతతశ్శక్తిర్భవిత్రీతేనసంశయః । పునస్తామబ్రువందేవీంక్వవాకేనేతితద్వద । ఓంకారభూతాసాదేవీమాతృకల్పాజగన్మయీ। కర్మభూమావాయజ్ఞసత్వం యజంతంయజ్ఞపూరుషం । సఏవసాధనంతేస్యాత్తేనతంయజసువ్రత । పునస్తామబ్రువందేవీం క్వవాకేనేతితద్వద । పునస్తామబ్రువం దేవీం యజ్ఞభూః క్వాభిధీయతే । తదానాదసావాదీ భాగీరథీచనర్మదా । యమునాచాపితాపీచ సరస్వత్యథగౌతమీ । సముద్రోవానదఃకశ్చిత్సరాంసిసరితోపలాః।సాశక్తిఃపునరప్యేవం మామువాచపునఃపునః । సుమేరోర్దక్షిణేపా

ర్శ్వే తథాహిమవతో గిరేః । దక్షిణేచాపివింధ్యస్య సహ్యస్యైవాపిదక్షిణే। స
ర్వస్యసర్వకాలేతు కర్మభూమిశ్శుభోదయా । తత్తువాక్యముపశ్రుత్య త్యక్త్వా
మేరుంమహాగిరిం। తంతుదేశమథాగత్య స్థాతవ్యం క్వేత్యచింతయత్ । తదాహ
మబ్రవీత్సైవ విష్ణోర్వాణ్యశరీరిణీ । ఇతోగచ్ఛఇత స్తిష్ఠ ఉపవిశ్యాత్రఏవచ.సంక
ల్పంకురుయజ్ఞస్య తతోయజ్ఞ స్సమాప్యతే । కృతేచైవాథసంకల్పే యజ్ఞార్థం
సురసత్తమ।ప్రతిభాస్యంతితేదేవా స్తదుక్తంత్వంసమాచర । తయావాణ్యా మ
హాప్రాజ్ఞసంకల్పేచకృతేమమ । ఋగ్వేదశ్చయజుర్వేద స్సామవేదస్తథైవచ। ఇ
తిహాస పురాణాది యదన్యచ్ఛబ్దగోచరం । స్వరోముఖేమమప్రాయా దభూచ్ఛ
స్మృతిగోచరః।వేదార్థశ్చమహాన్సత్వో జ్ఞాతోసౌదక్షిణేనతు । తతశ్చపౌరు
షంసూక్త మస్మరంలోకవిశ్రుతం । యజ్ఞోపకరణంసర్వం తంత్వదుక్తంత్వకల్ప
యం।తదుక్తేనప్రకారేణయజ్ఞపాత్రాణ్యకల్పయం । అహంస్థిత్వా యత్రదేశే
శుచిర్భూత్వా యతాత్మవాన్।దీక్షితేహిప్రదేశోసౌ మమనామ్నాప్రకీర్తితః।మ
ద్దేవయజనంపుణ్యం నామ్నాబ్రహ్మగిరిస్మృతః । చతురాశీతిపర్యంతంయోజనా
నిమహామతే।తద్దేవయజనంపుణ్యం సర్వతోబ్రహ్మణోగిరేః । తస్యమధ్యే వేదికా
స్యా ద్గార్హపత్యస్యదక్షిణే । తథాచాహవనీయశ్చ ఏవమగ్నింప్రకల్పయం।వి
నాపత్న్యానసిధ్యంతి యజ్ఞాశ్రుతినిదర్శనాత్ । శరీరమాత్మనోహంవై ద్వేధా
చాకరవంమునే।పూర్వార్ధేనాభవత్పత్నీ మమవై యజ్ఞసిద్ధయే । ఉత్తరేణ త్వ
హంతద్వదర్ధేజాయాఇతిశ్రుతిః । కాలంవసంతముత్సృష్ట మాజ్యరూపేణ నా
రద।అకల్పయంతథాచేధ్మం గ్రీష్మంచాపిశరద్ధవిః । ఋతుంచవార్షికం పుత్రత
థాబర్హిరకల్పయం।ఛందాంసిసప్తవైపుత్ర తదాపరిధయోభవన్। కళాకాష్ఠా
నిమేషాది సమిత్పాత్రకుశాస్మృతాః । యోనాదిశ్చత్వనంతశ్చ స్వయంకాలో
భవత్తదా।యూపరూపేణవర్తిష్ణు ర్యోక్త్రంచపశుబంధనం। సత్వాదిత్రిగుణం
చాపినైవతత్రాభవత్పశుః । తతోహమబ్రువంవాచం వైష్ణవీమశరీరిణీం। వినైవ
పశునానాయం యజ్ఞఃపరిసమాప్యతే । తతోమామవదద్దేవీ సైవనిత్యాశరీరిణీ।
పౌరుషేణాథసూక్తేన స్తుహిత్వంపురుషంపరం । తథేత్యుక్త్వాస్తూయమానేపు
రుషేచసనాతనే।మమచోత్పాదకే దేవే మయాశుద్ధేననారద । మామసావబ్రవీ
ద్దేవో బ్రహ్మన్మాంత్వంపశుంకురు । తదాజ్ఞయాతంపురుషంజనకంమమచావ్య
యం।కాలయూపస్యపార్శ్వేతంగుణపాశైర్నివేష్టితం । బహిర్నిస్థితమహంప్రో
క్షంపురుషంజాతమగ్రతః।ఏతస్మిన్నంతరేతత్ర తస్మాత్సర్వమభూదిదం । బ్రాహ్మ

ణోస్యముఖాత్తస్మాదభూద్బాహ్వోశ్చ క్షత్రియః । ముఖాదైంద్ర మథాగ్ని
యం శ్వసనః ప్రాణతోభవత్ । దిశశ్శ్రోత్రాత్తథాశీర్ష్ణో నభస్స్వర్గోభవ
త్తదా। మనసశ్చంద్రమా జాత స్సూర్యోప్యభూచ్చక్షుష స్తథా । అంతరిక్షం తథా
నాభేరూరుభ్యాం విశ ఏవచ । పద్భ్యాం శూద్రా స్తథా జాతా భూమిస్తాభ్యామ
జాయత। ఋషయో రోమకూపేభ్య ఓషధ్యః కేశతోభవన్ । గ్రామ్యారణ్యాశ్చ ప
శవో నఖేభ్య స్సర్వతోభవన్ । క్రిమికీటపతంగాది పాయూపస్థాదజాయత। స్థా
వరం జంగమం కించి ద్దృశ్యా దృశ్యాదికంచన । తస్మాద్భావోభవన్ దేవా మత్త్ర
శ్చాప్యభవన్ పునః। ఏతస్మిన్నంతరే తత్ర విష్ణోర్వాగబ్రవీచ్చ మాం । సంపూర్ణ
మభవద్యజ్ఞ స్సృష్టిర్జాతా మమేప్సితా । ఇదానీంచహవిర్యాగ్నా పాత్రాణి
చమసానిచ। విసర్జయత చాయూపం ప్రణీతాశ్చ కుశాంస్తథా । ఋత్విగ్రూ
పం యజ్ఞరూప ముద్దేశ్యం ధ్యేయమేవచ । పరంచ పురుషం పాశాన్ సర్వాన్ బ్ర
హ్మన్ విసర్జయ। తస్యా వాక్యాచ్చ సబ్రహ్మా క్రమశో యజ్ఞయోనిషు। గార్హపత్యే
దక్షిణాగ్నౌ తథాచాహవనీయకే । పూర్వస్మిన్నపిచైవాగ్నౌ క్రమశస్తు హరిం
తదా। తత్రియజ్ఞైర్జగద్యోని మనుసంధాయ పూరుషం । దేవం పూర్వం శుచిస్సృష్ట్యా
జ్జగద్యోః జగన్మయః । లోకనాథో విశ్వకర్తా కుశానాం తత్ర సన్నిధౌ। కుశ
రూపధరో విష్ణు ర్హవనీయస్య సన్నిధౌ । శ్యామో విష్ణుర్దక్షిణాగ్నౌ ప్రీతో గృ
హపతేః కవేః। సర్వకాలం తేషు విష్ణు రతో దేశేషు సంస్థితః । వ్యసర్జయ ప్రణీతా
భిర్మార్జయిత్వా శుభైః కుశైః । మార్జనే క్రియమాణే తు పతితోదకబిందవః
మద్దేవయజనే బ్రహ్మన్ తానితీర్థాన్యశేషతః । ప్రణీతోదకమధ్యే తత్ప్రణీతే
తి నదీ శుభా। సంజాతా మునిశార్దూల స్నానాత్క్రతుఫలప్రదా । సంమార్జి
తాః కుశా యత్ర పతితా భూతలే శుభే । కుశతర్పణమాఖ్యాతం బహుపుణ్య ఫ
లప్రదం। కుశైశ్చ తర్పితాస్సర్వే కుశతర్పణముచ్యతే । పశ్చాచ్చ సంగతా యత్ర
గౌతమీం కారణాంతరాత్। ప్రణీతయా మహాబుద్ధే ప్రణీతాసంగమోభవత్ ।కుశత
ర్పణదేశేన తత్తీర్థం కుశతర్పణం । తత్రైవకల్పితో యూపో మయావింధ్య
స్యచోత్తరే। విసృష్టో లోకపూజ్యోసౌ విష్ణురాసీత్సమాశ్రమః । అక్షయశ్చాభవ
చ్ఛ్రీమానక్షయోసౌనరోభవత్ । నిశ్చయం కాలరూపోసౌ స్మరణాత్క్రతుపు
ణ్యదః। మద్దేవయజనం చేదం దండకారణ్యముచ్యతే। సంపూర్ణేచ క్రతౌ విష్ణుమర్చ
యాభక్త్యా ప్రసాదతః। యో విరాడుచ్యతే వేదే యస్మాన్మూర్తిరజాయత। తస్మాత్సర్వా

జేరూపాణి విష్ణోర్వై చక్రపాణినః । తతః ప్రభృతి చాఖ్యాతం మద్దేవయజనం తు తత్ ।తత్రస్థః క్రిమికీటాది స్సోఽప్యంతే ముక్తిమాప్నుయాత్ । ధర్మబీజం ముక్తిబీజం దండకారణ్యముచ్యతే।విశేషాద్గౌతమీం ప్రాప్తా దేశః పుణ్యతమో భవత్। ప్రణీతాసంగమశ్చాపి కుశతర్పణ ఏవచ । స్నానదానాదియః కుర్యాత్సగచ్ఛే త్పరమంపదం।స్మరణం పఠనం వాపి శ్రవణం వాపి భక్తితః । బహుపుణ్యప్రదం న్ణాం భుక్తిముక్తిప్రదం విదుః । ఉభయోస్తీరయోస్తత్ర తీర్థాన్యాహుర్మహర్షయః।షడశీతిసహస్రాణి తేషు పుణ్యం పురోదితం॥ లోకానామఘహారిణీస్మరణతో వేణీత దా గౌతమీ । సంగం చాపితయోహరత్యశివజం గుర్వంగనాసంగమం। క్షేత్రజ్ఞం చయమం యమీం రవిగుహా విష్టార్థదం కేశవం। భూతేశం పరమేశ్వరం పదమిష్టు తాలేశ్వరం శంకరం॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే

కుశతర్పణప్రణీతాసంగమాది తీర్థవర్ణనం నామ

చతుర్నవతితమోఽధ్యాయః.

పంచనవతితమాధ్యాయ ప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ మన్యుతీర్థమితిఖ్యాతం సర్వపాపప్రణాశనం। సర్వకామప్రదం న్ణాం స్మరణాదఘనాశనం। తస్య ప్రభావం వక్ష్యామి శృణుష్వావహితో మునే। దేవానామసురాణాంచ సంగరోఽభూన్మిథః పురా।తత్రాజయన్నైవసురా దానవాజయినోఽభవన్।పరాఙ్ముఖాస్సురగణా స్సంగరేగతచేతసః। మామభ్యేత్యసమూచుస్తే దేహినోభయకారణం । తానహం ప్రత్యవోచంచ గంగాం గచ్ఛంతు సర్వశః।తత్ర వై గౌతమీం గత్వా స్తుత్వా దేవం మహేశ్వరం।తథేత్యుక్త్వాసురగణా స్తువంతి చ మహేశ్వరం । తపస్తప్యంతి కేచిచ్చ ననృతుశ్చ తథా పరే తతః ప్రసన్నో భగవాన్ శూలపాణిర్మహేశ్వరః । దేవానథాబ్రవీత్తుష్టో ప్రయతాంవరదః స్మితః। దేవా ఊచుస్సురపతిం విజయాయదదస్వ తం । పురుషం పరమం శ్లాఘ్యం రణేషు పురతః స్థితం । తథేత్యువాచ భగవాన్ దేవాన్ప్రీతి మహేశ్వరః।ఆత్మనస్తేజసాకం చినిర్మమే నీలలోహితం । మన్యునామానమత్యుగ్రం గం

వదైన్యపురోగమం।తంలబ్ధ్వావిబుధాస్సర్వే శివంనత్వాస్వమాలయం।మన్యునాస
హసాంగత్య పునర్యుద్ధాయతస్థిరే । యుద్ధేస్థిత్వాతు తైస్సర్వై ర్దైతేయైశ్చ
మహాబలైః।విబుధాజాతసంత్రాసా మన్యుమూచుర్జస్థితాః । సామర్థ్యంతవ
పశ్యామః పశ్చాద్యోత్స్యామహేపరైః । తస్మాద్దర్శయచాస్మాకం తవరూపం
యుయుత్సతాం॥మన్యుః॥జనితామమదేవేశ స్సర్వజ్ఞస్సర్వదృక్ప్రభుః।ససర్వం వే
త్తిసర్వేషాం ధామనామచనస్థితం । నైవకశ్చిత్సర్వవేత్తాయస్సర్వంవేత్తి సర్వ
దా।అమూర్తమేతదఖిలం దేవోవేత్తిజగన్మయః । భూయఃపరోఽసౌ భగవాం
స్తథాదివ్యంతరిక్షతః।ఏవంవిధాదహంజాతో మాంకథంవేత్తుమర్హథ।అథవాద్ర
ష్టుకామావై భవంతోమాంతుపశ్యత। ఇత్యుక్త్వాదర్శయామాసమన్యురూపంస్వ
కంమహత్।తార్ణ్యచక్షుషోద్భూతం భవస్యపరమేష్ఠినః। తేజసాసంభృతంరూ
పంయశశ్చైర్యంతదుచ్యతే।పౌరుషంపురుషేయత్తు అహంకారశ్చజేతృషు। క్రోధ
స్సర్వస్యయోఽభీమ ఉపసంహారకృద్భవేత్ । సర్వాయుధధరందృష్ట్వా ప్రణేము
స్సర్వదేవతాః।తత్రస్యుర్దైత్యదనుజాః కృతాంజలిపుటాస్సురాః । భూత్వామ
స్యమధోచుస్తే త్వంసేనానీస్తునోభవ । త్వయాదత్తమిదం రాజ్యంమన్యోభోక్ష్యా
మహేవయం।తస్మాత్సర్వేషుకార్యేషు జేతాత్వంజయవర్ధన । త్వమింద్రస్త్వం
చవరుణో లోకపాలాస్త్వమేవచ । తస్మాన్మన్యోదేవేశ ప్రవిశత్వం జయాయ
నః।మన్యుఃప్రోవాచతాన్సర్వాన్ వినామాంతునకించన। సర్వేష్వంతఃప్రవిష్టోఽహం
నమాంజానాతికశ్చన। సఏవభగవాన్మన్యు ర్మనోజాతఃపృథక్పృథక్। సఏవరు
ద్రిరూపస్స్యాద్రుద్రోమన్యుశ్శివోభవః । స్థావరేష్వథగచ్ఛత్సు మన్యునావ్యా
పితంజగత్।తమవాప్యసురాస్సర్వే జయమీయుశ్చ సంగరే । జయోమన్యుంచశౌ
ర్యంచ ఈశతేజస్సముద్భవం । మన్యురాజయమావాప్య కృత్వాదైత్యైశ్చసంగ
రం।యథాగతంయయుస్సర్వే మన్యునా పరిరక్షితాః । యత్రవైగౌతమీతీరే శి
వమారాధ్యతేసురాః।మన్యుమాపుజయంచాపు ర్మన్యుతీర్థం తదుచ్యతే।ఉత్ప
త్తించయథామన్యో ర్మన్యువాక్యంచ సంస్మరన్।విజయోజాయతేనిత్యం నకశ్చి
త్పరిభూయతే ॥ తత్రస్నానంచదానంచ స్మరణంసర్వకామదం॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమహాత్మ్యే

మన్యుతీర్థవర్ణనం నామ

పంచనవతితమోఽధ్యాయః॥

షణ్ణవతితమోఽధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ సారస్వతం నామ తీర్థం సర్వపాపప్రణాశనం। తత్రే
మం శృణు వృత్తాంతం తత్తీర్థస్యాపి నారద । సుమేరోః పూర్వతో భాగే పర్వతో
లోకవిశ్రుతః। శుభ్రో నామ గిరిశ్రేష్ఠో గౌతమ్యా దక్షిణే తటే । శాకల్య ఇతి విఖ్యాత
ఋషిః పరమనైష్ఠికః। తస్మిన్ శుభ్రగిరౌ పుణ్యే తపస్తేపే హ్యనుత్తమం । తపస్యం
తం ద్విజశ్రేష్ఠం గౌతమీతీరమాశ్రితం । అగ్నిశుశ్రూషణపరం వేదాధ్యయనతత్ప
రం । తస్మిన్ గిరౌ మహాపుణ్యే దేవతర్షిభయంకరః । యజ్ఞధ్వంసీ బ్రహ్మహంతా
పరశుర్నామ రాక్షసః। కామరూపీ తు చరతి నానారూపధరో వనే । క్షణేన బ్రహ్మ
రూపేణ క్షణాద్ద్వైపసింహరూపతః । కదాచిద్వ్యాఘ్రరూపేణ ఏవం చరతి పా
పకృత్। అత్రాస్తే బ్రాహ్మణో విద్వాన్ శాకల్యస్సత్యసంగరః । తమాయాతి మహా
పాపీ పరశూ రాక్షసాధమః। శుచిమంతం ద్విజశ్రేష్ఠం పరశుర్నిత్యమేవ చ। నేతుం హం
తుం ప్రయత్నేన న శశాక స పాపకృత్ ।స కదాచిద్ద్విజశ్రేష్ఠో దేవానభ్యర్చ్య యత్న
తః। భోక్తుకామః కిలాధ్యాస్తే తత్రాయాత్పరశుర్మునే। బ్రహ్మరూపధరో భూత్వా
శిథిలః పలితశ్చ సః। కన్యామాదాయ కాంచిచ్చ శాకల్యం వాక్యమబ్రవీత్। భోజనార్థ్య
ర్థినం విద్ధి మాం చ కన్యామిమాం ద్విజ। ఆతిథ్యకాలే సంప్రాప్తే కృతకృత్యోఽసి మానద।
భోజనే తు ప్రవృత్తే తు హ్యస్మార్థం కల్పితం తు యత్ । అతిథిభ్యస్తు యో దద్యాత్తేన దత్తా
వసుంధరా। ఏతచ్ఛ్రుత్వా తు శాకల్యో దదామీత్యేవమబ్రవీత్। ఆసనే చోపవిశ్యాథ
అజ్ఞానాత్పరశుం ద్విజం । యథాన్యాయం పూజయిత్వా శాకల్యో భోజనం ద
దౌ। ఆపోశనం గృహీత్వా తు పరశుర్వాక్యమబ్రవీత్। దూరాదభ్యాగతం శ్రాంతం
అనుగచ్ఛంతి దేవతాః। తస్మిన్ తృప్తే సుతృప్తాస్తే అతృప్తే తు విపర్యయః । తస్మాద
భ్యాగతశ్శ్రాంతో యాచేఽహం త్వాం ద్విజోత్తమ। దేయం భో దేహి మే కామం త
తో భోక్ష్యే న చాన్యథా । దత్తమిత్యేవ శాకల్యో భుంక్ష్వ చేత్యాహ రాక్షసం। త
తః ప్రోవాచ పరశూ రహం రాక్షససత్తమః। నాహం ద్విజస్తవ రిపుర్న వృద్ధః పలి
తః కృశః। బహూని మే వ్యతీతాని వర్షాణి తవ పశ్యతః। శుష్యంతి మమ గాత్రాణి గ్రీ
ష్మే స్వల్పోదకం యథా। యస్మాన్న శుష్యే త్వామద్య భక్షయిష్యే ద్విజోత్తమ । త
చ్ఛ్రుత్వా పరశోర్వాక్యం శాకల్యో వాక్యమబ్రవీత్ ।నయ వా భక్ష వా రక్ష స్తథాః
శృణు మే వచః। బ్రాహ్మణోఽహం వ్రజతను స్సర్వతో రక్షకో హరిః। పాదౌ రక్షతు మే వి
ష్ణు శ్శిరో దేశం జనార్దనః । బాహూ రక్షతు వారాహః పృష్ఠం రక్షతు కూర్మః

రాట్। హృదయంరక్షమేవిష్ణ వంగుళీరక్షమేమృగ । ముఖంరక్షతువాగీశో నేత్రేర
క్షతుపక్షిగః।శ్రోత్రేరక్షతువిత్తేశ స్సర్వంరక్షతు కేశవః। ఏవముక్త్వాతుశాకల్యోన
యవాభక్షవాసుఖం।రాక్షస స్తస్యవచనా ద్భక్షణాయసముద్యతః। బ్రాహ్మణంతు
నిరీక్ష్యాథ పరశుర్వాక్యమబ్రవీత్ । శంఖచక్రగదాపాణిం త్వాంపశ్యేయంద్విజో
త్తమ।సహస్రపాదశిరసం సహస్రాక్షకరంశుభం।త్వామద్యవిప్రపశ్యామి నాస్తి
తేపూర్వకంవపుః।తస్మాత్ప్రసీదమేవిప్ర క్షమస్వశరణంభవ। జ్ఞానందేహిమహాబుద్ధే
తీర్థందేహ్యథనిష్కృతిం । శాకల్యఃకృపయాప్రాహ వాచామీశాసరస్వతీ।తవ
వాచిసమాయాతి తతస్తుహి జనార్దనం ।' గౌతమీతీరమాశ్రిత్య తతస్సిద్ధిమవా
ప్స్యసి।తత్రైవవాచివాగ్దేవి మద్వాక్యాత్తేభవిష్యతి । తథేత్యుక్త్వాసపరశు ర్గం
గాంత్రైలోక్యపావనీం।స్నాత్వాశుచిర్యతమనా గంగామభిముఖస్థితః।తత్రాప్య
దివ్యరూపాంచ దివ్యగంధానులేపనాం । సరస్వతీంజగద్ధాత్రీం శాకల్యవచనస్థి
తాం। తాముపాచవినీతాత్మా పరశుర్గతకల్మషః।గురుశ్శాకల్యఇత్యాహ మమబు
ద్ధిమతాంవరః।తవప్రసాదాత్సాశక్తి ర్యథామేస్యాత్తథాకురు। తథాచాస్త్వితి
సాప్రాహ పరశుంశ్రీసరస్వతీ।సరస్వత్యాఃప్రసాదేన నరసింహప్రసాదతః।పాపి
ష్ఠోపితదారక్షః పరశుర్దివమేయివాన్ । తతఃప్రభృతితత్తీర్థం సారస్వతమితి
స్మృతం।తత్రస్నానేనదానేన విష్ణులోకేమహీయతే॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణేగౌతమీమాహాత్మ్యే

సారస్వతపరశువైష్ణవతీర్థవర్ణనంనామ

షణ్ణవతితమోధ్యాయః.

సప్తనవతితమాధ్యాయ ప్రారంభః.

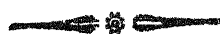
ఓంబ్రహ్మోవాచ॥ చిచ్చికంతీర్థమాఖ్యాతం సర్వరోగవినాశనం।సర్వ
చింతాప్రహరణం సర్వశాంతికరంనృణాం । తస్యస్వరూపంవక్ష్యామి శృణుయ
త్నేననారద।గంగాయాఉత్తరేపారే శ్వభ్రోనామమహాగిరిః।తస్మిన్గిరౌపుణ్యదె
శే యత్రదేవోగదాధరః।చిచ్చికఃపక్షిరాట్కశ్చి ద్భేరుండోయోభిధీయతే। సవై
వసతితత్రైవ శ్వభ్రోతస్మిన్మహాగిరౌ।నానాఫలసమాకీర్ణే సర్వర్తుకుసుమైర్వృ
తైః।సంపన్నైర్ద్విజముఖ్యైశ్చ గౌతమ్యాచోపశోభితే।నతత్రవసతాంకశ్చిద్ద్వి
పదాంవాచతుష్పదాం।రోగస్తృష్ణాతథాచింతా మరణంనజరాశుభం। ఏవంగు
ణాన్వితేశ్వభ్రే నానారూపకులావృతే । పూర్వదేశాధిపఃకశ్చి త్పవమానఇతి
స్మృతః।క్షత్రధర్మరతశ్శ్రీమాన్ దేవబ్రాహ్మణపాలకః। ఈలేనమహతాయుక్త
స్సపురోధావనంయయౌ। రేమేస్త్రీభిర్మనోజ్ఞాభి ర్నృత్తవాదిత్రకైర్మునే।సఏ
వఋషిభీరాజా కదాచిద్ధర్మసంహితైః।సఏవసధనుష్పాణి ర్మృగయాశీలిభిర్వృ
తః।ఏవంభ్రమన్ కదాచిత్తు శ్రాంతోద్రుమముపావిశత్।గౌతమీతీరసంభూతంనా
నాపక్షిసమాకులం।ఆశ్రమాణాంగృహపతిం ధర్మజ్ఞమివసేవితం। తమాశ్రిత్యన
గశ్రేష్ఠం పవమానోనృపోత్తమః। సవిశ్రాంతోజనవృత ఈక్షాంచక్రేనగోత్తమం।
తత్రాపశ్యద్ద్విజంస్థూలం ద్విముఖంశోభనాకృతిం।చింతావిష్టంతదాశ్రాంతంతమ
పృచ్ఛన్నృపోత్తమః।కోభవాన్ద్విముఖఃపక్షిన్ చింతవానివలక్ష్యసే।నైవాత్రకశ్చి
ద్దుఃఖార్తో కస్మాత్తేదుఃఖమాగతం।తతఃప్రోవాచనృపతిం వేపమానశ్శనైశ్శనైః।
త్వత్తోభయంనచాన్యేభ్యో మత్కృతంచానుచింతయే। నానాపుష్పలతాకీర్ణం స
ఖిభిఃపరివారితం। పశ్యేయంశూన్యమావాసం తతశ్శోచామిమానద।ద్విముఖస్యద్వి
జస్యోక్తం శ్రుత్వారాజాతివిస్మితః।కోభవాన్కింకృతంపాపం కస్మాచ్ఛూన్యస్సప
ర్వతః।ఏకేనాస్యేనతుష్యంతి ప్రాణినోత్రనగోత్తమే। కింతుచాస్యద్వయేనత్వం స
తృప్తిముపయాస్యసి।కింవాతేదుష్కృతంప్రాప్త మిహజన్మన్యథోపురా । తత్స
ర్వంశంసమేసత్యం రక్షిష్యేత్వాంమహతోభయాత్ । రాజానంతుద్విజఃప్రాహ
ముఖావాసంసచిచ్చికః । వక్ష్యేహంతే పూర్వవృత్తం పవమానశ్శృణుష్వతత్।
అహం ద్విజాతిప్రవరో వేదవేదాంగ పారగః । కఠినోవిదితః ప్రాజ్ఞః కా
ర్యహంతాకవిప్రియః। మనసాకర్మణావాచా శోషయామిజనాన్బహూన్।తేనా
హంద్విముఖోజాతః తాపసోదుఃఖభాగహం । తస్మాద్దుఃఖేనసంతప్తశ్శూన్యో

యః పర్వతోఽమమ। అన్యచ్ఛృణుష్వ భూపాల వాక్యం ధర్మార్థసంహితం॥ బ్రహ్మహత్యాసమం పాపం త్వాం వినా తదవాప్యతే। తాదృశాన్న కదాచిత్తు క్షత్రియస్సంగరం గతాన్। పలాయంతం న్యస్తశస్త్రం విశ్వస్తం చ పరాఙ్ముఖం। అభిజ్ఞాతం చోపవిష్టం బిభేమీతి చ వాదినం। తం యది క్షత్రియో హన్యాత్స స్యాద్వై బ్రహ్మఘాతుకః। ఏవం భూతో హ్యహం రాజన్ దంభార్థం లజ్జయా తథా। సద్వృత్త ఇవ వర్తేఽహం తస్మాద్రాజన్ ద్విజోఽభవం। ఏవం భూతోఽపి సత్కర్మ కించిత్కర్తా క్వచిత్క్వచిత్। తేనాహం కర్మణా రాజా తతస్మర్తా నివేదితం। ప్రత్యక్షే చ ప్రియం వక్తి పరోక్షే పరుషాణి చ। గురూణాం శపనం కర్తా ద్వేష్టా బ్రాహ్మణనిందకః। దేవవేదమఘూధ్యాత్మా ధర్మబ్రాహ్మణసంగతాన్। ఏతాన నిందితాన్ ద్వేష్టి స తు స్యాద్బ్రహ్మఘాతుకః। చిచ్చకస్య వచశ్శ్రుత్వా పవమానశ్చ విస్మితః। కర్మణా కేన తే ముక్తిరిత్యాహ నృపతిర్ద్విజం। అస్మిన్నేవ నగశ్రేష్ఠే గౌతమ్యా ఉత్తరే తటే। గదాధరం నామ తీర్థం తత్ర నాం నయ సువ్రత। తత్ర తీర్థం పుణ్యతమం సర్వపాపప్రణాశనం। సర్వకామప్రదం చైవ వేదవిద్భిరితి శ్రుతం। సర్వభావేన తత్తీర్థం పశ్యేయమితి మే మతిః। సుప్రయత్నోఽపి హ్యహం ధీర న పశ్యే తత్పదం పరం। తస్మాత్త్వత్ప్రసాదేన పశ్యేయ దిగదాధరం। పశ్యత స్తే దివం యాస్యే తస్మాద్దర్శయ సువ్రత। ఏవముక్తస్స నృపతిశ్చిచ్చికేన ద్విజన్మనా। దర్శయామాస తం దేవం తాం చ గంగాం ద్విజన్మనే। తతస్స చిచ్చకస్స్నాత్వా గంగాం త్రైలోక్యపావనీం। గదాధరం తతో నత్వా పశ్యద్భిర్నగవాసిభిః। పవమానాభ్యనుజ్ఞాతస్తద్దివమాక్రమత్। తతః ప్రభృతి తత్తీర్థం పావమానం చ చైచ్చకం। గదాధరం కోటితీర్థమితి వేదవిదో విదుః॥

ఇతి శ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే

పావమానచైచ్చకకోటితీర్థగదాధరతీర్థవర్ణనం నామ

సప్తనవతితమోఽధ్యాయః.

అష్టనవతితమో௽ధ్యాయః ప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ భద్రతీర్థమితిఖ్యాతం సర్వారిష్టనివారణం । సర్వ
పాపప్రశమనం సర్వశాంతిప్రదాయకం।ఆదిత్యస్యప్రియాభార్యా ఉషాత్వాష్ట్రీ
పతివ్రతా । ఛాయాపిభార్యాసవితుస్తస్యాః పుత్రశ్శనైశ్చరః । తస్యస్వసావి
ష్టిరితిభీషణాపాపరూపిణీ । తాంకన్యాంసవితాకస్మైదాస్యామీతిమతిందధౌ ।
యస్మైకస్మైదాతుకామస్సూర్యోలోకగురుఃప్రభుః । పాపరూపీభీషణాచకింతు
మోర్జాభార్యయానయా । ఏవంతువర్తమానేసాపితరం ప్రాహదుఃఖితా। బా
లామేవపితాయస్తు దద్యాత్కన్యాంసురూపిణీ । సకృతార్థోభవేల్లోకే నో
చేద్దుష్కృతవాన్భవేత్।యావల్లజ్జాంనజానాతి యావత్క్రీడతిపాంసుభిః। తావ
త్కన్యాప్రదాతవ్యా నోచేత్పితురధోగతిః । పితుస్స్వరూపంపుత్రస్స్యాద్యఃపి
తాపుత్రఏవసః।ఆత్మనస్సుఖమాలోక్య కోనుకుర్యాత్కరోతిచ।యఃకన్యాసుపితా
కుర్యాద్దానంపూజనమీక్షణం। యత్కృతంతత్కృతంవింద్యాత్తాసుదత్తంతదక్ష
యం।యద్దత్తంతాసుకన్యాసు తద్దానంపుణ్యముచ్యతే।పుత్రేషుచైవపౌత్రేషు యో
నకుర్యాత్సుఖంపుమాన్।ఏవంతాంవాదినీంకన్యాం విష్టింప్రోవాచభాస్కరః। కింక
రోమినగృహ్ణాతి త్వాంకశ్చిద్భీషణాకృతిం। కులంవృత్తంవయోరూపం విత్తవిద్యా
సుశీలతాః।మిథఃపశ్యంతిసంబంధే వివాహేస్త్రీషుపుంసుచ। అస్మాసుసర్వమప్యస్తి
వినాతవగుణైశ్శుభైః।కింకరోమిక్వదాస్యామి వృధామాంవక్తికింశుభే।ఏవముక్త్వా
పునస్తాంచ విష్టింప్రాహచభాస్కరః। యస్మైకస్మైప్రదాతవ్యా త్వయాయద్యనుమ
న్యతే। దీయతేద్యమయావిష్టి రనుజానీహిమాంతతః । పితరంప్రాహసావిష్టి ర్భ
ర్తాపితాధనంసుఖం।ఆయూరూపంవచఃప్రీతి ర్జాయతేజాయతేధ్రువం।య
స్మాత్తదానమస్త్యేష యశోనామవిదన్వితా। కరోతిశేషందదేవేన యద్భావ్యంతద్భవి
ష్యతి।తచ్ఛ్రుత్వాదుహితుర్వాక్యం త్వష్టుఃపుత్రాయభీషణాం ; విశ్వరూపాయ
తాంప్రాదా ద్విష్టింలోకభయంకరీం।విశ్వరూపోపితద్వచ్చ భీషణోభీషణాకృతిః।ఏ
వంమిథస్సంచరతో శ్శీలరూపసమానయోః। ప్రీతిఃకదాచిద్వైషమ్యం దంపత్యోర
భవన్మిథః।గండోనామాభవత్పుత్ర అతిగండస్తథైవచ।రక్తాక్షఃక్రోధనశ్చైవ వ్య
యోదుర్ముఖఏవచ। తేభ్యఃకనీయానభవ ద్ధర్షణోనామపుణ్యభాక్। సుతస్సుశీల
స్సుభగశ్శాంతోదాంతశ్శుచిస్తథా। సకదాచిద్యమంయాతో ద్రష్టుంమాతులము

త్తమం। సదదర్శ బహూన్ జంతూన్ స్వర్గస్థానథదుఃఖితాన్ । సమాతులంచప
ప్రచ్ఛ నత్వాధర్మం సనాతనం। క ఇమే సుఖినస్తాత క ఇమే దుఃఖభాగినః। ఏవం పృష్టో
ధర్మరాజ స్సర్వం ప్రాహ యథార్థవత్। కర్మణాం చ గతిం సర్వా మశేషేణ
న్యవేదయత్। స తు శ్రుత్వా ధర్మవాక్యం హర్షేణ పునరబ్రవీత్। పితా త్వష్టాభీషణ
శ్చ మాతా విష్టిశ్చ భీషణా। భ్రాతరశ్చ తథాత్మానో మైనతే శాంతబుద్ధయః। తస్మై క
ర్మవదస్వాద్య తత్కర్తాస్మి సురోత్తమ। అన్యథా తన్న గచ్ఛేయ మిత్యుక్తస్సచ
ధర్మరాట్। హర్షణం శుద్ధబుద్ధిం తం హర్షణో౽సి న సంశయః। బహవస్తు సుతా స్త
స్య న వై తే కులతంతవః। ఏక ఏవ సుతః కశ్చి ద్యేన తద్ధియతే కులం। తస్మాత్స్వమసురూ
పం తే ప్రోక్తం మాతా మహప్రియం । తస్మాత్త్వం గౌతమీం గచ్ఛ స్నాత్వా ని
యతమానసః । స్తుహి విష్ణుం జగద్యోనిం శాంతం శాంతేన చేతసా । సతు ప్రీతో
యది భవేత్కులం భద్రం ప్రదాస్యతి । ఇతి శ్రుత్వా ధర్మవాక్యం హర్షణో గౌత
మీం యయౌ। శుచిస్తుష్టావ దేవేశం హరిస్తుష్టో భవత్తదా। హర్షణాయ వరం ప్రా
దాత్కులం భద్రం తథాస్తు వై । తతో భద్రోచ్యతే విష్టిః పితా భద్ర స్తథైవ చ ।
తతః ప్రభృతి తత్తీర్థం భద్రతీర్థం ప్రకీర్తితం । సర్వమంగళదం పుంసాం తత్ర
భద్రపతిర్హరిః॥

ఇతి శ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే

భద్రతీర్థవర్ణనం నామ

అష్టనవతితమో౽ధ్యాయః.

ఏకోననవతితమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ పతంగతీర్థమాఖ్యాతం రోగఘ్నం పాపనాశనం ।
అస్య శ్రవణమాత్రేణ కృతకృత్యో భవేన్నరః । తార్క్ష్యః ప్రజాపతేః పుత్రో అరు
ణో గరుడ స్తథా। తదన్వయే చ సంభూత స్సంపాతిశ్చ ఖగోత్తమః । జటాయురితి
విఖ్యాత స్త్రిషు లోకేషు విశ్రుతః । సంపాతిశ్చ జటాయుశ్చ ఉన్మత్తౌ స్వబలేన వై। జ
గ్మతుస్తౌ దినకరం నమస్కర్తుం విహాయసి। యావత్సూర్యస్య సామీప్యం ప్రాప్తౌ
తౌ విహగోత్తమౌ। దగ్ధపక్షౌ పుభ్రాంతౌ గిరిమూర్ధని పాతితౌ । తౌ దృష్ట్వా

చారుణస్సూర్యం ప్రాహేదంపతితంభువి। ఆశ్వాసయేమాసవిత యాఽవ రణంగతౌ।తథేత్యుక్త్వాదినకరో జీవయామాసతౌఖగౌ । గరుడోపితయో ర్త్వా అవస్థాంవిష్ణునాసహ । ఆగత్యాశ్వాసయామాస సుఖంచ। కేచనారద టాయుశ్చారుణశ్చైవసంపాతిర్గరుడస్తథా । సూర్యోవిష్ణుర్యత్ర యాత ర్థంరోగనాశనం। పతంగతీర్థమాఖ్యాతంవిషహంసర్వకామదం । స్వయం ర్యస్తథోవిష్ణుస్సుపర్ణేనారుణేనచ । ఆసాంతేగౌతమీతీరేతథైవవృషభధ్వజః యానామపిదేవానాంస్థితేస్తత్తీర్థముత్తమం॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే

పతంగతీర్థవర్ణనంనామ

ఏకోనశతతమోఽధ్యాయః.

శతతమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ విప్రతీర్థమితిఖ్యాతంతథానారాయణంవిదుః । తస్యాఖ్యానంప్రవక్ష్యామిశృణువిస్మయకారణం । అంతర్వేద్యాంద్విజఃకశ్చిద్బ్రాహ్మణోవేదపారగః । అస్యపుత్రామహాప్రాజ్ఞాగుణరూపధనాన్వితాః । తేషాం కనీయాన్యోభ్రాతాశాంతోగుణగణైర్వృతః । ఆసందేశఇతిఖ్యాతస్సర్వజ్ఞానోమహామతిః।వివాహోపికృతస్తస్మై ఆసందేశాయపుత్రక । ఏతస్మిన్నంతరేరాత్రౌసుప్తంతంద్విజపుత్రకం । ఆసందేశంక్రూరరూపా రాక్షసీకామరూపిణీ । తమాదాయాగమచ్ఛీఘ్రంగౌతమ్యాఉత్తరంతటం। స్తిమితేఉత్తరేపారేబహుబ్రాహ్మణసేవితే । నగరంధర్మనిలయంలక్ష్మీనిలయమేవచ।తత్రరాజాబృహత్కీర్తిస్సర్వక్షత్రగుణాన్వితః। తస్యాస్తటేక్షేమసుభిక్షయుక్తేనిశావసానేద్విజపుత్రయుక్తా । సారాక్షసీతత్పురమాససాద మనోజ్ఞరూపాణిబిభర్తినిత్యం ॥ సాకామరూపేణకుమారిరూపంకృత్వాసువృద్ధాద్విజమాహసాధ్వా॥ ఏషాతుగంగాద్విజరాజముఖ్యసంధ్యాముపాస్యాథద్విజైస్సమేత్య । గృహంపవిత్రం భవనానిచాస్వానోచేదిదానీంత్వయినాశమేహి। మద్వాక్యకర్తాసియదీహయుక్తంసుఖంకరి

ష్యేతవమత్ప్రియంచ । పునశ్చ దేశంనిలయం గురూంశ్చసంప్రాపయిష్యే వద సత్యమేవ।సప్రాహకాంతాంద్విజపుంగవోపి సేవాచతంరాక్షసీకామరూపా। కం కాళినీనామజనప్రసిద్ధావిప్రాపి తామాహతవేప్సితంయత్ । తదేవకర్తాస్మినసం శయోత్రయచ్చప్రియంవేత్సికరోమిచైవ ॥ తద్విప్రవచనంశ్రుత్వారాక్షసీకామరూ పిణీ । వృద్ధాసువేషాచార్వంగీసర్వాలంకారభూషితా।ద్విజమాదాయసర్వత్రమ త్ప్రతోయంగుణాకరః । ఏవంవదంతీసర్వత్రయాతివక్తికరోతిచ । తంవిప్రంరూ పసౌభాగ్యవయోవిద్యావిభూషితం । తాంచవృద్ధగుణోపేతామస్యమాతేతిమేని రే । తత్రద్విజవరఃకశ్చిత్స్వకన్యాంభూషణైర్వృతాం । రాక్షసీంతునమస్కృ త్యప్రాదాత్తస్మైద్విజాతయే।సాకన్యాతంపతిం ప్రాప్యకృతార్థాస్మీత్యచింత యత్ । సద్విజోపిగుణైర్యుక్తాంప్రియాందృష్ట్వాసుదుఃఖితః । మామియంభక్ష యేదేవరాక్షసీ కామరూపిణీ।వృద్ధాత్వియంగుణజ్యేష్ఠామ్మాతేమయికథంభవేత్ । భర్తారందుఃఖితంజ్ఞాత్వారహఃప్రాహశనైశ్శనైః । కస్మాత్తేదుఃఖమాపన్నం మత్తస్తత్త్వావదస్వమే। శనైఃప్రాహచతాంభార్యాంయథావత్పూర్వవిస్తరం। భర్తృవాక్యంనిశమ్యేదం ప్రోవాచవదతాంవర।అనాత్మనస్సర్వతోపి భయమస్తి గృహేష్వపి। కుతోభయంచాత్మవతాం కింపునర్గౌతమీతటే। తత్రస్నాత్వాశు చిర్భూత్వా స్తుహిదేవమనామయం । తుష్టావగౌతమీంగత్వాద్విజోనారాయ ణంతతః । నారాయణోపితాంపాపాం నిజఘానసరాక్షసీం।తస్మైప్రాదాద్వ రానిష్టాన్ విప్రాయసగురుఃప్రభుః । తతఃప్రభృతి తత్తీర్థం విప్రనారాయ ణంవిదుః॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే

విప్రనారాయణతీర్థ వర్ణనంనామ

శతతమోధ్యాయః.

ఏకోత్తరశతతమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ ॥ ముక్తీశ్వరంతతస్తీర్థం శృణుష్వసుసమాహితః । యస్మిన్ తీర్థేనరాముక్తింక్షణాద్యాంతిశివాజ్ఞయా । రాజాసీద్రాఘవోనామకౌసల్యా నందవర్ధనః । పరమాత్మాహృషీకేశో లోకానుగ్రహకామ్యయా । మయాసంప్రార్థితో భక్త్యా రావణాంతమభీప్సనా । జాతోరఘుకులేశుద్ధే చతుర్ధాపరమేశ్వరః । వానరైస్సహితోదేవైర్జఘానాసురనాయకాన్ । రావణాదీన్మదోన్మత్తాన్ శక్రజిత్ప్రముఖానపి । అయోధ్యామగమత్పశ్చాద్రక్షోవానరసేవితః । తత్రభుక్త్వాఖిలాన్భోగాన్ సీతాలక్ష్మణసంయుతః । మాయామానుషభావేన మనుష్యాణాంహితేరతః । లోకానాముపదేశార్థం స్వయముద్యమ్యభక్తితః । శివలింగాన్బహూంశ్చక్రే గౌతమ్యాస్తటయోరపి । ఏకదాపుష్పకారూఢో రామోరాజీవలోచనః । మంత్రిభిర్భ్రాతృభిసార్థం వసిష్ఠాద్యైర్మహాత్మభిః । రావణానుజసుగ్రీవ హనూమత్ప్రముఖైర్వృతః । కోటితీర్థం సమాసాద్యనత్వాకోటీశ్వరంహరం । సోమేశ్వరంరుద్రకోటిచ్ఛాయాసోమేశ్వరంతథా । తత్రరామేశ్వరంలింగం ప్రతిష్ఠాప్యస్వనామతః । తతఃపుష్పకమారుహ్య దేవాసురనరైర్వృతః । ఖముత్పత్యయయౌరామః పశ్చిమంగౌతమీతటం । తత్వనిశ్చలతాంయాతం పుష్పకంసందదర్శహ ॥ శ్రీరామః ॥ కింకారణంపుష్పకమేతదత్రస్థితంనయాతం పరిచోదితంసత్ । ఆశ్చర్యమేతత్సువిశోధ్య భూయోద్రష్ట్వా మహాతీర్థవిశేషజాతం । ఇత్యుదీరితమాకర్ణ్యసర్వే వానరపుంగవాః । అవరుహ్యవిమానాగ్రాద్బభ్రముఃపరితోవనం । దదృశుఃకీచకాపూర్ణం వల్మీకంపర్వతోపమం । బిభిదుఃకీచకవనంచఖనుశ్చాపితద్బృహత్ । తన్మధ్యేదేవసదనందృష్ట్వా విస్మయమాగతాః । స్త్రియంలింగసమీపస్థాం జటావల్కలధారిణీం । అర్ధోన్మీలితనేత్రాంతామంతర్లక్షితలక్షణాం । ధ్యానయోగపరాంనిత్య మచలాంస్థాణువత్స్థితాం । దృష్ట్వావిలాసనేత్రాం తాంరాఘవాయన్యవేదయన్ । రామోపిసహసాద్రష్టుమాయయౌసపురోహితః । నమస్కృత్యహరందేవం తాపసీంచపునఃపునః । కాసిత్వంపద్మపత్రాక్షిదుష్కరే తపసిస్థితా । కింతేభీష్టంవరారోహేరామోహంబ్రూహితత్వతః । తతస్సారామవాక్యంచశ్రుత్వాంతర్లీనమానసా । లబ్ధలక్ష్యాబహిశ్శీఘ్రం తందదర్శపురఃస్థితం । రామమిందీవరశ్యామమింద్రనీలఘనచ్ఛవిం । పీతాంబరయుగంముక్తాహారైర్భాసంస్మితాననం । ఫుల్లరాజీవ

పత్రాక్షంస్ఫుర స్మకరమండలం । ధనుర్బాణధరంసీతా లక్ష్మణాభ్యాంవిరాజి
తం।వసిష్ఠాద్యైర్మంత్రిభిశ్చవానరైరుపశోభితం । దృష్ట్వాహర్షసమావిష్టాస
హసాతంననామహ । అస్తౌషీజ్జగతామీశమనం తమపరాజితం । తతఃప్రాహ
జగన్నాథో రఘువంశాబ్ధిచంద్రమాః। ప్రోత్ఫుల్లనయనామేనాంకి మర్థంరుదుష్క
రంతపః।సత్యంకథయభద్రంతే సర్వంసంపాదయామ్యహం ॥ శ్రమణ్యువాచ ॥
శ్రూయతాం దేవదేవేశ వృత్తాంతంమేచిరోషితం।బ్రహ్మణఃప్రథమేవర్షే తృతీయ
యుగపర్యయే।త్రేతాయాంవర్తమానాయాం ముత్కలేపుంద్రకాహ్వయె । నగ
రేసోమశర్మేతిమునిఃపరమధార్మికః।తపశ్చరతేథమార్తాగార్హస్థ్యంసము
పాశ్రితః।తతఃప్రభావాత్సమునిర్భ్రాజతేసూర్యవత్సదా।తస్యాసీదౌరసఃపుత్రఏ
కఏవమహామునే।రూపలావణ్యసంయుక్తస్సాక్షాన్మన్మథసన్నిభః।జయభద్రఇతిశ్రీ
మాన్తస్యాహంలోకసుందరీ।భార్యాపతిహితేయుక్తానిత్యంశుశ్రూషణేరతా।ఆ
వయోఃప్రీతిరభవదన్యోన్యాసక్తయోస్సదా।మాందృష్ట్వాచారుసర్వాంగీంరూప
యౌవనశాలినీం।గంధర్వఃకామసంతప్తోవిశ్వనాథఇతిశ్రుతః। కదాచిన్నిర్గతేస్నా
తుంపత్యౌమమసమూఢధీః।మునిపుత్రఇవాగత్యమాంధర్షయితుముద్యతః।అహమ
ప్యఇతిజ్ఞాత్వాతద్రూపేణాతిమోహితా।జోషమానాంతదామాంసధర్షయిత్వా
వినిర్గతః। తదాసౌమునిపుత్రేణ దృష్టోనైవవశాత్ఖలః॥ కస్త్వమత్యంతదుర్బుద్ధే
మమరూపధరోహ్యసి।పతివ్రతాంనాశయిత్వా మద్వధూంయాసికుత్రవై। ఇత్యు
క్త్వాంజలినాతోయ మాదాయసహసారుషా। శశాపతంవిశ్వనాథం భవభస్మేతి
విజ్వలన్।మాందృష్ట్వావేపమానాంగీం కృతాంజలిపుటాంరుషా।మదన్యపురుషందు
ష్టేజ్ఞాత్వాపిరమసేయతః।చండాలీభవసద్యస్త్వం లోకద్వయవిగర్హితా । ఇ
త్యుక్త్వానిర్గతస్సోపి మాంచశాపోప్యథావిశత్। సద్యశ్చండాలినీభూత్వా స్థితా
హంలోకనిందితా।గత్వాశ్వశురసామీప్యం రుదంతీపతితాస్మ్యహం। మాందృష్ట్వా
సూర్యసంకాశః కింవత్సేపతితాభువి । అహమప్యబ్రువంతత్ర వినీతావాచముత్త
రాం।త్వమేవాహసిసర్వజ్ఞ జ్ఞాతుంజ్ఞానదృశావిభో।ఇత్యుక్తస్సమయాశీఘ్రంజ్ఞా
నదృష్ట్యావిలోక్యతత్।మామనాథాంపరిజ్ఞాయ మయిచక్రేకృపాంమునిః । గౌత
మీంయాహివత్సేత్వాం పాపినాంశుభదాయినీం। అహమప్యనుయాస్యామి తవ
మార్గోపదేశకః।ఇత్యుక్త్వాగౌతమీంశీఘ్రం మాంగృహీత్వామునీశ్వరః। గత్వా
శుభజలేస్నాత్వా తీరేలింగంవిభావ్యచ।జ్యోతిర్లింగంప్రతిష్ఠాప్య మాముపాచమ

నిశ్వరః।గౌతమ్యాంస్నానమాత్రేణ ధూతపాపాభవిష్యసి । పశ్చాచ్ఛివశిలేత్యా ఖ్యాతపశ్చరసుదారుణం।అష్టావింశతిపర్యాయే త్రేతాయుగఉపస్థితే।రామోదాశరథిస్సీతా లక్ష్మణాభ్యాంసమన్వితః। యదాదర్శనమాయాతి తదామోక్షమవాప్స్యసి।ఇత్యుక్త్వామాంమునిశ్శీఘ్రమాశ్రమంస్వమధాయయౌ। తదాదినివసామ్యత్ర భవత్సందర్శనాయవై । జ్యోతిర్లింగస్యసాన్నిధ్యే నిరాహారావసామ్యహం।అద్యమేసఫలావాంఛా హ్యద్యమేసఫలంతపః। అద్యమేసర్వభాగ్యంచ భవత్సందర్శనాత్ప్రభో।ఇత్యుక్తవత్యాందేవోపి రామఃకమలలోచనః। జ్యోతిర్లింగంసమాసాద్య స్తోతుంసముపచక్రమే ॥ శ్రీరామఉవాచ ॥ దేవదేవమహాదేవ త్రిపురఘ్నత్రిశూలధృత్।త్రియంబకత్రిలోకేశ త్రయీమయనమోస్తుతే।యస్మాదుత్పద్యతేవిశ్వం యస్మిన్నేవప్రలీయతే । యస్యనిశ్వసితంవేదా స్తస్మైదేవాయతేనమః।యంవేదవాదినోబ్రహ్మ వదంతిపరమార్థినః।ప్రకృతింపురుషంసాంఖ్యా స్తస్మై దేవాయతేనమః।సర్వజ్ఞంసర్వకర్తారం సర్గస్థిత్యంతవర్జితం। సర్వశ్రుతిశిరోభూషాం తస్మై దేవాయతేనమః। కపర్దినంకపాలాఢ్యం కాలకంఠంకళాధరం।కందర్పభస్మదిగ్ధాంగం కాలనాభంనతోస్మ్యహం। ఏకత్వేనబహుత్వేన జగద్రూపేణచస్థితం।నిర్గుణంగుణభోక్తారం ప్రపద్యేగుణజీవనం। అగాధబోధమాగ్నేయ సోమసూర్యవిలోచనం । అంబికాహృదయాంభోజ శాయినంనౌమిశంకరం।విద్యామయంవిశాలాక్ష మవిద్యామూలనాశనం। విశ్వేశ్వరంవిరూపాక్షం విశ్వవంద్యంనతోస్మ్యహం।తతఆవిరభూచ్ఛంభు ర్జ్యోతిర్లింగాత్సముత్థితః। కోటిసూర్యేందుతేజస్వీ కందర్పాయుతసుందరః। పార్వత్యాశ్లిష్టవామాంగో వృషారూఢశ్శుచిస్మితః।రామమాలింగ్యసస్నేహ మిదంవచనమబ్రవీత్। రామచంద్రమహేష్వాస రావణాంతకరాఘవ। తవసందర్శనందేవ ప్రతీక్ష్యాహంచిరోషితః। సాఫల్యమావయోర్జాత మన్యోన్యాలింగనేనచ।భవానేవమమప్రాణా అహమేవతవానఘ।ఆవయోరంతరంకించి త్పశ్యంతీహనసూరయః। కింకరోమిప్రియంరామ తవార్యభువిదుర్లభం ॥ శ్రీరామః ॥ అస్యాశ్శ్రమణ్యాః దేవేశ సాయుజ్యందాతుమర్హసి । ఇదానీమేవతేలింగం ప్రవిశ్యతుమమాగ్రతః । క్షణమాత్రేణలోకానాం సర్వేషాం తవదర్శనాత్ । ముక్తిరస్తుమమాప్యత్ర తీర్థేప్రీతిర్హిజాయతే । యతోముక్తిర్హిలోకానాం దర్శనాదేవజాయతే । తతోముక్తీశ్వరఇతి నామ్నాఖ్యాతోభవిష్యసి ॥ బ్రహ్మోవాచ ॥ ఇత్యుక్తవతిదేః

శే రామె రాజీవలోచనే । పశ్యతాంసర్వలోకానాం సాలింగంప్రవివేశహ । తతో దుందుభయో నేదుః పుష్పవృష్టిః పపాతఖాత్ । తదాదిసర్వజంతూనాం ముక్తిఃప్రత్రనిమజ్జతాం।ముక్తీశ్వరస్యపురతః శరవిక్షేపమాత్రతః। రామేశ్వరస్తత్ర మునే భుక్తిముక్తిప్రదాయకః । శ్రమణీసాజగన్మాతుః పార్వత్యాః ప్రియకారిణీ । విజయానామసాజాతా భవస్యాత్యంతవల్లభా । తత్రదేవా స్సంగంధర్వావానరాః పరమర్షయః । లింగానిస్థాపయామాసు ర్ముక్తినాథస్యసర్వతః । తత్రతీర్థసహస్రేద్వే ముక్తిలింగస్యపశ్చిమే। ఉత్తరేపంచసాహస్రంపూర్వే లింగశతత్రయం । దక్షిణేత్రిసహస్రాణితీర్థాని నివసంతిహి । ఏతేషాం స్మరణాత్పుంసాం పాపరాశిర్వినశ్యతి । బ్రహ్మహత్యాశతంచాపి కృత్వాముక్తీశ్వరేనరః। సద్యోభవతిశుద్ధాత్మా మాసమేకంవసేద్యది॥ లోకేత్యంతవిగర్హితోపి జగతాంహింసా సునిత్యోద్యతాః , కామక్రోధపరాయణానిజగురుస్త్రీసంగినోవాయది । మాసంముక్తివిధాయకస్య పురతస్స్నాత్వాచ సంపూజ్యతం, శుద్ధా ముక్తిపదం ప్రయాంతి తరసానిర్ధూతపాపార్ణవాః। యదాముక్తీశ్వరంద్రష్టుం రామోరాజీవలోచనః। పుష్పకేణతువైదేహ్యా లక్ష్మణేనసమాగతః।హనూమాంశ్చ్రవణాదేవసంతోషాబ్ధౌ నిమగ్నవాన్।పశ్చాద్వాహ్యాంపరిజ్ఞాత్వాఆగతస్సైన్యవరలజ్ఞునాత్ । రామోపిసీతయాసార్థంస్నాత్వాగోదావరీజలే।పీతాంబరధరశ్శ్రీమాన్దివ్యగంధానులేపనః। కిరీటహారకేయూర కుండలైరుపశోభితః।కౌస్తుభప్రభయాకాన్తః కటకాఙ్గదభూషితః। శ్రీవత్సవనమాలాభ్యాం ముక్తాహారైర్విభూషితః।దిశోవితిమిరాఃకుర్వన్ స్వప్రకాశేన రాఘవః। శ్వేతాతపత్రహస్తేన లక్ష్మణేనసుసేవితః। జానక్యాచసమాయుక్త స్సర్వాభరణభూషయా। యమునాజలసంకాశః పూర్ణేన్దుసదృశాననః।తందృష్ట్వాసైనికాస్సర్వే హర్షాదుత్ఫుల్లలోచనాః ప్రణేముశ్శతశో రామ మానన్దాశ్రుపరిప్లుతాః। ఊచుశ్చ రాఘవంసర్వే కృతాఞ్జలిపుటాస్తదా। దినమేకంత్వయాసార్ధ మత్రవత్స్యామహేప్రభో।తదాజన్మఫలంనస్స్యా ద్దేవదేవజనార్దన। అనుజ్ఞాందేహిరాజేన్ద్ర సేనావాసంకృపానిధే।తథేత్యుక్త్వాజగన్నాథ శ్శ్రీరామస్సర్వసైనికాన్। ఆజ్ఞాప్యదక్షిణేపారే గోదావర్యాఃపురోభువి। ఉషిత్వాదినమేకంతై స్సైనికైర్భక్తవత్సలః। ప్రస్థాప్యతాన్స్వయంసీతా లక్ష్మణాభ్యాంసమన్వితః।పుష్పకేణస్వకంధామ యయౌమునిగణైర్వృతః।తతఆరభ్యతత్తీర్థం సేనాతీర్థంవిదుర్బుధాః। సర్వపాప

క్షయకరం భుక్తిముక్తిఫలప్రదం।శ్రద్దధానస్యసుఖదం నాస్తికానాంవిపర్యయః॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే
ముక్తీశ్వరసేనాతీర్థవర్ణనం నామైకోత్తర
శతతమోధ్యాయః.

ద్వ్యుత్తరశతతమాధ్యాయ ప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ కోటితీర్థమితిఖ్యాతం త్రిషులోకేషువిశ్రుతం। వింధ్యస్యదక్షిణేపార్శ్వే గోదావర్యాస్తటేశుభే । ఛాయాసోమేశ్వరోదేవ స్తత్రసన్నిహితశ్శివః । తత్రస్నానేనదానేన సద్యోముచ్యంతిమానవాః । అత్రైవోదాహరంతీమ మితిహాసంపురాతనం । కాశ్మీరవిషయేరమ్యే పురేకళ్యాణనామకే । ఆసీద్విప్రవరోవృద్ధో నామ్నాచైవసుభావితః । తస్యభార్యాచతరుణీదుర్మేధానామవిశ్రుతా।సుతముత్పాదయామాస తస్యామేకంసభూసురః। ద్విజశ్చిత్రక్రియాస్సర్వాశ్చ కారససుభావితః । సుమిత్రఇతి నామానంచక్రేపుత్రంతథాద్విజః । తతఃకాలవశేనాసౌ పంచత్వమగమద్ద్విజః । పారలౌకికకర్మాణి పితుఃకృత్వాసుతస్స్వయం । తస్యభార్యాచవిధవా యౌవనోద్భేదధర్షితా।తదాసాస్వైరిణీభూత్వా ప్రచ్ఛన్నంరమతేసదా । తస్యాస్తథావిధాంవృత్తింజ్ఞాత్వాలోకస్త్వగర్హయత్ । తత్రస్థాతుంనశక్తాసాప్రయయౌచయథాసుఖం।తతోవారాఙ్గనాభూత్వా చచారపృథివీమిమాం । సోమప్రభామనుప్రాప్తా పురీంసర్వసుఖావహాం । నివాసంతత్రవైచక్రే వసామీతి మతింతథా।మాతాపితృవిహీనోసౌ సుమిత్రోదుఃఖకర్శితః । ద్విజార్భకైస్సమంతతోవిద్యాభ్యాసపరోభవత్।అచిరేణచకాలేనసర్వవిద్యావిశారదః।ఇతశ్చేతశ్చపృథివీంభ్రమన్సోమప్రభామగాత్ । అథతస్మిన్పురేరమ్యే సుమిత్రోవిటవేషధృత్। ఉవాససుచిరంకాలం స్వేచ్ఛయావిచరన్మనే । విలోక్యవీథ్యామాయాంతంసాతంవారవిలాసినీ।ముమోహసోపితాందృష్ట్వా కామబాణవశంగతః। తస్యామాసక్తచిత్తోసౌ రతింరాత్రౌ చకారహ । విహృత్యసతయాసార్ధం తత్రరాగార్ద్రమానసః। నిశాంతేచస్వయందృష్ట్వా స్వదేహంకుష్ఠపీడితం । ద్విజపుత్రస్తు

భీతాత్మా సమ్యక్సంగోప్యవాససా । తతఃపుణ్యాంసమాసాద్య గౌతమీంమునిస
త్తమ।స్నాత్వాసద్యోవిముక్తాభూదాత్మకుష్ఠాద్భయంకరాత్ । నాపశ్యత్కా
రణంతత్రస్నాతుంవైరోమశోమునిః । సదృష్ట్వాతస్యవృత్తాంతం బ్రాహ్మణస్య
మహాద్భుతం।రోమశస్తుతమాహూయ పప్రచ్ఛద్విజపుంగవం । నిత్యం కుష్ఠిహ
సంప్రాప్య స్నాత్వాగచ్ఛసినిర్మలః । కిన్నుపాపంకృతంనిత్యం కారణం తత్ర
మేవద।కుత్రత్వంవర్తసేనిత్యం కేనసంగఃకృతస్తవ॥ద్విజః॥ మాతాపితృ విహీ
నోహంభ్రమన్దేశమిహాగతః। పురీమిమామనుప్రాప్య విహరామియథాసుఖం।
కదాచిద్వారకామిన్యా సంగమంకృతవానహం । తదాప్రభృత్యహం నిత్య మి
మాంప్రాప్య దశాంమునే।నజానేకారణంతత్ర విచిన్వానోతి యత్నతః । ఏవ
ముక్తేద్విజవరే చిరంధ్యాత్వాబ్రవీన్మునిః । తన్నిమిత్తంభవేదేవపృచ్ఛతాంవా
రకామినీం।దేశంజాతించరహసి సామపూర్వంయథాతథం । ఇత్యుక్తో మునినా
విప్రశ్చింతయన్ప్రయయౌపురం । విహృత్యపూర్వవత్తత్ర ప్రాహ తాం వార
సుందరీం।కో దేశఃకాచ తేజాతిః కథంవావర్తసేత్రవై। ఇత్యుక్త్వా తేనసావేశ్యా
స్మృత్వావృత్తంపురాతనం । కథయామాసవిప్రాయ నిజవృత్తంయథార్థతః।
సతునామ్నాస్వజననీం మేనేతాంవారసుందరీం। హాహాదుద్ధాయశయనాద్గృహా
యన్నబ్రివీదిదం।నిపపాతతతోభూమౌచింతయన్పాపమాత్మనః । నిషణ్ణంభూ
మిభాగేతం పప్రచ్ఛదయితాత్మజం। నిందయన్భృశమాత్మానం ఉద్విగ్నోసిసుదుఃఖి
తః।కిమత్రకారణంబ్రూహి దుఃఖస్యమహతోమమ॥ బ్రాహ్మణః ॥ వృత్తాంతేన
త్వదుక్తేన నూనంత్వంజననీమమ।నాస్తిమత్సదృశఃపాపీ త్రిషులోకేషుకశ్చన । ఏ
వంతస్యవచఃశ్రుత్వా పర్యంకాదుదగాన్మునే । వాససాముఖమాచ్ఛాద్య రురోద
భృశదుఃఖితా।సమాశ్వాస్యచతాంరాత్రౌ దుఃఖేనపరిపీడితః। అథోదగాదబ్జబం
ధు లోకచక్షుఃతుపాత్యయే।పాపదుఃఖేనవసతోః కృపాద్రీకృతమానసః। త
తోగృహాద్వినిష్క్రాంతో రోమశంప్రాపతుమునిం।యథావృత్తంత్వకథయ త్స
పాపీరోమశాయవై।బ్రూహిమేనిష్కృతింతాత పాపస్యమహతోమమ । త్వాం
హిప్రాప్తోస్మిశరణం శరణ్యంశరణార్థినాం। ఇత్యుక్తేబ్రాహ్మణేతస్మిన్ రోమశః
ప్రాహతంమునిః। ఉవాచవచనంవిప్రం పాపక్షయకరంపరం । గురుతల్పగపా
పస్య ప్రాయశ్చిత్తమిదంశృణు । తీర్థేస్మిన్ప్రయతోనిత్యం గురుతల్పగహారిణి।
స్నాత్వాసమాతృకోనూన మచిరేణవిశుధ్యతి । పురాగుర్వంగనాం గత్వా గ్లౌ

గత్వా వృజినమహత్ । భ్రిష్టవీర్యస్స్వకాత్థానా త్ప్రచ్యుతో భువమాగ తః।పృథివ్యాంపర్యటన్ పాప మాత్మనః కీర్తయన్ద్విజ । కోటితీర్థంసమాసా ద్యసిద్ధలింగసమీపగం । సిద్ధిదంసర్వజంతూనాం దర్శనాత్సద్యఏవహి।తత్రస్నా త్వామహాపాపా ద్విముక్తోరోహిణీపతిః । స్వనామచిహ్నితంలింగం సిద్ధలింగ స్యదక్షిణే।కోటీశ్వరస్యసముఖే స్వయంభోరీశ్వరస్యచ । యత్రైకంకోటి గుణి తం సుకృతంచాపిదుష్కృతం । కోటీశ్వరప్రభావేన కోటితీర్థమితిస్మృతం। త త్రస్నానేనదానేన మహాపాతకకోటయః। విలయంయాంతిత త్తైనహ్యన్యత్తుల్యం నవిద్యతే। తత్రలింగంప్రతిష్ఠాప్యము క్తఃపాపాద్ద్విజాధిపః । భూయోపిస్వపదం ప్రాప్య ముముదేద్యుతిమాన్విధుః , తస్మాత్త్వమపిత త్తీర్థే స్నాత్వామాతృ స మన్వితః।సోమలింగంనమస్కృత్వా సర్వపాపహరంపరం । ముచ్యసె సర్వపా పేభ్యోనాత్రకార్యావిచారణా । కోటిగోకన్యకాదాన మశ్వమేధశతత్రయం। త్రికోటిశివలింగానాం ప్రతిష్ఠావిధివత్కృతాః । ప్రదక్షిణత్రయంభూమేః బ్ర హ్మావిద్యాప్రబోధనం।కోటితీర్థసమంగంగా స్నానమేకంసమంభవేత్ । ఇత్యు క్త్వాసమునిఃపుత్ర తత్రైవాంతరధీయత॥ ఇతిమునిగదితంనిశమ్యవిప్రో నిఖిల దురి తహారిస్వర్గదంవాక్యజాలం । ధృతమతిరథనిత్యం మాతృయుక్తోమనోజ్ఞం విగ తసకలదోషఃప్రాప్తవాన్దివ్యదేహం॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణేగౌతమీమాహాత్మ్యే కోటీశ్వరఛాయాసోమేశ్వర

సిద్ధేశ్వరమాతృగమనదోషహరతీర్థ వర్ణనంనామ

ద్వ్యుత్తరశతతమోధ్యాయః

త్ర్యుత్తరశతతమాధ్యాయప్రారంభః.

తతఃపరంప్రవక్ష్యామి కుండలేశ్వరసంజ్ఞితం। తీర్థంత్రైలోక్యవిఖ్యాతం నేశేవ క్తుంతతఃపరం।కోటీశ్వరస్యాభిముఖం గౌతమ్యాదక్షిణేతటే। గౌతమేనాహృతా గంగా యథాయాతిసరిత్పతిం । శ్రుత్వామహానాదఘోష మతిగంభీరముత్త మం।గంగామర్షపరీతాత్మా వేగేనమహతాన్వితా।చింతయామాససక్రోధా జి త్వాయాస్యేసరిత్పతిం।పాతాళంచనయామ్యద్య సముద్రమతిగర్వితా। కోటీశ్వర

స్యపుంతో గౌతమ్యాఉత్తరేతటే। ఇతివ్యవసితాంగంగాం జ్ఞాత్వాసౌసరితాంప తిః॥ఆయయాౌగౌతమీంద్రష్టు మఘ్యుణాంనిత్షిప్యకుండలే। దండవత్ప్రణిపత్యాహ త్రు మాంకురుజితేమయి।పురావరుణదత్తేతే ద్వాదశార్కసమప్రభే। తేదృష్ట్వాకుండ లేదేవీ శాంతకోపాశుచిస్మితా। ప్రసన్నాస్మిమహాభాగ కింకరోమితవప్రియం॥ సముద్రఉవాచ ॥ దేవియద్యనుగృహ్ణాసి మాంత్వంసురవరప్రియే।వేగశ్శాంతోభ వత్వాశు తవగంభీరగామిని । త్వాంకుండలాఖ్యాందృష్ట్వాస్మి యత్రదేవస్సదాశి వః॥స్థాపితోత్రప్రసన్నాత్మా శంకరస్సర్వదేహినాం । నిరపాయాస్త్వయాసాధణం తిష్ఠత్వాభూతసంప్లవం।ఏషమేస్తువరోదేవి సర్వలోకోపకారకః॥ గంగా ॥ భ వత్వేవంత్వయాదిష్టం తీర్థంభువనవిశ్రుతం।ఈశ్వరోపిప్రసన్నస్య ప్రసన్నోభవి తాతవ॥ బ్రహ్మ ॥ ఇతిదత్వావరందేవీ శాంతవేగాసరిత్పతిం।ప్రివిశ్యగౌతమీ యాథదత్వాలోకాన్మనోరమాన్। కీర్తించసర్వలోకేషు స్థాపయిత్వాసుఖంస్థి తా।తతఃప్రభృతితత్తీర్థం కుండలాఖ్యంమునీశ్వర । దర్శనాత్స్పర్శనాత్స్నా నాద్బ్రహ్మహత్యాయుతందహేత్ । తత్రతీర్థాన్యనంతాని వసంతిశుభదాని వై।అహంవిష్ణుశ్చరుద్రశ్చ నివసామోత్రవై సదా । తతోత్రస్నానదానాది కోటి కోటిఫలప్రదం॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే

కుండలేశ్వరబ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వర

ప్రభృత్యనంతతీర్థవర్ణనంనామ

త్ర్యుత్తరశతతమోధ్యాయః.

చతురుత్తరశతతమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ ॥ భానుతీర్థమితిఖ్యాతంత్వాష్ట్రంమాహేశ్వరంత థా। ఐంద్రంయామ్యమథాగ్నేయంసర్వపాపప్రణాశనం। అభిష్టుతఇతిఖ్యాతోరా జాసీత్సూర్యవంశజః। హయమేధేనయజ్ఞేనయష్టుమారబ్ధవాన్సురాన్ । ఋత్వి జస్తోడశోచస్తైవసిష్ఠానుపురోగమాః । యాంచస్వభాస్కరంరాజన్దేవానాం యజనంశుభం । దదాత్యేవహరాద్భానుస్సూర్యోలోకగురుఃప్రభుః । తథేత్యు

క్త్వాభిష్టుతోఽసౌదేవదేవందివాకరం। దేవానాంయజనందేహిసవితస్తేనమోఽస్తుతే।
తదారాజమఖేసత్రేబ్రాహ్మణైర్వేదపారగైః। ప్రారబ్ధేభిష్టుతోరాజాయత్రా
గాద్భూపతింరవిః । దేవానాంయజనందాతుంభానుతీర్థంతదుచ్యతే॥తదేవష్టే
త్రముత్కృష్టంహయమేధంసురైర్వృతః। దైత్యాశ్చదనుజాశ్చైవఆజగ్ముర్విఘ్న
హేతవే। బ్రహ్మవేషధరాస్సర్వేగాంగతాస్సగుణాఇవ। తేపి తత్రమహాప్రాజ్ఞాః
ప్రావిశన్ననివారితాః।చమసానిచపాత్రాణిసోమంచాత్వాలమేవచ॥సోమపానం
హవిస్త్యాగమృత్విజోభూపతింతథా। నిందంత్యన్యేహసంత్యన్యేత్వక్షిపంత్యన్యేతథా
సురాః। తేషాంవేషాన్నజానంతివిశ్వరూపంవినామునే। విశ్వరూపోపిపితరం ప్రా
హదైత్యాఇమేఇతి।తత్పుత్రవచనంశ్రుత్వాత్వష్టాప్రాహాసురానిదం। గృహీత్వా
వారిదర్భాంశ్చయేభిందంతిమఖంమమ। మన్యామహేమహాపాపాఇత్యుక్త్వావారి
ణాక్షిపత్।తతఃక్షీణాయుషోదైత్యాఃప్రభగ్నాఃకుపితాస్తతః। యత్రైవప్రాక్షి
పద్వారిత్వష్టాలోకప్రజాపతిః। త్వాష్ట్రంతీర్థంతదాఖ్యాతంసర్వపాపప్రణాశ
నం।త్వాష్ట్రవాక్యాద్యత్రదైత్యాన్జఘానయమస్తథా । కాలదండేనచక్రేణ
కాలపాశేనమృత్యునా।యత్రతేనిహతాదైత్యాస్తత్తీర్థంయామ్యముచ్యతే। య
త్ర భావాత్క్రతుఃపుణ్యోహుత్వాగ్నింశ్చామృతంబహు । ధారాభిఃపతమా
నాభిస్త్రిరశ్చీనంమహద్వనే।యత్రాభవద్వ్యాహాస్తృప్తోరుద్రస్త్వభిష్టుతః।అగ్ని
తీర్థంసమాఖ్యాతమశ్వమేధఫలప్రదం । ఇంద్రోమరుద్భిర్నృపతింప్రాహేదం
వచనంశుభం । సఖామమప్రియోనిత్యంభవితానాత్రసంశయః। సకృతార్థోఽమ
ర్త్యలోకేఇంద్రతీర్థేచతర్పణం । కుర్యాత్పితృభ్యఃప్రీత్యర్థమింద్రఏవసవీర్య
తః । మాహేశ్వరంతుయత్తీర్థంపూజితోభిష్టుతశ్శివః । భక్తియుక్తైశ్చవిప్రై
శ్చ సర్వకర్మవిశారదైః।వైదికైర్లౌకికైశ్చైవ మంత్రైః పూజ్యమహేశ్వరం।
నృత్తగీతైస్తథావాద్యై రమంత్రైః పంచసంభవైః । ఉపచారైశ్చబహుభి
ర్దండపాతప్రదక్షిణైః॥ధూపైర్నైవేద్యపుష్పైశ్చ దీపగంధైస్సుగంధిభిః।పూజ
యామాసదేవేశం విష్ణుంశంభుం ధియైకయా।తతఃప్రసన్నౌదేవేశౌ వరాన్దద
తురాజసా।అభిష్టుతేన్నృపేంద్రాయ భుక్తింముక్తిముభావపి । తతఃప్రభృతితత్తీ
ర్థం శైవంవైష్ణవముచ్యతే । తత్రస్నానంచ దానంచ సర్వకామ ప్రదంవి
దుః।ఇమానిసర్వతీర్థాని స్మరేదపిపఠేదపి । విముక్తస్సర్వపాపేభ్యో శివవిష్ణు

పురంప్రవజేత్॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణె గౌతమీమాహాత్మ్యే

భానుస్వాదిశతతీర్థవర్ణనంనామ

చతురుత్తరశతతమోధ్యాయః

పంచోత్తరశతతమాధ్యాయప్రారంభః

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ వ్యాధతీర్థమితిఖ్యాతం రోగఘ్నంపాపనాశనం। తత్రాప్యేవంవిధాంపుణ్యాం కథాంశృణుమహామతే। గంగాయాఉత్తరేపారే శృంగిబేరస్యచోత్తరే। ఆదికేశఇతిఖ్యాతో మునిభిఃపరిపూజితః। సింధుద్వీపఇతిఖ్యాతో మునిఃపరమధార్మికః। తస్యభ్రాతావేద ఇతిసచాపి పరమర్షిభిః। తమాదికేశందేవేశం త్రిపురారింత్రిలోచనం।నిత్యంపూజయతేభక్త్యా గౌతమీతటమాశ్రితః।వైదికైర్విపిధైర్మంత్రైర్వన్యైః పుష్పైర్యతశ్శుచిః।గౌతమ్యామాదికేశంతం పూజాంచక్రేసవేదవిత్। నిత్యంపూజ్యశివంభక్త్యా ప్రాప్తేమధ్యందినంరవౌ।భిక్షాటనార్థంవేదోపి యాతిగ్రామంవిచక్షణః।యాతేతస్మిన్ద్విజవరేవ్యాధః పరమధార్మికః।తస్మిన్గిరివరేపుణ్యే మృగయాంయాతినిత్యశః। భ్రమిత్వావివిధాన్దేశాన్ మృగాన్హత్వాయథాసుఖం। తేషాంమాంసం ధనుష్కోట్యాంశ్రాంతోవ్యాధశ్శివంప్రభుం। ఆదికేశంసమాసాద్య వేదేనార్చితమోజసా। పాదేనాహత్యతాంపూజాం ముఖాసిక్తేనవారిణా। స్నాపయిత్వా శివందేవ మర్చయిత్వాసపత్రకైః। అర్పయిత్వాతు తన్మాంసం శివోమేప్రియతామితి। నైవకించిత్సజానాతి శివభక్తిం వినాశుభాం। తతోయాతిస్వకం స్థానంమాంసేనచయథాగతః। ఏవంబహుతిథేకాలే యాతివేదశ్చకోపహా। పూజాం మంత్రవతీంచిత్రం శిభక్తిసమన్వితాం। కోను విధ్వంసయేత్పాపో మత్తస్స వధమాప్నుయాత్। ఏవంనిశ్చిత్యమేధావీ కోన్వేవంకర్తుముత్సహేత్। మదీయాంభక్తిభావేనకృతాంపూజాంనరాధమః।నిత్యంరహసితంపాపం పశ్యేయం నాత్రసంశయః। ఏవంసంచిత్యతేజస్వీ సింధుద్వీపస్యభానుజః। కస్యాయంపాపచేష్టాస్యా త్పాపిష్ఠస్యభవేద్ధ్రువం। పుష్పైర్వనభవైర్దివ్యైః కందమూలఫలైశ్శుభైః। కృతాంపూజాంసవిధ్వస్య అన్యాంపూజాంకరోతియః। మాంసేనదుష్టపత్రైశ్చ సతువధ్యోభవేన్మమ। ఏవంనిశ్చిత్యమేధావీ గోపయిత్వాతనుంత

దా । తంపశ్యేయంమహాపాపం పూజాంకృత్వామహేశ్వరే । ఏతస్మిన్నంత
రేతత్ర ప్రాయాద్వ్యాధోయథాపురా । నిత్యవత్పూజయంతంత మాదికేశస్త
థాబ్రవీత్ । భోభోవ్యాధమహాబుద్ధే శ్రాంతోసీతిపునఃపునః । తమేవంవాదీ
నందేవం వేదశ్చశ్రావపశ్యతి । చుకోపవిస్మయావిష్టో నచకించిదువాచహ ।
వ్యాధశ్చనిత్యవత్పూజాంకృత్వా స్వభవనంయయా । వేదశ్చకుపితోభూత్వాస
గత్వైనముమువాచహ । అయంవ్యాధఃపాపచరః క్రియాజ్ఞానవివర్జితః । తస్యాత్మా
నందర్శితవాక్ మాంతుకింతు నవక్ష్యసి । పూజాంమంత్రవిధానేన కరోమిని
యతవ్రతః।త్వదేకశరణోనిత్యం భార్యాపుత్రవివర్జితః। వ్యాధోమాంసేనదుష్టే
న పూజాంతవకరోత్యసౌ।తస్యప్రసన్నోభగవా న్నమమేతివిచిత్రితః। మృదోర్న
కశ్చిత్ప్రీణాతి ప్రీణాత్యేవదురాత్మనే।తదహంతేమూర్ధ్నిశిలాం పాతయామిన
సంశయః।ఏవముక్తేద్విజవరే ప్రహస్యైనమథాబ్రవీత్। శ్వఃప్రతీక్షయపశ్చాన్మాం
శిలాంపాతయవేదవిత్।తథేత్యుక్త్వాసవేదోపి శిలాంత్యక్త్వాచసువ్రతః । ఉపసం
హృత్యకోపంచ శ్వఃకరోమీత్యువాచహ।వేదస్తునిత్యవత్పూజాం కుర్వన్పశ్యతిమ
స్తకే।లింగస్యసవ్రణంభీమం ధారామత్యుష్ణతాంతథా। వేదస్సవిస్మయోభూత్వా
కిమిదంలింగమూర్ధని। మహాభూత్వాలోభ వేతస్య సూచయేదిత్యచింతయత్।
మృదాచగోమయేనాపి గంగాయావారిభిఃకుశైః। ప్రక్షాళయిత్వాతాంపూజాం
కృత్వాస్తైనిత్యవత్తదా।ఏతస్మిన్నంతరేప్రాయా ద్వ్యాధోపిగతకల్మషః । మూ
ర్ధానంవ్రణసంయుక్తంవిరూపంలింగమస్తకే।దృష్ట్వాచకిమిదంచిత్రమిత్యుక్త్వా
నిశితైశ్శరైః । ఆత్మానంభేదయామాస శతధాచసహస్రధా । తతఃప్రోవాచభ
గవాన్ వేదంవేదవిదాంవరం । పశ్యవ్యాధం మహాబుద్ధే భక్తిభావేనసంయు
తం । త్వంతుమృద్భిఃకుశైశ్చైవ మూర్ధానంకృతవానసి । తస్మాదస్మైవరాన్
దాస్యే పశ్చాత్తుభ్యం ద్విజోత్తమ । వరేణఛందయామాసవ్యాధం దేవోమ
హేశ్వరః । వ్యాధప్రోవాచదేవేశం నిర్మాల్యంతేయదుద్భవేత్ । తదస్మాకం
భవేన్నాథ మన్నామ్నాతీర్థ ముచ్యతాం । సర్వక్రతుఫలంతీర్థంస్మరణాదే
వముచ్యతాం।తథేత్యువాచదేవేశ స్తతస్తత్తీర్థముత్తమం ॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణేగౌతమీమాహాత్మ్యేవ్యాధతీర్థవర్ణనంనామ

పంచోత్తరశతతమోధ్యాయః

షడుత్తరశతతమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ చక్షుస్తీర్థమితిఖ్యాతం రూపసౌభాగ్యదాయకం। యత్రయోగీశ్వరోదేవో గౌతమ్యాఉత్తరేతటే । పురంధౌవనమాఖ్యాపం గిరిరిత్యభిధీయతే । యత్రాసౌభౌవనోరాజా క్షత్రధర్మపరాయణః । తస్మిన్పురవరేకశ్చి ద్బ్రాహ్మణోవృద్ధకౌశికః । తత్పుత్రోగౌతమఇతిఖ్యాతో వేదవిదుత్తమ। తస్యబుద్ధిమాతృదోషా ద్విపరీతాభవన్మునే । సఖాకశ్చిత్తస్యవణి జ్మణికుండలఉచ్యతే। తేనసఖ్యంద్విజస్యాసీ ద్వైరస్యం ద్విజవైశ్యయోః । శ్రీమ ద్దరిద్రయోర్నిత్యం పరస్పరహితైషిణోః । కదాచిద్గౌతమోవైశ్యం మణికుండలముత్తమం। ప్రాహేదంవచనంప్రీత్యా రహఃస్థిత్వా పునఃపునః । గచ్ఛావోధనమాదాతుం పర్వతానుదధీనపి।యావనంతద్వ్యథాచేదం వినాసౌఖ్యంనకుండల। కుండలోద్విజమాహేదం మత్పిత్రోపార్జితంధనం । బహ్వస్తికింధతేనాద్య కరిష్యేద్విజ సత్తమ। ద్విజఃపునరువాచేదం మణికుండలమోజసా । ధర్మార్థజ్ఞాన కామానాంకోనుతృప్తోను దృశ్యతే।సపుత్రఃకథ్యతేలోకే పైత్ర్యంవిత్తంతు నస్పృశేత్। యోర్థంపిత్ర్యంతులిప్సేత నపుత్రస్సతుకుండల । స్వబాహుబలమాశ్రిత్యయోర్థాన్‌జనయతేసుతః। సకృతార్థోభవేల్లోకే పిత్ర్యంవిత్తంతునస్పృశేత్ । స్వయమర్థంసుతోవిత్తే పిత్ర్యేర్థాస్యతి బంధవే । తంతుపుత్రంవిజానీయాత్పితురన్యేతు బాంధవాః।ఏతచ్ఛ్రుత్వాతుతద్వాక్యం బ్రాహ్మణస్యాతతాయినః। తథేత్యుక్త్వాతుతద్వాక్యం రత్నాన్యాదాయసత్వరం । ఆత్మకీయంచవిత్తంచ గౌతమాయన్యవేదయత్।ధనేనైవదిశశ్చైవ పరిభ్రామ్యయథాసుఖం। ధనాన్యాదాయబహుశః పునరేష్యామహేవయం । సత్యమేవవణిగ్వక్తిసతువిప్రః ప్రతారకః।పాపాత్మాపాపబుద్ధిశ్చ నబుబోధవణిగ్ద్విజం । తౌపరస్పరమామంత్ర్యమాతాపిత్రోర్నజానతోః।దేశాద్దేశాంతరంయాతౌ ధనార్థంతౌ వణిగ్ద్విజౌ । వణిజస్తస్థితంవిత్తంబ్రాహ్మణోహర్తుమిచ్ఛతి । యేనకేనాప్యుపాయేన తేనవిత్తేనయత్సుఖం।నృత్తగీతరతోనిత్యంపణ్యస్త్రీభిరలంకృతః । స్వభోగాయకథంవిత్తంవైశ్యహస్తగమాప్నుయాం।ఏవంచింతయమానోసౌగౌతమః ప్రహసన్నివ।మణికుండలమాహేదంవైశ్యంధర్మరతంమునే। ధనేనానేనగచ్ఛావోవిహర్తుంవైశ్యమందిరం।నేత్యువాచతతోవైశ్యఃఅధర్మోజాయతేతతః। బ్రాహ్మణఃపునరాహేదముధర్మాదేవజంతవః।వృద్ధింసుఖమభీష్టాని ప్రాప్నువంతినధర్మతః।ధర్మిష్ఠాః

ప్రాణినో లోకే దృశ్యంతే దుఃఖభాగినః। తస్మాద్ధర్మేణ కిం తాత దుఃఖేనానర్థహే
తునా। నేత్యువాచ తతో వైశ్యః సుఖం ధర్మే ప్రతిష్ఠితం। పాపం దుఃఖం భయం క్లేశం
దారిద్ర్యం శోకమేవ చ। యతస్స్వర్గో యతో ముక్తి స్తస్మాద్ధర్మో విశిష్యతే। ఏవం వి
వదతో స్తత్ర సాంపరాయ స్తయోరభూత్। పృచ్ఛావః కస్య ప్రాబల్యం ధర్మిణో
వాప్యధర్మిణః। వేదాత్తు లౌకికం జ్యేష్ఠం లోకే ధర్మస్సుఖం భవేత్। ఏవం వివదమా
నౌ తౌ పూచతూ రపరాన్ జనాన్। అధర్మస్య చ ధర్మస్య ప్రాబల్యం చ యథావి
ధి। తద్వాదం తు యథా పృష్ట మేవ మూచతురోజసా। ఏవం తత్ప్రోచిరే కేచి ద్యేధ
ర్మేణానువర్తినః। తే దుఃఖమనుభూయంతే పాపిష్ఠాస్సుఖినో భువి। సాంపరాయా
ర్జితం సర్వం ధనం విప్రే న్యవేదయత్। మణిమాంస్తు వణిక్ఛ్రేష్ఠః పునర్ధర్మం ప్ర
శంసతి। మణిమంతం ద్విజః ప్రాహ కిం ధర్మమనుశంసతి। తథేతి చాహ వైశ్యోపి బ్రా
హ్మణః పునరబ్రవీత్। జితం మయా ధనం వైశ్య నిర్లజ్జః కింతు భాషసే। తద్విప్రవచనం
శ్రుత్వా వైశ్యో హాస్యేదమబ్రవీత్। చతుర్ణాం పురుషార్థానాం ధర్మః ప్రథమ
ఉచ్యతే। పశ్చాదర్థశ్చ కామశ్చ స ధర్మో మయి తిష్ఠతి। కథం బ్రూషే ద్విజశ్రేష్ఠ మ
యోదితమిదం వచః। ద్విజో వైశ్యం పునః ప్రాహ హస్తాభ్యాం క్రియతాం పణః। తథేతి
మన్యతే వైశ్య స్తౌ గత్వా పునరూచతుః। పూర్వవల్లౌకికో వైశ్యో జిత ఇత్యబ్రవీద్వ
చః। కరౌ ఛిత్వా తతః ప్రాహ కథం ధర్మం తు మన్యసే। ఆక్షిప్తో బ్రాహ్మణేనైవం వై
శ్యో వచనమబ్రవీత్। ధర్మమేవ పరం మన్యే ప్రాణైః కంఠగతైరపి। ఏవం వివదమా
నోసా వధవాన్ బ్రాహ్మణోభవత్। విముక్తో వైశ్యక స్తత్ర బాహుభ్యాం చ ధనే
న చ। ఏవం భ్రమంతౌ సంప్రాప్తౌ గంగాం యోగీశ్వరం హరం। యదృచ్ఛయా మునిశ్రే
ష్ఠ మితిహాప్యూచతుః పునః। వైశ్యో గంగాం చ యోగేశం ధర్మమేవ ప్రశంసతి। కో
పాద్ద్విజస్తు తం వైశ్యం ఆక్షిపన్ పునరబ్రవీత్। గతం ధనం కరౌ ఛిన్నౌ అవశిష్టా స్త
వాసవః। విహస్య పునరాహేదం వైశ్యో గౌతమ మోజసా। ధర్మమేవ పరం మన్యే య
ద్యేచ్ఛసి తథా కురు। బ్రాహ్మణాంశ్చ గురూన్ దేవాన్ వేదాన్ ధర్మం జనార్దనం। య
స్తు నిందతి దుష్టోసా వస్పృశ్యో హి స దుర్మతిః। ఉపేక్షణీయో దుర్బుద్ధిః పాపాత్మా
ధర్మదూషకః। తతః పునః ప్రకోపేన ధర్మం త్వం తు ప్రశంససే। ఆవయోః ప్రాణ
ఏవాత్ర పణస్స్యాదితి వై ద్విజః। ఏవముక్తో గౌతమేన తథేత్యాహ వణిక్తదా। పునర
ప్యూచతురథో లౌకికాం స్తే తథోచిరే। యోగేశ్వరస్య పురతో గౌతమ్యా దక్షిణే త
టే। తస్మిన్ పాత్య విశం విప్ర శ్చక్షుషీరుత్పాట్య చాబ్రవీత్। ధర్మాదవస్థాం దుర్బుద్ధే

ప్రాప్తవానసి పాపకృత్ । గతంధనంగతంచక్షు ర్గతౌచకరపల్లవౌ । విద్ధోసి మిత్రగ
చ్ఛామి నైవంబ్రూయాః కదాచన । సకుండలో వణిక్తత్ర స్థిరశ్ఛిన్నబాహుకః ।
గతనేత్రోభువంప్రాప్తో ధర్మమేవానుసంస్మరన్ । అప్రార్థితాని దుఃఖాని యద్వై
వాయాంతి దేహినాం । సుఖాన్యపి తథా మన్యే దైన్యమత్రాతిరిచ్యతే । యత్రయస్యచ
భోక్తవ్యం సుఖంవా దుఃఖమేవవా । సతత్రబద్ధ్వా రజ్జ్వేవ బలాద్దైవేననీయతే । ఏవం
బహువిధాంచింతాం కుర్వన్నాస్తే మహీతలే । నిశ్చేష్టశ్శ్వసియుత్తానః పతితశ్శోక
సాగరే । దినావసానే శర్వర్యా ముదితే చంద్రమండలే । ఏకాదశ్యాంశుక్లపక్షే త
త్రాయాతి విభీషణః । సతుయోగేశ్వరం దేవం పూజనార్థముపజగ్మివాన్ । స్నాత్వా
సగౌతమీంగంగాం సపుత్రో రాక్షసైర్వృతః । విభీషణస్యాపిసుతో విభీషణఇవాప
రః । వైశ్యోథధర్మభృతాంశ్రేష్ఠో తస్మైసర్వంన్యవేదయత్ । వైశ్యస్యవచనంశ్రు
త్వా యథావృత్తంసధర్మవిత్ । పిత్రేనివేదయామాస లంకేశాయయతాత్మనే । స
తులంకేశ్వరఃప్రాహ పుత్రంప్రీత్యాగుణాకరం । పూర్వంరామోమమగురు స్త
స్యామాత్యస్సఖామమ । హనూమానితివిఖ్యాత స్తేనాసీత్ గిరిర్మహాన్ । పురాకా
ర్యాంతరేప్రాప్తే ఔషధానయనాయచ । విశల్యకరణీచేతి మృతసంజీవనీతథా । త
మాదాయమహాబుద్ధి రామాయాక్లిష్టకర్మణే । నివేదయిత్వాయత్నాధ్యం త
స్మిన్వృత్తేసమారుతిః । పునర్గిరింసమాదాయ ఆగచ్ఛదిహపర్వతమ్ । గచ్ఛత స్తస్య
వేగేన విశల్యకరణీమునే । అపతద్గౌతమీతీరే సవృక్ష స్తత్ర తాపవాన్ । తస్యశాఖాం
సమాదాయ హృదయేన్యస్యవేశయ । తత్స్పృష్టమాత్రఏవాయం స్వరూపంసమ
వాప్నుయాత్ । తచ్ఛ్రుత్వాతుపితుర్వాక్యం వైభీషణిరుదారధీః । తథాచకారవై
శ్యేతు కాష్ఠఖండంన్యవేశయేత్ । తత్స్పర్శనాత్తువైశ్యోపి సచక్షుస్సకరోభవత్ ।
తదేవకాష్ఠమాదాయ ధర్మమేవానుసంస్మరన్ । స్నాత్వాతుగౌతమీంగంగాంత
థాయోగేశ్వరంహరం । నమస్కృత్వాపునశ్చాగా త్కాష్ఠఖండేనవైశ్యకః । పరి
భ్రమన్సనృపపురం మహాపుర మితిశ్రుతం । మహారాజ ఇతిఖ్యాత స్తత్రరా
జామహాబలః । తస్యనాస్తిసుతః కశ్చి త్పుత్రికాస్తిహ్యలోచనా । సైవతస్య
సుతాపుత్ర స్తస్యాసీ ద్వ్రతమీదృశం । దేవోవా దానవోవాపి బ్రాహ్మణః
క్షత్రియోథవేత్ । వైశ్యోవా శూద్రయోనిర్వాసుగుణో నిర్గుణోపివా । త
స్మైదేయాఇయంపుత్రీయో నేత్రేఆహరిష్యతి । రాజ్యేనసహదేయేయమితి రా
జాత్వఘోషయత్ । అహర్నిశంసవైశ్యోపి ఘోషంశ్రుత్వాతదాబ్రవీత్ । అహంనే

తేయాహరిష్యేరాజ్ఞః పుత్ర్యాఅసంశయం। తంవైశ్యవరమాదాయతదారాజ్ఞేన్య వేదయత్।తతాహస్పర్శమాత్రేణసనేత్రాభూన్నృపాత్మజా।తతస్సవైశ్యంరా జాతుకోభవానితిచాబ్రవీత్।వైశ్యోరాజ్ఞేయథావృత్తంన్యవేదయదతంద్రితః।బ్రా హ్మణానాంప్రసాదేనధర్మస్యతపసస్తథా। దానప్రభావాద్యజ్ఞైశ్చవివిధైర్భూ రిదక్షిణైః।దివ్యౌషధీప్రభావేనజాతమన్యంతుమేనిరె।తస్మాదేవతుతాంకన్యాంప్రా దాత్కృత్వాపునర్నృపం। మహాన్నృపోవనంప్రాయాత్సరాజాభూత్సకుండలః।త స్మిన్శాసతిరాజ్యంతుకదాచిద్గౌతమంద్విజం। హృతస్వంద్యూతకైఃపాపైరపశ్య న్మణికుండలః।తమాదాయద్విజంమిత్రంపూజయామాససర్వవిత్। ధర్మాణాంచ పరిభావంచన్యవేదయదశేషతః। తేనవిప్రేణసర్వస్వైస్సహితోగోత్రజైర్వృతః। వైశ్యస్సవైశ్యసహితోబ్రాహ్మణస్యచబాంధవైః।వృద్ధకౌశికముఖ్యైశ్చతస్మిన్యో గేశ్వరాంతికే।యజ్ఞానిష్ట్వాద్విజాన్పూజ్యతతస్సర్వగామపేయివాన్।తతఃప్రభృ తితత్తీర్థంమృతసంజీవనంవిదుః। చతుస్తీర్థంసయోగేశంస్మరణాదపిపుణ్యదం॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే, మృతసంజీవనకుండల

చతుస్తీర్థయోగేశ్వరతీర్థవర్ణనంనామ

షడుత్తరశతతమోధ్యాయః.

సప్తోత్తరశతతమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ ఊర్వశీతీర్థమాఖ్యాతమశ్వమేధఫలప్రదం। మృడేశ్వ రోయత్రదేవోయత్రశార్ఙ్గధరోహరిః । ప్రమతిర్నామరాజా సీత్సార్వభౌమః పరితాపవాన్।దిశోజిత్వాజగామాసుఇంద్రలోకంసురైర్వృతం।జహాసేంద్రంపా శహస్తంప్రమతిఃక్షత్రియర్షభః।తంహసంతంమహాలక్ష్మ్యాహరిఃప్రమతిమబ్రవీత్। త్వందేవయమహాబుద్ధిమరుద్భిఃక్రీడితైరలం। దిశోజిత్వాతలంప్రాప్తోజిత్వాతలగ తాన్సునః।సకషాయంహరివచోనిశమ్యప్రమతిర్నృపః। తథేత్యువాచదేవేంద్రనికృ తింకింతుమన్యసే।తచ్ఛ్రుత్వాప్రమతేర్వాక్యంసురరాడిదమబ్రవీత్।ఊర్వశీంనికృతిం మన్యేత్వంరాజన్కింనుమన్యసే । యద్భవిష్యసురేశాసతన్మస్యేహంశతక్రతో । ప్రమతింసురరాట్ప్రాహసకృతిందక్షిణంకరం । సధర్మంసశరంపుణ్యందేహిదే

వ్యాసదైవతైః। తావేవం సంవిదం కృత్వా దేవనాయోపచక్రతుః । ప్రమతిర్జిత
వాంస్తత్ర దుర్వశీం దేవతా స్త్రియం। తాం జిత్వా ప్రమతిః ప్రాహ ససరంభం శతక్ర
తుం । నికృతేః పునరన్యస్మై పశ్చాద్దీయతవా విభో । దేవనాగమథాచక్రే చైత్రంచర
థముత్తమం । దివ్యైహం తేసనృపతేః కరేణాపి విచారయ। సంగృహీత్వా తదా పా
శానక్షాంశ్చ మణిభూషితాన్ ।జితమిత్యబ్రవీచ్ఛక్రం ప్రమతిః ప్రహసంస్తదా। ఏతస్మి
న్నంతరే ప్రాయాద్దక్షజ్ఞస్తత్ర నారద।విశ్వావసురితిఖ్యాతో గంధర్వాణాం మహే
శ్వరః । గంధర్వో విక్షిపన్ రాజన్ భయాద్దివ్యామహాత్వయా । తద్ధేత్యుక్త్వా స
నృపతిర్జితమిత్యబ్రవీత్తదా । తౌ జిత్వా నృపతిర్మార్గే కృత్యే ద్దైవేంద్రం ప్రాహ శక
శ్మలం।రణేవా దేవ నేవాపి నత్వం జేతా కథంచన । కేనత్వం దేవ రాడత్ర కృతోఽసీతి
పునః పునః।పునస్తామూర్వశీం ప్రాహ గచ్ఛ కర్మకరీ భవ।తమూర్వశీ నృపం ప్రాహ
మైవం బ్రూయాం జనేశ్వర।యథావర్తేత్ర దేవేషు తథా త్వయి చ మానద।వర్తయే
హం మహాబుద్ధిం కిన్ను వర్థయసే మహాన్। తతస్తాం ప్రమతిః ప్రాహ త్వాదృశ శాస్వం
తిదారికాః । కిన్ను లజ్జయసే భద్రే గచ్ఛ కర్మకరీ భవ। ఏతచ్ఛ్రుత్వా నృపేణోక్తం
గంధర్వాధిపతిస్తదా। చిత్రసేన ఇతిఖ్యాతస్సుతో విశ్వావసోర్బలీ। దేవ మేయంత్వ
యా రాజన్ గర్వేణానేన భూపతే। రాజ్యేన జీవితేనాపి మదీయేన తవాపి చ।తద్ధేత్యు
క్త్వా పునరుభౌ చిత్రసేననృపోత్తమౌ । దివ్యేతామతిసంరబ్ధౌ చిత్రసేననృపౌ తదా।
చిత్రసేనో జయత్సర్వ మూర్వశీమాదితః పణే । రాజ్యం కోశం బలం రాష్ట్రం య
చ్చాన్యద్వస్తు కించన । చిత్రసేనాయ తద్దద్యాద్యదాసీత్ప్రమతేర్ధనం । గం
ధర్వస్తం మహాపాశైర్బధ్వా చ నృపతిం తదా। తస్య పుత్రోఽబాల ఏవ పురోధస మువా
చ హ । వైశ్వామిత్ర మహాప్రాజ్ఞం మధుచ్ఛందసమోజసా । కిం మే పిత్రా కృతం
పాపం క్వవా బద్ధో మహామతే । కథమేష్యతి సత్స్థానం కథం పాశైర్విమోక్ష్యతే ;
సుమతేర్వచనం శ్రుత్వా హసన్ సమునిసత్తమ। మధుచ్ఛందో జగాదేదం సుమతిం
వచనం తదా। దేవలోకే తవ పితా బద్ధస్తిష్ఠతి మానద । కైతవైర్బహుదోషైశ్చ భ్ర
ష్టరాజ్యో బభూవహ। యోయాతి కైతవం భావం స చాపి క్లేశభాగ్భవేత్ ।కవినానుషి
తా భూమిః కిం పునః కైతవైర్జనైః। కితవస్య తు యా జాయా తస్యా భవతి సర్వదా ।
అకైతవాచయా వృత్తిస్తామభ్యస్య ద్విజన్మనా । కృషిగోరక్షవాణిజ్యమపి కార్యమ
కైతవం । యస్తు కైతవవృత్త్యా చ ధనమాహర్తుమిచ్ఛతి । ధర్మార్థకామా
ద్విజనైస్స తు ముచ్యేత పూరుషః । తస్మాదేవం వేదవిత్తు జ్ఞాత్వా త్యజతి కైతవం

వేగేపినూషితం కర్మతవపిత్రాతథాకృతం । తస్మాత్కిం ధర్మమాహాత్మ్య మస్మ్యాక్తంతద్విధీయతాం। విధాత్రా విహితం కర్మ కో నయాత్యపి పండితః । ఏతత్పురోధసో వాక్యం శ్రుత్వా సుమతిరబ్రవీత్ । కింకృత్వా ప్రమతిస్తాత పునారాజ్యమవాప్నుయాత్ । పునర్ధ్యాత్వా మధుచ్ఛంద స్సుమతిం చేదమబ్రవీత్ । గౌతమీంయాహితత్రత్వ మనుపూజయశంకరం । ఆదిత్యంచ మహావిష్ణుం తతఃపాశాద్విమోక్ష్యతే । తథేత్యుక్త్వా జగామాశు గంగాం గత్వా జనార్దనం । పూజయామాస శంభుంచ తపస్తేపే యతవ్రతః । సహస్రమేకం వర్షాణాం బద్ధం పితరమాత్మనః। మోచయామాస దేవేభ్యః పునారాజ్యమవాప్యచ । సురేశాభ్యాం ముక్తశాపో రాజ్యమాప సుతాత్స్వకాత్ । అవాప విద్యాం గాంధర్వీం ప్రియశ్చాభూచ్ఛతక్రతోః । తతఃప్రభృతి తత్తీర్థం శైలవం చేతి విశ్రుతం । తత్ర స్నానంచ దానంచ శ్రవణం పఠనం తథా । స్మరణం చాపి యో భక్త్యా సర్వకామప్రదం భవేత్॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే

శైలవతీర్థ శార్ఙ్గపాణి సుమతితీర్థవర్ణనంనామ

సప్తోత్తరశతతమోధ్యాయః.

అష్టోత్తరశతతమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ సాముద్రం తీర్థమాఖ్యాతం సర్వతీర్థఫలప్రదం। తస్యస్వరూపం వక్ష్యామి శృణు నారద తన్మనాః । నిస్సృతా గౌతమేనాసౌ గంగా పాపప్రణాశనీ । లోకానాముపకారాయ ప్రాయాత్స్వబ్రహ్మణో గిరేః । ఆగచ్ఛంతీం దేవనదీం కమండలుధృతాం మయా। శిరసానుద్ధృతాం దేవీం శంభునా పరమేష్ఠినా। విష్ణుపాదప్రసూతాం తాం బ్రాహ్మణేన మహాత్మనా । ఆనీతా ఘనఘోనా ధ్యానస్మరణాదఘనాశనీ। గురుగుర్వుత రాం సింధుం దృష్ట్వా కృత్యమచింతయత్।యావంద్యా జగతామీశా బ్రాహ్మణైశ్చ నమస్కృతా । తామహం ప్రతిగచ్ఛేయం నోచేత్స్యాద్ధర్మదూషణం।ఏవం విచింత్య రత్నేశో మూర్తిమాన్ క్షమయాన్వితః కృతాంజలిపుటో గంగా మాహేదం సరితాంపతిః । యాం ప్రాప్య పూతతాం యాంతి పర్వతారాత్త సామరాః । తాం ధర్తుం నచ మే శక్తి ర్నగస్త్వప్రాశితస్య మే। కిం నుత్వం గౌరవేణాథ మాం గంతుంత్వమిహేచ్ఛసి । అవైమి దేవి గంగే మాం సా

ప్తధా సంగతాభవ । నైకరూపా మహాం శక్తస్సంగతుం బహుధాయ ది । సంగమేష్యసిజీవిత్వాం సంగచ్ఛేయంనచాన్యథా । తమేవంవాదినం సింధుంసప్తధాసావ్యభజ్యత । సర్వేయాం గౌతమీంగంగాం పురామేసప్తఖేజిరే। సప్తర్షీణాంచనామ్నాతా స్సప్తగంగా స్తతోవిదః । తత్రస్నానంచదానంచశ్రవణంపఠనంతథా।స్మరణంచాపియద్భక్త్యా సర్వకామప్రదంత్వితి॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే

సప్తగోదావరీపృథగ్భాగసముద్రగమనతీర్థవర్ణనంనామ

అష్టోత్తరశతతమోధ్యాయః

నవోత్తరశతతమాధ్యాయప్రారంభః

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ ఋషిపుత్రమితిఖ్యాతం ఋషయస్సప్తనారద। నిషేదుస్తపసేయత్రయత్రభీమేశ్వరోహరః। తత్రేదంవృత్తమాఖ్యాస్యేశృణుయత్నేననారద। సప్తధావ్యభజన్ గంగామృషయ స్తత్రనారద। వాసిష్ఠాదక్షిణాచస్యాద్వైశ్వామిత్రీతదుత్తరా । వామదేవ్యపరాజ్ఞేయా గౌతమీమధ్యమాశుభా । భారద్వాజీపరాజ్ఞేయా ఆత్రేయీతుతతోపరా । జామదగ్నీతుపాశ్చాత్యా వ్యవస్థితాతుసప్తధా । తైస్సప్తఋషిభిస్తత్రయష్టుమిష్టైః మహాత్మభిః। ఏతస్మిన్నంతరేతత్ర దేవానాంప్రబలోరిపుః। విశ్వరూపఇతిఖ్యాతో ఋషిసన్నిధిమభ్యగాత్। బ్రహ్మచర్యేణతపసా తానారాధ్యయథావిధి। క్రతుస్సర్వోయథాకామం మమస్యాద్యేనహేతునా।యథాస్యాద్బలవాన్పుత్రో దేవానామపిదుర్జయః। యజ్ఞైర్వాతపసావాపి పుత్రస్స్యాద్వక్తుమర్హథ। తతఃప్రాహమహాబుద్ధి ర్విశ్వామిత్రోమహాతపాః।కర్మణాతాతలభ్యంతే ఫలానివివిధానిచ।త్రయాణాంకారణానాంచ కర్మప్రథమకారణం । ఉపాదత్తంయథాతావ న్నతత్కర్మవిదుర్బుధాః।కర్మణఃకారణత్వాచ్చ కారణేపుష్కలేసతి । భావాభావాఫలేదృష్టే తస్మాత్కర్మాశ్రితంఫలం।కర్మాపిద్వివిధంప్రోక్తం క్రియమాణంకృతంతథా। కృతంయత్క్రియమాణంచ సాధనంతద్యదుచ్యతే। తద్వద్భావేకర్మసిద్ధా పుభయత్రాపికారణం । యద్యద్భావయతేజంతుః కర్మకుర్వన్విచక్షణః । తద్వాసనానురూపేణ ఫలదాయి తదుచ్యతే । కరోతికర్మవిధివ ద్వినాభావనయా

యది । అన్యథాస్యాత్ఫలంసాధ్యే యథాభావోనురూపతః । తస్మాత్తత్ప్రోక్త
తందానం జపయజ్ఞాదికాఃక్రియాః । కర్మణాంజ్ఞానరూపేణ ఫలందాస్యంతిభా
వతః । తస్మాద్భావానురూపేణక్రమశోదాస్యతేఫలం । భావశ్చత్రివిధోజ్ఞేయ
స్సాత్వికోరాజసస్తథా। తామసఃఫలదాతాచ కర్మణోనుగుణంఫలం । పాపా
నాంతుగుణంచేతి విచిత్రంకర్మణాంఫలం। తస్మాదేవానురూపేణ భావంకుర్యా
ద్విచక్షణః।పశ్చాత్కర్మాణికర్తవ్యం ఫలందత్వాపితద్విధం। ఫలందదాతిఫలినా
ఫలమిచ్ఛైవవర్తతే।ధర్మకారోనతత్రాస్తి కుర్యాత్తత్కర్మభావయేత్। త
దేవచోపదానాది సత్వాదిగుణభేదతః। భావనాభావ్యతేతద్వ ద్భావైఃఫలమవా
ప్యతే।ధర్మార్థకామమోక్షాణాం కర్మఏవహికారణమ్। తావత్థిసత్వాతచ్చ
కర్మ ముక్తిదంబంధకారణమ్।స్వభావానుగతంకర్మ తస్యతస్యభవేత్తదా।ఫలా
నివివిధాన్యాశు కరోతిసమతాగుణం। ఏకఏవపదార్థోసౌ భావభేదేనదృశ్యతే।
క్రియమాణంకృతంచాపి తస్మాద్భావోవిశిష్యతే।యథాభావంకర్మకృతా తథా
చేప్సితమాప్స్యతి । ఏతచ్ఛ్రుత్వా మునేర్వాక్యం విశ్వామిత్రస్యధీమతః । త
పస్తప్త్వా చిరంకాలం తాపసంభావ మాశ్రితః । విశ్వరూపః కర్మభీ
మం చకార వసుధాతలే । పశ్యత్సు ఋషిముఖ్యేషు వార్యమాణోపి సత్య
శః । ఆత్మకోపానురూపంయ ద్భీమకర్మ తథాకరోత్ । భీషణే కుండ
భీతేతుభీషణేజాతవేదసి । భీషణంరౌద్రవపుషంధ్యాత్వా త్మానంగుహాంవసత్।
ఏవంస్తువంతమాలక్ష్యవా గువాచాశరీరిణీ । జటాజూటంవినాత్మానం హావనా
ద్వృజినోద్భవః । వృత్రఇత్యుచ్యతేతేన సచాపివృజినోభవత్ । విశ్వరూపో
మహాభీమో భీమకర్మాతదాకృతిః। భీమంధ్యాత్వాతమాత్మానం జుహావనియత
వ్రతః।తస్మాత్సోమేశ్వరోదేవః పురాణేపరిపఠ్యతే। తత్రస్నానంచదానంచ ముక్తి
దంనాత్రసంశయః।ఇతిపఠతిశృణోతియస్తుభక్త్యావిబుధపతింభీమమభీమరూపం।జగ
ద్ధితం దేవమశేషపాపహంస్మృతిపదగమనాన్ముక్తిదంపుంసాం॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే.

భీమేశ్వరఋషిపుత్రతీర్థ వర్ణనంనామ

నవోత్తరశతతమోధ్యాయః.

దశోత్తరశతతమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ సాసంగతాపూర్వమపాంపతిం తథాగంగాసురా
ణామపివందనీయా । దేవైశ్చయక్షై రనుగమ్యమానాసంస్తూయమానా ఋషి
భిర్మరుద్భిః॥ వసిష్ఠజాబాలియాజ్ఞవల్క్య గుర్వంగిరోదక్షమరీచిముఖ్యాః ।
సంవర్తశంఖామనుగౌతమాత్రి సకౌశికానారదపర్వతాద్యాః ॥ అగస్త్యమా
ర్కండసగాలవాశ్చ మహాతపాయోగపరాయణాశ్చ। సవామదేవోంగిరసోథభా
ర్గవాఃస్మృతిప్రవీణాశ్శ్రుతిభిఃప్రవీణాః॥సర్వేపురాణేషువిదోబహుజ్ఞాస్తాంగౌ
తమీంవాగ్భిరదీనసత్వాః। స్తువంతిమంత్రైస్స్తుతిభిఃప్రభూతైర్హృద్యైశ్చతుష్టై
ర్ముదితైర్మనోజ్ఞైః। తాంసంగతామీక్ష్యశివోహరిశ్చ ఆత్మానమాదర్శయతా
మృషిభ్యః । తథామరేభ్యఃపితృభిశ్చదృష్టైస్స్తువంతిదేవా సకలార్తిహారిణౌ॥
ఆదిత్యావసవోరుద్రా మరుతోలోకపాలకాః । కృతాంజలిపుటాస్సర్వే స్తువం
తిహరిశంకరౌ । సంగమేషుప్రసిద్ధేషునిత్యంసత్తమనారద।సముద్రస్యచగంగాయా
నిత్యందేవౌప్రతిష్ఠితౌ।గౌతమీశ్వరమాఖ్యాతం నిత్యంసన్నిహితశ్శివః। తత్రైవమహా
భవోదేవో మయాసహసతిష్ఠతి।బ్రహ్మేశ్వరఇతిఖ్యాతో మయాచస్థాపితశ్శివః।లో
కానాముపకారార్థ మాత్మానంకారణాంతరే । చక్రపాణిరితిఖ్యాత స్తత్రో
దేవైర్మయాసహ । తత్రసన్నిహితోవిష్ణు ర్దేవైస్సహమరుద్గణైః । ఇంద్ర
తీర్థమితిఖ్యాతం తదేవహయమేధికం । హయమూర్ధాతత్రవిష్ణు ర్దానవా
నసురానపి । నిజఘ్నేమహావిష్ణుస్తత్తీర్థంహయమేధికం। సోమతీర్థమితిఖ్యాతంత
త్రసోమేశ్వరశ్శివః । ఇంద్రస్యసోమపవనాదేవైశ్చఋషిభిస్సహ। ప్రార్థితౌసోమ
మపవనా వింద్రాయేందోపరిస్రవ । సప్తదిశోనానాసూర్యాః సప్త హోతా
తఋత్విజః।దేవాఆదిత్యాయేసప్తతేభిస్సోమాభిరక్షణః । ఇంద్రాయేందోపరిస్ర
వ।యత్రైరాజంచ్ఛ్రుతంహవిస్తేనసోమాభిరక్షసః । అరాతివామానస్తారీమోర్
చనః।కించనామమేంద్రాయేందోపరిస్రవ । ఋషిమంత్రకృతాంస్తోమైః కశ్యపో
ద్వర్ధయన్గిరః । సోమంనమస్యరాజానం యోజజ్ఞేవీరుధాంపతిరింద్రాయేందో
పరిస్రవ। కారురహంచతతోభిషగుపలప్రదక్షిణానసా । నానాధియోవసూయ
వోనుగాఇవతస్థిమేంద్రాయేందోపరిస్రవ॥ఏవముక్త్వాతురాజర్షిస్సోమంసంప్రా
ర్థ్యవజ్రిణే। తేభ్యోదత్వాయతోయజ్ఞై ఫూర్ణంయాతుశతక్రతుః । తత్సోమతీ
ర్థమాఖ్యాతమాగ్నేయంపురతస్తుయత్ । అగ్నిరిష్ట్వామహాయజ్ఞైర్మామా
రాధ్యమనఃప్రియం।సంప్రాప్తవాన్సత్సప్రసాదాదహంతత్రైవనిత్యశః । వసేలో

కోపకారార్థం తత్రవిష్ణుశ్శివస్తథా । తస్మాదాగ్నేయమాఖ్యాతమాదిత్యంతద నంతరం।తత్రాదిత్యో దేవముఖో నిత్యమేతిహ్యుపాసితుం।రూపాంతరేణమధ్యా హ్నేదృష్టుంయాచ్ఛంకరంహరిం। తస్మాదాదిత్యమాఖ్యాతంబార్హస్పత్య మనం తరం। బృహస్పతిస్సురైఃపూజాంతస్మాత్తీర్థాదవాపసః। యజ్ఞేయజ్ఞేచవివిధాం బార్హస్పత్యంతతోవిదుః । తత్తీర్థస్మరణాదేవగ్రహశాంతిర్భవిష్యతి। తస్మాద ప్యపరంతీర్థమింద్రగోపేనగోత్తమే। ప్రతిష్ఠితంమహాలింగంకస్మింశ్చిత్కారణాం తరే।హిమాలయేచతత్తీర్థమింద్రతీర్థంతదుచ్యతే । తత్రస్నానంచదానంచ స ర్వకామప్రదంశుభం॥ఏవంసాగౌతమీగంగా బ్రహ్మణోద్రావినిస్సృతా । యావ త్సాగరగాదేవీతత్రతీర్థానికానిచిత్ । సంక్షేపేణమయోక్తానిరహస్యానిశుభా నిచ । వేదైఃపురాణైర్బుషిభిఃప్రసిద్ధాలోకపావనీ। విష్ణుపాదప్రసూతాయాత్రి యంబకజటోద్భవా ॥ వక్తుంకథంతామతిసుప్రభావామశేషతోనారదకస్యశక్తిః । భక్త్యాప్రవృత్తస్యయథాకథంచిన్నైవావరోధోస్తినసంశయోత్ర । తస్మాన్నదీ స్నాతురతిప్రయత్నాత్సంసూచితంలోకహితాయభక్త్యా। కేతస్యాః ప్రతితీర్థంతు ప్రభావంవక్తుమీశతే।అపిలక్ష్మీపతిర్విష్ణురలం సోమేశ్వరశ్శివః । క్వచిత్కస్మింశ్చ తీర్థానికాలయోగేభవంతిహి। గుణవంతిమహాప్రాజ్ఞగౌతమీతుసదాన్యణాంస ర్వాత్రసర్వదాపుణ్యా కోన్వస్యా గుణకీర్తనం।వక్తుంశక్తస్తతస్తస్యైనమ ఇత్యేవ ముచ్యతే॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే

గంగాసాగరసంగవర్ణనంనామ

దశోత్తరశతతమోధ్యాయః.

ఏకాదశోత్తరశతతమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓంబ్రహ్మోవాచ॥నారదః॥త్రిదైవత్యాంసురేశానగంగాంబ్రూహిసురే శ్వర।బ్రాహ్మణేనాహృతాంపుణ్యాం జగతఃపావనీంశుభాం।ఆదిమధ్యావసానేషు ఉభయోస్తీరయోరపి ।యాన్విష్టావిఘ్ననేశేనత్వయాచ సురసత్తమ । కమండలు స్థితాపూర్వంతతోవిష్ణుపదానుగా। మాహేశ్వరజటాజూటాస్థితాసైవనమస్కృ తా । బ్రహ్మతేజఃప్రభావేన శివమారాధ్యయత్నతః । చువం।పాపా గిరింపు

ణ్యంతతః పూర్వార్ణవం ప్రతి। ఆగత్య సంగతా దేవీ సర్వతీర్థమయీ నృణాం ।
ఈప్సితార్థాన్ తథా దాత్రీ ప్రభావోఽస్యా విశిష్యతే । ఏతస్యా నాధికం మన్యే
కించిత్తీర్థం జగత్త్రయే । భక్తితో వక్షి నిత్యం త్వం బ్రహ్మన్ మే పరమార్థతః ।
ధర్మశాస్త్రాణి యచ్చాన్యత్తవ వాక్యే ప్రతిష్ఠితం । యాన్వక్షి భగవన్ భక్త్యా
తథా భావ్యం న చాన్యథా । ఏవం మే సంశయం బ్రహ్మన్ వాక్యం తచ్ఛేత్తుమర్హ
సి । హృష్టం మనోమృతం శ్రుత్వా ఏతస్యాం విస్మయం గతం ॥ బ్రహ్మోవా
చ ॥ శృణు నారద వక్ష్యామి రహస్యం ధర్మముత్తమం । చతుర్విధాని తీర్థాని తావం
త్యేవ యుగాని చ । గుణాస్త్రయం తు పురుషాస్త్రయో వేదాస్సనాతనాః । వేదాశ్చ
స్మృతిభిర్యుక్తాశ్చత్వారస్తేఽపి కీర్తితాః । పురుషాస్తేఽపి చత్వార ఆదిత్యేన విమిశ్రితాః ।
గుణాన్యపి చ చత్వారి సమత్వేనేతి నారద । సర్వత్ర ధర్షుస్సంసాధ్యో యతో ధర్మ
స్సనాతనః । సాధ్యసాధనభావేన స ఏవ బహుధా మతః । తస్యాశ్రయశ్చ ద్వివిధో దే
శః కాలశ్చ సర్వదా । కాలశ్చాయుశ్చతో ధర్మో హీయతేఽధర్మతస్సదా । యుగా
నామనురూపేణ పాపం వర్ధతి హీయతే ధర్మశ్చేతి మయా ప్రాజ్ఞ దేశే చైవ తతో భ
యం । కాలేన చాశ్రితో ధర్మో దేశే నిత్యం ప్రతిష్ఠితః । యుగేషు క్షీయమాణేషు న దేశే
షు స హీయతే । ఉభయత్ర విహీనే చ ధర్మస్యాస్యాదభావతః । తస్మాద్దేశాశ్రితో
ధర్మశ్చతుష్పాచ్చ ప్రతిష్ఠితః । స చాపి ధర్మ దేశేషు తీర్థరూపేషు తిష్ఠతి । కృతే దేశే
చ కాలే చ ధర్మోఽవష్టభ్య తిష్ఠతి । త్రేతాయాం పాదహీనస్తు స తు పాదప్రదేశినా ।
ద్వాపరే చార్ధతః కాలే ధర్మో దేశే సమగ్రతః । కలౌ పాదేన కాలే స్యాత్సామ
స్త్యేన ప్రదేశతః । ఏవం విధం తు యో ధర్మం వేత్తి తస్య న హీయతే । యుగానామను
భావేన జాతిభేదాశ్రమస్థితేః । గుణేభ్యో గుణకర్తృభ్యో విచిత్రా ధర్మసంస్థితిః ।
గుణానామనుభావేన ఉద్భవానుభవౌ తదా । తీర్థానామపి వర్ణానాం వేదానాం
స్వర్గమోక్షయోః । తాదృగ్రూపప్రకృత్యా తు తదేవ చ విశిష్యతే । కాలోఽభివ్యంజకః
ప్రోక్తో దేశోఽభివ్యంజకస్తథా । యథా యథా హ్యభివ్యక్తిః కాలే ధర్మస్తథా తథా ।
తథైవ వ్యజ్యతే బ్రహ్మన్ తస్మాన్నాస్త్యత్ర సంశయః । యుగానురూపమూర్తిస్స్యా
ద్దేవానాం వైదికామపి । కర్మణామపి తీర్థానాం జాతీనామాశ్రయస్య చ । త్రిదైవత్యం స
త్యయోగం త్రిషు లోకేషు పూజ్యతే । ద్విదైవత్యం యుగేఽస్మిన్ ద్వాపరే ఏకదైవికం ।
కలౌ న కించిద్విజ్ఞేయం మమాన్యదపి తచ్ఛృణు । దైవం కృతయుగే తీర్థం త్రేతాయా
మాసురం విదుః । ఆర్షం తు ద్వాపరే ప్రోక్తం కలౌ మానుషముచ్యతే । అథాన్యదపి
వక్ష్యామి శృణు నారద కారణం । గౌతమ్యాం యత్త్వయా పృష్టం తత్తే వక్ష్యామి విస్త

రాత్ । యదా చైషా హరశిరః ప్రాప్తా గంగా మహామునే । తదా ప్రభృతి దేవ
స్య ప్రియాత్ప్రియతరాభవత్ । తదసహ్యముమా దృష్ట్వా గజవక్త్రమువాచ హ ।
ఉమా లోకత్రయేశానాం యా మాతా జగతాం హితా । శ్రాంతా శ్రుతిషు విఖ్యాతా
భుక్తిముక్తిప్రదాయినీ । తస్మాత్పవచనం శ్రుత్వా గజవక్త్రోభ్యభాషత । కింకృత్యం వ
ద మే మాతస్తత్కర్తాహమసంశయః । ఉమా సుతమువాచేదం మహేశ్వర జటా
స్థితా । త్వయావతారితా గంగా మర్త్యే మీశప్రియా అపి । ముక్త్వా తస్యాం తు గం
గాయాం చిత్తం ధత్తే సదా మయి । యత్ర చేశస్తత్ర సురాస్తత్ర వేదాస్సనాతనాః ।
తత్రైవ ఋషయస్సర్వే మనుష్యాః పితరస్తథా । తస్మాన్నివర్తయేశానం దేవదేవం
మహేశ్వరం । తస్మిన్నివృత్తే దేవేశే గంగాయాస్సహ్యఏవ హి । నివృత్తాస్తైభవిష్యన్తి శృ
ణు చేదం వచో మమ । నివర్తయస్వ తస్యాస్త్వం సర్వభావేన శఙ్కరం । తస్మాత్పవచ
నం శ్రుత్వా పునరాహ గణేశ్వరః । నైవ శక్యం శివం దేవం మయా తస్యా నివర్తితుం ।
అనివృత్తే శివే తస్యా దేవానపినివర్తితుం । న శక్యం జగతాం మాతస్తథాన్యదపి
కారణం । గంగావతారితా పూర్వం గౌతమేన మహాత్మనా । ఋషిణా లోకపూ
జ్యేన హితకర్త్రా జగత్త్రయే । మమ వాక్యేన తే వాక్యాత్పూజ్యేన బ్రహ్మతేజసా ।
అర్చయిత్వా తు దేవేశం తతో హం స్తుతిభిర్భవం । తుష్టేన శంకరేణైవ ముక్తో
గౌతమసత్తమః । వరాన్యాచస్వ పుణ్యాంశ్చ ప్రియాంశ్చ మనసేప్సితాన్ । యద్యది
చ్ఛసి తత్సర్వం యథావద మహామతే । ఏవముక్తశ్శివేనాసౌ గౌతమో మమ శృ
ణ్వతః । ఇదమేవ తదోవాచ సజటాం దేహి శంకరం । గంగామేవ చ తాం పుణ్యాం
కిమన్యేన వరేణ మే । పునః ప్రోవాచ తం శంభుస్సర్వలోకోపకారకః । ఉక్తం న చా
త్మనః కించిత్తస్మాద్యాచస్వ దుష్కరం । గౌతమోపి చ సత్వస్థో భవమాహ కృ
తాంజలిః । ఏతదేవ చ సర్వేషాం దుష్కరం తవ దర్శనం । తత్ప్రత్యక్షమహం
యాచే దుర్లభం తవ దర్శనం । స్మరణాదేవ తే పద్భ్యాం కృతకృత్యా మనీషిణః ।
భవంతి దేవ కిం యాచే ప్రాప్య తే తవ దర్శనం । ఏవముక్తే గౌతమే తు భవో హర్ష
సమన్వితః । త్రయాణాముపకారార్థం లోకానాం యాచితం త్వయా । న చాత్మ
నో మహాబుద్ధే యాచేత్యాహ శివో ద్విజం । ఏవం ప్రోక్తః పునర్విప్రో ధ్యాత్వా ప్రా
హ శివం తథా । వినీతవదదీనాత్మా శివభక్తిసమన్వితః । సర్వలోకోపకారాయ పు
నర్యాచితవానిదం । శృణ్వత్సు లోకపాలేషు జగాదేదం స గౌతమః । యావత్సా
గరగా దేవీ నిస్సృతా బ్రహ్మణో గిరేః । సర్వత్ర సర్వదా శర్వ స్థాతవ్యం దేవసత్త
మ । ఫలేప్స్యూనాం ఫలం తాత త్వమేవ జగతాం ప్రభో । తీర్థాన్యన్యాని దేవేశ కృత్వా

పీక్వాపిశుభానిచ।యత్రతేసన్నిధిర్నిత్యం తదేవశుభదంవిదుః । ఏవంగంగా మ
హాపుణ్యా త్వయాదత్తాజటాన్వితా । సర్వత్రతవసాన్నిధ్యా త్సర్వతీర్థానిశం
కర।తద్గౌతమవచశ్శ్రుత్వా పునర్హర్షాచ్ఛివోఽబ్రవీత్ । యత్రక్వాపిచ యు
త్కించి ద్యోవాభవతిభక్తితః । యత్రిస్నాత్వాకృతందానం పితౄణాంచాపిత
ర్పణం।శ్రవణంపఠనంచాపి స్మరణంచాపిగౌతమ । తత్సర్వమక్షయం భూయా
స్మమైవవరదానతః । సప్తద్వీపవతీపృథ్వీ సశైలవనకాననా।సరత్నౌషధీ ర
మ్యాసార్ణవారత్నభూషితా । ఎవంవిధాధరావిప్ర గోశబ్దేనాభిధీయతే।చంద్ర
సూర్యగ్రహేకాలే మత్సాన్నిధ్యేయతవ్రతః।భూభృత్తువిష్ణవేభక్త్యాతాంచసాలం
కృతాంశుచిః।యోదదాతిద్విజశ్రేష్ఠ తత్రయత్పుణ్యమాప్నుయాత్ । తస్మా ద్వ
రంపుణ్యమేతత్స్నానదానాదినాద్విజ।తస్మాద్గోదావరీగంగా త్వయానీతా భవి
ష్యతి।ఏతచ్ఛ్రుతంమయామాత వదతో గౌతమంశివాత్ । తస్మాత్సదేవో గంగా
యాః కోనివర్తయతేతుతం।యోనివర్తయతేదేవం సతునాశముపైష్యతి।తథాపి
మాతరోతస్యా మహంమానుషవిఘ్నకైః। తిరోధాతుమహంశక్త స్తవవాక్యా
త్రకిమస్వమే।తతఃప్రభృతివిఘ్నేశో మానుషాన్ప్రతికించన। విఘ్నమాచరతేయ
స్తు తమపాస్యప్రవర్తతే।అతోవిఘ్నమనాదృత్య గౌతమీంయాతిభక్తితః।సకృతా
ర్థోభవేల్లోకే నకృత్యమవశిష్యతే।అస్యాఃప్రభావంయోబ్రూతే అపివర్షశతై
రపి। సంక్షేపేణమయాప్రోక్త మితిహాసంపదానుగం॥ వేదోదితంసంస్మృతిశా
స్త్రయుక్తం సకారణంసాభిధానంసదైవం। మమాక్షిదృష్టంజగతాంహితాయ
ప్రోక్తంపురాణంబహుధర్మయుక్తం ॥ అస్మిన్ శ్లోకంపదంవాపి భక్తితశ్శృణు
యాత్క్వచిత్। గంగాగంగేతివాక్యంవా సతుపుణ్యమవాప్నుయాత్॥ కలినాశన
దక్షిణంశుచిం సకలబుద్ధికరంశుభదంశివం।జగతిపూజ్యమభీష్టఫలప్రదం సముదితం
హిమయాజగతాంహితం॥ అశ్వమేధసహస్రాణి వాజపేయయుతానిచ । ఫల
మాప్నోతియస్తేషాం పురాణశ్రవణాన్మునే। గౌరీగోదావరీదేవీ త్రియంబకజటో
దరీ।వరదాదక్షిణాగంగా గాంగతాగౌతమాహృతా ।నమోస్తువిష్ణవేతుభ్యం న
మోరుద్రాయశూలినే।గౌతమాయనమస్తుభ్యం గోదావరినమోస్తుతే। మహాపా
పోపపాపాభ్యాం తావదేవాభిభూయతే। యావన్నస్నాతిగౌతమ్యాం వారిణా
పాపహారిణా।యోసౌసర్వగతోవిష్ణు శ్చిత్స్వరూపీజనార్దనః।సఏవద్రవ్యరూపే
ణ గోదాంభోనాత్రసంశయః।త్రియంబకజటోద్భూతే గౌతమస్యాఘనాశని। స
ప్తధాసాగరంయాంతి గోదావరినమోస్తుతే॥ యాగతిర్యోగయుక్తస్య వారాణ

స్యాంమృతస్యచ।సాగతిస్స్నానమాత్రేణ గౌతమ్యాంహరివాసరే। ఇహజన్మని యత్పాపం యత్పాపంపూర్వజన్మని। తత్సర్వంనాశమాప్నోతి గౌతమీతోయదర్శనాత్॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే

బ్రహ్మనారదసంవాదేగౌతమీప్రభావవర్ణనంనామై

కాదశోత్తరశతతమోధ్యాయః.

ద్వాదశోత్తరశతతమాధ్యాయ ప్రారంభః.

శ్రీసూతఉవాచ ॥ శృణుశౌనకభూయోపి భక్తకల్పతరోహరేః। మాహాత్మ్యంరామభద్రస్య భద్రాద్రిశిఖరస్థితేః। యచ్ఛ్రుత్వాఘోరసంసారా న్ముచ్యతేసర్వతోభయాత్।తదిదానీంతవాఖ్యాస్యే వేదేచప్రతిపాదితం। మేరుదేవ్యాపురామేరు ర్భార్యయాసహితస్సుధీః। తపశ్చకారవైతీవ్రం బ్రహ్మణోవరకాంక్షయా।వాతవర్షాతపాదీనాం సహిష్ణుస్సోనిలాశనః।తతఃప్రసన్నోభగవాన్ బ్రహ్మాలోకపితామహః।ప్రాహప్రసన్నోస్మివరం తవదాస్యామికాంక్షితం। పురస్థితంతుతంశీఘ్రం దృష్ట్వాబ్రహ్మాణమబ్రవీత్॥ మేరుః ॥ సుతంవృణోమిదేవేశ త్వత్తస్సర్వజ్ఞమీశ్వర। రామభక్త్యేకశరణంరామార్చనపరంసదా। కులసంరక్షణార్థాయదేహిపుత్రమకల్మషం॥ బ్రహ్మ॥ యథాభిలషితోభూయాత్తవపుత్రస్సురోత్తమ। ఇత్యుక్త్వాంతర్దధేబ్రహ్మాసోపిలబ్ధ్వాప్రియంసుతం।తతఃకాలేనమహతాజాతఃపుత్రశ్శిలోచ్చయః। విఖ్యాతోభద్రఇత్యుచ్చైర్భద్రాద్రిరితిమానవైః। పురారామోదండకాయాంసంచరన్ పాదచారతః। తస్మిన్నేకస్మిన్ శిలాపృష్ఠే రామస్సీతాసమన్వితః। అశయిష్టతదాతస్మిన్ రామఃప్రీతిసమన్వితఃభవిష్యసిమహాత్మాత్వంభక్తోసిగిరిరూపధృత్।రామఃప్రోవాచతంమేరుతనయంప్రీతమానసః।సఏవజాతోమేరోశ్చ మేరుదేవ్యాంశిలోచ్చయః।రామభద్రపదాంకత్వాద్భద్రాద్రిరితివిశ్రుతః।జాతిస్మరోయంగిరిరాడ్రామధ్యానైకతత్పరః।తపఉగ్రంసమారేభే రామదర్శనలాలసః।అనేకవర్షసాహస్రంతతఃప్రీతోరఘూత్తమః।వరంవృణీష్వభద్రంతే తపసాతేస్మితోషితః।శ్రుత్వాతురామభద్రస్య గంభీరంసఫలంవచః। ఉన్మీల్యసహసానేత్రే రామందృష్ట్వాతివిస్మితః। అనేకసూర్యసంకాశ ప్రభయాచదిశోదశ।

ప్రకాశయంతం జానక్యా వామాంకోపరిసేవితం। శంఖచక్రధనుర్బాణధరం పీతాంబరావృతం। దివ్యాకల్పవిచిత్రాంగం వైజయంత్యా చ మాలయా। ధనుర్వర్ణద్వకర్ణాథ లక్ష్మణేనోపశోభితం। వైకుంఠవాసిభిస్సర్వైః పార్షదైరుపశోభితం। దృష్ట్వా తం భయహర్షాభ్యాం చకంపే పులకాంకితః। స్రుతానందాశ్రునేత్రాంతః ప్రహృష్టభువిదండవత్। ప్రసీద దేవనాథేతి సనామ వసహస్రశః। ఉద్ధాయోద్ధాయభక్త్యా తం దృష్ట్వా రామం పురస్థితం। వాచా గద్గదయా స్తోతుం భద్రాద్రిరుపచక్రమే। భద్రాద్రిరువాచ ॥ నమస్తే దేవదేవేశ శంఖచక్రగదాధర। ధనుర్బాణధరానంత రామచంద్ర నమోస్తు తే। వైకుంఠవాసిభిర్దృశ్య చరణాంబుజసత్తమ। కథం మాదృద్దృష్టస్త్వం జడబుద్ధిజడాకృతేః। నమస్తైలోక్యధామ్నే తే స్వచ్ఛధామ్నే పరాత్మనే। ఆత్మారామాయ రామాయ సీతారామాయ వేధసే ॥ జగదుత్పత్తి నాశానాం కారణాకారణాత్మనే। అచింత్యశక్తయేఽనంతమూర్తయే బ్రహ్మణే నమః ॥ జయ జయ రఘువంశోత్తంస కంసాదిరక్షో ద్విపకుల మదహారిన్ రావణారే మురారే। అగణిత గుణధామన్ నిర్గుణావ్యక్తమూర్తే భవభయ హర విష్ణో త్వాం శరణ్యం నతోఽస్మి ॥ అపరిమితభవాబ్ధేస్తారణాయ ప్లవస్త్వం త్రిజగదుదయరక్షానాశ హేతుస్త్వమేకః। సదసదఖిలవిశ్వం త్వన్నియంతృ ప్రధానం రవిశశిశిఖినేత్రః కేన శక్యోఽసి గంతుం ॥ రఘువర తవ మాయోల్లాసజైస్తామసాద్యైస్త్రిగుణమయదురాశాపాశజాలైర్నిబద్ధః। అహమిహ గురుయోగిధ్యానదుర్లక్షతత్త్వం తవ చరణవిభావం జ్ఞాతుకామోఽతిగూఢః॥ ధనజనసుతయోషిత్సంగదుస్సంగమత్తో హ్యహమిహ తవ తత్త్వం జ్ఞాతుకామో యది స్యాం। అనిలసలిలమాత్రాహారభాజాం మునీనామనవరతకృశానాం వ్యర్థ ఏవ ప్రయాసః॥ యది నిజహృదకృత్యం జానతే లోకతత్త్వం విషయవిషనిపీతాస్సన్నిపాతాభిభూతాః। అహమపి తవ తత్త్వం జ్ఞాతుకామోఽతథా స్యాం విషయగుణగణాద్యైర్వ్యాప్తసంమోహదోషః ॥ తదపి మమ మనస్త్వాం నిర్గుణం నిర్వికారం విషయవిహితబుద్ధి జ్ఞానమానందసాంద్రం। అనుదినమనుగంతుం రామ యత్నం కరోతి ప్రబలతరసముద్రం లంఘితుం కీటవత్తత్॥ జిత్వాంతరస్థపవమానచయం గుణాంశ్చ చేతస్సమాధినిరతం నిత రాం హృదబ్జే। సంసేవయన్ దశయమాన్నియమాన్మునీంద్రః కశ్చిద్విరాగసహితం తవ వేత్తి తత్త్వం। అహం జడోఽత్యంతవినష్టచేతాః పాషాణమత్రైవ రసాదిహీనః। యథా సతీం గౌతమధర్మపత్నీం స్పృష్ట్వా పదా మాం ప్రపునీహి తద్వత్ । ఆధివ్యాధిమహాహిసఙ్ఘశరణే తృష్ణార వేభీకరే , క్రూ

మక్రోధమదాద్యమిత్రనివహే మోహాంధకారేఽసచే । మాత్రాబృందగజాంకు
శేవిలుఠతస్సీతాపతేదేహిమేసత్వద్భక్తింభవకాననే ఖలుతామాంతార్తిఘ్ననాశ్యా
గుణాః॥సూతః॥ తతఃప్రసన్నోభగవాన్రాఘవఃకరుణాకులః। ఉవాచకరుణాపాం
గవీక్షితామృతవృష్టిభిః। స్నాపయన్నితరాంశుభ్రదంతచంద్రికయాగిరిం । వరదో
హంవరదరాడ్వరంవరయసువ్రత।దాస్యామితపసాతుష్టస్తోత్రేణచవిశేషతః। భ
ద్రాద్రిః॥ యదిదాస్యసిమేదేవవరంవరదసత్తమ।అనేనమేప్రసన్నేనరూపేణమమ
మూర్ధని । శంఖచక్రధనుర్బాణసీతాలక్ష్మణసంయుతః । నివసత్వంరఘుశ్రేష్ఠ
నాతఃకాంక్షేవరంప్రభో ॥ శ్రీరామః ॥ వసామిశిఖరేభద్రతవయావద్ధరిష్యతి ।
భూమిభూర్ఘతానికల్పాంతేమత్సాయుజ్యమవాప్స్యసి। ఇదానీమపితాదాత్మ్యం
మమప్రాప్తాసిసువ్రత । త్వద్దర్శనాదయంలోకోభూతపాపోభవిష్యతి। గౌతమే
నాహృతాగోదాప్యాగమిష్యతిమత్పురః।త్వత్పాదస్పర్శనాదేవపావయిష్యతివైజ
గత్। త్వాంమయాసహితంలోకాఃప్రదక్షిణమతంద్రితాః।త్రిఃకుర్వంతిదినేధానో
స్తేయాంతిమమవిష్టపం।సీతారామంవ్రతంకుర్యాత్తత్రయస్తుమమప్రియం।అగస్త్యే
నపురాప్రోక్తంసుతీక్ష్ణాయపురాతనం ।స్తోత్రంభుక్త్వాఖిలాన్భోగానంతేమత్సా
యుజ్యమాప్నుయాత్ । బ్రహ్మ॥ ఇత్యామంత్ర్యగిరింరామస్తస్యైవశిఖరేవసత్।శం
ఖచక్రధనుర్బాణజానకీసహితఃప్రభుః।వైకుంఠవత్సదాతస్మిన్వైకుంఠపురవాసిభిః।
సహితస్సర్వలోకానాంకామితార్థప్రసిద్ధయే। తదాదిసర్వలోకానాంపూజ్యో
భూద్గిరిసత్తమః।తాదాత్మ్యద్రామభద్రేణరామఏవాభవద్గిరిః।స్నానందానంజ
పోయజ్ఞాఃబ్రహ్మసంతర్పణాదికం। యద్యత్కరోతిభద్రాద్రౌతత్తత్కోటిగుణంభ
వేత్।అన్యత్రబ్రాహ్మణానాంతుకోటిం సంభోజ్యయత్నతః। వారాణస్యామిహైకే
నభోజ్యమానేనతత్ఫలం। కాశ్యాంద్విజానాంసాహస్రంభోజయిత్వాతుయత్ఫ
లం।తత్ఫలంభద్రశిఖరేద్విజస్యైకస్యభోజనాత్॥ సంప్రాప్యరామనవమీంతులసీద
ళైర్వైస్సంపూజ్యభద్రగిరివాసినమాదిదేవం। కృత్వోపవాసమథజాగరణంచమ
ర్త్యస్సాక్షాత్పదంరఘుపతేః పరమంప్రయాతి ॥ యస్తురామ నవమీదినేహ
రింభద్రతీర్థనిలయం సమీక్షితుం । గచ్ఛతిప్రముదితఃప్రతివత్సరం సోఽశ్వమేధ
ఫలమక్షయంలభేత్ । బ్రహ్మహావాసురాపీవాస్తేయీచగురుతల్పగః । భద్రాద్రినిల
యంరామంనత్వాపాపైఃప్రముచ్యతే । యస్తుతత్రత్యజేత్ప్రాణాన్భద్రాచలస
మీపతః।తస్యరామస్సదయంసాక్షాత్స్వస్వరూపందిశత్యజః ॥ శ్రీమద్భద్రశిలోచ్చ
యస్యపరితఃక్రోశద్వయాభ్యంతరే , తీర్థాన్యర్బుదసంఖ్యయాత్రిజగతాంసారా

ణీరామాజ్ఞయా। నిత్యంసన్నిహితానిసంతినితరాంగోదావరీపార్శ్వయోస్తస్మాద త్రిదినత్రయంవసతియఃప్రాప్నోతివిష్ణోఃపదం ॥ శ్రీసూతః ॥ ఏవముక్త్వాత్మజంబ్రహ్మానారదంభగవత్ప్రియం।జగామభవనంసోపినారదఃపాయశోభువి। అవసద్రాఘవక్షేత్రేరామదర్శనలాలసః । గాయన్ శ్రీరామనామానిబోధయన్ శ్రవణార్థినః। అటన్నపిజగత్కృత్స్నంప్రాయోభద్రాచలస్థితః । ఏవంప్రభావంతత్తీర్థకంసంక్షేపాత్కథితంమయా । నశక్యతేవిస్తరతోసంక్షేపాత్కథితంమయా। నశక్యతేవిస్తరతోవక్తుందశశతైరపి। పశ్చిమాభిముఖోయత్రరామస్తిష్ఠతిసానుజః । శంఖచక్రధనుర్బాణధరస్సీతాసమన్వితః । యత్రగోదావరీపుణ్యాదక్షిణాభిముఖీశుభా।యత్రభద్రాచలోరామస్సేవానిష్కల్మషాంతరః।తత్రైవముక్తిస్సులభాకలౌనాన్యత్రశౌనక । యస్తుప్రదక్షిణంకుర్యాద్భానువారేఽచలోత్తమం।భూప్రదక్షిణతఃపుణ్యంప్రాప్నోతిసనరోత్తమః॥ స్నాత్వాప్రాతశ్శుభోదేదినకరదివసేగౌతమస్యాఘనాశే ధ్యాత్వాసీతాసమేతంహృదిరఘుతిలకంభద్రమద్రింప్రణమ్య। కృత్వాసంపూజ్యరామంగిరివరశిఖరేసీతయాసన్నివిష్టంభుక్త్వాభోగానిహేష్టానమరవరసుఖంముక్తిమంతేప్రయాతి॥ రామస్తామరసేక్షణోజలధరశ్యామఃకుమారాఖ్యావస్సంయుక్తఃపరమానురక్తమనసా సౌమిత్రిణాసంస్తుతః। అక్షాదిప్రతిపక్షపక్షవిచరాధ్యక్షేసమీక్షారత శ్శంఖారీషుశరాసనోవతుసనో భద్రాద్రిమూర్ధ్ని స్థితః॥ ఏతద్భద్రగిరీంద్రపుణ్యచరితం శ్రీరామనామాంకితం శ్రద్ధాళుర్జపయాసతఃపరిపఠేన్నిత్యంత్రికాలంసుధీః।సంసారాంబుధిమాశువత్సపదవత్తీర్త్వాఽపిగుష్పామయాం శ్చిత్వాతీవమహాసుఖంభవభయం ముక్త్వావ్రజేద్రాఘవం॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణేగౌతమీమాహాత్మ్యే

భద్రాద్రివర్ణనంనామ

ద్వాదశోత్తరశతతమోధ్యాయః.

త్రయోదశోత్తరశతతమాధ్యాయప్రారంభః.

శ్రీనారదఉవాచ॥ భగవన్ సర్వమాఖ్యాతం మాహాత్మ్యమఖిలంత్వయా। గౌతమ్యాస్సర్వపాపఘ్నం సర్వజ్ఞేనత్వయావిభో । గోదాయాస్సప్తధాప్రోక్తస్సంగమస్సరితాంపతౌ।తుల్యాత్రేయీభరద్వాజీ గౌతమీవృద్ధగౌతమీ।కౌశికీచ

వాసిష్ఠా సప్తధాగాఃకృతాఃపురా।తేషాంనామానిమునిభి ర్నిర్దిష్టానిస్వనామ
భిః।తుల్యాకేనాహృతాపూర్వం కేనతుల్యాభవత్పురా। ఏతదాఖ్యాహిభగవన్
పృచ్ఛతోమేత్రకారణం॥ బ్రహ్మోవాచ ॥ షడ్భిర్భాగైః ఫలైస్తుల్యా స్వనామ
ధ్యాత్సమాగతా।ప్రవిష్టాసాగరేతేన తుల్యభాగేతికీర్తితా।తుల్యాసంగమమా
హాత్మ్యం శృణువక్ష్యామితత్వతః। యస్యశ్రవణమాత్రేణ నరస్సోమఫలంలభేత్।
ఆసీత్స్వాయంభవోనామమనుర్వై బ్రహ్మణస్సుతః। ప్రియవ్రతోత్తానపాదౌ పు
త్రౌతస్యబభూవతుః।తిస్రఃకన్యాశ్చావరజా స్తయోరేవాభవన్పురా।ఆకూతిర్దే
వహూతిశ్చప్రసూతిశ్చైవనామతః।ఆకూతింరుచయేప్రాదాత్కర్దమాయచమ
ధ్యమాం।ప్రసూతింజగృహేదక్షః ప్రజాపతిరకల్మషః। శతార్ధంజనయామాస
ప్రసూతిఃకన్యకాశ్శుభాః।తాసాంత్రయోదశప్రాదా త్కశ్యపాయమహాత్మనే।స
ప్తవింశతిసంఖ్యాకాస్సోమాయాదాత్ప్రజాపతిః। సప్తధర్మాయచైవైకాంభవా
యద్వేగ్నయేదదౌ।చంద్రస్తురోహిణీదేవ్యా మాసక్తోహర్నిశంవిభుః।బుభుజేసది
వారాత్రం గ్రామ్యధర్మేషుసక్తధీః।అవశిష్టాస్తుషడ్వింశ ద్భార్యాస్స్వప్నేపినేచ్ఛి
తాః।ఆజగ్ముర్జనకస్యాంతే దుఃఖితాశ్చారుదర్శనాః। దక్షాయస్వప్రియోదంతం
ఆచఖ్యుస్సర్వమేవతాః।తతోదక్షఃప్రచుకోపే చంద్రాయామితవిక్రమః। శశాపకు
పితోదక్ష శ్చంద్రమాపూర్ణ తేజసం।త్వంయక్ష్మణాగ్ర స్తదేహో నిస్తేజావిగతప్ర
భః।మామవజ్ఞాయతేయస్మ మత్కన్యాశ్చావమానితాః। ఇతిశప్తస్తదాతేనచం
ద్రోవైవిగతస్మయః।గతసత్వోగతకళో యక్ష్మణాగ్రస్తవిగ్రహః।దుఃఖితఃప్రయ
యౌద్రష్టుం దేవంనారాయణంవిభుం। శరణ్యంసర్వసత్వానాం శరణాగతవత్స
లం।దండవత్ప్రణిపత్యాగ్రే ప్రాంజలిఃప్రయతోవిభుం। జైవాతృకఃప్రయత్నేన
స్తోతుంభక్త్యోపచక్రమే ॥ చంద్రః॥జయజయపరమేశ్వరార్తిహారిన్ సకలజనాం
తరభావభావితాత్మన్ । జయజయనిఖిలేశనావతారప్రణతజనాఖిలమానసాధి
హారిన్।జగదుదయవినాశపాలనార్థం త్వమిహవిభాసిగుణత్రయానుబద్ధః। విధి
హరిహరనామభేదానను సరసీహవిశుద్ధబోధరూపః॥ అపరిమితభవాబ్ధే స్తారణా
యప్లవస్త్వం త్రిజగదుదయరక్షానాశహేతుస్త్వమేకః। సదసదఖిలవిశ్వంత్వ
న్మయంతత్ప్రధానం రవిశశిశిఖితేజాః కేనశక్యోధిగంతుం।అకృతార్ణరంకతేర్ణత్వామ
సమపిమృత్యోర్వ్యశగ ఇత్యవిచ్ఛిన్నం ప్రాదేశఇతికవిశుద్ధంజడఇతి।అబుద్ధత్వద్భావః
పరికృతిపరమంతోరిఘుపతేనిబధ్నా త్యాత్మానంపశురనృతసంకల్పనిగళైః।జగద
[illegible] సతతసుఖవిహీనందుఃఖమోహాభిభూతం।త్వ

యిసతతసుఖేస్మిన్నిత్యబోధస్వరూపే సదివసుఖమివాభాత్యేవ నిత్యస్వరూపం। అంతశ్శరీరేవిభవంతమేకం మార్గంతిచానంతమసత్త్యజంతః।రజ్జుంసదాసంతమ పిహ్యాసంతం సర్వంవినాయంతికిముప్రవీణాః । తదాపిభక్తింభవతోవినాతే మార్గంతినిత్యంశ్రుతిభిఃపరేశ । నైవానువిందంతిపరాత్మతత్త్వం వపార్ణయుతేనాపివినాత్వదంఘ్రిం॥ త్యక్త్వాసమస్తవిధివాదవిచారమస్య జ్ఞానేపప్రియాసమపిమంత్రివిశేషజాలం।త్వత్పాదపద్మయుగళంసగుణంనమంతో జీవంతితేపరమహంస గణంప్రయాంతి।తస్మాదహంభవసుఖంపరితోవిసృజ్య కర్మాత్మకం త్వదధికారమిమంచహిత్వా। త్వన్నామకీర్తనపరఃపదసేవయాతో జీవామిసంసృతిపదంనపునర్భజామి॥అగణితగుణసత్వంవీతమాయాప్రపంచంవిదితనిగమతత్త్వంవిశ్వమూలం వరేణ్యం।కరకృతధరచక్రం శార్ద్రవేయారివాహం శరణముపగతోహం త్వాంచిదానందకందం॥ శ్రీభగవానువాచ ॥ వరదోస్మివరంవత్స యత్తేమనసివర్తతే। దాస్యామ్యత్రనసందేహ స్త్రిదశైరపిదుర్లభం ॥ సోమః ॥ యదిదాస్యసి మేదేవ వరంవరద రాడసి । త్వత్పాదాంబుజయోర్భక్తి స్త్వన్నామ స్మరణంసదా । త్వద్భక్తసేవామేభూయా జ్జన్మజన్మాంతరేష్వపి ॥ శ్రీభగవానువాచ ॥ భవత్త్వేవం త్వయా యద్య ద్వాంఛితం మనసిస్థితం । మద్దర్శన మమోఘంతే మమభక్తోసి మాఖిద । దక్షశాపేనమహతా యక్ష్మణాగ్రస్తవిగ్రహః।యదర్థమాగతోసిత్వంనిష్కళోవిగతప్రభః।బ్రహ్మశాపనివృత్త్యర్థంగచ్ఛ గోదావరీంశుభాం। తత్రాపితుల్యభాగాయాస్సంగమస్సరితాంపతేః । అహమప్యాగమిష్యామితవహేతోస్త్వయాసహ । నివసిష్యామితత్రైవయావదాభూతసంప్లవం । తత్రస్నాత్వాత్వమప్యాశుస్థాపయిత్వాశివంవిభుం । దక్షశాపాద్వినిర్ముక్తస్సద్యఃపూర్ణకళోదయః । భవిష్యసితదాతీర్థంత్వన్నామ్నాప్రథితంభవేత్॥బ్రహ్మా॥ ఇత్యుక్త్వాప్రయయావిష్ణు స్తేనైవశశినాసహ । ఉవాసపరిపూర్ణోర్పితత్రభక్తజనప్రియః। తత్రైవగత్వాసోప్యాశు తుల్యాసంగముత్తమం।స్నాత్వాతత్రశివందేవం స్థాపయిత్వాయథావిధి । పూజయిత్వాతదాదేవంనానాబలిభిరావృతం । సద్యఏవవినిర్ముక్తో బ్రహ్మశాపాత్పరంతపః । సోమనామ్నాభవద్దేవ స్సోమేశ్వరఇతిశ్రుతః । దర్శనాద్యస్యదేవస్య సర్వక్రతుఫలంలభేత్।సప్తభిర్గణితమీభాగై ర్యత్ఫలంకథితంమహత్ । ఏ... త్రివతుతత్ఫల్యంతుల్యాయా స్సంగమేభవేత్ । తస్మాత్సాతుల్యభాగేతి నామ్నాఖ్యాతాఽభవద్భువి।బ్రహ్మహత్యాదిపాపాని బహుజన్మార్జితాన్యపి। స్నాత్వాతత్రవిము

చ్యేతసద్యఏవనసంశయః।సోమవారేత్వమావాస్యాయదాభవతిసంగతా। తదా కోటిగుణంపుణ్యం తుల్యాయాస్సంగమేశుభే । అన్యతీర్థేషువిఘ్నావై సంభవంతిసహస్రశః।అత్రతద్విఘ్నహాన్యర్థం గణేశస్స్వయమాస్థితః । తత్రతీర్థసహస్రాణిపంచసంతిప్రధానతః । విష్ణుతీర్థంతథాబ్రహ్మ తీర్థంసోమేశ్వరం శుభం।ఏతాన్యత్రప్రధానాని సంతివైతత్రకోటిశః । అనుదినమపియశ్శృణోతిపుణ్యం, చరితమఘౌఘహరంశశాంకవిష్ణ్వోః । సతుభవమపహాయతుల్యభాగా, జలనిధిసంగమజంఫలంలభేత్॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే తుల్యభాగాసముద్రసంగమబ్రహ్మవిష్ణుశశాంకవినాయకాదిపంచసహస్రతీర్థవర్ణనంనామ త్రియోదశోత్తరశతతమోఽధ్యాయః.

చతుర్దశోత్తరశతతమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం నారదఉవాచ॥ సింహస్థితే దేవగురౌ ద్వాదశాహనివాసినా। తీర్థరాజేనగౌతమ్యాం కుత్రయోగోమహాఫలః । స్నానస్యచవిధిఃకోఽత్ర సమ్యగాచక్ష్వమేప్రభో।తత్రస్నానాదికంకృత్వా ముచ్యతే కర్మబంధనాత్॥బ్రహ్మో॥ యదాస్వాఘనివృత్త్యర్థంశిరస్థాంశూలపాణినః । జహారసజటాంగంగాంగౌతమీం భగవానృషిః। తథాహరజటాభార మశక్తోవోఢుమంతరా । సహ్యపాదే బ్రహ్మగిరావపాతమునిపుంగవః । పతితేతుమునౌతత్ర సజటాసాసరిద్వరా। పపాతచధరోత్సంగే ధారయంతీనిజంవపుః । సుశ్రాంతంమునిమాలోక్యజటాభారవిపీడితం।ప్రాహాతికృపయాబ్రహ్మన్ స్తూయమానామహర్షిభిః॥శ్రీగౌతమ్యువాచ॥ అలంఖేదేనతేవిప్ర మాంమావహజటాగతాం । తిష్ఠత్వత్రధరోత్సంగే పుణ్యాపురభిదోజటా।అహంత్వామనుయాస్యామి యత్రమాంనేతుమిచ్ఛసి। ఆజ్ఞయాదేవదేవస్య మాతేత్రాభూద్విచారణా । ఇతిశ్రుత్వావచస్తస్యా స్సంతుష్టహృదయోమునిః।నినాయస్వాశ్రమంతత్ర యాత్రైనఃప్రాప్తవాన్పురా। సాపిసిద్ధర్షిగంధర్వైస్స్తూయమానాసరిద్వరా । తమేవానుయయాబ్రహ్మన్ గౌతమంతపసాంనిధిం।తస్యాశ్రమపదంగత్వా పావయిత్వాచతంమునిం । గంగాతుగౌతమీత్యాఖ్యాం ప్రాపలోకేషు విశ్రుతాం। తతస్తాంసహితైశ్శిష్యైః ప్రత్యుద్యాతామహర్షయః।వసిష్ఠోత్రిభరద్వాజౌ కణ్వాద్యాస్తపసాంవరాః । దక్షిణోదధి

తీరస్థాః పరమార్థైకనిశ్చయాః । వికర్తవిహగాక్రాంతా భవాబ్ధిం సంతితీ ర్షవః। తేతాం జలమయీం శంభో మూర్తిం సన్నిధికాంక్షయా । అస్తువన్వివి ధైర్వాక్యైః కృతాంజలిపుటా స్తథా॥ మునయ ఊచుః॥ నమస్తేఽఖిలపాపఘ్ని న మస్త్రైలోక్యపూజితే । నమో బ్రహ్మప్రియే దేవి కమండలుకృతాలయే। నమో వైకుంఠపాదాబ్జమకరందాయతే నమః । నమో హరజటాజూట కృతావాసైక హారిణే। గంగే సునందే వరదే మందాకిని సరిద్వరే । గోదావరి జగన్నాథే గౌతమి త్రాహి సర్వదా। ఇతి సంస్తువతాం తేషాం గంగాం జ్ఞాత్వా మనీషితం । దాక్షిణ్యా న్నాబ్ధిమగమత్ప్లావయంతీ తదాశ్రమాన్ । యస్య యస్యాశ్రమపదం ప్రాప్యా గాత్సరితాంపతిం। తన్నామ్నా గీయతే నైకాప్యశేషాఘవినాశినీ। ఏకా జలమయీ మూర్తిర్బహురూపా బభూవ హ । తపస్విహితమిచ్ఛంతీ ప్రయాతా దక్షిణా ర్ణవం। ఆరభ్యాదౌ హరజటా మాసముద్రతటం మునే । పదాత్పదం స్నానఫ లం శతోత్తరగుణం మునే। యావదాక్రమతే వారి సాముద్రం గౌతమీమభి॥ తత్రస్నా నేన యత్పుణ్యం నాహం వర్ణయితుం క్షమః । ఉత్కూలమపి వర్షాసు గౌత మ్యాం యత్రకుత్రచిత్ । స్థితమంభశ్చ పరాగతుల్యం పుష్కరయోగకే। బ్రహ్మహరి హరైశ్చైవ గౌతమ్యాం జలమార్ణదం । తిష్ఠంత్యాక్రమ్య సింహస్థే గురౌ దే వర్షిభిస్సహ। తస్మాత్సింహగతే జీవే గౌతమ్యాం యత్రకుత్ర వా॥ స్నాతవ్యమన్యథా బుద్ధిర్న స్నానఫలమర్హతి। ఆత్రేయీ కౌశికీ కణ్వా గౌతమీ వృద్ధగౌతమీ। భారద్వా జా చ వాసిష్ఠా సప్తభేదేతి గౌతమీ । త్రియంబకాదాసముద్రం గౌతమ్యాం యత్రకుత్రచిత్ । తీర్థరాజేన సహితా స్తిష్ఠంత్యస్యాం సురేశ్వరాః । ఇ దం శ్రేష్ఠమిదం నేతి తస్మాచ్ఛ్రేయోర్థిభిర్నరైః । ఉపరాగే చ సింహేజ్యే నైవ కార్యా విచారణా । శ్వోభావిని మునే యోగే శుచిస్నాత్వైకభుఙ్నరః । జితేంద్రియోధశ్శాయీ స్యాద్ధ్యాయన్ నారాయణం హరిం। ప్రాతస్సముత్థాయ శు చిః ప్రయతేంద్రియమానసః । సంధ్యాదివిధివత్కృత్వా స్నానం కుర్యాత్సరిజ్జ లే। అథోపవిశ్య విద్వద్భిః దేశకాలౌ చ కీర్తయన్ । స్నానార్థం పరిసంకల్ప్య వ్రీ గృహీత్వార్ఘ్యం యథావిధి । ఇతి దద్యాచ్చ గౌతమ్యాం ప్రాఙ్ముఖోఽభిముఖోపి వా । త్రియంబకజటోద్భూతే గౌతమస్యాఘనాశని। సప్తధాబ్ధిం గతే గంగే గృహా ణార్ఘ్యం నమోస్తు తే । తతః పితామహేశాన విష్ణూనాం పుష్కరేజ్యయోః । దేవర్షిపితృసిద్ధేభ్యో దత్త్వార్ఘ్యం స్నానమాచరేత్। చతుర్భుజజగత్స్రష్ట

త్యలోకస్థితాప్యయ। సరస్వత్యాచసహితో గృహాణార్ఘ్యంనమోస్తుతే । అష్ట మూర్తేమహేశాన గంగాధరకృపానిధే । గౌర్యాసహగృహాణార్ఘ్యం యథో క్తఫలదోభవ।పుష్కరాత్మజగన్నాథలక్ష్మ్యాసహజనార్దన। అర్ఘ్యంగృహా ణగౌతమ్యాం సింహాయుక్తేబృహస్పతౌ । తీర్థరాజమహాభాగ పుష్కరాఘవి నాశన।పుష్కరార్ఘ్యంగృహాణేశ సర్వతీర్థాభిపూజిత।బృహస్పతేసురాధ్యక్ష గురోదేవనమస్కృత।గృహాణార్ఘ్యంమయాదత్తం సింహస్థోభార్యయాసహ । ఇంద్రాద్యావసవోరుద్రా స్సాధ్యావిశ్వేతథాశ్వినౌ । సానుగాశ్చసురాస్సర్వేగృ హ్ణాంత్వర్ఘ్యంమయోజ్ఝితం। మునయోవాలఖిల్యాద్యా స్సప్తచైవమహర్షయః। సింహస్థితేదేవగురౌ గృహ్ణాంత్వర్ఘ్యంమయోద్యతం। అగ్నిష్వాత్తాబర్హిషదః కవ్యవాహనలార్యమాః।ఆజ్యపాఃపితరస్త్వర్ఘ్యంగృహ్ణాంత్వపిచసోమపాః।సనకా ద్యాస్తథాసిద్ధాఃకపిలాద్యామహౌజసః।తేగృహ్ణాంతుమయాదత్తమర్ఘ్యంసింహగ తేగురౌ।ఇతిక్రమేణదత్వార్ఘ్యందర్భపాణిస్సమాహితః।ధ్యాయేద్గంగాంపాపహ రాంగౌతమీంభక్తిసంయుతః।శ్వేతాంబరాంశ్వేతవర్ణాంశ్వేతమాల్యానులేపనాం। త్ర్యక్షాంహంససమారూఢాం ప్రసన్నాంచచతుర్భుజాం ।చక్రత్రిశూలసవరమ క్షమాలాంచబిభ్రతీం।దివ్యభూషణసంయుక్తాం బ్రహ్మవిష్ణుశివాత్మికాం।ఏవంధ్యా త్వాసమభ్యర్చ్య నమస్కృత్వాతు గౌతమీం । ఉక్తదానానిదద్యాత్తాం యథా శక్త్యార్చయేద్ధరిం । ఏతత్పుష్కరకాలా చావంతేచైవంకరోతియః । సంపూ జ్యవిప్రాన్ గౌతమ్యాం నభూయోజన్మభాగ్భవేత్ । ఇత్యేతద్గదితంబ్రహ్మన్ మా హాత్మ్యంపుష్కరస్యచ।గౌతమ్యాంసింహగే జీవేకిమన్యచ్ఛ్రోతుమిచ్ఛసి॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణేగౌతమీమాహాత్మ్యే

పుష్కరగౌతమీప్రశంసానామ

చతుర్దశోత్తరశతతమోధ్యాయః.

పంచదశోత్తరశతతమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ అథాతస్సంప్రవక్ష్యామి గంగాసాగరసంగమం।వసి ష్ఠమునినీతాయాః గంగాయాస్సాగరస్యచ। తయోర్మధ్యగతావేదిరం తవేదీతివి శ్రుతా । యత్రాస్తేనృహరిస్సాక్షా జ్జగతాంహితకామ్యయా । యత్రక్షేత్రా ధిపస్సాక్షాన్నీలకంఠస్త్రిలోచనః । హిరణ్యాక్షస్యదైత్యస్య పుత్రోరత్నవిలోచ నః । గంగాతీరం సమాసాద్యతపస్తేపేసుదారుణం । నిరుద్ధవాయుర్వాగ్భక్షః

శంకరప్రియకామ్యయా। వర్షాణామయుతం దైత్యః స్థాణువద్ధ్యాననిశ్చలః। తస్మై ప్రసన్నో భగవాన్ మహాదేవశ్శివాన్వితః । ఆరుహ్య వృషభం స్వం స్వప్రమథైః పరివేష్టితః। ప్రాదుర్భూతః పురస్తస్య దైత్యోత్తిష్ఠేతి చాబ్రవీత్। తత ఉన్మీల్య నయనే దృష్ట్వా పారత్నలోచనః। ప్రాంజలిః పురతస్థిత్వా తుష్టావ వృషభధ్వజం॥ జయ జయ శంకర సోమసురేశ త్రిభువనపూజిత పాదసరేశ। జయ జయ జగతాం నాథ వినాథ ప్రణతజనావన భక్తసురద్రో॥ తతః ప్రహస్య భగవాన్ వరం వరయ దైత్యప। యదభీష్టమితి చ ప్రోక్తో హర్షాన్మణివిలోచనః । ప్రాహ బద్ధాంజలిర్దేవం శంభో మద్దేహతస్స్రుతాత్ । రక్తాద్రేణుషు యా సంఖ్యా తావంతస్యుర్దృశో మమ। బలవీర్యమహాబాహా త్వాసహ్రే రా తిష్ఠంతు రిపుక్షయే । శత్రూన్వినాశ్య మద్దేహే ప్రవిశంత్వసురాః పునః। ఏవం శ్రుత్వా మహాదేవో విచింత్యాత్యద్భుతం వరం । దదావదేయమపి తం తపసా తస్య తోషితః। ఇత్థం వరం స తు ప్రాప్య గత్వా చైవ త్రివిష్టపం । దేవాన్ సంపీడయామాస బ్రాహ్మణాన్ గా మహావిభుర్జః । ఏతజ్జ్ఞాత్వా కౌశికస్తు వసిష్ఠేన విరోధవాన్ । అరుంధత్యాసుతం జ్యేష్ఠం శక్తినామానమద్భుతం। భక్షయిత్వా తథా స్యాంశ్చభోక్తుం సముపచక్రమే। అరుంధతీ రురోదాథ దధ్యౌ చ స్వపతిం మునిం । తదాగత్య వసిష్ఠస్తు జ్ఞాత్వా సుతవధం మునిః । ప్రహ్లాదవరదం విష్ణుం నృసింహమపరాజితం । శరణ్యం సర్వలోకానామాపన్నార్తినివారణం । తదా హరిః ప్రాదురభూల్లక్ష్మ్యా గరుడవాహనః । వసిష్ఠస్యాపదం దృష్ట్వా ప్రాక్షిపచ్చక్రముత్తమం । దైత్యస్య నాశనార్థాయ రత్ననేత్రస్య సంస్ఫురత్। తచ్చక్రం తచ్ఛిదే హేతు మర్మస్థానాన్యనాశయత్ । తథాసుస్రావ రుధిరం దేహాద్దైత్యస్య పాప్మనః । తదోత్పన్నాస్తదాకారా అసురా బలదర్పితాః । సుతృప్తాస్సర్వశస్త్రాణ్యధ్యా ప్రాప తన్నగరుడోపరి । యుద్ధం తదాభవద్ఘోరం దైత్యానాం గరుడస్య చ । విష్ణుచక్రం ప్రయుజ్యాథ చిచ్ఛేదాసురనాయకాన్ । తేషాం దేహోత్సముద్భూతా రక్తకుల్యా మహానదీ । గంగాయాం సంగతా సా తు తేషాం ముక్త్యై ప్రపంత్వభూత్ । తతః ప్రభృతి తాం కుల్యాం భూతభేతాళకాదయః। అతీత్య గంతుం నో శక్తా నృసింహస్యాంతికం హరేః । తదారభ్య నృసింహస్తు

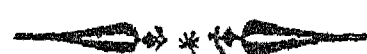
వసిష్ఠేనసుపూజితః। అంతర్వేద్యామావిరభూల్లోకానాంహితకామ్యయా। స్నా
త్వాసాగరసంగేతు యేపశ్యంతినృకేసరిం। సర్వాన్భోగానవాప్యేహ ప్రయాం
తిహరిమందిరం। యేప్రయచ్ఛంతి దేవాయ స్వర్ణంవస్త్రమథాపివా । కర్పూ
రాగరుపుష్పాణి తేయాంతిసురమందిరం । మహోత్సవేషుసర్వేషు అంతర్వే
ద్యాంస్థితానరాః। నృహరింయత్రపశ్యంతి గర్భవాసం నవాప్నుయుః । గ్రహ
ణాదిషుపుణ్యేషు పర్వస్వర్ధోదయాదిషు । స్నాత్వామహోదధౌయేతుదత్వా
దానంస్వశక్తితః। నృసింహంపూజయిత్వాతు శక్త్యాభక్త్యాచ మానవాః। ప్రయాం
తిపరమంస్థానం యత్సురైరపిదుర్లభం । అష్టాశీతిసహస్రేషు వత్సరేషు మునీ
శ్వరాః। కాశీవాసేనయత్పుణ్యం ప్రాప్నోతి నియతోనరః। అష్టాభిరేవరాత్రిభిస్తత్ఫ
లంపురుషోత్తమే। ఉపాస్యశ్రీజగన్నాథమింద్రద్యుమ్నేనపూజితం। యత్ఫలంసమవా
ప్నోతిహ్యేకస్యాంనిశితద్భవేత్। ఇంద్రద్యుమ్నస్యరాజర్షేర్భాగ్యేనజలధేస్తటే।
యథాప్రాదురభూద్విష్ణుర్దారు బ్రహ్మవపుస్స్వయం । తథైవతుశిలారూపీ
వసిష్ఠస్యాశ్రమేహరిః । నివసన్ జగతాంపుణ్యంభాగ్యేనభువిలీలయా । గౌతమం
తుసమారాధ్యవసిష్ఠోమునిసత్తమః । స్వధామ్నాగౌతమీంనీత్వాసంగమయ్యామ
హోదధౌ । జగతాముపకారాయవసిష్ఠస్యాశ్రమేకరోత్॥ బ్రహ్మ॥ ఏవమేషా
మహాపుణ్యావాసిష్ఠీనామగౌతమీ। దర్శనాత్స్పర్శనాత్పానాదపునర్భవదాయినీ।
అస్యాస్తుమహిమానంకోవర్ణయేద్దివిజేష్వపి। అశక్యంమమశంభోశ్చనాతఃపుణ్యత
రాభువి। క్షేత్రాధిపత్యేభగవాన్ స్థితశ్శంభుస్సనాతనః । గంగాసాగరయోస్సం
ధౌజగతామిష్టదానకృత్। తంసుసంపూజ్యదేవేశంభక్త్యాస్తుత్వాప్రణమ్యచ । ప్ర
యాతిశివసాలోక్యంసర్వకామఫలాన్వితః । తత్రస్నాత్వాపితౄన్యస్తు తర్పయే
త్తిలవారిణా। పిండాదిదానైర్గోవస్త్రభూహిరణ్యైర్ద్విజాన్యజేత్ । సయాతి
పితృభిస్స్వర్గంస్వకులైస్తుసమన్వితః । అత్రాంతకాలేమర్త్యస్తుగౌతమ్యా ము
దధేశ్చవా। జలేత్యజతియేప్రాణానపిపాపకృతోజనాః । విష్ణుదూతైఃపరివృతావి
మానేషుసుపూజితాః। ప్రయాంతిపరమంస్థానంయత్రదేవశ్చతుర్భుజః। మాసమా
త్రంతిలాహారాః ప్రసుప్తేమధుసూదనే । యోవసేత్తుత్ర్యహంపుణ్యంకాశ్యాంయు

గసమంలభేత్ ।ఫలమాప్నోతిమనుజ స్త్వేకద్విజసుభోజనాత్ । అశ్వమేధ సహస్ర స్యవాజపేయశతస్యచ । యతిమారాధ్యచాత్రైకి మన్నదానప్రదానతః। భూ చక్రస్థితభూదేవభోజనే తత్ఫలంలభేత్ । యేస్వబంధూన్సముద్దిశ్య బంధువర్గాలతాన్నరాః।మహాదధౌనిమజ్జంతి తేపియాంతిపరాంగతిం । బ్రహ్మాండే యానితీర్థానిసదాతిష్ఠంతిసాగరే । అతోస్మిన్సర్వసుస్నానం సర్వతీర్థఫలప్రదం। బహునాత్రకిముక్తేనమునివర్యపునఃపునః । నాంతర్వేద్యాస్సమంతీర్థం జగత్స్వపినవిద్యతే॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే

అంతర్వేదితీర్థక్షేత్రవర్ణనంనామ

పంచదశోత్తరశతతమోధ్యాయః.

అథమాహాత్మ్యశ్రవణఫలశ్రుతిః

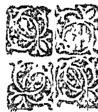
ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ గోదావర్యాశ్చమాహాత్మ్యం శృణుయాద్భక్తిమాన్నరః।సవిధూయమహాపాపాని విష్ణులోకేమహీయతే । అధ్యాయస్యాష్టకం బ్రహ్మన్ శృణోతిశ్రద్ధయానరః । సపుత్రవాన్ధనాఢ్యశ్చ అంతేవిష్ణుపదంవ్రజేత్। అంత్యాధ్యాయస్యశ్రవణాత్సంపూర్ణఫలమాప్నుయాత్ ।యస్తుగోదావరీ తీరే మాహాత్మ్యంశృణుతేయది।స్వర్గంయాంతిహపితరఏకవింశతివంశకాః। వక్తారం పూజయేత్పశ్చాద్వస్త్రస్వర్ణవిభూషణైః। తస్యప్రీతోమహాదేవస్సర్వైశ్వర్యం ప్రయచ్ఛతి। బ్రాహ్మణాన్భోజయేత్పశ్చాద్యథాశక్త్యనుసారతః। సర్వంతదక్షయంవిద్యాద్గోదావర్యాఃప్రసాదతః । గోదావర్యాశ్చమాహాత్మ్యంశ్రుత్వావై

భక్తిమాన్నరః । మూకోభవతిజన్మాంతివాచకంనార్చ్యయేద్యది। శ్లోకంవాశ్లోకపాదంవాశృణుయాద్భక్తిమాన్యది । తస్యప్రీతోస్వహంవిష్ణురాత్మ సాయుజ్యమాప్నుయాత్॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే.

గౌతమీమాహాత్మ్యంసంపూర్ణం.

శుభమస్తు.

శ్రీమహాగణాధిపతయేనమః

సప్తసాగరమాహాత్మ్యే, తుల్యాసాగరసంగమమాహాత్మ్యప్రారంభః.

నారదః॥ భగవన్ సర్వధర్మజ్ఞ మాహాత్మ్యమఖిలంత్వయా। గౌతమ్యాస్సర్వపాపఘ్నం సర్వజ్ఞేనత్వయావిభో । గౌతమ్యాస్సప్తధాప్రోక్త స్సంగమస్సరితాంపతౌ।తుల్యాత్రేయీభరద్వాజీ గౌతమీవృద్ధగౌతమీ । కౌశికాచ వసిష్ఠాచ సప్తధాగాఃప్రకీర్తితాః॥ తేషాంనామానిమునిభిర్నిర్దిష్టానిస్వనామభిః॥ లోకేకేనాహృతాపూర్వం కేనతుల్యాభవత్పురా । ఏతదాఖ్యాహిభగవన్ పృచ్ఛతోహ్యత్రకారణం॥బ్రహ్మ॥ తుల్యాసంగమమాహాత్మ్యం శృణువక్ష్యామి తత్వతః।యస్యశ్రవణమాత్రేణ సర్వక్రతుఫలంలభేత్ । ఆసీత్స్వాయంభువోనామమనుర్వైబ్రహ్మణస్సుతః।ప్రియవ్రతోత్తానపాదౌ పుత్రౌతస్యబభూవతుః । తిస్రఃకన్యాహ్యపరజా స్త్రయోరేవాభవన్క్రమాత్ । ఆకూతిర్దేవహూతిశ్చ ప్రసూతిశ్చైవభేదతః।ఆకూతింరుచయేప్రాదాత్ కర్దమాయాపిమధ్యమాం । ప్రసూతింజగృహేదక్షః ప్రజాపతిరకల్మషః । శతార్ధంజనయామాస ప్రసూతిః కన్యకాశ్శుభాః।తాసాంత్రయోదశప్రాదాత్ కశ్యపాయమహాత్మనే । సప్తవింశతిసంఖ్యాకా స్సోమాయాదాత్ప్రజాపతిః । ఉమాభార్యాఖ్యకేన్యే ద్వే సూర్యాయాదాత్ప్రజాపతిః।సప్త ధర్మాయచైవైకాంభవాయచదదౌప్రభుః।చంద్రస్తురోహిణీదేవ్యా మాసక్తోహర్నిశంప్రభుః । బుభుజేసదివారాత్రంగ్రీమ్యధర్మేషుసంస్థితః।అవశిష్టాస్తుషడ్వింశద్భార్యా స్సర్వాస్మైపినేక్షితాః। ఆజగ్ముర్జనకాభ్యాశందుఃఖితాశ్చారులోచనాః।దక్షాయస్వప్రియాద్ధత్యమాచఖ్యుస్సర్వఏవతాః।తతోరక్షఃప్రచుకోపచంద్రాయామితవిక్రమః। శశాపకుపితోదక్షః చంద్రమాపూర్వతేజసం।త్వంయత్క్షణాగ్రిస్తదెహానిస్తేజోవిగతప్రభః। మామవజ్ఞాయదైదుష్టమత్కన్యాశ్చావమానితాః। ఇతిశప్తస్తథాతేనచంద్రోపివిగతస్మయః। గత్వాగతశ్శోకోయత్క్షణాగ్రస్తవిగ్రహః। దుఃఖితఃప్రయయౌద్రష్టుందేవంనాణంప్రభుం।శరణ్యంసర్వలోకానాంశరణాగతవత్సలం । దండవత్ప్రణిపాత్యాంజలిఃప్రయతోవిభుః।జైవాతృకఃప్రయత్నేనస్తోతుంసముపచ

జయజయపరమేశ్వరార్తిహారిన్ సకలజనాంతరభావభావితాత్మన్ । జయజగదఖిలేశనావతారప్రణతజనాఖిలమానసాధిహారిన్ । జగదుదయ వినాశపాలనార్థంత్వమిహవిభాసిగుణత్రియానుబద్ధః। విధిహరహరిరూపనామభేదానుసరసీహవిశుద్ధబోధరూపః। అపరిమితభవాబ్ధిస్తారణాయప్లవస్త్వంత్రిజగదుదయరక్షానాశహేతుస్త్వమేకః । సదసదఖిలవిశ్వంత్వన్మయంత్వత్ప్రభావంరవిశశిశిఖితేజాఃకేనశక్యోసిగంతుం । తస్మాదహంభావసుఖంపరితోవిసృజ్యకర్తాత్మకంత్వదధికారమిదంచహిత్వా । త్వన్నామకీర్తన పదంవదనే ప్రియాతేజీవామిసంస్మృతిపదంనపునర్భవామి । అగణితగుణసత్వం వీతమాయాప్రపంచం విదితనిగమతత్త్వం విశ్వమూలంవరేణ్యం। కరధృతదరచక్రం కాద్రవేయాధివాహంశరణముపగతోహం త్వాంచిదానందకందం॥ భగవాన్ ॥ వరదోస్మివరంవత్స యత్తేమనసివర్తతే। దాస్యామ్యత్రనసందేహ స్త్రిదశైరపిదుర్లభం ॥ సోమః ॥ యదిదాస్యసిమేదేవ వరంవరదరాడసి। త్వత్పాదాంబుజయోర్భక్తి స్త్వన్నామస్మరణంసదా।త్వద్భక్తసేవామేభూయా జ్జన్మజన్మాంతరేపిచ ॥ భగవాన్ ॥ భవత్వేవంత్వయాయద్య ద్వాంఛితంమనసిస్థితం । మద్దర్శన మమోఘంతే మమభక్తోసిమాఖిదః।దక్షశాపేనమహతా యత్కృశాగ్రస్తవిగ్రహః।యదర్థమాగతోసిత్వం నిష్కళోవిగతప్రభః।బ్రహ్మశాపనివృత్త్యర్థం గచ్ఛగోదావరీంశుభాం । తత్రాపితుల్యభాగాయాంసంగమస్సరితాంపతేః।అహమప్యాగమిష్యామితవహేతో స్త్వయాసహ।నివసిష్యామితత్రైవ యావదాభూతసంప్లవం। తత్రస్నాత్వాత్వమప్యాశు స్థాపయిత్వాశివంవిభుం । దక్షశాపాద్వినిర్ముక్త స్సద్యఃపూర్ణకళోదయః।భవిష్యసితదాతీర్థం త్వన్నామ్నాప్రథితంభువి॥ ఇత్యుక్త్వాప్రయయావిష్ణు స్తేనైవశశినాసహ।ఉవాసపరిపూర్ణోపి తత్రభక్తజనప్రియః।తత్రైవగత్వాసోప్యాశు తుల్యాసంగమముత్తమం । స్థాపయిత్వాశివందేవం స్నాత్వాతత్రయథావిధి।పూజయిత్వాతథాదేవం నానాబలిభిరావృతః। సద్యఏవవినిర్ముక్తో బ్రహ్మశాపాత్పరంతపః।సోమనామ్నాభవద్దేవ స్సోమేశ్వరఇతిస్మృతః॥ దర్శనాదస్యసర్వత్రసర్వక్రతుఫలంభవేత్॥సప్తభిర్గౌతమీభాగై ర్యత్ఫలంకథితంమహత్।ఏతత్రివతుతత్పుణ్యం తుల్యాయాస్సంగమేభవేత్।తత్తస్మాత్తుల్యభాగేతి నామ్నాశాభవద్భువి॥ బ్రహ్మా ॥సప్తసాగరయాత్రాయా లక్షణంప్రబ్రవీమ్యహం।మనౌమామాఘే కుర్యాద్యాత్రాంసమాహితః । అథవాఫాల్గునేమాసె మేషకృత్।సప్తసాగరయాత్రాయాం మనోమేనిశ్చయత్వితి॥ తతోగృహా

ద్వీసిగర్ణేచ్ఛే స్మృత్వామనసిగౌతమీం। నమోదేవిమహాపుణ్యే మహాపుణ్యజలై ర్యుతే। తవయాత్రాంవిధాస్యామి ప్రసీదపరమేశ్వరి॥ ఇత్యేవంప్రార్థయిత్వాదౌ తుల్యాతీరంసమావిశేత్॥ యానంచోపానహౌత్యక్త్వా దూరాదేవవిలోక్య తాం।ప్రణమ్యప్రార్థయేద్గంగాం సాగరేణచసంయుతాం। ముండనార్థంతతః కృత్వాస్నానమాత్రంప్రయత్నతః। ప్రాయశ్చిత్తంతతోగ్రాహ్యంశక్త్యాబ్రాహ్మణైస్సహ । బ్రహ్మదండం రాజదండం దద్యాద్గోమిథునం తతః ॥ అనుజ్ఞాంప్రాప్యవిప్రేభ్యోవపనం కారయేత్తతః । వాపయేత్కేశశ్మశ్రూణి నఖానాంచనికృంతనం । తత్రస్నానంప్రకుర్వీత మృత్తికాగోమయాదిభిః । విలిప్య చాంగమంత్రైశ్చ వారుణైరఘమర్షణైః । సర్వపాపవిశుద్ధ్యర్థం తత్రస్నానం కరోమ్యహం॥ పావనిత్వంజగత్పుణ్యే సర్వతీర్థమయేశుభే । త్వయిస్నాతుమనుజ్ఞాం మేదేహిసాగరవల్లభే । తత్రస్నానంప్రకుర్వీత నిత్యకర్మసమాచరేత్॥ ఉపవాసంకరిష్యామి ప్రీతయేతవగౌతమి। ప్రసాదంకురుమేదేవినిర్విఘ్నంవ్రతముత్తమం। తతఃపరేద్యురుత్థాయ స్నాత్వాసాగరసంగమే । తుల్యాయాస్సంగమేచేద్య తీర్థశ్రాద్ధంకరోమ్యహం । ఇతిసంకల్ప్యవిధివచ్ఛ్రాద్ధంస్వర్ణేనభూయసా । ఆమేనవాప్రకుర్వీత పితౄణాంతృప్తిహేతవే । అన్నశ్రాద్ధాద్విశేషోత్ర విహితశ్శక్త్యపేక్షయా। అక్షయాజాయతేతృప్తిః పితౄణాంనాత్రసంశయః॥ విశేషాత్పిండదానేన తుల్యాసాగరసంగమే।పిష్టేనశృణుచాశ్చర్యం సాంప్రతంరోమహర్షణం। స్నానేనైకేనవిధినా తుల్యాయాంమునిసత్తమ। అశ్వమేధైర్ద్వాదశభిః యత్కృతంపుణ్యసంచయం।తత్పుణ్యంసమవాప్నోతి నాత్రకార్యావిచారణా।జన్మాంతరసహస్రేషు మనోవాక్కాయకర్మభిః। యత్కృతంపాపనిచయం స్నానేనైకేననశ్యతి । అశ్వమేధస్యయజ్ఞస్య ఫలస్యాంతోహివిద్యతే । స్నానార్జితస్యపుణ్యస్య నహ్యంతోవిద్యతేక్వచిత్ । తస్మాత్సర్వప్రయత్నేనస్నానై దానైశ్చయత్ఫలం । తత్ఫలంకథితంనైవ మయాశక్యంహినారద।ఏతత్తేసకలంవత్సతవస్నేహాత్ప్రకీర్తితం । సాగరస్యచతుల్యాయాః స్సంగమంపాపనాశనం । యఃపఠేచ్ఛృణుయాద్వాపి సర్వాన్కామానవాప్నుయాత్ । బ్రహ్మహత్యాదిపాపాని బహుజన్మార్జితాన్యపి।స్నాత్వాత్రవిముచ్యేతసద్యఏవనసంశయః।సోమవారేత్వమావాస్యా యథాభవతిసంగతా । తథాకోటిగుణంపుణ్యం తుల్యాయాస్సంగమేశుభే । తిస్రఃకోట్యర్ధకోటీచ తీర్థానిభువనత్రయే। ఆయాంతితుల్యభాగాయాం మధ్యాహ్నేరవివాసరే। అస్యతీర్థేషువిఘ్నాశ్చ సం

భవంతిసహస్రశః।తత్రతద్విష్ణునాశార్థం గణేశోయంసమాశ్రితః।తత్రతీర్థాస
హస్రాణిపంచసంతిసహస్రశః। విష్ణుతీర్థంతథాబ్రహ్మతీర్థంసోమేశ్వరంశుభం।
ఏతేతత్రప్రధానానిసంతివై తత్రకోటిశః॥ అనుదినమపి యశ్శృణోతిపుణ్యం చ
రితమమోఘమిదంశశాంకవిష్ణ్వోః। సతుభవమపహాయతుల్యా భాగాజలనిధిసంగ
మజం ఫలంలభేత్॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మాండపురాణె బ్రహ్మనారదసంవాదె,

గౌతమీమాహాత్మ్యే తుల్యాసాగరసంగమవర్ణనంనామ

ప్రథమోధ్యాయః

ద్వితీయాధ్యాయప్రారంభః.

బ్రహ్మో॥ అత్రేయీసంగమంనామ తీర్థంత్రైలోక్యవిశ్రుతం। యత్రస
న్నిహితోదేవః కురంగేశస్సదాశివః। తస్యప్రభావంవక్ష్యామి భ్రష్టరాజ్యప్రదా
యకం।గౌతమ్యాఉత్తరెపారె అత్రెయోభగవానృషిః। అన్వారభతసత్రంస ఋ
త్విగ్భిరృషిభిర్వృతః।తస్యాహూతాభవత్త్వగ్నిహవ్యవాహనఏవచ । ఏవంసత్రే
తుసంపూర్ణే ఇష్టింమాహేశ్వరీంతతః।కృత్వైశ్వర్యమగాద్విప్ర స్సర్వత్రగతిమె
నచ।ఇంద్రస్యభవనంరమ్యం స్వర్గలోకంరసాతలం। స్వేచ్ఛయాయాతివిప్రేంద్రః
ప్రభావాత్తపసశ్శుభాత్।సకదాచిద్దివంగత్వా ఇంద్రలోకముగాత్మునః। తత్రాప
శ్యత్సహస్రాక్షం సురైఃపరివృతంశుభం। స్తూయమానంసిద్ధసాధ్యైః ప్రేక్షంతం
నృపసత్తమైః।శృణ్వంతంమధురంగీతమప్సరోభిశ్చశోభితం । ఉపోపవిష్టైస్సురనా
యకైశ్చ లైఃపూజ్యమానంమహదాసనస్థం।శచ్యాంయుతంప్రాప్యపరంపదంతం
శూరంశరణ్యంవరదంవరేణ్యం। సమీక్ష్యవిప్రాధిపతిర్మహాత్మా సమీహయామాస
సమునిప్రవీరః। వరాసనంరాజ్యసుఖంతదీయం దృష్ట్వాతదోవాచ తథాత్రిపుత్రః।
భోక్తుంనశక్నోమిఫలానిమూలా న్యనుత్తమాన్యుత్తమసంస్కృతాని। స్మృత్వా
స్మృతంపుణ్యతమంపితుశ్చ భక్ష్యంచభోజ్యంచవరాసనాని।సుఖంచదానంచస్తుతించ
చిత్త మస్త్రాణి వాసాంసి పురీవనాని । తతోమహాత్మా తపసః ప్రభావా
త్త్వష్టారమాహూయ వచోబభాషే । ఇచ్ఛేయ మింద్రత్వమహంమహాత్మన్
కురుష్వశీఘ్రం పదమైంద్రమద్య । తదన్యథాచేన్మదుదీరితంత్వం భస్మీకరో

మ్యద్య నసంశయోఽత్రి । తదత్రివాక్యా చ్ఛకితః ప్రజానాం స్రష్టావిభుర్విశ్వకర్తా
తథైవ । చకారమేరుంచ పురీంసురాణాం కల్పద్రుమం కల్పలతాంచ ధేనుం ।
చకారవజ్రాదిసుభూషితాని గృహాణిశుభ్రాణ్యతిచిత్రితాని । నివార్యమాణః
ప్రియయాత్రిపుత్రశ్శచీంచ తామాత్మవధూంచకార॥ తథాత్రిపుత్రస్త్రిదశైస్సమే
తోవజ్రాదిరూపంచచకారశాక్రం।నృత్తానిగీతానిచసర్వమేవచకారయచ్చేంద్రపు
రేప్రవృత్తం।శ్రుత్వాచదైత్యాదనుజాస్సమేతారక్షాంసికోపేనయుతామహాంతి।ది
వంపరిత్యజ్య కుతోఽహరిర్భువం సమాగతోనైవమితస్సుఖాయ । తస్మాద్వయం
యామఇతిస్మయోద్ధుం తంవృత్రహంతారమదీనసత్వం। తతస్సమభ్యేత్యతదాత్రి
పుత్రిం సంవేష్టయామాసురథాసురాస్తే।సంవేష్టయిత్వాపురమత్రిపుత్రం కృతంత
థాచేంద్రపురాభిధానం। సంవేష్టితైరాక్షసైస్తైర్మహద్భిస్తతోభీతోవాక్యమిదం
జగాద।యోజాతఏవప్రథమోమనస్వాన్ దేవోదేవాన్క్రతునాపర్యభూషత్॥య
స్యశుష్మాద్రోదసీఅభ్యసేతాంనృమ్ణస్యమహ్నాసజనాసఇంద్రః। ఇత్యాదిసూత్రేణ
ర్షిపూనువాచహరించత్వష్టాచతథాత్రిపుత్రః । నాహంహరిర్నైవశచీ మదీయా
నేయంపురీనైవవనంతదీయం। సఏవేంద్రోవృత్రహంతాసవజ్రీసహస్రాక్షోగోత్ర
భిద్వజ్రబాహుః। అహంతువిప్రోవేదవిద్బ్రహ్మబృందైస్సమావిష్టోగౌతమీసింధుసం
గే॥ అసురాఊచుః ॥ సంహరస్వేదమాత్రేయ యదీంద్రస్యవిడంబనం । తే
మంతేభవితానిత్యం నాత్రకార్యావిచారణా।తదాత్రేయోభవేద్వాక్యం యథావ
త్స్యంతిమామిహ॥శ్రీమాన్ మద్వాక్యవంశాంబుధిభిరఖిలాకారకః పత్నీభీత్త్రాసం
పదాశింప్రయచ్ఛే త్సకలజననుతంలౌకికంవైదికంచ ॥ ఏవముక్త్వాసదైతేయాన్
త్వష్టారంపునరబ్రవీత్॥ యత్కృతంతన్మమప్రీత్యాత్వష్ట రింద్రపదంత్వయా। సం
హరస్వపునశ్శీఘ్రంరక్షమాం బ్రాహ్మణంభవాన్ । పునర్దేహిపదంమహ్యాం
ఆశ్రమంమృగపక్షిణాం । వృక్షాశ్చవారియత్రాగ్నిర్నవై తేనప్రయోజనం । త
థేత్యుక్త్వాపిజానాథస్త్వష్టాసంహృతవాంస్తథా । దైత్యాశ్చజగ్ముస్స్వస్థానం
కృత్వాదివమకంటకం । త్వష్టాచప్రియయాస్థానం స్వకంసంప్రాహసన్నివ । ఆ
త్రేయోపితథాశిష్యైస్సంవృతోభార్యయాసహ । స్వపిత్రానీతగోదాయాస్సాగ
రస్యచసంగమే।యత్రపూర్వందురాత్మావై మారీచోనామరాక్షసః । చక్రేకురంగ
రూపేణతతఃపరమదారుణం । తస్యప్రసన్నోభగవాన్ మహాదేవఃకృపానిధిః ।
తన్నామప్రథితస్తత్రాత్రేయీసంగమేద్విజ। తత్రగత్వాత్రిపుత్రోవైకుర్వంస్త
స్యప్రపూజనం । చకారయజ్ఞంధర్మాత్మా తత్రదేవాస్సమాగతాః ॥ తతః

మాసైమహాయజ్ఞైదృష్ట్వాతాన్లజ్జితోభవత్ ॥ కిమర్థంమైంద్రంతుపదంలబ్ధంకింత
త్వరాకృతం।ఏవంవదంతమాత్రేయం లజ్జితంప్రాబ్రువంత్సురాః। లజ్జాంజహిమ,
హాబాహో భవతిఖ్యాతిరుత్తమా। యత్రతీర్థేమహాఖ్యాతో కురంగేశోమహాన్
స్థితః।యస్మాత్ప్రసన్నోభూత్త్వైవ మృగరూపస్యరక్షసః । అస్మిన్ తీర్థేచయో
స్నానం ప్రాణినఃకుర్యురంజసా। ఇంద్రాశ్చభవితారోవై స్మరణాత్సుఖభాగినః।
తత్రపంచసహస్రాణి తీర్థాన్యాహుర్మనీషిణః॥ అస్మిన్ క్షేత్రేతుకర్తవ్యం ద
శ దానానినారద। తేషు స్నానంచ దానంచ సర్వమక్షయపుణ్యదం॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మాండపురాణే బ్రహ్మనారదసంవాదే గౌతమీమాహాత్మ్యే
సప్తసాగరవర్ణనే ఆత్రేయీసాగరసంగమవర్ణనంనామ
ద్వితీయోధ్యాయః.

తృతీయాధ్యాయప్రారంభః.

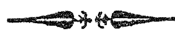
బ్రహ్మా ॥ భారద్వాజాఖ్యమపరం సంగమంపావనంనృణాం।తస్యైవమప
రంనామ రేవతీసంగమంతథా।విదర్భసంగమంచేతి ప్రథితందుర్లభంకలౌ। భర
ద్వాజఇతిఖ్యాత ఋషిరాసీత్తపోధనః॥ స్వనామ్నాగౌతమీంనీత్వా కృత్వాచాం
బుధిసంగమం।తత్రస్థిత్వాతపశ్చీర్ణం గౌతమ్యాఉత్తరేతటే।తత్రయద్వృత్తమా
ఖ్యాస్యే యత్పురాణవిదోవిదుః। తస్యస్వసా రేవతీతి కురూపీవికృతాననా।తాం
దృష్ట్వావికృతాంభ్రాతా భరద్వాజఃప్రతాపవాన్। చింతయాపరయావిష్టో గం
గాయాదక్షిణేతటే।కస్మైదదామితాంకన్యాం స్వసారంభీషణాకృతిం। నకశ్చిత్ప్ర
తిగృహ్ణాతి చాతవ్యాచస్వసాతథా।ఏవంవిమృశ్యత స్తస్య స్వాశ్రమేచాతిశోభనే।ద్ర
ష్టుంప్యృషివరఃప్రాయాద్భరద్వాజంయతవ్రతం।ద్వ్యష్టవర్షశ్శుభవపుశ్శాంతో
దాంతోగుణాకరః।నామ్నాకఠఇతిఖ్యాతో భరద్వాజంననామసః । విధివత్పూజి
తంవిప్రం భరద్వాజఃకఠంతథా।తస్యాగమనకార్యంచపప్రచ్ఛపురతస్థితం।తతః
ప్రాహభరద్వాజం విద్యార్థీచాహమాగతః। తదర్థందర్శనాకాంక్షీ యద్యు
క్తంతద్విధీయతాం।భరద్వాజఃకఠంప్రాహ హ్యాదిష్టయదభీప్సితం। పురాణస్మృత
యో వేదాః ధర్మశాస్త్రాణ్యనేకశః।సర్వంవేదమహాప్రాజ్ఞ రుచమద్వదపూజిత॥
కఠఉవాచ ॥ అధ్యాపయస్వమాంబ్రహ్మన్ శిష్యంమాంసిద్ధిచార్థినం।శుశ్రూష

ణపరంనిత్యం కులీనంసత్యవాదినం।తథేత్యుక్త్వాభరద్వాజః ప్రాదాద్విద్యామశేష
తః॥ప్రాప్తవిద్యఃకతఃప్రీతోభరద్వాజమథాబ్రవీత్ ।ఇచ్ఛేయందక్షిణాందాతుంకిం
వస్తుచమనఃప్రియం।వదస్వదుర్లభంలోకేగురోస్తుభ్యంనమోస్తుతే॥ భరద్వాజః॥
గృహాణకన్యాంవిధివద్భార్యాంకురుమమస్వసాం।తస్యాంప్రీత్యావర్తితవ్యంయాచే
హందక్షిణామిమాం॥కతః॥భ్రాతృవత్పుత్రవచ్చాపిశిష్యస్స్యాత్సగురుస్తథా।గురు
వత్పితృవచ్చస్యాత్సంబంధోత్రకథంభవేత్॥ గురుః॥ మద్వాక్యంతవసత్యంచమమా
జ్ఞాతవదక్షిణా।తతస్స్మృత్వాకతాద్యత్వంరేవతీంభజమన్మనాః।తథేత్యుక్త్వాగురో
ర్వాక్యాత్కతోజగ్రాహపాణినా।రేవతీంవిధివద్దత్తాంసుసమీక్ష్యకతస్తథా।తత్రై
వపూజయామాసజగదీశంకతస్తథా।రేవత్యాంరూపసంపత్త్యైశివప్రీత్యాచరేవతీ॥
సురూపాచారుసర్వాంగీనరూపేణోపమీయతే। సాభవత్తత్రగంగాయాంతన్నా
మ్నాసంగతానదీ।గోదానంచైవభూదానమన్నదానంవిశేషతః।దశదానానికర్త
వ్యమస్మిన్ క్షేత్రేచనారద । తత్రస్నానంచదానంచమహాఫలవిధాయకం॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే బ్రహ్మనారద సంవాదే

గౌతమ్యంతర్భూతభారద్వాజీసంగమం నామ

తృతీయోధ్యాయః.

చతుర్థాధ్యాయప్రారంభః.

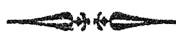
గౌతమీసంగమంనామతీర్థంత్రైలోక్యవిశ్రుతం।అహల్యాసంగమంచేతిప్ర
థితంతీర్థముత్త । ఇంద్రతీర్థమితిఖ్యాతంతత్రవృత్తమిదంశృణు।సృష్ట్వాకన్యాబ
హువిధారూపవత్యోగుణాన్వితాః। తాసుచైకాంశ్రేష్ఠతమాంనిర్మమే శుభలక్ష
ణాం।తాంబాలాంచారుసర్వాంగీందృష్ట్వారూపాన్వితాంశుభాం। కోన్వస్యాఃపో
షణేశక్తఇతిబుద్ధిర్మమాభవత్ । నదేవానాంనాసురాణాంనమునీనాంతథైవచ ।
అస్యాస్తుపోషణేశక్తిస్తతోమేప్రీతిరన్వభూత్ । గుణశ్రేష్ఠాయవిప్రాయతపోయు
క్తాయధీమతే।సర్వలక్షణయుక్తాయవేదవేదాంగవేదినే । గౌతమాయమహాప్రా
జ్ఞఃప్రదదౌపోషణాయతాం।పాలయస్వమునిశ్రేష్ఠయావత్ప్రాప్స్యతియౌవనం ।
యౌవనస్థాంపునస్సాధ్వీమిమామానయగౌతమ । ఏవముక్త్వాగౌతమాయప్రా
దాత్కన్యాంసుమధ్యమాం । తామాదాయమునిశ్రేష్ఠస్తపసాహతకిల్బిషః।తాం

పోషయిత్వావిధివదలంకృత్యమమాంతికం । నిర్వికారోమునిశ్రేష్ఠోయువతీమాన యత్తథా । తాందృష్ట్వావిబుధాస్సర్వేశక్రాగ్నివరుణాదయః । మమదేయాసు రేశానఇత్యవోచన్ పృథక్పృథక్ ।తథైవమునయస్సాధ్యాదానవాయక్షరాక్షసాః। తాన్ సర్వానాగతాన్దృష్ట్వాకన్యార్థమథసంగతాన్ । ఇంద్రస్యతువిశేషేణ మహాంశ్చాభూత్తదాగ్రహః । గౌతమస్యతుగాంభీర్యం ధైర్యంమాహాత్మ్యమే వచ । స్మృత్వాతు విస్మితోభూత్వా మమైవమభవత్సుధీః । దేయేయం గౌ తమాయైవ నాన్యయోగ్యాశుభాననా । తస్మాఏవతుతాందాస్యే తథాస్యై వమచింతయత్ । సర్వేషాంచ మతిధైర్యం యమత్వంచ తథాలఘు । అ హల్యేతిసురైఃప్రోక్తా మయాచ ఋషిభిశ్చసా । దేవానృషీన్ తథావేత్య మ యాతత్రోక్తముచ్చకైః । తస్మైసాదీయతేసుభ్రూర్యః పృథివ్యాః ప్రదక్షిణం।కృ త్వా వతిష్ఠతేపూర్వం నచాన్యస్మైపునఃపునః । తత్రసర్వేసురగణా శ్రుత్వా వాక్యంమయేరితం । అహల్యార్థంసురాజగ్ముః పృథివ్యాశ్చప్రదక్షిణం। గతేషు సురసంఘేషు గౌతమోపిమునీశ్వరః । ప్రయత్నమకరోత్కించిదహల్యార్థమి మయథా । ఏతస్మిన్నంతరేబ్రహ్మన్ సురభిస్సర్వకామధుక్ । అథప్రసూతాహ్యా భవత్తాందదర్శసగౌతమః।తస్యాఃప్రదక్షిణంచక్రే ఇయముర్వీతిసంస్మరన్।లింగ స్యచసురేశస్య ప్రదక్షిణమథాకరోత్ । తయోఃప్రదక్షిణంకృత్వా గౌతమోము నిసత్తమః । సర్వేషాంచైవదేవానా మేకంవాపిప్రదక్షిణం । నైవాభవద్భు వో మేరోస్సంజాతంతద్వయంమమ । ఇతినిశ్చిత్యసముని మమాంతికమథాభ్య గాత్॥ నమస్కృత్వాబ్రవీద్వాక్యం గౌతమోమాంపునఃపునః । ప్రదక్షిణీకృతా బ్రహ్మన్ మయేలాద్వివిధంపునః । యదత్రయుక్తం దేవేశజానీతేతద్భవానితి। మ యాతుధ్యానయోగేన ధ్యాత్వాగౌతమమబ్రవం । తథైవదీయతేసుభ్రూఃప్రద క్షిణమిదంకృతం । తుష్టోహంతవధైర్యేణజ్ఞానేన తపసాతథా । యత్తేయమ్ప షిశార్దూల కన్యాలోకపరాజయం । ఇత్యుక్త్వాహంగౌతమాయహ్యహల్యాం తామదాంమునే।జాతేవివాహేతేదేవాః కృత్వేలాయాఃప్రదక్షిణం। శనైశ్శనైర థాగత్య దదృశుస్సర్వఏవతే । గౌతమంతామహల్యాంచ దాంపత్యంప్రీతివర్ధ నం । తేచాగత్యాథపశ్యంతో విస్మితాశ్చాభవంత్సురాః।అతిక్రాంతేవివాహేచ సురాస్స్వంపురంయయుః । సమత్సరశ్చబీభత్సాన్ తాంవీక్ష్యచదివంయయౌ।తతః ప్రీతమనాస్తస్మై గౌతమాయమహాత్మనే।ప్రాదాద్బ్రహ్మగిరింపుణ్యాం సర్వకామప్ర దంశుభం। అహల్యయామునిశ్రేష్ఠో రేమేతత్రసగౌతమః। గౌతమస్యకథాంపుణ్యాం

శ్రుత్వా శక్రస్త్రివిష్టపే।తమాశ్రమం తం చ మునిం తస్య భార్యామనిందితాం ।శ్రు
త్వా బ్రాహ్మణవేషేణ తత్రాగచ్ఛచ్ఛతక్రతుః । స దృష్ట్వా భవనం తస్య భార్యాం
చ విభవం తథా। పాపీయసీం మతిం కృత్వా సోఽహల్యాం సమవైక్షత। ఆత్మానం చ ప
దం దేశం కాలం తస్మాదృషేర్భయాత్ । న బుబోధ తథా శక్రః కామాంకృష్టమ
నాస్తథా। తామేవ ధ్యాయన్నధ్యాస్తే సురరాజ్యం తు విస్మితం । సంతప్తాంగః
కథం కుర్యాం ప్రవేశో వా కథం భవేత్ । ఏవం కృత్వా విప్రరూపో నాంతరం సోఽభ్య
గచ్ఛత।స కదాచిన్మహాప్రాజ్ఞః కృతపూర్వాహ్ణికక్రియః । గౌతమో మునిభిః శి
ష్యైర్నిత్యకర్మాశ్రమాద్బహిః। ఆశ్రమాన్ గౌతమీం విప్రాన్ స్థానాని వివిధాని
చ।ద్రష్టుం గతో మునివర ఇంద్రస్తం సముదైక్షత । ఇదమంతరమిత్యుక్త్వా చక్రే కా
ర్యం మనః ప్రియం।రూపం కృత్వా గౌతమస్య ప్రవివేశ శతక్రతుః । భ్రాంతిం త్వా
చ్చారుసర్వాంగీ మహల్యాం వాక్యమబ్రవీత్ । అకృష్టోఽహం తవ గుణై రూపం
స్మృత్వా స్ఖలత్పదః।ఇతి బ్రువన్ హసన్ హస్తమాదాయాంతరమావిశత్ । న బు
బోధ త్వహల్యా తమింద్రం మేనే చ గౌతమం । యథాసుఖం రమమాణే ప్రాగాచ్ఛి
ష్యైస్స గౌతమః।ఆగచ్ఛంతం నిత్యమేవ హ్యహల్యా ప్రియవాదినీ । ప్రీతిం యాతి ప్రి
యం వక్తి తోషం యాతి నిజైర్గుణైః । తామదృష్ట్వా మహాప్రాజ్ఞో మేనే తం మహ
దద్భుతం।ద్వారస్థితం మునిశ్రేష్ఠం సర్వే పశ్యన్ తయా వినా। అగ్నిహోత్రస్య వే
శ్మాయాం కర్మిణో గృహకర్మిణః । ఊచుర్మునివరం భీతాః గౌతమం విస్మయా
న్వితాః।భగవన్ కిమిదం చిత్రం బహిరంతశ్చ దృశ్యతే । ప్రియయాంతః ప్రవిష్టోఽసి
తథా దృష్టో బహిర్భవాన్ । అహో తపః ప్రభావోఽయం నానారూపధరో భ
వాన్।తచ్ఛ్రుత్వా విస్మితస్త్వంతః ప్రవిష్టః క్వను తిష్ఠసే।ప్రియే హల్యే భవతి కిం కిం మాం
న ప్రతిభాషతే । ఇత్యృషేర్వచనం శ్రుత్వా అహల్యా జారమబ్రవీత్ । కో భవా
నృషిరూపేణ పాపం త్వం కృతవానసి ; ఇతి బ్రువంతీం శయనాదుత్థితాం సత్వరం
భయాత్ । స చాపి పాపః శక్రోఽపి బిడాలోఽభూదృషేర్భయాత్ । స చ తాం
వికృతాం దృష్ట్వా ధర్షితాం చ ప్రియాం తథా । ఉవాచ స మునిః కోపాత్ కిమి
దం సాహసం కృతం । ఇతి బ్రువంతం భర్తారం సాపి నోవాచ లజ్జితా । అ
న్వేషమాణో జారం తం బిడాలం దదృశే మునిః । కో భవానితి తం ప్రాహ భ
స్మీకుర్యాం మృషా వదేత్ ।కృతాంజలిస్థితో భూత్వా ఇదమాహ శచీపతిః। శచీభ
ర్తా పురాం భేత్తా పురుహూతః పురుష్టుతః।మమేదం పాపమాపన్నం సత్యముక్తం
మయానఘ। నిశమ్యైతద్వచో విప్రో హరిమాహ రుషాన్వితః। భగభక్ష్యాక్కృతం పా

పం సహస్రభగవాన్భవ। తామప్యాహమునిఃకోపా త్త్వంచశుష్యన్నదీభవ। తతః ప్రసాదయామాస కథయంతీతథాగతిం।తవరూపేణచాగత్య మామగాత్సౌత్వీణ స్త్వమె।తథేతరక్షిణఃప్రాచ రహల్యాసత్యవాదినీ।ధ్యానేనాఽపిమునిర్జ్ఞాత్వా శాంతః ప్రాహపతివ్రతాం।యదాత్వంసంగతాభద్రే గౌతమీంపాపనాశనీం। నదీభూత్వాపునారూపం ప్రాప్యతెప్రియకృన్మమ। ఇత్యృషేర్వచనంశ్రుత్వా తథాచక్రే పతివ్రతా।తథాతుసంగతా దేవ్యా అహల్యాగౌతమప్రియా। పునస్తద్రూపమభజ ద్యన్మయానిమితంపురా।తతఃకృతాంజలిపుట స్సురరాట్ప్రాహగౌతమం।మాం పాహిమునిశార్దూల పాపిష్ఠంగృహమాగతం। పాదయోఃపతితంద్రృష్ట్వా కృప యాప్రాహగౌతమః।గౌతమీంగచ్ఛవైశీఘ్రం స్నానంకురుపురందర। తత్క్షణాద్గత పాపస్త్వం సహస్రాక్షోభవిష్యసి॥ బ్రహ్మ॥ ఇత్యుక్త్వాతంమహాబాహుర్హిత్వాబ్రహ్మగిరింతథా।జగామగౌతమోయత్ర గంగాచాబ్ధింగతాపురా।తత్రస్థిత్వా తపస్తేపె స్థాప్యదేవంమహేశ్వరం। గౌతమోఋషిభిస్సార్థం చక్రేతీర్థాంపృథ క్స్వయం।తత్రాగత్యశచీభర్తా స్నాత్వాభగసహస్రతః। ముక్తోభూత్వాసహస్రాక్షోబభూవామితవిక్రమః।అహల్యాచతథాతత్రనదీరూపేణసంగతా। స్వీయ రూపంపునఃప్రాప్యపతినాసహసంగతా।ఉభయంవిస్మయంకర్మ ద్రృష్టవానస్మినారద।అహల్యాయాః పునర్భావంశచీభర్తాసహస్రదృక్ । తతఃప్రభృతితత్తీర్థమహల్యాసంగమంవిదుః।ఇంద్రతీర్థమిదంఖ్యాతం సర్వకామప్రదంనృణాం॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే బ్రహ్మనారదసంవాదేగౌతమీమాహాత్మ్యే
గౌతమీసంగమవర్ణనంనామ
చతుర్థోఽధ్యాయః.

పంచమాధ్యాయప్రారంభః.

బ్రహ్మ॥ వృద్ధాసంగమమాహాత్మ్యం యత్రవృద్ధేశ్వరశ్శివ । తత్రాఖ్యానంప్రవక్ష్యామి శృణుపాపప్రణాశనం । గౌతమోవృద్ధఇత్యుక్తోమునిరాసీన్మహాతపాః। యథాపురాభవద్బాలోగౌతమస్యసుతోద్విజః । అనాసస్స పురోత్పన్న స్తస్మాద్వికృతరూపధృత్।సవైరాగ్యాజ్జగామాన్యాం దిశంతీర్థమితిస్మృతః। ఉపాధ్యాయోగ్రచైవాసీ ల్లజ్జితస్యమహాత్మనః । శిష్యైరన్యైస్సహాధ్యాయో లజ్జితస్యచనాభవత్।ఉపనీతంకథంచిత్తు పిత్రావై గౌతమేనసః । ఏవంబహు తిథే

కాలేబ్రహ్మసూత్రావృతేద్విజే । నైవశాస్త్రస్యచాభ్యాసో గౌతమస్యాభవత్త
తః।అగ్నికార్యంతతశ్చక్రే నిత్యమేవయతవ్రతః । గాయత్ర్యభ్యాస మాత్రేణ
బ్రాహ్మణోనామధారకః । అగ్న్యుపాసనమాత్రంచ గాయత్ర్యభ్యసనంత
థా।ఏతావతాబ్రాహ్మణత్వం గౌతమస్యాభవన్మునే। ఉపాసతోగ్నింవిధివద్గా
యత్రీంచమహాత్మనః।తస్యాయుర్వర్ధతేపుత్ర గౌతమస్యచిరాయుషః।సదారసం
గ్రహంలేభే నైవదాతాస్తికన్యకాం । తథాచరంస్తీర్థదేశేవనేషువివిధేషుచ।
ఆశ్రమేషుచరమ్యేషు వసన్నాస్తే సగౌతమః । ఏవంబ్రహ్మన్ శ్వేతగిరిమాశ్రిత్యా
స్తేమహాతపాః।తత్రాపశ్యద్గుహాంరమ్యాం వల్లీవిటపమాలినీం । తత్రోపవిశ్య వి
ప్రేంద్రస్తప్తుంసమకరోన్మతిం । తదంతస్తుప్రవిష్టోసౌ వపశ్యత్స్త్రియముత్త
మాం । శిథిలాంగీమతికృశాంవృద్ధాంచతపసిస్థితాం । బ్రహ్మచర్యేణవర్తంతీంకు
మారీంరహసిస్థితాం।సతాందృష్ట్వామునిశ్రేష్ఠఃమనశ్చనియతాత్మవాన్।నమస్యంతం
ద్విజశ్రేష్ఠంగౌతమంసాన్యవారయత్।గురుస్త్వంభవితామహ్యంనమాంవందితుమ
ర్హసి।కృతాంజలిపుటస్తాంవై గౌతమఃప్రాహవిస్మితః।త్వంవృద్ధాచతపస్థాచగుణ
జ్యేష్ఠాచభామిని।అల్పవిద్యస్త్వల్పవయాహ్యభూత్తవగురుఃకథం॥ వృద్ధోవాచ॥ అ
ర్చిష్మణఃప్రియఃపుత్రఋతుధ్వజఇతిస్మృతః।గుణవాన్నీతిమాన్ శూరఃక్షత్రధర్మప
రాయణః।సకదాచిద్వనంప్రాప్యమృగయాకృష్టచేతనః। విశ్రామమకరోదస్యాంగు
హాయాంసఋతుధ్వజః।ఉవాసమతిమాన్ దక్షో బలేనమహతావృతః। తంవిశ్రాంతం
నృపవరమప్సరాదదృశేచతం।గంధర్వరాజస్యసుతాసుశ్యామా ఇతివిశ్రుతా ।
తాందృష్ట్వాచకమేరాజా రాజానంచకమేచసా। రతిక్రీడాసమభవత్తయోరాజ్ఞోమ
హామతే।నివృత్తకామోరాజేంద్రస్తామాపృచ్ఛ్యగమద్గృహం। ఉత్పన్నాహంతత
స్తస్యాస్సుశ్యామాయామహామతే । గచ్ఛంతీమాందివంమాతాత్వేదమాహమహా
మునే। యస్త్వస్యాంప్రవిశేద్భద్రేసచభర్తాభవిష్యతి।ఇత్యుక్త్వాసాజగామాథమమ
మాతామహామతే।తస్మాదత్రప్రవిష్టస్త్వంపుమానన్యఃకదాచన। సహస్రాణిషడశీతి
రాజ్యంకృత్వాపితామమ।అత్రచైవతపస్తప్త్వాతతఃకార్శ్యముపేయివాన్।స్వర్గం
యాతేచపితరిసహస్రాణితథాదశ। వర్షాణిమునిశార్దూలరాజ్యంకృత్వాతథాప్యహం।
స్వర్గంయాతోమమభ్రాతా అహమత్రైవసంస్థితా।అహంబ్రహ్మన్నాన్యపుత్రాన
మాతానపితామమ। అహమాత్మేశ్వరీబ్రహ్మన్నిర్దోషాక్షత్రకన్యకా । తస్మాద్భజ
స్వమాంబ్రహ్మన్ వ్రతస్థాంపురుషార్థినీం॥ గౌతమఉవాచ ॥ సహస్రాయురహం
భద్రేమత్తస్త్వంవయసాధికా । అహంబాలస్త్వంతువృద్ధాసైవాయంఘటతేమి

ఘః॥వృద్ధోవాచ॥ త్వంభర్తాజామెపురాసృష్టానాన్యోభర్తాజామతోమమ। ధాత్రా
దత్తస్య స్తత స్త్వంమాంననిరాకర్తుమర్హసి। అథనేచ్ఛసిమాంత్వంచఅదుష్టాం.
త్వామనువ్రతాం।తతస్త్యక్ష్యామ్యహం దేహమిదానీంతవపశ్యతః।వృద్ధాయావచ
నంశ్రుత్వాగౌతమోవాక్యమబ్రవీత్ । అనాసోహంకింకరోమి అనాప్తావిద్యపి
వచ । తస్మాత్సురూపంసద్విద్య మాపద్యప్రథమంశుభే । పశ్చాత్త్వైవచనంకా
ర్యంతతోవృద్ధాబ్రవీద్ద్విజం । తస్మాద్వాగీశ్వరీదేవీ సతీవిద్యాం ప్రదాస్యతి।
అగ్నిశ్చరూపవాన్నైవ స్తవరూపంప్రదాస్యతి। ఏవముక్త్వాగౌతమంతం వృద్ధోవాచ
విభావసుం । ప్రాపయిత్వా సువీర్యంతం సురూపంవాకరోద్వృషిం । తతస్సువి
ద్యస్సుభగస్సకాంతాం వృద్ధాంచపత్నీమకరోత్ప్రియుక్తః। తయాసరేమెబహు
లోత్రవిప్ర స్వమాస్సహస్రంచతదాగుహాయాం। కదాచిత్తత్రవసతో దంపత్యో
ర్వసతోగిరిం । గుహాయాంమునిశార్దూలఆజగ్మురృషయోనఘాః । వసిష్ఠోవామ
దేవాద్యాస్తథాన్యేచమహర్షయః।భ్రమంతఃపుణ్యతీర్థానిప్రాపుర్నవంతశ్చతాం
గుహాం। అగతాన్తానృషీన్జ్ఞాత్వాగౌతమోభార్యయాసహ । సత్కారమక
రోత్తేషాంజహసుస్తత్రకేచన।మెబాలామెవయోస్మత్తామెయువానో మహామ
తే।వృద్ధాంచగౌతమంప్రేక్ష్యజహసుస్తత్రకేచన । పుత్రోవాతవదౌహిత్రోవృద్ధ
కోగౌతమోభవేత్। నస్త్వంనవస్వకల్యాణిఇత్యేవంజహసుర్ద్విజాః । విషంవృద్ధ
స్యయువతీవృద్ధాయాఅమృతంయువా। ఇత్యేవమూచురేకేచిద్దంపత్యోశ్శృణ్వతో
స్తథా।ఏవముక్త్వాకృతాతిథ్యాయయుస్సర్వేమహర్షయః । తేషాంతువచనంశ్రు
త్వాఉభావపిసుదుఃఖితౌ।లజ్జితశ్చమహాప్రాజ్ఞో గౌతమోభార్యయాసహ।అపృచ్ఛ
న్మునిశార్దూలమగస్త్యంమునిసత్తమం। కోదేశఃకింనుతీర్థంవాయత్రశ్రేయోభ
వేద్ధ్రువం।శీఘ్రమెవమహాప్రాజ్ఞభుక్తిముక్తిప్రదాయకం ॥ అగస్త్యః॥ భవద్భి
ర్మునిభిర్బ్రహ్మాకమయాశ్రుతమిదంవచః । సర్వకామానితత్ప్రిస్యుర్గౌతమ్యాం
నాత్రసంశయః।తస్మాద్గచ్ఛమహాబుద్ధేగౌతమీంపాపనాశనీం । అహంత్వామను
యాస్యామియదిచ్ఛసితథాకురు। తచ్ఛ్రుత్వాగస్త్యవాక్యంచవృద్ధయాగౌతమో
యయౌ॥తత్రతేపెతపస్తీవ్రం;పత్న్యాసభగవానృషిః।స్తుతించకారదేవస్యశంభో
ర్విష్ణోస్తథైవచ। గంగాంచతోషయామాససభార్యోవనమావిశత్।నమోనమస్త్రైత్రి
పురాంతకాయ నమోనమఃపర్వతజాకళత్రిణే । నమోనమస్తేగరుడధ్వజాయ న
మోనమఃపాపహరాయవిష్ణవే। నమోనమోదైత్యవినాశహేతవే నమోనమో
మాధవవిశ్వమూర్తయె । విశేశరాజగదాదాత్రే జగత్ప్రియహితాయతే। పా

౼గంగేనమస్తుభ్యం విష్ణుదేహోద్భవిస్సృతే । తతశ్శ్రుత్వాచతద్వాక్యం గం
౼త్రైలోక్యపావనీ।అభిషించస్వభార్యాంతాంమజ్జలైర్మంత్రనిస్సృతైః। కలశై
౼పచారైశ్చ తతఃపత్నీతవప్రియా।సురూపాచారుసర్వాంగీ సుభగాచారులోచ
౼ । సర్వలక్షణసంపూర్ణా కళ్యాణీంతేనుమాప్స్యతి।రూపవత్యాపునస్త్వం
౼భార్యయాచాభిషేచితః। సర్వలక్షణసంపూర్ణః పుమాన్రూపమవాప్స్యసి ।
౼త్యేతి గంగావచనం యథోక్తంతౌచచక్రతుః ॥ సురూపంతావుభౌ ప్రాప్తౌ
౼గౌతమీజలసేచనాత్। అభిషిక్తోదకంయచ్చ సానదీసమజాయత। తస్యానామ్నా
౼వవిఖ్యాతా వృద్ధాయామునిసత్తమ।వృద్ధానదీతువిఖ్యాతా గౌతమోపితథోచ్యతే ।
౼వృద్ధగౌతమఇత్యుక్త ఋషిభిస్సహవాసిభిః।వృద్ధాచగౌతమీంప్రాహగంగాంప్రత్య
౼రూపిణీం।మన్నామ్నీయంనదీదేవి వృద్ధాఇత్యభిధీయతే। త్వయాతుసంగతాహ్య
౼తతతస్సాగరగామినీ।స్యాత్తత్రసంగమోనద్యాస్తవచైవమహానదౌ।తత్తుపుణ్య
౼మంతీర్థం లోకేభవతునిత్యదా।రూపసౌభాగ్యసంపత్తిః పుత్రపౌత్రప్రవర్ధనం।
౼స్నానదానాదిహోమేనపితౄణాంపావనంపరం।అస్త్విత్యాహచతాంగంగాంసు
౼యద్ధింగౌతమప్రియాం।గౌతమస్థాపితంలింగం వృద్ధనామ్నాప్రకీర్తితం।యత్రైవచ
ముదంప్రాప్తః వృద్ధయామునిసత్తమః।తత్రస్నానంచదానంచ సర్వసిద్ధిప్రదాయ
కం।తతఃప్రభృతితత్తీర్థం వృద్ధాసంగమముచ్యతే। మదీయంపంచమంవక్త్రంగర్ద
భాకృతిభీషణం।తద్వక్త్రంపాపరూపంచ పరుషంరోమహర్షణం।మహాదేవేనత
చ్ఛిన్నం బ్రహ్మణోమేశిరఃపురా। తద్ధృత్వాబ్రహ్మణఃపుణ్యం కపాలంవృషకేతనః।
విచచారమహీంసర్వాం తద్విమోచనహేతవే। పతితంనైవకుత్రాపి కపాలంత
త్కరస్థితం।అస్మిన్క్షేత్రేనిపతితంశ్రియాభిక్షాప్రదానతః। తత్రవిష్ణుస్థితోనిత్యం
శ్రియాదేవ్యాసమన్వితః।తత్రసందర్శనంకుర్వ న్నహమప్యత్రసంస్థితః।తయాచస్థా
పితంలింగం బ్రహ్మలింగమితిస్మృతం । తత్పూర్వమపితత్క్షేత్రం భైరవఃకాలసంజ్ఞ
కః।అత్రాగత్యతుయానారీ స్నాత్వాసాగరసంగమే।సంపూజ్యభైరవందేవం వం
ధ్యాపుత్రవతీభవేత్।తతఃప్రభృతితత్క్షేత్రం బ్రహ్మసంవేద్యముచ్యతే । తత్రస్నా
నంమహత్పుణ్యం బ్రహ్మహత్యాదినాశనం॥

ఇతిశ్రీ గౌతమీమాహాత్మ్యే వృద్ధాసంగమవర్ణనంనామ

పంచమోధ్యాయః

షష్ఠాధ్యాయప్రారంభః.

బ్రహ్మా ॥ కౌశికీసంగమంనామ కలౌకల్మషనాశనం। రామేశ్వరమితిఖ్యా
తం యత్రరామేశ్వరశ్శివః॥ తత్రాఖ్యానంప్రవక్ష్యామి శృణుష్వసుసమాహితః ।
పుర్వాభూద్రాఘవోరామః కౌసల్యానందవర్ధనః। సచనారాయణస్సాక్షా ల్లో
కానుగ్రహకారకః।దేవైస్సంప్రార్థితోభక్త్యా రావణస్యవధేప్సుభిః। జాతోరఘు
కులేశుద్ధె చతుర్ధాపరమేశ్వరః । వానరైస్సహితోదేవో జఘానాసురనాయ
కాన్।రావణాదీన్మదోన్మత్తా నింద్రాగ్నిప్రముఖైస్సహ । అయోధ్యామగమత్ప
శ్చా ద్రక్షోవానరసేవితః। తత్రభుక్త్వాఖిలాన్భోగాం త్సీతాలక్ష్మణసంయుతః ।
లోకానాముపకారార్థం స్వయముద్యమ్యభక్తితః। ఏకదాపుష్పకారూఢో రా
మోరాజీవలోచనః।మంత్రిభిర్భ్రాతృభిస్సార్ధం వసిష్ఠాద్యైర్మహాత్మభిః।రావ
ణానుజసుగ్రీవ హనూమత్ప్రముఖైస్తథా। చకారగౌతమీయాత్రాం తత్రదానా
న్యనేకశః।శివలింగాన్బహూన్చక్రె గౌతమ్యాఉభయోస్తటే। సాగరేషుప్రసిద్ధేషు
సప్తస్వపిచనారద।స్నానందానంచకారాదౌ సీతాలక్ష్మణసంయుతః। తత్రాదౌ
తుల్యభాగాయాం స్నాత్వాసోమేశ్వరంశివం। నత్వాత్రేయీంగతస్తత్ర కురంగే
శంప్రపూజ్యచ।భారద్వాజీంతతోగత్వా గౌతమీంవృద్ధగౌతమీం । తత్రస్థబ్రహ్మాలిం
గంచ భైరవంచప్రపూజ్యచ।ప్రయయౌపుష్పకారూఢః కౌశికీసంగమంప్రతి। తత్ర
స్నాత్వామహాదేవం ప్రతిష్ఠాపితుముత్సుకః। హనూమంతంతతోవాచ లింగమాన
యశోభనం।ఇత్యుక్తఃప్రయయౌరామ దూతోవారాణసీంపురీం।సేతుకామోమృద
మయం లింగంపరమశోభనం।తస్మిన్ననాగతేశీఘ్రం రామోరాజీవలోచనః। దివ్య
లింగంచకారాశు తదామృదమయంశుభం। తత్రరామోమహాలింగం ప్రతిష్ఠాప్య
స్వనామతః।కృతాంజలిపుటోభూత్వా తుష్టావపరమేశ్వరం। నమామిరుద్రంప్రభు
మవ్యయంతం నమామిసోమానలసూర్యనేత్రం । నమామిసర్వంపరమార్థరూప
ముమాపతింలోకగురుంనమామి । నమామిదారిద్ర్యవిదారణంతంసంసారరోగా
పహారంనమామి । నమామికళ్యాణమచింత్యరూపం నమామివిశ్వోద్భవ బీజరూ
పం।నమామివిశ్వస్థితికారణంతం నమామిసంహారకరంనమామి।నమామిగౌరీప్రియ
మాయంతంనమామినిత్యంపరమక్షరంతం। నమామిచిద్రూపమమేయభావంత్రై
లోక్యనాథంశిరసానమామి।నమామికారుణ్యకరంభవస్య భయాపహంచాపిసదా
నమామి నమామిదాతారమభీప్సితార్థం నమామిరామేశముమేశమీశం। న
మామివిశ్వస్యవిభూతేరతంతం నమామిరూపాణి బహూనిదత్తం । యోవిశ్వ

గోష్ఠాఘువనస్యకతాః తంరామలింగేశ శివంనమామి । నమామిరామేశ్వర
ముగ్రవీర్య మమాస్వతంత్రంవిజయంనమామి । యజ్ఞేశ్వరోయో త్రిసదైవహ
వ్యం కవ్యంసదాశ్నాతిసదాశివోయః । ఆరాధితోయశ్చదదాతిసర్వం నమామి
రామేశ్వరమిష్టదైవం । శ్రీకౌశికాసంగమతీరసంస్థం నమామ్యహంచంద్ర కళా
వతంసం ॥ బ్రహ్మో ॥ తతస్సభగవాన్ప్రాహ రామం శంభుస్సలక్ష్మణం । వ
రాన్ వృణీష్వభద్రంవో రామఃప్రాహఉమాపతిం । స్తోత్రేణానేనయోభక్త్యా
త్వాం తోష్యంతిసురోత్తమ। తేషాంసర్వాణికార్యాణిసంసిద్ధింయాంతుశంకర।
ఏషాంచపితరశ్శంభో పాతితానరకార్ణవే । తేభ్యశ్శంపిండదానేన పునర్యాం
తుత్రివిష్టపం।జన్మప్రభృతిపాపాని మనోవాక్కాయకానిచ।అత్రతుస్నానమాత్రే
ణ తదఘంనాశ మాప్నుయాత్।అత్ర తేభక్తితశ్శంభో దదాత్యర్థిభ్యఅణ్వపి । స
ర్వంతదక్షయంశంభోదాతృభ్యఃఫలకృద్భవేత్।తన్నామ్నాప్రథితంలోకేతీర్థమే
తద్భవేన్నృణాం । ఏవమస్త్వితితంరామం శంకరోదృశ్యతాంగతః । గతేత
స్మిన్సురజ్యేష్ఠే రామోప్యనుచరైస్సహ । వాసిష్ఠాసంగమంగంతుం ప్రయా
ణాయోపచక్రమె । ఏతస్మిన్నంతరేతత్ర హనూమాం త్సముపాగతః । దివ్య
లింగంసమాదాయ పురఃస్థాప్య సమాస్థితః। తదాలక్ష్మణమాహూయ రామో
వచనమబ్రవీత్ । త్వమప్యత్రమహాబాహో లింగంస్థాపయసువ్రత।ఇత్యుక్తస్సత
థాచక్రే లక్ష్మణోపిస్వనామతః । తల్లింగంస్థాపయామాస కౌశిక్యాఉత్తరేత
టే । తతఃప్రభృతితత్ క్షేత్రం లక్ష్మణేశ్వరసంజ్ఞకం। కౌశిక్యాఃపూర్వభాగేతు
రామేశ్వరముదాహృతం । తతస్సరాఘువశ్శ్రీమాన్ సీతాలక్ష్మణసంయుతః।హ
నూమత్ప్రముఖైస్సార్థం మంతర్వేదిపురంయయౌ । వసిష్ఠోపిస్వకంక్షేత్ర మాగ
తంరఘునందనం । పూజయామాసధర్మాత్మా మునిభిస్తత్త్వదర్శిభిః । తతస్స
రామోభగవాన్ స్నాత్వాసాగరసంగమె । కృత్వాదానాన్యనేకాని నీలకంఠం
ప్రపూజ్యచ।విలోక్యనృహరిందేవం వసిష్ఠేనసుపూజితం । తత్రస్థిత్వాత్రిరాత్రం
తు తస్మిన్ప్రీత్యాపురోధసి । తతస్తేనాభ్యనుజ్ఞాతః ప్రయయౌపశ్చిమాందిశం।
పురాతుభార్గవోరామో హత్వామాతరమంగనాం । యత్ర తేపేతపస్తీవ్రం
హత్యామోచనహేతవే । విష్ణురూపేణరామేణ యస్మాత్తప్తంతపఃపురా తత
దారభ్యతుతత్క్షేత్రం విష్ణుసంవేద్యముచ్యతే । తత్పూర్వం గాధితనయో విశ్వా
మిత్రోమహామునిః। ఆనీయగౌతమీమత్రకృత్వా సాగరసంగమం। [illegible]బేర్యాంచ
కారాత్ర గాయత్రీమంత్రసిద్ధమే । తేనపుణ్యప్రభావేన బ్ర[illegible]త్వమగాద్ప

షిః । కౌశికేనసమానీతా కౌశికీత్యభిధీయతే । తతఃప్రభృతితత్తీర్థం కౌశికీసంగమంవిదుః॥తత్రస్నానం పృథక్పుణ్యంసర్వక్రతు ఫలప్రదం । గోదానంచైవభూదాన మన్నదానంవిశేషతః । యఃకుర్యాత్కౌశికాసంగే తస్యపుణ్యమనంతకం॥

ఇతిశ్రీగౌతమీమాహాత్మ్యే బ్రహ్మనారదసంవాదె

కౌసికాసంగమవర్ణనంనామ

షష్ఠోధ్యాయః

అంతర్వేదీపురమాహాత్మ్యప్రారంభః.

నారదఉవాచ॥ పితామహమహాప్రాజ్ఞ సర్వశాస్త్రవిశారద । అంతర్వేద్యాశ్చమాహాత్మ్యం కథయస్వమమానఘ॥ శ్రుతంమయాపురాబ్రహ్మన్ తీర్థానాంచైవవర్ణనం । ఇదానీంశ్రోతుమిచ్ఛామి వాసిష్ఠాసింధుసంగమం। కిమర్థంపుండరీకాక్షో నృసింహస్తత్రసంస్థితః । తత్రత్యశ్చమహాదేవో నీలకంఠస్త్రిలోచనః। ఉమయాసహవిశ్వాత్మా కిమర్థంతత్రసంస్థితః।ఏతద్వదస్వమెబ్రహ్మన్ శ్రోతుంకౌతూహలంమమ।ఇతిపృష్టోనారదెనబ్రహ్మా ప్రోవాచనారదం । సాధుపృష్టంత్వయావత్సలోకోద్ధరణహేతవె । మాహాత్మ్యంతవ వక్ష్యామి క్షేత్రనిర్వచనంతథా । శృణునారదయత్నేన లోకానాంహితకామ్యయా ॥ బ్రహ్మా ॥ వసిష్ఠమునినానీత గంగాయాస్సాగరస్యచ । తయోర్మధ్యగతాభూమి రంతర్వేదీతివిశ్రుతా॥అంతర్వేదిపురీసాక్షాద్వైకుంఠసదృశాభవత్।తత్రత్యాస్తుజనాస్సర్వేనృసింహధ్యానతత్పరాః । పరస్పరంబోధయంతో భగవత్తత్వమవ్యయం । నాన్యమార్గరతాస్తత్రసర్వే విష్ణుపరాయణాః।వైష్ణవానిచశాస్త్రాణి పురాణానిచసర్వశః।వేదాశ్చపాంచరాత్రాణి గ్రంథాన్నిత్యంపఠంతిహి। నిత్యంభగవదాసక్తాజపపూజాపరాయణాః।ఏవంవిధాశ్చబహవోవిప్రాస్తత్రవసంతిహి। ఆయాంతిసర్వదేశేభ్యస్తీర్థయాత్రాపరాయణాః। బ్రహ్మక్షత్రియవిట్ఛూద్రాస్సర్వేవర్ణాశ్చసదా। కాశీరామేశ్వరాదిభ్యః క్షేత్రేభ్యశ్చాపి మానవాః।మాఘమాసేతు దేవస్యరథయాత్రామహోత్సవం।డోలాపర్వచవిఖ్యాతం ఫాల్గునేమాసిసత్తమ। ద్రష్టుకామామహత్సాశ్చస్వజనాస్తసమన్వితాః।దూరాదపిప్రయత్నేన సమాగత్యపురంతతః। స్నాత్వా సాగరసంగేతు సేవంతెనీలకంధరం। తతఃపరంనృసింహంతుస్నాప్య

పంచామృతైశ్శుభైః। పూజయిత్వాయథాన్యాయ్యం భజంతే భక్తవత్సలం। ముక్తిం
యాంతి తతస్సర్వే మానవాః క్షీణకల్మషాః। పుణ్యోవా పాపకర్మా వా మహాన్వా
క్షుద్రకోపివా। కులవాన్కులహీనోవా జ్ఞానీవాఽజ్ఞానగోపివా । తేసర్వేయాంతి
వై మోక్షం అంతర్వేదీశసేవయా । అంతర్వేదిప్రయాణంచ యస్యాస్తి సకృదా
త్మని। తస్యముక్తిప్రదోవిష్ణుః భగవాన్భక్తవత్సలః। అంతర్వేద్యాశ్చయాత్రాం
మేనేతియః పరితాపవాన్। తస్యాపిముక్తిదః పుంసో మహాన్కారుణికోహరిః। గు
హ్యానాంపరమంగుహ్యం అంతర్వేదిపురంమహత్ । తత్రసన్నిహితాసిద్ధిః యత్ర
సన్నిహితోవిభుః। అహోక్షేత్రస్యమాహాత్మ్యంసమంతాత్క్రోశయుగ్మకం। నార
సింహమిదంప్రోక్తంముక్తిక్షేత్రంచనారద । పూర్వదక్షిణయోర్భాగేసముద్రస్స
రితాంపతేః। గోదావరీపశ్చిమేతు రక్తకుల్యాతథోత్తరే । ఏతన్మధ్యగతం స్థానం
మహాపాతకనాశనం। యస్తత్రనివసేత్సస్తు సంయతాత్మాసమాహితః । ద్వివార
మపిభుంజానో వాయుభక్ష సమోహిసః । నిమేషమాత్రమపియో హ్యంతర్వే
ద్యాంవసేన్నరః। బ్రహ్మచర్యసమాయుక్త స్తేనతప్తంమహత్తపః । యస్తుమాసంవ
సేద్ధీరో లఘ్వాహారోజితేంద్రియః । సర్వంతేనవ్రతంచీర్ణం వైష్ణవంపరమంమ
హత్॥ యావజ్జీవంవసేద్యస్తు క్షేత్రమాహాత్మ్యవిన్నరః । జన్మమృత్యుభయంత్య
క్త్వా సయాతిపరమాంగతిం। బ్రహ్మాదయోపిగచ్ఛంతి హ్యంతర్వేదిపదంమహత్। త
స్యక్షేత్రస్యమాహాత్మ్యా ద్బ్రహ్మహత్యానివర్తతే । దేవాఅపిచవాంఛంతితత్ర
జన్మాపరేకిము। అహమాద్యాదేవతాశ్చ తత్రజాతాస్వరూపిణః । సేవామః పర
మాత్మాన ముత్సవేషుచసర్వశః। ఏతాదృగ్గుణయుక్తాయా అంతర్వేద్యాంమహా
మునే। తత్స్థానరహరిశ్శ్రీమాన్ వసిష్ఠప్రార్థితస్తథా । యానియాన్యపి తీర్థాని
పావనానిజగత్త్రయే। తానితానిచదేవర్షే వసంత్యత్రనసంశయః। యదృచ్ఛయా
పియోమర్త్యో గ్వసేత్తస్యాంమహామునే । క్షీయంతేతస్యపాపాని బ్రహ్మహత్యా
దికానిచ। అస్యాస్స్మరణమాత్రేణ సర్వబంధాద్విమోచితః । స్నానార్థే కిము
వక్తవ్యంజీవన్ముక్తోభవేత్తతః । గతేమకరమర్యమ్ణి మాఘేవామునిపుంగవాః ।
ఏకాదశ్యాంభానువారె యస్స్నాత్యత్ర భగోదయె । చతుర్ముఖేనాపిమయా
ఫలంవక్తుంనశక్యతె। ఏతన్ముక్తి ప్రదేతీర్థే తిలమిశ్ర జలైర్మునే। నివాపకరణా
న్ముక్తిః పితౄణాంభవతిధ్రువం । గంగాదిపుణ్యతీర్థేషు నివాపాం జలిభిర్ము
నె। యద్యత్ఫలంశ్రుతంసర్వం తత్ఫలం ప్రాప్యతెనరైః । యతోగంగాదితీర్థా
నిపావనానీహనారద। తిష్ఠంతిహరిసంకల్పా త్తస్మాత్సర్వ మవాప్యతే। పితృభ్యఃపిం

డదానంచయఃకరోత్యత్రనారద।ససద్యోఘోరనరకాదుత్తారయతితాన్పితౄన్ । యత్పిండదానంక్రియతఏతస్మిన్తీర్థవర్యకే।గయాశ్రాద్ధోపమంతత్తునాత్ర నారద సంశయః॥ కిమత్రబహునోక్తేన మాతృహాగురుతల్పగః । సురాపీ భ్రూణహా గోఘ్నః స్వర్ణచోరాదయోపియే । మజ్జంతి పాపినోప్యత్రవాసిష్ఠాసింధు సంగమే।తదాశుమైవ తేసర్వే భవంత్యుజ్ఝితకల్మషాః । ఐశ్వర్యంపుత్రసంపత్తిం మాయుర్దీర్ఘమరోగతాం । భజంతిమునిశార్దూల యాంత్యేతేపరమాంగతిం। ఇతీరితోభగవతానారదోహృష్టమానసః । ప్రత్యువాచమహాబాహుం భగవంతంపితామహం॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణేబ్రహ్మనారదసంవాదేఅంతర్వేదిపురవర్ణనే

ప్రథమోధ్యాయః .

ద్వితీయాధ్యాయప్రారంభః.

శ్రీనారదఉవాచ॥ కిమర్థంమునిశార్దూల దేవంప్రార్థితవాన్భవి । ప్రాదుర్బభూవభగవాన్ లక్ష్మీశఃకేనహేతునా । ఏతదాఖ్యాహిమే బ్రహ్మన్ విస్తరేణమహామతే।విభవంశ్రోతుమిచ్ఛామిన్నృసింహస్యమహాత్మనః । హిరణ్యాక్షస్యదైత్యస్య పుత్రోరత్నవిలోచనః । వాసిష్ఠాతీరమాసాద్య తపస్తేపేతిదారుణం। నిరుద్ధవాయుర్వార్షభక్ష శ్శంకరప్రియకామ్యయా । అతీవతపసాయుక్తోఘోరేణసబభూవహ।సకదాచిన్నిరాహారోవాయుభక్షోమహాతపాః। అదన్నాయసచూర్ణంసచక్రేపరమకంతపః । ఏవంతపస్యతస్తస్యవర్షాణామయుతంతథా । తస్మిన్ప్రసన్నోభగవాన్భవాన్యాసహితశ్శివః । వృషభంస్వస్యచారుహ్యప్రమథైః పరివారితః । ప్రాదుర్భూతఃపురస్తస్యదైత్యోత్తిష్ఠేతిచాబ్రవీత్ । ఉన్మీల్యనయనేదృష్ట్వాతతోరత్నవిలోచనః। ప్రాంజలిఃపురతస్థిత్వాతుష్టావవృషభధ్వజం॥దైత్యః॥జయజయశంకరసోమసురేశ త్రిభువనపూజితపాదపరేశ।జయజయజగతాన్నాథమహేశప్రణతజనావనభక్తసురేంద్ర। జయదేవమహాదేవనీలగ్రీవసదాశివ। జయశంకర సర్వాత్మ న్నీలకంఠనమోస్తుతే । జయవిశ్వేశసర్వేశ సర్వాత్మన్సర్వకారణ।జయసర్వామరస్తుత్య నీలగ్రీవనమోస్తుతే। నమశ్శివాయరుద్రాయ వామదేవాయశంభవే।శరణ్యాయాగ్రగణ్యాయ నీలకంఠాయతేనమః।ఇతిస్తుతస్సభగ

వాక్ దైత్యేశం వాక్యమబ్రవీత్ । వరదోస్మి వరం వత్స యత్తే మనసి వర్తతే, దా-
స్యామ్యత్ర న సందేహః త్రిదశైరపి దుర్లభం। ఇత్యేవముక్తో దేవేన హర్షాద్రత్న
విలోచనః। ప్రాహ బద్ధాంజలిర్వాక్యం భగవంతముమాపతిం॥ దైత్యః ॥ మత్తో
హతస్సుతాదక్షాత్పృథివ్యాం యుద్ధేషు సర్వశః । యావంతః పాంసవస్సిక్తాస్తావంత
స్సదృశో మమ। బలవీర్యమదోపేతాః ప్రవిష్టం తు రిపుక్షయే । శత్రూన్నిహత్య మద్ధ
హే ప్రవిశంత్వసురాః పునః। అవధ్యత్వం చ మే భూయాత్ సర్వైశ్చ ప్రాణధారిభిః ।
తచ్ఛ్రుత్వా తు మహాదేవో విచింత్యాత్యద్భుతం వరం। దదౌ నదేయమపి తం తపసా
తస్య తోషితః। ఇత్థం వరం సమాదాయ బ్రాహ్మణాన్గాశ్చ సర్వశః। జహౌ ధికారం దే
వానాం సర్వేషాం తు మహేశ్వర । నిస్స్వాధ్యాయవషట్కారాం శ్చక్రే లోకాంశ్చ
సర్వశః। ఏతచ్ఛ్రుత్వా కౌశికస్తు విశ్వామిత్రో మహాయశాః। విరోధేన వసిష్ఠస్య రాక్ష
సేంద్రమువాచ హ। భో భో దైత్యకులశ్రేష్ఠ రత్నలోచనసంజ్ఞిక । విక్రమం భవతో
లోకే శ్రుతం సర్వభయంకరం। ఇదానీం మదభీష్టం త్వం కురు శీఘ్రం మహామతే। వసి
ష్ఠస్యాశ్రమం గత్వా అరుంధత్యాస్సుతాన్బహూన్। జ్యేష్ఠం తం శక్తినామానం క్షి
ప్రం భక్షయ సర్వశః। విశ్వామిత్రస్య తద్వాక్యం శ్రుత్వా దైత్యో మహాబలః। గత్వా త
దాశ్రమం పుణ్యం శక్తిజ్యేష్ఠాన్కుమారకాన్। భక్షయిత్వా తథాన్యాంశ్చ భోక్తుం
సముపచక్రమే। అరుంధతీ రురోదాథ దృష్ట్వా సుతవధం మహత్। దధ్యౌ చ సా పతిం దే
వీ బ్రహ్మలోకగతం మునిం। అరుంధత్యా మునిర్ధ్యాతో జ్ఞాత్వా సుతవధం చ తం।
వసిష్ఠస్తు తదాగత్య దధ్యౌ దేవేశమవ్యయం । ప్రహ్లాదవరదం విష్ణుం నృసింహమప
రాజితం। శరణ్యం సర్వలోకానా మాపన్నార్తినివారణం। శంఖచక్రధరం దేవం
భక్తానుగ్రహకారిణం। పీతాంబరధరం దేవం శంఖచక్రవిరాజితం। శ్రీవత్సశోభి
తోరస్కం వనమాలావిభూషితమ్। సుందరం సూర్యసంకాశం కిరీటేన విరాజితం
జగద్ధాత్ర్యా రమాదేవ్యా సాకం గరుడసంస్థితం । దేవం ప్రణమ్య శిరసా హర్షవి
క్లబచేతసా । న కించిదూచే వచనం క్షణమాత్రం తదగ్రతః॥ శ్రీభగవానువాచ॥
కిమర్థం కురుషే బ్రహ్మన్ మమ ధ్యానం మహత్తరం। ధ్యానేన భవతః ప్రీతో వరదా
నార్థమాగతః ॥ వసిష్ఠ ఉవాచ ॥ నమస్తే నారసింహాయ దైత్యవక్షః ప్రదారిణే ।
నమస్తే నారసింహాయ త్రయీరూపాయ విష్ణవే । నిర్మలజ్ఞానరూపాయ విజ్ఞాన
విభవాయ చ । త్వామాహుస్సకలా దేవా బ్రహ్మేతి జ్ఞాననిశ్చయే । త్వమేవేదం
జగత్సర్వం త్వయి సర్వం ప్రతిష్ఠితం। కృపాంబుధే క్షమాసింధో స్వామిన్నాశ్రితవత్స
ల । దీనబంధో గుణాన్ స్తోతుం తవాహం కాళ్ళచోదితః । బ్రహ్మాదయోప్యశక్తాస్తే

గుణమాహాత్మ్యవర్ణనే । విధీశసనకాదీనాంయన్నాసిధ్యానగోచరః।యద్దృష్టం
యోగినోనిత్యం యతంతే నియతేంద్రియాః । తదవశ్యంమహాబాహుభవత్పా
దాంబుజద్వయం।కిమస్త్యన్యత్పదాజ్ఞాత్తైస్వామిన్సర్వశుభావహం। తథాప్యహం
ప్రవక్ష్యామిదుఃఖంహృదయసంస్థితం।ధ్యానకారణమాత్మేశసర్వలోకేశ్వరేశ్వర ।
హిరణ్యాక్షసుతోదైత్యోమణిలోచనసంజ్ఞకః। బలేనమహతాయుక్తోవరదానాచ్ఛ
శూలినః । తస్మాన్మహాభయంఘోరం ప్రాప్తమేతన్మనూద్యవై । మత్పుత్రా
ణాంశతంతేనభక్షితంచజనార్దన । రక్షమాంకృపయా దేవ హత్వాతంసాను
గంరణె। తతఃపరంచస్థాతవ్యమస్మిన్నేవాశ్రమేత్వయా । ఏతదర్థంచ దేవేశత్వ
త్పాదధ్యానమాచర । వత్సత్వాన్నవిసృజ్యాహంనోనిత్యంస్థాతుముత్సహే । భ
వత్పాదాంబుజద్వంద్వ పూజాంకుర్యాంసదాహరె। ఏషఏవవరఃకామోనమేస్మా
త్ప్రియమచ్యుత।మత్స్యరూపనమస్తుభ్యం నమఃకమఠరూపిణే । నమస్తేక్రోడరూ
పాయదంష్ట్రిణెక్షితిధారిణె। నమోవామనరూపాయమాయారూపప్రహారిణే।న
మోఽశ్వశిరసేతుభ్యంవిశ్వస్రష్ట్రేనమోనమః।విశ్వాధారాయమహతేనమోభూ
యోనమోనమః। భవత్కటాక్షవిక్షేపధ్వస్తాసర్వాఘసంతతిః। భవద్భక్తిసుధా
స్వాదతృప్తిపాసవివర్జితః । అభయంసుఖపూర్ణోహంశార్ఙ్గపాణే రమాప
తె।ఏవంస్తుతోవసిష్ఠేనభగవాన్భూతభావనః । ప్రత్యువాచమునిశ్రేష్ఠంకృపాపూ
ర్ణదృగంచలః ॥ నృసింహఉవాచ॥ అహంభక్తపరాధీనోభక్తానుత్సృజ్యధాత్వ
జ । స్థాతుంక్షణంనశక్నోమిభక్తాధీనంహిజీవితం । మునేవసిష్ఠభగవన్భవాన్మేభ
క్తిసంయుతః । తస్మాద్భవంతముత్సృజ్యనచాహంస్థాతుముత్సహే । వసిష్ఠభవ
తోనామ్నాతీర్థంత్రైలోక్యవిశ్రుతం । తద్భవేద్వత్ససర్వేషాంసర్వపాపవినా
శనం।అవగాహ్యచతీర్థేఽస్మిన్ వాసిష్ఠాఖ్యేసుపావనె। సర్వాఘపూరితోజంతు
రనంతఫలమాప్నుయాత్ । త్రిషులోకేషువిఖ్యాతంతీర్థమేతద్భవిష్యతి।హత్వా
యుద్ధరాక్షసేంద్రంభవతోహితకారణాత్ । అహమప్యత్రవత్స్యామితవానుగ్ర
హకామ్యయా। ఇత్యుక్త్వాప్రేమపూర్వంతుమునింస్నిగ్ధాంబుజేక్షణం । ఆహ్వానా
ర్థంగదైత్యపతేఃపూరయామాసవారిజం॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే బ్రహ్మనారద సంవాదే

గౌతమీమాహాత్మ్యేఅంతర్వేదిపురవర్ణనే

ద్వితీయోధ్యాయః.

తృతీయాధ్యాయప్రారంభః

తదాశంఖస్వనం శ్రుత్వా యుగాంతాశనిభీషణం। కోపేనమహతావిష్టో దై
త్యేశో రక్తలోచనః। అభిదుద్రావ వేగేన నృసింహం తార్క్ష్యసంస్థితం। సతు త్రిశూల
ముద్యమ్య దుర్నిరీక్ష్యోరునిస్వనః। యుగాంతానిలసంకాశో గ్రసల్లోకానివస్థితః। ఆ
విధ్య శూలం తరసా గరుడే వ్యసృజత్తదా। తమాపతంతం శూలంచ గరుడేపీత్యు కేశ
వః। శూలంచకర్త చక్రేణ తిలశశ్చ చకారహ । తతః ప్రహస్య భగవాన్ ప్రాక్షిప
చ్చక్రముత్తమం। తస్య దేహే తు తచ్చక్రం మర్మస్థానాన్యతాడయత్॥ తదాసు
స్రావ రుధిరం దేహాద్దైత్యస్య పాపినః। తదుత్పన్నాస్తదాకారా అసురా బలదర్పి
తాః। సుదృప్తాస్సర్వశస్త్రాఢ్యాః ప్రాపతన్గరుడోపరి। యుద్ధం తదాభవద్ఘోరం దై
త్యానాం గరుడస్య చ। గరుడః పన్నగరిపుః పద్భ్యాం దోర్భ్యాంచ సంయుగే। పక్షా
భ్యాం చంచుకోట్యా చ మర్దయామాస వైరిపూన్ । గరుత్మతా హన్యమానా
స్తుండపక్షనఖైర్మునే। రాక్షసాశ్చాతిదుర్ధర్షాః పేతురుర్వ్యాం విమూర్ఛితాః।
దృష్ట్వా తు పతితం సైన్యం వైనతేయేన పీడితం। తం దైత్యః ప్రాహరచ్ఛక్త్యా వజ్రేణేవ
హరిర్గిరిం। తయాతివిద్ధో గరుడో మాలాబద్ధ ఇవ ద్విపః। నకించిదపి విప్రేంద్ర చచా
ల సమహాహవే। శూలైర్గదాభిః పరిఘైః శక్త్యృష్టిప్రాసతోమరైః। కర్ణకాళిక
నారాచైః ప్రాహరద్గరుడం పునః। పునశ్చక్రం సమాధాయ నృసింహో భక్తవత్సలః।
మాయాశక్తిం ప్రకల్ప్యైవ రక్షసో రక్తనిగ్రహం। కృత్వా చిచ్ఛేద భగవాంచ్ఛత్రు
యుక్తాన్మహీతలే। తతోర్ధచంద్రకం బాణం ససంధాయ శరాసనే। ఆక్రష్టకామం
విజ్ఞాయ తచ్చాపం కేశవో హనత్। తతః కాలాయసమయీం తదా గుర్వీంచ దైత్య
రాట్। ఆదదే తు రథాంగేన చకర్త నృహరిః ప్రభుః। చకార సింహనాదం స దైత్యేం
ద్రః పరవీరహా। తోమరాంస్తాన్మునిశ్రేష్ఠ చక్రేణైకేన మాధవః। చిచ్ఛేద యౌగపద్యేన
తదద్భుతమివాభవత్। శూలం జగ్రాహ దైత్యేంద్రో హంతుం నృసింహమాహవే। త
ద్విసర్గాత్పూర్వమేవ దైత్యేశస్య శిరో హరిః । అపాహరత్స్వచక్రేణ చారు
కుండలశోభితం । కిరీటభూషితం తచ్చ పృథివ్యాం పతితం బభౌ॥ పునశ్చక్రం ప్రయు
జ్యాథ చిచ్ఛేదాసురనాయకాన్ । పాంసోస్సర్వాంత్సముద్భూతాన్ తస్య రక్తా
త్సమంతతః । తతశ్శక్తిం విసృజ్యాసీద్రక్తకుల్యా మహానదీ। రక్తోదా రక్తవర్ణా
చ గంగయా సంగతా తు సా। మహోదధిం ప్రవిష్టా చ పూర్వభాగస్య తీర్థతః । త
త్రస్నానంచ దానంచ మహాపాతకనాశనం । తతః ప్రభృతి తాం కుల్యాం భూత
భేతాళకాదయః। అతీత్య గంతుం నోశక్తా నృసింహస్యాంతికే హరేః । నృసింహో

ష్యత్రిదేవేశ శ్చక్రంత్వాళితవాం స్తదా। తత్తీర్థంలోకవిఖ్యాతం చక్రకుల్యేతినా మతః।తస్యాంస్నానజపాద్యైశ్చ సర్వపాపైఃప్రముచ్యతే॥సూతః॥ దృష్ట్వైత్వం మహదాశ్చర్యం నృసింహేనకృతంతథా । తతోనరహరిర్దేవో హత్వాతందైత్యపుంగవం । హర్షేణమహతావిష్టః ప్రావిశన్మునిసన్నిధిం । తంతృష్ట్వాగరుడారూఢం శంఖచక్రవిభూషితం। పపాతదండవద్భూమౌ వసిష్ఠోభగవాన్మునిః॥ అమందానందసందోహ వికసద్వదనాంబుజః । తిష్ఠన్హరేరభిముఖం తుష్టావ మునిపుంగవః।నమోభగవతేతుభ్యం నమస్తేకమలాపతే । నమఃకళ్యాణజలధిదోషదూరనమోస్తుతే । నమస్తేపుండరీకాక్ష నమోగరుడవాహన । నమస్తేశేషశయన నమస్తేకరుణాంబుధే । నమోభక్తపరాధీన సర్వలోకైకకారణ అప్రమేయరమావాస భూతభవ్యభవత్ప్రభో । భవత్పాందాంబుజధ్యాన మహం కుర్యాంసదాహరే।భవదీయగుణానేవ కీర్తయంత్సతతంహరే। అర్చారూపేణ దేవేశస్థాతుమర్హసిమాధవ।తస్మాత్త్వాం దేవదేవేశప్రతిష్ఠాపితుముత్సహే॥ శ్రీభగవానువాచ॥ పూర్వమేవమయోక్తంహి స్థాస్యామితిత్వదాశ్రమే। వసామ్యహంన సందేహ స్తథైవకురుధాతృజ । ఇత్యేవముక్తో దేవేనభక్తానుగ్రహకారణం। యత్నంచకారయామాస తత్ప్రతిష్ఠావిధానకైః॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే అంతర్వేదిపురవర్ణనే

తృతీయోధ్యాయః.

చతుర్థాధ్యాయప్రారంభః.

నారదఉవాచ॥ కథితంభవతాబ్రహ్మన్ ప్రతిష్ఠాకారణంహరేః। ప్రతిష్ఠావైభవంమహ్యం వదస్వకమలోద్భవ॥ బ్రహ్మో॥ అహంశంభుస్తథైవార్క శ్చంద్రమాశ్చశతక్రతుః।అన్యేచలోకపాలాద్యా స్సర్వేచాపిమహర్షయః । లక్ష్మీయుతనృపంచాస్య సేవార్థంసముపాగతాః। తతస్తుమునిశార్దూల వసిష్ఠోభగవానృషిః।సుముహూర్తేశుభేలగ్నే శుభగ్రహనిరీక్షితే।సింహాసనసముత్తుంగే దివ్యరత్నాదిభూషితే।లక్ష్మీనృసింహందేవేశం స్థాపయామాసనారద। దేవదుందుభయస్తత్ర దధ్వనుఃకిన్నరాంగనాః।సగంధర్వాజగుస్సర్వానవృతుశ్చాప్సరోజనాః। వవర్షుఃపుష్పవర్షాణి జలదా దేవచోదితాః। మహర్షయోమహానందా త్సామగా

కానిచక్రిరే।తతో దేవాశ్చగంధర్వావసిష్ఠాద్యామహర్షయః। మంగళానిప్రయుం జానాః పరివార్యోపతస్థిరే।కోటిసూర్యప్రతీకాశా మకుటోజ్జ్వలతేజసా।అంతర్వేదిపురేశాయ నారసింహాయమంగళం। కంబుగ్రీవాయదేవాయ కమలాశ్రితవక్షసే। వసిష్ఠపూజితాయాస్తు నారసింహాయమంగళం। కర్ణావతంసప్రభయా భ్రాజమానముఖాందవె।వాసిష్ఠాశ్రమవాసాయ నారసింహాయమంగళం। కరయుగ్మధృతోదగ్ర శంఖచక్రవిశోభినే।నృసింహాకృతిరూపాయ రమానాథాయమంగళం।కటిప్రదేశసంలగ్న కనకోజ్జ్వలవాససె।అరుంధతీశసేవ్యాయ నారసింహాయమంగళం। ఆదిదేవాయదేవానా మాదిత్యసమతేజసె। ఆదిత్యకులజాయాస్తు నారసింహాయ మంగళం।అత్యద్భుతాయదేవాయ దివ్యసింహాయవిష్ణవే। అమృతేశాయశర్వాయ నారసింహాయమంగళం।అంతర్వేదినివాసాయహ్యనంతఫలదాయినె। అదితేర్నందనాయాస్తు నారసింహాయమంగళం। ప్రయుజ్యమంగళాన్యేవం తత్రదేవామహర్షయః। వసిష్ఠాద్యామహాభాగా స్సర్వేదేవావవందిరె ॥ వసిష్ఠఉవాచ ॥ దేవదేవ జగన్నాథ సర్వలోకైక కారణ। అప్రమెయ రమావాస భూతభవ్య భవత్ప్రభో। ద్యౌర్మూర్ధా వదనంవహ్ని శ్చంద్రార్కౌ చక్షుషీ తవ। దిశశ్శ్రోత్రేతథాదేవీ వాక్ప్రాణస్తె సదాగతిః। అపరిచ్ఛేద్యరూపాయ తుభ్యంలోకాత్మనేనమః। త్వత్పాదపంకజాదన్యం నమెసాధనమస్తిహి। త్వన్మాయాతరణార్థంహి త్వామేవశరణంవ్రజె। ఇతిస్తుత్వారమానాథంభగవానృషిసత్తమః।చకారమహతీంపూజాం పరమానందనిర్భరః। కిరీటహారకేయూర మణికాంచ్యంగుళీయకైః।తులసీమంజరీభిశ్చ కేతకీదళకాదిభిః। ధూపదీపైశ్చనైవేద్యై శ్శాల్యన్నైశ్చ స్సుమనోహరైః। అర్చయామాసదేవేశం సుప్రీతేనాంతరాత్మనా।నీరాజనప్రక్రమణై ర్నమస్కారప్రదక్షిణైః। పుష్పాంజలిప్రదానైశ్చ పూజాంచక్రెమహాత్మనః। తతఃక్షమాప్యదెవేశం భగవాన్మునిసత్తమః। దెవాన్మునీనువాచేద మానందోత్ఫుల్లలోచనః॥మునిరువాచ॥ నారసింహం పరందైవం రమాధీశంజగద్గురుం। అమరామునయస్సర్వె మన్యంతేతాదృశం ఫలం। ఇత్యుక్త్వామునయస్సర్వె ప్రత్యూచుర్మునిపుంగవం। ఆజ్ఞయాభవతశ్శ్రీమాన్ దృష్టోస్మాభిర్మహాప్రభుః। కృతకృత్యావయంసర్వె జాతాధన్యామహామునె। భూయోపిహరిసేవార్థం సకళత్రాస్సబాంధవాః। ప్రత్యబ్దంమాఘమాసేతు సమాగచ్ఛామహెవయం। ఇత్యుక్త్వామునయస్సర్వెస్వాశ్రమాన్గంతుముద్యతాః। తతోబ్రవీన్మహాభాగో మునినారాయణంహరిం। స్వామింస్త్వదీయ మాహా

త్మ్యం కస్తద్వేదితుమర్హతి । భగవన్మే కురుష్వేమాం నిశ్చలాం ధియమచ్యుత।
నారసింహతనోశ్రీమన్కళ్యాణ గుణవారిధే । వాత్సల్యంమయి దేవేశ స్థిరం స్థా
పితుమర్హసి।ఆరాధ్యమానో భగవన్ పురుషైర్భక్తిశాలిభిః । ఆరాధనైశ్చ
నిఖిలైస్తత్తత్కాలోచితైస్సదా । తత్తద్వాంఛితదానైశ్చ తోషయన్నాశ్రి
తాన్జనాన్।యంతానిఖిలలోకానాం శ్రియాదేవ్యాసమాహితః। అన్యైఃపురజ
నైర్నిత్యం సేవ్యమానపదాంబుజః । వైకుంఠఇవ మోదేన ప్రతిపీఠేనమాధవ ॥
మునయః॥ నమోస్తునారసింహాయ దేవద్విజహితైషిణే । హితాయసర్వలోకా
నాం వైకుంఠాధిపతేనమః । నమో యజ్ఞవరాహాయ హిరణ్యాక్షవినాశినే।నమః
కమఠరూపాయ మందరోద్ధరణాయచ । మహేశాయనమస్తుభ్యం కరాళవదనా
యచ।ఉగ్రాయసర్వరూపాయ కారణాయనమోనమః । సోమసూర్యాగ్ని నే
త్రాయ చంద్రహాసాయతేనమః । ఉగ్రాస్యాయనమస్తుభ్యం ప్రసన్నాయ మహా
త్మనే।అనంతబాహుశిరసేఽనంతనేత్రాయతేనమః । మూర్తిత్రయస్వరూపా
యభాస్వరాయనమోనమః । శరణాగతసంత్రాణ పటురూపాయతేనమః। వే
దాంతవరసింహాయ బ్రహ్మణేపరమాత్మనే । ఓంకారార్థస్వరూపాయవేద వే
ద్యాయతేనమః।కరాళవపుషేతుభ్యం కాలమేఘనిభాయచ । ఉగ్రదంష్ట్రాయ
భీమాయ భూతోచ్చాటనహేతవే । మంత్రయంత్రవినాశాయకుమార్గహారణా
యచ।దుష్కృతానాంవినాశాయ హింసకౌఘవినాశినే । అపస్మారవినాశాయ
సర్వజ్వరనివారిణే।స్మరణాదేవలోకానాం భూతప్రేతవినాశనం । కుర్వతేఘో
రజంఘాయ నారసింహాయతేనమః । ఏవంస్తుత్వాపునర్దేవం తత్రదేవా మహ
ర్షయః।సనకాద్యామహాభాగాస్స్వాశ్రమాన్ప్రాపురంజసా॥దృష్ట్వావసిష్ఠంభ
గవాన్హర్షోత్ఫుల్లముఖాంబుజః। మేఘగంభీరయావాచాప్రత్యవోచత హర్ష
యన్॥నృసింహః॥ వసిష్ఠాహంవసామీహ లక్ష్మ్యాసహమహామతే। తథాసూరిజ
నైర్దివ్యైశ్ఛత్రచామరపాణిభిః । సమేతస్సంశ్రితానేవం వరదానైశ్చ తోష
యన్।అష్టోత్తరశతంలోకెసంతిక్షేత్రాణిమేఽనఘ।మధ్యేతేషామిదంక్షేత్రంయావ
మాత్రాధికంమునే।అస్మిన్క్షేత్రేతుయోమర్త్యస్త్రిరాత్రంనివసేద్యది। సోఽశ్వమే
ధసహస్రాణాం ఫలమాప్నోతినిశ్చయః।ఘోరేకలియుగేవాపిస్వయమేవమహాము
నే।మహోత్సవాభవిష్యంతితత్ప్రభావాన్నసంశయః।అత్రాగతానాంసర్వేషాం
లుబ్ధానామపిభూసుర।దానేధర్మేరతిశ్చైవభవిష్యతినసంశయః । అస్మిన్క్షేత్రే
తుయోమర్త్యస్త్యజత్యంతెకళెబరం। గతింప్రాప్నోతిపరమాంసమర్థ్యోనాత్రసం

శయః ॥బ్రహ్మా॥ వసిష్ఠం భగవానేవముక్త్వా దేవాన్మునీశ్వరాన్। ఆజ్ఞాపయామాస
మునే గమనాయ యథాగతం। తతో దేవాస్సగంధర్వాస్సనకాద్యామహర్షయః
నత్వా నరహరిం దేవం ప్రయయుస్తే యథాగతం॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే బ్రహ్మనారద సంవాదే

అంతర్వేది పురవర్ణనే

చతుర్థోఽధ్యాయః.

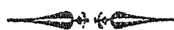
పంచమాధ్యాయప్రారంభః.

బ్రహ్మోవాచ॥ తదారభ్య నృసింహస్తు వసిష్ఠేన సుపూజితః। అంతర్వేద్యాం స్థితశ్చైవం లోకానాం హితకామ్యయా । అస్మిన్ క్షేత్రే నివసతాం పశ్యతాం నృహరిం సదా। న పరుష్యంతి పాపాని జ్ఞానాజ్ఞానకృతాని వై। యత్ర సంత్యక్తదేహానాం గచ్ఛతాం తత్పరం పదం। చతుర్భుజా నిరూపాణి భవంతి నృహరేరివ । యత్ర జాతా న జాయంతే మాతృగర్భే పునర్నరాః ॥ ప్రాప్నువంతి న సందేహో ముక్తాశ్చామరతాం దివి। ధన్యాస్తే మానవా లోకేష్వంతర్వేద్యాం వసంతి యే । తేషాం దర్శనమాత్రేణ సర్వపాపక్షయో భవేత్। గ్రామాంతరస్థితో వాపి హ్యంతర్వేదినివాసిభిః। కరోతి యశ్చ సంబంధం సోపి ధన్యతమో భవేత్ ॥ నివసంతి నరా యేతు ఏతస్మిన్నియమాన్వితాః । తుల్యాస్తే మానవా దేవైర్మేరుశృంగనివాసిభిః । అంతర్వేదిం సమాశ్రిత్య స్నాత్వా సాగరసంగమే। పశ్చిమాభిముఖం దృష్ట్వా నృహరిం శాంతవిగ్రహం। పాపైః ప్రముచ్యతే సర్వైః కృతైః పశ్చిమజన్మసు । స్వర్ణభారసహస్రాణి కురుక్షేత్రే రవిగ్రహే । వేదవిద్భ్యో ద్విజాతిభ్యో దత్వా ప్రాప్నోతి యత్ఫలం। సువర్ణం కర్షమాత్రం తు దత్వా విప్రాయ తత్ఫలం । ప్రాప్నోత్యత్ర న సందేహో నృసింహస్యాంతికే ద్విజః। ప్రయాగే లక్షభోజ్యేన మాఘమాసి చ యత్ఫలం। తత్ఫలం విప్రమేకం తు భోజయిత్వాంతికే హరేః। యత్ఫలం స్వర్ణశృంగాణాం గవామయుతదానతః। దత్వా విప్రాయ గామేకాం వాసిష్ఠాసింధుసంగమే । మాఘస్నానాత్ప్రయాగే తు యత్ఫలం మకరే రవౌ । తత్ఫలం చాత్ర గోదాయాం ప్రాతస్స్నానాదవాప్యతే। ప్రత్యహం చాత్ర గోదాయాం స్నానం సర్వార్థసాధనం । నృకేసరిప్రసాదేన తీర్థే శ్రాద్ధే కృతే నరైః । తదా తృప్యంతి పితరస్సత్యం సత్యం బ్రవీమి తే । యోపి

న్మాఘ త్రయోదశ్యాం స్నాత్వాసాగర సంగమె । గంధపుష్పాక్షతైర్భక్త్యా పూజయిత్వా సువాసినీం । ప్రదద్యాచ్ఛూర్పయుగ్మంతు నారికేళ ఫలాన్వితం।యానారీపతిపుత్రాఢ్యా తస్యైప్రదద్యాత్సువాయనం। సవస్త్రికంసతాంబూలం రంభాఫలయుతంతథా।శృణుష్వమునిశార్దూల నారసింహంరమాపతిం। ప్రణమ్యదండవన్మర్త్యో జగత్పూజ్యోభవేద్ధ్రువం। ఏవంప్రదక్షిణంకుర్వన్ నృకేసరిణమాదరాత్।పదెపదెచాశ్వమెధ ఫలంప్రాప్నోతిమానవః।యోమాఘశుద్ధద్వాదశ్యాం శోభనేరవివాసరె।పంచామృతైశ్చదేవేశం యోభిషేచయతేనరః। సయావహద్దైశ్వర్యం నారికేళఫలోదకైః। నారసింహాయదేవాయ యోర్చయేత్తు మాలికాం।సర్వభోగసమాయుక్తో వైకుంఠేమోదతేచిరం। నారసింహస్యదేవస్య సన్నిధౌమంగళాస్పదె।యోభిజ్వలయతేదీప మాదిత్యసదృశోభవేత్। నారసింహస్యదేవస్యనైవేద్యంసర్వపావనం। సిద్ధార్థమాత్రంయోభుక్త్వా ససిద్ధార్థోభవేద్ధ్రువం।అనుగ్రహార్థంచమునెః ప్రాదుర్భూతోహరిస్స్వయం । స్వయంభూపూజితస్సమ్యక్ తెనైవసుచిరంద్విజ।శక్రేణశంకరేణాపి తత్రత్రిపురఘాతినా।ఋషిభిశ్చవసిష్ఠాద్యై ర్యోగిభిస్సనకాదిభిః।తత్తత్కాలేనభూపాలై రర్చితోధవ తత్పరైః।నారాయణోరమానాథ స్సంస్థితస్సర్వకామదః । ఏవంబహుయుగే గతేకాలెద్విజోత్తమ।కస్మింశ్చిత్సమయోధన్యో భవిష్యతినృకేసరీ। తతః ప్రసన్నోఫలితోరంగనాథనృపస్యచ।దాసస్యవక్ష్యతిస్వప్నెమద్గృహంకారయేతిచ। సకారయితాతస్యగృహంమంటపశోభితం। కళ్యాణమంటపంచైవతథాచాస్థానమంటపం।ప్రాకారంచైవదీవ్యంచయోజయిత్వాధనంబహు।పుష్పమాత్రాస్తుతెష్వా దాస్యంతిబహూన్ధనం।బ్రాహ్మణాఅపిదాస్యంతినృహరేరాజ్ఞయాతథా।తేనారాధితశ్శశ్వదుపచారైస్సుపుష్కలైః।తథాచందనసేవాద్యైఃప్రతిమాసంతథోత్సవైః।భవితాచోత్తరెకాలె ఏవమేవమహామునే। ఇతఃపరంకలియుగె భవిష్యద్భిరాజభిః । ఆరాధ్యమానోనృహరి రాకల్పంస్థాస్యతిధ్రువం । ఏకదానైమిశారణ్యే ఋషిభిఃప్రోక్తమంజసా । సత్రావసానేచాస్మాభి ర్ద్రష్టవ్యోనృహరిర్ద్విజాః । అంతర్వేదింగమిష్యామ స్తత్రశ్రేయోభవిష్యతి । సంప్రాప్తఃకలికాయం నాత్రస్థేయంతపస్విభిః। అంతర్వేద్యాంహరిందృష్ట్వాగచ్ఛామోగంధమానం । తత్రత్యకలికాలేపి శ్రద్ధాభక్తిసమన్వితాః। నరసింహంసమారాధ్య ముక్తింప్రాప్స్యంతిదుర్లభాం । సంప్రాప్యజన్మమానుష్యంముక్తిహేతుంసుదుర్లభం। యేనగచ్ఛంతితత్క్షేత్రం సతుదేవేనవంచితః। యత్రగత్వానరోభూయః

సారాధ్యానమల్పాణాం । నయాతియాతి తద్విష్ణో ర్వైకుంఠపదముత్తమం । శ
మాదిగుణసంపన్నః కామక్రోధవివర్జితః । అంతర్వేద్యాంవసేద్యస్తు జీవన్ము
క్తోభవిష్యతి । యస్త్వాత్సర్వప్రయత్నేన మోక్షార్థీసతతంనరః। విహాయసర్వక్షే
త్రాణి తత్ క్షేత్రేసవసేత్సుధీః॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే
అంతర్వేదిపురమహిమానువర్ణనే
పంచమోధ్యాయః.

షష్ఠాధ్యాయఃప్రారంభః.

ఋషయఊచుః॥ అహోమాహాత్మ్యమఖిలంప్రసాదాద్భవతశ్శ్రుతం।భూ
యఃకథయమాహాత్మ్యంవిష్ణోర్నిర్మాల్యలంఘనే।కోదోషస్తత్రతైప్రోక్తోసవక్తృ
తిశ్చపునఃకథం ॥సూతః॥ పురాప్రదీపపుత్రోభూచ్ఛంతనుర్నామవైనృపః ! ఏక
దాతస్యరాజ్ఞస్తు శక్తిర్నాసీత్పురాయథా । ఋషయః॥స్యందనారోహణేపూ
ర్వమశక్తిశ్శంతనోఃకథం । పునఃపశ్చాచ్ఛక్తిరాసీ త్తస్యచైతద్వదస్వమె । శృ
ణుధ్వమృషయశ్చైవంతస్యపూర్వకం వదామివః । సర్వపాప హరంపుణ్యంచ
రితంశంతనోర్నృణాం । బభూవశంతనుర్భక్తోనారసింహతనోఃపురా । నార
దోక్తవిధానేనపూజయామాసమాధవం। నారసింహస్యదేవస్యనిర్మాల్యం తేనలం
ఘితం। రాజ్ఞాశంతనునావిప్రాస్తస్మాత్స్యందనముత్తమం । దేవదత్తమథారో
ఢుమశక్తస్తత్క్షణాదభూత్।కిమితీయంగతిర్భగ్నాగతామెశక్తిరిద్భశి।దుఃఖాచ్చిం
తయతస్తస్యసంప్రాప్తోనారదఃకిల । కింవిషణ్ణస్తతోరాజన్నితిపృష్టోత్రశంతనుః।
నారదైతన్నజానామిగతిభంగస్యకారణం । ఇత్యుక్తోనారదోజ్ఞాత్వాధ్యాత్వాత
త్కారణంతతః । శంతనుంప్రాహరాజానంవినయేనాగ్రతస్థితం । యత్రక్వాపి
త్వయారాజన్ శ్రూయతామంతరం హరేః । అంతర్వేద్యాం పురారాజన్నా
సీత్కశ్చిన్మహామతిః।మాలాకారోరుచిర్నామ తేనబృందావనంకృతం । సుప్రథా
నిచపుష్పాణివనానిచకృతానివై । మల్లికామాలతీజాజీవకుళాదీనిసర్వశః। ప్రా
కారముచ్ఛ్రితంతస్యఖేభూవమాచప్రవిశ్రుతం।అలంఘ్యమప్రవేశ్యంచ కృత్వాయా
నేస్వకేగృహే।సుతంప్రవేశ్యతద్వారేభవనేస్యత్రసత్తమ । ఏవంకృత్వాతుసతతం
మాలాకారస్సతిష్ఠతి ॥ సుపుష్పితంవనంత్వాసీద్గంధమోదితదిఙ్ముఖం। భార్యయా

స్వహపుష్పాణిసమాహృత్యదినేదినే ।కృతాంమాలాంయథాన్యాయ్యంనారసింః
స్యనిత్యశః। దదౌకాశ్చిద్ద్విజేభ్యశ్చకాశ్చిద్విక్రీయతేన్నృణాం । మాలయాజీవః
చక్రేభార్యాదీనాంచతోషణం।అథస్వర్గాదుపాగత్యఇంద్రపుత్రోరథేనవై। అః
రోగణసంయుక్తోనిశిపుష్పాణిచాహరన్ । తద్గంధలిప్సస్సర్వాణివిచిత్యాప్యాః
గచ్ఛతి।సోనుదినేహృతేపుష్పేమాలాకారోథచింతయత్।నాన్యద్వారంథనాథా
న్యాలంఘ్యప్రాకారముచ్ఛ్రితం। సమస్తపుష్పజాతస్యనిఖిలాహారణేన్నృణాం।
హాంశక్తింనపశ్యామికించిదత్రపరీక్షణే। ఇతిసంచింత్యమేధావీజాగ్రద్రాత్రావ
స్థితః।తథైవాగత్యపుష్పాణిసగృహీత్వాగతఃపుమాన్। తందృష్ట్వాదుఃఖితోదేవ
మాల్యజీవీవినేస్థితః।తత్రనిద్రాంగతేస్వప్నేహ్యుక్తవాంస్తునృకేసరీ।. మద్వాక్య
శ్రూయతామద్యనిర్మాల్యంమమపుత్రక। ఆనీయక్షిప్యతాంక్షిప్రం పృష్ఠేరామసఖీ
పతః।ఇంద్రపుత్రస్యనిర్మాల్యాన్నాన్యదస్తినివారణం। ఇతిశ్రుత్వాహరేర్వాక్యంన
రసింహస్యధీమతః।బుధ్వానీయతునిర్మాల్యం తథాచక్రేయథోదితం।సోప్యాగ
త్యయథాపూర్వం రథేనాలంకృతేనతత్ । రథాదుత్తీర్యపుష్పాణి ధున్వన్ త
ద్భువిసంస్థితం। సనిర్మాల్యంలంఘయామాస ఇంద్రసూనురతీతకృత్ । తతస్తస్య
నశక్తిస్స్యాద్రథారోహణకర్మణి। ఉక్తస్సారథినాచైవ రథస్యారోహణేతవ.
నారసింహస్యనిర్మాల్య లంఘనాన్నాస్తియోగ్యతా । గచ్ఛామిదివమేవాహం
త్వంభూమావేవసమారుహ । తేనైవముక్తోమతిమాన్ తమాహాహరినందనః। పా
పాపనోదనంహ్యత్ర కర్మణాయేనమేభవేత్ । తనుక్త్వాగచ్ఛనాకంత్వంకర్మ
మేసారథేద్రుతం॥సారథిః॥ అస్మిన్క్షేత్రే మహాభాగ ద్వాదశాబ్దమతంద్రితం।
సత్రంకృత్వాద్విజాన్సర్వాన్ భోజయిత్వాచ నిత్యశః। ద్విజోచ్ఛిష్టాపనయనం
కృత్వాసిద్ధిమవాప్స్యతి। ఇత్యుక్త్వాసౌగతస్స్వర్గంసారథిర్దేవవేశతః।ఇంద్రసూ
నుస్తతస్తస్మిన్క్షేత్రేకృత్వాతుసత్రకం । భోజయిత్వాద్విజాంత్సర్వా
న్నుచ్ఛిష్టమార్జనం । తథాద్వాదశవర్షాంతు తమూచుస్సేవితాద్విజా
సూనోకిమర్థంత్వంనిత్యముచ్ఛిష్టమార్జనం । కుర్వంస్తిష్ఠసి శంకానో హృద
యేమహతీభవేత్ ।ఇత్యుక్తఃకథయిత్వాతు యథావృత్తం పురాతనం।జగామసది
వంరాజన్ శంతనోస్తనయోహరేః।తస్మాత్త్వమపిభూపాలబ్రాహ్మణోచ్ఛిష్టమా
ర్జనం।ఆదరాత్కురుతత్రైతే సత్రేద్వాదశవార్షికం । బ్రాహ్మణేభ్యః పరం
నాస్తి సర్వపాపాపనుత్తయే । ఏవంకృతేదేవదత్తే స్యందనారోహణేగతిః। భ
విష్యతిమహీపాల ప్రాయశ్చిత్తేనశోధనాత్ । ఇతఃప్రభృతినిర్మాల్యం మాలం

...యమహామతే । నరసింహస్య దేవస్య సర్వదేవోత్తమస్యచ । ఇత్యుక్త్వ శ్శంతనుస్తేన బ్రాహ్మణోచ్ఛిష్ట మార్జనమ్ । కృతవాన్ ద్వాదశాబ్దంచ ఆరురోహ రథంచతమ్ । ఏవంపూర్వ మశక్తిస్తు రథారోహే మహీక్షితః । పశ్చాత్తస్యైవ విప్రేంద్రా శ్శక్తిరేవ మజాయత । ఏవంతే కథితం విప్రా దోషాన్ని మాల్య లంఘనే । పుణ్యంతథా ద్విజానాంచ ప్రోక్త ముచ్ఛిష్ట మార్జనే॥ భక్త్యా ద్విజోచ్ఛిష్ట మిహాపమార్జనే శుచిర్నరో యస్తు సమాహితాత్మా । కృతం సదామత్ర విహాయ భక్తితో గవాం ప్రదానేన ఫలం విశిష్టః॥

ఇతి బ్రహ్మపురాణే బ్రహ్మనారదసంవాదే
గౌతమీమాహాత్మ్యే అంతర్వేది మహిమవర్ణనంనామ
షష్ఠోధ్యాయస్సమాప్తః.

నమశ్శివాభ్యాం జగదీశ్వరాభ్యాం జగత్పితృభ్యాం జయవిగ్రహాభ్యామ్। జంభారిముఖ్యై రభివందితాభ్యాం నమోనమ శ్శంకర పార్వతీభ్యామ్ ॥ నమశ్శివాభ్యాం పరమౌషధీభ్యాం పంచాక్షరీ పంజర రంజితాభ్యామ్ । ప్రపంచ సృష్టిస్థితిసంహృతిభ్యాం నమోనమ శ్శంకర పార్వతీభ్యామ్ ॥ నమశ్శివాభ్యాం నటనోద్భవాభ్యాం నమస్కృతా భిన్న ఫలప్రదాభ్యాం । నారాయణే నార్చిత పాదుకాభ్యాం నమోనమశ్శంకర పార్వతీభ్యాం ॥ నమశ్శివాభ్యాం రథవాహనాభ్యాం రవీందు వైశ్వానర లోచనాభ్యాం । రాకాతిథే స్తుల్య ముఖాంబుజాభ్యాం నమో నమశ్శంకర పార్వతీభ్యాం ॥ ౫ ॥ నమశ్శివాభ్యాం విషమేక్షణాభ్యాం బిల్వచ్ఛదా మల్లికదామ యుగ్భ్యాం । సేవావతీశాంతి మతీశ్వరాభ్యాం నమోనమ శ్శంకర పార్వతీభ్యాం ॥ ౬ ॥ నమశ్శివాభ్యా మశుభాప... మశేష లోకైక హితం కరాభ్యాం । అసంభవాభ్యాం స్మృతసంహృ... నమోనమశ్శంకర పార్వతీభ్యాం॥ ౭ ॥ నమశ్శివాభ్యాం శశిశేఖరాభ్యాం ...మస్త సంపత్ఫల దాయకాభ్యాం । సమస్త విద్యాధర పూజితాభ్యాం నమోనమ శ్శంకర పార్వతీభ్యాం ॥ నమశ్శివాభ్యాం వృషవాహనాభ్యాం విరించి విష్ణ్వాద్య సుపూజితాభ్యాం । విభూతిపాటీర విలేపనాభ్యాం నమోనమ శ్శంకర పార్వతీభ్యాం ॥ ౮ ॥ నమశ్శివాభ్యాం జడనీధరాభ్యాం జరామృతి·

త్రాక్షిణ విచక్షణాభ్యాం । సనాదిముఖ్యై రభివందితాభ్యాం నమోనమశ్శ
పార్వతీభ్యాం ॥ నమశ్శివాభ్యాం కమలేక్షణాభ్యాం కారుణ్య
కళ్యాణ వపు ధరాభ్యాం । కైలాస శైల స్ఫటికోప
మాభ్యాం నమోనమ శ్శంకర పార్వతీభ్యాం ॥
స్తోత్రం త్రిసంధ్యం శివశైల పుత్ర్యోర్భక్త్యా
పఠే ద్ద్వాదశకం.నరోయః । ససర్వసౌ
భాగ్య ఫలానిభు క్తే- శతాయుషాం
తే శివలోకమేతి॥

గౌతమీమాహాత్మ్యం.

సంపూర్ణమ్.